

LITURGIA:

S E U

L I B E R

PRECUM COMMUNIIUM,

Et Administrationis

SACRAMENTORUM,

ALIORUMQUE

RITUUM et CEREMONIARUM

I N

ECCLESIA ANGLICANA

R E C E P T U S :

Itémque FORMA et MORUS

Creandi, Ordinandi, et Consecrandi

Episcopos, Presbyteros, et Diaconos.

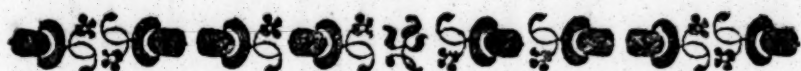
EPISTOLÆ, EVANGELIA, et PSALMI

Inferuntur juxta *Sebastiani Castellionis*
Versionem.

Editio septima, prioribus longè emendatior.

L O N D I N I :

Impensis J. BONWICKE, C. HITCH & L. HAWES,
E. WICKSTED, JOAN. RIVINGTON, JAC. RIVINGTON &
J. FLETCHER, W. JOHN ON, J. RICHARDSON,
S. CROWDER & SOC. P. DAVEY & B. LAW, T. LONG-
MAN, T. CASLON, & C. WARE. MDCCLIX.

SYLLABUS.

PRæfatio.

De Forma Admini-
strandi in Ecclesia.

De Ceremoniis.

Ordo prælegendi Psalte-
rium.

— reliquas Sacras Literas.

Tabula propriarum Lectio-
num & Psalmorum.

Calendarium cum Tabula
Lectionum.

Tabulæ Feriarum Conce-
ptivarum, & Stativarum,
&c.

Ordo in Precibus Matuti-
nis.

— Vespertinis.

Symbolum D. *Athanasii*.

Litania.

Supplicationes, & Gratiarum
Actiones.

Collectæ, ut & Epistolæ &
Evangelia, juxta *Castellio-
nem*.

Ordo Adminstrandæ Cœnæ
Domini.

Pædobaptismus Publicus.

— Privatus.

Baptismus Adultorum.

Catechismus.

Ordo Confirmationis.

Formula Matrimonii cele-
brandi.

Ordo Visitandi infirmos.

Communio Infirmorum.

Ordo pro Sepultura Mortuo-
rum.

Purificatio Mulierum.

Comminatio.

Psalterium juxta *Castellio-
nem*.

Formula Precum in usum
Navigantium.

Forma Ordinandi Diaco-
nos.

— Presbyteros.

Forma Consecrandi Archi-
episcopum, aut Episco-
pum.

Forma Precum in utraque
Domo Synodi, &c.

Formula Precum Quinto
Novembris.

— Trigesimo Januarii.

— Vigesimo Nono Maii.

— Secundo die Septem-
bris.

— Vigesimo secundo die
Junii.

Forma Strumofos attrec-
tandi.

Articuli Religionis.

PRÆFATIO.

P R Æ F A T I O.

EA fuit Ecclesiæ Anglicanæ prudentia, ex quo publicam liturgiam suam adornavit, ut medium semper tenuerit inter duo extrema, nimiam scilicet obstinationem in denegando, ne ulla omninò; & nimiam facilitatem in concedendo, ut quælibet fieret in ea immutatio. Quippè cum hinc communis experientia doceat, in immutatione rerum maturâ deliberatione constitutarum, (nullâ id postulante necessitate) varia sequi incommoda, eâque sæpenumerò plura atque graviora malis ipsis, quibus removendis eâ immutatione fudebatur, indè verò constet peculiare cultûs divini formulas, ritûsque atque ceremonias quæ in eo juxta præscriptum ordinem adhibentur, res esse naturâ suâ indifferentes, adeòque mutabiles, idque sit in confesso; æquum est, ut, ob causas graves & magni momenti, pro varia temporum ac occasionum exigentia, ejusmodi fiant & admittantur hac in parte immutationes, quæ iis, quibus auctoritas publica commissa est, subindè necessariae aut saltem conducibiles atque utiles esse videbuntur. Hinc videmus, sub regnis variorum beatæ memoriæ principum, qui jam inde à reformatione floruerunt, in rebus nonnullis eas immutationes, quæ uniuscujusque temporis congruere visæ sunt, justis gravibûsque de causis, ab ecclesia factas; ità tamen, ut cultûs Divini quasi corpus ipsum ac essentialiale (tam quoad materiam ac partes præcipuas quàm quoad formam & ordinem) eadem ad hunc usque diem permanserint, & etiamnum permaneant firma & inconcussa; quamvis sæpiùs impetita vanis conatibus & violentis aggressionibus seditiosorum & levium hominum, qui semper ostenderunt

PRÆFATIO.

ostenderunt se ejus esse ingenii, ut somnis suis plus tribuerent, & privatae rei magis studerent, quam bono publico.

Quibus artibus & quàm perniciosi consiliis (nuperis & infelicibus turbis sævientibus) usus sacrae liturgiæ, hujus regni statutis, huc usque nunquàm abrogatis, sancitus, abierit in defuetudinem, toto terrarum orbi satis superque notum est, neque nobis animus est hic earum rerum renovare memoriam. Quum autem verisimile videretur, post felicem regiae Majestatis restitutionem, Liturgiæ usum etiam, inter alia, quasi postliminio ecclesiæ redditum iri (cùm nullâ lege fuisset abrogatus) nisi maturè obicem ponerent quorundam artes ac diligentia, qui sub nuperis usurpatoribus in hoc maximè incubuerant, ut Liturgiæ sacrae odium apud plebem crearent, isti putârunt, si famæ & rebus privatis consultum vellent, (nisi forte ingenuè fateri vellent se errâsse, quod ab ejusmodi ingeniis ægrè admodum impetraveris) sibi totis viribus enitendum nè ecclesiæ redderetur. In hunc finem scriptiunculae variae in vulgus emissæ adversus Liturgiam sacram, ac veteres objectiones, denuò collectæ, novis etiam additis, ad augendum & molem & numerum. Postremò sacratissima regia majestas magna cum importunitate rogata est, ut Liturgia recenseretur, & ut in ea immutarentur aut etiam adderentur, quæ conducere viderentur ad pacificandas conscientias teneras. Quod quidem à regia majestate, pro pia illa summaque voluntate satisfaciendi omnibus subditis suis cujuscunque sententiæ in negotio religionis, (quantum quidem cum ratione expectari potuit) clementè concessum est.

In qua recensione dedimus operam, ut eandem lenitatem adhiberemus, quam superioribus temporibus videmus adhibitam in simili negotio. Itaque ex variis immutationibus, quæ nobis propositæ sunt, eæ omnes à nobis rejectæ, undè ali-quod periculum oriri posset, (nempe quod clam impugnarent aliquod dogma receptum; aut laudabilem consuetudinem Ecclesiæ Anglicanae, aut revera totius ecclesiæ catho-
licæ

PRÆFATIO.

licæ Christi) vel quæ nullius erant prorsus momenti, sed planè fuitiles ac vanæ. Verùm quæcunque immutationes quibuscunque auctoribus, de quocunque prætextu aut fine, nobis sunt propositæ, quæ ullo modo visæ sunt requisitæ aut conducibiles, iis omnibus, nullâ coacti argumentorum vi (unde quidem nobis constaret necessitas quicquam immutandi) sed lubentèr ac sponte assensum nostrum præbuimus. Hoc enim persuasum habemus, & mentibus nostris infixum hæret, (idque hîc coram mundo profitemur) in Liturgia prout erat antea legibus constituta, nihil fuisse quod verbo Dei aut sanæ doctrinæ adversaretur, aut quod usurpare, & cui se submittere, viro pio pro salva conscientia non liceret; aut quod non contra quemlibet adversarium (modo ne denegetur illi iusta ac candida interpretatio, qualem pro communi æquitate, omnibus humanis scriptis, iis præsertim, quæ auctoritate publicâ muniuntur, imò & accuratissimis scripturæ sacræ versionibus indulgeri par est) rectè defendi queat.

Non fuit igitur in hoc opere nobis propositum, his aut illis quarumcunque partium hominibus morem gerere in iniquis suis postulatis; verùm id præstare quod maximè nobis videretur conducere ad ecclesiæ pacem & unitatem conservandam, ad reverentiam conciliandam, pietatèque ac devotionem excitandam in cultu Dei publico; deniquè ad præcidendas occasiones cavillandi, disputandique adversus Liturgiam ecclesiæ, iis, qui nihil aliud student. Quod autem attinet ad ea, in quibus Liturgia sacra, prout nunc prodit, variat à priore, qualis extabat antea, seu quid immutatum, seu quid additum, seu quid aliud factum sufficiat hæc in genere monuisse; maximam partem immutationum ad hæc capita revocari: Primò aut ad meliorem directionem eorum, qui sunt sacra peracturi, in quâcunque parte divinorum officiorum; quod præstitum est maximè in Calendariis & Rubricis; aut secundo, ad immutationem quarundam dictionum, aut phrasium
obsc-

P R Æ F A T I O.

obsoletarum, in alias hodierni temporis sermoni magis accommodatas, & clariorem explanationem aliorum dictionum ac phrasum quæ aut dubiæ erant significationis, aut alioqui pravis interpretationibus obnoxia: Aut tertio, ad accuratiorem exhibitionem earum sectionum scripturæ sacræ, quæ Liturgiæ inseruntur; quæ quidem sectiones præsertim in Epistolis ac Evangeliiis, & passim alibi nunc legendæ sunt juxta novissimam sacrorum bibliorum versionem. Visum est etiam nonnullas orationes & gratiarum actiones ad speciales quasdam occasiones accommodatas propriis locis addere, maxime in gratiam eorum, qui mare navigant; una cum officio pro baptismo adultorum. Quod quidem officium, etsi minus necessarium fuerit, cum adornaretur prior Liturgia, nunc tamen incrementis Anabaptismi, qui nuperorum temporum licentiâ apud nos irrepfit, factum est necessarium, & semper poterit usurpari ad baptizanda mancipia, aliosque indigenas coloniarum nostrarum, & alios ad fidem conversos. Siquis singularum immutationum in quâcunque parte Liturgiæ factarum rationem quærat, modo illam, qualis nunc extat, conferat cum priore, quin variationis ratio ipsi facile consuet, nulli dubitamus.

Atque ita officio nostro in re tanti momenti pro viribus defuncti tanquam in conspectu Dei; & sinceritate nostrâ hac in parte quantum in nobis est, omnium conscientiis approbata: quanquam scimus in tanta diversitate sententiarum, morum & respectuum ad rem privatam, impossibile esse ut omnibus placeamus; nec licet expectare, ut hominibus factiosi, morosi, ac perversi ingenii quicquam, in eo genere, à quocunque, nisi à seipsis profectum, arrideat: Attamen non mediocris nobis spes affulget, ea quæ offeruntur, quæque utriusque provinciæ synodorum diligenti examini subjecta sunt, & ab iis approbata, accepta etiam & probata fore omnibus ecclesiæ Anglicanæ filiis, prudentiâ, ingenio pacifico, & rectâ conscientiâ præditiis.

De Forma Administrandi in Ecclesia.

Nihil unquam fuit ab humana sapientia tam bene constitutum, aut tam firmiter stabilitum, quod processu temporis non corrumpereetur, uti planè videre est, inter alia, in publicarum, precum Ecclesiæ formulis, quæ vulgò *Divina Officia* appellantur. De harum origine si quis consulat authenticos Scriptores, inveniet eas non nisi optimo consilio institutas, nempe ad pietatis incrementum. Nam sancti Patres ita rem instituerunt, ut tota Biblia, aut major eorum pars semel in anno prælegeretur, hoc consilio, ut Clerus, & præsertim Ecclesiæ Ministri, frequenti lectione ac meditatione Scripturæ, seipsos excitarent ad pietatem, & instructiores redderentur ad Ecclesiam in sana doctrina erudiendam, & ad refutandos adversarios veritatis; deinde ut populus ex quotidiana verbi divini lectione in Templis magis ac magis cresceret in cognitione Dei, & veræ religionis amore accenderetur. Sed multis retro abhinc annis, hæc pia & salutaris Patrum constitutio, ita neglecta, mutata, & corrupta fuit, additione incertarum historiarum, & legendarum; ut & responsoriorum, versuum, & inutilium repetitionum commemorationum, & synodaliū constitutionum multitudine, ut plerumque cum liber Scripturæ sacræ legi cœpisset, post trium quatuorve capitum lectionem, cætera non legerentur. Sic lectio Prophetiæ *Esaia* inchoabatur Dominicâ primâ Adventûs, & liber *Geneseos* Dominicâ Septuagesimæ; sed legi tantum cœperunt, nunquam perlegebantur, & sic de cæteris Scripturæ sacræ libris. Præterea etiam si D. Paulo videatur non nisi linguâ vulgari & plebi notâ utendum in Ecclesia, ut inde ædificetur; divina officia in hac Ecclesia Anglicana plebi Latine non intelligenti per annos complures Latine prælecta sunt; ut auribus tantum audierint, cor autem, spiritus & mens eorum nullum fructum inde perceperint. Ad hæc, quanquam Patres antiqui Psalterium integrum dividerunt in septem partes, quarum unaquæque *Nœturna* dicebatur: attamen superioribus temporibus quidam Psalmi tantum, iique pauci numero, omnibus diebus legebantur, cæteris prorsus omissis. Deinde tantus erat regularum, quas *Picæ* vocabant, numerus, & tanta difficultas, tantæque officiorum varietas ut sæpenumero plus negotii faceretur ipsa libri revolutio ad inveniendâ ea, quæ legenda erant, quam inventorum lectio.

His itaque pensatis, hic ordo jam constitutus, quo suprâ memorata incommoda removenitur. Atque ut omnia sint in promptu, & expedita; præfixum est etiam Calendarium planum & intellectu facile in eum finem conscriptum, in quo (quantum quidem fieri potest) Scripturæ sacræ lectio ita proponitur, ut deinceps omnia sint recto ordine, abique hiatus, interruptione, & unius ejusdem libri parte ab alia separatione peragenda. Quamobrem Antiphonæ, Responsorîa, Invitatoria, & ejusmodi alia, quibus continuata Scripturæ sacræ lectio interrompebatur, expuncta sunt.

Attamen

De Forma Administrandi in Ecclesia.

Attamen quia remedium non datur absque certis quibusdam Regulis, ideo regulæ hîc nonnullæ præmittuntur, quæ ut numero paucæ, ita & intellectu facillimæ. Atque ita Ordo Precum ac lectionis Scripturæ hic jam exhibetur ad antiquorum Patrum mentem ac propositum valde accommodatus, & eo, qui nuper erat in usu, longe utilior atque commodior. Utilior est quia hic multa expuncta sunt, quorum alia conficta, alia incerta, alia denique vana atque superstitiosa; nec quicquam jam juxta præscriptum ordinem legendum est, præter purum incorruptumque Dei verbum, nempe Scripturam sacram, & quod cum verbo Dei & Scriptura sacra planè congruit. Idque idiomate atque ordine ad captum tam lectorum quàm auditorum maximè accommodatis. Commodior est etiam, cum ob brevitatem, tum ob perspicuitatem ordinis, tum etiam quia regulæ sunt & numero paucæ & faciles.

Cum autem antea magna fuerit varietas in dicendo & cantando in Ecclesiis hujus regni; aliis *Sarisburyensem*, aliis *Herefordiensem*, aliis *Bangoreensem*, aliis *Eboracensem*, aliis *Lincolniensem* usum sequentibus, unus idemque usus in posterum totius regni hujus futurus est.

Quia vero nihil adeo perspicuum esse potest, quin indè in usu quotidiano suboriantur dubitationes, si qui sunt quibus ejusmodi dubia suboriantur, aut quibus res hoc libro contentæ variè accipiantur, seu de sensu, seu de praxi earum quæstio habeatur; ad tollendas omnes ejusdem rei varias acceptiones, & dubia omnia solvenda, Diæceseos Episcopum semper adibunt, qui pro prudentia sua illis sopiendis & dissolvendis operam præstabit, modo nihil statuatur quod adversetur iis, quæ hoc libro continentur. Sin autem dubius hæreat ipse Diæceseos Episcopus, rem deferre poterit ad Archiepiscopum, ut ab eo decidatur.

Quanquam constitutum est, ut omnia dicantur ac cantentur Anglico idiomate in Ecclesia, in hunc finem, ut cætus indè ædificetur; non tamen hoc ita accipitur, ut, si quis oret manè aut vespèri, nefas sit eum linguâ cæ orare quam ipse intelligat.

Omnes autem tum Sacerdotes tum Ministri tenentur quotidie seu privatim seu publicè Preces Matutinas & Vespertinas recitare, nisi aut adversâ valetudine aut aliâ urgente causâ prohibeantur.

Sacrorum verò Minister in singulis Parochialibus Ecclesiis aut Sacellis, cum domi adest, nec causâ legitimâ impeditur, easdem etiam Matutinas ac Vespertinas Preces recitabit in Ecclesia Parochiali aut Sacello, ubi sacra administrat; & curabit, paulo antequàm incipiat, ut campana pulsetur, ut eo signo dato populus conveniat ad audiendum verbum Dei, & ad Deum orandum unâ cum eo.

*De Ceremoniis, cur aliæ quidem abrogatæ, aliæ
vero retentæ.*

Ceremoniarum ex humana institutione profectarum, quibus utitur Ecclesia, aliæ primum quidem pio proposito excogitatæ in vanitatem & superstitionem tandem degenerarunt: Aliæ in ecclesiam irrepere quorundam præposterâ devotione & zelo scientiâ destituto, cæteris initio ad eas conniventibus, unde indies magis ac magis in abusus abierunt. Hæ non tantum quod sint prorsus inutiles, sed quia & populum multum obcæcarunt, & Dei gloriam obscurârunt, dignæ sunt quæ excindantur ac prorsus exterminentur. Aliæ vero sunt ab hominibus etiam profectæ, quas etiamnum retinere visum est, tum propter decorum & *ὀρασίαν* in Ecclesia Dei, qui finis fuit primæ earum institutionis; tum quod spectent ad ædificationem, ad quam, docente Apostolo, referenda sunt quæcunque fiunt in Ecclesia.

Et quævis Ceremoniæ alicujus observatio aut præmissio, si rem ipsam spectes, exigui sit momenti; temeraria tamen & fastuosa publici ordinis ac disciplinæ transgressio atque violatio, non est peccatum leve coram Deo. *Omnia honestè & secundum ordinem fiant in vobis*, inquit Apostolus. Ordinis autem illius constitutio non penes est homines privatos. Nemini fas est igitur, nisi legitimè vocato, in se suscipere aut sibi arrogare, ut constituat aut immutet ullum publicum ac receptum ordinem in Ecclesia Christi.

Quoniam vero hoc nostro tempore tanta est in mentibus hominum varietas, ut aliis vel minima Ceremoniarum suarum omisio paculum esse videatur, adeo depereunt veteres suas consuetudines; alii vero rerum novarum amore ita capiantur, ut omnia innovata vellent, & tanto odio ferantur in res antiquas, ut nihil nisi novum ipsis arrideat: Ideo visum est, non tam his aut illis partibus morigerandum, quàm Deo obtemperandum, & eorum omnium commodo studendum. Nequis autem offendatur, qui rectæ rationi liberum apud se locum aperit, hic quædam eduntur rationes, cur receptarum Ceremoniarum aliæ excindantur, aliæ vero retineantur & etiamnum observentur.

Quædam eliminantur, quoniam proxime elapsis temporibus in immensum creverat earum numerus, adeo ut onus esset intolerabile. Qua de re Divus Augustinus jam suo seculo querebatur, nempe quod in tantum numerum multiplicatæ essent, ut deterior foret hac in parte Christianorum, quàm fuerat olim Judæorum conditio. Ac suadebat, ut jugum & onus illud, si quando commoda daretur occasio, pacifice & sine turbis amoveretur. Quid autem dixisset D. Augustinus, si oculis vidisset nuperas Ceremonias, quæ apud nos erant in usu communi? Non fuit enim numerus Ceremoniarum temporis illius cum harum nostrarum multitudine conferendus. Tanta fuit harum nostrarum congeries, & in his plurimæ adeo obscuræ, ut Christi beneficia erga nos confunderent atque obscurarent, potius quam ea nobis exponerent & illustrarent. Præterea Evangelium Christi non est Ceremoniale institutum, uti magnam partem fuit lex Mosaica: Sed religio est ad colendum Deum non in typorum & umbrarum servitute, sed in libertate Spiritûs instituta; iis tantum Ceremoniis

DE CEREMONIIS.

niis contenta, quæ decoro & *ὀραζία*, piæque disciplinæ conservandis sufficiant: Et quæ aptæ sint ad excitandas insigni ac singulari quâdam significatione stupidas hominum mentes in recordationem officii sui erga Deum ad redificationem. Præterea abolendarum quarundam ceremoniarum causa præcipua fuit, quod partim imperitæ plebis superstitiosa cæcitate; partim quorundam inexplibili avaritia, qui privato quæstui magis quam gloriæ Dei studebant, earum abusus in tantum creverat, ut recte tolli non potuerit, salvo ipsis Ceremoniis.

Jam verò ut ad eos veniamus, qui forte graviter ferent quod nonnullæ antiquarum Ceremoniarum etiamnum retineantur; si animo reputaverint sine quibusdam Ceremoniis nullum ordinem aut tranquillam disciplinam in ecclesia servari posse, facile eis constabit ratio, cur ab illa sententia sua recedere atque ei renunciare debeat. Sin autem displiceat, quod ulla antiqua Ceremonia maneat, & magis placeret omnia innovari; tum vero (quandoquidem concedunt expedire, ut sint quædam Ceremoniæ) ubi antiquæ illæ recte usurpari poterunt, næ isti eas ob solam antiquitatem repudiare nequeunt, quin suam prodant stultitiam. Tum enim, vel eo nomine quod antiquæ sunt, majori venerationi ipsis esse debent, si unitatis & concordiæ magis quam innovationum ac rerum inusitatarum studiosi videri volunt & haberi. Innovationes enim (quantum quidem id consistere potest cum instituto christianæ religionis) semper vitari debent. Neque vero erit, cur isti ob retentas Ceremonias offendantur: Quemadmodum enim cæ Ceremoniæ abrogatæ sunt, quæ in majores abusus abierant, & quæ frustra hominum conscientias onerabant; sic, quas retineri placuit, disciplinæ ac ordinis gratia retinentur, & ob justas causas poterunt immutari & abrogari, ideoque pari existimatione cum lege Dei nequaquam habendæ sunt. Adde quod neque obscuræ, neque mæ sunt istæ Ceremoniæ, sed ita comparatæ, ut cuiusvis obvium sit intelligere quid sibi velint & quis sit earum usus. Ut non sit verisimile fore olim ut, quemadmodum cæteræ quas abregavimus, in abusus degenerent. His autem institutis nostris alias nationes neutiquam damnamus, neque ullis nisi solis popularibus nostris quicquam præscribimus. In hac enim sumus sententia: Ut putemus expedire, ut quælibet regio iis utatur Ceremoniis, quæ magis conducere videbuntur ad Dei honorem & gloriam illustrandam, & ad populum ad perfectissimam & maximè piam vivendi rationem abque errore aut superstitione deducendum; & ut cætera quæ viderint maximè in abusus degenerare (quod sæpius in hominum institutis variè pro variis regionibus contingit) rejiciant.

Ordo Prælegendi Psalterii.

Psalterium tam ad Matutinas quam ad Vespertinas preces singulis mensibus perlegetur, prout in ipso Psalterio præscribitur. Sed mense *Februario* non prælegatur ultra diem vigesimum octavum, aut vigesimum nonum.

Cum autem *Januarius, Martius, Maius, Julius, Augustus, October & December* constant diebus triginta & uno singuli; constitutum est, ut Psalmi, qui die mensis penultimo prælecti fuerint, iidem ultimo die denuo prælegantur; ut Psalterium ineunte quolibet mense incipiat legi.

Quoniam vero Psalmus cxix in 22 periodos dividitur, prolixiorque est, quam ut totus eodem tempore prælegatur, constitutum est, ut quatuor aut quinque tantum periodi unâ vice prælegantur.

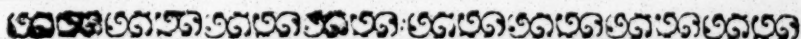
In fine autem uniuscujusque Psalmi, ut & uniuscujusque periodi Psalmi cxix, Hymnus sequens recitabitur:

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

Observe * Psalterium sequi divisionem Hebræorum, & versionem Anglicam magnorum Bibliorum, quæ edita & vulgo usurpata sunt, sub regibus *Henrico Octavo, & Edwardo Sexto.*

* Hoc intelligitur de Psalterio in editione Anglicanâ Liturgiæ; nam in hac Latinâ editione, sequenti sumus Castellionis versionem, quemadmodum in Epistolis & Evangeliiis.

Ordo reliquas Scripturas prælegendi.

Vetus Testamentum priori lectioni, tam ad Matutinas, quam Vespertinas preces, assignatur; quo pacto singulis annis semel maxima pars perlegitur juxta Calendarium.

Novum Testamentum posteriori lectioni, tam ad Matutinas quam Vespertinas preces, assignatur; ordineque ter quotannis perlegetur, præter Epistolas & Evangelia; excepta Apocalypsi; ex qua quædam tantum lectiones propriæ festis variis assignantur.

Ut autem scias quanam lectiones singulis diebus prælegendæ sunt, quære diem mensis in sequente Calendario, in quo invenies capita quæ lectionibus, tam ad matutinas quam ad Vespertinas preces assignantur; exceptis tantum feriis conceptivis, quæ non habentur in Calendario, & stativis è quarum regione spatium purum relinquitur in columna lectionum; quorum omnium dierum lectiones propriæ habentur in tabula propriarum lectionum.

Observe etiam, quod, quotiescunque proprii Psalmi aut Lectiones assignantur, tum Psalmi & Lectiones in Psalterio & Calendario assignatæ (si diversi sint ab illis) omittantur.

Observe, insuper, Collectam, Epistolam, & Evangelium, quæ Dominico assignantur, repeti per totam Septimanam, nisi aliter in hoc libro constitutum fuerit.

LECTIO.

DE CEREMONIIS.

niis contenta, quæ decoro & *decorum*, piæque disciplinæ conservandis sufficiant: Et quæ aptæ sint ad excitandas insigni ac singulari quâdam significatione stupidas hominum mentes in recordationem officii sui erga Deum ad ædificationem. Præterea abolendarum quarundam ceremoniarum causa præcipua fuit, quod partim imperitæ plebis superstitiosa cæcitate; partim quorundam inexplibili avaritia, qui privato quæstui magis quam gloriæ Dei studebant, earum abusus in tantum creverat, ut recte tolli non potuerit, salvis ipsis Ceremoniis.

Jam verò ut ad eos veniamus, qui forte graviter ferent quod nonnullæ antiquarum Ceremoniarum etiamnum retineantur; si animo reputaverint sine quibusdam Ceremoniis nullum ordinem aut tranquillam disciplinam in ecclesia servari posse, facile eis constabit ratio, cur ab illa sententia sua recedere atque ei renunciare debeat. Sin autem displiceat, quod ulla antiqua Ceremonia maneat, & magis placeret omnia innovari; tum vero (quandoquidem concedunt expedire, ut sint quædam Ceremoniæ) ubi antiquæ illæ recte usurpari poterunt, næ isti eas ob solam antiquitatem repudiare nequeunt, quin suam prædant stultitiam. Tum enim, vel eo nomine quod antiquæ sunt, majori venerationi ipsis esse debent, si unitatis & concordie magis quam innovationum ac rerum inusitatarum studiosi videri volunt & haberi. Innovationes enim (quantum quidem id consistere potest cum instituto christianæ religionis) semper vitari debent: Neque vero erit, cur isti ob retentas Ceremonias offendantur: Quemadmodum enim ex Ceremoniæ abrogatæ sunt, quæ in majores abusus abierant, & quæ frustra hominum conscientias onerabant; sic, quas retineri placuit, disciplinæ ac ordinis gratia retinentur, & ob justas causas poterunt immutari & abrogari, ideoque pari existimatione cum lege Dei nequaquam habendæ sunt. Adde quod neque obscuræ, neque mæ sunt istæ Ceremoniæ, sed ita comparatæ, ut cuiusvis obvium sit intelligere quid sibi velint & quis sit earum usus. Ut non sit verisimile fore olim ut, quemadmodum cæteræ quas abrogavimus, in abusus degenerent. His autem institutis nostris alias nationes neutiquam damnamus, neque ullis nisi solis popularibus nostris quicquam præscribimus. In hac enim sumus sententia: Ut putemus expedire, ut quælibet regio iis utatur Ceremoniis, quæ magis conducere videbuntur ad Dei honorem & gloriam illustrandam, & ad populum ad perfectissimam & maximè piam vivendi rationem absque errore aut superstitione deducendum; & ut cætera quæ viderint maximè in abusus degenerare (quod sæpius in hominum institutis variè pro variis regionibus contingit) rejiciant.

Ordo Prælegendi Psalterii.

Psalterium tam ad Matutinas quam ad Vespertinas preces singulis mensibus perlegetur, prout in ipso Psalterio præscribitur. Sed mense *Februario* non prælegetur ultra diem vigesimum octavum, aut vigesimum nonum.

Cum autem *Januarius, Martius, Maius, Julius, Augustus, October & December* constant diebus triginta & uno singuli; constitutum est, ut Psalmi, qui die mensis penultimo prælecti fuerint, iidem ultimo die denuo prælegantur; ut Psalterium ineunte quolibet mense incipiat legi.

Quoniam vero Psalmus cxix in 22 periodos dividitur, prolixiorque est, quam ut totus eodem tempore prælegatur, constitutum est, ut quatuor aut quinque tantum periodi unâ vice prælegantur.

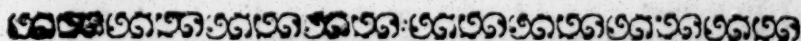
In fine autem uniuscujusque Psalmi, ut & uniuscujusque periodi Psalmi cxix, Hymnus sequens recitabitur:

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

Observe * Psalterium sequi divisionem Hebræorum, & versionem Anglicam magnorum Bibliorum, quæ edita & vulgo usurpata sunt, sub regibus *Henrico Octavo, & Edwardo Sexto.*

* Hoc intelligitur de Psalterio in editione Anglicanâ Liturgiæ; nam in hac Latinâ editione, sequuti sumus Castellionis versionem, quemadmodum in Epistolis & Evangeliiis.

Ordo reliquas Scripturas prælegendi.

Vetus Testamentum priori lectioni, tam ad Matutinas, quam Vespertinas preces, assignatur; quo pacto singulis annis semel maxima pars perlegitur juxta Calendarium.

Novum Testamentum posteriori lectioni, tam ad Matutinas quam Vespertinas preces, assignatur; ordineque ter quotannis perlegetur, præter Epistolas & Evangelia; excepta Apocalypsi; ex qua quædam tantum lectiones propriæ festis variis assignantur.

Ut autem scias quænam lectiones singulis diebus prælegendæ sunt, quære diem mensis in sequente Calendario, in quo invenies capita quæ lectionibus, tam ad matutinas quam ad Vespertinas preces assignantur; exceptis tantum feriis conceptivis, quæ non habentur in Calendario, & stativis è quarum regione spatium purum relinquitur in columna lectionum; quorum omnium dierum lectiones propriæ habentur in tabula propriarum lectionum.

Observe etiam, quod, quotiescunque proprii Psalmi aut Lectiones assignantur, tum Psalmi & Lectiones in Psalterio & Calendario assignatæ (si diversi sint ab illis) omittantur.

Observe, insuper, Collectam, Epistolam, & Evangelium, quæ Dominico assignantur, repeti per totam Septimanam, nisi aliter in hoc libro constitutum fuerit.

LECTIO.

LECTIONES PROPRIÆ

A D

Matutinas & Vespertinas Preces, Dominicis & aliis Feriis per totum annum prælegendæ.

LECTIONES propriæ diebus Dominicis prælegendæ.

<i>Dominica Adventûs.</i>	<i>Matut.</i>	<i>Vespert.</i>
1	Esaï. 1	Esaï. 2
2	5	24
3	25	26
4	30	32
<i>Dominica à Nat.</i>		
1	37	38
2	41	43
<i>Dominica ab Epiph.</i>		
1	44	46
2	51	53
3	55	56
4	57	58
5	59	64
6	65	66
<i>Septuagesima.</i>	Gen. 1	Gen. 2
<i>Sexagesima.</i>	3	6
<i>Quinquagesima.</i>	9 usq; ad y 20	12
<i>Quadragesima.</i>		
<i>Dominica</i> 1	19 usq; ad y 30	22
2	27	34
3	39	42
4	43	45
5	Exod. 3	Exod. 5
6		
1 Lectio.	Exod. 9	Exod. 10
2 Lectio.	Mat. 26	Heb. 5 usq; ad y 11
<i>Pascha.</i>		
1 Lectio.	Exod. 12	Exod. 14
2 Lectio.	Rom. 6	Act. 2 y 22
<i>Dominica à Pasch.</i>		
1	Num. 16	Num. 22
2	23, 24	25
3	Deut. 4	Deut. 5
4	6	7
5	8	9
<i>Dominica ab Ascen.</i>	12	13
<i>Pentecosti.</i>		
1 Lectio.	Deut. 16 usq; ad y 18	Esaï. 11
2 Lectio.	Act. 10 y 34	Act. 19 usq; ad y 21
		<i>Dominica</i>

LECTIONES PROPRIÆ.

Dominica Trinit.

1 Lectio.

2 Lectio.

Dominica à Trin.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

Matut.

Gen. 1

Mat. 3

Jos. 10

Judic. 4

1 Sam. 2

12

15

2 Sam. 12

21

1 Reg. 13

18

21

2 Reg. 5

10

19

Jer. 5

35

Ezech. 2

14

20

Dan. 3

Joel. 2

Hab. 2

Prov. 2

11

13

15

17

Vespert.

Gen. 18

1 Joh. 5

Jos. 23

Judic. 5

1 Sam. 3

13

17

2 Sam. 19

24

1 Reg. 17

19

22

2 Reg. 9

18

23

Jer. 23

36

Ezech. 13

18

24

Dan. 6

Mich. 6

Prov. 1

3

12

14

16

19

Lectiones propriæ Feriis prælegendæ.

D. Andrea.

D. Thomæ Apost.

Natiuit. Christi.

1 Lectio.

2 Lectio.

D. Stephan.

1 Lectio.

2 Lectio.

D. Johan.

1 Lectio.

2 Lectio.

Innocent.

Matut.

Prov. 20

23

Eesai. 9 usq; ad 8

Luc. 2 usq; ad 15

Prov. 28

Aët. 6 8 & c. 7

(usq; ad 30

Eccles. 5

Apoc. 1

Jer. 31 usq; ad 18

Vespert.

Prov. 21

24

Eesai. 7 10 usq; ad

Tit. 3 4 usq; ad

(8 9

Eccles. 4

Aët. 7 30 usq; ad

(8 55

Eccles. 6

Apoc. 22

Sap. 1

LECTIONES PROPRIÆ.

<i>Circumcisio.</i>	<i>Matut.</i>	<i>Vespert.</i>
1 Lectio.	Gen. 17	Deut. 10 y 12
2 Lectio.	Rom. 2	Col. 2
<i>Epiphan.</i>		
1 Lectio.	Esai. 60	Esai. 49
2 Lectio.	Luc. 3. usq; ad y 23	Joh. 2 usq; ad y 12
<i>Conversio D. Pauli.</i>		
1 Lectio.	Sapient. 5	Sapient. 6
2 Lectio.	Act. 22 usq; ad y 22	Act. 26
<i>Purific. Virg. Mariæ.</i>	Sapient. 9	Sapient. 12
<i>D. Matthiæ.</i>	19	Ecclus. 1
<i>Annunciat. B. Virg.</i>	Ecclus. 2	3
<i>Feria 4 ante Pasch.</i>		
1 Lectio.	Hof. 13	Hof. 14
2 Lectio.	Johan. 11 y 45	
<i>Feria 5 ante Pasch.</i>		
1 Lectio.	Dan. 9	Jer. 31
2 Lectio.	Johan. 13	
<i>Dies Passionis Dom.</i>		
1 Lectio.	Gen. 22 usq; ad y 20	Esai. 53
2 Lectio.	Johan. 18	1 Pet. 2
<i>Paschatis Vigil.</i>		
1 Lectio.	Zach. 9	Exod. 13
2 Lectio.	Luc. 23 y 50	Heb. 4
<i>Feria 2 in Pasch.</i>		
1 Lectio.	Exod. 16	Exod. 17
2 Lectio.	Matt. 28.	Act. 3
<i>Feria 3 in Pasch.</i>		
1 Lectio.	Exod. 20	Exod. 32
2 Lectio.	Luc. 24 usq; ad y 13	1 Cor. 15
<i>D. Marc.</i>	Ecclus. 4	Ecclus. 5
<i>D. D. Phil. & Jacob.</i>		
1 Lectio.	7	9
2 Lectio.	Johan. 1 y 43	
<i>Ascensio Dom.</i>		
1 Lectio.	Deut. 10.	2 Reg. 2
2 Lectio.	Luc. 24 y 44	Eph. 4 usq; ad y 17. (ad y 30)
<i>Feria 2 in Pentecost.</i>		
1 Lectio.	Gen. 11 usq; ad y 10	Num. 11 y 16 usq;
2 Lectio.	1 Cor. 12	1 Cor. 14 usq; ad y (26)
<i>Feria 3 in Pentecost.</i>		
1 Lectio.	1 Sam. 19 y 18	Deut. 30
2 Lectio.	1 Thell. 5. y 12 usq; (ad y 24)	1 Johan. 4 usq; ad (y 14)
<i>D. Barnab.</i>	Ecclus. 10.	Ecclus. 12
1 Lectio.	Act. 14	Act. 15 usq; ad y 36
2 Lectio.		
<i>D. Johar. Baptist.</i>		
1 Lectio.	Malac. 3	Malac. 4
2 Lectio.	Matth. 3	Mat. 14 usq; ad y 13
		D. P. tri

LECTIONES PROPRIÆ.

	<i>Matut.</i>	<i>Ve. pert.</i>
D. Pet. 1.		
1 Lectio.	Ecclus. 15	Ecclus. 19
2 Lectio.	Act. 3	Act. 4
D. Jacobi.	Ecclus. 21	Ecclus. 22
D. Bartholom.	24	29
D. Matthæi.	Ecclus. 35	Ecclus. 38
D. Michaelis.		
1 Lectio.	Gen. 32	Dan. 10 y 5
2 Lectio.	Act. 12 usq; ad y 20	Jud. y 6 usq; ad y 17
D. Luc.	Ecclus. 51	Job 1
D. Simon & D. Jud.	Job. 24, 25	42
Omnium Divorum.	(10	
1 Lectio.	Sapien. 3 usq; ad y	Sap. 5 usq; ad y 17
2 Lectio.	Heb. 11 y 33 & (c. 12 usq; ad y 7	Apoc. 19 usq; ad y 17

¶ Psalmi Proprii, quibusdam diebus.

	<i>Matut.</i>	<i>Vesper.</i>
¶ Die Natal. Christi.	Psal. 19 45 85	89 110 132
¶ Die Ciner.	6 32 38	102 130 143
¶ Die Passionis Dom.	22 40 54	69 88
¶ Die Pasch.	2 57 111	113 114 118
¶ Die Ascen.	8 15 21	24 47 108
¶ Die Pentecost.	48 68	104 145

CALENDARIUM.

Januarius consistat XXXI. diebus.

Luna consistat XXX.

			<i>Matut.</i>		<i>Vesperin.</i>	
			1 Left.	2 Left.	1 Left.	2 Left.
1 A	Calend.	<i>Circum. Dom.</i>				
2 b	1 Non.		Gen. 1	Mat. 1	Gen. 2	Rom. 1
3 c	3 Non.		3	2	4	2
4 d	Pr. N.		5	3	6	3
5 e	Nonæ		7	4	8	4
6 f	3 Id.	<i>Epiph. Dom.</i>				
7 g	7 Id.		9	5	12	5
8 A	6 Id.	<i>Luci. Pref. M.</i>	13	6	14	6
9 b	5 Id.		15	7	16	7
10 c	4 Id.		17	8	18	8
11 d	3 Id.		19	9	20	9
12 e	Pr. Id.		21	10	22	10
13 f	Idus.	<i>Hil. Ep. Con.</i>	23	11	24	11
14 g	19 C. Fe.		25	12	26	12
15 A	18 Cal.		27	13	28	13
16 b	17 Cal.		29	14	30	14
17 c	16 Cal.		31	15	32	15
18 d	15 Cal.	<i>Prif. Virg. M.</i>	33	16	34	16
19 e	14 Cal.		35	17	37	1 Cor. 1
20 f	13 Cal.	<i>Fab. Ep. R. M.</i>	38	18	39	2
21 g	12 Cal.	<i>Agn. R. V. M.</i>	40	19	41	3
22 A	11 Cal.	<i>Vinc. Dia. M.</i>	42	20	43	4
23 b	10 Cal.		44	21	45	5
24 c	9 Cal.		46	22	47	6
25 d	8 Cal.	<i>Conv. D. Pauli.</i>				
26 e	7 Cal.		48	23	49	7
27 f	6 Cal.		50	24	Exod. 1	8
28 g	5 Cal.		Exod. 2	25	3	9
29 A	4 Cal.		4	26	5	10
30 b	3 Cal.	<i>Car. Reg. Mar.</i>	*6	27	7	11
31 c	Pr. Cal.		8	28	9	12

* N. B. Cap. 6. Exodi legi ad y 13

Februarius

CALENDARIUM.

Februarius constat XXVIII diebus.

Luna constat XXX.

			<i>Matut.</i>		<i>Vesperin.</i>	
			1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
1 d	Calend.	Esur.	Exo. 10	Mar. 1	Exo. 11	1 Cor. 13
2 e	4 Non.	<i>Purif. B. Mar.</i>			2	14
3 f	3 Non.		12	3	13	15
4 g	Pr. Non	Agat. Vir. M.	14	4	15	16
5 A	Nonæ.		16	5	17	2 Cor. 1
6 b	8 Id.		18	6	19	2
7 c	7 Id.		20	7	21	3
8 d	6 Id.		22	8	23	4
9 e	5 Id.		24	9	32	5
10 f	4 Id.		33	10	34	6
11 g	3 Id.		Lev. 18	11	Lev. 19	7
12 A	Pr. Id.		20	12	26	8
13 b	Idus.		Nu. 11	13	Nu. 12	9
14 c	16 C. M.	Val. Ep. M.	13	14	14	10
15 d	15 Cal.		16	15	17	11
16 e	14 Cal.		20	16	21	12
17 f	13 Cal.		22	L. 1. 39	23	13
18 g	12 Cal.		24	I. 39	25	Gal. 1
19 A	11 Cal.		27	2	30	2
20 b	10 Cal.		31	3	32	3
21 c	9 Cal.		35	4	36	4
22 d	8 Cal.		Deut. 1	5	Deut. 2	5
23 e	7 Cal.	Esur.	3	6	4	6
24 f	6 Cal.	<i>Matthias D.</i>		7		Eph. 1
25 g	5 Cal.		5	8	6	2
26 A	4 Cal.		7	9	8	3
27 b	3 Cal.		9	10	10	4
28 c	Pr. Cal.		11	11	12	5
29			13	Mat. 7	14	Rom. 12

CALENDARIUM.

Martius cōstat XXXI diebus.

Luna cōstat XXX.

				<i>Matut.</i>		<i>Vespertin.</i>	
				1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
1 d	Calend.	Da. Ar. Men.		Deut. 1	Luc. 12	Deut. 16	Eph. 6
2 e	6 No.	Cad. Ep. L.		17	13	18	Phil. 1
3 f	5 No.			19	14	20	2
4 g	4 No.			21	15	22	3
5 A	3 No.			24	16	25	4
6 b	Pr. No.			26	17	27	Col. 1
7	Nonæ.	Perpetua.		28	18	29	2
8 d	8 Id.			30	19	31	3
9 e	7 Id.			32	20	33	4
10 f	6 Id.			34	21	Jos. 1	1 Thes. 1
11 g	5 Id.			Jos. 2	22	3	2
12 A	4 Id.	Greg. M.		4	23	5	3
13 b	3 Id.			6	24	7	4
14 c	Pr. Id.			8	Joh. 1	9	5
15 d	Idus.			10	2	23	2 Thes. 1
16 e	17 C. A.			24	3	Jud. 1	2
17 f	16 Cal.			Jud. 2	4	3	3
18 g	15 Cal.	Edvard. Re.		4	5	5	1 Tim. 1
19 A	14 Cal.			6	6	7	2, 3
20 b	13 Cal.			8	7	9	4
14 21 c	12 Cal.	Bened. A bb.		10	8	11	5
3 22 d	11 Cal.			12	9	13	6
23 e	10 Cal.			14	10	15	2 Tim. 1
11 24 f	9 Cal.	Esur.		16	11	17	2
25 g	8 Cal.	Annun. M. Vir.			12		3
19 26 A	7 Cal.			18	13	19	4
8 27 b	6 Cal.			20	14	21	Tit. 1
28 c	5 Cal.			Ruth 1	15	Ruth. 2	2, 3
16 29 d	4 Cal.			3	16	4	Philem.
5 30 e	3 Cal.			1 Sam. 1	17	1 Sam. 2	Heb. 1
31 f	Pr. Cal.			3	18	4	2

Numeri hic diebus præpositi inter vigesimum primum *Martii* et decimum octavum *Aprilis*, utrosque inclusive dictos, notant dies in quos ea Pleni-lunia, quæ vel ipso vigesimo primo *Martii* vel proxime post eum diem contingunt; iis annis, quorum sunt respectivè aurei numeri. Et litera Dominica proxime sequens tale quodpiam Pleni-lunium indicat Pæcha ejus anni. Quæ omnia obtinent usque ad annum Domini 1899 inclusive; post quem annus mutabuntur aureorum numerorum sedes, prout posthac docetur.

Aprilis

CALENDARIUM.

Aprilis constat XXX diebus.

Luna constat XXIX.

				<i>Matut.</i>		<i>Vesperin.</i>			
				1 Left.	2 Left.	1 Left.	2 Left.		
13	1g	Calend.		1 Sam.	5 Joh.	19	1 Sam.	6 Heb.	3
2	2A	4 No.			7	20		8	4
	3b	3 No.	Ric. Fp. Cic.		9	21		10	5
10	4c	Pr. No.	Am. Ep. Me.		11 Act.	1		12	6
	5d	Nonæ.			13	2		14	7
18	6e	8 Id.			15	3		16	8
7	7f	7 Id.			17	4		18	9
	8g	6 Id.			19	5		20	10
15	9A	5 Id.			21	6		22	11
4	10b	4 Id.			23	7		24	12
	11c	3 Id.			25	8		26	13
12	12d	Pr. Id.			27	9		28 Jac.	1
1	13e	Idus.			29	10		30	2
	14f	18 C.M.			31	11	2 Sam.	1	3
9	15g	17 Cal.		2 Sam.	2	12		3	4
	16A	16 Cal.			4	13		5	5
17	17b	15 Cal.			6	14		7 1 Pet.	1
6	18c	14 Cal.			8	15		9	2
	19d	13 Cal.	Alp. Can. A.		10	16		11	3
	20e	12 Cal.			12	17		13	4
	21f	11 Cal.			14	18		15	5
	22g	10 Cal.			16	19		17 2 Pet.	1
	23A	9 Cal.	D. Georg. M.		18	20		19	2
	24b	8 Cal.			20	21		21	3
	25c	7 Cal.	D. Ma. Ev. M.			22		1 Joh.	1
	26d	6 Cal.			22	23		23	2
	27e	5 Cal.			24	24	1 Reg.	1	3
	28f	4 Cal.		1 Reg.	2	25		3	4
	29g	3 Cal.			4	26		5	5
30	A	Pr. Cal.			6	27		7 2, 3 Jo.	

CALENDARIUM.

Maius constat XXXI diebus.

Luna constat XXX.

			<i>Matut.</i>		<i>Vespertin.</i>			
			1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.		
1 b	Calend.	D. D. Pb. &					Judæ	
2 c	6 No.	Jac. A. & M.	1 Reg. 8	Aët. 28	1 Reg. 9		Rom.	1
3 d	5 No.	Invent. Cruc.	10	Mat. 1	11			2
4 e	4 No.		12	2	13			3
5 f	3 No.		14	3	15			4
6 g	Pr. No.	D. Jo. Ev. ante	16	4	17			5
7 A	Nonæ.	Port. Lat.	18	5	19			6
8 b	8 Id.		20	6	21			7
9 c	7 Id.		22	7	2 Reg. 1			8
10 d	6 Id.		2 Reg. 2	8	3			9
11 e	5 Id.		4	9	5			10
12 f	4 Id.		6	10	7			11
13 g	3 Id.		8	11	9			12
14 A	Pr. Id.		10	12	11			13
15 b	Idus.		12	13	13			14
16 c	17 C. Ju.		14	14	15			15
17 d	16 Cal.		16	15	17			16
18 e	15 Cal.	Di. Can. A.	18	16	19	1 Co.		1
19 f	14 Cal.		20	17	21			2
20 g	13 Cal.		22	18	23			3
21 A	12 Cal.		24	19	25			4
22 b	11 Cal.		Ezr. 1	20	Ezr. 3			5
23 c	10 Cal.		4	21	5			6
24 d	9 Cal.		6	22	7			7
25 e	8 Cal.	(Archiep.	9	23	Neh. 1			8
26 f	7 Cal.	Aug. Pri. Ca.	Neh. 2	24	4			9
27 g	6 Cal.	V. Bed. Pres.	5	25	6			10
28 A	5 Cal.		8	26	9			11
29 b	4 Cal.	Car. II. Nat.	10	27	13			12
30 c	3 Cal.	(& Redit.	Eph. 1	28	Eph. 2			13
31 d	Pr. Cal.		3 Mar.	1	4			14

Junius

CALENDARIUM.

Junius constat XXX diebus.

Luna constat XXIX.

		Matut.		Vespertin.		
		1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.	
1 e	Calend.	Nico. Rom.	Eith. 5	Mar. 2	Eith. 6	1 Cor. 15
2 f	4 No.	(Pr. & M.	7	3	8	16
3 g	3 No.		6	4	Job. 1	2 Cor. 1
4 A	Pr. Nq.		5	5	3	2
5 b	Nonæ.	Bonif. E. Mo-	4	6	5	3
6 c	8 Id.	gunt. & M:	6	7	7	4
7 d	7 Id.		8	8	9	5
8 e	6 Id.		10	9	11	6
9 f	5 Id.		12	10	13	7
10 g	4 Id.		14	11	15	8
11 A	3 Id.	D. Barn. Ap.				
12 b	Pr. Id.	(& M.	16	12	17, 18	9
13 c	Idus.		19	13	20	10
14 d	18 C. Ju.		21	14	22	11
15 e	17 Cal.		23	15	24, 25	12
16 f	16 Cal.		26, 27	16	28	13
17 g	15 Cal.	D. Alba. Ma.	29	Luc. 1	30	Gal. 1
18 A	14 Cal.		31	2	32	2
19 b	13 Cal.		33	3	34	3
20 c	12 Cal.	Tran. Edvar.	35	4	36	4
21 d	11 Cal.	(R. Sax. Oc.	37	5	38	5
22 e	10 Cal.		39	6	40	6
23 f	9 Cal.	Efur.	41	7	42	Eph. 1
24 g	8 Cal.	D. Jo. Bap. N.				
25 A	7 Cal.		Prov. 1	8	Prov. 2	2
26 b	6 Cal.		3	9	4	3
27 c	5 Cal.		5	10	6	4
28 d	4 Cal.	Efur.	7	11	8	5
29 e	3 Cal.	D. Pet. Ap. &				
30 f	Pr. Cal.	(Mart	9	12	10	6

Julius

CALENDARIUM.

Julius constat XXXI diebus.

Luna constat XXX.

			Matut.		Vespertin.	
			1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
1 g	Calend.		Prov. 1	Luc. 13	Prov. 12	Phil. 1
2 A	6 No.	Visit. B. M. V.	13	14	14	2
3 b	5 No.		15	15	16	3
4 c	4 No.	Tran. D. Ma.	17	16	18	4
5 d	3 No.	(Ep. & Con.	19	17	20	Col. 1
6 e	Pr. No.		21	18	22	2
7 f	Nonæ.		23	19	24	3
8 g	8 Id.		25	20	26	4
9 A	7 Id.		27	21	28	1 Thes. 1
10 b	6 Id.		29	22	31	2
11 c	5 Id.		Eccl. 1	23	Eccl. 2	3
12 d	4 Id.		5	24	4	4
13 e	3 Id.		5 Joh.	1	6	5
14 f	Pr. Id.		7	2	8	2 Thes. 1
15 g	Idus.	Sw. Ep. Win.	9	3	10	2
16 A	17 C. Au.	(Translat.	11	4	12	3
17 b	16 Cal.		Jer. 1	5	Jer. 2	1 Tim. 1
18 c	15 Cal.		3	6	4	2, 3
19 d	14 Cal.	(Vir. & Mar.	5	7	6	4
20 e	13 Cal.	Marga. Anti.	7	8	8	5
21 f	12 Cal.	D. Mar. Mæ.	9	9	10	6
22 g	11 Cal.		11	10	12	2 Tim. 1
23 A	10 Cal.		13	11	14	2
24 b	9 Cal.	Esur.	15	12	16	3
25 c	8 Cal.	D. Ja. A. & M.		13		4
26 d	7 Cal.	D. An. Ma. B.	17	14	18	Tit. 1
27 e	6 Cal.	(Mar. Virg.	19	15	20	2, 3
28 f	5 Cal.		21	16	22	Philem.
29 g	4 Cal.		23	17	24	Heb. 1
30 A	3 Cal.		25	18	26	2
31 b	Pr. Cal.		27	19	28	3

Augustus

CALENDARIUM.

Augustus constat XXXI diebus.

Luna constat XXX.

			Matut.		Vesperin.	
			1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
1 c	Calend.	Pet. ad Vinc.	Jer. 29	Joh. 20	Jer. 30	Hebr. 4
2 d	4 No.		31	21	32	5
3 e	3 No.		33	Act.	34	6
4 f	Pr. No.		35	2	36	7
5 g	Nonæ.		37	3	38	8
6 A	3 Id.	Transf. Dom.	39	4	40	9
7 b	7 Id.	Nom. Jesu.	41	5	42	10
8 c	5 Id.		43	6	44	11
9 d	5 Id.	D. Lau. Arc.	45, 46	7	47	12
10 e	4 Id.	(Rom. & M.	48	8	49	13
11 f	3 Id.		50	9	51	Jac. 1
12 g	Pr. Id.		52	10	Lam. 1	2
13 A	Idns.		Lam. 2	11	3	3
14 b	19 C. Sep.		4	12	5	4
15 c	18 Cal.		Ezech. 2	13	Ezec. 3	5
16 d	17 Ca.		6	14	7	1 Pet. 1
17 e	16 Cal.		13	15	14	2
18 f	15 Cal.		18	16	33	3
19 g	14 Cal.		34	17	Dan. 1	4
20 A	13 Cal.		Dan. 2	18	3	5
21 b	12 Cal.		4	19	5	2 Pet. 1
22 c	11 Cal.		6	20	7	2
23 d	10 Ca.	Efur.	8	21	9	3
24 e	9 Cal.	D. Barb. Ap.		22		1 Joh. 1
25 f	8 Cal.	(S Mar.	10	23	11	2
26 g	7 Cal.		12	24	Hof. 1	3
27 A	6 Cal.	(Conf. Dod. Ho.	2, 3	25	4	4
28 b	5 Cal.	D. Au. Ep. Hi.	5, 6	26	7	5
29 c	4 Cal.	Decoi. Jo. Ba.	8	27	9	2, 3 Joh.
30 d	3 Cal.		10	28	11	Jud.
31 e	Pr. Cal.		12	Mat. 1	13	Rom. 1

Septembe.

CALENDARIUM.

September constat XXX diebus.

Luna constat XXIX.

				Matut.		Vespertin.	
				1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
1	f	Calend.	Egidii Ab. &	Hof. 14	Mat. 2	Joel 1	Rom. 2
2	g	4 No.	(Conf.	Joel. 2	5	3	3
3	A	3 No.		Amos 1	4	Amos 2	4
4	b	Pr. No.		3	5	4	5
5	c	Nonæ.		5	6	6	6
6	d	8 Id.	rean.	7	7	8	7
7	e	7 Id.	Env. Ep. Au.	9	8	Obad.	8
8	f	6 Id.	Na. B. Vir. M.	Jon. 1	9	Jo. 2, 3	9
9	g	5 Id.		4	10	Mich. 1	10
10	A	4 Id.		Mich. 2	11	3	11
11	b	3 Id.		4	12	5	12
12	c	Pr. Id.		6	13	7	13
13	d	Idus.		Nah. 1	14	Nah. 2	14
14	e	18 C. Oct.	S. Crucis.	3	15	Hab. 1	15
15	f	17 Cal.		Hab. 2	16	3	16
16	g	16 Cal.		Zeph. 1	17	Zeph. 2	1 Cor. 1
17	A	15 Cal.	La. Ep. & M.	3	18	Hag. 1	2
18	b	14 Cal.		Hag. 2	19	Zach. 1	3
19	c	13 Cal.		Za. 2, 3	20	4	5
20	d	12 Cal.	Esur.	6	21	7	5
21	e	11 Cal.	D. Mat. Ab. Et		22		6
22	f	10 Cal.	(S. M.	8	23	9	7
23	g	9 Cal.		10	24	11	8
24	A	8 Cal.		12	25	13	9
25	b	7 Cal.	(Car. S. M.	14	26	Mal. 1	10
26	c	6 Cal.	S. Cyp. Arch.	Mal. 2	27	3	11
27	d	5 Cal.		4	28	Tob. 1	12
28	e	4 Cal.	(nium Ang.	Tob. 2	Mar. 1	3	13
29	f	3 Cal.	D. Mic. S. om-		2		14
30	g	Pr. Cal.	D. Hie. P. C.	4	3	6	15
							& Doct.

October

CALENDARIUM.

October constat XXXI diebus.

Luna constat XXX.

				Matut.		Vespertin.		
				1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.	
1 A	Calend.	Rem. Ep. Re-	Tob. 7	Mar. 4	Tob. 8	1 Co. 16		
2 b	6 No.	(mens.	9	5	10	2 Cor. 1		
3 c	5 No.		11	6	12		2	
4 d	4 No.		13	7	14		3	
5 e	3 No.		Judit. 1	8	Judit. 2		4	
6 f	Pr. No.	Fid. Vir. & M.	3	9	4		5	
7 g	Nonæ.		5	10	6		6	
8 A	8 Id.		7	11	8		7	
9 b	7 Id.	D. Dion. Arc.	9	12	10		8	
10 c	6 Id.	(Ep. & Mar.	11	13	12		9	
11 d	5 Id.		13	14	14		10	
12 e	4 Id.		15	15	16		11	
13 f	3 Id.	Tra. D. Edv.	Sap. 1	16	Sap. 2		12	
14 g	Pr. Id.	(Conf.	3	L. 1. 39	4		13	
15 A	Idus.		5	1. 39	6	Gal. 1		
16 b	17 C.N.		7	2	8		2	
17 c	16 Cal.	Ethelred. Vi.	9	3	10		3	
18 d	15 Cal.	D. Luc. Evang.		4			4	
19 e	14 Cal.		11	5	12		5	
20 f	13 Cal.		13	6	14		6	
21 g	12 Cal.		15	7	16	Eph. 1		
22 A	11 Cal.		17	8	18		2	
23 b	10 Cal.		19	9	Eccl. 11		3	
24 c	9 Cal.		Eccl. 2	10	3		4	
25 d	8 Cal.	Crispin. Mar.	4	11	5		5	
26 e	7 Cal.		6	12	7		6	
27 f	6 Cal.	Esur.	8	13	9	Phil. 1		
28 g	5 Cal.	D. Si. & D. Ju.		14			2	
29 A	4 Cal.	(Ap. & M.	10	15	11		3	
30 b	3 Cal.		12	16	13		4	
31 c	Pr. Cal.	Esur.	14	17	15	Col. 1		

CALENDARIUM.

November constat XXX diebus.

Luna constat XXIX.

			<i>Matut.</i>		<i>Vespertin.</i>	
			1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
a d	Calend.	<i>Fest. om. Div.</i>				
2 e	4 Non.		Eccl. 16	Luc. 18	Eccl. 17	Col. 2
3 f	3 Non.		18	19	19	3
4 g	Pr. Non.		20	20	21	4
5 A	Nonæ.	<i>Conjurat. Pa.</i>	22	21	23	1 Thes. 1
6 b	8 Id.	<i>Leon. Conf.</i>	24	22	(1) 25	2
7 c	7 Id.		27	23	28	3
8 d	6 Id.		29	24	(2) 30	4
9 e	5 Id.		31 Joh.	1	32	5
10 f	4 Id.		33	2	34	2 Thes. 1
11 g	3 Id.	<i>D. Ma. Ep. &</i>	35	3	36	2
12 A	Pr. Id.	<i>(Conf.</i>	37	4	38	3
13 b	Idus.	<i>Britii Episc.</i>	39	5	40	1 Tim. 1
14 c	18 C.D.		41	6	42	2, 3
15 d	17 Cal.	<i>Machuti Ep.</i>	43	7	44	4
16 e	16 Cal.		45	8	(3) 46	5
17 f	15 Cal.	<i>Hugon. Epif.</i>	47	9	48	6
18 g	14 Cal.	<i>(Lincoln.</i>	49	10	50	2 Tim. 1
19 A	13 Cal.		51	11	Baru.	1
20 b	12 Cal.	<i>Edmund. Re.</i>	Baru. 2	12	3	3
21 c	11 Cal.	<i>(& Mart.</i>	4	13	5	4
22 d	10 Cal.	<i>Cec. V. & M.</i>	6	14	Hist. S.	Tit. 1
23 e	9 Cal.	<i>D. Cle. 1 Ep.</i>	B. & D.	15	Esai. 1	2, 3
24 f	8 Cal.	<i>(Rom. & M.</i>	Esa. 2	16	3	Philem.
25 g	7 Cal.	<i>(& Mart.</i>	4	17	5	Heb. 1
26 A	6 Cal.	<i>Catha. Vir. &</i>	6	18	7	2
27 b	5 Cal.	<i>(Mart.</i>	8	19	9	3
28 c	4 Cal.		10	20	11	4
29 d	3 Cal.	<i>Esur.</i>	12	21	13	5
30 e	Pr. Cal.	<i>D. An. A. M.</i>		Act. 1		6

(1) *N. B. Cap. 25. Eccles. legi ad ♀ 13.*

(2) *Et Cap. 30. ad ♀ 18.*

(3) *Et Cap. 46. ad ♀ 20,*

December

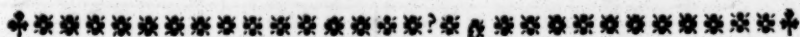
CALENDARIUM.

December constat XXXI diebus.

Luna constat XXX.

		<i>Matut.</i>		<i>Vespertin.</i>	
		1 Lect.	2 Lect.	1 Lect.	2 Lect.
1 f	Calend.	Eia.	14 Act.	2	Efa. 15 Heb. 7
2 g	4 No.		16	3	17 8
3 A	3 No.		18	4	19 9
4 b	Pr. No.	20,	21	5	22 10
5 c	Nonæ.		23	6	24 11
6 d	8 Id.	Nicol. Ep. M.	25 7 ad	30	26 12
7 e	7 Id.	(Mariæ.	27 7	30	28 13
8 f	6 Id.	Concep. B. Vir.	29	8	30 Jæ. 1
9 g	5 Id.		31	9	32 2
10 A	4 Id.		33	10	34 3
11 b	3 Id.		35	11	36 4
12 c	Pr. Id.		37	12	38 5
13 d	Idus.	Lu. Vi. & M.	39	13	40 1 Pet. 1
14 e	19 C. Ja.		41	14	42 2
15 f	18 Cal.		43	15	44 3
16 g	17 Cal.	O Sapientia.	45	16	46 4
17 A	16 Cal.		47	17	48 5
18 b	15 Cal.		49	18	50 2 Pet. 1
19 c	14 Cal.		51	19	52 2
20 d	13 Cal.	Esur.	53	20	54 3
21 e	12 Cal.	D. Tho. Ap. &		21	56 1 Joh. 1
22 f	11 Cal.	(M.	55	22	58 2
23 g	10 Cal.		57	23	60 3
24 A	9 Cal.	Esur.	59	24	62 4
25 b	8 Cal.	Nativ. Dem.			
26 c	7 Cal.	D. Steph. Proto.			
27 d	6 Cal.	D. Job. Evang.		25	5
28 e	5 Cal.	Sanctor. Innoc.			
29 f	4 Cal.		61	26	62 2 Joh.
30 g	3 Cal.		63	27	64 3 Joh.
31 A	Pr. Cal.	Silv. E. Ro.	65	28	66 Jud.

Tabula & Regulæ de Feriis Conceptivis, & Stativis: Ut & de diebus Esurialibus, per totum annum.

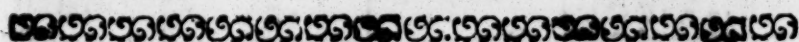

Regula de Feriis Conceptivis & aliis.

Pascha (ex quo reliqua pendent) semper incidit in Dominicam, quæ proximè succedit Pleni-Lunium, quod immediatè sequitur 21 Martii. Sin vero Pleni-Lunium contingit die Dominicâ, Pascha incidit in proximè sequentem Dominicam.

Dominica Adventûs semper incidit in Dominicam Festo D. *Andree* proximam, sive illud sequatur, sive antecedit.

<i>Septuagesima</i>	} antecedit	Pascha	<i>Novem</i>	} Septimanis.
<i>Sexagesima</i>			<i>Octo</i>	
<i>Quinquagesima</i>			<i>Septem</i>	
<i>Quadragesima</i>			<i>Sex</i>	
<i>Dominica Rogation.</i>	} sequitur	Pascha	<i>Quinque</i>	} Septimanis.
<i>Dies Ascensionis.</i>			<i>Quadraginta</i>	
<i>Pentecostes.</i>			<i>Septem</i>	
<i>Dominica Trinitat.</i>			<i>Octo</i>	

Tabula Festorum, quæ observari debent in Ecclesia Anglicana, per totum annum.

Omnes Dominicæ in anno.

FESTÆ	Circumcisionis Domini nostri		D. <i>Jacobi</i> Apost.	
	Jesu Christi.		D. <i>Bartholomæi</i> Apost.	
	Epiphaniæ.		D. <i>Matthæi</i> Apost.	
	Conversionis D. <i>Pauli</i> .		D. <i>Michaelis</i> , & omnium Angelorum.	
	Purificationis B. Virg.		D. <i>Lucæ</i> Evangelistæ.	
	D. <i>Matthæi</i> Apostoli.		D. D. <i>Simonis & Judæ</i> Apost.	
	Annunciationis B. Virg.		Omnium Sanctorum.	
	D. <i>Marci</i> Evangelistæ.		D. <i>Andree</i> Apost.	
	DD. <i>Philippi & Jac.</i> Apost.		D. <i>Thomæ</i> Apost.	
	Ascensionis Domini nostri Jesu Christi.		Nativitat. Domini	
	D. <i>Barnabæ</i> .		D. <i>Stephani</i> Martyris.	
	Nativ. D. <i>Johan.</i> Baptistæ.		D. <i>Johannis</i> Evangelistæ.	
	D. <i>Petri</i> Apostoli.		Sanctorum Innocentium.	

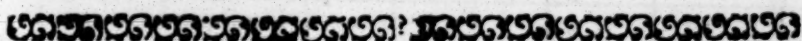
Feria	{	Secunda	{	à Dom.	{	Secunda	{	à Dominic.
		& Tert.		Paschatis.		& Tert.		Pentecostes.

Tabula Feriarum Præcidanearum, & Esurialium, quæ observari debent singulis annis.

Feriæ præcidaneæ, seu Vigiliæ præcedentes

Nativitatem Domini.	}	D. Petri.
Purific. B. Virg. Mar.		D. Jacobi.
Annunc. B. Virg. Mar.		D. Bartholomæi.
Pascba.		D. Matthæi.
Ascensionem.		DD. Simonis & Judæ.
Pentecosten.		D. Andrea.
D. Matthiæ.		D. Thomæ.
D. Joh. Baptist.		Omnium Sanctorum.

Observa, quodd si ulla harum Feriarum incidat in diem hebdomadis secundam, tum Vigilia, seu FERIA Esurialis observabitur die ultima præcedentis hebdomadis, non autem Dominica proxime antecedente.

Feriæ Esuriales.

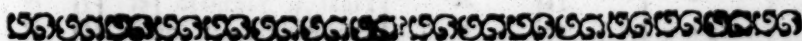
I. **Q**uadragesima.

II. Feriæ Esuriales quatuor temporum, quarta scilicet, sexta & septima.

Post { Dominicam primam Quadragesimæ.
Feriam Pentecostes.
14 Septembris.
13 Decembris.

III. Dies Rogationum, FERIA scilicet secunda, tertia & quarta ante Ascensionem Domini.

IV. FERIA sexta cujuscunque hebdomadis in anno, præter diem natalem Christi.

Dies quidam solennes, quibus singularia quædam Officia assignantur.

Quintus Novembris, qui dies est Conjuracionis Pontificiorum.

Trigesimus Januarii, qui dies est Martyrii Caroli Regis.

Vicesimus nonus Maii, qui dies est Nativitatis & Restaurationis Caroli Regis II.

Dies secundus Septembris, in memoriam diræ Londini Conflagrationis.

Vicesimus secundus Junii, quo scilicet die Regia Majestas solium feliciter ascendit.

TABULA ad Pascha
inveniendum à tem-
poribus præsentibus
ad annum 1899 inclu-
sive, secundum Calen-
darium antecedens.

Aureus Numerus.	Menſis Dies.	Litera Dominicalis.
14	Mar. 21	C
3	22	D
	23	E
11	24	F
	25	G
19	26	A
8	27	B
	28	C
16	29	D
5	30	E
	31	F
13	Apr. 1	G
2	2	A
	3	B
10	4	C
	5	D
18	6	E
7	7	F
	8	G
15	9	A
4	10	B
	11	C
12	12	D
1	13	E
	14	F
9	15	G
	16	A
17	17	B
6	18	C
	19	D
	20	E
	21	F
	22	G
	23	A
	24	B
	25	C

TABULA isthæc tantum
Calendarii continet quanto
ad Pascha dignoscendum opus est;
quod ut invenias, aureum numerum
anni quæras in primo Tabulæ later-
culo, exadversum quem dies Pleni-
lunii Paschalis collocatur. Tum in
tertio laterculo quæras literam do-
minicalem proximam post Pleni-
lunii diem: Ille, qui è regione Li-
teræ Dominicalis stat dies, est *Pas-
cha*. Si Plenilunium in diem Do-
minicum contingit, tum (juxta
primam regulam) Dominica proxi-
ma erit *Paschatis* dies.

Aureum numerum ut invenias, an-
no Domini unitatem addas, & tum
per 19 divides: Quod restat, si quid
restiterit, aureus est numerus; quod
si nihil restiterit, tum 19 est au-
reus numerus.

Ad inveniendam Literam Domi-
nicalem, secundum Calendarium,
usque ad annum 1799 inclusive;
anno Domini quadran-
tem ejus adjicias, minu-
tis reliquis omissis, at-
que insuper unitatem.
Totalem summam per
7 divides: Et si nihil
restiterit, tum A est li-
tera Dominicalis: Quod
si restiterit numerus ali-
quis, tum litera e regione numeri,
in hac adjuncta tabella, est Litera
Dominicalis.

0	A
1	G
2	F
3	E
4	D
5	C
6	B

five, ad annum currentem quadrantem solum ejusdem addas; tum per 7
dividas, & ut in regula præeunte pergas.

Obſerva, In omnibus annis Biſſextilibus, Literam, eo quo dictum est
modo deprehensam, fore Literam Dominicalem a die intercalato exclu-
ſive, in anni finem.

Alia

Alia Tabula ad inveniendum *Pascha* usque
ad annum 1899 inclusive.

LITERÆ DOMINICALES.

Aureus Numerus.	A	B	C	D	E	F	G
I	Apr. 16	17	18	19	20	14	15
II	Apr. 9	3	4	5	6	7	8
III	Mar. 26	27	28	29	23	24	25
IV	Apr. 16	17	11	12	13	14	15
V	Apr. 2	3	4	5	6	Mar. 31	Apr. 1
VI	Apr. 23	24	25	19	20	21	22
VII	Apr. 9	10	11	12	13	14	8
VIII	Apr. 2	3	Mar. 28	29	30	31	Apr. 1
IX	Apr. 16	17	18	19	20	21	22
X	Apr. 9	10	11	5	6	7	8
XI	Mar. 26	27	28	29	30	31	25
XII	Apr. 16	17	18	19	13	14	15
XIII	Apr. 2	3	4	5	6	7	8
XIV	Mar. 26	27	28	22	23	24	25
XV	Apr. 16	10	11	12	13	14	15
XVI	Apr. 2	3	4	5	Mar. 30	31	Apr. 1
XVII	Apr. 23	24	18	19	20	21	22
XVIII	Apr. 9	10	11	12	13	7	8
XIX	Apr. 2	Mar. 27	28	29	30	31	Apr. 1

Tabula præcedenti ut recte utaris, Literam Dominicalem anni quæras in linea superiore, aureumque numerum, in serie aureorum numerorum; in eadem linea, sub Litera Dominicali, Mensis diem inuenies, in quo *Pascha* eo anno contingit. Observa vero, mensis nomen scribi a sinistra aut junctim cum die mensis; non autem sequi, ut fieri solet in aliis Tabulis per descensionem, sed sicut in Tabulis collateralibus.

Ordo in Matutinis & Vespertinis Precibus quotidie observandus per totum Annum.

Preces Matutinæ & Vespertinæ celebrabuntur in consueto loco Ecclesiæ, Sacelli, aut Sacriarii, nisi aliter præscriptum fuerit ab Ordinarioloci. Sacraria autem posthac eodem, quo antea, statu remanebunt.

Hic etiam notandum est, quod eadem ornamenta Ecclesiæ & illius Ministrorum, quotiescunque sacra celebraverint, retinebuntur & usurpabuntur, quæ usurpata sunt in hac Ecclesia Anglicana, auctoritate Parlamenti, anno secundo Regni *Edwardi Sexti* Regis.

Tabula Feriarum Conceptivarum in Annos XLV.

Annus Dom.	Aureus Num.	Epacl.	Littera Dom.	Dom. post Ep.	Septuagesima	Quadragesima.	Pascha.
1759	12	1	G	5	Feb. 11	Feb. 28	Apr. 15
1760	13	12	F E	3		20	6
1761	14	23	D	1	Jan. 18	4	Mar. 22
1762	15	4	C	4	Feb. 7	24	Apr. 11
1763	16	15	B	3	Jan. 30	16	3
1764	17	26	A G	6	Feb. 19	Mar. 7	22
1765	18	7	F	3	3	Feb. 20	7
1766	19	18	E	2	Jan. 20	12	Mar. 30
1767	1	0	D	5	Feb. 15	Mar. 4	Apr. 19
1768	2	11	C B	3	Jan. 31	Feb. 17	3
1769	3	22	A	2	22	8	Mar. 26
1770	4	3	G	5	Feb. 11	28	Apr. 15
1771	5	14	F	2	Jan. 27	13	Mar. 31
1772	6	25	E D	5	Feb. 16	Mar. 4	Apr. 19
1773	7	6	C	4	7	Feb. 24	11
1774	8	17	B	3	Jan. 30	16	3
1775	9	28	A	5	Feb. 12	Mar. 1	16
1776	10	9	G F	4	4	Feb. 21	7
1777	11	20	E	2	Jan. 26	12	Mar. 30
1778	12	1	D	5	Feb. 15	Mar. 4	Apr. 19
1779	13	12	C	3	Jan. 31	Feb. 17	4
1780	14	23	B A	2	23	9	Mar. 26
1781	15	4	G	5	Feb. 11	28	Apr. 15
1782	16	15	F	2	Jan. 27	13	Mar. 31
1783	17	26	E	5	Feb. 16	Mar. 5	Apr. 20
1784	18	7	D C	4	8	Feb. 25	11
1785	19	18	B	2	Jan. 23	9	Mar. 27
1786	1	0	A	5	Feb. 12	Mar. 1	Apr. 16
1787	2	11	G	4	4	Feb. 21	8
1788	3	22	F E	1	Jan. 20	6	Mar. 23
1789	4	3	D	4	Feb. 8	25	Apr. 12
1790	5	14	C	3	Jan. 31	17	4
1791	6	25	B	6	Feb. 20	Mar. 9	24
1792	7	6	A G	4	5	Feb. 22	8
1793	8	17	F	2	Jan. 27	13	Mar. 31
1794	9	28	E	5	Feb. 16	Mar. 5	Apr. 20
1795	10	9	D	3	1	Feb. 18	5
1796	11	20	C B	2	Jan. 24	10	Mar. 27
1797	12	1	A	5	Feb. 12	Mar. 1	Apr. 16
1798	13	12	G	4	4	Feb. 21	8
1799	14	23	F	1	Jan. 20	6	Mar. 24
1800	15	4	E	4	Feb. 9	26	Apr. 13
1801	16	15	D	3	1	18	5
1802	17	26	C	5	14	Mar. 3	18
1803	18	7	B	4	6	Feb. 23	10
1804	19	18	A G	2	Jan. 20	10	1

Tabula Feriarum Conceptivarum in Annos XLV.

Annus Dom.	Dom. Rogat.	Ascen. Dom.	Pentecoste.	Dom. post Tr.	Dom. Adv.
1759	Maii	20	24 Jun.	3 24	Dec. 2
1760		11	15 Maii	25 25	Nov. 30
1761	Apr.	26 Apr.	30	10 27	29
1762	Maii	16 Maii	20	30 24	28
1763		8	12	22 25	27
1764		27	31 Jun.	10 23	Dec. 2
1765		12	16 Maii	26 25	1
1766		4	8	18 26	Nov. 30
1767		24	28 Jun.	7 23	29
1768		8	12 Maii	22 25	27
1769	Apr.	30	4	14 27	Dec. 3
1770	Maii	20	24 Jun.	3 24	2
1771		5	9 Maii	19 26	1
1772		24	28 Jun.	7 23	Nov. 29
1773		16	20 Maii	30 24	28
1774		8	12	22 25	27
1775		21	25 Jun.	4 24	Dec. 3
1776		12	16 Maii	26 25	1
1777		4	8	18 26	Nov. 30
1778		24	28 Jun.	7 23	29
1779		9	13 Maii	23 25	28
1780	Apr.	30	4	14 27	Dec. 3
1781	Maii	20	24 Jun.	3 24	2
1782		5	9 Maii	19 26	1
1783		25	29 Jun.	8 23	Nov. 30
1784		16	20 Maii	30 24	28
1785		1	5	15 26	27
1786		21	25 Jun.	4 24	Dec. 3
1787		13	17 Maii	27 25	2
1788	Apr.	27	1	11 27	Nov. 30
1789	Maii	17	21	31 24	29
1790		9	13	23 25	28
1791		29 Jun.	2 Jun.	12 22	27
1792		13 Maii	17 Maii	27 25	Dec. 2
1793		5	9	19 26	1
1794		25	29 Jun.	8 23	Nov. 30
1795		10	14 Maii	24 25	29
1796		1	5	15 26	27
1797		21	25 Jun.	4 24	Dec. 3
1798		13	17 Maii	27 25	2
1799	Apr.	28	2	12 27	1
1800	Maii	18	22 Jun.	1 24	Nov. 30
1801		10	14 Maii	24 25	29
1802		23	27 Jun.	6 23	28
1803		15	19 Maii	29 24	27
1804		6	10	20 26	Dec. 2

*Tabula Feriarum Conceptivarum, juxta dies singulos, in quibus
Pascha possit incidere.*

Pascha.	Dom. post Ep.	Dominica Septuagesima	Quadra- gesima.	Dom. Rogat.	Ascensionis Dies.	Pentecoste.	Dom. post Tr.	Dom. Adv.
Mar. 22	1	Jan. 18	Feb. 4	Ap. 26	Apr. 30	Maii 10	27	Nov. 29
23	1	19	5	23	Maii 1	11	27	30
24	1	20	6	28	2	12	27	Dec. 1
25	2	21	7	29	3	13	27	2
26	2	22	8	30	4	14	27	3
27	2	23	9	Meii 1	5	15	26	Nov. 27
28	2	24	10	2	6	16	26	28
29	2	25	11	3	7	17	26	29
30	2	26	12	4	8	18	26	30
31	2	27	13	5	9	19	26	Dec. 1
Apr. 1	3	28	14	6	10	20	26	2
2	3	29	15	7	11	21	26	3
3	3	30	16	8	12	22	25	Nov. 27
4	3	31	17	9	13	23	25	28
5	3	Feb. 1	18	10	14	24	25	29
6	3	2	19	11	15	25	25	30
7	3	3	20	12	16	26	25	Dec. 1
8	4	4	21	13	17	27	25	2
9	4	5	22	14	18	28	25	3
10	4	6	23	15	19	29	24	Nov. 27
11	4	7	24	16	20	30	24	28
12	4	8	25	17	21	31	24	29
13	4	9	26	18	22	Jun. 1	24	30
14	4	10	27	19	23	2	24	Dec. 1
15	5	11	28	20	24	3	24	2
16	5	12	Mar. 1	21	25	4	24	3
17	5	13	2	22	26	5	23	Nov. 27
18	5	14	3	23	27	6	23	28
19	5	15	4	24	28	7	23	29
20	5	16	5	25	29	8	23	30
21	5	17	6	26	30	9	23	Dec. 1
22	6	18	7	27	31	10	23	2
23	6	19	8	28	Jun. 1	11	23	3
24	6	20	2	29	2	12	22	Nov. 27
25	6	21	10	30	3	13	22	28

Nota, quod in anno Bissextili tot futuræ sint dies Dominicæ post Epiphaniam, quot essent, si Pascha postriedie incidisset quàm revera incidit. Quapropter etiam singulis annis Bissextilibus, ad mensis diem qui in Tabula assignatur Dominicæ septuagesimæ, dies insuper addendus est. Quod & faciendum est ad primum Quadragesimæ diem, vulgo *Cinerum* dictum, nisi Tabula aliquem Martii diem ei assignat: tum enim dies in Tabula notata erit ipsissima Feriæ dies.

TABULA

TABULA ad Pascha inveniendum,
ab anno 1900 ad
annum 2199 inclu-
sive.

Aureus Numerus.	Dies Mensis.	Literæ Dominicalis
14	Mar. 22	D
3	23	E
	24	F
11	25	G
	26	A
19	27	B
8	28	C
	29	D
16	30	E
5	31	F
	Apr. 1	G
13	2	A
2	3	B
	4	C
10	5	D
	6	E
18	7	F
7	8	G
	9	A
15	10	B
4	11	C
	12	D
12	13	E
1	14	F
	15	G
9	16	A
17	17	B
6	18	C
	19	D
	20	E
	21	F
	22	G
	23	A
	24	B
	25	C

A Urei Numeri in Calendario præcedenti dies indicabunt Pleniluniorum Paschalium usque ad annum Domini 1900 : quo tempore, ut Plenilunia ecclesiastica quàm proxime contingant in iisdem diebus atque vera Plenilunia, aurei numeri in alios Calendarii dies sunt transmovendi, sicut fit in tabula hic adjuncta : quæ tantum Calendarii tum usurpandi complectitur, quanto ad invenienda Plenilunia Paschalia, et festum Paschatis, ab anno 1900 ad annum 2199 inclusive, opus est. Hæc Tabula eodem prorsus modo usui inservit, ac prima Tabula supra posita, ad *Pascha* inveniendum usque ad annum 1899.

TABULÆ generales ad inveniendum Literam Dominicalem, et aureorum numerorum locos in Calendario.

TABULA I.

6	5	4	3	2	1	0
B	C	D	E	F	G	A
				1600	1700	1800
1900	2100	2200	2300	2500	2600	2700
2000			2400			2800
2900	3000	3100	3300	3400	3500	3700
		3200			3600	
3800	3900	4100	4200	4300	4500	4600
	4000			4400		
4700	4900	5000	5100	5300	5400	5500
4800			5200			5600
5700	5800	5900	6100	6200	6300	6500
		6000			6400	
6600	6700	6900	7000	7100	7300	7400
	6800			7200		
7500	7700	7800	7900	8100	8200	8300
7600			8000			8400
8500 &c.						

UT invenias Literam Dominicalem anni cujuscunque dati, ad annum adice ejus quadrantem (fragmentis omissis) atque insuper numerum in summo laterculo Tab. I. collocatum, ubi quot centuriæ in illo anno contineantur, reperiuntur. Totum divides per 7; & si nihil restat, tum A est litera Dominicalis; quod si quid restat, tum Litera, quæ sub numero illo in superiore Tabulæ laterculo occurrit, est Litera Dominicalis.

T A B U L A 11.

1	2	3	1	2	3
	Anni Domini.			Anni Domini.	
B	1600	0	B	5200	15
	1700	1		5300	16
	1800	1		5400	17
	1900	2		5500	17
B	2000	2	B	5600	17
	2100	2		5700	18
	2200	3		5800	18
	2300	4		5900	19
B	2400	3	B	6000	19
	2500	4		6100	19
	2600	5		6200	20
	2700	5		6300	21
B	2800	5	B	6400	20
	2900	6		6500	21
	3000	6		6600	22
	3100	7		6700	23
B	3200	7	B	6800	22
	3300	7		6900	23
	3400	8		7000	24
	3500	9		7100	24
B	3600	8	B	7200	24
	3700	9		7300	25
	3800	10		7400	25
	3900	10		7500	26
B	4000	10	B	7600	26
	4100	11		7700	26
	4200	12		7800	27
	4300	12		7900	28
B	4400	12	B	8000	27
	4500	13		8100	28
	4600	13		8200	29
	4700	14		8300	29
B	4800	14	B	8400	29
	4900	14		8500	30
	5000	15		&c.	
	5100	16			

AD inveniendum Mensem et dies Mensis, quibus aurei numeri anno Domini quovis dato debeant in Calendario præponi, centenos annos integros complectente, et omnibus annis mediis inter talem annum centesimum et proxime sequentem centesimum, quæras annum datum, in secundo laterculo Tab. II. centurias annorum integras continente; et observa numerum, vel cifram quæ exadversum ei occurrat in tertio laterculo. Tum in Tab. III. eundem numerum quæras in laterculo sub quocunque aureo numero dato; quem quum inveneris, oculum dirigas à latere finistrorsum, & in laterculo primo Mensem et Diem invenies, cui aureus iste numerus in Calendario præponi debet durante tota illa periodo annorum centenorum.

Litera B quibusdam annis centesimis præposita, in Tab. II. designat annos qui etiamnum in novo Calendario Bissextiles sunt habendi; attamen cæteri omnes anni centesimi habendi sunt anni communes.

TABULÆ generales ad inveniendum Literam Dominicalem, et aureorum numerorum locos in Calendario.

TABULA I.

6	5	4	3	2	1	0
B	C	D	E	F	G	A
				1600	1700	1800
1900	2100	2200	2300	2500	2600	2700
2000			2400			2800
2900	3000	3100	3300	3400	3500	3700
		3200			3600	
3800	3900	4100	4200	4300	4500	4600
	4000			4400		
4700	4900	5000	5100	5300	5400	5500
4800			5200			5600
5700	5800	5900	6100	6200	6300	6500
		6000			6400	
6600	6700	6900	7000	7100	7300	7400
	6800			7200		
7500	7700	7800	7900	8100	8200	8300
7600			8000			8400
8500 &c.						

UT invenias Literam Dominicalem anni cujuslibet dati, ad annum adjice ejus quadrantem (fragmentis omisiss) atque insuper numerum in summo laterculo Tab. I. collocatum, ubi quot centuriæ in illo anno contineantur, reperiuntur. Totum divides per 7; & si nihil restat, tum A est litera Dominicalis; quod si quid restat, tum Litera, quæ sub numero illo in superiore Tabulæ laterculo occurrit, est Litera Dominicalis.

TABULA II.

1	2	3	1	2	3
	Anni Domini.			Anni Domini.	
B	1600	0	B	5200	15
	1700	1		5300	16
	1800	1		5400	17
	1900	2		5500	17
B	2000	2	B	5600	17
	2100	2		5700	18
	2200	3		5800	18
	2300	4		5900	19
B	2400	3	B	6000	19
	2500	4		6100	19
	2600	5		6200	20
	2700	5		6300	21
B	2800	5	B	6400	20
	2900	6		6500	21
	3000	6		6600	22
	3100	7		6700	23
B	3200	7	B	6800	22
	3300	7		6900	23
	3400	8		7000	24
	3500	9		7100	24
B	3600	8	B	7200	24
	3700	9		7300	25
	3800	10		7400	25
	3900	10		7500	26
B	4000	10	B	7600	26
	4100	11		7700	26
	4200	12		7800	27
	4300	12		7900	28
B	4400	12	B	8000	27
	4500	13		8100	28
	4600	13		8200	29
	4700	14		8300	29
B	4800	14	B	8400	29
	4900	14		8500	30
	5000	15		&c.	
	5100	16			

AD inveniendum Mensem et dies Mensis, quibus aurei numeri anno Domini quovis dato debeant in Calendario præponi, centenos annos integros complectente, et omnibus annis mediis inter talem annum centesimum et proxime sequentem centesimum, quæras annum datum, in secundo laterculo Tab. II. centurias annorum integras continente; et observa numerum, vel cifram quæ exadversum ei occurrit in tertio laterculo. Tum in Tab. III. eundem numerum quæras in laterculo sub quocunque aureo numero dato; quem quum inveneris, oculum dirigas à latere finistrorsum, & in laterculo primo Mensem et Diem invenies, cui aureus iste numerus in Calendario præponi debet durante tota illa periodo annorum centenorum.

Litera B quibusdam annis centesimis præposita, in Tab. II. designat annos qui etiamnum in novo Calendario Bissextiles sunt habendi; attamen cæteri omnes anni centesimi habendi sunt anni communes.

T A B U L A I I I .

Paschale Pleni- unium.	Dominic. Litera.	A U R E I N U M E R I .								
		i	ii	iii	iv	v	vi	vii	viii	ix
Mar. 21	C	8	19	0	11	22	3	14	25	6
Mar. 22	D	9	20	1	12	23	4	15	26	7
Mar. 23	E	10	21	2	13	24	5	16	27	8
Mar. 24	F	11	22	3	14	25	6	17	28	9
Mar. 25	G	12	23	4	15	26	7	18	29	10
Mar. 26	A	13	24	5	16	27	8	19	0	11
Mar. 27	B	14	25	6	17	28	9	20	1	12
Mar. 28	C	15	26	7	18	29	10	21	2	13
Mar. 29	D	16	27	8	19	0	11	22	3	14
Mar. 30	E	17	28	9	20	1	12	23	4	15
Mar. 31	F	18	29	10	21	2	13	24	5	16
Apr. 1	G	19	0	11	22	3	14	25	6	17
Apr. 2	A	20	1	12	23	4	15	26	7	18
Apr. 3	B	21	2	13	24	5	16	27	8	19
Apr. 4	C	22	3	14	25	6	17	28	9	20
Apr. 5	D	23	4	15	26	7	18	29	10	21
Apr. 6	E	24	5	16	27	8	19	0	11	22
Apr. 7	F	25	6	17	28	9	20	1	12	23
Apr. 8	G	26	7	18	29	10	21	2	13	24
Apr. 9	A	27	8	19	0	11	22	3	14	25
Apr. 10	B	28	9	20	1	12	23	4	15	26
Apr. 11	C	29	10	21	2	13	24	5	16	27
Apr. 12	D	0	11	22	3	14	25	6	17	28
Apr. 13	E	1	12	23	4	15	26	7	18	29
Apr. 14	F	2	13	24	5	16	27	8	19	0
Apr. 15	G	3	14	25	6	17	28	9	20	1
Apr. 16	A	4	15	26	7	18	29	10	21	2
Apr. 17	B	5	16	27	8	19	0	11	22	3
Apr. 17	B									
Apr. 18	C	6	17	28	9	20	1	12	23	4
Apr. 18	C	7	18	29	10	21	2	13	24	5

TABULA III.

Paschale Pleni- lun. um.	Domic. Litera.	AUREI NUMERI.									
		x	xi	xii	xiii	xiv	xv	xvi	xvii	xviii	xix
Mar. 21	C	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26
Mar. 22	D	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27
Mar. 23	E	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28
Mar. 24	F	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29
Mar. 25	G	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0
Mar. 26	A	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1
Mar. 27	B	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2
Mar. 28	C	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3
Mar. 29	D	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4
Mar. 30	E	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5
Mar. 31	F	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6
Apr. 1	G	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7
Apr. 2	A	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8
Apr. 3	B	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9
Apr. 4	C	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10
Apr. 5	D	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11
Apr. 6	E	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12
Apr. 7	F	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13
Apr. 8	G	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14
Apr. 9	A	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15
Apr. 10	B	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16
Apr. 11	C	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17
Apr. 12	D	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18
Apr. 13	E	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19
Apr. 14	F	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20
Apr. 15	G	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21
Apr. 16	A	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22
Apr. 17	B	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23
Apr. 17	B			7	18	29	10	21	2	13	24
Apr. 18	C	15	26								
Apr. 18	C	16	27	8	19	0	11	17	3	14	25

*Ordo in Matutinis & Vespertinis Precibus quoti-
die observandus per totum Annum.*

PReces Matutinæ & Vespertinæ celebrabuntur in con-
fueto loco Ecclesiæ, Sacelli, aut Sacrarii, nisi aliter
præscriptum fuerit ab Ordinario loci. Sacraria autem post-
hac eodem, quo antea, statu remanebunt.

Hic etiam notandum est, quod eadem ornamenta Eccle-
siæ & illius Ministrorum, quotiescunque sacra celebraverint,
retinenda sint & usurpanda, quæ usurpata sunt in hac
Ecclesia Anglicana, auctoritate Parlamenti, anno secundo
Regni *Edvardi Sexti* Regis.

O R D O

I N

MATUTINIS PRECIBUS

Singulo totius anni die observandus.

¶ *Initio Precum Matutinarum, sacrorum Minister harum sententiarum quæ sequuntur, ex scripturâ sacrâ desumptarum, unam aut alteram, aut etiam plures altâ voce præleget; deinde dicet quod iis sententiis proximè subjungitur.*

CUM impius, omisâ quam exercuit impietate, jus æquûmque facit, is vitam suam conservat. *Ezek. xviii. 27.*

Nam meam noxam agnosco, meûmque peccatum mihi semper obversatur. *Psal. li. 3.*

Abde faciem tuam à meis peccatis, & omnia vitia mea dele. *Psal. li. 9.*

Divina sacrificia sunt fra-

ctus spiritus : fractam affictamque mentem Tu, Deus, non despicias. *Psal. li. 17.*

Vestra corda lacerando, & non vestes, redite ad Dominum Deum vestrum ; nam is est exorabilis & misericors, ad iram tardus, multæque clementiæ, qui se ab inferendo malo contineat. *Joel ii. 13.*

Domini Dei nostri est lenitas & placabilitas, in quem nos rebellavimus neque Domini Dei nostri dicto audientes fuimus, ut ex ejus legibus viveremus, quas nobis proposuerat. *Dan. ix. 9, 10.*

Castiga me, Domine ; sed ratione, non iratè, nè me diminuas. *Fer. x. 24. Psal. vi. 1.*

B

Cor-

MATUTINÆ PRECES.

Corrigite vos: instat enim cœleste regnum. *D. Mat. iii. 2.*

Recipiam me ad meum Patrem, eique dicam: Pater, & in cœlum & adversum te peccavi; ita ut jam non sim dignus qui dicar tuus filius. *D. Luc. xv. 18, 19.*

Nè in jus mecum, qui tuus sum, venito: nam coram Te nemo mortalium absolvetur. *Psal. cxliii. 2.*

Si nos peccati expertes esse dicimus, fallimus nos ipsos, nec est in nobis veritas. Si confitemur peccata nostra, ille ita fidelis & justus est, ut nobis peccatorum veniam det, nosque ab omni culpâ expiet. *D. Job. i. 8, 9.*

Charissimi fratres, literæ sacræ nos passim hortantur, ut tot tantæque scelera & peccata nostra tum agnoscamus tum confiteamur, & nè ullum prætextum aut dissimulationem, coram Deo Omnipotente, Patre nostro cœlesti, iis obtendamus; verum, quocunque ex genere sint, ea animo humili, demisso, pœnitente & sincero confiteamur, quò veniam ab summâ ipsius clementiâ, misericordiâque consequamur. Quanquam autem peccata

nostra in conspectu Dei summissè semper denudare oportet, id tamen maximè decet fieri nobis eodem congressis, cùm primum nos summas gratias agere convenit, pro magnis quibus nos affecit beneficiis; deinde laudes ejus meritissimæ prædicandæ sunt, & sacrosancto ipsius verbo attendendum est; ea denique petenda sunt, quæ tum corporis tum animi status exigunt. Vos itaque, quotquot adestis, oro atque obtestor, ut me, verbo præeuntem, & sincero animo supplicique voce ad cœlestis gratiæ solium sequamini, dicentes:

¶ *Summaria Confessio ab universâ congregatione, Ministris præeunte, dicenda, singulis in genua provolutis.*

Omnipotens & clementissime Pater, tanquam oves perditæ, à tuis viis palantes aberravimus: consiliis concupiscentiisque animorum nostrorum nimium sumus obsecuti: sacrosanctas leges tuas violavimus: quæ à nobis præstanda fuerant ommissis; admisisque iis, quæ non præstanda: & in nobis nihil est sanum. Tu autem, Domine, propitiare nobis miseris

pec-

MATUTINÆ PRECES.

peccatoribus: parce, Deus, peccata sua confitentibus: ad frugem redeuntes in integrum restitue: pro tuis promissionibus humano generi in Christo Jesu Domino nostro patefactis. Amplius etiam propter Ipsum concede, ô Pater clementissime, ut dehinc piè, justè, & frugaliter vitam instituamus, in sancti tui nominis gloriam. *Amen.*

quæ impræsentiarum agimus, ea adversùs Ipsum grata sint; & reliqua dehinc vita adèdò pura & sancta agatur in hoc seculo, ut in futuro in æternam ejus voluptatem ingrediamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Hâc & singulis aliis finitis supplicationibus respondetur, Amen.*

¶ *Formula absolvendi, seu peccata remittendi, à Presbytero tantùm, eoque stante, plebe autem genua flectente, pronuncianda.*

¶ *Deinde Minister genibus flexis supplicationem Dominicam altâ voce recitabit, cætu universo etiam genua flectente, eâmq; præeunte Ministro, repente: quod fiet tam hîc quàm alibi, ubicunque usurpatur in sacris officiis.*

Omnipotens Deus, Pater Domini nostri Jesu Christi, cui impium mori non placet, sed recedere eum à viâ suâ, & vivere; quique Ministris suis unâ cum mandato potestatem dedit declarandi, & annunciandi populo suo, si ad frugem redeat tum veniam, tum gratiam peccatorum: ipse adèdò singulis, qui ex animo resipiscant, sacrosancto ejus Êvangelio sincerè credentes, remittit, eosque absolvit. Rogemus itaque, ut Ipse verè nos vitam corrigere præstet, Sanctoque Spiritu nos impertiat; ut

Pater noster, qui es in cælis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cælo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris: Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere: quoniam tuum est regnum, & potentia, & gloria in sempiternum. *Amen.*

MATUTINÆ PRECES.

¶ *Deinde etiam ad hunc modum dicet,*

Domine, nostra labia aperi.

RESPONSIO.

Et os nostrum laudem tuam prædicabit.

PRESBYTER.

Domine, ad succurrendum nobis festina.

RESPONSIO.

Deus, nobis suppetias veni.

¶ *Hic stantibus omnibus Presbyter dicet,*

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto;

RESPONSIO.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

PRESBYTER.

Collaudate Dominum:

RESPONSIO.

Nomen Domini collaudetur.

¶ *Deinde cantabitur aut recitabitur sequens Psalmus, præterquam Paschatis die, quo die canticum aliud usurpandum est in eum diem destinatum; die etiam decimo nono mensis cujuslibet non est in hoc loco, sed unà cum cæteris Psalmis ejus diei, pro consueto more recitandus.*

Psal. xcv.

Adeste, cantemus Dominum, resonemus Numen salutare nobis.

Veniamus in ejus conspectum, celebrando, & cantionibus resonando.

Etenim Deus magnus est Dominus, & rex omnium maximus Deorum.

Ejus in manu terræ penetralia, ejus sunt montium altitudines.

Ejus est mare quod ipse fecit, siccumque suis manibus formavit.

Agite, veneremur supplices, flexis ante Dominum creatorem nostrum genibus.

Is enim Deus noster est, & nos ejus gubernationis populus, ejusque procurationis oves.

Ejus vocem si hodiè audieritis, nolite indurare corda vestra, ut in illo jurgio, ut in die tentationis in solitudine.

Cùm me tentavere majores vestri, cùm me probavere quamvis meum vidissent opus.

Quorum generis ego quadraginta pertæsus annos, dixi, Homines esse socordes, meæque ignaros viæ.

Iratus itaque juravi, non esse in meam requiem perventuros.

— Gloria

MATUTINÆ PRECES.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui-Sancto ;

Scut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Deinde sequentur Psalmi juxta præstitutum ordinem. Post finitum autem unumquemque Psalmum per totum annum, ut & post finem Canticorum Prædicare, Grates Domino, Magnificat & Nunc Dimittis, sequitur,*

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto ;

RESPONSIO.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Deinde clarâ atque altâ voce prælegetur Lectio prior ex vetere Testamento desumpta, prout constitutum est in Calendario (nisi propriæ lectiones in eum diem fuerint assignatæ) lectore ita stante & se obvertente, ut à cunctis præsentibus commodè possit audiri. Postea recitabitur aut cantabitur linguâ vernaculâ Hymnus Te Deum laudamus, idque singulo totius anni die.*

¶ *Nota, quod ante quamlibet Lectionem Minister dicet, Hic incipit Caput, aut Versus Capitis hujus, aut illius Libri : & finiâ unaquâque lectione, Hic desinit Lectio prior, aut posterior.*

TE Deum laudamus :
Te Dominum confitemur.

Te æternum Patrem omnis terra veneratur.

Tibi omnes Angeli : Tibi cœli & universæ potestates ;
Cherubim & Seraphim, sine ullâ intermissione dicunt,

Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth.

Pleni sunt cœli & terra tuæ excelsitatis majestate.

Te gloriosus Apostolorum chorus ;

Te Prophetarum laudabilis numerus ;

Te martyrum candidatus laudat exercitus ;

Te per orbem terrarum sancta confitetur Ecclesia.

Patrem immensæ Majestatis ;

Venerandum tuum, verum & unicum Filium ;

Sanctum quoque Paracletum Spiritum.

Tu Rex gloriæ, Christe :

Tu Patris sempiternus es Filius :

B 3

Tu,

MATUTINÆ PRECES.

Tu, ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti virginis uterum :

Tu, devicto mortis aculeo, aperuisti credentibus regna cœlorum :

Tu ad dexteram Dei sedes in gloriâ Patris :

Judex crederis esse venturus.

Te ergò quæsumus famulis tuis subveni, quos pretioso sanguine redemisti.

Æternâ fac eos cum sanctis tuis in gloriâ numerari.

Serva tuos, Domine, tuæque hereditati fave :

Et rege eos, & extolle illos, usque in æternum.

Per singulos dies benedicimus Tibi :

Et laudamus nomen tuum in seculum, & in seculum seculi.

Dignare, Domine, die isto à peccato nos tueri.

Miserere nostri, Domine, miserere nostri.

Fiat misericordia tua, Domine, super nos, quemadmodum speravimus in Te.

In Te, Domine, speravi, non confundar in æternum.

¶ *Aut hoc Canticum*, Prædicare omnia opera Domini, *vulgò* Benedicite, &c.

Prædicare, omnia opera Domini, Dominum, & æternâ commendatione extollite.

Prædicare, Angeli Domini, Dominum, & æternâ commendatione extollite.

Prædicare, cœli Domini, Dominum, & æterna, &c.

Prædicare, omnes cœlestes aquæ, Dominum, & æternâ &c.

Prædicare, omnes Domini potestates, Dominum, & æternâ, &c.

Prædicare, sol & luna, Dominum, & æternâ &c.

Prædicare, cœlestia sydera, Dominum, & æternâ &c.

Prædicare, omnes imber & ros Dominum, & æternâ &c.

Prædicare, omnes spiritus, Dominum, & æternâ &c.

Prædicare, ignis & ardor, Dominum, & æternâ &c.

Prædicare, hiems & æstas, Dominum, & æternâ &c.

Prædicare, rores & pruina, Dominum, & æternâ &c.

Prædicare, gelu frigusque, Dominum, & æternâ &c.

Prædicare, glacies nivésque, Dominum, & æternâ &c.

Prædicare, dies noctesque, Dominum, & æternâ &c.

Præ-

MATUTINÆ PRECES.

Prædicate, lumen tenebræque, Dominum, & æternâ *℟c.*

Prædicate, fulgura nubéque, Dominum, & æternâ *℟c.*

Prædicet terra Dominum, & æternâ commendatione extollat.

Prædicate, montes & colles Dominum, & æternâ commendatione extollite.

Prædicate, omnia ex terrâ nascentia, Dominum, & æternâ *℟c.*

Prædicate, fontes, Dominum, & æternâ *℟c.*

Prædicate, mare fluviique, Dominum, & æternâ *℟c.*

Prædicate, cete omniaque in aquis moventia, Dominum, & æternâ *℟c.*

Prædicate, omnes volucres aëreæ, Dominum, & æternâ *℟c.*

Prædicate, omnes bestię pecoræque, Dominum, & æternâ *℟c.*

Prædicate, hominum gentes, Dominum, & æternâ *℟c.*

Prædicent Israëlitiæ Dominum, & æternâ commendatione extollant.

Prædicate, Domini sacerdotes, Dominum, & æternâ commendatione extollite.

Prædicate, Domini cultores Dominum, & æternâ *℟c.*

Prædicate, justorum mentes animique, Dominum, & æternâ *℟c.*

Prædicate, sancti & animo humiles, Dominum, & æternâ *℟c.*

Prædicate, Anania, Azaria, Misaël, Dominum, & æternâ *℟c.*

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto;

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Deinde eodem modo prælegitur, Lectio posterior ex novo Testamento desumpta; deinde sequens Canticum, nisi cum fortè prælectum fuerit in Lectione alicujus diei, aut in Evangelio in Divi Johannis Baptiste diem assignato.*

Luc. i. 68.

GRates Domino Israëlitarum Deo, qui populi sui liberationem procurat.

Brigatque nobis cornu salutis, in domo sui Davidis:

Quemadmodum promiserat priscorum ore sanctorum suorum vatum,

Quò vindicemur ab hostibus nostris, & ex omnium manu qui nos odere:

Ut

MATUTINÆ PRECES.

Ut utatur clementiâ erga majores nostros, & sui sancti fœderis recordetur :

Qui jurejurando promiserit Abrahamo patri nostro,

Daturum se nobis, ut intrepidè, ex hostium nostrorum manu liberati,

Ipsam coràm piè justèque colamus, toto vitæ nostræ tempore.

Et tu, puer, Supremi vates vocabere : præbis enim Domino, paratum vias ejus,

Ad dandum salutis cognitionem ejus populo, quod eis venia datur peccatorum,

Per intimam Dei nostri misericordiam, quâ nos ex alto visit ortus ;

Qui appareat iis qui in tenebris & atrâ nocte degunt, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto ;

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Aut hic Psalmus, Psal. c.*

Jubilate Deo, totus orbis : servite Domino cum lætitiâ : venite in ejus conspectum cum modulis.

Cognoscite Dominum Deum esse : ab ipso, non à nobis ipsis facti sumus, ejus populus, ejusque pascui oves.

Ingredimini ejus portas cum commendatione, atria cum laudibus : eum celebrantes, ejus nomen collaudantes.

Nam bonus est Dominus, perpetuæ clementiæ, & sempiternæ fidei.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto ;

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Deinde Symbolum Apostolorum à Ministro, & cætu universo stantibus, cantabitur aut recitabitur, nisi quibus diebus Divi Athanasii Symbolum recitatur.*

Credo in Deum Patrem Omnipotentem, creatorem cœli & terræ, & in Jesum Christum Filium ejus unicum, Dominum nostrum, qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Mariâ Virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus & sepultus, descendit ad inferos ; tertio die resurrexit à mortuis ; ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis ; inde venturus est judicare vivos & mortuos.

Credo in Spiritum Sanctum, sanctam ecclesiam catholicam,

MATUTINÆ PRECES.

tholicam, sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, & vitam æternam. Amen.

¶ Deinde sequentes hæc preculæ, singulis religiosè genua flectentibus; Ministro altâ voce præeunte,

Dominus vobiscum :

RESPONSIO.

Et cum spiritu tuo.

PRESBYTER.

Oremus.

Miserere nostri, Domine.
Miserere nostri, Christe:
Miserere nostri, Domine.

¶ Deinde Minister, Clerici, ut & universus cætus altâ voce supplicationem Dominicam recitabunt.

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris: Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. Amen.

¶ Deinde stans Presbyter dicet:

Exhibe nobis tuam, Domine, clementiam;

RESPONSIO.

Tuamque nobis defensionem præsta.

PRESBYTER.

Defende Regem, Domine;

RESPONSIO.

Et pro tuâ clementiâ, nostram invocantium vocem exaudi.

PRESBYTER.

Tui sacerdotes justitiâ vestiantur;

RESPONSIO.

Tuique pii orent.

PRESBYTER.

Serva tuos, Domine;

RESPONSIO.

Tuæque hereditati fave.

PRESBYTER.

Pacem præbe nobis nostri ævo, Domine;

RESPONSIO.

Quia tu, Domine, solus pro nobis pugnas, & præterea nullus.

PRESBYTER.

Cor mundum crea nobis, Deus;

RESPONSIO.

Nève Spiritum tuum Sanctum nobis auferas.

¶ Deinde sequentur tres Collectæ: Prima diei, quæ eadem erit cum eâ quæ in formulâ sacram Communionem administrandi recitanda est. Secunda pro Pace

MATUTINÆ PRECES.

Pace impetrandâ. Tertia ut Gratia concedatur ad rectè vivendum. Duæ posteriores Collectæ nunquam variabuntur, sed quotidie in Matutinis Precibus recitabuntur per totum annum, prout sequuntur, singulis genua flectentibus.

Collecta secunda pro Pace.

DEUS auctor pacis, & concordiae amans, quem nôsse est vita æterna, & cui servire est vera libertas; nos supplices tuos contra omnem impetum hostilem protegas, ut, qui prorsus in tuo auxilio confidimus, nullius hostis arma timeamus, per potentiam Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

Collecta tertia pro gratiâ petendâ.

O Domine pater noster cœlestis, omnipotens & sempiternæ Deus, tuis nos hodie præstantissimis viribus protege, quos ad initium hujus diei incolumes duxisti; da etiam, ut per totum hunc diem in nullum peccatum incidamus, neque ullo versetur in periculo; sed ut singulæ nostræ actiones tuo ductu ita dirigantur,

ut, quod in oculis tuis justum est, perpetuò agamus per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *In Choris & Locis, in quibus psallitur, hæc sequitur Antiphona.*

¶ *Deinde sequentes hæc quinque supplicationes hæc recitandæ sunt, nisi cum Litanis recitatur. Tum enim duæ posteriores tantum recitandæ sunt eo ordine, quo ibi collocantur.*

Supplicatio pro Regiâ Majestate.

O Domine pater noster cœlestis, qui maximus potentissimûsque es Rex regum, & Dominus dominantium, principum omnium solus & unicus moderator, quique de sacrâ sede tuâ omnes orbis incolas intueris; ex animo te suppliciter quaesumus, clementissimum Principem & supremum Dominum nostrum Regem GEORGIIUM benigno vultu respicias; & ita eum repleas Sancti tui Spiritûs gratiâ, ut semper ad tui voluntatem se conformet, & in tuis viis gradiatur: accumules ei dona cœlestia, permittâsque vitâ longævâ & prosperâ uti, eique adedò opituleris, ut hostes

MATUTINÆ PRECES.

hostes suos omnes fundatque & superet; &, exacto demum hujus vitæ stadio, felicitate æternâ & gaudio perfruatur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Supplicatio pro stirpe Regiâ.

OMnipotens Deus, omnis boni fons, magnâ cum animi demissione quæsumus, *Georgio Walliarum* Principi, Principissæ *Walliarum* dotariæ, Duci, Principissis, & universæ stirpi regiæ favere digneris; sancto tuo Spiritu eos imperti, cœlestique tuâ gratiâ locupleta; iisque fausta omnia & prospera largitus in æternum tuum regnum admittas, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Supplicatio pro Clero & Populo.

OMnipotens & semperterne Deus, qui solus es miraculorum effector, Spiritu salutari gratiæ tuæ afflato Episcopos Curatosque nostros & quotquot greges

eorum fidei committuntur; & quò tibi reverà placeant, eos perpetuo favoris tui rore irrigato. His annue, Domine, in honorem Advocati & Mediatoris nostri Jesu Christi. *Amen.*

Supplicatio Divi Chrysostomi.

OMnipotens Deus, qui nobis gratiam imperitus es, per quam uno ore unòque animo publicas hâce supplicationes apud Te effundimus: quique polliceris, ubi sunt duo trêsvæ tuo nomine congregati, Te eorum postulata exauditurum: nos tuos, Domine, votorum, & petitionum redde compotes, prout tibi maxime nobis expedire videbitur; concessâ nobis in hoc seculo veritatis tuæ cognitione, & vitâ æternâ in futuro. *Amen.*

2 Cor. xiii. 14.

DOmini Jesu Christi gratia, & Dei amor, & Sancti Spiritûs communio nobis adsit omnibus, in perpetua seculâ. *Amen.*

¶ *Hic desinit ordo Matutinarum precum per totum annum.*

Ordo

O R D O

I N

VES PERTINIS PRECIBUS

Singulo totius anni die observandus.

¶ *Initio Precum Vespertinarum, sacrorum Minister harum sententiarum quæ sequuntur ex sacrâ scripturâ desumptarum, unam, aut alteram, aut etiam plures altâ voce præleget; deinde dicit quod iis sententiis proxime subjungitur.*

CUM impius, omisâ quam exercuit impietate, jus æquumque facit, is vitam suam conservat. *Ezek. xviii. 27.*

Nam meam noxam agnosco, meumque peccatum mihi semper obversatur. *Psal. li. 3.*

Abde faciem tuam à meis peccatis, & omnia vitia mea dele. *Psal. li. 9.*

Divina sacrificia sunt fractus spiritus: fractam affli-

ctâmq; mentem Tu, Deus, non despicias. *Psal. li. 17.*

Vestra corda lacerando, & non vestes, reddite ad Dominum Deum vestrum; nam is est exorabilis & misericors ad iram tardus, multæque clementiæ, qui se ab inferendo malo contineat. *Joel ii. 13.*

Domini Dei nostri est lenitas & placabilitas, in quem nos rebellavimus, neque Domini Dei nostri dicto audientes fuimus, ut ex ejus legibus viveremus, quas nobis servorum suorum vatum operâ proposuerat. *Dan. ix. 9, 10.*

Castiga me, Domine, sed ratione; non iratè, nè me diminuas. *Jer. x. 14. Psal. vi. 1.*

Corrigite

VESPERTINÆ PRECES.

Corrigite vos: instat enim cœleste regnum. D. *Mat. iii. 2.*

Recipiam me ad meum Patrem, eique dicam: Pater, & in cœlum & adversum te peccavi; ita ut jam non sim dignus qui dicar tuus filius. D. *Luc. xv. 18, 19.*

Nè in jus mecum, qui tuus sum, venito: nam coram Te nemo mortalium absolvetur. *Psal. cxliii. 2.*

Si nos peccati exertes esse dicimus, fallimus nos ipsos, nec est in nobis veritas. Si confitemur peccata nostra, ille ita fidelis & justus est, ut nobis peccatorum veniam det, nōsque ab omni culpā expiet. I D. *Joh. i. 8, 9.*

Charissimi fratres, literæ sacræ nos passim hortantur, ut tot tantæque scelera & peccata nostra tum agnoscamus tum confiteamur, & nè ullum prætextum aut dissimulationem coram Deo Omnipotente, Patre nostro cœlesti, iis obtendamus; verum, quocunque ex genere sint, ea animo humili, demisso, pœnitente & sincero confiteamur, quò veniam ab summâ ipsius clementiâ misericordiâque consequamur. Quamquam autem peccata nostra

in conspectu Dei summissè semper denudare oportet. id tamen maximè decet fieri nobis eodẽ congressis; cùm primùm nos summas gratias agere convenit, pro magnis quibus nos affecit beneficiis; deinde laudes ejus meritissimæ prædicandæ sunt, & sacro-sancto ipsius verbo attendendum est; ea denique petenda sunt, quæ tum corporis tum animi status exigit. Vos itaque, quotquot adestis, oro atque obtestor, ut me, verba præeuntem, & sincero animo supplicique voce ad cœlestis gratiæ solum sequamini, dicentes:

¶ *Summaria Confessio ab universâ congregatione, Ministris præeunte, dicenda, singulis in genua provolutis.*

Omnipotens & clementissime Pater, tanquam oves perditæ, à tuis viis palantes aberravimus: consiliis concupiscentiisque animorum nostrorum nimium sumus obsecuti: sacrosanctas leges tuas violavimus: quæ à nobis præstanda fuerant ommissis; admissisque iis, quæ non præstanda: & in nobis nihil est sanum. Tu autem, Domine, propitiare nobis miseris peccatoribus: parce, Deus, peccata sua

C

con-

VESPERTINÆ PRECES.

consistentibus: ad frugem redeuntibus in integrum restitue; pro tuis promissionibus humano generi in Christo Jesu Domino nostro patefactis. Amplius etiam propter ipsum concede, ô Pater clementissime, ut dehinc piè, justè, & frugaliter vitam instituamus, in sancti tui nominis gloriam. *Amen.*

¶ *Formula absolvendi, seu peccata remittendi, à Presbytero tantum, coque stante, plebe autem genua flectente, pronuncianda.*

OMnipotens Deus, Pater Domini nostri Jesu Christi, cui impium mori non placet, sed recedere eum à viâ suâ, & v. vere; quique Ministris suis unâ cum mandato potestatem dedit declarandi, & annunciandi populo suo, si ad frugem redeat, tum veniam, tum gratiam peccatorum: ipse aded singulis, qui ita ex animo redeant, sacrosancto ejus Evangelio sincerè credentes, remittit, eosque absolvit. Rogemus itaque, ut verè nos vitam corrigere præstet, Sanctoque Spiritu nos impleat; ut quæ impræsentiarum agimus, ea adversus Ipsum grata sint; & reliqua dehinc vita aded pura & sancta agatur in hoc

seculo, ut in futuro in æternam ejus voluptatem ingrediamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Deinde Minister genibus flexis supplicationem Dominicam recitabit, universo cœtu etiam genua flectente, eamque cum ipso repetente.*

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut et nos remittimus debitoribus nostris: Nè venos in tentationem inducito, sed à malo tuere: quoniam tuum est regnum, & potentia, & gloria in sempiternum. *Amen.*

¶ *Deinde etiam ad hunc modum dicet,*

Domine, nostra labia aperi;

RESPONSIO.

Et os nostrum laudem tuam prædicabit.

PRESBYTER.

Domine, ad succurrendum nobis festina;

RESPONSIO.

Deus, nobis suppetias veni.

¶ *Hic*

VESPERTINÆ PRECES.

¶ *Hic stantibus omnibus Presbyter dicet,*

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto :

RESPONSIO.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

PRESBYTER

Collaudate Dominum ;

RESPONSIO.

Nomen Domini collaudetur.

¶ *Deinde recitabuntur aut cantabuntur Psalmi juxta præstitutum ordinem: Tum Lectio ex vetere Testamento, prout constitutum est. Postea verò Magnificat seu Canticum Beatæ Virginis, linguâ vernaculâ, prout sequitur.*

D. Luc. i. 46.

Magnificat animus meus Dominum, exultatque mea mens de Deo servatore meo :

Qui spectaverit humilitatem ancillæ suæ, unde me in posterum beatam prædicatura sunt omnia secula ;

Quoniam mihi magna fecit præpotens ille, cujus & nomen sanctum est,

Et clementia perennis erga reverentes eum :

Qui fortia patrat suo brachio, profligat eos qui animi fastu insolescunt.

Deturbat potentes de solis, & humiles extollit.

Esurientes bonis explet, & divites inanes dimittit.

Subvenit Israëlitis suis clementiæ memor ;

Quemadmodum majoribus promiserat nostris, Abrahamo, & ejus futuræ posteritati.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Aut hic Psalmus, præterquam die mensis decimo nono, quo cum cæteris Psalmis pro consueto more recitatur.*

Psal. xcvi.

Cantate Dominum novo carmine, quippe qui mira fecit.

Suâ sibi dextrâ, suo sacro brachio victoriam peperit.

Ostendit Dominus suam victoriam, in oculis gentium suam patefecit justitiam :

Memor suæ erga domum Israëliticam mansuetudinis, atque fidei ; spectantibus Dei nostri victoriam omnibus terrarum finibus.

C 2

Resonate

VESPERTINÆ PRECES.

Resonate Dominum totus orbis : prorumpite, ovate & cantate.

Cantate Dominum citharâ, citharâ & canorâ voce.

Buccinis & tubæ sonitu personate ante regem Dominum

Reboët & mare, & quod eo continetur : orbis, & ejus habitatores.

Ipsi manibus plaudant amnes, simulque montes ovent in adventum Domini, qui venit judicatum terras :

Orbem justè, & populos judicabit ex æquo.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto ;

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Deinde Lectio ex Novo Testamento desumpta, prout constitutum est. Postea verò Nunc Dimittis, seu Canticum Simeonis, linguâ vernaculâ, prout sequitur.*

D. Luc. ii. 29.

Nunc dimittis tuum me, Domine, secundum promissionem tuam placidé :

Quandoquidem vidi meis oculis salutem tuam,

Quam omnibus expositam populis parâsti ;

Lumen gentibus patefaci-

endum, & tuorum Israëlitarum gloriam.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto ;

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Aut verò hic Psalmus, præterquàm die mensis duodecimo.*

Psal. lxxii.

Deus, miserere nostri & nobis fave ; tuoque nos illustrando vultu, nostri miserere. *Sela.*

Ut in terris tua ratio, ut apud omnes gentes tua cognoscatur tutela.

Te populi, Deus, celebrent : te populi celebrent universi.

Gaudeant ovéntque nationes ; Tu enim populos æquo reges, & nationes moderabere per terras. *Sela.*

Te populi, Deus, celebrent : te populi celebrent universi.

Edet suum tum terra proventum : & Deus nobis, Deus favebit noster.

Favebit nobis Deus, eúmque omnes terrarum tractus reverebuntur.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto ;

Sicut

VESPERTINÆ PRECES.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Deinde Symbolum Apostolorum à Ministro & cætu uni-verso stantibus cantabitur aut recitabitur.*

Credo in Deum Patrem Omnipotentem, creatorem cœli & terræ, & in Jesum Christum Filium ejus unicum, Dominum nostrum, qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Mariâ Virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus & sepultus; descendit ad inferos, tertio die resurrexit à mortuis; ascendit ad Cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis; inde venturus est judicare vivos & mortuos.

Credo in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum Communionem, Remissionem Peccatorum, Carnis Resurrectionem, & Vitam Æternam. *Amen.*

¶ *Deinde sequentes preculæ, singulis religiosè genua flectentibus, Ministro altâ voce præeunte,*

Dominus vobiscum:

RESPONSIO.

Et cum Spiritu tuo.

MINISTER.

OREMUS.

Miserere nostri, Domine.

Miserere nostri, Christe.

Miserere nostri, Domine.

¶ *Deinde Minister, Clerici, ut & uni-versus cætus altâ voce supplicationem Dominicam recitabunt.*

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. *Amen.*

¶ *Deinde stans Presbyter, dicet,*

Exhibe nobis tuam, Domine, clementiam;

RESPONSIO.

Tuâque nobis defensionem præsta.

PRESBYTER.

Defende Regem, Domine;

RESPONSIO.

Et, pro tuâ clementiâ, nostram invocantium vocem exaudi.

PRESBYTER.

Tui sacerdotes justitiâ vestiantur;

C 3

RESPONSIO.

VESPERTINÆ PRECES.

RESPONSIO.

Tuique pii ovent.

PRESBYTER.

Serva tuos, Domine ;

RESPONSIO.

Tuæque hereditati fave.

PRESBYTER.

Pacem præbe nobis nostræ ævo, Domine ;

RESPONSIO.

Quia tu, Domine, solus pro nobis pugnas, & præterea nemo.

PRESBYTER.

Cor mundum crea nobis, Deus ;

RESPONSIO.

Nèque Spiritum tuum Sanctum nobis auferas.

¶ *Tum sequentur tres Collectæ, Prima Diei, Secunda pro Pace impetrandâ, Tertia pro Auxilio adversus omnia pericula, prout habetur in sequentibus : quæ quidem duæ posteriores Collectæ quotidie recitantur in Vespertinis Precibus absque ullâ variatione.*

¶ *Collecta secunda in Vespertinis Precibus.*

DEUS, à quo omnia sancta desideria, omnia recta consilia, omniaque justa opera dimanant ; da tuis pacem, quam mundus dare nequit ; ut, tum

animis ad tua præcepta attentis, tum etiam sublato hostium terrore, facilis & tranquillus nostri temporis decursus sit, ob merita Jesu Christi Servatoris nostri. *Amen.*

¶ *Collecta tertia pro auxilio adversus omnia pericula.*

QUÆSUMUS, Domine, discutias tuo lumine tenebras nostras ; & pro singulari tuâ clementiâ, contra omnia hujusce noctis pericula & discrimina nos potege, ob amorem Filii Tui unici Jesu Christi Servatoris nostri. *Amen.*

¶ *In Choris & Locis ubi psallitur, hæc sequitur Antiphona.*

Supplicatio pro Regiâ Majestate.

O Domine pater noster cœlestis, qui maximus potentissimusque es Rex regum, & Dominus dominantium, principum omnium solus & unicus moderator, quique de sacrâ sede tuâ omnes orbis incolæ intueris ; ex animo te suppliciter quæsumus, clementissimum Principem & supremum Dominum nostrum Regem **GEORGIUM** benigno

VESPERTINÆ PRECES.

benigno vultu respicias; & ita eum repleas Sancti tui Spiritus gratiâ, ut semper ad tui voluntatem se conformet, & in tuis viis gradiatur: accumules ei dona cœlestia, permittâsque vitâ longævâ & prosperâ uti, eique aded opituleris, ut hostes suos omnes fundâtque & superet; & exacto demum hujus vitæ stadio, voluptate æternâ & gaudio perfruatur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Supplicatio pro stirpe Regiâ.

OMnipotens Deus, omnis boni fons, magnâ cum animi demissione quæsumus Celsitudinibus regiis *Georgio Walliarum* Principi, Principissæ *Walliarum* dotariæ, Duci, Principissis, & universæ stirpi regiæ favere digneris; Sancto tuo Spiritu eos imperti, cœlestique tuâ gratiâ locupleta; iisque fausta omnia & prospera largitus in cœleste tuum regnum admittas, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Supplicatio pro Clero & Populo.

OMnipotens & sempiternæ Deus, qui solus es miraculorum effector,

Spiritu salutari gratiæ tuæ afflato Episcopos Curatôsque nostros, & quotquot greges eorum fidei committuntur; & quod tibi reverâ placeant, eos perpetuo favoris tui rore irrigato. His annue, Domine, in honorem Advocati & Mediatoris nostri Jesu Christi. *Amen.*

Supplicatio Divi Chrysostomi.

OMnipotens Deus, qui nobis gratiam impertitus es, per quam uno ore unôque animo publicas hæce supplicationes apud Te effundimus: quique polliceris, ubi sunt duo trêse tuo nomine congregati, Te eorum postulata exauditurum: famulos tuos, Domine, votorum & petitionum redde compotes, prout tibi maximè illis expedire videbitur; concessâ nobis in hoc seculo veritatis tuæ cognitione, & vitâ æternâ in futuro. *Amen.*

2 Cor. xiii. 14.

DOmini Jesu Christi gratia, & Dei amor, & Sancti Spiritus communio nobis adsit omnibus, in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Hic definit ordo Vespertinarum Precum per totum annum.*

¶ *Hic se*

QUICUNQUE VULT.

¶ *Hiscæ Festis Diebus, scilicet Natalis Christi, Epiphaniæ, Divi Matthiæ, Paschatis, Ascensionis, Pentecostes, Divi Johannis Baptistæ, Divi Jacobi, Divi Bartholomæi, Divi Matthæi, Divorum Simonis & Judæ, Divi Andree, ut & in Festo Trinitatis, in Matutinis Precibus, loco Symboli Apostolorum, hæc Christianæ nostræ Fidei Confessio, Divi Athanasii Symbolum vulgò dicta, cantabitur aut recitabitur à ministro ac universo cætu stantibus.*

Quicunque vult salvus esse, ante omnia opus est ut teneat Catholicam Fidem;

Quam nisi quisque integram inviolatamque servaverit, absque dubio in æternum peribit.

Fides autem Catholica hæc est, ut unum Deum in Trinitate, & Trinitatem in Unitate veneremur :

Neque confundentes Personas, neque Substantiam separantes.

Alia est enim Persona Patris, alia Filii, alia Spiritus Sancti.

Sed Patris, & Filii, & Spiritus Sancti una est di-

vinitas, æqualis Gloria, cœterna Majestas.

Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus Sanctus.

Increatus Pater, Increatus Filius, Increatus Spiritus Sanctus.

Immensus Pater, Immensus Filius, Immensus Spiritus Sanctus.

Æternus Pater, Æternus Filius, Æternus Spiritus Sanctus.

Et tamen non tres Æterni, sed unus Æternus.

Sicut non tres Increati, nec tres Immensi; sed unus Increatus, & unus Immensus.

Similiter Omnipotens Pater, Omnipotens Filius, Omnipotens Spiritus Sanctus.

Et tamen non tres Omnipotentes, sed unus Omnipotens.

Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus.

Et tamen non tres Dii, sed unus est Deus.

Ita Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus Spiritus Sanctus.

Et tamen non tres Domini, sed unus est Dominus.

Quia sicut sigillatim unamquamque Personam, Deum ac Dominum confiteri Christianâ veritate compellimur, ita tres Deos aut Dominos dicere Catholicâ Religione prohibemur.

Pater

QUICUNQUE VULT.

Pater à nullo est factus, nec creatus, nec genitus.

Filius à Patre solo est, non factus, nec creatus, sed genitus.

Spiritus Sanctus à Patre & Filio, non factus, non creatus, nec genitus, sed procedens.

Unus ergo Pater, non tres Patres; unus Filius, non tres Filii; unus Spiritus Sanctus, non tres Spiritus Sancti.

Et in hac Trinitate nihil prius aut posterius, nihil majus aut minus; sed totæ tres Personæ co-æternæ sibi sunt & co-æquales.

Ita ut per omnia, sicut jam suprâ dictum est, & Unitas in Trinitate, & Trinitas in Unitate veneranda sit.

Qui vult ergo salvus esse, ita de Trinitate sentiat.

Sed necessarium est ad æternam salutem, ut incarnationem quoque Domini nostri Jesu Christi fideliter credat.

Est ergo fides recta, ut credamus, & confiteamur, quia Dominus noster Jesus Christus Dei Filius, Deus & Homo est.

Deus est ex substantiâ patris ante secula genitus, & Homo est ex substantiâ matris in seculo natus.

Perfectus Deus, perfectus

Homo, ex animâ rationali & humanâ carne subsistens.

Æqualis Patri secundum Divinitatem, minor Patre secundum Humanitatem.

Qui, licet Deus sit & Homo; non duo tamen, sed unus est Christus.

Unus autem, non conversione Divinitatis in carnem, sed assumptione Humanitatis in Deum.

Unus omnino; non confusione Substantiæ, sed unitate Personæ.

Nam sicut anima rationalis & caro unus est Homo, ita Deus & Homo unus est Christus.

Qui passus est pro salute nostrâ, descendit ad inferos, tertâ die resurrexit à mortuis.

Ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis, inde venturus est judicare vivos & mortuos.

Ad cujus adventum omnes homines resurgere debent cum corporibus suis, & reddituri sunt de factis propriis rationem.

Et qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam; qui verò mala, in ignem æternum.

Hæc est fides Catholica, quam nisi quisque fideliter firmiterque crediderit, salvus esse non poterit.

Gloria

LITANIA.

Gloria Patri, &c.
Sicut erat in principio, &c.

¶ *Hic sequitur Litania seu Supplicatio summaria, finitis Precibus Matutinis, cantanda aut recitanda diebus Dominicis, feriâ quartâ & sextâ, & quotiescunque visum est Ordinario.*

Pater de Cœlis Deus, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Pater de Cœlis Deus, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Fili Redemptor mundi Deus, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Fili Redemptor mundi Deus, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Spiritus Sancte Deus, à Patre & Filio proficiscens, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Spiritus Sancte Deus, à Patre & Filio proficiscens, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Sancta, beata & gloriosa Trinitas, tres Personæ, unus Deus, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Sancta, beata & gloriosa Trinitas, tres Personæ, unus

Deus, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus.

Noli, Domine, meminisse iniquitatum nostrarum vel parentum nostrorum, neque vindictam sumas de peccatis nostris: parce, Domine, parce populo tuo, quem redemisti pretiosissimo sanguine tuo, & ne in perpetuum irascaris nobis.

Parce nobis, Domine.

Ab omni malo & infortunio, à peccato, ab insidiis & aggressionibus Diaboli, ab irâ tuâ & æternâ damnatione,

Libera nos, Domine.

Ab omni cæcitate cordis, à superbiâ, vanâ gloriâ & hypocrisi; ab invidiâ, odio, & malitiâ, & ab omni affectu charitate vacuo,

Libera nos, Domine.

A fornicatione & alio omni peccato mortali, & ab omnibus fallaciis carnis, mundi, & diaboli,

Libera nos, Domine.

A fulgure & tempestate, à plagâ, pestilentiâ, & fame, à bello & cæde, à subitanâ & improvisâ morte,

Libera nos, Domine.

Ab omni seditione, occultâ conspiratione & rebellionem, ab omni falso dogmate, hæresi, & schismate; à duritiâ cordis, & contemptu verbi & mandati tui,

Libera nos, Domine.

Per

LITANIA:

Per mysterium sanctæ Incarnationis tuæ; per sanctam Nativitatem & Circumcisionem tuam; per Baptismum, Jejunium, & Tentationem tuam,

Libera nos, Domine.

Per Agoniam & sanguinem Sudorem; per Crucem & Passionem; per pretiosam Mortem & Sepulturam; per gloriosam Resurrectionem & Ascensionem tuam in cælos; & per Adventum Spiritûs Sancti,

Libera nos, Domine.

In omni tempore tribulationis, omni tempore prosperitatis nostræ, hora mortis, & in die judicii,

Libera nos, Domine.

Te rogamus, ô Deus, nos peccatores exaudias, & Ecclesiam Tuam sanctam Catholicam in viis tuis regere & gubernare digneris;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut famulum tuum GEORGIIUM Regem & Governatorem nostrum clementissimum, in vero Tui cultu, in justitiâ, & sanctitate vitæ custodire & confirmare digneris;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut cor illius in Tuâ fide, in Tuo timore & amore dirigere digneris; & ut Tibi semper confidat, & in om-

nibus quærat honorem & gloriam tuam;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut eum servare & defendere, & ei victoriam contra omnes hostes suos concedere digneris;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut Celsitudinibus regiis Gorgio Walliarum Principi, Principissæ Walliarum dotariæ, Duci, Principissis, & universæ st rpi regię benedicere, eoique servare digneris;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut Episcopos, Presbyteros, & Diaconos, verâ cognitione & recto intellectu verbi Tui illuminare digneris; & ut tam doctrinâ, quam moribus, illud pro viribus patefaciant ac promoveant;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut consiliarios Regios & cunctam Nobilitatem regni, gratiâ, sapientiâ, & intellectu donare digneris;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut Magistratui nostro favere, eum protegere, eique gratiam concedere digneris, ut justitiam rectè administret, & veritatem propugnet;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut

LITANIA.

Ut populo Tuo universo benedicere, eumque servare digneris ;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut omnibus gentibus unitatem, pacem, & concordiam donare digneris ;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut in nobis cor Tui amore inflammatum & timore plenum, & ad diligentem mandatorum tuorum observationem inclinatum creare digneris ;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut universo populo Tuo incrementum gratiæ, quod verbum Tuum humiliter audiat, & puro corde amplectatur, & fructus Spiritus proferat, donare digneris ;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut errantes & seductos in viam veritatis revocare digneris ;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut stantes confirmare, imbecillos consolari & sustentare, & lapsos erigere, ac Satanam sub pedibus nostris tandem conculcare digneris ;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut omnes quotquot in periculis, necessitatibus, & an-

guistiis versantur, defendere, juvare, & consolari digneris ;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut omnes terrâ marique peregrinantes ; omnes parturientes, ægotantes, & infantes servare, & captivorum carcerêque detentorum misereri digneris ;

Te, quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut orphanis omnibus & viduis, desolatis & oppressis prospicere digneris ;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut omnium hominum misereri digneris ;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut inimicis nostris, iisque qui nos persequuntur & calumniantur, ignoscere, & eorum corda convertere digneris ;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut terræ fructus tempestivos in usum nostrum dare & conservare digneris ; aded ut suo tempore iis fruamur ;

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Ut veram resipiscentiam nobis largiri ; omnia peccata nostra, negligentias, & ignorantias nobis condonare, & gratiâ Sancti Spiritus Tui nos induere digneris, quo

LITANIA.

mores nostros ad sancti verbi Tui normam emendemus:

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

Fili Dei, quæsumus Te, exaudi nos.

Fili Dei, quæsumus Te, exaudi nos.

Agnus Dei, qui mundi peccata tollis,

Tuâ Pace nos dona.

Agnus Dei, qui mundi peccata tollis,

Miserere nostri.

Exaudi nos, Christe.

Exaudi nos, Christe.

Miserere nostri, Domine.

Miserere nostri, Domine.

Miserere nostri, Christe.

Miserere nostri, Christe.

Miserere nostri, Domine.

Miserere nostri, Domine.

¶ *Deinde Minister, ut & universus cætus, supplicationem Dominicam recitabunt.*

Pater noster, qui es in cælis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cælo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris: Nève nos in tentationem inducito,

sed à malo tuere. *Amen.*

PRESBYTER.

Ne nos, Domine, pro nostris peccatis tracta:

RESPONSIO.

Neque nos, quo digna sunt nostra vitia, remunerare.

OREMUS.

Deus Pater clemens, qui cordis contriti gemitum afflictæque mentis affectum non despicias, propitius adesto precibus nostris, quas, quotiescunque vel angustiis vel rebus adversis premimur, apud Te fundimus: & pro clementiâ Tuâ nos exaudi, ut quæ mala tum diabolus, tum homo, suis artibus & insidiis in nos machinantur, redigantur ad nihilum, & singulari Tuâ providentiâ evanescant; ut nos Tui, neutiquam infestati, in sanctâ Ecclesiâ Tuâ tibi gratias in perpetuum prorsus habeamus, per Jesum Christum Dominum nostrum.

Exurge, Domine; succurre nobis, & libera nos propter nomen Tuum.

Deus auditione & majorum nostrorum narratione accepimus, qualia Tu opera olim eorum temporibus & diebus antiquis patravisti:

D

Exurge

LITANIA.

*Exurge, Domine, succurre,
nobis, nōsque libera, Tuā glo-
riæ causâ.*

Gloria Patri, & Filio, &
Spiritu Sancto.

RESPONSIO.

Sicut erat in principio, &
nunc, & semper, & in per-
petua secula. *Amen.*

Defende nos à nostris ho-
stibus, Christe.

*Respice clemens miseras no-
stras.*

Animorum nostrorum an-
gore exorabilis aspice.

*Tui populi peccatis clemens
ignosce.*

Benignus & clemens no-
stras ausculta orationes.

Miserere nostri, Davidide.

Et nunc & semper nos
invocantes exaudi, Christe.

*Clemens exaudi nos, Chri-
ste, clemens exaudi nos, ô Do-
mine, Christe.*

PRESBYTER.

Utere tuâ erga nos, Domi-
ne, clementiâ.

RESPONSIO.

Uti nos tibi confidimus.

OREMUS.

QUæsumus, Pater, no-
stras infirmitates be-
nigno vultu respicias, &
Nominis Tui gloriæ causâ,
mala ea omnia, quæ iustissi-
mè sumus promeriti, nobis
avertas: & da, ut angustiis

affecti omnem spem nobis
& fiduciam in Tuâ clemen-
tiâ collocemus, & Te in per-
petuum prorsus piè sancté-
que colamus, ad honorem &
gloriam Tuam, per Media-
torem nostrum & advoca-
tum unicum. Jesum Chri-
stum Dominum nostrum.
Amen.

¶ *Supplicatio D. Chrysostomi.*

OMnipotens Deus, qui
nobis gratiam imper-
titus es, per quam unò ore
unòque animo publicas has-
ce supplicationes apud Te
effundimus: quique polli-
ceris, ubi sunt duo trêve
tuo nomine congregati, Te
eorum postulata exauditu-
rum: tuos famulos, Domi-
ne, votorum & petitionum
redde compotes, prout tibi
maximè illis expedire vide-
bitur; concessâ nobis in
hoc seculo veritatis tuæ cog-
nitione, & vitâ æternâ in
futuro. *Amen.*

2 Cor. xiii. 14.

Domini Jesu Christi gra-
tia, & Dei amor, &
Sancti Spiritus communio
nobis adsit omnibus in per-
petua secula. *Amen.*

Hic desinit Litania.

¶ *Suppli-*

SUPPLICATIONES.

Supplicationes ac Gratiarum actiones pro variis quæ sese offerunt occasonibus, quæ recitabuntur ante duas dimissorias supplicationes Litanie, aut Matutinarum & Vespertinarum Precum.

SUPPLICATIONES.

¶ Pro Pluviâ.

DEUS Pater cœlestis, qui ex ore Filii Tui Jesu Christi, singulis quærentibus regnum Tuum justitiâque ejus, quæcunque ad corpus sustentandum conducunt, pollicitus es; demitte, quæsumus, premente nos hac necessitate, pluviam & imbres adedò tempestivos, ut fructus terræ ad solamen nostrum & Tui honorem percipiamus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ Pro Cælo Sereno.

OMnipotens Domine Deus, qui propter mortalium perditissimos mores universum mundum, octo hominibus solum exceptis, olim submersisti; & postea singulari tuâ misericordiâ commotus, pollicitus es, te nunquam illum ad eundem modum submersurum: Supplices quæsumus, qui ob peccata nostra pluvias & aquarum diluvium commeriti

fumus, digneris tamen nobis verè à peccatis desciscen-
tibus talem cœli serenitatem dare, ut fructus terræ suo tempore percipiamus: tuoque hoc supplicio admoniti, tum ad vitam corrigendum, tum clementiam tuam laudibus efferendum, animos adjungamus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ Tempore Caritatis & Famis.

DEUS Pater cœlestis, cujus beneficio delabitur pluvia, terra manat ubertate, animantia foetificant, & pisces replent aquas; benignè, quæsumus, nos respice, qui angustiis urgemur, & præstâ, ut hæc penuriæ annonæque difficultas (quas ob peccata nostra meritissimò jam patimur) pro benignitate tuâ & misericordiâ, copâ & vilitate commutentur, propter amorem Jesu Christi Domini nostri, cui tecum & Spiritui Sancto sit omnimodus honor & gloria, & nunc & in perpetua secula. *Amen.*

SUPPLICATIONES.

¶ *Aut hæc.*

Deus Pater misericors, qui sub Elizæo vate, ex improvîso in Samariâ penuriam difficultatémque annonæ copiâ & vilitate commutasti; nobis tuam clementiam exhibe, quæ nobis etiam (qui iisdem angustîis propter peccata nostra jam urgemur) itidem opportunè opituletur; Tuo divino favore terra suum proventum edat; da etiam ut nos perceptâ. Tuâ singulari benignitate, eâ utamur in gloriam Tuam, egentium levamen, & solatium nostrum, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tempore Belli & Tumultuum.*

OMnipotens Deus, Rex regum, omniumque rerum moderator, cui resisti non potest, cujus justitiæ congruum est nocentes punire, eorum vero, qui sincerâ afficiuntur pœnitentiâ, misereri; supplices, quæsumus, tuearis nos, manûque hostili nos eripias: Superbiam eorum cohibe, malevolos affectus compesce, & consilia perime; ut Te nobis præsidio freti ex omnibus periculis securi evadamus, Tuique gloriam illustre-

mus, qui solus es victorias arbiter, propter merita unici Filii Tui Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

¶ *Temporis grassantis Pestis sive morbi.*

OMnipotens Deus, qui irâ commotus populum Tuum in solitudine, contra Mosen Aaronémque pervicaciter conjurantem peste immisâ castigaveris, quique etiam, Davide regnante, septuaginta millia hominum grassante peste letho dederis, & tuæ tamen misericordiæ memor cæteros servasti; utere tuâ erga nos clementiâ, qui miseri sumus peccatores, morbis gravissimis pestèque jam laborantes; ut quemadmodum tunc temporis, expiatione à Te acceptâ, vastatori Angelo imperasti ut manum suam cohiberet, ita nunc quoque hanc restem & gravem morbum à nobis avertere digneris, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *In feriis quatuor temporum, supplicatio in diem singulum recitanda pro iis qui ad sacros Ordines admittendi sunt.*

OMnipotens Deus, Pater cœlestis, qui Filii tui pretioso sanguine tibi ipsi Ecclesiam

SUPPLICATIONES.

Ecclesiam universalem comparasti; benigno vultu eam aspicere digneris, & jam animos famulorum tuorum Episcoporum & Pastorum tui gregis ita dirige & gubernas, ut nemini manus subito imponant, sed fideli prudentique consilio idoneos ad sanctum Ecclesiæ ministerium obeundum asciscant; omnesque, qui ad ullum sacro munere fungendum ordinati fuerint, gratiâ & cœlesti favore repleas, uti exemplo tum vitæ, tum doctrinæ, gloriam tuam prædicent, salutique universorum prospiciant, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Aut hæc.*

OMnipotens Deus, à quo solo omnia oriuntur bona, qui Ecclesiæ tuæ benignè consulens varios in eâ ordines instituisse; gratiam, quæsumus, impertias omnibus, qui ad ullum munus aut ministerium in eâ vocandi sunt. Et faxis, ut tanta doctrinæ veritas morumque probitas in ipsis eluceat, ut in conspectu tuo fideliter suo munere fungantur, ad magni tui nominis gloriam, & tuæ Ecclesiæ commodum, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Supplicatio pro Supremâ Senatûs curiâ Conventum agente dicenda.*

CLementissime Deus, supplici prece postulamus, ut universo huic regno, præcipuè autem supremæ Senatûs curiæ, sub pientissimo clementissimoque Rege nostro jam conventum agentî faveas; ut tuo ductu consilia omnia eorum eventus prosperos sortiantur, unde adaugeatur glôria tua, commodum percipiat Ecclesia, & salus, decus, felicitas Regi nostro populisque ei subditis oboariatur: Ut omnia ipsorum conatibus ita constituta, optimis firmissimisque fundamentis suffulcian-
tur; ut Pax & Felicitas, Veritas & Justitia, Religio & Pietas, per omnia sæcula in tuto apud nos collocentur. Hæc & quæcunque alia, illorum, nostra & universæ Ecclesiæ tuæ necessitas postulat, summissè rogamus in nomine & per mediationem beatissimi Domini & Servatoris nostri Jesu Christi. *Amen.*

¶ *Collecta seu supplicatio pro cujuscunque ordinis hominibus iis temporibus usurpanda, quibus Litania non recitatur juxta constitutum ordinis.*

GRATIARUM ACTIONES.

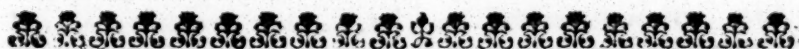
DEus, qui universum humanum genus è nihilo condidisti, & adhuc conservare pergis, pro omnibus hominibus cujuscunque ordinis aut conditionis, te supplices obtestamur, ut apud eos tua ratio, apud omnes gentes tua cognoscatur tutela: Prece autem magis importunâ statum Ecclesiæ Catholicæ prosperum expetimus, ut bono tuo Spiritu ita ducente & dirigente, omnes Christi nomen præ se ferentes sibi que vindicantes in viam veritatis deducantur, fidemque in unitate Spiritûs, pacis vinculo vitæque justitiâ, tueri studeant. Postremò autem paterno tuo favori omnes habemus commendatos, quos mala aut animi, aut corporis, aut rerum domesticarum affligunt [* *præci-*

** Hoc dicendum, nos pro se suppli-*

care expetunt] ut eam consolationem, & auxilium iis ferre velis, quæ variæ eorum necessitates postulant; & efficere item, ut æquo animo afflictiones ferant, feliciterque ex omnibus malis emergant. Quæ omnia rogamus gratiâ Jesu Christi. Amen.

¶ *Supplicatio, quæ post quamlibet præcedentium supplicationum recitari possit.*

DEus, cujus natura & proprium est misericordiam veniâque peccatorum usque exhibere, humiles nostras supplicationes propitius exaudi; & licet nos arcto nexu impeditos teneant peccatorum vincula, singularis tamen tua clementia nos expediat, in honorem Jesu Christi Domini nostri. Amen.

GRATIARUM ACTIONES.

¶ *Gratiarum Actio Generalis.*

OMnipotens Deus, clementissime Pater, nos indigni famuli tui ex animo tibi gratias habemus fin-

gulares, pro omnibus bonis de favore tuo in nos totumque genus humanum collocatis [* *præsertim in hos qui quum ali-*

** Hoc dicendum, quum ali-*

GRATIARUM ACTIONES.

*quis Eccle-
siæ precibus
Deo pri-
dem com-
mendatus
gratias re-
ferre cu-
pit.*

*nuper tuis benefi-
ciis affecti, tibi
laudibus & gra-
tiis agendis sacri-
ficare gestiunt.]*
Gratâ comme-
moratione præ-
dicamus creatio-
nem nostram,

conservationem, omniâque
hujus vitæ bona; præ omni-
bus autem inæstimabile illud
amoris tui exemplum, re-
demptionem mundi per Do-
minum nostrum Jesum Chri-
stum; gratiæ media, & spem
gloriæ. Et à Te supplices
postulamus. nos adeò grato
sensu beneficiorum tuorum
affici, ut sincerè ex animo
gratias habeamus, laudésque
tuas non minùs factis quàm
dictis celebremus, cultui tuo
prorsus intenti, & sanctè
pièque per omnem ætatem
nostram in conspectu tuo
gressus nostros dirigentes,
per Jesum Christum Domi-
num nostrum; Cui, Tibi,
& Spiritui Sancto sit omni-
modus honor & gloria in
perpetua secula. *Amen.*

¶ *Propter Pluviam terris im-
missam.*

DEus Pater cœlestis, qui,
benignè rebus naturæ
providens, pluviam tum pi-
more, tum serotinâ terram
irrigas, quò fructus in hu-
manos usus edat; Tibi sum-

missè gratias agimus qui,
dum summa nos necessi-
tas urgeret, tandem pluviam
magnificè tuum conspersisti
patrimonium, aridumque re-
creâsti, ad magnum nostrum,
qui indigni sumus qui tui fa-
muli habeamur, solamen,
sanctique tui nominis glori-
am, propter beneficia tua in
Jesu Christo Domino nostro.
Amen.

¶ *Propter Cœlum Serenum.*

Domine Deus, qui nos
meritò ad humilem
animi statum demissâ un-
dante pluviam aquisque revo-
câsti; misericordiâ tamen
motus levamen solatiûm-
que animis nostris tempe-
stivâ hac commodâque cœ-
li immutatione præstitisti:
Laudes & gloriam tuo No-
mini ob hoc beneficium
tribuimus, & tuam clemen-
tiam in perpetua secula præ-
dicabimus, per Jesum Chri-
stum Dominum nostrum.
Amen.

¶ *Propter Annonæ copiam.*

Clementissime Pater, qui
pro summâ tuâ cle-
mentiâ piis tuæ Ecclesiæ
precibus aurem præbuiisti,
& penuriam caritatémque
annonæ vilitate copiâque
commutâsti; insigne hoc
tuum

GRATIARUM ACTIONES.

tuum beneficium grato sum-
missóque animo recolimus,
petentes ut tuum hunc erga
nos favorem perpetuum esse
velis, quo terra suum pro-
ventum edat in Tui gloriam
nostrúmque solatium, per
Jesum Christum Dominum
nostrum. *Amen.*

¶ *Propter Pacem & ab Hosti-
bus liberationem.*

Omnipotens Deus, qui
loco turris validæ fa-
mulos tuos adversus ipso-
rum inimicos protegis; Te
laudibus gratiarúmque acti-
onibus celebramus, qui nos
ab ingentibus istis impen-
dentibusque periculis, quibus
undique premebamur, eri-
pere dignatus sis: Clemen-
tiæ tuæ acceptum ferimus,
qui nos non passus sis illis
in prædam cedere, rogantes
ut hæc beneficia perpetua
nobis esse velis, sciántque
mortales omnes Te nostrum
esse servatorem potentémque
vindictam, per Jesum Chri-
stum Dominum nostrum.
Amen.

¶ *Propter restitutam domi-
ni Pacem Publicam.*

Æterne Deus, Pater
noster cœlestis, qui
solus efficis eandem domum
in concordia esse, & tumultu-

tus rabidi effrænisque populi
compescis; sanctum tuum
nomen laudibus efferimus,
qui tumultus seditionésque
intestinas nuperrimè con-
citas comprimere dignatus
sis; tuæque gratiæ auxilium
summâ cum animi demissio-
ne imploramus, quo dein-
ceps per omnia tuis præcep-
tis obediamus, & per totum
vitæ nostræ curriculum, &
tranquillam quietámque vi-
tam agentes cum omni pie-
tate & gravitate, continenter
laudibus & gratiis agendis
tibi sacrificemus, ob hæc in-
nos collata beneficia, per
Jesum Christum Dominum
nostrum. *Amen.*

¶ *Propter liberationem à Pe-
ste, aut alio quolibet morbo
Epidemico.*

Domine Deus, qui pro-
pter peccata vitiaque
nostra vulnera nobis infligi-
sti, & nupero tuæ gravi &
terribili supplicio peremisti
nos; nunc verò in judicii
medio clementiæ memor
ex ipsis mortis faucibus ani-
mas nostras vindicâsti; nos-
metipsos, animas & corpo-
ra, quorum salutem pater-
næ tuæ benignitati accep-
tam referimus, tibi hostias
videntes præstamus, semper
colaudantes gratâque mente
omnia tua beneficia comme-
morantes

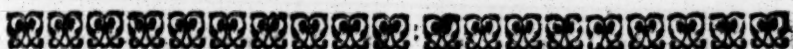
DOMINICA PRIMA ADVENTUS.

morantes in Ecclesiâ tuâ, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Aut hæc.*

Pater clementissime, eâ quâ par est animi demissione coram Te confitemur, crimina nostra multiplicia & pervicaciam omnibus pœnis, quæ in lege tuâ peccatoribus intentantur, jure merito nos fecisse obnoxios; cùm tamen sum-

mæ tuæ clementiæ visum fuerit, nos imperfecti licet indignâque humiliatione pœnam deprecati simus gravem pestilentiam, quâ nuper conflictati fuimus, levare, efficeréque ut salutis & gaudii cantu nostræ domus iterum personarent; divinæ tuæ Majestati laudis gratiarumque actionis sacrificio facto, illustre tuum Nomen celebramus, qui salutis nostræ prospexisti, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Collectæ, Epistolæ, ac Evangelia, per totum
Annum usurpanda.

¶ *Observa, quod Collecta pro quâlibet die Dominicâ, aut quolibet Festo (quod Vigiliam habeat) assignata recitabitur in Vespertinis Precibus proximè præcedentibus Dominicam aut Festum.*

Dominica Prima Adventus,

COLLECTA:

Omnipotens Deus, quæsumus, impertias nobis gratiam, per quam deponamus opera tenebrarum & arma lucis induamus, dum vitam hanc mortalem agimus (in quâ Filius tuus Jesus Christus, sese adeo dejiciens, ut nos videret, advenit) ut in postremo die, quum iterum ad-

veniet cum gloriâ Majestatis suæ vivos mortuósque judicatum, ad vitam æternam resurgamus, per eum, qui vivit & regnat tecum & cum Spiritu Sancto nunc & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Hæc Collecta in singulos dies repetenda est, unâ cum reliquis Collectis Adventus, usque ad Vigiliam Nativitatis Christi.*

Epistola

DOMINICA PRIMA ADVENTUS.

Epistola Rom. xiii. 8.

Nihil cuiquam debete, nisi ut ametis vos inter vos. Nam qui alios amat, is lege perfunctus est. Etenim, Ne adulterato, Ne occidito, Ne furator, Ne falsum testator, Ne concupiscito, & si quod aliud præceptum est, id in hoc dicto summatim comprehenditur; Alterum ut te ipsum amato. Charitas alteri non malefacit. Itaque legis perfunctio charitas est: Præsertim cum sciamus, venisse tempus & horam quam sit nobis à somno expurgiscendum. Nunc enim propius nos est salus quam tum cum credidimus. Discessit nox, dies adest. Quare deponamus opera tenebrarum, & induamus arma lucis. Honestè nos, ut in die geramus: Non comestationibus & ebrietatibus, non concubitibus & libidinibus, non jurgiis & æmulatione: Sed induite Dominum Jesum Christum: Nève carnis curam gerite, cupiditatibus indulgendo.

Evangelium D. Matth. xxi. 1.

Postquam autem Hierosolymis propinquarunt, & Bethphage ad Olivarum

montem venerunt, misit Jesus duos discipulos, dicens eis: Ite in vicum qui contra vos est, & protinus invenietis asinam ligatam, & pullum cum eâ: Solvitote, & mihi adducitote. Quod si quis vobis aliquid dixerit, dicetis, Dominum eis egere, & statim dimittet eos. Hoc autem totum factum est, ut id accideret quod à vate dictum fuerat his verbis: Dicite, puellæ Sioni: Ecce rex tuus tibi venit mansuetus insidens asinæ, & asello jumentum pullo. Igitur profecti discipuli fecerunt sicut mandaverat eis Jesus asinamque & pullum adduxerunt, & eis vestimenta sua imposuerunt, & eum super ea collocaverunt. Maxima autem hominum multitudo suis vestimentis viam consternere: Alii abscissos ex arboribus ramos per viam sternere, Vulgus autem partim præcedens, partim subsequens, sic acclamare: Hosanna Davidide, bene sit ei qui venit in nomine Domini. Hosanna in supremis. Eo autem ingressus Hierosolymam, commota est tota civitas, dicens: Quis est hic? Vulgus autem dicebat: Hic est Jesus vates, à Nazareth Galilææ. Et Jesus in Dei templum ingressus, ejecit omnes.

DOMINICA SECUNDA ADVENTUS.

omnes in templo vendentes & ementes, & nummularium mensas sellasque vendentium columnas evertit. Scriptum est, inquit eis: Domus mea domus supplicationis vocabitur: At vos ex eâ fecistis speluncam latronum.

Dominica Secunda Adventus.

COLLECTA.

Domine beneficentissime, qui fecisti ut omnia scripta sacra ad nostram doctrinam scripta essent; concede, ut ea ita audiamus, legamus, observemus, discamus, & animis meditemur, ut per patientiam & sacrarum literarum consolationem amplectamur, & nunquam felicem spem æternæ vitæ dimittamus, nobis à Te exhibitam per Servatorem nostrum Jesum Christum. *Amen.*

Epistola Rom. xv. 4.

Quæcunque enim antequam scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam, & literarum consolationem spem habeamus. Faxit autem Deus, & patientiæ &

consolationis auctor, ut etiam inter vos sentiat, sicuti Christo Jesu dignum est, ut uno animo unòque ore concelebreis Deum & Patrem Domini nostri Jesu Christi. Quocirca opitulamini mutuo, ut & Christus nobis ad Dei gloriam opitulatus est. Dico autem, Jesum Christum ministrum fuisse circumcisionis propter Dei veritatem, ad ea confirmanda quæ majoribus fuerant promissa: utque cæteræ gentes Deum ob ejus misericordiam celebrarent, quemadmodum scriptum extat: Quare te celebrabo apud gentes, tuumque nomen cantabo. Item: Lætamini, gentes, inquit, cum ejus populo. Item: Laudate Dominum, gentes omnes, eumque colaudate, omnes populi. Itemque Esaias: Erit Isæa radix, existetque qui gentibus imperet, in quo gentes spem habebunt. Cæterum Deus spei omni vos lætitiâ atque pace compleat, fidentes, ut spe abundetis, vi Spiritus Sancti.

Evangelium D. Luc. xxi. 25.

ET erunt signa in sole & lunâ & sideribus, & in terris tantus gentium angor trepidantium, mari undisque

DOMINICA TERTIA ADVENTUS.

disque resonantibus, ut homines, eorum metu & expectatione quæ orbi imminet, exanimentur: Nam cælestes potestates concutientur. Ac tum aspicietur Filius hominis veniens in nube, cum ingenti potestate atque gloriâ. His autem fieri incipientibus suspicite, & capita attollite, quoniam vestra instabit liberatio. Tum eis similitudinem dixit: Cernite ficum & omnes arbores: Cùm jam frondescunt, id vos per vos ipsos cernentes, cognoscitis jam propè esse ætatem. Similiter & vos, cùm hæc fieri videbitis, scitote propè esse divinum regnum. Hoc vobis confirmo, non prius esse præterituram ætatem hanc quàm fiant omnia: Etiam si cælum & terra pereant, mea dicta non peribunt.

Dominica Tertia Adventus.

COLLECTA.

O Domine Jesu Christe, qui primo tuo adventu tibi tuum præmisisti nuncium, qui tibi viam præpararet; præsta, quæsumus, ut Ministri tuorumque arcanorum dispensatores tibi

itidem viam præparent rectamque faciant, contumacibus ad justorum prudentiam perductis, ut cùm iterum adveneris judicatum mundum, accepti simus in oculis tuis, qui vivis & regnas cum Patre & Spiritu Sancto semper unus Deus in perpetua secula. *Amen.*

Epistola 1 Cor. iv. 1.

SIC de nobis existiment homines, ut de Christi ministris & divinarum arcanorum dispensatoribus. Cæterum quod in dispensatoribus requiritur, ut fidelis quis comperiatur: Ego verò minimi facio de me vel à vobis vel omnino humano judicio; quin neque ipse de me sententiam fero. Quamvis enim nihil mihi consciam, non tamen idcirco sum absolvendus. Verum qui de me iudicium facturus sit, Dominus est. Quamobrem nè quid ante tempus judicate, donec veniat Dominus, qui & tenebrarum occulta proferat in lucem & animorum consilia patefaciat, ac tum demum laudem quisque consequatur à Deo.

Evangelium D. Matth. xi. 2.

Iohannes autem, quum audivisset in vinculis opera

DOMINICA QUARTA ADVENTUS.

pera Christi, misit suorum discipulorum duos, qui ei ita dicerent: Tūne is es qui venturus est? an alius nobis est expectandus? Quibus respondit Jesus in hunc modum: Ite renunciatum Johanni quæ auditis & videtis. Cæci vident, & claudi ambulant: Leprosi purgantur, & surdi audiunt; mortui resurgunt, & pauperes Evangelium docentur: & felix est qui in me non offenderit. Eis autem abeuntibus cœpit Jesus hominum turbæ sic de Johanne dicere: Ad quid spectandum egressi estis in solitudinem? arundinem vento agitatam? Veruntamen, ad quid videndum exiistis? hominem mollibus indutum vestibus? At qui molles gestant, sunt in regum domibus. Sed ad quem tandem videndum exiistis? vatem? etiam (inquam vobis) & plusquam vatem. Hic est enim de quo scriptum est: Ego tibi meum nuncium præmissurus sum, qui tibi viam præparet.

Dominica quarta Adventus.

COLLECTA.

EXcita, quæsumus, Domine, fortitudinem tu-

am, & præstantissimis tuis viribus suppetias nobis veni, adeò ut quanquam peccata, vitiæque nostra gravi sint oneri & impedimento, quo minùs propositum nobis certamen decurramus, benigna tua gratia & misericordia properatò nobis auxilium ferat, & nos liberet per satisfactionem Filii Tui Domini nostri, Cui Tecum & Spiritui Sancto sit honor & gloria in perpetua secula. *Amen.*

*Epistola Philip. iv. 4. **

GAudete in Domino semper: iterum dico, gaudete. Moderatio vestra cunctis nota sit hominibus. Dominus propè ad est. Nihil este solliciti, sed omni in re efficite precibus & supplicationibus cum gratiarum actione, ut vestra postulata Deo declarentur: & divina pax omnem mentem exuperans, vestros animos ac cogitationes in Christo Jesu custodiet.

Evangelium D. Johan. i. 19.

HOC est Johannis testimonium, tum cùm miserunt Judæi Hierosolymâ Sacerdotes & Levitas, qui ex eo quærent, quis esset? Atque ille confessus est

E

est

NATIVITAS DOMINI NOSTRI.

est, neque negavit: Confessus est se non esse Christum. Quid ergo? inquiunt illi interrogantes: Elias es tu? Non sum, inquit. Vates es tu? Non, inquit ille respondens. Et illi: Quis es? inquiunt ei, ut responsum demus eis qui nos miserunt. Quid de te ipso dicis? Ego sum, inquit, vox in solitudine claman- tis, Corrigit Dominum viam, quemadmodum dixit Esaias vates. Tam qui erant missi (erant autem ex Phariseis) sic eum interrogarunt: Quid ergo baptizas, si tu neque Christus es, nec Elias, nec vates? Ego aquâ baptizo, inquit eis respondens Johannes: Sed inter vos adest, quem vos non nôstis: Is est, qui & post me venit, & ante me fuit, cujus ego non sum dignus qui calcei corrigiam solvam. Hæc Bethabaræ facta sunt, trans Jordanem, ubi baptizabat Johannes.

*Nativitas Domini nostri, seu Dies Natalis
CHRISTI.*

COLLECTA.

Omnipotens Deus, qui
Filium tuum unicum

nobis dedisti, ut assumeret hominem, immaculatæque Virginis quasi hoc ipso tempore partus esset; concede ut nos denuò nati, inque filiorum tuorum numerum adoptione & gratiâ relati, tuo Sancto Spiritu indiès renovemur, per eundem Dominum nostrum Jesum Christum, qui Tecum & cum eodem Spiritu Sancto vivit & regnat unus Deus in omnem perpetuitatem. *Amen.*

Epistola Heb. i. 1.

Multifariam & multipliciter olim Deus nostros majores alloquutus per vates, postremis hisce temporibus alloquutus est nos per Filium, quem omnium statuit heredem, per quem etiam mundum fecit. Qui cum sit ejus gloriæ splendor & forma expressa substantiæ, feratque cuncto suo potenti sermone, facta per semetipsum expiatione peccatorum nostrorum, confedit ad dexteram majestatis in sublimi, tantò angelis factus præstantior, quantò excellentius quàm illi nomen obtinuit. Cui enim dixit unquam angelorum? Filius meus es tu, ego hodie genui te. Et rursus: Ego ei Pater, & ipse mihi Filius erit.

DIVI STEPHANI.

erit. Item cùm in orbem inducit Primogenitum, dicit: Eùmque adorent omnes divini angeli. Et de angelis quidem sic dicit: Qui angelis utitur spiritibus, & ministris igneâ flammâ. Sed de Filio: Solium tuum, ô Dive, in omnem permanet æternitatem: Sceptrum æquitatis, sceptrum regni tui est. Justitiam amas, perosus improbitatem: Propterea Deus, tuus Deus, oleo te lætifico potius inunxit, quàm tuos socios. Et: Tu principio, Domine, terram fundâsti, & opera manuum tuarum sunt cœli. Et illi quidem peribunt, te permanente, omnesque tanquam indumentum inveterascent: & Te tanquam amictum eos involvente, abolescent. At tu is es, qui annorum sis infinitorum.

nebræ. Fuit homo missus à Deo, nomine Johannes. Is venit ob testimonium, ut de luce testaretur, ut omnes per eum crederent. Non erat ille ipsa lux, sed qui de luce testaretur. Erat ipsa vera lux, quæ collustrat omnem hominem venientem in mundum. In mundo erat, & mundus per eum factus fuit, & mundus eum non cognovit. In sua venit, & sui eum non acceperunt. Quicumque autem eum acceperunt, iis eam potestatem dedit, ut Dei filii fierent, fidem habentibus ejus nomini: Qui non ex sanguine, nec ex voluntate carnis, nec ex voluntate viri, sed ex Deo geniti sunt. Et sermo caro factus est, & apud nos gratiæ, veritatisque plenus habitavit: Ejusdem splendorem, ut unigenæ à patre splendorem aspeximus.

Evangelium D. Johan. i. 1.

IN Principio erat sermo: & sermo erat apud Deum; & Deus erat is sermo: Is erat in principio apud Deum. Omnia per eum facta sunt, & absque eo factum est nihil, quod factum sit. In eo vita erat, & vita erat lux hominum; & lux in tenebris lucet, nec am comprehenderunt te-

Dies Divi Stephani.

COLLECTA.

EFfice, Domine, ut inter omnia ea, quæ hic in terris patienda sunt propter tuæ veritatis testimonium, intentis in cœlum oculis contueamur, & glori-

DIVI STEPHANI.

am quâ sumus affiendi per fidem conspicemur, Sanctoque Spiritu pleni bene precemur insectantibus nos, ad exemplum Protomartyris tui Divi Stephani; qui necis auctores precibus Tibi commendavit, ô Jesu beatissime, qui Deo ad dexteram adstas, quod omnibus opem feras, qui pro Te unico nostro Mediatore & Advocato infestati sunt. *Amen.*

¶ Tum sequetur Collecta Nativitatis, quæ nunquam intermittetur usque ad Vigiliam Circumcisionis.

Pro Epistola Act. vii. 55.

Stephanus autem Sancto Spiritu plenus in cœlum intuitus, & Dei splendorem, Jesumque Deo ad dexteram astantem conspicatus, dixit: En video cœlos apertos, & Filium hominis Deo astantem ad dexteram. At illi, sublato ingenti clamore, aures suas obturare, & universi facto in eum impetu, ejectum ex urbe lapidare. Et testes, depositis ad pedes adolescentis, nomine Sauli, vestimentis, Stephanum lapidare, invocantem & dicentem: Domine Jesu, accipe spiritum meum. De-

inde positus genibus, ingenti voce exclamavit: Domine, noli in eos hoc vindicare peccatum. Hoc locutus, obdormivit.

Evangelium D. Mat. xxiii. 34.

ITaque ego ad vos missurus sum vates, & sapientes, & literatos, quos partim interficietis, ac in crucem tolletis, partim verberabitis in vestris collegiis, ac ex alia in aliam urbem persequemini, ut super vos veniat omnis innocens sanguis in terris effusus, ab Abelis iusti sanguine, usque ad Zachariæ sanguinem Barachîæ filii, quem vos inter ædem & aram necastis. Itaque certo scitote horum omnium pœnas datum esse nationem hanc. Hierosolyma, Hierosolyma, quæ vates occidis, & ad te missos lapidas, quotiès volui congregare tuos natos, sicut gallina suos pullos sub alas congregat, & noluitis? Scitote vestram domum vobis desertam relictum iri. Sic enim habetote, vos non esse me visuros deinceps, donec dicatis, Bene sit venienti in nomine Domini.

DIVI JOHANNIS.

Dies D. Johannis Evangelistæ.

COLLECTA.

QUÆsumus, Domine misericors, claris tui luminis radiis Ecclesiam tuam illustra, ut doctrinâ beati Apostoli tui & Evangelistæ Divi Johannis illuminata, in veritatis lumine ita versetur, ut tandem vitæ æternæ lumen habeat per Jesum Christum Dominum nostrum.
Amen.

Epistola 1 D. Johan. i. 1.

QUOD fuit à principio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod & spectavimus, & nostris ipsi manibus tetigimus, de sermone vitæ: (quæ vita patefacta est, quam vidimus, & testamur, & vobis vitam nunciamus æternam, quæ apud Patrem erat, & nobis perlata est) Quod & vidimus & audivimus, id vobis annunciamus, ut & vos nobiscum communitatem habeatis. Est autem nobis communitas cum Patre, cumque ejus Filio Jesu Christo. Atque hæc vobis scribimus, ut plenâ afficiamini

lætitia. Est autem hoc nuncium, quod & ab illo audivimus, & vobis nunciamus, Deum esse lumen, nec ullas in eo tenebras esse. Si nobis cum Deo communionem esse dicimus, & tamen in tenebris degimus, mentimur, nec verum facimus. Si in luce versamur, ut ipse in luce est, nobis est inter nos communitas: Nosque Jesu Christi sanguis, ejus Filii, expurgat ab omni peccato. Si nos peccati expertes esse dicimus, fallimus nos ipsos, nec est in nobis veritas. Si confitemur peccata nostra, ille ita fidelis & justus est, ut nobis peccatorum veniam det, nosque ab omni culpa expiet. Si nos peccasse negamus, mendacem facimus eum, nec est in nobis ejus sermo.

Evangelium D. Joh. xxi. 19.

Iesus Petro dixit, Sequere me: & Petrus conversus aspicit sequentem discipulum, quem amabat Jesus, eum, qui in cœna ejus peccatori incumbens dixerat: Domine, quis est qui Te est proditurus? Hunc intuitus Petrus, dicit Jesu: Domine, hic vero quid? Cui Jesus, Si eum volo manere donec veniam, quid ad te?

DIES INNOCENTIIUM.

Tu sequere me. Itaque dissipatus est hic sermo inter fratres, discipulum illum non esse moriturum; tamen si non dixerat illi Jesus non esse moriturum; sed, si eum volo manere donec veniam, quid ad te? Hic est ille discipulus, qui hæc testatur, & hæc scripsit, cuius nos testimonium verum esse scimus. Sunt autem & alia multa, quæ fecit Jesus: quæ si singula scribantur, ne ipsum quidem mundum scribendos hac de re libros capere posse arbitror.

Dies Innocentium.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui per Infantium & lactentium os potentiam fudisti, gloriamque Tibi ex morte Infantium comparasti, omnia in nobis vitia morti dede & perime, & nos per tuam gratiam adeo corrobora, ut vitarum nostrarum innocentiam, constantique ipsam ad mortem fide, Tui nominis gloriam illustremus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola Apocal. xiv. 1.

DEinde animadverti Agnum stantem in Sione

monte, & cum eo centum quadraginta quatuor millia, Patris ejus nomen in suis frontibus scriptum habentes: Audivique de cælo sonitum, qualis multarum aquarum, ingentisque tonitruu sonitus est: Itemque vocem audiui citharædorum, citharis suis canentium, qui veluti novum carmen canebant ante solium, & ante quatuor animalia ac senatores: quod carmen nullus discere poterat, nisi illi centum quadraginta quatuor millia, redempti à terra. Hi sunt qui cum sceminis non sunt polluti: Sunt enim virgines. Hi sunt qui Agnum, quocunque vadat, sequuntur. Hi ex hominibus redempti sunt, primitiæ Deo & Agno; quorum in ore nulla reperta fraus est: Sunt enim inculpati coram Dei solio.

Evangelium D. Matth. ii. 13.

DOmini angelus Josepho in somnis apparuit. Surge, inquit, & assumpto puer, ejusque matre, fuge in Ægyptum, & illic esto donec ego te moneam. Quæsiturus est enim puerum Herodes ad necem. Igitur ille surgit, & unà cum puer, ejusque matre noctu concessit in Ægyptum, ibique

DOMINICA PROXIMA à NATIVITATE.

que fuit usque ad Herodis obitum : Ut confieret quod fuerat à Domino dictum per vatem ita dicentem : Ex Ægypto evocavi Filium meum. Tunc Herodes, videns se à Magis illusum esse, adeo iratus est, ut miserit interfectum pueros, quotquot Bethlehemæ & toto ejus territorio erant, à bimatu, & infra, pro tempore quod à Magis perquisierat. Tunc accidit id, quod à Jeremia vate ita dictum fuerat : Auditur apud Ramam vox, lamentatio, comploratioque, & multus questus. Rachel luget suos natos deplorans inconsolabiliter, quia perierunt.

Dominica proxima à Nativitate.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui Filium Tuum unicum nobis dedisti, ut assumeret hominem, immaculatæque Virginis, quasi hoc ipso tempore, partus esset ; annue, ut nos denuo nati, inque filiorum tuorum numerum adoptione & gratia asciti, tuo Sancto Spiritu indiès renovemur, per eundem Dominum nostrum Jesum Christum, qui Tecum & cum eodem Spiritu Sancto vivit & reg-

nat unus Deus in omnem perpetuitatem. *Amen.*

Epistola Gal. iv. 1.

SIC autem dico : Quando diu heres puer est, nihil differt à servo, & tamen est omnium Dominus ; sed sub tutoribus & dispensatoribus est, usque ad præfinitum à patre tempus. Similiter & nos, cum pueri essemus, sub mundanis rudimentis eramus emancipati. Sed postquam plenum tempus advenit, misit Deus Filium suum, ex muliere natum, qui sub lege fuit, ut legi subditos redimeret, quod adoptionem filiorum adipisceremur. Et quoniam filii estis, misit Deus Filii sui Spiritum in vestros animos, qui clamet, Abba, Pater. Itaque non jam servus es, sed filius ; Quod si filius, etiam heres Dei per Christum.

Evangelium D. Matth. i. 18.

JESU Christi autem nati-
vitas sic se habet : Cum esset desponsa mater ejus Maria Josepho (priusquam convenissent) comperta est uterum ferre ex Spiritu Sancto. Josephus verò vir ejus qui justus esset, nec in eam vellet exemplum edere, statuit eam clam repudiare. Hæc cum haberet in animo, ecce Domini angelus in som-
nis

CIRCUMCISIO CHRISTI.

nis apparuit ei, & ita locutus est: Joseph Davidem procreate, ne metue aspicere Mariam uxorem tuam; nam quod in ea genitum est, ex Sancto Spiritu est. Pariet autem filium, quem Jesum nomine vocabis: is enim suos ob ipsorum peccatis vindicabit. (Hoc autem totum factum est, ut confieret quod à Domino dictum fuerat per vatem ita dicentem: Virgo ventrem latura est, & editura filium, qui nominabitur Emanuel: quod perinde est ac si dicas, nobiscum Deus). Igitur exprofectus à somno Josephus fecit, ut ei præceperat Domini angelus, ascevitque suam conjugem: Nec eam cognovit, donec ea peperit filium suum primogenitum, quem Jesum nomine vocavit,

Circumcisio Christi.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui pro humano genere, Filium tuum unicum circumcidi, & legis instituta conservare, fecisti; da nobis veram eam circumcisionem Spiritus, ut tum corda, tum omnia membra nostra, simul cum mundanis carnisque cupiditatibus enecantes,

sanctæ tuæ voluntati in omnibus pareamus, per eundem Jesum Christum Filium tuum. *Amen.*

Epistola Rom. iv.

BEatus homo, cui non imputat Deus peccatum. Hæc igitur beatitudo in circumcisionemne cadit, an potius in præputium? Dicimus enim, fidem in Abrahamo habitam esse pro justitiâ. Quomodo igitur habitam? cum in circumcisione esset, an cum in præputio? Non in circumcisione, sed in præputio. Ac circumcisionis notam accepit, quæ sigillum esset justitiæ fidei, quæ fides ipsi fuit in præputio, ut pater esset omnium fidentium, sive præputiatorum (ut eis quoque justitia duceretur) sive circumcisorum: Pater esset, inquam, non iis solum, qui essent à circumcisione, verum etiam gradientibus per fidei vestigia, quam parens noster Abrahamus habuit in præputio. Non enim per legem promissum est Abrahamo, aut ejus posteritati, orbis heredem fore, sed per fidei justitiam. Nam si, qui à lege sunt, heredes sunt, vana fides est, & irrita promissio.

Evangelium

EPIPHANIA.

Evangelium D. Luc. ii. 15.

DEinde, ubi ab eis discesserunt in cœlum angeli, pastores illi cohortati sunt invicem, ut Bethlehemam peterent, & viderent quid rei accidisset, quod Dominus sibi ipsis declarâisset. Itaque celeritèr profecti, invenerunt Mariam & Josephum, & jacentem in præsepi infantem: Quo viso, prædicârunt quid sibi de puero illo dictum fuisset. Ac quotquot audierunt, ea mirati sunt, quæ eis à pastoribus dicta sunt. Maria verò eas res omnes observabat, animo suo perpendens. Redierunt autem pastores Deum celebrantes atque collaudantes, propter ea omnia quæ & audiverant, & quemadmodum eis prædictum fuerat, viderant. Postquàm dies octo ad circumcidendum puerum completi sunt, nuncupatum ejus est nomen JESUS: Quod nuncupatum fuerat ab angelo, priusquàm in utero conciperetur.

¶ *Collecta eadem, eadem Epistola, & idem Evangelium Prælegentur exinde usquè ad Epiphaniam.*

Epiphania, seu Christi Genitibus patefactio.

COLLECTA.

DEus, qui stellâ duce Filium tuum unicum alienigenis patefecisti; clementer annue, ut nos, quibus nunc per fidem datur tui cognitio, exacto demùm hujus vitæ curriculo, Numine tuo glorioso fruamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Ephes. iii. 1.

HUjus gratiâ, ego Paulus, Jesu Christi vinctus proper vos alienigenas: Si modò audivistis Dei beneficii dispensationem, quod mihi ad vos collatum est: Quandoquidem ille mihi divinitus mysterium declaravit (quemadmodum antè breviter scripsi, undè potestis legentes animadvertere meam in Christi mysterio intelligentiam) quod nullis aliis seculis declaratum est hominum generi, ut nunc patefactum est sanctis ejus Apostolis ac Vatibus, divinâ inspiratione: Videlicet, alienigenas esse coheredes, & ejusdem corporis & participes divini promissi in Christo, per Evangelium, cujus ego factus sum minister, dono divini beneficii, quod beneficium mihi divinæ potentiae vi collatum est

DOMINICA PRIMA AB EPIPHANIA.

est. Mihi omnium sanctorum minimo id beneficium collatum est, ut apud exterarum gentes infinitam Christi opulentiam publicem; & omnibus perspicuum faciam, quæ sit mysterii communio, quod ab omni æternitate apud Deum (qui omnia per Jesum Christum condidit) fuit celatum; ut nunc declaratur principatibus & potestatibus in cœlestibus, per Ecclesiam, tam varia Dei sapientia, quemadmodum & ab omni ævo decreverat, & in Christo Jesu Domino nostro præstitit, in quo habemus audaciam atque aditum confessione, quæ est in fide ei habenda.

Evangelium D. Matth. ii. 1.

Jesu autem Bethlehemæ in Judæa nato; tempore regis Herodis, venerunt ab Oriente Magi Hierosolymam, & ubinam esset Judæorum natus rex, quæsiverunt. Sese enim ejus vidisse stellam in Oriente, itaque eum adoratum venisse. Quibus auditis, turbatus unà cum tota Hierosolyma rex, qui, convocatis omnibus pontificibus, & scribis populi, sciscitatus est ab eis, ubinam Christus nasciturus esset? Cui illi responderunt: Bethlehemæ Judææ: Sic enim à Vate scriptum esse: Et tu, Beth-

lehemam in Judææ terra, nequaquam minima es præfecturarum Judææ: Ex te enim mihi prodibit dux, qui meum reget Israëliticum populum. Tunc Herodes, clam vocatis Magis, perquisivit ab eis tempus, quo stella apparuisset. Eosque Bethlehemam dimisit, ita dicens: Ite, & de puero diligentè inquirete: Ac cum inveneritis, certorem me facitote, ut ego quoque ad eum adorandum profiscar. Igitur illi, audito Rege, profecti sunt: Ac tum stella, quam in Oriente viderant, eos antecessit, donec venit, stetitque supra locum ubi puer erat. Illi, visâ stellâ, maximo gaudio lätati sunt: Et domum ingressi, puerumque cum ejus matre Maria nacti, prociderunt, eumque adorârunt: Et, apertis suis capsis, obtulerunt ei munera, aurum, thus & myrrham. Deindè divinitus moniti in somnis, nè ad Herodem reverterentur, per aliam viam se receperunt in patriam.

Dominica prima ab Epiphania.

COLLECTA.

Quæsumus, Domine, pro tua clementia populi Te invocantis preces admittas; & concede, ut quæ iis facienda

DOMINICA PRIMA AB EPIPHANIA.

facienda sunt, & percipiant & cognoscant, gratiamque & vires, quibus ea fideliter exequantur, imperti, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Rom. xii. 1.

QUarè cohortor vos, fratres, per Dei misericordiam, ut præstetis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, acceptam Deo, qui vester sit cultus rationalis. Néve similes vos huic seculo præstare; sed vestræ mentis renovatione transfiguramini, ut, quod velit Deus, quod bonum, acceptum, perfectumque sit, id approbetis. Edico enim, per beneficium quod mihi collatum est, vestrum cuiusvis, ne sibi plus arroget, quàm arrogare debeat: Sed tantum arroget, ut sobrie arroget, pro fidei modo, quam cuique Deus impertivit. Ut enim uno in corpore multa membra habemus quæ membra non omnia idem opus habeant: Sic multi, sumus unum corpus in Christo & invicem alii aliorum membra.

Evangelium D. Luc. ii. 41.

Proficiscabantur autem ejus parentes quotannis Hierosolymam festis Paschatibus. Igitur dum jam erat an-

norum duodecim, cum illi Hierosolymam ex more festorum ascendissent, diésque peregissent, eis revertentibus, remansit puer Jesus Hierosolymæ. Id quod ignorantes ejus parentes, eum in comitatu esse rati, postquam iter unius diei fecerunt, cœperunt eum inter cognatos & familiares conquirere: Eoque non invento, revertunt Hierosolymam, eum quæsitum. Accidit autem ut post triduum eum in fano invenerint, inter magistros sedentem, eosque audientem ac interrogantem. Stuebant autem omnes eum audientes, ejus acumen, ac responsiones. Atque, eo viso, attoniti sunt illi, eumque sic est allocuta mater: Nate, cur nobis ita fecisti? en, pater tuus & ego te dolentes quærebat. At ille: Quorsum me quærebatis? inquit eis. An nesciebatis, mihi agenda esse mei Patris negotia? At illi, quid ille sibi dixisset, non intellexerunt. Et ille cum eis descendit, venitque Nazaretham, & eis erat morigerus. Ejus autem mater eas res omnes animo observabat. Et Jesus sapientiâ, & staturâ, & gratiâ tum apud Deum proficiebat, tum apud homines.

Domi-

DOMINICA SECUNDA AB EPIPHANIA.

Dominica secunda ab Epiphania.

COLLECTA.

OMnipotens & sempiternus Deus, cujus imperio omnia tam cœlestia quàm terrestria parent; supplicanti populo tuo propitius aurem præbeas, & da ut pax tua per totum vitæ nostræ curriculum nobis adsit, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Rom. xii. 6.

SED cùm dotes pro collato in nos beneficio varias habeamus. Ut divinationem, *ad divinandum nosmet accingamus* pro fidei portione: Ut ministerium, ad ministrandum: Sive quis doceat, ad docendum: Sive cohortetur, ad cohortandum: Sive sit distributor, ut sinceré: Sive præsit, ut sedulô: Sive largiatur, ut hilare faciat. Charitas sit simulationis expers. Estote vitii osores, virtutis tenaces. Ad fraternum mutuúmque amorem proclives, honore prævenientes alius alium; studio impigri; ferventes animo; Domino servientes; spe gaudentes; in adversis patientes; in precibus assidui; sanctorum egestatibus opitulantes; hospitalitatem exercentes.

Benè precamini vos infectantibus; benè precamini, & nè imprecamini. Gaudete cum gaudentibus, & cum plorantibus plorate. Eodem modo invicem animati: Non vos animo efferentes, sed humilibus accommodantes.

Evangelium D. Johan. ii. 1.

TErtio autem diæ nuptiæ factæ sunt Canæ in Galilæa, ubi & Jesu mater erat: Et Jesus, ejusque discipuli ad nuptias vocati sunt. Cùmquedefecisset vinum, Jesu mater sic alloquitur: Vinum non habent. Cui Jesus: Quid tum postea? mulier, nondùm venit hora mea. Mater ministros monuit, ut quod ille eis jussisset, facerent. Erant illic posita sex lapidea dolia, ut ferebat Judæorum purificatio, singula binarum ternarúmve metretarum capacia. Ea dolia ut aquâ replerent, jussit eis Jesus. Cùmque ad summum usque replevissent, jussit ut nunc haurirent, & convivii magistro ferrent. Atque illi tulerunt. Ut vero gustavit convivii magister factum ex aqua vinum, ignarus undè esset (ministri tamen sciebant, qui aquam hauserant) sponsum accersit, & sic alloquitur: Cùm omnes homines primùm bonum vinum

DOMINICA TERTIA AB EPIPHANIA.

num apponant, deinde, potis convivis, deterius, tu bonum vinum hucusquē servāsti. Hoc præbuit miraculorum initium Jesus Canæ in Galilæa, suāque gloriam ostendit, & ei fidem habuerunt ejus discipuli.

Dominica tertia ab Epiph.

COLLECTA.

OMnipotens & sempiternus Deus, infirmitatibus nostris propitius succurre, & in omnibus nostris periculis, in quibus versamur, & rebus adversis, porrectā dexterā tuā nos adjuva, & protege, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola Rom. xii. 16.

NE vobis placete, nemini malum pro malo reddite, date operam ut vos apud omnes homines honestē geratis. Si fieri potest (quantum in vobis est) pacem cum omnibus exercete, non vos ipsos ulciscentes, ē mihi charissimi, sed supplicio locum dantes. Extat enim scriptum: Mea est ultio. ego remunerabor, inquit, Dominus. Si itaque estur inimicus tuus, da ei comedere: Si sitit, da bibere. Id enim faciens, candentes

carbones in ejus caput congeres. Noli maleficio vinci, sed beneficio vince maleficiū.

Evangelium D. Matth. viii. 1.

DEgressum autem eum de monte secuta est ingens hominum turba. Tum venit leprosus, qui eum veneratus dixit: Domine, si vis, potes me mundare. Et Jesus illum porrectā manu tetigit, dicens: Volo, mundus esto. Ac statim mundata est illius lepra. Et Jesus, Vide, inquit, nē cui dicas: Sed i ostensum te sacerdoti, & munus offer, quod præcepit Moses, ut esset eis testimonio. Ingressum autem Jesum Capharnaum convenit Centurio quidam & hujusmodi verbis oravit: Domine, puer meus jacet domi fideratus, graviterque cruciatur. Cui Jesus: Ego eum sanatum ibo, inquit. At Centurio respondens: Domine, non sum dignus, inquit, cujus tu testum subeas: Sed tantum jube verbo, & sanabitur puer meus. Nam ego quoquē qui sub alterius sum potestate, si quem eorum quibus præsum militum ire jubeo, it: Si alium venire, venit: Si servum meum aliquid facere, facit. Hoc audito, miratus Jesus, ita dixit

F

it

DOMINICA QUARTA AB EPIPHANIA.

it sequentibus: Hoc vobis confirmo, me nè in Israëlitis quidem tantam invenisse fidem. Et sanè sic habetote, multos ab oriente & occidente venturos, qui cum Abrahamo, Isaaco, & Jacobo accumbant in regno cœlesti: Cùm interea filii regni in exteriores ejicientur tenebras, ubi fletus, stridorque dentium futurus est. Tum Centurionem alloquens Jesus: Abi, inquit, & ut confidisti, sic tibi accidat. Itaque sanatus est illius puer eadem illà horâ.

Dominica quarta ab Epiph.

COLLECTA.

O Deus, qui scis tot tantaque pericula nos circumstare, adeò ut propter imbecillitatem humanam non possimus semper erecti consistere, largire nobis tantum robur & auxilium, ut in omnibus periculis sustentemur, securique omnes tentationes evadamus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Rom. xiii. 1.

O Mne mortales superioribus potestatibus pareant. Nulla est enim potestas, nisi à Deo; Ac quæ sunt potestates, eæ à Deo

sunt institutæ. Itaque qui potestati repugnat, Dei institutioni resistit; quique resistenterint, pœnas dabunt. Non enim rectè factis metuendi sunt magistratus, sed pravè factis. Vis potestatem non timere? benefacito, & ab ea laudem consequêris. Nam Dei minister est, tibi quod sit bono. Verùm si malè feceris, formida. Nec enim sine causa gladium gestat: Quippe cùm sit Dei minister, ad irrogandas pœnas iis qui malè faciunt. Quapropter parere necesse est, non solum supplicii metu, sed etiam quia officii est. Siquidem hanc ob causam tributa penditis: Sunt enim publici Dei ministri, in hoc ipso assidui. Quocirca solvite quod cuique debetis, Cui tributum, tributum: Cui vectigal, vectigal: Cui metum, metum: Cui honorem, honorem.

Evangelium D. Matth. viii. 23.

Ingressum autem eum in navem secuti sunt ejus discipuli: Et ecce tanta tempestas extitit in lacu, ut fluctibus obrueretur navis. Ipse autem dormiebat. Igitur eum aggressi ejus discipuli excitant. Domine, inquit, serva nos, perimus. At ille: Cur timidi estis? inquit eis, ô parum fidentes.

DOMINICA QUINTA AB EPIPHANIA.

tes. Deinde surrexit, & ventos ac lacum increpuit: undè tanta tranquillitas extitit, ut admirati homines ità dicerent: Qualis est hic vir, ut ei venti & lacus obediant? Deinde ubi in Gergesenorum agrum trajecit, occurrerunt ei duo furiosi ex monumentis prodeuntes, adedò feri, ut illàc transire nemo posset. Atque ii sic tum clamârunt, Quid tibi nobiscum rei est, Jesu Dei Fili? Huccine venisti ante tempus vexatum nos? Cùm esset autem procùl ab eis numerosus porcorum grex pascentium, dæmones eum ità rogant: Si nos ejicis, permitte nobis in porcorum gregem immigrare. Quibus ille: Ite, inquit. Atque illi egressi in porcorum gregem immigrârunt: Et ecce ruit universus porcorum grex per præceps in lacum, sùntque in aqua mortui. Pastores autem fugerunt: Et oppidum profecti, tum alia omnia, tum de furiosis nunciârunt. Tum tota civitas exiit obviam Jesu, eoque viso, rogârunt ut a suis finibus discederet.

Dominica quinta ab Epiph.

COLLECTA.

Quæsumus, Domine, Ecclesiam & famili-

am tuam in vera tua Religione continuè serves, ut qui solùm spe cœlestis tuæ gratiæ freti sunt, præstantissimis tuis viribus in perpetuum prorsus protegantur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Coloss. iii. 12.

INduite igitur, ut Dei electi, sancti, amatique affectum misericordiæ, benignitatem, modestiam, mansuetudinem, patientiam, aliud alium ferentes, & invicem condonantes, si quis habet quod de aliquo expostulet: Quemadmodum Christus vobis condonavit, sic vos quoquè facite. Sed super hæc omnia charitatem, quæ perfectionis vinculum est: Vigeatque divina pax in vestris animis, ad quam estis in uno corpore vocati; & este grati. Christi sermo largè in vobis habitet, summa cum sapientia. Docete & commonefacite aliud alium carminibus, Deique laudationibus & divinis cantionibus, Dominum animis gratè canentes: Ac quicquid vel verbis, vel re facitis, id in Domini Jesu nomine facitote, Deo Patrique per eum gratias agentes.

DOMINICA SEXTA AB EPIPHANIA.

Evangelium D. Matth. xiii. 24.

Similiter accidit in cœlesti regno, ut in homine qui bonum semen sevit in fundo suo; sed dormientibus hominibus, ivit ejus inimicus satum malas herbas inter frumentum, ac discessit. Deinde ubi germinavit herba, ediditque fructum, tunc apparuerunt etiam malæ herbæ. Igitur servi patrem familiâs sic convenerunt: Here, nōne bonum semen in fundo tuo seminâsti? Unde igitur habet malas herbas? Quibus ille: Inimicus homo id fecit, inquit. Et servi: Vis igitur ut eas lectum eamus? Non, inquit ille, ne fortè legentes malas herbas, frumentum unâ cum eis eradicetis. Sinite ambo crescere usque ad messem. Messis tempore mandabo messoribus, ut primum malas herbas legant, & in manipulos colligant comburendas: frumentum autem in meum comportent horreum.

Dominica sexta ab Epiph.

COLLECTA.

O Deus, cujus benedictus Filius idèd patefactus est, ut diaboli opera aboleret, undè nos filii Dei

heredèsque æternæ salutis scriberemur; da, quæsumus, ut spem hanc habentes, nosmetipsos expurgemus, quemadmodum ille purus est; ut, cum iterum venerit cum multa potentia atque gloria, nos ejus similes in æterno & illustri illius imperio simus, ubi Tecum, ô Pater, & Tecum, ô Sancte Spiritus, Ipse vivit & regnat unus Deus in perpetua secula. Amen.

Epistola 1 D. Joh. iii. 1.

Videte quanto nos prosecutus sit amore Pater, ut Dei filii vocemur. Idèd nos mundus non cognoscit, quòd eum non cognoscit. Charissimi, nos nunc Dei filii sumus, tametsi nondum patet quid simus futuri: Scimus autem, cum id patefactum fuerit, nos ejus fore similes: Utpotè quem cernemus, ut est. Ac quisquis hanc in eo spem habet, is seipsum expurgat, quemadmodum ille purus est. Quisquis peccatum committit, is noxam committit, & peccatum noxa est: Et scitis illum idèd advenisse, ut peccata nostra auferret, nec ullum in eo esse peccatum. Quisquis in eo manet, non peccat: Quisquis peccat, eum non vidit, neque novit. Filioli, nemo vos decipiat. Qui iusta

DOMINICA SEPTUAGESIMÆ.

justa facit justus est, quem-
admodum ille justus est. Qui
peccatum committit, ex dia-
bolo est: Siquidem à prin-
cipio diabolus peccat. Ideò
patefactus est Dei Filius, ut
diaboli opera aboleret.

Evangelium D. Matth. xxiv.
23.

TUnc si quis vobis dix-
erit: Ecce hìc Chri-
stus aut hìc, nè creditote:
existent enim falsi Christi,
falsique vates, qui tanta
portenta ac prodigia edent,
ut decipiantur (si fieri pos-
set) etiam electi. En præ-
dixi vobis. Si igitur vobis
dicetur in sylvis adeste, nè
exitote: Si in penetralibus,
nè creditote. Ut enim ful-
gur ab Oriente profectum
apparet ad Occidentem, sic
erit adventus Filii hominis.
Nam ubicunquè erit cada-
ver, eò congregabuntur a-
quilæ. Protinus autem post
illius temporis calamitatem,
sol obscurabitur, neque lu-
na suum splendorem emit-
tet, & stellæ de cœlo ca-
dent, cœlique potestates
concutientur; ac tum ap-
parebit in cœlo signum Filii
hominis. Tum verò plan-
gent omnes terrarum na-
tiones, videbuntque Filium
hominis venientem in cœ-
lestibus nubibus, cum multa
potentia atque gloria, qui

suos nuncios mittet cum vo-
calissima tuba, qui ejus ele-
ctos à quatuor ventis, ab
extremo cœli ad alterum
extremum congregabunt.

*Dominica, quæ Septuagesima
dicitur, seu Dominica ter-
tia ante Quadragesimam.*

COLLECTA.

QUæsumus, Domine;
supplicationes populi
tui propitius admitte, ut nos,
qui justas delictorum nostro-
rum pœnas damus, pro tua
clementia liberemur, in No-
minis tui honorem, per Je-
sum Christum Servatorem
nostrum, qui vivit & regnat,
unà Te cum & cum Spiritu
Sancto, semper unus Deus,
in perpetua secula. *Amen.*

Epistola I Cor. ix. 24.

AN nescitis, ut qui cur-
runt in curriculo, om-
nes quidem currant, sed u-
nus certaminis pretium ob-
tineat? Sic currite, ut as-
sequamini. Enimverò om-
nes qui certant, omnia per-
ferunt; illi quidem ut inte-
rituram assequantur coro-
nam; at nos, immortalem.
Equidem sic curro, ut non
incertò: Sic luctor, ut qui
non aërem verberem: Quin
contundo, subigóque meum
corpus, nè fortè cum aliis

F 3 docuerim

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

docuerim, ipse sim rejectus.

Evangelium D. Matth. xx. 1.

PErinde enim accedit in cœlesti regno, ac in homine patre-familiâs, qui exiit primo mane ad conducendos operarios in vineam suam, pactusque operariis singulos denarios in diem, dimisit eos in vineam suam. Deinde circa tertiam horam egressus, vidit alios in foro stantes ociosos: Et, Ite, (inquit eis) vos quoque in vineam meam: Et quod æquum erit, dabo vobis. Atque illi iverunt. Item circa septimam & nonam horam egressus, fecit similiter. Circa undecimam autem horam egressus offendit alios stantes ociosos: Et, quid hîc statis, inquit eis, totum diem ociosi? Cui illi: Quia nemo nos conduxit, inquit. Et ille: Ite & vos, inquit, in vineam meam, & quod erit æquum, accipietis. Sub vesperam autem jubet vineæ dominus procuratori suo, ut vocet operarios, eisque, ab ultimis exorsus ad primos, mercedem solvat. Ità cum venissent, qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. Item primi cum venissent, arbitra-

ti se plus accepturos, acceperunt & ipsi singulos denarios: Quibus acceptis, fremebant contra patrem-familiâs, dicentes: Hî postremi unam horam operati sunt, & tu eos nobis pares fecisti, qui diei onus, ardoremque pertulimus. At ille respondens dixit eorum uni: Amice, non facio tibi injuriam. Nónne mecum denario convenisti? Aufe: tuum, & abi. Volo autem huic último tantum dare, quantum tibi. An mihi non licet meis uti meo arbitrato? An tuus oculus malus est, quoniam ego bonus sum? Ità erunt & ultimi primi, & primi ultimi. Multi enim sunt vocati, sed pauci electi.

Dominica, quæ Sexagesima dicitur, seu Dominica secunda ante Quadragesimam.

COLLECTA.

Domine Deus, qui vides nos in nullo, quod agimus, spem habere; da clemens, ut potentiâ tuâ ab adversis omnibus defendamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola 2 Cor. xi. 19.

Quoniam vos libenter dementes fertis, ipsi prudentes.

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

prudentes. Fertis enim, si quis vobis serviliter abutitur, si quis vos exest, si quis dona accipit, si quis sese effert, si quis vos in os cædit. Indecorè dicam: Quasi verò nos nequeamus. Quin si quid est, in quo quisquam audeat (insipienter dicam) ausim & ego. Hebræi sunt? & ego: Israelitæ sunt? & ego: Abrahami progenies sunt? & ego: Christi ministri sunt? (desipiens dicam) ego magis, in laboribus amplius, in plagis plus: in custodiis amplius, in mortibus sæpenumerò. A Judæis quinquies undequadragenis plagis affectus sum: Tèr verberatus, semel lapidatus. Tèr naufragium feci: Noctem & diem in profundo egi: Sæpè versatus in itineribus, in periculis fluminum, periculis latronum, periculis à meis civibus, periculis ab extraneis, periculis in urbe, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus; in labore & fatione, in vigiliis sæpenumerò, in fame & siti, in jejuniis frequenter, in frigore & nuditate: Præter cætera quæ me quotidiana destinant extrinsecus, videlicet omnium Ecclesiarum cura. Quis æger est, quin ego sum æger? Quis offenditur,

quin ego urar? Si glorandum est, de imbecillitate mea gloriabor. Scit Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui est collaudandus in sempiternum, me non mentiri.

Evangelium D. Luc. viii. 4.

Confluente autem ingenti multitudine, & hominibus passim ex oppidis eum adeuntibus, sic per similitudinem locutus est: Ivit sator quidam satum suum semen: Quo ferente, aliud cecidit apud viam, idque conculcatum est, & ab aeris volucris comestum. Aliud in petram cecidit, idque exortum aruit, quòd humorem non haberet. Item aliud cecidit inter spinas, idque enatæ simul spinæ suffocarunt. Aliud cecidit in bonam terram, & enatum edidit fructum cum centesimo. Hæc dicens clamabat: Qui aures habet, quibus audire possit, audiat. Interrogârunt autem eum sui discipuli, quænam esset ea similitudo? Quibus ille: Vobis datum est, inquit, divini regni arcana cognoscere: Cum cæteris verò per similitudines agitur, ut videntes non videant, & audientes non intelligant. Est autem hæc similitudo. Semen est divinus sermo. Qui
apud

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

apud viam, ii sunt qui audiunt, deinde venit diabolus, qui sermonem ex eorum animis aufert, nè credant, atque ita salvi fiant. Qui verò in petra, ii sunt, qui dum audiunt, cum lætitia accipiunt illi quidem sermonem, sed radicem non habent: Itaque credunt ad tempus, & periculorum tempore desciscunt. Quod verò in spinas cecidit, ii sunt qui ubi audiverunt, eò veniunt ut curis & divitiis, vitæque voluptatibus suffocentur, neque fructum perferant. Quod verò in bona terra, ii sunt, qui probo & bono animo auditum verbum retinent, & fructum cum patientia ferunt.

Dominica, quæ Quinquagesima dicitur, seu Dominica ante Quadragesimam proxima.

COLLECTA.

Domine, qui docuisti nos opera omnia nostra, modò charitate non simus præditi, nihil esse, mitte Spiritum Sanctum tuum, & eximium illud charitatis donum animis nostris infunde, quo vinculo pax, omnesque virtutes constringuntur, sine quo omnis vi-

vens coram Te est mortuus. His annue, gratiâ Filii tui unici Jesu Christi. *Amen.*

Epistola 1 Cor. xiii. 1.

SI & hominum loquar & angelorum linguis, neque charitate sim præditus, sum æ resonans, aut cymbalum tinniens. Et si tantum divinationis habeam, ut omnia arcana, scientiæque omnem teneam, & si adedò omni sim fide præditus, ut vel montes transmoveam, & tamen charitate non sim præditus, nihil sum. Et si omnes meas facultates in liberalitatem erogem, & si vel meum corpus comburendum tradam, & tamen charitate non sim præditus, nihil proficio. Charitas patiens est, benigna est: Charitas non æmularur, non est temeraria, non tumet, non se gerit turpiter: Non sibi ipsi studet, non est irritabilis, non malè cogitat, non gaudet injustitiâ, sed veritate lætatur: Omnia tolerat, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam intercidit. Et vaticinationes abolebuntur, & linguæ cessabunt, & scientia delebitur. Nam aliquatenus scimus, & aliquatenus vaticinamur. Sed cum venerit

DOMINICA PRIMA QUADRAGESIMÆ.

¶ *Hæc Collecta recitanda est quotidie per totam Quadragesimam, post Collectam diei.*

Pro Epistola Joël ii. 12.

ET tamen, inquit Dominus redite ad me toto pectore, cum jejunio, ploratu, ac plangore, & vestra corda lacerando, non vestes, redite ad Dominum Deum vestrum: Nam is est exorabilis & misericors, ad iram tardus, multæque clementiæ, qui se ab inferendo malo contineat. Quis scit, an reconciliatus se cohibeat, relinquatque post illum ubertatem, fertum, vinique libamen Domini Dei vestri? Clangite tubâ in Sione, indicite jejunium, proclamate ferias, convocate populum, indicite conventum, senatores congregate, convocate parvulos ac subrumos: Prodeat & sponsus ex suo penetrali, & sponsa ex thalamo. Inter vestibulum & aram plorent sacerdotes Domini ministri, dicantque: Habe, ô Domine, tuorum rationem, neve tuam hereditatem probro addixeris, ita ut eis impellent extranei, ne queratur apud cæteras nationes, ubinam sit eorum Deus.

Evangelium D. Matth. vi. 16.

CUM autem jejunatis, ne este tetrici, quales simulatores, qui vultus suos deformant, ut aliis appareat eos jejunare. Hoc vobis confirmo, eos suum abstulisse præmium. At tu jejunans, ungito tibi caput, & vultum lavato, ne perspicuum sit aliis hominibus jejunare te sed Patri tuo qui occultus est; & Pater tuus, qui occulta cernit, tibi palam reddet. Ne, congerite vobis opes in terris, ubi & corrumpit tinea ærugoque, & fures perfodiunt ac furantur. Sed vobis opes in cælo congerite, ubi nec ærugo aut tinea corrumpit, nec fures perfodiunt aut furantur. Nam ubi vestræ erunt opes, ibidem erit & vester animus.

Dominica prima Quadragesimæ.

COLLECTA.

Domine, qui nostra de causa quadraginta dies, totidemque noctes jejunasti, da nobis gratiam eâ uti abstinentiâ, ut, carne nostra Spiritui subditâ, divinis tui impulsibus semper obsequamur, piè sanctæque vi-
tas

FERIA QUARTA à QUINQUAGESIMA.

venerit perfectio, tum quod aliquatenus sit, delebitur, Dum puer eram, ut puer loquebar, ut puer sentiebam, ut puer cogitabam: Sed vir factus puerilia delevi. Nunc enim per speculum cernimus, per ambages: At tunc præsentes coram. Nunc aliquatenus cognosco: At tunc recognosciam, quemadmodum recognitus sum. Nunc quidem manet fides, spes, charitas: Sed harum trium maxima est charitas.

Evangelium D. Luc. xviii. 31.

Assumptis autem duodecim, Jesus dixit eis: En ascendimus Hierosolyma, & Filio Hominis accident planè omnia quæ sunt à vatribus scripta. Tradetur enim extraneis, & illudetur, & contumeliis afficietur, & conspuetur, & verberatus interficietur, & tertio die resurget. At illi nihil horum intellexerunt, adeoque testis eis erat ea oratio, ut quæ dicerentur, ignorarent. Eo autem Hierichunti propinquante, sedebat apud viam quidam cæcus mendicans. Is prætereuntem hominum turbam audiens sciscitatus est quid illud esset; cumque ei indicatum esset Jesum Nazarenum præterire, clamavit his verbis, Je-

su Davidide, miserere mei. Et quamvis præcedentes increpant eum ut taceret, ille multò magis clamabat: Davidide, miserere mei. Tum Jesus restitit, & eum ad se duci imperavit: Ac ubi ille accessit, sic eum interrogavit; Quid tibi vis faciam? Et ille: Domine, inquit, ut videam. Et Jesus: Cerne, inquit ei: Tua te fides servavit. Atque ille continuo vidit, eumque secutus est, Deum collaudans. Quo viso, populus omnis Deo tribuit laudem.

Feria quarta à Quinquagesima, vulgò dies Cinerum.

COLLECTA.

OMnipotens & sempiternus Deus, qui nil à te conditum odio prosequeris, omnibusque pœnitentibus remittis peccata, nobis crea & facito novas mentes & contritas: ut nos peccata nostra pro eo ac decet deplorantes & miseriam nostram agnoscantes, à Te summæ clementiæ Deo plenam remissionem & gratiam delictorum consequamur per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

DOMINICA PRIMA QUADRAGESIMÆ.

tas instituendo, ad honorem & gloriam tuam, qui unà cum Patre & Spiritu Sancto, vivis & regnas unus Deus, in perpetua secula. Amen.

Epistola 2 Cor. vi. 1.

NOS verò ad hanc rem adjutores hortamur vos, ut detis operam, nè Dei beneficium incassum acceperitis. Dicit enim: Te accepto tempore exaudivi, tibi die salutis subveni. Adest nunc tempus acceptum, adest nunc dies salutis. Nos nullam usquàm offensionem afferimus, ne taxetur ministerium: Sed omnibus in rebus nos ipsos ut Dei ministri commendamus, in multa patientia, in calamitatibus, in rebus adversis, in angustiis, in plagis, in custodiis, in agitationibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in castitate, in scientia, in clementia, in benignitate, in Spiritu Sancto, in charitate genuina, in veritatis oratione, in Dei potentia, armis justitiæ dextris & sinistris, per gloriam & dedecus, per maledicta & benedicta, quasi fallaces, & tamen veraces: Quasi ignoti & tamen noti: Quasi morientes, cum tamen vivamus: Quasi qui castigemur, & non mortificati: Quasi dolentes & ta-

men semper gaudentes; Quasi pauperes, cum multos locupletemus: Quasi nihil habentes, & tamen omnia tenentes:

Evangelium D. Matth. iv. 1.

TUM Jesus à Spiritu subductus est in solitudinem, ut tentaretur à diabolò. Cùmque quadraginta dies & totidem noctei jejunasset, tandem esuriit. Igitur aggreditur eum tentator: Si Dei filius es, inquit, jube ut hi lapides panes fiant. Cui ità respondit ille: Scriptum est, non solo pane vivit homo, sed omni verbo per os Dei prodeunte. Tunc adducit eum diabolus in sanctam urbem, & in templi pinnis collocatum, sic alloquitur; Si Dei filius es, jace te deorsum: Scriptum est enim: Angelis suis de te mandabit, ut te manibus tollant, nè pedem ad lapides offendas. At Jesus: Rursum scriptum est, inquit illi, nè tentato Dominum Deum tuum. Rursus adducit eum diabolus in præaltum montem, eique omnia regna mundi, & eorum gloriam ostendit: Et, Hæc omnia tibi dabo, inquit, si procubueris, & me adoraveris. Hic Jesus: Abi è conspectu meo, Satana, inquit ei, Scriptum est enim: Domi-
num

DOMINICA SECUNDA QUADRAGESIMÆ.

rum. Deum tuum adorato, eumque solum colito. Tunc omittit eum diabolus: et ecce advenerunt angeli, qui ei ministrarent.

*Dominica secunda Quadra-
gesimæ.*

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui vides quòd nos ipsi non idonei sumus ad nos ipsos adjuvandum, exte:nâ salute corpora nostra, internâ animos protegas, ut ab omnibus adversis, quæ corporibus fortè eveniant, defendamur, omnibûsque malis cogitationibus, quæ animam impetentes corrumpant per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola 1 Thess. iv. 1.

QUOD superest igitur, fratres, oramus, ac hortamur vos per Dominum Jesum, ut quemadmodum à nobis didicistis, quomodo vos gerere, Deoque placere debeatis, in eo præcellatis. Scitis enim, quæ mandata vobis per Dominum Jesum tradiderimus. Hoc enim, & Dei voluntatis & vestræ sanctitatis est, ut ab impudicitia vos abstineatis, sciatque quisque vestrum suum vas cum sanctimonia ac honestate, non (ut alienigenæ

Deum ignorante:) cum cupiditatis libidine, possidere; nè quis suum fratrem in negotiis circumveniat, aut circumscribat. Siquidem horum omnium ultor est Dominus, ut etiam antea vobis diximus, testatique sumus. Non enim vocavit nos Deus ad obscenitatem, sed ad sanctimoniam. Itaque qui repudiat, non hominem repudiat, sed Deum, qui nos suo Sancto Spiritu donat.

Evangelium D Matt. xv. 21.

INde profectus Jesus, contulit se in Tyrios, Sidoniisque tractus, Et ecce mulier Chananæa, ab illis profecta finibus, clamabat ad eum his verbis: Misere mei, Domine Davidd: Filia mea malè furiosa est. Sed cum ille nihil ei respondisset, aggressi eum ejus discipuli sic rogare: Absolve eam, clamat enim ponè nos. At ille respondens: non sum missus, inquit, nisi ad oves perditas Israëliticæ domûs. Cumque illa venisset, & ei præbens honorem, diceret: Domine, succurre mihi: Ille sic respondit: Non convenit sumere liberorum panem, & objicere catellis. Et illa: Ità est Domine, & tamen catelli quoque comedunt de micis, quæ decidunt de mensa dominorum

DOMINICA TERTIA QUADRAGESIMÆ.

dominorum suorum. Tum Jesus respondens: O mulier, inquit ei, magna est tua fiducia: Obtineto quod vis. Ita sanata est ejus filia, eâdem illâ horâ.

Dominica tertia Quadragesimæ.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, respice vota, quæ humiles famuli tui ex animo apud te effundunt, & porrectâ Majestatis tuæ dextrâ, adversus omnes inimicos nos protegas, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola Eph. v. 1.

QUapropter este imitatores Dei, ut chari filii: Et cum charitate vitam agite, quemadmodum Christus adamavit nos, & seipsum pro nobis dedit, furtum, hostiâque Deo ad suavem odorem. Stuprum verò, aut ulla obscœnitas, aut avaritia, nè quidem nominetur apud vos, ut sanctos decet: Aut turpitudine, aut stulta oratio, aut facetia, quæ dedecent; sed potius gratiarum actio. Hoc enim scitote, nullum sortatorem, aut impurum aut avarum (qui est deastricola) habiturum esse heredi-

tatem in Christi, Deique regno. Nemo vos decipiat vanis verbis: Nam propter has res invadit ira Dei contumaces homines. Quare nolite eorum esse socii. Cùm enim essetis aliquandò tenebricosi, nunc lucidi estis in Domino: Ut lucis homines vos gerite, (est autem spiritus fructus in omni bonitate ac justitia & veritate) approbantes quæ sunt accepta Deo: Tantùmque absit ut infructuosa tenebrarum opera participetis, ut ea potius arguatis; nam quæ ab illis occultè fiant, vel dicere turpe est. Omnia autem quæ arguuntur, luce patefunt. Quicquid enim patefit, lucidum est. Propterea, Expergiscere qui dormis, inquit, & surge ex mortuis, & tibi Christus affulgebit.

Evangelium D. Luc. xi. 14.

EJiciebat autem aliquandò dæmonium, quod erat mutum: Quo dæmonio egresso, locutus est mutus, id quod vulgò mirati sunt. At eorum quidam dicebant, eum per Beelzebulem dæmoniorum principem ejicere dæmonia. Alii tentandi gratiâ signum ab eo petebant de cælo. Quorum ipse cogitationes intelligens, dixit eis: Omne regnum à seipso dissidens va-

stat, G

DOMINICA QUARTA QUADRAGESIMÆ.

statum, & domus super domum cadit. Quòd si Sathanas à seipso dissideret, quo pacto staret ejus regnum? ut vos me dicatis per Beelzebulem ejicere dæmonia. Quòd si ego per Beelzebulem ejicio dæmonia, vestri generis homines per quem ejiciunt? Itaque erunt ipsi vestri judices. Sin ego divino digito ejicio dæmonia; ergò venit ad vos divinum regnum. Cùm quis fortis armatus suum atrium custodit, salvæ sunt ejus facultates. Sed si quis eo fortior eum adortus vicerit, ejus & arma, quibus confidebat, aufert, & spolia distribuit. Qui mecum non est, contra me est: Et, qui mecum non congerit, dissipat. Dum impurus spiritus exiit ex aliquo homine, siticulosa loca peragrat quietem quærens: Nam postquam non invenit, statuit domum suam redire, unde exierat. Deindè ubi venit, & eam versam ornatamque offendit, accersit septem alios spiritus deteriores se: Qui illuc ingressi, ibi manent: Atque ita fit hominis illius conditio posterior priore deterior. Eo hæc dicente, mulier quædam ex turba, sublatâ voce, dixit ei: Beatus venter qui te portavit, & ubera quæ suxisti. At ille: Imò, in-

quit, beati qui divinum sermonem & audiunt & conservant.

Dominica quarta Quadragesimæ.

COLLECTA.

COncede, quæsumus, omnipotens Deus, ut nos qui peccatorum nostrorum justas pœnas debemus, gratiæ tuæ consolatione clementer sustentemur, per Dominum nostrum & Servatorem Jesum Christum. *Amen.*

Epistola Gal. iv. 21.

Dicite mihi, qui sub lege esse vultis, legem non auditis? Scriptum est enim, Abrahamum duos habuisse filios, unum ex ancilla, alterum ex libera: Quorum ancillæ filius humano more natus est, liberæ autem filius ex promisso: Quæ res aliud significant. Nam eæ sunt duo fœdera. Unum à monte Sina, in servitutem gignens, videlicet Agar: Nam Agar, Sina mons est in Arabia, qui cum ea quæ nunc est Hierosolyma congruit, quippe quæ unâ cum suis serviat. At superior Hierosolyma libera est, quæ mater est omnium nostrum. Scriptum est enim; Lætare, sterilis, quæ non paris: Erunpæ

DOMINICA QUINTA QUADRAGESIMÆ.

rumpe in clamorem, quæ non eniteris : Nam plures futuri sunt desertæ nati, quàm virum habenti. Nos verò, fratres, quemadmodùm Isaac, promissionis nati sumus. Sed ut tunc qui humanitùs erat genitus, genitum divinitùs infestabat : Ità fit etiam nunc. Verùm quid aiunt literæ ? Ejice ancillam, ejùsque filium : Non enim heres erit ancillæ filius, cum liberæ filio ; Ergò, fratres, non ancillæ nati sumus, sed liberæ.

Evangelium D. Joh. vi. 1.

POSTEA trajecit Jesus Galilææ lacum Tiberiadis, sequente eum frequenti hominum multitudine, quòd viderent quàm portentosa faceret in ægrotantibus. Conscendit autem Jesus montem, & ibi cum suis discipulis refedit, cum quidem instaret Pascha, Judæorum festum. Sublatis igitur oculis, Jesus videns ingentem hominum multitudinem ad se venire dicit Philippo : Undè panes ememus, quos hi comedant ? Id autem dicebat, ejus tentandi gratiâ : Sciebat enim ipse quid facturus esset. Cui Philippus ità respondit : Ducentorum denariorum panes non satùs sint eis, ut eorum quisque paululum quid accipiat. Tum unus ex e-

jus discipulis, Andreas Simonis Petri frater, sic eum alloquitur : Est hìc quidam puer, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisciculos : Sed hæc quantula sunt ad tam multos ? Et Jesus : Facite, inquit, ut homines discumbant. Erat autem in eo loco multum graminis. Igitur discubuerunt viri, numero circitèr quinquies mille. Et Jesus sumptos panes, actis gratiis, distribuit discipulis : Discipuli porrò discumbentibus : Itidémque ex piscibus quantum voluerunt. Atque, illis expletis, jussit discipulis suis ut superantia frustra colligerent, ne quid periret. Itaque collegerunt, & duodecim canistra ex quinque hordeaceis panibus repleverunt frustis, quæ convivis superfueraut. Igitur homines illi videntes quod ostentum edidisset Jesus, dicebant eum verè vatem illum esse, qui in orbem venturus esset.

Dominica quinta Quadragesimæ.

COLLECTA :

QUÆSUMUS, omnipotens Deus, propitius respice populum tuum, ut singulari tuâ benignitate dirigantur, & tum corpore, tum

G 2

animo

DOMINICA QUINTA QUADRAGESIMÆ.

animo in sempiternum conserventur, per Jesum Christum Dominum nostrum.
Amen.

Epistola Heb. ix. 11.

AT Christus advenit, futurorum bonorum pontifex, qui per majus perfectiusque tabernaculum, non manufactum, hoc est, non hujus structuræ, neque per hircorum & vitulorum sanguinem, sed per suum ipsius sanguinem, ingressus est semel in Sanctuarium, æternam liberationem adeptus. Si enim taurorum & hircorum sanguis, juvenæque cinis, pollutos aspergens, lustrat ad corporis puritatem: quanto magis Christi sanguis, qui per æternum Spiritum seipsum libavit innocentissimum Deo, purgabit vestram conscientiam à mortuis operibus, ut viventem colatis Deum? Atque ideò novi testamenti sequester est, ut mortis interventu ad expiationem commissorum in primum testamentum, vocati consequantur promissam hereditatem sempiternam.

Evangelium D. Joh. viii. 46.

Dixit Jesus, Quis me vestrum coarguerit peccati? Quòd si verum dico, cur mihi vos non creditis? Qui à Deo est, Dei verba

audit. Vos ideò non auditis, quod à Deo non estis. Tum contrà Judæi: An non rectè dicimus nos, te esse & Samaritanum, & dæmonium habere? Quibus Jesus respondit: Ego dæmonium non habeo, sed Patrem meum honoro: Vos verò me probro afficitis. Sed non ego meæ gloriæ studeo. Est qui studeat & judicet. Hoc vobis etiam atque etiam confirmo, si quis meæ orationi paruerit, eum nunquàm visurum esse mortem. Tum Judæi: Nunc intelligimus te dæmonium habere: Abrahamus ipse mortuus est, ipsique vates: Et tu dicis, si quis orationi meæ paruerit, eum nunquàm visurum esse mortem? Num tu major es patre nostro Abrahamo, qui tamen mortuus est? & vates ipsi mortui sunt: Quem tu te facis? Respondit Jesus: Si ego me ipsum laudarem, laudatio mea nihil esset. Est Pater meus qui me laudat, quem vos dicitis esse vestrum Deum, & tamen eum non novistis. At ego eum novi: Et si eum mihi notum esse negarem, vestri similis essem mendax. Sed eum novi, ejusque dictis pareo. Abrahamus ille parens vester meam diem videre gestivit, & vidit, ideòque lætatus est. At Judæi: Quinqu-

DOMINICA PROXIMA ANTE PASCHA.

Quinquaginta annos nondum habes, & Abrahamum vidisti? Quibus Jesus: Hoc mihi certò certòque credite, Priusquàm Abrahamus esset, ego sum. Tum illi lapides sustulerunt, quos in eum conjicerent. At Jesus sese abdidit, & ex fano exiit.

*Dominica proxima ante
Pascha.*

COLLECTA.

OMnipotens & sempiternus Deus, qui tanto in humanum genus amore exististi, ut Filium tuum Servatorem nostrum Jesum Christum mitteres, ut carnem nostram sibi assumeret, & subiret mortem crucis, quò totum humanum genus miram sanè ipsius humilitatem imitaretur; propitius faxis, ut nosmetipsi tum patientiæ exemplum de eo capiamus, tum resurrectionis ejus fiamus participes, per eundem Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Phil. ii. 5.

NAM sic animati esse debetis, ut Christus Jesus, qui cùm in Dei formâ foret, non rapinæ habuit suam cum Deo æqualitatem, sed seipsum eo usque ad nihilum redegit, ut,

sumptâ servili formâ, factus sit hominum similis: Et figurâ repertus ut homo, sese adeò dejecit, ut obediens fuerit usque ad mortem, & quidem mortem crucis. Quapropter Deus eum summo perè extulit, & nomine donavit omnium nominum summo, ut ad Jesu nomen omne se genu flectat, cœlestium, & terrestrium, & subterraneorum; omnisque lingua confiteatur Dominum esse Jesum Christum, ad Dei Patris gloriam.

Evangelium D. Mat. xxvii. 1.

MANè autem consilium inierunt omnes Pontifices, & senatores populi contra Jesum, de eo interficiendo, eumque vinctum abduxerunt, & Pontio Pilato Prætori tradiderunt. Tum Judas ejus proditor, videns eum esse damnatum, pœnitens reddidit triginta nummos argenteos Pontificibus & Senatoribus, sese peccavisse dicens, qui sanguinem prodidisset innocentem. At illi, Quid ad nos? inquiunt; Tu videris. Ille verò, abjectis in templo nummis, discessit, & se laqueo præfocatum ivit. Pontifices autem, sumptis nummis, dixerunt eos non licere in templi fiscum referre, quippe cùm præcium esset sanguinis.

DOMINICA PROXIMA ANTE PASCHA.

sanguinis. Itaque capto consilio, emerunt eis agrum figuli, ad peregrinorum sepulturam. Ideoque vocatus est ager ille, ager sanguinis, ad hunc diem. Tunc accidit quod à Jeremia vate dictum fuerat his verbis: Itaque sumpserunt triginta argenteos, precium aestimati, quem licitati emerunt ab Israelitis, eosque impenderunt in agrum figuli, quemadmodum mihi praecepit Dominus. Jesus autem stetit ante Praetorem, eumque sic Praetor interrogavit? Esne Tu rex Judaeorum? Cui Jesus, Est ut dicis, inquit. Cumque à Pontificibus & Senatoribus accusaretur, nihil respondit. Tum Pilatus dixit ei: Non audis quàm multa contra te testantur? At ille ei ad nullum prorsus verbum respondit, adeò ut valde miraretur Praetor. Per festum autem solebat Praetor unum vinculum plebi remittere, quem vellent. Habebant tum quendam vinculum illustrem, nomine Barabbam. Igitur cum convenissent, dixit eis Pilatus: Utrum vultis vobis remittam? Barabbam, an Jesum, cognomento Christum? Sciebat enim eum per invidiam ab eis esse traditum. Sedente autem eo pro tribunali, sic ei significandum curavit ejus uxor:

Nihil tibi rei sit cum innocente isto: Multa enim secundum quietem passa sum hodiè propter eum. Pontifices verò & Senatores plebi persuaferunt, ut Barabbam peterent, Jesumque perderent. Itaque cum Praetor ex eis quaesivisset, utrum duorum vultis ut eis remittam? dixerunt, Barabbam. Et Pilatus, Quid ergò, inquit eis, faciam de Jesu, nomine Christo? Cui omnes, Crucifigatur, inquirunt. Et Praetor: Quid enim mali fecit? At illi vehementius clamare: Crucifigatur. Igitur videns Pilatus se non solum nihil proficere, sed etiam majorem tumultum fieri, sumptâ aquâ manus coram plebe lavit, dicens, Ego insons hujus innocentis sanguinis sum, vos videritis. Et universus populus sic respondit: Ejus sanguinem luamus nos, nostrique nati. Tunc ille Barabbam remisit eis. Jesum autem verberavit, & crucifigendum tradidit. Tum praetoriani milites Jesum in praetorium ducunt, & ad eum totam cohortem congregant, eumque spoliatum induunt chlamyde coccineâ, & contextam ex spinis coronam imponunt ejus capiti, & arundinem in ejus dexteram, atque ita ante eum congentilantes, illudunt ei dicentes:

Salve

DOMINICA PROXIMA ANTE PASCHA.

Salve, rex Judæorum: Eumque conspuunt, & sumptâ arundine ei caput contundunt. Deinde postquàm ei illuserunt, spoliant eum chlamyde, ipsiusque vestibus induunt, & in crucem tollendum abducunt. Exeuntes autem nacti sunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem, quem coëgerunt Jesu ferre crucem. Deindè ubi venerunt in locum, nomine Golgotha, qui Calvariæ locus appellatur, dederunt ei bibere acetum cum felle mixtum: Quod ille cùm gustâset, noluit bibere. Eo autem crucifixo, ejus vestimenta sorte jactâ dispertiverunt, ut comprobaretur dictum illud vatis: Mea inter sese vestimenta partiti super veste mea sortem jecerunt. Igitur sedentes eum illic observabant. Posuerunt autem supra caput ejus scriptam ejus causam: **HIC EST IESVS REX IUDAEORVM.** Tum crucifiguntur cum eo latrones duo, alter ad dexteram, alter ad sinistram. Qui præteribant autem, ei maledicebant, motantes sua capita & dicentes: Qui templum destruis, & triduo instauras, serva teipsum: Si Dei filius es, descende de cruce. Similiter & Pontifices cum Scribis & Senatoribus illudentes, dicebant; Alios servavit, se-

ipsum servare non potest. Si Israelitarum rex est, descendat nunc de cruce, & ei credemus: Deo confidit, liberet nunc eum, si ei favet; quandoquidem dixit esse se Dei Filium. Atque idem ei etiam latrones cum eo crucifixi exprobrabant. A sexta autem hora extiterunt per universam terram tenebræ, usquè ad horam nonam. Circa nonam horam exclamavit Jesus magnâ voce, dicens: Eli, Eli, lama sabachthani; hoc est, Mi Deus, mi Deus, cur me dereliquisti? Quo audito, quidam eorum qui illic aderant, dicebant eum vocare Eliam. Ac statim cucurrit eorum unus, sumptâque spongiâ & aceto repletâ, affixâque arundini, dabat ei bibere. At reliqui dixere: Sine videamus an veniat Elias servatum eum. Jesus autem, cùm rursus ingenti voce clamâset, emisit spiritum. Et ecce templi velum in duas partes à summo ad imum fissum est, & terra commota est, & saxa fissa: Et monumenta aperta: multâque corpora sanctorum, qui obdormiverant, surrexerunt, qui ex monumentis egressi, post ejus resurrectionem, ingressi sunt in sanctam urbem, & multis apparuerunt. Centurio verò, & ejus comites, Jesum

FERIA SECUNDA ANTE PASCHA.

Jesum custodientes, viso terræ motu, & iis quæ acciderant, vehementer territi, confessi sunt eum verè Dei Filium fuisse.

Pro Epistola Esaiaë lxi. i.

Feria secunda ante Pascha.

Quis iste venit ab Idumæa, rubicundis vestimentis à Bozrà? Iste magnifico vestitu, summâ vi incedens? Ego qui justè loquor, victoriosus ad salutem. Cur tua rubet vestis tuâque indumenta similia sunt ejus qui torcular calcat? Prælum calcavi solus, neque mihi quisquam ex populis adfuit: Cùmque eos irâ incensus calcando contunderem, aspersa sanguine eorum sunt indumenta mea, vestitumque meum omnem infeci. Nam mihi ulciscendi dies in animo est, meorumque redimendorum venit annus. Cùmque nullum adiutorem, nullum esse adminiculatorem animadvertens mirarer, victoriam mihi meo peperì lacerto, meâ mihi adminiculante bile; populosque iratus contudi, & bile meâ inebriavi, dejecto ad terram eorum potentatu. Domini beneficentiam, Domini laudes commemorabo, pro tot ejus erga nos meritis: Totque

bona, quæ in Israëliticam domum, pro sua misericordia & beneficentia singulari, contulit. Quos cùm populum suum, filios fidem non falsuros cogitaret, eis se Servatorem itâ præbuit, ut in tot periculis non pericliterentur, ejus apparitore angelo eos conservante: Próque suo amore & indulgentiâ eos redemit, sublatosque olim tanto tempore pertulit. Sed illi contumaces, ejus Sancto Spiritui dolorem fecerunt: Itaque versus eis in hostem ipse eos oppugnat. Ergò recolit prisca Mosis tempora & populi sui: Ubi est qui illos eduxit ex mari per Pastorem suarum ovium? Ubi est qui inter eos suum sanctum collocavit Spiritum? Qui Mosem dexterâ ducebat, suo nobili brachio? Qui ad eorum adventum aquam diffudit, quo sibi nomen compararet æternum? Qui eos per profunda duxit, ut equos in desertis non impingentes? Quemadmodum in planiciem pecus descendit, Domini Spiritus eis præbebat requiem: Sic tu tuum populum perduxisti, ut decorum tibi nomen quæreres. Aspice de cœlis, & vide ex tua sacra decorâque sede. Ubi est tuus impetus fortiâque facta? Tuâne erga nos tanta misericordia atque humanitas

FERIA SECUNDA ANTE PASCHA.

manitas repressa est? Atqui Tu Pater es noster. Nam Abrahamus quidem nescit nos, neque Israël nos agnoscit: Tu, Domine, parens, tu vindex es noster, nomine præditus antiquo. Cur nos à tuis, Domine, viis avertis? Cur mentes nostras à Tui reverentia avocas? Reconciliare propter tuos cultores, propter hereditatis tuæ tribus. Cum paulisper in possessione fuerit tuus sacer populus, hostes nostri tuum conculcavere sacrarium. Sumus quasi quibus tu nunquam dominatus fueris, quique non fuerint à te denominati.

Evangelium D. Marc. xiv. 1.

CUM autem futurum esset Pascha & Azyma post biduum, studebant Pontifices & Scribæ eum fraudulentè captum interficere: Sed id die festo faciendum negabant, nè quis fieret populi tumultus. Et dum erat Bethaniæ in domo Simonis leprosi, eo accubante, venit mulier, habens alabastrum unguenti spicæ nardi, preciosi, quâ, confraçto alabaistro, perfudit ejus caput. Erant autem quidam qui apud sese indignabantur, atque ità dicebant: Quorsùm hæc unguenti jactura facta est? Po-

terat hoc plusquàm trecentis denariis vendi, & in pauperes erogari. Dum illi sic adversus eam fremunt, Jesus dixit: Sinite eam: Quid negotium ei facestis? bono opere functa est erga me. Semper enim pauperes habebitis vobiscum, quibus, quandocunque voletis, benefacere possitis: At me non semper habebitis. Quod potuit, hæc fecit: Anticipavit meum corpus ad sepulturam ungere. Hoc vobis confirmo, ubicunque toto orbe publicabitur hoc Evangelium, etiam quid ea fecerit dicetur, ad ejus memoriam. Judas autem Iscariota, unus ex duodecim, Pontifices adiit, ut eum illis traderet. Quo illi audito lætati, promiserunt ei pecuniam se daturus. Itaque quærebat, quo pacto eum posset opportune prodere. Primo autem Azymalium die, cum Pascha immolandum foret, sic ei dicunt ejus discipuli: Ubi vis ut tibi epulandum Pascha præparatum eamus? Tum ille discipulorum suorum duos dimittit, eisque dicit: Ite in urbem: Occurret vobis quidam aquæ fictile portans: Eum sequimini; & quò intraverit, sic dicite patri familiâs: Quærit Magister ubi sit mansio, ubi Pascha cum discipulis meis pollu-

FERIA SECUNDA ANTE PASCHA.

polluceam? Ipse verò vobis ingens cœnaculum ostendet, instratum ac paratum, illic nobis præparatote. Ità profecti ejus discipuli, venerunt in urbem: Et nacti, quæ ille eis dixerat, Pascha præpararunt. Deindè sub vesperum venit Jesus cum duodecim, ac discumbentibus & epulantibus eis dixit: Certò scitote fore, ut unus ex vobis me prodat, qui mecum epulatur. Illi verò dolere cœperunt, eisque singuli dicere: Isne ego sum? Et alius: Isne ego sum? Quibus ille respondens: Unus est ex duodecim, inquit, qui mecum intingit in catinum. Filius quidem hominis abit, quemadmodum de eo scriptum est. Sed væ homini illi, per quem Filius hominis prodendus est! Præstaret homini illi nunquam esse natum. Epulantibus autem eis, Jesus sumptum panem, actis laudibus, fregit, eisque dedit, & dixit: Accipite, comedite, hoc est corpus meum. Deindè sumptum poculum, gratiis actis, dedit eis: Biberuntque ex eo omnes: Atque ille eis dixit: Hic est sanguis meus novi fœderis, pro multis effundendus: Hoc vobis certò dico, non me ampliùs bibiturum ex fœtuteo, usquè ad illam diem, cum eum bibam novum in

regno Dei. Deindè laudibus dictis, profecti sunt in montem Olivarum, eisque sic dicit Jesus: Vos me omnes hac nocte deferetis: Siquidem scriptum est: Percutiam pastorem, & dispergentur oves. Sed postquam surrexero, præcedam vos in Galilæam. At Petrus dixit ei: Etiam si omnes deserant, at ego non itém. Cui Jesus: Hoc tibi confirmo, inquit, fore & hodiè, in hac nocte, priusquàm bis gallus cantet, tu me tèr abneges. At ille multo magis dicere: Imò etiam si me unà tecum mori oporteat, non abnegabo te: Itidémque etiam omnes alii dicebant. Deindè ubi venerunt in locum, cui nomen est Gethsemane, dixit suis discipulis: Sedete hìc, dum ego oratum eo: Assumtisque unà secum Petro & Jacobo & Johanne, cœpit turbari atque angì, eisque dixit: Præ animi dolore emorior: Manete hìc, & vigilate. Tum paululùm progressus, procidit humi, oravitque ut, si fieri posset, horam illam declinaret: Et, Abba, pater, inquit, omnia tu potes: Averte hoc à me poculum: Verùm non quod ego volo, sed quod Tu. Deinde venit, & eos dormientes nactus, dicit Petro: Simon, dormis? non potuisti unam

FERIA SECUNDA ANTE PASCHA.

unam horam vigilare? vigilate & orate, ne veniatis in tentationem: Spiritus quidem promptus est, sed caro infirma. Deindè rursus oratum ivit, eadèmq; verba dixit: Ac reversus, eos rursus dormientes offendit: Eorum oculis ità gravatis, ut nescirent quid ei responderent. Deindè tertio venit; &, Dormite jam, inquit, & requiescite: Satis est, venit hora, ecce traditur Filius hominis in manus improborum. Surgite, eamus; En! qui me prodit, adventat. Et protinùs, adhuc eo loquente, advenit Judas, qui unus erat ex duodecim, comitante frequenti multitudine cum gladiis & fustibus, à Pontificibus & Scribis ac Senatoribus. Dederat autem illis ejus proditor signum, dicens: Quem osculatus fuero, is est: Eum capite, & tutò abducite. Igitur simulac venit, eum adit, & ei dicit: Magister, magister: Eumque deosculatus est. Illi verò in eum manus injecerunt, eumque ceperunt. Quidam autem eorum qui aderant, stricto ense, percussit Pontificis servum, eique abstulit auriculam. Et Jesus illos sic est allocutus: Tanquàm ad latronem existis cum gladiis & fustibus, ad me comprehendendum? Quotidiè eram apud vos in fano

docens, neque me cepistis: Sed ea fieri oportet quæ scripta sunt. Tum omnes, eo relicto fugerunt. Cumque adolescens quidam eum sequeretur, linteo nudum corpus indutus, adolescentes eum ceperunt. Ille verò, relicto linteo, nudos eos effugit. Abduxerunt autem Jesum ad Pontificem, ad eumque convenerunt omnes Pontifices, & Senatores, atque Scribæ. Eum procùl secutus Petrus usquè in Pontificis atrium, unà cum famulis residet, seque ad ignem calefacit. Pontifices verò, totusque confessus, quærebant contra Jesum testimonium, ut eum morte multarent, nec inveniebant. Nam multi quidem adversus eum falsa testificabantur, sed consentanea non erant testimonia. Et quidam extiterunt, qui contra eum falsa testabantur, ità dicentes: Nos eum audivimus dicentem, se templum hoc manufactum esse dissolutorum, & triduo aliud non manufactum extruendum. Sed nè sic quidem consentanea erant eorum testimonia. Tum Pontifex in medium surrexit, & Jesum sic interrogavit, Nihilne respondes? quid est, quod hi contra te testantur? At Jesus filebat, nihilque respondebat. Rursùm Pontifex eum hujus-

FERIA TERTIA ANTE PASCHA.

hujusmodi verbis interrogavit : Tune es Christus benedicti Dei Filius? Et Jesus, Sum, inquit: Et videbitis hominis Filium sedentem ad dexteram potentiae, & cum coelestibus venientem nubibus. Tum Pontifex lacerare suas vestes: Quid adhuc nobis opus est testibus? inquit: Audivistis impiam vocem. Quid vobis videtur? Illi vero eum omnes ut morte dignum damnarunt: coeperuntque eum quidam conspuere, eique faciem obvelare, & colaphos impingere, & dicere, Divina, Eique alapas impingebant ministri. Cum esset autem Petrus infra in atrio, venit quaedam ancillarum Pontificis, & viso Petro se calefaciente, intuita eum, dicit: Tu quoque cum Nazareno Jesu eras. At ille negavit, ita dicens: Nescio, nec intelligo quid dicas. Deinde foras in vestibulum egressus est, & gallus cecinit. Et ancilla, eo viso, rursus coepit dicere eis qui aderant, eum ex illis esse. At ille rursus negavit. Paulo post rursus qui aderant, dicunt Petro: Profecto tu ex illis es: Nam Galilaeus es, & locutio tua congruit. At ille coepit detestari & jurare, sese non novisse hominem illum, quem illi dicerent: Et iterum gallus cecinit. Tum Pe-

trus recordatus ejus, quod ei dixerat Jesus, fore ut priusquam bis caneret gallus, ter eum negaret, coepit flere.

Feria tertia ante Pascha.

Pro Epistola Esaiae l. 5.

Dominus Deus mihi aurem aperit, nec ego contumax retrocedo. Tergum meum verberantibus, genasque vellicantibus praebeo, faciem meam ignominiiis, sputoque non subtraho: Et Dominus Deus mihi succurrit; undè fit, ut inturbatus vultum praebeam marmoreum, certus non me frustratum iri. Adest qui me absolvat: Si cui mecum lis est, congrediamur: Si quis mecum habet causam, accedat ad me. Cum Dominus Deus me adjuvet, quis me condemnet? Cum futurum sit ut omnes ritu vestis obsolescant, à tineis corrosi. Quis vestrum Dominum reverens obedit ejus servo, qui in tenebris graditur, splendoris expers? Confidat Domini nomini suo nixus Deo. En! vos omnes ignem incenditis, scintillis circumjecti; ite in ignis vestri lumine, inque scintillis quas accendistis: Hoc vos ex mea manu habentes in dolore jacebitis.

Evan.

FERIA TERTIA ANTE PASCHA.

Evangelium D. Marc. xv. 1.

MANè protinùs inito consilio Pontifices unà cum Senatoribus & Scribis, totùsque confessus, Jesum colligant, abductumque Pilato tradunt. Eum Pilatus interrogavit: Tūne es Judæorum rex? Cui ille respondens: Ut tu dicis, inquit. Cūmque eum vehementer accusarent Pontifices; ipse nihil respondit. Pilatus eum rursus his verbis interrogavit: Nihilne respondes? Vide quanta contra te testificentur. At Jesus nihil ampliùs respondit, adeò ut miraretur Pilatus. Solebat autem in illis festis, eis laxare unum vinctum, quemcunque postulassent. Erat quidam, nomine Barabbas cum seditiosis vinctus, qui in seditione cædem fecerant. Itaque cœperunt vulgò clamantes id exigere, quod ille semper eis erat facere solitus. Et Pilatus sic eis respondit: Vultis ut vobis Judæorum regem solvam? sciebat enim eum per invidiam à Pontificibus esse traditum. Pontifices vero plebem instigârunt, ut sibi Barabbam potius ab illo laxari postularent. Et Pilatus rursus eos alloquens: Quid ergo vultis, inquit, ut de eo faciam, quem Judæorum regem dicitis? At illi denuo clamabant: Crucifige eum,

Et Pilatus, Quid enim mali fecit? inquit eis. At illi eò acriùs clamare: Crucifige eum. Igitur Pilatus volens plebi satisfacere, laxavit eis Barabbam, Jesumque, verberatum, eis crucifigendum tradidit. Et milites, eo in atrium, hoc est, prætorium, abducto, totam cohortem convocant, eumque purpurâ induunt, & ei implexam spineam coronam imponunt, eumque sic salutare incipiunt: *Salve, rex Judæorum*: Ejusque caput arundine tundunt in eum conspuunt, ac positis genibus venerantur. Deindè, postquàm ei illuserant, spoliant eum purpurâ, ipsiusque vestimentis induunt. Tūm crucifigendum educunt: Et prætereuntem quendam Simonem Cyrenæum, rure venientem, Alexandri, Rufique patrem, cogunt ejus ferre crucem: Eumque ad locum Golgotha ducunt, quod Calvariæ locum significat: Et ei myrrhinum vinum bibere dant, id quod ille non accepit. Eo autem crucifixo, partiti sunt ejus vestimenta, jactâ super eis sorte, quid quisque auferret. Erat hora tertia cum eum crucifixerunt, inscripto hoc ejus criminis titulo: **REX JVDÆORVM**. Et cum eo latrones duos, alterum ad dextram, alterum

H

ad

FERIA QUARTA ANTE PASCHA.

ad sinistram, crucifixerunt. Ità comprobatum est scriptum illud, quod sic habet: Et inter sceleratos habitus est. Prætereuntes autem ei maledicebant, capita quassantes, & dicentes: Vah! qui templum dissolvi, & triduo instauras, serva te ipsum, & de cruce descende. Similiter & Pontifices inter sese illudentes, cum Scribis dicebant: Alios servavit, seipsum servare non potest. Christus ille Israëlitarum rex descendat nunc de cruce, ut, eo viso, credamus. Item qui cum eo erant crucifixi, convicium ei faciebant. Horâ sextâ autem extiterunt per totam terram tenebræ. usquè ad horam nonam. Ac horâ nonâ exclamavit Jesus magnâ voce dicens: Eloi, Eloi, lama sabachthani: Quorum verborum hæc notio est: Mi Deus, mi Deus, cur me dereliquisti? Quo audito, quidam eorum qui aderant, dicebant eum Eliam vocare. Quidam autem accurrit, & impletâ aceto spongiâ, arundinique affixâ, ei bibere dat, dicens: Sinite; videamus an eum ereptum veniat Elias. Et Jesus, emissâ magnâ voce expiravit; & templi velum à summo ad imum in duas partes fissum est. Ac videns Centurio, qui ei ex adverso astant, eum ità

clamantem expirasse, dixit: Profectò hic homo Filius erat Dei.

Feria quarta ante Pascha.

Epistola Heb ix. 16.

UB est testamentum, testatoris mortem consequi necesse est. Testamentum enim post mortem ratum est: Siquidem nondum valet, dum vivit testator. Itaque nè primùm quidem sine sanguine sancitum est. Effatus enim omnia mandata ex lege Moses universo populo, sumpto vitulorum & hircorum sanguine, cum aqua & lina coccina ac hyssopo, ipsum librum & universum populum conspersit, dicens: Hic est sanguis testamenti, quod ad vos mandavit Deus. Tabernaculum quoque & omnem ceremoniarum supellectilem, sanguine similiter conspersit. Et ferè sanguine omnia ex lege purgantur, nec absquè sanguinis fusione datur venia. Necesse est ergò, cœlestium exempla hisce purgari: Ipsa autem cœlestia potioribus sacrificiis, quàm sunt hæc. Non enim in manufactum sanctuarium ingressus est Jesus, quod veri sanctuarii exemplar foret: Sed in ipsum cœlum, ut nunc Deo coram
appareat

FERIA QUARTA ANTE PASCHA.

appareat pro nobis. Neque ut sæpè scriptum libaret, quemadmodum pontifex ingreditur sanctuarium quotannis, adhibito sanguine alieno: Alioquin fuisset ei sæpè patiendum supplicium ab orbe condito. Nunc semel sub seculorum exitu, ad obliterandum suo sacrificio peccatum extitit. Ac quomodo hominibus semel moriendum est, deindè subeundum iudicium: Ità Christus semel ad multorum tollenda peccata libatus, iterùm sine peccato conspicietur expectantibus se ad salutem.

Evangelium D. Luc. xxii. 1.

Instabat autem Azymorum festum, quod Pascha dicitur, & quærebant Pontifices & Scribæ ejus interficendi modum: Timebant enim plebem. Intravit autem Satanas in Judam, cognomine Iscariotam, qui erat ex duodecim numero. Itaque is pontifices & antistites aggressus, verba cum eis fecit, quo pacto eum traderet eis. Quo lætati illi, pacti sunt ei se daturus argentum. Itaque pollicitus quærebat opportunitatem eum illis sine turba tradendi. Postquam autem venit Azymorum dies, in quo immolandum erat Pascha, misit Jesum Petrum & Johannem; Ite, inquit,

paratum nobis Pascha, ut polluceamus. Et illi, Ubi vis paremus? inquirunt ei. Quibus ille: Simulac in urbem intraveritis, inquit, incidetis in hominem aquæ fœtile ferentem: Eum sequimini in domum quod ingreditur, & sic ejus domus patri-familias dicitote: Quærit ex te magister, ubinam sit mansio, ubi Pascha cum suis discipulis polluceat? Atquè ille vobis cœnaculum ingens instratum ostendet: Illic paratote. Igitur digressi, & quæ ille eis prædixerat nacti, parârunt Pascha. Ac postquam venit hora, accubuit, & duodecim Apostoli cum eo, eosque sic allocutus est: Hujus vobiscum pollucendi Paschatis cupiditate ductus sum, antequàm supplicio afficiar. Hoc enim sic habetote, me eo non pollucturum esse, donec in Dei regno compleatur. Tum, sumpto poculo, actisque gratiis dixit: Accipite hoc, & inter vos dividite. Scitote enim, non antè me bibiturum esse de fructu vitis, quàm Dei regnum veniat. Item sumptum panem actis gratiis fregit, eisque dedit, dicens: Hoc est corpus meum, pro vobis dandum: Hoc facite in mei recordationem. Similiter & poculum, postquam

FERIA QUARTA ANTE PASCHA.

cœnatum est, dicens: Hoc poculum est novum fœdus, quod fit per meum sanguinem, qui est pro vobis effundendus. Cæterum scitote mei proditoris manum esse mecum in mensa. Et filius hominis quidẽm abit, ut est definitum: Verũm vœ homini illi, per quem prodendus est. Illi verò cœperunt inter sese quærere, quisnam eorum foret, qui id facturus esset. Exiit etiam inter eos contentio, quis eorum maximus esse videretur. At ille; Gentium reges, inquit eis, in eas dominantur: Quique eis imperant, gubernatores appellantur. Ac vos non ita: Quin vestrũ maximus, perindẽ sit ac minimus: Et qui præest, perindẽ ac qui ministrat. Uter enim major est? qui accumbit, an qui ministrat? nõne qui accumbit? Atqui ego sum inter vos perindẽ ac qui ministrat. Vos verò ii estis qui mecum permanse-
ritis in meis adversis; & ego regnum, quemadmodũ mihi pater meus legavit, sic vobis lego, ut comedatis & bibatis in mea mensa in regno meo, & in tribunalibus sedeatis, jus dicentes duodecim tribubus Israelitarum. Dixit itẽm Dominus: Simon, Simon, conatus est quidẽm Satananas cribrare vos

ut frumentum: Verũm ego pro te oravi, nõ te fides deficeret. Tu vixissim aliquandò recreatus, confirmato fratres tuos. At ille, Domine, inquit ei, tecum paratus sum & carcerem & mortem adire. Et ille, Sic habẽto, Petre, inquit: Non prius gal- lum hodiẽ cantaturum, quã tu, me tibi notum esse, tẽ negaveris: Cæterũm dum vos sine crumena, inquit eis, & pera, & calceis dimissi, num quã re caruistis? nullã inquirunt. At nunc, inquit eis, & crumenam qui habet ferat, itidẽmque peram: Et qui gladium non habet, vendat suum pallium & emat. Scitote enim, in me comprobandum adhuc esse scriptum illud: Et inter nefarios habitus est. Habent enim meæ res finem. Et illi: Domine, ecce hic duo gladii. Satis est, inquit eis. Tum egressus contendit de more in Olivarum montem, eũmque secuti sunt discipuli. Atque ubi ad locum venit, dixit eis: Orate, ne in tentationem veniatis. Tum ab eis fermẽ ad lapidis jactum digressus, positis genibus, precatus est hujusmodi verbis: Pater, averte, si vis, hoc à me poculum; quanquã non mea, sed tua voluntas fiat. Apparuit autem ei angelus de cœlo, qui eum confirmaret.

FERIA QUARTA ANTE PASCHA.

firmaret. Atque ille cùm esset in æstu, contentiùs orabat, & sudore manabat simili sanguineis guttis, ad terram delabentibus. Deindè precatus surrexit, & ad suos discipulos venit, quos præ ægritudine dormientes nactus, dixit eis: Quid dormitis? surgite, orate, ne in tentationem veniatis. Atque, adhuc eo loquente, supervenit hominum turba, quibus is qui Judas dicebatur, unus ex duodecim, præibat. Is ad Jesum osculandum accessit: Et Jesus sic eum allocutus est: Juda, tunc osculo Filium hominis prodis? Videntes autem sui quid futurum esset, dixerunt ei: Domine, feriemusne gladio? percussitque quidam eorum pontificis servum, eique dexteram abscidit auriculam, Et Jesus respondens: Sinite hæc, inquit: Et, tacta illius auriculâ, eum sanavit. Dixit autem Jesus eis qui se invaserant, pontificibus, & fani antistitibus, ac senatoribus: Tanquàm ad latronem existiis cum gladiis & fustibus? Cùm quotidie essem apud vos in fano, non injecistis mihi manus: sed hæc vestra est hora, & tenebrarum potestas. At illi eum comprehensum duxerunt, & in pontificis domum introduxerunt. Petrus autem pro-

cùl sequebatur. Cùmque illi ignem in medio atrio incendissent & confedissent, sedebat etiam Petrus inter eos. Eum sedentem ad ignem conspicata & intuita quædam ancilla, dixit: Hic quoque cum eo erat. At ille eum negavit dicens: Mulier, non novi eum. Itèm paulò post alius eo viso dixit: Et tu ex eis es. At Petrus, Homo, inquit, non sum. Deindè, interposita unâ ferè horâ, alius quidam sic affirmabat: Profectò hic quoque cum eo erat, etenim Galilæus est. At Petrus, Homo, inquit, nescio quid dicas. Tum statim, eo adhuc loquente, cecinit gallus: Et conversus Dominus Petrum aspexit, & Petrus Domini dictum recordatus, qui ei fore dixerat, ut, priusquàm gallus caneret, eum ter negaret, foras egressus acerbè flevit. Jesum autem qui tenebant homines, illudebant, verberantes: Eoque velato, tunde-
bant ei faciem, & ità interrogabant: Divina, quis sit qui te percussit: Atque alia multa contumeliosè dicebant in eum. Deindè, orto die, coivit populi Senatus, Pontifices & Scribæ, & ei in suum confessum adducto sic dixerunt. Dic nobis, an tu Christus sis. Quibus ille: Si vobis dixero, non credetis:

FERIA QUINTA ANTE PASCHA.

Quòd si vos etià interro-
gavero, non mihi responde-
bitis, aut me absolvetis. Fu-
turum est, ut sedeat Filius
hominis ad dexteram poten-
tis Dei. Tu igitur Dei Filius
es? inquit omnes. Et ille,
Sum quem vos esse me dici-
tis, inquit omnes. Et ille,
Quid jam nobis testimonio
opus est, inquit, cùm ipsi
ex ejus ore audiverimus?

Feria quinta ante Pascha.

Epistola 1 Cor. xi. 17.

HOC autem admonens
non laudo, quòd non
utilitèr, sed damnosè conve-
nitis. Primùm enim, conve-
nientibus vobis in concio-
nem, audio dissidia in vobis
esse, & non nihil credo: O-
portet enim in vobis factio-
nes esse, ut fiant probi inter
vos manifesti. Igitur cùm
eodem coitis, istud non est
Dominicam epulari cœnam
cùm suam quisque cœnam
antecapiat comedendo & hic
esuriat, ille sit ebrius. Núm-
nam domos non habetis ad
edendum ac bibendum? an
divinam concionem contem-
nit's, & egenos pudore affi-
citis? Quid vobis dicam?
laudem vos? in hoc non lau-
do. Nam (quemadmodùm
ego & à Domino accepi, &
vobis tradidi) Dominus Je-

sus, quâ nocte prodebatur,
sumptum panem, actis gra-
tiis, fregit, ac dixit: Sumite,
comedite; hoc meum cor-
pus est, pro vobis frangen-
dum, hoc facitote ad mei
memoriam. Similiter & po-
culum postquàm cœnavit,
dicens: Hoc poculum est
novum fœdus, per meum
sanguinem: Hoc facitote,
quotiès bibetis ad mei me-
moriam. Quotiès enim hoc
pane vescemini, & hoc po-
culum bibetis, mortem Do-
mini indicabitis, donèc veni-
at. Itaque quisquis indignè
panem hunc comederit, aut
Domini poculum biberit,
pœnas dabit, ob Domini cor-
pus atque sanguinem. Pro-
indè exploret homo seipsum,
atque ita de pane comedat,
& de poculo bibat. Nam
qui indignè comedit & bibit,
damnationem ipse sibi com-
edit & bibit, de Domi-
ni corpore non rectè judi-
cans. Proptereà apud vos
multi sunt ægri & infirmi,
& frequentes obdormiverunt.
Si enim de nobis ipsi rectè
judicaremus, non punire-
mur: Dum punimur autem,
à Domino castigamur, nè
cum mundo damnemur.
Quocircà, fratres mei, dum
ad comedendum convenitis,
alius alium expectate. Quòd
si quis esurit, domi cibum
capiat, ne ad pœnam con-
veniat.

FERIA QUINTA ANTE PASCHA.

veniatis. Reliqua, cùm venero, componam.

Evangelium D. Luc. xxiii. 1.

Igitur surrexit omnis eorum multitudo, & eum duxit ad Pilatum, eumque accusare institerunt, dicentes, se ab eo gentem everti deprehendisse, & Cæsari tributa solvi vetare, dicentem se Christum esse regem. Et Pilatus eum interrogavit, dicens: Tunc Judæorum rex es? Cui ille respondens: Ut tu dicis, inquit. Pilatus verò Pontificibus, & hominum multitudini negavit, ullum se in eo homine crimen deprehendere: At illi urgere: Excitat populum, inquit, docens per totam Judæam, exorsus à Galilæa hucusque. Hic Pilatus, auditâ Galilæâ, quæsit an homo Galilæus esset. Ac postquàm eum ditionis Herodis esse cognovit, misit eum ad Herodem, qui & ipse Hierosolymis per eos dies erat. Herodes, viso Jesu, magnoperè lætatus est, quippe qui eum jamdiù videre cuperet (quòd multa de eo audiebat) & se aliquid ab eo prodigiosè fieri visurum speraret. Verùm licèt eum multis de rebus interrogaverit, ille nihil ei respondit: Quamvis etiàm Pontifices & Scribæ qui aderant, eum acriter accusarent. Ita-

que despiciatus eum Herodes, cum suis militibus, ac ludificatus, indutum veste splendida Pilato remisit. Factique sunt inter sese amici Pilatus & Herodes eo ipso die. Nam antea inter eos intercedebat simulas. Pilatus autem convocatos Pontifices & magistratus ac populum sic allocutus est: Adduxistis hunc hominem mihi, tanquàm qui populum avertat: atqui ego in vestra præsentia examinans, nullum eorum crimen in hoc homine deprehendi, quibus vos eum accusatis. Sed nec Herodes, ad eum enim misi vos, & videtis nihil morte dignum ab hoc factum esse. Itaque eum castigabo ac relaxabo. Habebat autem necesse eis unum relaxare per festum. Igitur illa universa multitudo exclamarunt, ut eum tolleretur, sibi que Barabbam remitteretur, qui fuerat propter seditionem quandam in urbe factam, & cædem, conjectus in carcerem. Cùmque rursum Pilatus Jesum absolvere volens, clamasset, illi sic reclamare: Crucifige, crucifige eum. Quid enim is mali fecit? inquit eos tertium alloquens: Nullum in eo capitale crimen deprehendi. Itaque eum castigabo & absolvam. At illi magnis clamoribus instare, flagitantes
ut

FERIA QUINTA ANTE PASCHA.

ut is crucifigeretur, gliscen-
tibus eorum, Pontificumque
vocibus. Itaque Pilatus eo-
rum postulata facere decre-
vit: Eisque eum, qui propter
seditionem & cædem fuerat
in custodiam datus & quem
flagitabant, absolvit: Jesum
autem eorum arbitrio tradi-
dit. Hoc illi abducto, Si-
monem quendam Cyrenæ-
um, rure venientem, com-
prehenderunt, eique crucem
post Jesu tergum ferendam
imposuerunt. Sequebatur au-
tem eum ingens hominum
multitudo, & mulierum, quæ
plangebant, eumque lamen-
tabantur. Ad quas Jesus con-
versus dixit: Hierosolymita-
næ sceminæ, nè me deplora-
te, sed vos, vestrosque nato-
s deplorate. Nam scitote
fore tempus, quo beatæ di-
centur steriles, & uteri, qui
non genuerint, & ubera quæ
non lactaverint; cum qui-
dem eò venietur, ut dicant
homines montibus, Corruite
in nos: & collibus, Obru-
ite nos: Nam si viridi ar-
bori fiunt hæc, aridæ quid
fiet? Ducebantur autem e-
tiam alii duo facinorosi, cum
eo interficiendi. Atque ubi
ad locum ventum est, qui
Calvaria vocatur, illi eum
ibi, & facinorosos, alterum
ad dexteram, alterum ad fini-
stram, crucifixerunt. Et Je-
sus, Pater, inquit, ignosce

eis; nesciunt enim quid fa-
ciant. Illi verò ejus vesti-
menta sorte jactâ partiti sunt.
Astabátque spectans populus
ac magistratus quoque eum
cum eis deridebant: Alios
servavit, inquiebant, servet
seipsum si is Christus est Dei
electus. Accedebant etiã
milites, qui ei illuderent, &
acetum ei offerebant, & Si
tu Judæorum Rex es, inquie-
bant, serva teipsum. Erat
& titulus supra eum, Græ-
cis, Romanis, & Hebraicis
litteris scriptus, HIC EST
IUDÆORVM REX.
Atque unus pendentium fa-
cinorosorum ei maledicebat,
ita dicens; Si tu Christus es,
serva & teipsum & nos: At
alter contra sic eum objur-
gare; An tu Deum non me-
tuis, qui sis in eodem sup-
plicio? At nos quidem me-
ritò, nam nostris digna factis
accipimus: at hic nullum
facinus commisit. Tum ad
Jesum, Memento mei, Do-
mine, inquit, cum veneris
in regnum tuum. Cui Jesus,
Hoc tibi confirmo, inquit,
te hodiè fore mecum in Pa-
radiso. Erat autem hora
ferè sexta, & tenebræ per
totam terram extiterunt us-
que ad horam nonam: &
sol infuscatus est, & templi
velum medium fissum est:
Et Jesus clamans ingenti vo-
ce, dixit: Pater, in manus
tuas

DIES PARASCEVES.

tuas commendo spiritum meum : Atque, hæc locutus, expiravit. Eâ revisâ, centurio Deo gloriam tribuit, dicens : Profectò hic homo justus erat. Et omnis hominum multitudo, qui ad hoc spectaculum venerant, videntes quæ facta forent, tundentes sua pectora reversi sunt. Astabant autem omnes ejus noti procul, necnon scæminæ, quæ eum fuerant à Galilæa secutæ, ea aspicientes.

*Parasceve magna, seu Dies
Passionis Domini.*

COLLECTA.

QUæsumus, Omnipotens Deus, familiam hanc tuam clementer respice, pro qua Dominus noster Jesus Christus se prodi, dedique in improborum manus, & mortecrucis affici, facilè passus est, qui nunc vivit & regnat unâ Tecum, & cum Spiritu Sancto, semper unus Deus in diem sempiternum. *Amen.*

OMnipotens & sempiternus Deus, cujus Spiritu universum Ecclesiæ corpus regitur, sanctumque efficitur, supplicationes & preces nostras pro cujuscunque ordinis hominibus, qui in tuam Ecclesiam cooptantur, oblatas tibi admitte ; ut quisque sicut

sua convenit vocationi, & ministerio Tibi sincerè & piè serviat, per Dominum & Salvatorem nostrum Jesum Christum. *Amen.*

Misericors Deus, qui universum genus hominum creâsti, quique nihil eorum, quæ condidisti, odio prosequeris, cui impium mori non placet, sed eum se corrigentem vivere ; tuâ erga Judæos, Turcas, infideles, Hæreticosque omnes clementiâ utere ; omnique ignorantia, pervicaciâ, tuique Verbi contemptu iis adempto, ita eos, misericors Domine, ad tuum gregem redire facias : ut inter reliquias veri Israël evadant, fiantque unum ovile sub uno Pastore, Jesu Christo Domino nostro, qui vivit & regnat unâ Tecum, & cum Spiritu Sancto, unus Deus, in perpetua secula. *Amen.*

Epistola Heb. x. 1.

Urbam enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam rerum representationem, anniversariis iisdem sacrificiis, quæ jugiter fiunt, nunquam potest accedentes perfectos reddere. Alioquin nonne fieri desissent, quod semel purgati immolatores nullius jam sibi peccati essent conscii ? Atqui per

DIES PARASCEVES.

per ea fit quotannis peccatorum commemoratio Fieri enim non potest, ut tauro-
rum, caprorumque sanguis peccata tollat. Itaque in mundum ingrediens dicit; Sacrificium & fertum tibi non placet, Corpus autem perfecisti mihi: Victimis & piaculis non delectaris. Tunc dixi; En adsum: In capite libri scriptum est de me, ut exequar, Deus, voluntatem tuam. Cum superius dixisset, sacrificium, & fertum & victimas, & piacula tibi non placere, nec accepta esse, quæ ex lege fiunt; deinde dicit, En adsum, ut exequar, Deus, voluntatem tuam. Tollit prius, ut alterum statuatur: In qua voluntate semel lustrati sumus per Corporis Jesu Christi libationem. Cumque omnis sacerdos pergat quotidie ceremoniis fungi & eadem sæpè sacrificia facere, quæ peccata adimere nunquam possunt: Ille, uno pro peccatis functus in perpetuum sacrificio confedit ad Dei dextram, deinceps expectans, donec ejus hostes fiant ejus pedum subsellium. Uno enim libamento perficit in perpetuum lustrandos: Id quod nobis testatur etiam Spiritus Sanctus, qui ita prædixerit: Hoc est testamentum, quod cum eis faciam post illud tempus, inquit Do-

minus: Indam meas lege^s in eorum mentes, inque eorum animos inscribam, nec eorum peccata & scelera deinceps recordabor Ubi autem est peccatorum venia, nulla superest pro peccato libatio. Quamobrem fratres, cum ad sanctuarium aditum habeamus liberum, per Jesu sanguinem, quam viam nobis iustravit recentem atque vivam, per velum, hoc est per suum corpus: Cumque pontificem habeamus, Dei domui præfectum, accedamus cum vero animo, plenæque fide, & animis à mala conscientia ablutis, & corporibus aquâ purâ lotis; teneamus spei professionem immobilem (fidelis enim est qui promisit) & videamus ut alii alios ad charitatem & rectè facta provocemus: Nè nostram consociationem deferamus, ut solent nonnulli, sed cohortemur, idque eò magis, quòd videtis instare diem.

Evangelium D. Joh. xix. 1.

¶ Unc ergo cepit Pilatus Jesum, ac verberavit: Et milites implexam ex spinis coronam imposuerunt ejus capiti, eumque purpurea toga induerunt, atque ita dicebant: *Salve, rex Judæorum*; eique alapas impingebant. Deinde rursus exit Pilatus,

DIES PARASCEVES.

Pilatus, & illos sic alloquitur: En vobis eum foràs adduco, ut sciatis, me nullum in eo comperire crimen. Ac, egresso foràs Jesu, spineam coronam, purpureamque togam ferente, dixit eis Pilatus: Ecce homo! At Pontifices & ministri, eo viso, exclamare; Crucifige, crucifige. Quibus Pilatus, Capite eum vos, inquit, & crucifigite, nam ego crimen in eo non deprehendo. At Judæi contrà, Nos legem habemus, inquiunt ei, ex qua lege nostra debet mori, quoniam se Dei Filium fecit. Hâc voce auditâ, Pilatus magis timuit; & rursus in prætorium ingressus, dixit Jesu, Undè es tu? At Jesus ei responsum non dedit. Itaque Pilatus sic eum affatur; Mihi non eloqueris? Nescis me potestatem habere tui vel crucifigendi, vel absolvendi? Respondit Jesus; Non haberes ullam in me potestatem, nisi id tibi supernè datum foret: Itaque qui me tibi tradidit, in majore culpa est. Ex eo studebat Pilatus eum absolvere. At Judæi reclamare; Si istum absolvis, non es Cæsaris amicus: Quicunque se regem facit, contravenit Cæsari. Hâc auditâ voce, Pilatus Jesum foràs eduxit, & pro tribunali sedit, in loco qui Lapidipavium

appellatur, Hebraicè autem Gabbatha. Cùm quidem esset Paschatis præparatio, horâ ferè sextâ, atque ita Judæos alloquitur: Ecce rex vester! Ac illi acclamare; Tolle, tolle, crucifige eum. Regem ego vestrum crucifigam? inquit eis Pilatus. Cui Pontifices responderunt; Non habemus regem, nisi Cæsarem. Tum demùm eum illis crucifigendum tradidit. Et illi Jesum acceptum abduxerunt: isque, suam ferens crucem, profectus est in locum Calvariæ appellatum, qui dicitur Hebraicè Golgotha; ubi eum crucifixerunt & unâ cum eo hinc atque hinc duos alios, Jesum autem medium. Scripsit autem titulum Pilatus quem cruci imposuit, in quo ita scriptum erat; IESVS NAZARENVS REX IVDAEORVM. Hunc titulum cùm multi Judæorum legissent (nam prope urbem erat is locus, ubi in crucem sublatu8 est Jesus, & scriptum erat Hebraicè, Græcè, & Latinè) monuerunt Judæorum Pontifices Pilatum, ne scriberet Judæorum regem, sed, qui se Judæorum regem esse dixisset. At Pilatus respondit; Quod scripsi, scripsi. Igitur milites, postquam Jesum cruci affixerunt, ejus vestimenta ceperunt, (& ex eis quatuor par-

tes

VIGILIA PASCHATIS.

tes fecerunt, singulis militibus unam) itémque tunicam: Erat autem tunica inconsuta, à summo tota contexta. Itaque commonuerunt inter sese, non esse dividendum, sed de ea sortiendum, cujus esset: Ut fieret quod in scripto illo habetur; Partiti sunt inter sese mea vestimenta, & super veste mea sortem jecerunt. Atque hæc quidem fecêre milites. Astabant autem apud Jesu crucem ejus mater, & matris soror, Maria Cleophæ conjux, & Maria Magdalenæ. Jesus igitur conspicatus matrem, & astantem discipulum quem amabat, dicit matri suæ, Mulier, ecce filius tuus! Deinde dicit discipulo, Ecce mater tua! Atque ex illa hora recipit eam discipulus ad se. Postea sciens Jesus omnia jam perfecta esse, ut perficeretur quod scriptum erat, dicit; Sitio. Jacebat autem ibi vas aceti plenum: Itaque illi opletam aceto spongiam, & hyssopo affixam, admove-runt ejus ori. Et Jesus, acetum sumpto, dixit; Peractum est: Ac, inclinato capite, emisit spiritum. Judæi verò, quandoquidem erat Præparatio, ne manerent in cruce corpora Sabbato (erat enim celebris illa dies Sabbati) Pilatum rogârunt, ut eorum crura frangerentur,

utque auferrentur. Itaque venerunt milites, & prioris quidem crura fregerunt, itemque alterius cum eo crucifixi. Sed ubi ad Jesum ventum est, ut eum viderunt jam mortuum, non fregerunt ejus crura: Sed unus militum lanceâ latus ejus pupugit, ac continuò exierunt sanguis & aqua. Atque hoc idem, qui vidit, testatur, estque verum ejus testimonium: isque se vera dicere scit, ut vos quoque credatis. Acciderunt enim hæc, ut scriptum illud comprobaretur; Nullum ejus os frangetis. Itémque aliud scriptum ait; Intuebuntur quem compunxerint.

Vigilia Paschatis.

COLLECTA.

COncede, Domine, ut, quemadmodum ad mortem Filii tui beati, Servatoris nostri, Jesu Christi baptizati sumus, ita continenter pravas nostras libidines necando, unâ cum eo sepeliâmur; utque per sepulchrum. Orcique portas ad lætam nostram resurrectionem migremus propter merita illius, qui mortuus & sepultus est, & pro nobis resurrexit, Filii tui Jesu Christi, Domini nostri, Amen.

Epistola

DIES PASCHATIS.

Epistola I D. Pet. iii. 17.

PRæstat enim rectè facientes, si ità ferat Dei voluntas, adversa pati, quàm pravè facientes: Siquidem Christus quoquè semel pro nobis passus est, justus pro injustis, (quo nos ad Deum adduceret) carne necatus, spiritu in vitam revocatus: In quo etiam spiritibus, qui erant in carcere, prædicatum ivit, qui olim non paruerant, cùm semel expectaret Dei clementia, temporibus Noæ, cùm extrueretur arca: In qua paucæ, hoc est, octo animæ in aqua conservatæ sunt. Consimili formâ nunc quoque baptisma nos servat, quod non est corporis sordium detractio, sed bonæ conscientiæ stipulatio ad Deum, per Jesu Christi resurrectionem, qui est ad Dei dexteram, profectus in cælum, angelis ei & potestatibus, potestatibûsque subjectis.

Evangelium D. Mat. xxvii. 57.

SUB vesperum autem venit dives homo ab Arimathæa, nomine Josephus, qui & ipse fuerat à Jesu disciplina. Is, Pilatum aggressus, petiit Jesu corpus. Tum Pilatus jussit tradi corpus. Et Josephus sumptum corpus involvit mundo linteo, & in suo novo moni-

mento posuit, quod in faxo exciderat, advolutoque ingenti lapide ad ostium monimenti discessit; cùm quidem illic esset Maria Magdalena, & altera Maria, è regione sepulchri sedentes. Postero die, qui est post præparationem, coiverunt Pontifices & Pharisei ad Pilatum, & eum sic allocuti sunt; Domine, meminimus deceptorem illum dicere, cùm adhuc viveret, sese intra tres dies esse resurrecturum. Quare jube muniri sepulchrum usquè ad diem tertium, ne fortè ejus discipuli eum nocte surreptum eant, dicântque populo, eum ex mortuis surrexisse; atque ità novus oriatur error priore deterior. Quibus Pilatus, Habetis custodiam, inquit; ite id munitum vestro modo. Ita illi sepulchrum munitum iverunt: Et lapidem, præter adhibitam custodiam, sigillârunt.

DIES PASCHATIS.

¶ *Ad Matutinas, loco Psalmi, Adeste cantemus Dominum, &c. cantabuntur seu dicentur hæ Antiphonæ.*

Pascha nostrum pro nobis immolatus est Christus; proindè festum agamus,

I

DIES PASCHATIS.

mus, non vetere fermento, neque improbitatis malitiæque fermento, sed sinceritatis, veritatísque panibus in-fermentatis. 1 *Cor.* v. 7.

Christus ex mortuis excitatus non jam moriturus est, non jam morti est obnoxius. Quòd enim mortuus est, peccato mortuus est semel; quòd autem vivit, Deo vivit. Sic vos quoque existimate vosipfos mortuos quidem esse peccato, sed vivos Deo, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Rom.* vi. 9.

NUNC Christus ex mortuis surrexit; fuit eorum, qui obdormivere, primitiæ. Quum sit enim per hominem mors, etiam per hominem est mortuorum resurrectio. Ut enim per Adam omnes moriuntur, sic per Christum omnes reviviscent. 1 *Cor.* xv. 20.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

RESPONSIO.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. *Amen.*

COLLECTA.

Omnipotens Deus, qui, per Filium tuum unigenitum Jesum Christum devictâ morte, nobis vitæ æ-

ternæ portam aperuisti; supplices quæsumus, ut quæ pia vota, tuâ nos præveniente singulari gratiâ, in nostras mentes indis, ea, Te continuè adjuvante, benè effecta demus, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui vivit, & regnat unâ Tecum, & cum Spiritu Sancto, semper unus Deus, in perpetua secula. *Amen.*

Epistola Coloss. iii. 1.

SI igitur in Christo surrexistis, superis studete, ubi Christus est, Deo dexter assistens. Supera sentite, non terrestria. Interiistis enim, vestræque vita cum Christo latet apud Deum. Cùm Christus, vita nostra patefiet, tum vos quoque unâ cum eo patefietis gloriosi. Quamobrem necate vestra membra terrestria, impudicitiam, obscœnitatem, libidinem, cupiditatem malam, & avaritiam, quæ simulachrorum cultus est: propter quæ invadit ira Dei contumaces homines, in quibus vos quoque versati estis aliquandò, dum in eis viveretis.

Evangelium D. Joh. xx. 1.

Primo autem post Sabbatum die, Maria Magdalena manè venit, cùm adhuc tenebræ forent, ad monimentum, & saxum aspiciat amotum

FERIA SECUNDA IN PASCHATE.

amotum à monumento. Itaque currit, & ad Simonem Petrum, atque ad alterum discipulum, quem Jesus amabat, venit, eisque sic dicit, Sublatus est ex monumento Dominus, neque scimus ubi sit positus. Igitur egressus Petrus, & alter discipulus, venerunt ad monumentum. Accurrentibus simul ambobus, alter discipulus Petro celerius præcurrit, priorque venit ad monumentum, & incurvatus vidit quidem jacentia lintea, non tamen introgressus est. At Simon Petrus eum sequens venit, & in monumentum ingressus, videt jacentia lintea, & sudarium (quod super ejus capite fuerat) non cum linteis jacentes, sed seorsum in uno loco involutum. Tum demum intravit etiam alter discipulus, qui prior venerat ad monumentum: Viditque, & credidit. Nondum enim literas intelligebant, oportere eum ex mortuis resurgere. Itaque rursus ad se discesserunt discipuli.

Feria secunda in Paschate.

COLLECTA.

Omnipotens Deus, qui, per Filium tuum unigenitum Jesum Christum de-

vicatâ morte, nobis vitæ æternæ portam aperuisti; supplices quæsumus, ut quæ pia vota, tuâ nos præveniente singulari gratiâ, in nostras mentes indis, ea, Te continuè adjuvante, benè effecta demus, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui vivit, & regnat unâ Tecum, & cum Spiritu Sancto, semper unus Deus, in perpetua secula. *Amen.*

Pro Epistola Act. x. 34.

TUNC Petrus in hunc modum orationem habuit: Re ipsâ comperio, non habere personarum rationem Deum; quin apud omnes nationes qui eum metuit, & justitiam exercet, is ei acceptus est. Quem sermonem misit Israëlitis, pacem per Jesum Christum nuncians, is est omnium Dominus. Vos scitis, quæ res acciderit per totam Judæam ducto à Galilæa initio, post prædicatum à Johanne baptisma: Jesum dico à Nazareth, ut eum Deus Sancto Spiritu ac potestate unxerit: Qui, ultrò, citròque commeans, benefaciebat, & omnes à diabolo oppressos sanabat, quippe cui Deus adesset. Et nos testes sumus omnium, quæ cum in regione Judæorum, tum Hierosolymæ fecit: Quem illi in ligno suspensum

FERIA SECUNDA IN PASCHATE.

interfecerunt: Hunc Deus tertio die suscitavit, & ut manifestus fieret, effecit, non omni vulgo, sed nobis designatis divinitus testibus, qui quidem cum eo comedimus & bibimus, postquam à mortuis surrexit. Isque nobis mandavit ut vulgo prædicemus, ac testificemur, eum vivorum esse mortuorumque iudicem à Deo destinatum. Huic vates omnes testimonium dant, eum esse, per cuius nomen peccatorum veniam consequantur, quicumque in eum credant.

Evangelium D. Luc. xxiv. 13.

Proficiscebantur autem eorum duo eo ipso die in vicum, distantem à Hierosolyma stadia sexaginta, cujus nomen erat Emmaus, & inter sese de omnibus iis rebus quæ acciderant colloquebantur. Atque, eis colloquentibus ac disputantibus, ipse Jesus accedit, & cum eis iter facit. Ità autem tenebantur eorum oculi, ut eum non agnoscerent. Atque ille; Qui sunt isti sermones, inquit eis, quos inter vos confertis, ambulantes, idque tristes? Cui unus, nomine Cleophas, ità respondit: Tūne solus adeò Hierosolymæ hospes es, ut ea nescias quæ in ea per hosce dies acciderunt? Quænam? inquit eis.

De Jesu Nazareno, inquit, qui vir vates fuit, re, verbisque potens, & in Dei & in totius populi conspectu: Utque eum tradiderint pontifices, magistratusque nostri ad capitale iudicium, & in crucem sustulerint: Et tamen nos eum esse sperabamus, qui Israëlitas liberaturus esset. Accedit ad hæc omnia, quòd tertius hic dies agitur ex quo facta sunt. Quanquam mulieres quædam ex nostris stupefecerunt nos; quæ, manè ad monumentum profectæ, neque corpus nactæ, redierunt, & se angelorum visum vidisse dixerunt, qui eum vivere dicerent. Et sociorum nostrorum quidam ad monumentum profecti, sic esse compererunt, quemadmodum dixerant fœminæ: Ipsum quidem non viderunt. Et ille, O socordes, inquit eis, & animo tardi ad credenda quæ tam multa dixere vates: Quasi verò non ea pati Christum, & ità suam inire gloriam oportuerit. Tum exorsus à Mose, omnes obiens vates, eis per omnia scripta, quæ de seipso dicta forent, interpretabatur. Deindè ubi propè vicum, quò proficiscebantur, ventum est, ipse se longiùs ire simulabat. Sed illi eum coëgerunt, dicentes, Mane nobiscum: Appetit enim vespéra, & dies

FERIA TERTIA IN PASCHATE.

dies inclinavit. Itaque ingressus est ad manendum cum eis. Atque inter accumbendum cum eis, panem sumpsit, eumque, faustâ super eo precatione usus fregit, & eis præbuit. Et illi, apertis eorum oculis, eum agnoverunt, atque ille ex eorum conspectu evanuit. Tum illi inter sese sic dicere; Nimirum nobis ardebat animus, cum nos in via alloqueretur, cumque nobis scripta aperiret. Ergo eâ ipsâ horâ surgunt, & Hierosolymam redeunt, & congregatos inveniunt undecim, eorumque socios, qui dicebant reipsâ surrexisse Dominum, seque Simoni ostendisse. Atque ipsi, quæ in via contigissent, narrare cœperunt, utque eis frangendo pane cognitus fuisset.

Feria tertia in Paschate.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui, per Filium tuum unigenitum Jesum Christum, devictâ morte, nobis vitæ æternæ portam aperuisti; supplices quæsumus, ut quæ pia vota, tuâ nos præveniente singulari gratiâ, in nostras mentes indis, ea, Te continuè adjuvante, benè effecta demus, per Jesum Christum

Dominum nostrum, qui vivit, & regnat unâ Tecum, & cum Spiritu Sancto, semper unus Deus, in perpetua secula. *Amen.*

Pro Epistola Act. xiii. 26.

VIRI & fratres, ex Abrahami genere oriundi, quique ex vobis Deum reverentur, vobis hæc salutaris missa doctrina est. Nam Hierosolymæ incolæ, eorumque magistratus eum ignorantes, vatium voces (quæ unoquoque Sabbato leguntur) eo damnato comprobantur: Et, nullo capitali crimine comperto, à Pilato ut ille necaretur petierunt. Ac postquam omnia de eo scripta perfecerunt, eum, patibulo detractum, posuerunt in monumento. Deus verò eum à mortuis excitavit: Qui compluribus diebus eis se ostendit, qui unâ cum eo ex Galilæa Hierosolymam ascenderant, qui quidem sunt ejus testes ad populum. Et nos vobis feliciter nunciamus, quod majoribus promiserat Deus, id nobis eorum posteris præstitisse resuscitato Jesu, ut etiam in Psalmo secundo scriptum est: Tu meus es Filius, ego te hodiè genui. Quòd autem eum ex mortuis excitârit, non jam rediturum ad interitum, sic dixit: Dabo vobis fide-

DOMINICA PRIMA à PASCHATE.

lem Davidis benignitatem. Itaque alibi quoque dicit : Non es passurus ut pius tuus corruptionem patiatur. Nam David quidem, postquam ætati suæ inservivit, Dei consilio obdormivit, & ad suos majores additus, corruptionemque passus est. Sed quem Deus excitavit, is corruptionem passus non est. Quamobrem hoc vobis notum esto : Viri fratres, vobis per hunc peccatorum veniam nunciari; ac ab omnibus à quibus per Mosis legem solvi nequivistis, per hunc, quicumque credat, solvi. Quamobrem prospicite, nè vobis illud usu veniat, quod est in vatibus dictum; Videte, ô contemptores, & præ admiratione obtorpecite: nam ejusmodi rem ego facturus sum vestris temporibus, quam non sitis credituri, si quis vobis exponat.

Evangelium D. Luc. xxiv. 36.

JESUS in eorum medio stetit, &, Salvete, inquit. Cumque, pavefacti ac perterriti, se spiritum cernere putarent, dixit eis, Quid turbati estis? Aut cur istæ subeunt animos vestros cogitationes? Aspicite meas manus atque pedes, quod ipse ego sum. Attrectate me & aspicite: Nam spiritus quidem carnem & ossa non habet,

ut habere me videtis. Hæc locutus, ostendit eis manus atque pedes. Cumque adhuc præ gaudio diffiderent, ac mirarentur, dixit eis, Habetis hîc aliquid edulii? Tum illi tosti piscis partem, & favi mellis, præbuerunt; & ille coram eis sumpsit, ac comedit, & ad eos sic verba fecit: Hæc sunt quæ vobis, dum adhuc vobiscum eram, dixi, Scilicet oportere omnia in Mosis lege, Vatibusque, & Psalmis, de me scripta perfici. Tum eis mentem ad intelligenda scripta aperuit, & ita dixit; Sic scriptum fuit, & sic Christum supplicio affici oportuit, & tertiâ die ex mortuis resurgere, ejusque nomine vitæ correctionem, & peccatorum veniam per omnes gentes, facto à Hierosolymis initio, prædicari: Atque horum vos testes estis.

Dominica prima à Paschate.

COLLECTA.

OMnipotens Pater, qui Filium tuum unicum dedisti, ut, propter nostra delicta mortuus, propter nostram justitiam revivisceret; da ut, abjecto improbitatis malitiæque fermento, & purâ vivendi ratione & verè Tibi semper serviamus, per merita

DOMINICA SECUNDA à PASCHATE.

merita ejusdem Filii tui Jesu Christi, Domini nostri. *Amen.*

Epistola 1 D. Joh. v. 4.

Quicquid ex Deo natum est vincit mundum: Et hæc victoria est, quæ vincit mundum, fides nostra. Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit Jesum esse Dei Filium? Hic est, qui venit per aquam & sanguinem, Jesus Christus: Non in aqua solum, sed in aqua & sanguine. Et Spiritus est qui testatur; siquidem Spiritus est veritas. Quoniam tres sunt qui testantur in cælo, Pater, Sermo, & Spiritus Sanctus: Et hi tres unum sunt. Item tres sunt, qui testantur in terra, spiritus, & aqua, & sanguis, qui tres in unum consentiunt. Si hominum testimonium admittimus, Dei testimonium majus est. Atque hoc est quod Deus de Filio suo testimonium dixit: Qui credit in Dei Filium, is in se Dei testimonium habet. Qui Deo non credit, mendacem facit eum: Quia testimonio fidem non habuit, quod dixit Deus de Filio suo. Est autem hoc testimonium, quod æternâ vitâ donavit nos Deus, quæ vita in ejus Filio est. Qui Dei Filium habet, vitam habet: Qui Dei Filium non habet, vitam non habet.

Evangelium D. Joh. xx. 19.

CUM esset vespera illo ipso die, qui proximus erat à Sabbato, clausis, præ Judæorum metu, ejus loci portis, ubi erant discipuli congregati, venit Jesus, in mediòque stetit, & eis dixit, Pax vobis. Ac, eo dicto, ostendit eis suas manus atque latus. Hic, cum discipuli viso Domino lætati essent, Jesus eos denuo sic allocutus est; Pax vobis. Quemadmodum misit me Pater, sic ego mitto vos. Hoc dicto afflavit, & eis dixit; Accipite Spiritum Sanctum. Si quorum peccata remiseritis, remissa erunt: Si quorum tenueritis, tenta erunt.

Dominica secunda à Paschate.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui Filium tuum unicum dedisti, ut esset nobis & sacrificium pro peccato, & exemplum piæ vitæ, da nobis gratiam, per quam animis gratis ut maximè hoc ipsius inæstimabile apud nos collocatum beneficium accipiamus, & navemus operam, ut indiès sanctissimæ illius vitæ beata vestigia subsequamur; per eundem Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola

DOMINICA TERTIA À PASCHATE.

Epistola 1 Pet. ii. 19.

HOC enim gratiam emeretur, si quis, quoniam sibi sit Dei conscius, dolores fert, patiens injuste. Nam quæ gloria est, si peccantes cædi vos sustinetis? At si rectè facientes toleratis injuriam, hoc verò gratiam meretur apud Deum. Ad hoc enim vocati estis, siquidem Christus quoque pro nobis injuriam passus est, nobis exemplum relinquens, ut ejus vestigia subsequamini: Qui peccatum nullum commisit, nec exitit in ejus ore dolus: Qui conviciantibus convicia non regerebat, injuriam patiens non minabatur, sed rem justè judicaturus committebat: Qui peccata nostra ipse suo corpore sustulit in patibulum, ut peccatis defuncti, justitiæ vivamus: Cujus vibice vos estis sanati. Eratis enim quasi palantes oves: sed nunc ad pastorem vos, & animarum vestrarum episcopum, convertistis.

Evangelium D. Joh. x. 11.

Dixit Jesus, Ego sum pastor bonus. Pastor bonus animam suam ponit pro ovibus. At mercenarius, qui pastor non est, cujus suæ non sunt oves, si venientem lupum videt, fugit, relictis ovibus: Lupus oves

rapit, ac profligat. At mercenarius fugit, nempe quia mercenarius, nec ovium curam gerens. Ego sum pastor bonus, & meas agnosco, & à meis agnoscor. Ut me novit Pater, sic ego Patrem novi, animamque meam pono pro ovibus: Et alias oves habeo; quæ non sunt hujus ovilis; quæ etiam mihi adducendæ sunt, meamque vocem audient; & fiet unum ovile, & unus pastor.

Dominica tertia à Paschate.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui in errore versantibus veritatis tuæ lumen præfers, quò in justitiæ viam redire possint; da omnibus qui in Religionis Christianæ societatem co-optantur abstinere ab iis quæ professioni suæ adversantur, quæque ipsi congruant sectari omnia, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola 1 Pet. ii. 11.

Charissimi, (cohortor ut inquilinos ac peregrinos) abstinete vos à corporis cupiditatibus, quæ contra animum militant, honestè vos gerentes apud externos, ut, pro eo quod vobis tanquam maleficis detrahunt, ex rectè factis

DOMINICA QUARTA à PASCHATE.

factis vos considerantes, honorent Deum in die visitationis. Itaque omnibus parete personis humanis propter Dominum: Et regi, ut potestate pollenti; & prætoribus, ut ab eo tum ad maleficorum ultionem, tum ad beneficorum laudationem missis. Nam ea est Dei voluntas, ut, rectè facientes, amentium hominum ignorantiam compescatis; ut liberi, non ut vitiorum prætextum habentes libertatem, sed ut Dei servi. Omnes honorate: Fraternitatem amate, veremini Deum, regem honorate.

Evangelium D. Joh. xvi. 16.

Dixit Jesus discipulis suis, Paulò pòst non videbitis me, rursúmque paulò pòst cernetis me, quoniam ego ad Patrem proficiscor. Tum ejus discipulorum nonnulli sic inter sese dicere: Quid sibi vult, quod nobis dicit, paulò pòst non visuros se, rursúmque paulò pòst aspecturos se? Itémque, se ad Patrem proficisci? Hoc quid est, quod dicit, Paulò pòst? Nescimus quid loquatur. At Jesus, intelligens eos velle interrogare se, sic eos affatus est: De eo inter vos contenditis, quòd dixi, vos paulò pòst non visuros me, rursúmque paulò pòst

aspecturos me? Hoc pro certo & indubitato habetote: Vos flebitis ac lamentabimini, at mundus lætabitur: Vos verò dolebitis, sed dolor iste vertetur in lætitiám. Mulier, dum parit, in dolore est, quippè cujus hora venit: Sed postquam puerum edidit, non jam meminit cruciatús, præ lætitiá quòd editus est in mundum homo. Vos quoquè nunc quidem in dolore estis: Sed revisam vos, vestérque lætabitur animus, vestráque lætitiám nullus vobis eripiet.

Dominica quarta à Paschate.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui solus potes effrænatos animos & affectus peccatorum regere, da populo tuo amare quod præcipis, & quod promittis affectare, ut, inter tot tantásque rerum vicissitudines, ibi animi nostri sint firmè defixi, ubi solida gaudia reposita sunt, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola D. Jac. i. 17.

OMNE bonum donum omnéque perfectum munus supernè est, descendens à Patre luminum, apud quem nulla est mutatio, aut ulla

DOMINICA QUINTA à PASCHATE.

ulla conversionis umbra. Is consulto nos genuit, veritatis oratione, ut essemus quædam quasi primitiæ suorum operum. Proindè, mei fratres charissimi, esto omnis homo ad audiendum celer, ad loquendum tardus, ad iram tardus. Nam hominis ira divinæ justitiæ non paret. Quamobrem, fratres, omnibus vitiorum fordibus, excrementisque depositis, committere accipite fativum sermonem, qui vestras animas servare potest.

Evangelium D. Johan. xvi. 5.

Dixit Jesus suis discipulis, Nunc verò proficiscor ad eum qui me misit; nec quisquam me vestrum interrogat, quo proficiscor: Sed, quoniam hæc vobis locutus sum, animos habetis mœroris plenos. At ego vobis verum dico: E re vestra est, ut ego discedam; nisi enim discessero, Confirmator ad vos non veniet. Sin abiero, eum ad vos mittam; atque ille ubi venerit, mundum arguet de peccato, & de justitia, & de judicio. De peccato, quoniam mihi fidem non habent: De justitia, quoniam ad Patrem discedo, nec me videbitis ampliùs: De judicio, quoniam hujus mundi princeps judicatus est. Adhuc multa vobis habeo

dicenda, sed quæ nunc ferre nequeatis. Verùm cum venerit ille, videlicet veritatis Spiritus, præbit vobis ad omnem veritatem. Non enim suâ sponte loquetur, sed quæcunque audiverit eloquetur, & futura vobis prænuntiabit. Ille me illustrabit: Siquidem de meo sumet, quæ vobis exponat. Omnia quæcunque Pater habet, mea sunt; Proptereà dixi, illum de meo sumpturum esse, quæ vobis exponat.

Dominica quinta à Paschate.

COLLECTA.

Domine, à quo omnia bona dimanant, largire nobis supplicibus tuis famulis, ut, tuo nos afflatus Spiritu, quæ bona sunt, ea cogitemus, & tuo clementi ductu eadem præstemus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Jac. i. 22.

ESTE autem ii qui sermoni pareatis, non eum duntaxat audiat: alioquin vosipsos decipitis. Nam si quis sermonem audit, nec exequitur, is perindè est, ac si quis corporis sui faciem contempletur in speculo, deindè seipsum speculatus abeat, ac protinùs qualis sit obliviscatur.

DIES ASCENSIONIS DOMINI.

liviscatur. Qui vero in perfectam libertatis legem penitus introspexerit, & in ea manserit, is qui non sit obliuioſus auditor, ſed operis effector, ſuo facto beatus erit. Si quis ſibi videtur eſſe religioſus apud vos, neque tamen linguam ſuam frænât, ſed animum ſuum fallit, hujus vana eſt religio. Religio pura & impolluta apud Deum & Patrem hæc eſt: Curam gerere pupillorum & viduarum in eorum calamitate, & intaminatum ſe cuſtodire à mundo.

Evangelium D. Joh. vi. 23.

Vobis etiam, etiâque confirmo, Quæcunque à meo Patre per meum nomen poſtulaverint, daturum eſſe vobis. Haſtenûs nihil per meum nomen petiſtiſtis: Petite, & obtinebitis, ut plena ſit veſtra lætitiâ. Hæc vobis oratione figuratâ locutus ſum: Tempus erit, cùm non jam per figuras vos alloquar, ſed apertè vobis de Patre meo diſſeram. In illo quidem tempore per meum nomen poſtulabitis: Neque verò vobis promitto, me veſtrâ cauſâ oraturum eſſe Patrem: Ipſe enim Pater diligit vos, quoniam vos me diligitis, & me creditis à Deo proſectum. Proſectus à Patre veni in mundum,

rurſum relinquo mundum, & ad Patrem diſcedo. Tum ejus diſcipuli, Nunc tu quidem apertè loqueris, inquiunt ei, nec ullâ orationis figurâ uteris. Nunc ſcimus, te omnia ſcire, nec opus tibi eſſe ut te quis interroget: hinc te à Deo proſectum credimus. At Jeſus contrâ; Nunc creditis? inquit, atqui adventat hora, & jam advenit, cùm alius aliò diſſipabimini, & me ſolùm relinquetis: Quanquàm non ſum ſolus, adeſt enim mihi Pater. Hæc vobis idèd locutus ſum, ut in me acquieſcatis. In mundo afficiemini cruciату: Sed bono eſſe animo, ego vici mundum.

Dies Aſcenſionis Domini.

COLLECTA.

DA quæſumus, omnipotens Deus, ut, qui Filium tuum unigenitum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum cœlos credimus aſcendiſſe, nos ipſi quoquæ eos tum animo tum mente aſcendamus, & apud eum perpetuo maneamus, qui vivit & regnat unâ Tecum, & cum Spiritu Sancto, unus Deus, in diem ſempiternum. Amen.

Pro

DIES ASCENSIONIS DOMINI.

Pro Epistola Aët. i. 1.

PRimum quidem librum feci de omnibus, Theophile, quæ Jesus & facere & docere institit, ad eum usquè diem, quo, postquam Apostolis, quos elegerat, mandata per Spiritum Sanctum dedit, fursùm latus est: Quibus etiam seipsum viventem, post suum supplicium, multis certis indiciis exhibuit, eis per quadraginta dies apparendo, & de Dei regno disserendo. Ac, eos frequentando, mandavit eis, nè Hierosolymis discederent, sed Patris promissum expectarent: Quod ex me audivistis, inquit, Johannem quidem aquâ baptizâsse, sed vos Sancto Spiritu baptizandos esse, post dies hosce non multos. Atque illi quidem congregati sic eum interrogârunt; Domine, an hac tempestate Israëlitis regnum instauraturus es? Quibus ille, Non est vestrum, inquit, tempestates aut tempora novisse, quæ Pater in sua potestate posuit. Sed vim accipietis Spiritûs Sancti, qui vos invadet, mihiq; testes eritis & Hierosolymæ, & in tota Judæa, ac Samaria, deniquè ad ultimas terras. Hæc fatus, spectantibus eis, fursùm sublatus est, eumque

nubes subduxit eorum oculis. Ac dum, eo abeunte, illi in cælum contuentur, ecce duo viri eis in vestibus albis astiterunt, qui ita dixerunt; Galilæi, quid statis in cælum intuentes? Hic Jesus, qui istinc in cælum receptus est, sic veniet, quo pacto vidistis eum in cælum discedentem.

Evangelium D. Marc. xvi. 14.

TAndem discumbentibus illis undecim apparuit, & eis incredulitatem ac perviciam exprobravit, quo eis, qui se resurrexisse viderant, non credidissent: Eisq; dixit; Ite in totum orbem & prædicate Evangelium omni creaturæ: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, servabitur; qui vero non crediderit, condemnabitur: Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia ejicient: Linguis loquentur novis: Serpentes tollent: Et, si quid mortiferum biberint, non eis nocebit: Cum ægrotis manus imponent, illi bene habebunt. Igitur Dominus, postquam eos allocutus est, sublatus est in cælum, & ad Dei dexteram sedit. Illi vero digressi ubique prædicârunt, Domino adjuvante, & orationem sequentibus signis confirmante,

Dominica

DOMINICA PROXIMA AB ASCENSIONE.

Dominica proxima ab Ascensione.

COLLECTA.

DEUS glorioſe Rex, qui unigenam Filium tuum Jeſum Chriſtum cum ingenti triumpho in cœleſte tuum regnum extuliſti; exoramus te, nè nos reliquas pupillos, ſed Spiritum Sanctum tuum nobis mitte, qui conſoletur nos, & ad eum locum nos efferat, quem Jeſus Chriſtus Servator noſter prior conſcendit, qui vivit & regnat unà Tecum, & cum Spiritu Sancto, unus Deus, in perpetua ſecula. *Amen.*

Epistoła 1 Pet. iv. 7.

OMnium autem finis inſtat. Quocirca eſte ſobrii, & ad ſupplicationes vigiles, ac ante omnia mutua charitatem intentam habete: Nam charitas multa peccata tegit. Eſte alii in alios hoſpitaſes, ſine murmuribus. Prout quiſque aliquo munere dotatus eſt, ita id alii in alios diſpenſate, ut boni variorum Dei benefici-orum diſpenſatores. Si quis loquitur, ut divina oracula: ſi quis ſubminiſtrat, ut ex facultate, quam Deus ſuppeditet, quòd in cunctis celebretur Deus, per Jeſum Chriſtum, cujus

eſt & gloria & imperium in perpetua ſecula. *Amen.*

Evangelium D. Johan. xv. 26. & Init. cap. 16.

CUM autem venerit Confirmator, quem ego vobis à Patre mittam, ſcilicet Spiritus veritatis, qui à Patre proficiſcitur, is de me teſtabitur: Quin & vos teſtes eſtis, qui mecum fueritis ab initio. Hæc vobis loquor, nè deficiatis. Privabunt vos collegiis: Atque adeò tempus erit, cùm omnes, qui vos interficient, putabunt ſe cultum præſtare Deo. Quæ quidem vobis idèd facient, quòd neque Patrem, neque me nòrunt. Atque hæc idèd vobis loquutus ſum, ut, cùm tempus venerit, memineritis eorum, quòd ego vobis ea dixerim.

Dominica Pentecoſtes.

COLLECTA.

DEUS, qui quaſi hoc ipſo tempore fidelium tuorum animos, tuo eos Sancti tui Spiritus lumine illuſtrans, docuiſti; præſta nos per eundem Spiritum recta omnia ſapere, & in ejus ſancta conſolatione ſemper gaudere, per merita Jeſu Chriſti Servatoris noſtri, qui vivit & regnat Tecum, in unitate ejuſdem

K

DOMINICA PENTECOSTES.

jusdem Spiritûs, unus Deus, in diem sempiternum. *Amen.*

Pro Epistola Aët. ii. 1.

UT autem perventum est ad diem Pentecostes, cùm omnes simul essent eodem in loco, extitit repentè de cœlo sonus, quasi vehementis flatûs ruentis, totâmq; domum replevit, ubi sedebant: Eîsque conspectæ sunt dividuæ quædam quasi ignis linguæ, qui eorum unicuique insedit; repletique sunt omnes Sancto Spiritu, & diversis loqui linguis cœperunt, prout eis Spiritus fari dabat. Erant autem Hierosolymæ habitantes Judæi, homines religiosi, ex omnibus quæ usquàm sub cœlo sunt gentibus. Igitur, ejus rei dissipatâ famâ, vulgò convenire, & confusi esse quòd eos suâ quisque vernaculâ linguâ loquentes audiret. Itaque attoniti omnes mirabantur, & sic inter sese dicant; Nonne omnes hi, qui loquuntur, Galilæi sunt? Ecquid est, quod nostrum quisque vernaculam sibi linguam nativâmq; audiat? Parthi, Medi, Elamitæ, Mesopotamiæ incolæ, Judææque & Cappadociæ, Ponti & Asiæ, Phrygiæ, & Pamphyliæ, & Ægypti, & eju Libyæ partis, quæ est secundum Cyrenen, & peregrinantes

Romani, tum Judæi, tum Asciti, Cretensesque & Arabes, audimus eos rerum divinarum amplitudinem nostris linguis eloquentes.

Evangelium D. Joh. xiv. 15.

JESUS dixit discipulis suis, Si me amatis, mea præcepta servate. Ego vero meum Patrem exorabo, ut alium vobis Confirmatorem det, qui vobiscum perpetuo maneat, scilicet veritatis Spiritum, quem mundus consequi non potest, quod eum neque videt, neque cognoscit: At vos eum cognoscitis, quoniam apud vos manet, & in vobis futurus est. Non relinquam vos orbos: Invisam vos. Post paulò jam me non videbit mundus: At vos videbitis: Quoniam & ego vivo, & vos vivetis. In illa die vos intelligetis, & me in Patre meo, & vos in me, & me in vobis esse. Qui mea præcepta tenet, conservatque, ille est qui me amat. Qui verò me amat, amabitur à Patre meo: Eumque ego amabo, & me ei patefaciam. Tum Judas, non Iscariota, Domine, inquit ei, quid causæ est, ut tu nobis teipsum sis patefacturus, mundo non itè? Cui Jesus, Si quis me amat, inquit respondens, is sermoni meo parebit, eumque meus Pater amabit,

FERIA SECUNDA IN PENTECOSTE.

mabit, & ad eum veniemus, & apud eum manebimus. Qui me non amat, mea dicta non exequitur. Sermo autem, quem auditis, meus non est, sed Patris, qui misit me. Hæc vobis elocutus sum, apud vos manens. Sed Consolator, Spiritus Sanctus, quem mittet Pater meo nomine, is vos omnia docebit, & vobis in memoriam revocabit quæcunque ego vobis dixi. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: Non quemadmodum dat mundus, ego do vobis. Nolite animo perturbari, neque formidare. Audivistis ut dixerim vobis, abire me, revisurum vos. Si me amaretis, gauderetis, quia dixissem, me ad Patrem proficisci; quod Pater major me sit. Et nunc dixi vobis priusquam fiat, ut, cum factum fuerit, credatis. Jam non multa loquar vobiscum: Venit enim hujus mundi princeps, nec habet in me quicquam. Sed intelligendum mundo est, me amare Patrem: Et, ut mihi mandavit Pater, ita facere.

Feria secunda in Pentecoste.

COLLECTA.

DEUS, qui quasi hoc ipso tempore fidelium tuorum animos, tuo eos tui

Sancti Spiritus lumine illustrans, docuisti; præsta nos per eundem Spiritum recta omnia sapere, & in sancta ejus consolatione semper gaudere, per merita Jesu Christi Servatoris nostri, qui vivit & regnat Tecum, in unitate ejusdem Spiritus, unus Deus, in diem sempiternum. *Amen.*

Pro Epistola Act. x. 34.

TUNC Petrus in hunc modum orationem habuit: Re ipsâ comperio, non habere personarum rationem Deum: quin apud omnes nationes, qui eum metuit & justitiam exercet, is ei acceptus est. Quem sermonem misit Israëlitis, pacem per Jesum Christum nuncians, is est omnium Dominus. Vos scitis, quæ res acciderit per totam Judæam, ducto à Galilæa initio, post prædicatum à Johanne baptisma: Jesum dico à Nazareth, ut eum Deus Sancto Spiritu ac potestate unxerit: Qui ultrò, citroque commeans, benefaciebat, & omnes à diabolo oppressos sanabat, quippè cui Deus adesset. Et nos testes sumus omnium quæ in regione Judæorum & Hierosolymæ fecit: Quem illi in patibulo suspensum interfecerunt. Hunc Deus tertio die suscitavit, & ut manifestus fieret, effecit, non omni vul-

FERIA TERTIA IN PENTECOSTE.

go, sed nobis designatis divinitus testibus, qui quidem cum eo comedimus & bibimus, postquam à mortuis surrexit. Isque nobis mandavit, ut valgo prædicemus, ac testificemur, eum vivorum esse, mortuorumque iudicem à Deo destinatum. Huic vates omnes testimonium dant, eum esse, per cuius nomen peccatorum veniam consequantur quicumque in eum credant. Adhuc hæc verba loquente Petro, invasit Sanctus Spiritus omnes, eam orationem audientes: Sûntque attoniti, qui erant à circumcissione fidentes, quicumque cum Petro venerant, quod etiam extranei Sancti Spiritûs munere perfusi essent. Audiebant enim eos linguis loquentes, Deumque celebrantes. Tum Petrus, Nunquis aquam, inquit, prohibere potest, quod minùs baptizentur hi, qui, ut & nos, Sanctam Spiritum adepti sint? Eosque in Domini nomine iussit baptizari. Tunc illi eum exorârunt, ut ibi dies aliquot maneret.

Evangelium D. Joh. iii. 16.

SIC enim amavit Deus mundum, ut Filium suum unigenam dederit, ut quisquis in eum credat, non pereat, sed vitam obtineat sempiternam. Non enim

misit Deus Filium suum in mundum, ut mundum damnet, sed ut servetur per eum mundus. Qui in eum credit, non damnabitur: Qui verò non credit jam damnatus est, quòd in unigenæ Dei Filii nomen non crediderit. Hæc est autem damnatio, quod, cùm venerit in mundum lux, tenebras magis quam lucem amaverint homines, quippè quorum prava forent opera. Quisquis enim vitiosa facit, lucem odit, nec in lucem prodit, nè ejus facta arguantur. Sed qui vera facit, is in lucem prodit, ut patefiant ejus opera, utpotè facta divinitus.

Feria tertia in Pentecoste.

COLLECTA.

DEUS, qui quasi hoc ipso tempore fidelium tuorum animos, tuo eos Sancti tui Spiritûs lumine illustrans, docuisti; præsta nos per eundem Spiritum recta omnia sapere, & de ejus sancta consolatione semper gaudere, per merita Jesu Christi Servatoris nostri, qui vivit & regnat Tecum, in unitate ejusdem Spiritûs, unus Deus, in diem sempiternum. *Amen.*

Pro

DOMINICA TRINITATIS.

Pro Epistola Act. viii. 14.

Audientes autem qui Hierosolymis erant Apostoli admissam esse à Samaria divinam doctrinam, miserunt ad eos Petrum ac Johannem; qui, eò digressi, pro eis orârunt, ut Sanctum Spiritum obtinerent. Nullum enim adhuc eorum invaserat: Tantùm in Christi Jesu nomen erant baptizati. Itaque illi eis manus imposuerunt, atque ii Sanctum Spiritum adepti sunt.

Evangelium D. Johan. x. 1.

Certò, certòque scitote, qui in ovium stabulum non per januam intrat, sed aliâ transcendit, eum furem ac latronem esse. Qui verò per januam intrat, pastor est ovium. Huic janitor aperit, ejusque vocem audiunt oves, isque suas oves appellat nominatim, educitque, & emissis ovibus suis, præit viam: Eùmque sequuntur oves, quippè cujus vocem agnoscant, alienum autem non sequantur, sed fugiant, quippè quæ alienorum vocem non agnoscant. Hanc sententiam cum eis dixisset Jesus, nec illi intelligerent, quid sibi vellet ea quæ eis dicebat; Jesus porrò dixit eis; Certò, certòque scitote me ovium esse januam. Omnes qui-

cunque ante me venerunt, fures sunt & latrones, nec eos audiverunt oves. Ego sum janua: per me, qui intrabit, servabitur; & intrabit, & exhibit, & pascuum inveniet. Fur non venit nisi ut furetur, ut mactet, ut perdat. Ego veni, ut vitam habeant, & largiùs habeant.

Dominica Trinitatis.

COLLECTA.

Omnipotens & sempiternè Deus, qui nos famulos tuos gratiâ donâsti, in veræ fidei confessione, æternæ Trinitatis gloriam agnoscere, & in potentia divinæ Majestatis adorare Unitatem: Te quæsumus nos hâc fide firmos præstare velis, & contra omnes res adversas in perpetuum protegere, qui vivis & regnas unus Deus, in omnem perpetuitatem. Amen.

Pro Epistola Apocal: iv. 1.

Postea animadverti apertam in cælo portam, vóxque illa prima (quam, perindè ac si mecum tuba loqueretur, audiveram) dixit, Ascende hùc, & tibi ostendam quæ posthàc futura sunt. Hic ego, continuò divinitùs afflatus, video positum in cælo folium, & in folio se-

DOMINICA TRINITATIS.

dentem quendam, qui sedens aspectu similis erat jaspidi gemmæ, & sardio. Solum circumdabat iris, aspectu smaragdum referens: Idémque solum circumstabant viginti quatuor folia, in quibus foliis vidi sedentes viginti quatuor senatores, vestibus indutos candidis, qui in capitibus coronas habebant aureas. Ex folio prodibant fulgura, & tonitrua, & fragores; & septem faces igneæ & ante solum ardentes, quæ sunt septem Dei spiritus. Ante solum erat mare vitreum, crystalli simile; & in medio solii, circumque solum, quatuor animalia, oculis, & à fronte & à tergo referta. Primum animal erat leoni simile: Alterum animal erat vitulo simile: Tertium animal faciem habebat hominis: Quartum animal simile erat aquilæ volanti. Hæc quatuor animalia habebant singula senas alas, per circuitum, & intus erant oculis referta. Ea, sine ulla intermissione, dies & noctes dicunt; S A N C T V S, S A N C T V S, S A N C T V S Dominus Deus omnipotens, qui fuit, qui est, & qui venturus est. Cum autem tribuunt animalia gloriam, & honorem, & gratiarum actionem sedenti in folio, viventi in perennia secula, procumbunt

viginti quatuor senatores ante sedentem in folio, & adorant viventem in perennia secula; abjiciuntque suas coronas ante solum, dicentes; Dignus es, Domine, qui gloriam, & honorem, & potestatem accipias, quoniam tu omnia condidisti, eaque tuâ voluntate & sunt & condita sunt.

Evangelium D. Johan. iii. 1.

ERAT autem homo quidam ex Pharisæis, nomine Nicodemus, Judæorum primarius. Is Jesum noctu adiit, & eum sic est allocutus: Magister, scimus te venisse doctorem à Deo. Nam ista tam miranda facere, quæ tu facis, nemo possit, nisi adsit ei Deus. Cui Jesus respondens, Hoc tibi etiã atque etiã confirmo, inquit, qui denuò natus non fuerit, eum non posse divinum regnum videre. Et Nicodemus; Quo pacto possit homo nasci, qui sit senex? Nunquid potest iterum in ventrem suæ matris ingredi, atque nasci? At Jesus ei respondens; Hoc tibi magnoperè confirmo, qui ex aqua & Spiritu natus non fuerit, non posse in divinum regnum intrare. Quod ex carne natum est, caro est; & quod ex Spiritu natum est, spiritus est. Noli mirari quòd tibi dixerim,

DOMINICA PRIMA A TRINITATE.

dixerim, vobis esse renascendum. Ventus quo vult flat, ejusque sonitus tu audis; sed undè veniat, aut quò abeat, nescis: Sic est, quisquis ex Spiritu natus est. At Nicodemus contrà, Quo pacto possunt ista fieri? inquit. Cui respondens Jesus; Tu Israëlitarum doctor es, & hæc nescis? Hoc iterum atque iterum tibi confirmo; nos quod dicimus & testificamur, id scimus ac vidimus, & tamen testimonium nostrum non accipis. Si cum terrestria vobis dixerim, tamèn non creditis, quomodò, si dixero cœlestia, credetis? Atquè nemo cœlum conscendit, nisi qui ex cœlo descendit, Filius hominis, qui est in cœlo. Ac quemadmodum Moses serpentem extulit in solitudine, sic oportet Filium hominis extolli, ut quisquis ei fidem habeat, non pereat, sed vitam obtineat sempiternam.

Dominica prima à Trinitate.

COLLECTA.

DEUS omnibus, qui sibi collocant in te præsidium, robur, preces nostras admitte propitius; & quoniam sine Te nihil boni, præ humana imbecillitate, præstare valeamus, feras nobis auxilium gratiæ tuæ, per

quam præcepta tua exequentes, & voluntate & factis, apud te grata faciamus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola 1 D. Johan. iv. 7.

Charissimi, amemus nos inter nos. Nam amor à Deo est: Ac quisquis amat, ex Deo natus est, Deumque novit. Qui non amat, non novit Deum: Nam Deus amor est. In eo patuit Dei erga nos amor, quòd suum Filium unigenam misit Deus in mundum, ut per eum vivamus. In eo amor est, quod Deus, non quia nos eum, sed quia ipse nos amaverit, misit Filium suum, pro peccatis nostris piaculum. Charissimi, si sic nos amavit Deus, nos vicissim debemus amare nos mutuò. Deum nemo unquam vidit. Si alius alium amamus, manet in nobis Deus, sumusque ejus perfectò amore præditi. Hinc & nos in eo, & in nobis eum manere intelligimus, quòd nobis suum Spiritum impertivit: Et nos vidimus & testamur à Patre legatum esse Filium servatorem mundi. Quisquis Jesum Dei esse Filium confessus fuerit, & in eo Deus & is in Deo manet. Et nos amorem, quo nos Deus prosequitur, novimus
ac

DOMINICA PRIMA A TRINITATE.

ac credimus. Deus amor est: Et qui in amore manet, in Deo manet, & Deus in eo. In eo perfecto amore præditi sumus, si de judicii die confidimus, quòd qualis ille est, tales nos simus in hoc mundo. In amore metus non est: Quin perfectus amor foràs quatit metum, quoniàm metus cruciatum habet: Quique metuit, perfecto amore non est. Nos eum amamus, quoniàm prior ipse nos amavit. Si quis à se Deum amari dicit, & tamèn fratrem suum odit, mendax est. Qui enim fratrem suum, quem vidit, non amat; Deum, quem non vidit, quì possit amare? Atque hoc ab eo præceptum habemus, ut, Deum qui amat, suum quoquè fratrem amet.

Evangelium D. Luc. xvi. 19.

ERAT autem homo quidam dives, qui purpurâ & bysso vestiebatur quotidie lautè voluptatibus indulgens. Erat & quidam pauper nomine Lazarus, qui ad ejus vestibulum jacebat ulcerosus, cupiènsq; saturari micis, quæ de divitis mensa decidebant. Quin & canes veniebant, & ejus ulcera lingeabant. Accidit autem ut inoreretur pauper, & ab Angelis in Abrahami gremium auferretur. Mortuus est & dives, & se-

pultus. Atque is in orco, sublati oculis, cùm esset in cruciatibus, aspicit Abrahamum procùl, & in ejus gremio Lazarum, &, Pater Abrahamè, (inquit clamans) miserere mei, & mitte Lazarum, qui summo digito suo in aqua intincto mihi linguam refrigeret: Crucior enim in hac flamma. * At Abrahamus, Nate, inquit, memineris, & te tuis bonis in vita tua, & Lazarum malis esse defunctum. Nunc & hic in solatio, & tu in dolore es. Prætereà constat omninò inter nos & vos vasta vorago, ut, qui velint hinc ad vos transire, non possint, neque, qui istic sunt, ad nos trajiciant. Tum ille, Rogo igitur te, pater, ut eum in mei patris domum mittas, ut meos fratres (habeo enim quinque) commonefaciat, nè ipsi quoquè in hunc cruciatus locum veniant. At Abrahamus: Habent Mo sen & vates, inquit ei; eos audiant. Et ille: At verò, pater Abrahamè, si quis à mortuis ad eos fuerit perfectus, corrigent se. Si Mo sen (inquit ille) & vates non audiunt, nè si quidem quispiam ex mortuis resurgat, obtemperabunt.

Dominica

DOMINICA SECUNDA A TRINITATE.

Dominica secunda à Trinitate.

COLLECTA.

Domine, cujus auxilium & ductus iis nunquam defunt, quos in tui metu & amore firmo instituis; nos, quæsumus, providentiæ tuæ bonæ scuto munias, & sancti tui Nominis metum pariter & amorem in nobis effice perpetuum, per Jesum Christum Dominum nostrum.
Amen.

Epistola 1 D. Johan. iii. 13.

Nolite mirari, fratres mei, si vos odit mundus. Nos scimus, nos à morte ad vitam migrasse, quoniam fratres amamus. Qui fratrem non amat, manet in morte: Quisquis fratrem suum odit, homicida est. Scitis autem neminem esse homicidam, qui æternam vitam habeat in se manentem. Indè amorem Dei cognoscimus, quòd & ille pro nobis animam suam posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere. Jam qui cum hujus vitæ facultates habeat, & fratrem suum egere videat, tamen non ejus vicem miseratur, qui fieri potest ut sit Dei charitate præditus? Filioli mei, non verbis aut linguâ,

sed re ac veritate amemus. Ità fiet, ut nos à veritate esse intelligamus, & id in ejus conspectu animis persuasum habeamus. Quòd si nos damnat animus noster, major est Deus quàm noster animus, & cuncta novit. Charissimi, si noster animus nos non damnat, confidentiam habemus ad Deum: Ac quicquid postulamus, id ab eo impetramus, quoniam ejus præceptis obtemperamus, eique morem gerimus. Atque hæc est ejus præceptio, ut in ejus Filii Jesu Christi nomen credamus, & inter nos amemus, quemadmodum præceptum dedit. Ac qui ejus præceptis obedit, & ipse in illo, & ille in ipso manet. Atque hinc eum in nobis manere cognoscimus, videlicet ex Spiritu, quo nos donavit.

Evangelium D. Luc. xiv. 16.

HOMO quidam (inquit ei) fecit magnam cœnam, multosque invitavit: Et horà cœnæ servum suum misit, qui invitatos venire juberet: Jam enim parata esse omnia. At illi omnes ad unum se excusare. Primus sic ei dixit: Fundum emi, & eum visere necesse habeo; rogo te, habe me excusatum. Alter item dixit: Juga boum emi quinque, & ea exper-

tum

DOMINICA TERTIA A TRINITATE.

tum eo; rogo te, habe me excusatum. Itē alius, Uxorem duxi, inquit, ideoque ire non possum. Hæc servus domino suo renunciatum ivit. Tum iratus paterfamilias dixit servo suo: Egredere evestigio in urbis areas atque vicos; & pauperes, mutilosque, & claudos, & cæcos huc introducto. Deinde servus, Domine, inquit, factum est ut tu imperasti, sed superest locus. Tum Dominus, Proficiscere in vias, inquit, & in septa, & intrare coge, ut domus mea compleatur. Nam illud scitote, neminem hominum illorum invitatorum esse meam cœnam gustaturum.

ornamini: Nam Deus & superbis adversatur, & modestorum fautor est. Quamobrem summittite vos potenti Dei manui (ut vos tempore curationis evehat) omni vestri curâ in eum rejectâ; quippè cui curæ sitis. Sobrii este, vigilate: Nam adversarius vester, Diabolus, ut leo rugiens, circuit, quærens quem devoret. Cui resistite fide firmi, scientes eadem vestris, qui in orbe degunt, fratribus usu venire patiēda. Deus verò omnis gratiæ, qui nos ad æternam suam gloriam per Christum Jesum vocavit, is vos paulum passos componat, confirmet, corroboret, fundet. Ei gloria & imperium in perpetua secula. *Amen.*

Dominica tertiâ à Trinitate.

COLLECTA.

QUÆSUMUS, Domine, pro tua clementia nos exaudias: da etiâ, ut nobis, quibus accendisti studium tibi ex animo supplicandi, potentiæ tuæ magnitudo auxilium ferat in periculis, & in adversis rebus solatium, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola 1 D. Pet. v. 5.

SIMILITÈR, juniores, parete senioribus, & omnes invicem obsequendo modestiâ

Evangelium D. Luc. xv. 1.

FREQUENTABANT autem eum omnes publicani, & improbi, ejus audiendi gratiâ; & fremebant Pharisei atque Scribæ, dicentes, eum improbos admittere, cūque eis cibum capere. Atque ille eis hujusmodi similitudinem in hæc verba dixit: Quis homo vestrum est, qui, si centum habeat oves, & earum unam perdiderit, non relinquat in saltu nonaginta novem, & ad perditam vadat, donec eam inveniat? quam inventam suis imponit humeris, gaudens:

DOMINICA QUARTA A TRINITATE.

gaudens: Domúmque profectus, convocatos suos amicos & vicinos admonet, ut sibi congratulentur, qui suam ovem perditam invenerit. Scitote eodem modo majorem fore in cœlo lætitiám ob unum fontem, qui redeat ad frugem, quàm ob nonaginta novem infontes, qui vitæ correctione non egeant. Aut quæ mulier est, quæ, si drachmas habeat decem, & unam drachmam amittat, non lucernam accendat, domúmque verrat, & diligenter conquirat donèc inveniat? Ac, eâ inventâ, convocat amicas & vicinas, easque, ut sibi congratulentur, monet; sese enim quam perdidit invenisse drachmam. Eodem modo scitote apud divinos angelos lætitiám fieri ob unum fontem, qui ad frugem redeat.

Dominica quarta à Trinitate.

COLLECTA.

DEUS, omnium qui sibi collocant in Te præsidium propugnator, sine quo nihil est validum, 'nihil est sanctum: adauge & accumula nobis clementiam tuam; ut, Te Rectore, Te duce nostro, ità migremus per temporaria, ut tandèm sempiternis non excidamus:

His annue, cœlestis Pater, gratia Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

Epistola Rom. viii. 18.

CEnseo autem, ea, quæ hoc tempore patienda sunt, nèquaquam esse paria gloriæ, quâ sumus afficiendi. Ea est enim rerum naturæ expectatio, ut filiorum Dei patefactionem præstoletur. Nam vanitati natura rerum subjecta est, non suâ sponte, sed per eum qui eam spei submisit, fore ut ipsa quoquè rerum natura ab interitûs servitute asseratur, in gloriosam liberorum Dei libertatem. Scimus enim, omnem rerum naturam hætenus congemiscere atque condolere. Quinetiàm nos quoquè, qui Spiritûs primitias habemus, intra nos ipsos gemimus, adoptionem expectantes, liberationem nostri corporis.

Evangelium D. Luc. vi. 36.

ESTE igitur misericordes, ut vester etiam Pater est misericors. Nè judicate, & non judicabimini: Nè damnate, & non damnabimini. Remittite, & vobis remittetur; donate, & vobis donabitur; vobis mensura bona, conferta, concussa, ac super-

DOMINICA QUINTA A TRINITATE.

superfluens in sinum donabitur. Eâdem enim mensurâ quâ metiemini, remetietur vobis. Dicebat autem eis similitudinem : Potestne cæcus cæcum ducere? nonne ambo in foveam cadent? Non est discipulus supra magistrum suum : At unusquisque, qui perfectus est, eâdem conditione erit, quâ ejus magister. Quid autem cernis festucam in tui fratris oculo, & trabem in tuo ipsius oculo non animadvertis? Aut quî potes dicere fratri tuo, Frater, sine ut extraham festucam quæ est in oculo tuo; ipse trabem, quæ in oculo tuo est, non cernens? Histrio, extrahe priùs trabem ex oculo tuo, tum demùm cernes, ut festucam extrahas, quæ est in tui fratris oculo.

Dominica quinta à Trinitate.

COLLECTA.

DA, quæsumus, Domine, sub tuo ductu rerum humanarum cursum tranquillè adedò dirigi, ut Ecclesia tua tibi cum lætitia & pia quiete serviat, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola 1 Pet. iii. 8.

ESTE omnes unanimes eodem modo affecti,

fraterno amore, misericordes, affabiles, non malum malo, aut convicium convicio rependentes, sed è contrario fausta precantes : Sciennes ad hoc vocatos esse vos, ut felicitatem obtineatis. Nam qui vitæ cupidus est, & felicia videre vult tempora, coërceat linguam suam à malitia, & labra sua à loquendo fraudulentè : Declinet malum, & faciat benè : Studeat paci, eamque persequatur. Habet enim Dominus oculos intentos in justos, & aures ad eorum implorationem. Faciem autem habet Dominus intentam in maleficos. Ecquis verò est qui vos lædet, si bonitatis imitatores sitis? quanquàm etiàm, si propter justitiam feratis injuriam, felices estis. Quæ verò metuunt illi, vos nè metuite, neve turbamini, sed Dominum Deum animis sanctè colite.

Evan^gelium D. Luc. v. 1.

CUM autem hominum turba, divini sermonis audiendi gratiâ, ei incumberet, ad Gennesarethicum lacum astanti; conspicatus duo navigia ad lacum stantia (de quibus digressi piscatores retia lava bant) conscendit navigiorum unum, quod Simonis erat: Eumque monuit ut paulum à terra summove-

ret,

DOMINICA SEXTA A TRINITATE.

ret, refeditque, & hominum turbam ex navigio docere cepit. Deinde, facto loquendi fine, Simoni iussit ut in altum subduceret, utque sua retia laxarent ad prædam. Cui Simon respondit; Præceptor, tametsi totam noctem laborantes nihil cepimus, tamen ad tuum dictum laxabor rete. Atque, eo facto, tantam piscium multitudinem concluderunt, ut dirumpere tur eorum rete. Itaque sociis innuerunt, qui in altero erant navigio, ut se adjutum venirent. Qui ubi venerunt, utramque navem adeò repleverunt, ut eæ summergerentur. Eo viso, Simon Petrus ad ejus genua se abjecit, & Discede à me, inquit, nam ego nocens homo sum, Domine. Erat enim stupore correptus tum ipse, tum omnes ejus comites, ob piscium quam ceperant prædam. Similiter & Jacobus ac Johannes, Zebedæi filii, qui erant Simoni socii. At Jesus Simoni dixit; Ne metue, deinceps homines capies. Deindè illi, deductis ad terram navibus, eum relictis omnibus, secuti sunt.

Dominica sexta à Trinitate.

COLLECTA.

DEUS, qui tuis amatoribus, quæ humanam

mentem exuperant, bona præparâsti; tam eximium tui amorem cordibus nostris infunde, ut, tui præ omnibus amantes, promissa tua, quæ omnium vota exuperant, consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Rom. vi. 3.

AN ignoratis, quicumque sumus Christi Jesu nomine baptizati, ad ejus mortem esse baptizatos? Sumus ergò unà cum eo per baptismum ad mortem sepulti: Ut quemadmodum Christus ex mortuis in paterna gloria resurrexit, sic & nos in vitæ novitate gradiamur. Si enim ejus mortis similitudine infititii facti sumus, etiam resurrectionis erimus: Illud scientes, veterem nostrum hominem simul esse crucifixum, ut peccati corpus aboleatur, nè nos amplius peccato serviamus. Nam qui mortuus est, is peccato absolutus est. Quod si unà cum Christo mortui sumus, etiam cum eo victuros credimus: Scientes, Christum ex mortuis excitatum non jam morituum esse, non jam morti esse obnoxium. Quòd enim mortuus est, peccato mortuus est semel: quòd autem vivit, Deo vivit. Sic vos quoque existimate,

L

DOMINICA SEPTIMA A TRINITATE.

mate, vos ipsos mortuos quidem esse peccato, sed vivos Deo, per Jesum Christum Dominum nostrum.

Dominica septima à Trinitate.

COLLECTA.

Evangelium D. Matth. v. 20.
HOC enim vobis dico, Nisi Justitiâ Scribis & Pharisæis excellueritis, non estis in cœleste regnum ingressuri. Audivistis antiquis esse dictum, Nè occidito: Quod qui occiderit, eum tenebitur iudicio. Ego verò dico vobis: Quisquis immeritò fratri suo irascitur, tenebitur iudicio; & qui fratrem suum balatronem vocaverit, tenebitur confessu; & qui fatuum vocaverit, tenebitur ignis gehennâ. Itaque, si, oblaturus tuum munus ad aram, ibi recordatus fueris tuum fratrem habere quod de te queratur, relinque illic tuum munus ad aram, & prius i, reconciliare tuo fratri, atque ita demum i oblatum munus tuum. Compone cum adversario tuo maturè, dum es in via cum eo, ne te tradat adversarius iudici, & iudex ministro, atque ità in custodiam deris. Profectò (inquam ego tibi) non exhibis indè, quin ultimum solveris quadrantem.

DEUS, cujus est potentia, & qui bonorum omnium fons & largitor sis, mentibus nostris amorem tui nominis inferere; fac in nobis veræ religionis incrementum; quæ bona sunt iis nos institue, & pro tua clementia nos in iis custodi, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Rom. vi. 19.

HUMANO more dico, propter vestræ humanæ naturæ imbecillitatem: Ut enim vestra membra impuritati ac sceleri serva præbuisistis ad scelus, ità nunc quoque membra vestra serva præbete justitiæ ad sanctimoniam. Nam, cùm servi essetis peccati, eratis à justitia liberi. Quem verò tum fructum percipiebatis eorum, quorum nunc vos pudet? Illorum enim finis mors est. At nunc peccato liberati, Deoque emancipati, fructum vestrum percipitis ad sanctitatem; ad extremum vitam adepturi sempiternam. Et enim peccati stipendia mors est: At Dei beneficium sempiterna vita per Jesum Christum Dominum nostrum.

Evangelium

DOMINICA OCTAVA A TRINITATE.

Evangelium D. Marc. viii. 1.

PER eos dies erat permagna hominum multitudo, nec habebant quod comessent; & Jesus, advocatis suis discipulis, inquit, Miseret me hujus multitudinis, siquidem jam tres dies me comitantur, nec habent quod comedant. Quod si eos domum jejunos dimisero, defetiscunt in via: Nam eorum nonnulli procul venerunt. Et discipuli ejus sic ei responderunt: Unde possit eos quisquam panibus hic in solitudine satiare? At ille eos interrogavit; Quot habetis panes? Septem, inquit. Tum ille jussit multitudinem humi discumbere: Sumptosque septem panes, actis gratiis, fregit, suisque tradidit discipulis, ut apponerent: Quos illi apposuerunt multitudini. Cumque paucos haberent pisciculos, ille, actis laudibus, jussit eos quoque apponi. Illi vero epulati sunt ad satietatem, suntque sublatae reliquorum fragmentorum sportæ septem. Erant autem, qui comederunt, circiter quatuor millia, & dimisit eos.

Dominica octava à Trinitate.

COLLECTA.

DEUS, cujus perpetua quidem providentia

omnia tum in cœlo, tum in terra, administrat; Te supplices exoramus, ut omnia noxia à nobis avertas, & in nosquæ profutura sint conferas, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Rom. viii. 12.

FRatres, debemus non carni, ut ad carnis libidinem vivamus. Nam si carnis arbitrio vixeritis, morituri estis. Sin Spiritu corporis actiones peremeritis, vivetis. Nam quicumque Dei spiritu aguntur, ii Dei Filii sunt. Non enim servitutis Spiritum accepistis rursus ad metum; sed spiritum accepistis adoptionis, per quem clamamus, Abba Pater. Is Spiritus animis nostris testatur, nos esse Dei liberos: Quod si liberos, etiam heredes, heredes, inquam, Dei, Christiautem coheredes: Si modò simul patiamur, ut simul etiam gloriosi fiamus.

Evangelium D. Matth. vii. 15.

CAvete autem falsos vates, qui quidem veniunt ad vos in vestimentis ovium, cum intus sint rapaces lupi. Eos ex suis fructibus cognoscetis. Scilicet colligitur ex spinis uva? aut ex tribulis ficus? Ità omnis arbor bona fructus bonos edit: Mala autem arbor fructus malos edit. Non

DOMINICA NONA A TRINITATE.

potest arbor bona fructus ferre malos; nec arbor mala fructus ferre bonos. Omnis arbor, bonum fructum non ferens, exciditur, & in ignem conjicitur. Igitur ex suis illos fructibus cognoscetis. Non quisquis mihi dicet, Domine, Domine, intrabit in cœleste regnum; sed qui fecerit quod vult Pater meus, qui est in cœlis.

Dominica nona à Trinitate.

COLLECTA.

QUÆSUMUS, Domine, nos dona Spiritu, per quem semper & cogitemus pariter & agamus quæ recta sunt; ut qui sine Te boni quicquam præstare non possumus, per Te ad præscriptum tuum vivere valeamus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola 1 Cor. x. 1.

NOLO autem vos ignorare, fratres, majores nostros omnes sub nube fuisse, & omnes mare trajecisse, & omnes nomine Moysis nube, marique baptizatos, & omnes eodem spirituali cibo usos fuisse, & omnes eandem potionem spirituales bibisse. (Bebant enim ex spirituali se-

quente eos petra, quæ petra Christus erat) Et tamen eorum plerique Deo accepti non fuerunt: Sunt enim in solitudine prostrati. Hæc autem nobis exempla præbent, nè simus malorum cupidi, ut illi concupiverunt. Nè de astrorum cultores fitis, ut illorum nonnulli, sicuti scriptum est: Sedit populus ad capiendum cibum ac potionem, deinde surrexerunt ad ludendum. Nè scortemur, quemadmodum eorum nonnulli scortati sunt, ideoque ceciderunt uno die viginti tria millia. Nè Christum tentemus, quemadmodum eorum nonnulli tentarunt, itaque à serpentibus perierunt. Nè murmurate, quemadmodum eorum nonnulli murmurarunt, itaque ab exterminatore perierunt. Hæc autem omnia illis ut exempla contigerunt, scriptaque sunt nostri, qui in extrema seculorum incidimus, admonendi gratiâ. Proinde, qui sibi stare videtur, videat nè cadat. Nulla vos, nisi humana, invasit tentatio. Sed ita fidelis Deus est, ut vos non sit tentari permissurus supra quam possitis; sed cum tentatione ejusmodi eventum factururus, ut ferendo vincere possitis.

Evan-

DOMINICA DECIMA A TRINITATE.

Evangelium D. Luc. xvi. 1.

Dixit item suis discipulis: Homo quidam dives dispensatorem habebat, qui apud eum, tanquam qui ejus bona dilapidaret, delatus est: & ille vocatum eum sic allocutus est: Quid est, quod audio de te? redde tuæ dispensationis rationem: Nec enim tibi licebit amplius dispensatori esse. Tum dispensator sic secum cogitare: Quid agam? cùm meus herus à me dispensationem auferat: Fodere non valeo, mendicare erubescō. Scio quid agam, ut, cùm abdicatus dispensatione fuero, sint qui me in suas domos accipiant. Igitur, advocatis singulis heri sui debitoribus, dixit primo, "Quantum debes hero meo? Centum batos olei, inquit. Et ille: Accipe tuum scriptum, inquit ei, & sede continuò, ac scribe quinquaginta. Deindè alteri dixit: Tu verò quantum debes? Centum frumenti coros Accipe tuum scriptum, inquit, & scribe octoginta. Itaque laudavit herus dispensatorem iniquum, quòd prudenter fecisset: Nam hujus seculi filii sunt in suo genere prudentiores, quàm filii lucis. Et ego hoc vobis dico: Facite vobis amicos ex falsis opibus,

ut, cùm defuncti fueritis, admittant vos in æterna domicilia.

Dominica decima à Trinitate.

COLLECTA.

HABE aures tuas, Domine, apertas ad tuorum cultorum supplicum preces; utque petentibus postulata concedas, fac eos, quæ apud Te grata sunt, petere, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola I Cor. xii. 1.

QUOD ad spiritualia, fratres, attinet, nolo vos ignorare. Scitis cùm extranei essetis, ut ad mutos deastros duceremini ac abduceremini. Itaque declaro vobis, neminem esse, qui, divino afflatu loquens, Jesum verbis execretur: Itemque neminem esse, qui Dominum possit Jesum dicere, nisi per Sanctum Spiritum. Sed discrimina sunt donorum, cùm sit idem Spiritus: & discrimina sunt ministeriorum, cùm sit idem Dominus: Et discrimina sunt effectuum, cùm sit idem Deus, qui omnia efficit in omnibus. Datur autem cuique declaratio Spiritus, prout commodum est. Huic enim per Spiritum datur oratio sapientiae:

DOMINICA UNDECIMA A TRINITATE.

pietia: Illi oratio scientia, ex eodem Spiritu: Alii fides, per eundem Spiritum: Alii dona sanationum, per eundem Spiritum: Alii prodigiorum effectiones: Alii vaticinationes: Alii spirituum dijudicationes: Alii generalium linguarum, alii interpretatio linguarum. Atque hæc omnia efficit unusidemque Spiritus, dispersiens privatim cuique ut vult.

Evangelium D. Luc. xix. 41.

DEindè, ut propius accessit, visâ urbe deploravit eam, dicens: O si scires tu, & quidem hac ipsâ tuâ die, quæ tibi salutis forent: Sed nunc tuos latent oculos. Venient enim tibi dies, cum te tui hostes vallo circumdabunt, & circumsident, & prement undiquè Téque, & tuos in te natos complanabunt, nec in te lapidem lapidi impositum relinquent: Quoniam tempus, quo tui habita cura fuerit, non noveris. Deindè, in fanum ingressus, cœpit vendentes in eo & ementes ejicere, dicens eis, Scriptum est, Mea domus supplicationis domus est; ac vos ex ea latronum speluncam fecistis. Docebat autem quotidie in fano.

Dominica undecima à Trinitate.

COLLECTA.

DEUS, cujus potentia magnitudo, cum clementiâ uteris & misericordiâ, tum maximè innotescit: Eum gratia tuâ modum nobis clemens impertire, per quem, præcepta tua exequentes, promissorum tuorum gratiam consequamur, & cœlestis tui thesauri fiamus participes, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola I Cor. xv. 1.

DEclaro autem vobis, fratres, Evangelium, quod vos docui, & quod accepistis & in quo statis, & per quod servabimini, quâ ratione vos docuerim, si tenetis, nisi si frustrâ credidistis. In primis enim vobis tradidi, id quod acceperam, Christum mortuum esse propter peccata nostra, ut est in literis: Et sepultum esse, & tertio die resurrexisse, ut in literis habetur: Et apparuisse Cephæ, deindè duodecim: Deindè apparuisse plusquam quingentis fratribus semel, quorum plerique sunt adhuc superstites, nonnulli, obdormiverunt. Deindè apparuit Jacobo,

DOMINICA DUODECIMA A TRINITATE.

Jacobo, deinde Apostolis omnibus. Postremò omnium, quasi abortivo, apparuit etiam mihi. Ego enim sum Apostolorum minimus, indignus qui vocer Apostolus, qui divinam Ecclesiam infectatus sim. Sed Dei beneficio sum quod sum: Et ejus in me beneficium adeò inane non fuit, ut plus quàm eorum quisquam laboraverim; vel potius non ego, sed Dei gratia, quæ mihi aderat. Igitur & ego & illi ita prædicamus; & ita vos credidistis.

Evangelium D. Luc. xviii. 9.

Dixit item ad quosdam (qui sibi se justos esse persuaserunt, aliosque contemnebant) hoc exemplum. Homines duo in templum ascenderunt, orandi gratiâ, alter Phariseus, alter Publicanus. Ibi Phariseus hæc apud se precabatur: Deus, ago tibi gratias, quòd non sum quales reliqui hominum, rapaces, injusti, adulteri; aut etiam qualis hic Publicanus. Jejuno bis intra singula Sabata: Decumas do omnium quæ possideo. At Publicanus, procul absistens, nè oculos quidem in cælum attollere audebat, sed sibi petus tundeat dicens; Deus propitius esto mihi, fonti. Scitote, hunc approbatum

descendisse domum suam: Illum non item; nam quisquis seipsum extulerit, deprimetur; & qui se deprefferit, extolletur.

Dominica duodecima à Trinitate.

COLLECTA.

OMnipotens & sempiternus Deus, qui semper magis propensus sis ad preces nostras admittendum, quàm nos ad ferendum eas; & qui meliora quàm quæ vel petimus, vel meremur, in nos conferre soles; effunde super nos ubertatem clementiæ tuæ, ea nobis remittens quæ nostra metuit conscientia, & largiens bona, quæ non sumus digni qui petamus, nisi per merita & mediationem Filii tui, Domini nostri, Jesu Christi. *Amen.*

Epistola 2 Cor. iii. 4.

IN ea autem apud Deum persuasionem sumus per Christum: non quia per nosippos simus idonei, qui aliquid, ut per nosippos, vel cogitemus; sed quòd idonei simus, id à Deo est, qui nos idoneos reddidit novi fœderis ministros, non literæ, sed spiritus: Nam litera perimit, at spiritus vivificat.

DOMINICA DECIMA TERTIA A TRINITATE.

vificat. Quòd si mortis ministerium, in literis impressum in lapidibus, tamen tanti fuit splendoris, ut non possent Israëlitàe in Mosis vultum intueri, propter ejus vultûs splendorem periturum: Nónne magis spiritûs ministerium erit cum splendore conjunctum? Si enim damnationis ministerium splendidum est, multo magis excellit splendore ministerium justitiæ.

Evangelium D. Marc. vii. 31.

Rursùm profectus ex Tyriis, Sidoniisque finibus venit ad Galilææ lacum, per medios fines Decapolis, eique adductus est surdus tardiloquus, cui ut manum imponeret, rogatus est. Atque ille, eo seorsùm extra turbam seducto, immittebat suos digitos in ejus aures, spuitque, & ejus linguam tetigit, & in cœlum intuens, ingemuit, eique dixit, EPHATHA, hoc est, apertor: Ac protinùs illius & aures apertæ. & solutum est linguæ vinculum, ità ut rectè loqueretur. Præcepit autem eis, ut id nemini dicerent. Sed quò magis eis præcipiebat, eò magis prædicabant; & majorem in modum obstupescabant, dicentes eum omnia rectè fecisse, & ut surdi audirent, & ut muti loquerentur, efficere.

Dominica decima tertia à Trinitate.

COLLECTA.

OMnipotens Deus & exorabilis, à cujus solius beneficentia provenit, ut fideles tu verum & laudabilem cultum tibi præstent; da, quæsumus, fidelem adeò tuo cultui demus operam in hac vita, ut tandem cœlestibus tuis promissis non excidamus, per merita Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

Epistola Gal. iii. 16.

ABrahamo autem promissa sunt illa, & ejus semini. Non dicit, Et seminibus, quasi de multis, sed ut de uno: Et semini tuo, qui Christus est. Hoc autem dico: Fœdus à Deo sancitum, spectans in Christum, lex, quæ post annos quadringentos triginta fuit, non antiquat, ità ut promissionem rescindat. At qui si à lege pendet hereditas, non jam pendet à promisso, & tamen Abrahamo per promissum donavit Deus. Quorsùm ergò lex? delictorum causà adjecta est, donèc veniret semen, cui promissum erat: Instituta per angelos, lata per sequester. Sequester autem unius non est, atqui Deus

DOMINICA DECIMA QUARTA A TRINITATE.

Deus unus est. Ergone lex est contraria Dei promissis? Nequaquam. Si enim data lex esset quæ vitam conferre posset, planè in lege sita foret iustitia. Sed concluserunt literæ sacræ omnia sub peccatum, ut promissum per Christi Jesu fidem daretur credentibus.

Evangelium D. Luc. x. 23.

Felices oculi, qui aspiciunt quæ vos aspiciatis. Scitote enim multos vates atque reges voluisse videre, quæ vos aspiciatis, nequè vidisse; & audire, quæ auditis, nec audivisse. Hic surrexit quidam legisperitus, qui eum hujusmodi verbis tentavit: Magister, quid faciendo sempiternam vitam consequar? Cui ille: In lege quid scriptum est? inquit; Quomodo legis? Et ille respondens: Dominum Deum tuum, inquit, toto corde, toto animo, totis viribus, totâque mente amato: Itémque proximum tuum perindè ac te ipsum. Rectè respondisti, inquit ei: Id facito, & vi-
ves. At ille, se ipsum commendare volens, dixit Jesu: Ecquis est meus proximus? Tum Jesus ita subjecit: Homo quidam, Hierosolymâ ad Hierichuntem descendens, in latrones incidit, qui eum dispo-
liârunt, inflîctisque vulne-

ribus discesserunt, eo seminece relicto. Fortè fortunâ sacerdos quidam, qui descendebat per eam viam, illum ut vidit, præteriit. Similitèr & Levita, ad eum locum delatus, ubi venit, viditque, præteriit. Samaritanus verò quidam, iter faciens, venit ad eum: Eoque viso, misertus accessit, & ejus vulnera oleo, vinoque perfusa obligavit, & eum jumento suo impositum duxit in diverforium, ejusque curam egit; & postridiè digressurus, deprompsit duos denarios, & cauponi dedit, eique mandavit ut ejus curam haberet: Sese, quicquid ille insupèr insumpisset, ei in suo reditu esse soluturum. Quis igitur horum trium tibi videtur proximus illius fuisse, qui in latrones inciderat? Et ille: Qui ei misericordiam tribuit, inquit. Tum Jesus, i, inquit, & tu facito similitèr.

Dominica decima quarta à Trinitate.

COLLECTA.

OMnipotens & sempiternè Deus, da nobis Fidei, Spei, Charitatisque incrementum; utque promissa tua consequamur, fac nos amare quod præcipis, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola

DOMINICA DECIMA QUINTA A TRINITATE.

Epistola Gal. v. 16.

DICO autem, obtemperate Spiritui, néve carnis cupiditatem exequimini. Caro enim, contra quàm spiritus, & spiritus contra quàm caro concupiscit. Atque hæc ita sunt inter sese contraria, ut non, quæ velitis, ea faciatis; quodd si spiritu agimini, non estis sub lege. Sunt autem manifesta carnis opera, videlicet adulterium, stuprum, impuritas, salacitas, deastorum cultus, veneficium, inimicitia, lis, æmulationes, iracundia, contentiones, seditiones, secta, invidia, homicidia, ebrietates, comestationes, & his similia: Quæ qui faciunt (hoc vobis prædico, quemadmodum jam prædixi) ii divinum regnum non obtinebunt. At Spiritus fructus est charitas, gaudium, pax, clementia, benignitas, bonitas, fides, lenitas, continentia: Contra talia non est lex. Qui sunt autem Christi, ii carnem unà cum libidinibus & cupiditatibus crucifixerunt.

Evangelium D. Luc. xvii. 11.

CUM autem Hierosolymam contenderet, & per Samariam, Galilæamque vaderet, ei in quendam vicum ingredienti occurrerunt decem homines leprosi, qui procul steterunt, & sublatâ

voce dixerunt: Jesu præceptor, miserere nostri. Quibus ille visis, Ite, inquit, ostensum vos sacerdotibus. Atque illi inter abeundum purgati sunt. Unus autem eorum, se sanatum esse videns, rediit, Deum magnâ voce colaudans; & ad illius pedes pronus accidit, ei gratias agens. Erat autem is Samaritanus. At Jesus sic locutus est: Nónne decem purgati sunt? ubi verò sunt novem? Nullumne repertum esse, qui sit ad gloriam Deo tribuendam reversus, nisi hunc alienigenam? Surge (inquit) abi: tua te fides servavit.

Dominica decima quinta à Trinitate.

COLLECTA.

QUæsumus, Domine, clementiâ tuâ Ecclesiam tuam in æternum protegas: Et, quoniam sine tua ope non potest non labi naturæ humanæ imbecillitas, quæcunque nobis noxia semper avertas, & ad ea dirigas, quæ nobis in salutem conducunt, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Gal. vi. 11.

VIdete quantis vobis literis scripserim meâ manu. Quicunque se in carne

DOMINICA DECIMA QUINTA A TRINITATE.

ne pulchrâ specie venditant, ii vos circumcidi cogunt, tantum ut Christi cruce non infestentur. Nam ne ipsi quidem, qui circumciduntur, legi parent: Sed idè vos circumcidi volunt, ut in vestra carne glorientur. At mihi gloriari nè sit, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem & mundus mihi crucifixus est, & ego mundo. Etenim in Christo Jesu neque circumcisio quicquam valet, neque præputium, sed nova creatura. Et quicumque ad hanc normam se gerunt, iis pax & misericordia tribuatur, unâ cum divinis Israëlitis. Deinceps nemo mihi negotia faceffat: Ego enim Domini nostri Jesu Christi notas in corpore meo gesto. Domini nostri Jesu Christi gratia adsit animis vestri, fratres. *Amen.*

Evangelium D. Matth. vi. 24.

NEMO potest duobus servire dominis: aut enim hunc oderit, illum amabit, aut hunc tuebitur, illum contemnet. Non potestis Deo servire & opibus. Hanc ob rem (inquam ego vobis) ne este de vita vestra solliciti, quid esuri, bibiturive; neque de corpore, quid vestituri sitis. Quasi verò non & vita pluris sit

quàm alimonia, & corpus quàm vestitus. Aspicite volucres aëreas, ut neque serant neque metant, nec in cellas congerant, tamen vester cœlestis Pater eas alit. Quasi verò non vos multò sitis eis præstantiores? Quis autem vestrum suâ sollicitudine potest unum cubitum addere suæ staturæ? Itè de vestitu quid sollicitamini? Discite ut terrestria crescant lilia, neque laborando, neque nendo. Atqui hoc vobis dico, nè Solomonem quidem cum omni splendore suo ità vestitum fuisse, ut horum quodlibet. Quòd si terrestrem herbam (quæ hodiè est, & cras in clibanum conjicitur) Deus sic vestit, nonne multò magis vos, ô parum fidentes? Nè este igitur solliciti, dicentes; Quid edemus? aut quid bibemus? aut quid induemus? Ista enim omnia requirunt extranei. Scit enim vester cœlestis Pater, vos istis omnibus egere. Sed quærite primum regnum, justitiàmque Dei, & ista omnia vobis adidentur. Nè este igitur in crastinum solliciti: Nam crastinus dies sua curabit: Satis est suum cuique dici malum.

Dominica

DOMINICA DECIMA SEXTA A TRINITATE.

*Dominica decima sexta à
Trinitate.*

COLLECTA.

QUæsumus, Domine, ut pro clementia tua Ecclesiam tuam perpetuò mundare velis & protegere; &, propterea quòd, nisi ei Tu auxilio sis, non salva periret, tuo semper Numine & benignitate conservetur, per Jesum Christum, Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Ephes. iii. 13.

PETRO, nè animos despondeatis, obeas, quas ego pro vobis fero, calamitates, quæ vestra gloria est. Hujus gratiâ flecto mea genua ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, ex quo omnis & in cœlis & in terra denominatur cognatio, ut pro sua gloriosa opulentia det vobis fortiter corroborari per suum Spiritum, in interiorem hominem, quò habitet Christus per fidem in vestris animis; & sitis in charitate radicati atque fundati, ut comprehendere ac cognoscere valeatis, unà cum sanctis omnibus, quàm latè longèque, quàm altè ac sublime pateat, & quàm omnem cognitionem excedat amor Christi, ut omni divinâ perfectione sitis per-

fecti. Ei verò, qui eâ vi, quæ viget in nobis, potest omnia longè, longèque copiosius facere quàm nos poscere aut cogitare, ei, inquam, gloria in Ecclesia, per Christum Jesum, in omnem omnium seculorum perpetuitatem. *Amen.*

Evangelium D. Luc. vii. 11.

Accidit postridiè ut proficisceretur in oppidum nomine Naim, comitantibus eum frequentibus ejus discipulis, & ingenti hominum turbâ. Atque, ut oppidi portæ appropinquavit, ecce efferebatur mortuus, unicus matri filius, eique viduæ, comitante eam frequente oppidanorum turbâ. Eâ visâ, miseratus eam Dominus, dixit ei, Nè plora. Deindè ad feretrum accessit, & id tetigit, cùmque resitissent qui portabant, dixit; Adolescens, inquam tibi, surge. Tum mortuus sedit, loquique cœpit, atque ille eum matri suæ tradidit. Indè omnes, metu correpti, Deum collaudare, dicentes, magnum apud ipsos ortum esse vatem, Deumque suorum curam habere. Atque is sermo de eo totam Judæam, finitimamque regionem pervasit.

DOMINICA DECIMA SEPTIMA A TRIN.

Dominica decima septima à Trinitate.

COLLECTA.

QUæsumus, Domine, tua nos gratia semper præveniat, & simul sequatur, & faciat nos in omnibus bonis operibus assiduos esse, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Ephes iv. 1.

EXhortor ergò vos ego propter Dominum vin-ctus ut ità vos geratis, ut dignum est istà conditione, ad quam vocati estis, cum omni modestia ac mansuetudine, cum patientia, ferentes alius alium cum charitate, spiritûs unitatem pacis vinculo tueri studentes. Unum corpus, unûsque spiritus, quemadmodum in unam conditionis vestræ spem estis vocati. Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma, unus Deus & Pater omnium, qui est supra omnia, & per omnia, & in omnibus.

Evangelium D. Luc. xiv. 1.

CUM autem in domum venisset cujusdam Phariseorum primarii Sabbato ad cibum capiendam, & illi cum

observarent, adessetque tum homo quidam hydropicus ante eum: Jesus, legisperitos & Phariseos alloquens quæ-sivit, an Sabbato curare fas esset? Atque, illis tacentibus, Jesus illum prehendit, sanavitque & dimisit, illosque sic affatus est: Quis vestrum est, qui, si ejus asinus aut bos in puteum cadat, non eum protinùs extrahat die Sabbati? Ad hæc illi ei contrà respondere non potuerunt. Dixit itè invitatis exemplum (animadvertens ut prima accubandi loca deligerent) eos sic alloquens; Si fueris ab aliquo vocatus ad nuptias, noli accubare primo loco, nè, si quis honoratior te sit ab eo invitatus, veniat is qui & te & illum vocavit, tibi que, ut illi locum des, jubeat, atque ità sit tibi ultimus locus cum pudore occupandus. Sed, cum fueris invitatus, i accubitum ultimo loco, ut, cum venerit, qui te invitaverit, dicat tibi; Amice, ascende superius; id quod tibi erit, apud eos qui tecum accumbent, gloriosum. Nam, quisquis seipsum exexerit, deprimetur: Et, qui se depresso-rit, evehetur.

DOMINICA DECIMA OCTAVA A TRIN.

*Dominica decima octava à
Trinitate.*

COLLECTA.

QUÆsumus, Domine, populum tuum impetire gratia, per quam Mundi, Carnis, & Satanæ tentationibus resistat, & sincero affectu & mente Te solum verum Deum prosequatur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola 1 Cor. i. 4.

AGO Deo meo semper de vobis gratias, ob Dei beneficium in vos collatum, per Jesum Christum: Quod per eum adedò rebus omnibus ditati estis, omni & oratione & scientiâ, (quemadmodum de Christo testimonium in vobis confirmatum est) ut nullâ dote careatis, patetactionem expectantes Domini nostri Jesu Christi, qui vos confirmabit ad extremum inculpatos, ad diem Domini nostri Jesu Christi.

Evangelium D. Mat. xxii. 34.

Pharisæi verò, audientes ab eo confutatos Sadducæos cõiverunt eodem: Eumque quidam eorum, legisperitus, tentandi gratiâ, sic interrogavit: Magister, quodnam præceptum est in lege

maximum? Cui Jesus: Dominum Deum tuum toto corde, toto animo, totâ mente amato: Hoc est primum & maximum præceptum. Alterum autem est huic simile: Alterum ut teipsum amato. Ab his duobus præceptis tota lex, varîesque pendent. Congregatis autem Pharisæis, interrogavit eos Jesus in hunc modum: Quid censetis de Christo? cujus prognatum fore? Davidis, inquit ei. Et ille; Quî fit ergò, inquit eis, ut eum David afflatu divino Dominum vocet? ita dicens: Ait Dominus Domino meo, sede ad meam dexteram, donèc tuos hostes effecero scabellum pedum tuorum. Quod si eum David Dominum vocat, qui sit ut sit ejus prognatus? Itaque nemo ei quicquam respondere potuit, nec eum ab illo die quisquam deinceps interrogare ausus est.

Dominica decima nona à Trinitate.

COLLECTA.

DEUS, propterea quod sine te placere tibi nequeamus, propitius concede ut Spiritus Sanctus tuus in omnibus dirigat & gubernet mentes nostras, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola

DOMINICA DECIMA NONA A TRIN.

Epistola Ephes. iv. 17.

HOC igitur per Dominum dico, moneoque, nè deinceps vos geratis, quomodò cæteri alienigenæ se gerunt, in suæ mentis vanitate, animo caligantes, à divina vita alieni, propter eam, quâ præditi sunt, ignorantiam, propter eorum animi duritiam, qui, obdueto callo, se ipsos addixerunt libidini, ad omnem obscenitatem avidè perpetrandam. At vos non ità Christum didicistis, si modò eum audivistis, & ab eo (ut est in Jesu veritas) docti estis, veterem hominem (qui superiores vestri fuere mores) deponere, qui fallacibus perit cupiditatibus; & mentis vestræ spiritu renovari, ac novum hominem induere, conditum divinitus, cum iustitia, veræque pietate. Quamobrèm, depositâ falsitate, loquimini vera alius cum alio; quandoquidèm alii aliorum membra sumus. Ità irascimini, ut nè peccetis: Nève sol occidat iratis vobis, nève locum date diabolo. Qui furabatur, nè furetur amplius, sed potius manuum labore bona comparet, ut habeat quod egentibus imperiat. Nulla vitiosa oratio ex ore vestro prodeat, sed si quæ bona est ad instructionem, quâ sit opus ut audito-

ribus beneficium conferat. Nève sanctum Dei Spiritum contristate, quo consignati estis ad liberationis diem. Omnis acerbitas, & odium, & ira, & clamoritas, & maledicentia, deniquè omne vitium tollatur ex vobis: Ac este alii in alios benigni, misericordes, condonantes inter vos, quemadmodum Deus vobis in Christo condonavit.

Evangelium D. Matth. ix. 1.

Igitur navem ingressus trajecit, & in oppidum suum venit. Tum ei allatus est jacens in lecto fideratus. Et Jesus, videns illorum fidem, dixit fiderato: Confide, nate, remittuntur tibi peccata tua. Hic Scribarum quidam secum cogitare, eum impiè loqui. Quorum cogitationes videns Jesus, ità dixit: Cur vos pravè cogitatis cum vestris animis? Utrum enim facilius est dicere, Remittuntur tibi peccata; an dicere, Surge & ambula? Atqui ut sciatis potestatem habere Filium hominis in terris peccata condonandi; Surge (inquit tum fiderato) tolle tuum lectum, & abi domum tuam. Atque ille surrexit, domumque suam discessit. Id quod videns hominum turba mirata, Deum collaudavit, qui tantam hominibus potestatem dedisset.

DOMINICA VIGESIMA A TRINITATE.

Dominica vigesima à Trinitate.

COLLECTA.

OMnipotens & clementissime Deus, quæsumus te, pro singulari tua clementia contra omnia noxia nos protegas, ut, mente pariter ac corpore expediti, quæ fieri præcipis, alacriter exequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Ephes. v. 15.

Videte igitur, ut solertè gradiamini, non ut insipientes, sed ut sapientes, redimentes tempus, quoniam tempora mala sunt. Quocirca nè este socordes, sed intelligite quæ sit Domini voluntas: Nève inebriamini vino, in quo inest luxuria; sed spiritu pleni este, colloquentes inter vos carminibus, Deique laudationibus & divinis cantionibus, Dominum ex animo canentes, ac cantantes in nomine Domini nostri Jesu Christi: Alius alii oboeientes cum Dei metu.

Evangelium D. Matth. xxii. 1.

ET Jesus eos iterum his verbis per similitudines

allocutus est. In regno cælesti similiter accidit, atque in rege quodam, qui, filii sui nuptias factururus, dimisit servos suos, qui invitatos ad nuptias vocarent: Sed illi noluerunt venire. Itaque alios item servos misit, dicens; Dicite invitatis, me meum parasse prandium: Meos juvenecos & altilia esse mactata, & omnia parata, veniant ad nuptias. At illi neglexerunt, & discesserunt, alius in suum prædium, alius ad mercaturam suam. Cæteri comprehensos ejus servos cum ignominia peremerunt. Quo audito, iratus rex, missis eò suis copiis, homicidas illos perdidit, eorumque urbem cremavit. Deinde suis servis ita dixit: Nuptiæ quidem paratæ sunt, sed invitati non erant digni. Quamobrè abite in trivium, & quoscunque inveneritis, vocate ad nuptias. Itaque profecti in vias illi servi congregarunt quotquot invenerunt, tum malos, tum bonos, ita ut complerentur nuptiæ convivis. Ingressus autem rex, ad convivas spectandos, animadvertit ibi quendam non nuptiali vestitu indutum, & Amice, inquit ei, qui sit ut huc intraveris sine vestimento nuptiali? Cùmque ille obmutuisset, jussit rex famulis, ut eum pedibus, manibusque

DOMINICA VIGESIMA PRIMA A TRIN.

būſque conſtrictum, in penitiſſimas tenebras compingerent, ubi futurus eſſet ploratus, ſtridorque dentium: Multi enim ſunt vocati, ſed pauci electi.

*Dominica vigesima prima à
Trinitate.*

COLLECTA.

DA, quæſumus, Domine miſericors, fidelibus tuis veniam & pacem, ut, ab omnibus ſuis culpis expiati, ſecurâ tibi mente ſerviant, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum. *Amen.*

Epistola Ephes. vi. 10.

CÆterum, mei fratres, convaleſcite in Domino, ejūſque virtutis robore. Induite divinam armaturam, ut poſſitis aggreſſiones ſuſtinere diaboli. Nec enim nobis lucta eſt adverſus ſanguinem & carnem, ſed adverſus principatus, adverſus poſteſtates, adverſus mundi poſtentes tenebrarum hujus ſæculi, adverſus ſpiritus malitiæ, qui ſunt in rebus cœleſtibus. Quamobrè ſumite divinam armaturam, ut adverſo tempore reſiſtere, & conſectis omnibus, ſtare poſſitis. State igitur accincti latera veritate, & juſtitie loriceam induti, pedibus calcea-

tis alacritate Evangelii pacis. Aſſumpto in primis clypeo fiducia, quo omnia mali ignea tela extinguerè poteritis. Itè ſalutis galeam ſumite, & gladium ſpiritus, hoc eſt, Verbum Dei, omnibus precibus ac ſupplicationibus animo precantes omni tempore, atque in id ipſum invigilantes ſumma cum perſeverantia & ſupplicatione, cùm pro omnibus ſanctis, tum pro me, ut mihi detur oratio, ad liberè verba faciendum, declarando Evangelii myſterio, pro quo legationem obeo in catena, ut id tam ingenuè eloquar, quàm debeo.

Evangelium D. Johan. iv. 46.

ERAT autem quidam regius, cujus filius ægrotabat Capharnai. Is, audiens Jeſum ex Judæa venire in Galilæam, eum adiit, rogavitque ut deſcenderet, ſuūque filium ſanaret: Nam jamjam moriturus erat. Et Jeſus, niſi oſtenta & miracula videritis, inquit ei, non ſitis credituri. At regius, Domine, inquit, deſcende priuſquàm moriatur puer meus. Et Jeſus, Abi, inquit, vivit tuus filius. Hic, Jeſu verbis auditis, credidit homo, & diſceſſit. Jam verò, eo deſcendente, ei obviam facti ejus ſervi nuntiarent, ejus puerum vivere:

M 3.

eique

DOMINICA VIGESIMA SECUNDA A TRIN.

eique sciscitanti quâ horâ melius habuisset, dixerunt, pridè horâ septimâ liberatum fuisse febre. Cognovit itaque pater eam ipsam horam esse, quâ ei dixerat Jesus, ejus filium vivere; crediditque tum ipse, tum ejus universa domus. Hoc itè alterum ostentum edidit Jesus, cùm ex Judæa venisset in Galilæam.

Dominica vigesima secunda à Trinitate.

COLLECTA.

Quæsumus, Domine, Ecclesiam familiam tuam in assidua pietate conserves; ut ab omnibus adversis, Te protegente, libera sit, & religiosè dedita tuo cultui & bonis operibus, ad tui Nominis gloriam, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Philip. i. 3.

AGO Deo meo gratias, quotiès vestrî venit in mentem, semper in omnibus meis supplicationibus pro vobis omnibus cum lætitia supplicationem faciens, quòd Evangelium hætenùs à prima die participaveritis: Hoc fore confidens, ut qui in vobis rem bonam inchoavit, idem absolvat usquè ad diem Je-

su Christi: Quemadmodum æquum est me hoc de vobis omnibus sentire, quòd vos in animo habeam, & in vinculis meis, & in causæ dictione, & Evangelii confirmatione; vos omnes, inquam, collati in me beneficii unâ participes. Nam vos omnes (testis mihi Deus est) dignâ Jesu Christo affectione desidero; atque hoc precor, ut charitate etiam magis magisque excellatis, in omni cognitione & perspicientia, ut præstabilia approbetis, ut sinceri sitis, & innoxii ad Christi diem; pleni justitiæ fructibus, qui per Jesum Christum ad gloriam, laudèmq; Dei pertinent.

Evangelium D. Mat. xviii. 21.

Petrus dixit ad Jesum, Domine, quotiès peccanti in me fratri meo ignoscere debeo? ad septièsne? Cui Jesus; Non dicam tibi ad septiès, sed ad septuagies septiès. Itaque similiter accidit in regno cœlesti, ac in homine rege, qui voluit rationes conferre cum suis servis. Cùm cœpisset autem conferre, adductus est ei quidam deciès mille talentorum debitor, qui cùm solvendus non esset, jussit eum dominus ejus, uxorèmq; & liberos, & omnes ejus facultates vendi, atque ità solvi. Sed servus pro-

DOMINICA VIGESIMA TERTIA A TRIN.

procubuit, & ei præbens honorem, dixit; Domine, expecta me diutius, & omnia tibi solvam. Ità illius servi misertus dominus eum dimisit, eique debitum condonavit. At servus ille digressus quendam nactus conservorum suorum, qui debebat ei centum denarios, comprehendit, & ei collum obtorquet: Solve mihi, inquit, quod debes. Cùmque ejus conservus procubisset, & eum oraret, ut se diutius expectaret, sese ei omnia soluturum; noluit, sed eum in custodiam datum ivit, donec solvisset debitum. Quam rem videntes ejus conservi ægerrimè tulerunt, dominoque suo rem omnem declaratum iverunt. Tunc eum dominus ejus accersitum sic alloquitur: Serve nequam, ego tibi totum nomen illud, rogatus à te, condonavi; Nonne debebas tu vicissim tui conservi misereri, ut ego tui misertus eram? Ità iratus ejus dominus tradidit eum tortoribus, donèc solvisset quicquid sibi debebatur. Sic meus quoque cœlestis Pater vobis faciet, nisi alii aliis ex animo delicta condonaveritis.

Dominica vigesima tertia à Trinitate.

COLLECTA.

DEUS, qui nobis perfugio & munimento es, & omnis pietatis auctor; facilis sis, quæsumus, ad pias Ecclesiæ tuæ preces exaudendum; & præsta, ut, quæ sincerâ mente petimus, eorum efficaciter simus compotes, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Phil. iii. 17.

ESTE mei imitatores, & eos considerate qui ità se gerunt, ut nos exemplum habetis. Nam multi ità se gerunt (quos & sæpè vobis dixi, & nunc plorans dico) Christianæ crucis hostes: Quorum exitus est exitium: Qui & ventrem pro Deo habent, & gloriam sibi in sua turpitudine collocant: Qui terrestria sapiunt. Nam nostra quidem conversatio in cœlis est: Undè etiam servatorem manemus Dominum Jesum Christum, qui humile nostrum corpus sic transfigurabit, ut eandem cum ejus glorioso corpore formam habeat, pro ea vi, quâ ipse sibi subicere potest omnia.

Evan.

DOMINICA VIGESIMA QUARTA A TRIN.

Evangelium D. Mat. xxii. 15.

TUNC Pharisei consilium captum iverunt, de eo in verbis illaqueando, eique discipulos suos cum Herodianis miserunt, qui dicerent; Magister, scimus te veracem esse, divinamque vitæ viam verè docere, neque quenquam curare, quippe qui non spectes hominis personam. Dic ergo nobis quid censeas, liceatne pendere tributum Cæsari, necne? At Jesus, cognitæ eorum malitiæ, dixit; Quid mentatis? simulatores: Ostendite mihi nummum tributarium. Illi ei denarium attulerunt. Et ille, Cujus est imago hæc, inquit eis, & inscriptio? Cui illi, Cæsaris, inquirunt. Tunc ille, Solvite igitur (inquit eis) quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ Dei Deo. Hoc audito, admirati illi, eo relicto, discesserunt.

Dominica vigesima quarta à Trinitate.

COLLECTA.

QUÆSAMUS, Domine, tuorum noxas dele, ut, pro tua singulari misericordia, peccatorum nexibus, quæ pro nostra imbecillitate admisimus, expediamur; hoc

concede, cœlestis Pater, gratia beati Domini & Servatoris nostri Jesu Christi. *Amen.*

Epistola Coloss. i. 3.

AGIMUS Deo, Patrique Domini nostri Jesu Christi gratias, semper pro vobis orantes, auditæ vestræ in Christo Jesu fide & amore in omnes sanctos, propter ea, quæ vobis in cœlis reposita sperantur, quæ antè audivistis in vera Evangelii oratione, quod ad vos pervenit, quemadmodum etiam in toto orbe proficit, sicut in vobis, ex quo die Dei beneficium verè audivistis ac cognovistis: Quemadmodum ex Epaphra didicistis, conservo nostro charissimo, qui fidus est pro vobis minister Christi, qui idem nobis vestram in spiritu charitatem exposuerit. Itaque nos, ex quo die id audivimus, non desinimus pro vobis orare, ac postulare, ut ejus voluntatis cognitione repleamini, cum omni sapientia, prudentiæque divinæ. Quò sic vos geratis, ut Domino dignum est, & ei omninò placeatis, in omnibus rectè factis fructum ferentes, & in Dei cognitione crescentes, summâ vi convalescentes per ejus gloriosum robur, ut summâ suis patientiæ & clementiæ

DOMINICA VIGESIMA QUINTA A TRIN.

mentia cum lætitia præditi.
Agimusque Patri gratias,
qui nos idoneos reddidit ad
participandam sanctorum
sortem in luce.

*Dominica vigesima quinta à
Trinitate.*

COLLECTA.

Evangelium D. Matth. ix. 18.

HÆC Jesu illis loquente,
venit quidam de ma-
gistratu, qui, ei honore præ-
stito, ita dixit: Filia mea
modò obiit; sed veni ei im-
positum manum tuam, &
reviviscet. Tum Jesus sur-
rexit, & eum secutus est una
cum suis discipulis. Hic
quædam mulier, quæ san-
guinis profluvio duodecimum
annum laborabat, eum ag-
gressa à tergo, ejus togæ
oram tetigit. Sic enim se-
cum ipsa cogitabat: Si vel
ejus togam tetigero, salva
sum. Jesus autem conver-
sus, eam visâ, dixit; Confide,
filia, tua te fiducia servavit.
Itaque sanata est mulier eam-
dem illâ horâ. Ut venit au-
tem Jesus in ædes illius qui
magistratum gerebat, vidit-
que tibicines & turbam tu-
multuantem, dixit eis, Dis-
cedite, non enim mortua est
puella sed dormit. Illi ve-
rò eum deridere. Deindè,
ejectâ turbâ, ingressus, pre-
hendit puellæ manum, atque
illa surrexit, emanavitque e-
jus rei fama in totam illam
regionem.

QUÆSUMUS, Domine, tu-
orum fidelium animos
excita, ut, uberes bonorum
operum fructus edentes, am-
plissimam à Te mercedem
consequantur, per, Jesum
Christum Dominum nostrum.
Amen.

Pro Epistola Jerem. xxiii. 5.

FUTURUM est, inquit Jeho-
va, ut ego suscitem
Davidi justam stirpem, qui
rex regnet, & sapiat, & jus,
æquumque faciat in terris.
Ejus tempore servabitur Ju-
dæus, degetque tutus Isra-
ëlita. Vocabitur autem hoc
nomine, Jehova justitia no-
stra. Itaque tempus erit,
inquit Jehova, cum non jam
dicetur, Sic vivit Jehova, qui
deportavit Israëlitas è terra
Ægypti; sed vivit Jehova qui
deportavit, quique addux-
it Israëliticæ domus progeni-
em ex Aquilonari terra, ex-
que omnibus terris, in quas
ego eos profligavero, degent-
que in sua terra.

Evangelium D. Johan. vi. 5.

SUBLATIS igitur oculis, Je-
sus videns ingentem ho-
minum multitudinem ad se
venire,

DIES DIVI ANDREÆ.

venire, dicit Philippo, Unde panes ememus, quas hi comedant? Id autem dicebat, ejus tentandi gratiâ; sciebat enim ipse quid facturus esset. Cui Philippus ita respondit: Ducentorum denariorum panes non satis sint eis, ut eorum quisque paululum quid accipiat. Tum, unus ex ejus discipulis, Andreas Simonis Petri frater, sic cum alloquitur, Est hic quidam puer, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisciculos: Sed hæc quantula sunt ad tam multos? Et Jesus, Facite, inquit, ut homines discumbant: Erat autem in eo loco multum graminis. Igitur discubuerunt viri, numero circiter quinquies mille. Et Jesus sumptos panes, actis gratiis, distribuit discipulis; discipuli porro discumbentibus; itidemque ex piscibus quantum voluerunt; atque, illis expletis, jussit discipulis ut superantia frustra colligerent, & duodecim canistra ex quinque hordeaceis panibus replevere frustis, quæ convivis superfuerant. Igitur homines, videntes quod ostentum edidisset Jesus, dicebant, eum verè vatem illum esse, qui in orbem venturus esset.

¶ Si ante Dominicam Adventus plures Dominicæ suprâ nominatis fuerint, Collecta, Epistola & Evangelium earum Dominicarum, quæ post Epiphaniam omissa sunt, recitabuntur iis Dominicis, quæ hic supererunt: Si pauciores extiterint, cætera omittantur. Modò hæc ultima Collecta, Epistola & Evangelium semper usurpentur Dominicâ proximâ ante Adventum.

Dies Divi Andreæ.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui Divum Andream sanctum Apostolum tuum eâ gratiâ donasti per quam Filii tui Jesu Christi vocantis protinus dictum audiens, eum continuò sequutus est; da etiam, ut nos omnes, per divinum tuum sermonem vocati, nosmet continuò accingamus ad sancta præcepta tua omni obsequio exequendum, per eundem Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Epistola Rom. x. 9.

QUOD si & ore Dominum Jesum confessus fueris, & à Deo ex mortuis excitatum

DIES D. THOMÆ APOSTOLI.

rum animo credideris, servabere. Nam & animo creditur ad justiciam, & ore fit confessio ad salutem. Sic enim dicunt S. literæ. Quisquis ei confidet, non frustrà futurum. Nullum quidem Judæi, Græcique discrimen est, cùm idem sit omnium Dominus, dives omnibus qui eum invocant. Quisquis enim Domini nomen invocaverit, servabitur. Sed possuntne invocare eum, in quem non credunt? aut credere ei, de quo non audierunt? aut audire sine præcone? aut prædicare, nisi qui erunt legati? quemadmodum extat in S. literis: O quàm elegantes sunt pedes nunciantium pacem, nunciantium bona! Sed non omnes obtemperant Evangelio. Esaias enim dicit; Domine, quis credidit orationi nostræ? Ergò fides est ex auditione: Auditio autem ex divina oratione. Sed annon audiverint? inquam. Quidni? Cùm in omnes terras pervenerit eorum sonus, eorūque verba ad ultimum orbem? Sed dico, an noverunt Israëlita? Primus Moses dicit; Ego vos per non gentem provocabo: Vos per imperitam gentem irritabo. Esaias verò dicere audet: Repertus sum non quærentibus me: Perspicuus

factus sum non curantibus me. Ad Israëlitas verò sic dicit: Pando meas manus totum diem ad contumacem contradicentēque populum.

Evangelium D. Matth. iv. 18.

Ambulans autem Jesus apud lacum Galilææ, cùm vidisset fratres duos, Simonem cognomine Petrum, & Andream ejus germanum, rete jacentes in lacum (erant enim piscatores) dixit eis; Sequimini me, & faciam vos hominum piscatores. Atque illi continuo, relictis retibus, eum secuti sunt. Indè progressus vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi filium & Johannem ejus fratrem, in navi cum suo patre Zebedæo sarcientes sua retia, eosque vocavit: Atque illi protinùs, relictà navi, patrēque suo, secuti sunt eum.

Dies D. Thomæ Apostoli.

COLLECTA.

Omnipotens & sempiternus Deus, cujus permisso, ad majorem Fidei confirmationem, divus Thomas Apostolus tuus de Filii tui Resurrectione dubitavit; da nobis sincerè adeò, nullòque nobis restante scrupulo in Filium tuum Jesum Christum

DIES CONVERSIONIS D. PAULI.

stum credere, ut Fides nostra in oculis tuis nullam unquam reprehensionem capiat. Attende nos, Domine, per eundem Jesum Christum, cui unà Tecum & cum Spiritu Sancto sit omnis honor & gloria, & nunc & in diem sempiternum. *Amen.*

Epistola Ephes. ii. 19.

ERGO non jam peregrini estis & inquilini, sed sanctorum cives, Deique domestici, super Apostolorum, Vatumque fundamentum extructi, anguli capite ipso Jesu Christo, per quod totum ædificium compactum crescit in sanctum templum in Domino: In quo vos quoque unà ædificamini, ad Dei domicilium, divino afflatu.

Evangelium D. Joh. xx. 24.

THOMAS autem unus ex duodecim, nomine Didymus, non erat cum eis, quandò venit Jesus. Huic igitur alii discipuli dixerunt, vidisse se Dominum. Sed ille sic eis dixit; Nisi & in ejus manibus clavorum impressionem videro, & meum digitum clavorum vestigio, & manum lateri ejus admoveo, non credam. Deindè post dies octo, cum rursus essent intus ejus discipuli, & Thomas cum eis, venit Jesus, portis clausis, in medió-

que stetit, &, Salvete, inquit. Deinde Thomæ dicit: Affer huc tuum digitum, & vide meas manus; tuamque manum affer, & meo lateri admove: Néve incredulus esto, sed credens. Et Thomas ei respondens dixit; Dominus meus, & Deus meus. Cui Jesus, quia vidisti me, Thoma, inquit, credis: Felices, qui non viderint, & tamen crediderint. Et alia quidem multa miranda fecit Jesus in conspectu suorum discipulorum, quæ non sunt in hoc libro scripta. Hæc autem scripta sunt, ut credatis Jesum esse Christum Dei Filium; utque credentes vitam per ejus nomen adipiscamini.

Dies Conversionis D. Pauli.

COLLECTA.

DEUS, qui, beato Apostolo Divo Paulo prædicante, universum orbem claritati Evangelii collustrasti; da, quæsumus, ut mirabilem aded illius Conversionem memoriæ nostræ mandantes, summas tibi gratias ob eam habeamus, sanctam, quam tradidit doctrinam, colendo, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro-

DIES CONVERSIONIS D. PAULI.

Pro Epistola Aët. ix. 1.

AC Saulus, minas adhuc, cædémque spirans in Domini discipulos, aggressus pontificem, petiit ab eo epistolas Damascum ferendas, ad collegia: ut, si quos ejus instituti inveniret, sive viros, sive fœminas, vinctum perduceret Hierosolymam. Sed, inter eundum, eum Damasco propinquantem subitò circumfulsit de cœlo lux, ad terramque collapsus vocem audit sibi dicentem: Saule, Saule, quid me persequeris? Et ille; Quis es, Domine? Ego sum Jesus (inquit Dominus) quem tu persequeris: Durum est tibi contra stimulos calcitrare. Hic ille tremens ac stupefactus, Domine, quid me vis facere? inquit. Cui Dominus: Surge, & in urbem ingredi, & tibi dicetur, quid tibi faciendum sit. Homines autem ejus comites itineris astabant attoniti, vocem audientes illi quidem, sed neminem videntes. Saulus verò à terra surrexit, & apertis oculis, neminem videbat. Eum illi manibus ducentes Damascum introduxerunt: Ac per tres dies non vidit, neque comedit aut bibit. Erat Damasci discipulus quidam nomine Ananias, quem Dominus per visum sic allocutus est; Ana-

nia. Et ille; Quid est, inquit, Domine? Cui Dominus, Surge, inquit, & in vicum proficiscere, qui Rectus appellatur, & quære in ædibus Judæ Saulum nomine, Tarsensem; is enim supplicat: Et per visum vidit vicum, nomine Ananiam, ingressum, & sibi manus imponentem, ut cernat. At Ananias, Domine, inquit, audiavi ex multis de eo viro, quantum malorum tuis sanctis Hierosolymæ fecerit: Quinetiam hic potestatem habet à pontificibus vinciendo omnes tuum nomen invocantes. Cui Dominus, Vade, inquit: Nam is mihi selectum est instrumentum, ad profitendum meum nomen, tum apud cæteras gentes atque reges, tum apud Israëlitas. Nam ei ostendam ego, quanta sint ei patienda propter meum nomen. Tum Ananias abiit: Et, domum ingressus, ac impositis illi manibus, dixit, Saule frater: Dominus (Jesus, inquam, is qui tibi in via venienti apparuit) me misit ut videas, Sanctoque Spiritu repleare. Ac protinus, delapsis ex ejus oculis quibusdam quasi squamis, visum recepit, surrexitque & baptizatus est, ac, cibo capto, convaleuit. Fuit autem Saulus cum Damascenis discipulis dies aliquot, ac statim

N

in

PURIFICATIO D. MARIÆ VIRGINIS

in collegiis Christum prædicabat, eum esse Dei Filium. Obstupescebant autem omnes qui eum audiebant, & dicebant; Nónne hic est, qui populatus est in Jerusalem eos qui invocabant nomen illud, & huc idcirco venit, ut vinctos eos adduceret ad principes sacerdotum? Saulus autem magis invalescebat, & confundebat Judæos, qui habitabant Damasci, collatis testimoniis, demonstrans eum esse Christum.

Evangelium D. Mat. xix. 27.

TUM Petrus ita loquitur: En nos reliquimus omnia, Téque secuti sumus: Quid ergo hinc assequemur? Et Jesus; Hoc vobis confirmo (inquit eis) vos qui me secuti estis in renovata vita, cum sedebit filius hominis in suo glorioso tribunali, sessuros esse vos quoque in duodecim tribunalibus, iudicantes duodecim tribus Israëlitarum. Et quisquis domos, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut liberos, aut agros mei nominis causâ reliquerit, is centuplum adipiscetur, & vitam obtinebit sempiternam. Sed multi primi erunt ultimi, & ultimi primi.

Dies, quo Christum in fano sistebant, qui vulgò dicitur Purificatio D. Mariæ Virginis.

COLLECTA:

OMnipotens & sempiternus Deus, Majestatem tuam supplices exoramus, ut, sicut Filius tuus unigena, assumptâ sibi nostrâ carne, hodierno quasi die, tibi in Fano sistebatur, ita nos quoque puris & mundis cordibus Tibi sistamur, per eundem Filium tuum Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola Malac. iii. 1.

EGO mittam meum nuncium, qui mihi viam præparabit, & repente veniet in suum delubrum Dominus, quem vos requiritis, fœderisque nuncius, quem vos avetis. Is adventat, inquit armipotens Dominus. Quis autem ejus adventus diem sustinebit? aut eo apparente consistet? erit enim quasiquidam ignis explorans, aut lanaria fullonia. Sedensque explorabit ac expurgabit argentum, & expurgabit Levitas; ac tam puros reddet, quam est aurum aut argentum. Itaque Domino factum justè obmovebunt: Erítque acceptum Domino Judæorum

PURIFICATIO D. MARIÆ VIRGINIS.

daorum ac Hierosolytanorum fertum, sicut antiquis ac priscis temporibus atque annis. Congrediar autem vobiscum iudicio; eroque celer testis in præstigiatores, in adulteros, in perjuros, in eos qui mercede fraudant mercenarios, qui viduas, qui pupillos, qui peregrinos labefactant, neque me timent, inquit armipotens Dominus.

Evangelium D. Luc. ii. 22.

Completis autem eorum purificationis diebus, ex lege Moſis tulerunt eum Hierosolymam, ut Domino ſisterent, (quemadmodum in Domini lege scriptum est, ſcilicet, omnem marem, qui matricem aperuiſſet, Domino ſacrum eſſe dicendum) utque munus conferrent, quemadmodum in Domini lege dictum eſt, par turturum, aut duos pipiones. Erat tum Hierosolymæ homo, nomine Simeon, qui homo juſtus erat, & religioſus, expectans Iſraelitarum conſolationem, & Sancto Spiritu præditus. Huic fuerat Sancti Spiritus oraculo dictum, non prius eſſe mortem ſenſurum, quam Domini Chriſtum vidiffet. Is inſtinctu Spiritus venit in fanum, atque ubi intulerunt parentes puerum Jeſum, ut de eo ex legis ritu facerent, imple eum ſuis ulnis excepit,

Deoque gratias egit his verbis: Nunc dimittis me, Domine, ſervum tuum ſecundum promiſſionem tuam placide; quandoquidem vidi meis oculis ſalutem tuam, quam omnibus expoſitam populis parâſti: Lumen gentibus patefaciendum, & tuorum Iſraelitarum gloriam. Mirabantur autem ejus pater atque mater ea, quæ de eo dicebantur, eiſque fauſta precatus Simeon, ejus matrem Mariam ſic affatus eſt: Sciſto hunc multorum vel caſui vel reſurrectioni in Iſraelitis deſtinatum eſſe, & ſignum fore cui contradicatur. Quin tuum quoque animum penetrabit gladius, ut pateſiant multarum mentium cogitationes. Erat autem Anna vates, Phanuelis filia, ex Aſeriana tribu, quæ, multum ætate proveſta, vixerat annos cum viro ſeptem à virginitate ſua: Eratque eadem vidua annorum circiter quatuor & octoginta, quæ ex fano non diſcedebat, jejuniis, precibusque noctes & dies Deum colens. Hæc eadem horâ ſupervenit, & Domino gratias agere, deque eo loqui cœpit omnibus, qui Hierosolymis liberationem expectabant. Et illi, omnibus ex lege Domini peractis, redierunt in Galilæam, in oppidum ſuum Nazaretham. Puer verò creſ-

DIES D. MATTHIÆ.

cebat, & spiritu confirmabatur, sapientiâque replebatur, eique aderat Dei gratia.

Dies D. Matthiæ.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui in locum Judæ proditoris fidelem famulum tuum Matthiam substituísti, ut ad undecim Apostolos cooptatus sit; da Ecclesiam tuam, contra Pseudo-Apostolos semper protectam, fidelibus & veris Pastoribus dirigi & administrari, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola Act. i. 15.

PER eos dies surrexit Petrus in medio discipulorum. (cùm quidem esset ibidem capitum numerus ad centum viginti) & in hunc modum verba fecit: Homines et fratres, oportebat illud S. literis mandatum fieri, quod Sanctus Spiritus ore Davidis prædixit, de Juda eo, qui se ducem præbuit iis qui Jesum comprehenderunt: Qui Judas, in nostrum numerum ascitus, hanc functionem sortitus erat. Is quidem injustitiæ mercede agrum comparavit, & suspensus crepuit medius, effusæque sunt ejus omnia viscera: Id quod omnibus Hier-

rosolymæ incolis notum factum est, ita ut appellatus sit ager ille vernaculâ eorum linguâ, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est enim Psalorum libro; Fiat ejus habitatio deserta, neque sit qui in ea habitet, ejusque Episcopatum excipiat alius. Quapropter oportet unum eorum virorum (qui nobiscum toto eo tempore versati sunt, quo nobiscum consuetudinem habuit Dominus Jesus, usque à Johannis baptismo, ad eum diem quo nobis subductus est) ejus resurrectionis testem unâ nobiscum fieri. Tum duos statuerunt, Josephum nomine Barsabam, qui cognominatus est Justus, & Matthiam; atque his verbis orârunt: Tu, Domine, qui omnium mentes perspicis, ostende, utrum horum destinaveris, subeundæ hujus muneris & legationis sorti, ex qua Judas excidit, ut iret in suum locum. Deindè eorum sortes jecerunt; designavitque fors Matthiam, atque is ad undecim Apostolos cooptatus est.

Evangelium D. Matth. xi. 25.

ALiquandò Jesus locutus in hunc modum est: Ago tibi gratias, Pater, cœli terræque Domine, qui hæc sapientes, peritosque celaveris, & infantibus patefeceris:

ANNUNCIATIO BEATÆ VIRGINIS Mariæ.

ris: Idque, ô Pater, quoniam sic tibi placitum est. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo, neque quisquam Filium cognoscit, nisi Pater; neque Patrem quisquam cognoscit, nisi Filius, & cui voluerit Filius patefacere. Venite ad me omnes laborantes & onusti, & ego recreabo vos: Subite jugum meum, & à me discite, qui mitis sum, & animo summissus; & invenietis animis vestris requiem. Meum enim & jugum commodum, & onus leve est.

Annunciatio Beatæ Virginis Mariæ.

COLLECTA.

QUæsumus, Domine, gratiam tuam in corda nostra effunde, ut, quemadmodum, annunciante Angelo, Filium tuum Jesum Christum sibi carnem assumpsisse novimus, ita per Crucem ejus & Passionem ad Resurrectionis ejus gloriam perducamur, per eundem Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Pro Epistola Esai. vii. 10.

PETE tibi signum (inquit Dominus, Achazum porro alloquens) à Domino Deo tuo, idque rei quamlibet vel depressæ, vel sursùm

elatae. Hic, cùm Achazus negaret se signum petiturum aut Dominum tentaturum: Audite (inquit ille) Davididæ. Parùmne vobis est hominibus exhibere negotium, nisi exhibeatis etiam Deo meo? Ergo dabit vobis Dominus ipse signum. Ecce puella prægnans filium pariet quem nomine vocabit Emmanuel; qui butyro, mellèque vescetur, discendo reprobare malum, & eligere bonum.

Evangelium D. Luc. i. 26.

Mense autem sexto missus est à Deo angelus Gabriel, in oppidum Galilææ, nomine Nazaretham, ad virginem desponsam viro, cui nomen erat Josephus, ex domo Davidis: Virginis autem Maria nomen erat. Ad eam ingressus angelus dixit: Salve, Accepta, Cui Dominus adest, quæque es mulierum fortunatissima. At illa, eo viso, ejus sermone turbata, cogitabat qualis esset ea salutatio. Et angelus: Nè metue, Maria; nam propitium habes Deum: Ac scito, te utero concepturam, parituramque filium, quem Jesum nomine vocabis. Is erit magnus, & Supremi Filius vocabitur: Eique dabit Dominus Deus solium Davidis, ejus parentis, isque

DIES D. MARCI.

in Jacobeorum domum regnabit in perpetuum, nec ulus ejus regni finis erit. At Maria; Quo pacto fiet istud, inquit angelo, cum ego virum nesciam? Et ille respondens; Te Spiritus Sanctus, inquit, invadet, & Supremi vis innumbrabit: Itaque Sanctus iste partus dicetur Dei Filius. Et quidem Elisabeta, cognata tua, concepit & ipsa filium in senectute sua: Eique jam sextus hic mensis agitur, quæ tamen sterilis dicebatur: Adeo nulla res est, quam Deus facere non possit. Tum Maria: Ecce me Domini servam, eveniat mihi ita ut tu dixisti. Ità angelus ab ea discessit.

Dies D. Marci.

COLLECTA.

Omnipotens Deus, qui sanctam Ecclesiam tuam in Evangelistæ tui Divi Marci cœlesti doctrina instituisti; nos gratiâ impertire, per quam non tanquam pueri, omni vanæ Doctrinæ vento fluctuantes, sed in sancti Evangelii tui veritate fixi simus, per Jesum Christum Dominum nostrum.
Amen.

Epistola Ephes. iv. 7.

Cæterum unicuique nostrum collatum est beneficium, pro portione doni Christi. Itaque ascendens in sublime (inquit ille) captivos abduxit, & dona dedit hominibus. Quid est autem Ascendit, nisi quod prius in imas terræ partes descenderat? Qui descenderat idem est qui supra cœlos omnes ascendit, ut omnia completet. Atque is partim Apostolos, partim Vates, partim Evangelistas, partim pastores & magistros dedit, ad condendos sanctos, ad opus ministerii, ad Christi corporis extructionem, donec perveniamus omnes ad unitatem fidei, cognitionisque Filii Dei, in virum adustum, ad modum plenæ ætatis Christianæ. Nè simus amplius pueri; qui omni doctrinæ vento fluctuantes ac circumferamur, hominum versutiâ, quâ nos malitiosè ad fallendum aggrediantur; sed, verum tenentes cum charitate, omnino in eum adolescamus, qui caput est, videlicet Christus; ex quo totum corpus, omnibus (per quas efficitur administratio) commissuris compactum atque connexum, actione (quæ pro cujusque partis modo fit) facit corporis incrementum, ad

DIES DD. PHILIPPI ET JACOBI.

ad semet extruendum in charitate.

Evangelium D. Joh. xv. 1.

EGO sum vera vitis, & Pater meus est agricola. Omnem palmitem, in me non ferentem fructum, amputat, & omnem ferentem fructum expurgat, ut plus fructus ferat. Jam vos puri estis, propter sermonem quem ad vos habui. Quapropter manete in me, & ego in vobis. Quemadmodum palmes fructum ferre per seipsum non potest, nisi maneat in vite; sic neque vos, nisi maneatis in me. Ego sum vitis, vos palmites. Qui in me manet, & ego in eo, is multum fert fructum: Siquidem sine me vos nihil facere potestis. Si quis in me non manet, is extra projectus aruit, ut sarmenta, quæ colliguntur, & in ignem deflagratura conjiciuntur. Si & vos in me manseritis, & mea verba in vobis manserint, quicquid postulare voletis, id vobis concedetur. In eo illustratur Pater meus, si vos multum fructum feratis, meique discipuli eritis. Quemadmodum amavit me Pater, sic ego vos amavi. Manete in amore meo: Si mea præcepta conservaveritis, manebitis in amore meo; ut ego mei præcepta

Patris conservavi, & in ejus amore maneo. Hæc vobis elocutus sum, ut & mea lætitia in vobis maneat, & vestra lætitia expleatur.

Dies DD. Philippi & Jacobi.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, quem verè nôsse est vita æterna, fac nos pro certo scire Filium tuum Jesum Christum esse Viam, Veritatem, & Vitam, ut, vestigiis sanctorum Apostolorum tuorum Divi Philippi & Divi Jacobi insistentes, in via, quæ ducit ad vitam æternam, constanter gradiamur, per eundem Filium tuum Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola D. Jacobi, i. 1.

Jacobus, Dei & Domini Jesu Christi servus, duodecim tribubus ultrò citroque dispersis salutem. Summoperè gaudendum existimate, fratres mei, cum in varias inciditis periclitationes, intelligentes fidei vestræ exploratione patientiam gigni. Patientia autem perfectum opus habeat, ut perfecti, integrique nullâ re careatis. Quod si quis vestrum sapientiâ caret, postulet à Deo, qui omnibus plenè donat, nec exprobrat, & ei donabitur.

DIES DD. PHILIPPI ET JACOBI.

bitur. Postulet autem cum fiducia, nihil dubitans. Qui enim dubitat, similis est fluctui maris, vento actus ac excito. Neque verò se putet is homo quicquam à Domino impetraturum. Homo duplicis animi, in omnibus suis actionibus inconstans. Glorietur autem frater humilis in sublimitate sua, & dives in humilitate sua, nam, ut herbae flos, sic peribit. Ut enim exortus cum ardore sol herbam arefacit, ejusque & flos decedit, & decora species interit: Ità dives cum suis copiis marcescet. Felix homo qui tentationem sustinet: Approbatus enim vitae coronam accipiet, quam promisit Dominus suis amatoribus.

Evangelium D. Johan. xiv. 1.

Nolite animo turbari, inquit Jesus suis discipulis. Fidem habetis Deo, & mihi fidem habete. In domo Patris mei mansiones multae sunt: Quòd si secus esset, dixissem vobis. Eo paratum vobis locum, quòd si ivero paratum vobis locum, veniam, & vos mecum assumam, ut, ubi ero ego, vos etiam sitis. Et quidem, quòd ego proficiscar, vos scitis, & viam tenetis. Dicit ei Thomas, Domine, nescimus quòd proficiscaris, tantum

abest ut viam tenere possimus. Cui Jesus; Ego sum Via, & Veritas, & Vita. Nemo ad Patrem venit, nisi per me. Si me cognosceretis, meum quoque Patrem cognosceretis, & jam nunc eum cognoscitis ac vidistis. Et Philippus, Domine, inquit ei, Ostende nobis Patrem, & satis erit nobis. Cui Jesus: Tantum jam temporis vobiscum sum, & tu me non nosti, Philippe? qui me vidit, Patrem vidit: Quis fit, ut dicas, Ostende nobis Patrem? Non credis, & me in Patre, & Patrem in me esse? Quae ego verba vobis dico, mea sponte non dico; sed ipse Pater, qui in me manet, facit opera. Credite mihi, & me in Patre, & Patrem in me esse: Aut certè de ipsis factis mihi credite. Hoc certò, certòque sic habetote, qui mihi fidem habebit, eum esse eadem mecum atque etiam his majora facturum. Nam ad Patrem meum proficiscor: Ac, quicquid per meum nomen petieritis, id faciam, ut illustretur Pater in Filio. Si quid per meum nomen petieritis, ego faciam.

DIES D. BARNABÆ APOSTOLI.

Dies D. Barnabæ Apostoli.

COLLECTA.

Domine Deus omnipotens, qui sanctum tuum Apostolum Barnabam eximiis Sancti Spiritûs dotibus ornâsti; quæsumus, nè finas nos vel variis dotibus tuis, vel tuâ gratiâ destitui, per quam iis semper utamur, ad laudem & gloriam tuam, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola Aët. xi. 22.

QUOD postquam de eis auditione accepit Ecclesia Hierosolymitana, Barnabam misit, qui Antiochiam se conferret. Is, postquam eò pervenit, visâ Dei gratiâ, lætatus, omnesque ut cum animi destinatione Domino hæerent, cohortatus est; utpote vir bonus, Sanctique Spiritûs & fidei plenus. Itaque Domino accessit aliquanta multitudo. Profectus est autem Tarsum Barnabas, Sauli requirendi gratiâ, quem nactus duxit Antiochiam, ac totum annum cum Ecclesia versati sunt, & aliquantam hominum multitudinem docuerunt: ac primum Antiochiæ discipuli nuncupati sunt Christiani. Eâ tempestate descenderunt

Hierosolymis vates Antiochiam, quorum unus extitit Agabus nomine, qui divinitus afflatus, gravem fore toto orbe famem significavit, quæ quidem accidit sub Claudio Cæsare. Discipuli autem, prout eorum cuique suppetebat, decreverunt opitulandi gratiâ mittere habitantibus in Judæa fratribus: Id quod fecerunt: Et ad Seniores Barnabæ & Sauli opera miserunt.

Evangelium D. Joh. xv. 12.

HOC meum est præceptum, ut ametis inter vos, quomodo ego vos amavi. Majora charitate nemini præditus est, quam, si quis animam suam amicorum suorum causâ impendat. Qui mei estis amici, si feceritis quæcunque ego vobis præcipio. Non jam vos dico servos, siquidem servus nescit quid agat suus Dominus. Vos autem amicos propterea dixi, quod vobis omnia, quæ audivi ex Patre meo, declaravi. Non vos me elegistis, sed ego vos elegi, & eò destinavi, ut abeatis, & fructum feratis, vestræque fructus daret; ut quicquid Patrem per meum nomen poposceritis, id vobis concedat.

DIES D. JOHANNIS BAPTISTÆ.

Dies D. Johannis Baptistæ.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, cujus Providentiâ servus tuus Johannes Baptista non sine miraculo quodam natus est, & missus Filii tui Servatoris nostri viam præparatum vitæ correctionem prædicando; da nos doctrinam illius, sanctamque ejus vitam ita imitari, ut, juxta illius sermonem, verè vitam corrigamus, & ejus exemplo firmè veritatem eloquamur, cum omni libertate arguentes crimina, & propter veritatem æquo animo mortem perferamus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola Esaii. xl. i.

Consolamini, consolamini meum populum, dicit Deus vester. Alloquimini blandè Hierosolymam, clamantes ei ejus impletum esse spatium, ejus remissam esse culpam; quippè quæ ex Domini manu duplum acceperit, ob sua tot peccata. Vox clamat in solitudine, Parate viam Domini; corrigite in incultis locis Deo nostro semitam: Omnis & vallis attolletur, & mons, collisque deprimetur, & prava in recta, & iniqua in plana redi-

gentur; patefiétque Domini glória, cernentibus universis mortalibus: Quoniàm os Domini loquitur. Vox dicit, Clama: Quid clamabo? inquit. Omnes mortales herba sunt, eorúmque gloria omnis quasi flos terrestris. Aret herba, cadit flos, Domini afflatus vento: Næ herba sunt homines. Aret herba, cadit flos: At Dei nostri dicta rata sunt in sempiternum. Altum conscende montem, ô nuncia Sionis: Attolle validè vocem tuam, ô nuncia Hierosolymorum: Attolle impavida, dic Judæis civitatibus, Ecce Deum vestrum! Ecce Dominum Deum fortitèr venientem, & suo sibi brachio dominantem! En habet secum suam mercedem, suúmque præmium in præsentia! Ut pastor gregem suum pascet; lacerato suo congregatos in sinu gestabit agnos, festas agens.

Evangelium D. Luc. i. 57.

Elisabeta, exacto ad pariendum tempore, filium genuit. Et ejus vicini atque cognati audientes quantâ Dominus erga eam usus esset clementiâ, congratulabantur ei. Octavâ autem die puerum circumcisum ieverunt: Et eum patris ejus nomine Zachariam appellabant: Sed contradixit ejus mater:

DIES D. PETRI.

mater: Non ità, inquit, sed vocabitur Johannes. Cui illi, Nullus est, inquiunt, in cognatione tua, qui isto nomine nuncupetur: Deindè innuunt ejus patri, quid eum vellet appellari. Et ille, petità tabellâ, scripsit, ejus nomen esse Johannem: Id quod mirati sunt omnes. Atque ille, aperto protinùs ejus ore, solutâque linguâ, loqui cœpit, Deo gratias agens, metûque correpti sunt omnes eorum finitimi; ac per omnia Judææ montana dictitabantur hæc omnia: Quæ quicumque audierant, in animo reponebant, cogitantes, quidnam futurus esset ille puer? Atque ei Domini manus aderat. Zacharias autem pater ejus, Sancto Spiritu plenus, vaticinatus est his verbis: Grates Domino Israelitarum Deo, qui populi sui liberationem procuraret, erigâtque nobis cornu salutis in domo sui Davidis: Quemadmodum promiserat priscorum ore sanctorum suorum Vatum; quo vindicemur ab hostibus nostris, & ex omnium manu qui nos odere: Ut utatur clementiâ erga majores nostros, & sui sancti scæderis recordetur: Qui jurejurando promiserit Abrahamo patri nostro, daturum se nobis, ut intrepidè, ex hostium nostrorum manu

liberati, ipsum coram piè, justèque colamus, toto vitæ nostræ tempore. Et tu, Puer, Supremi Vates vocabere; Præibis enim Domino, paratum vias ejus; ad dandam salutis cognitionem ejus populo, quòd eis venia datur peccatorum, per intimam Dei nostri misericordiam, quâ nos ex alto visit ortus, qui appareat iis qui in tenebris & atra nocte degunt, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Puer autem crescebat, & spiritu confirmabatur, ac in desertis agebat, usquè ad diem, quâ Israëlitis ostenderetur.

Dies D. Petri.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui, per Filium tuum Jesum Christum, tot eximiis dotibus Apostolum tuum Divum Petrum locupletasti; & ut oves tuas pasceret, iterùm ac tertio jussisti: Fac, quæsumus, ut omnes Episcopi & Pastores tuum sermonem seduli eloquantur, & ei populus dicto sit audiens, quòd coronam æternæ gloriæ accipiant, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

DIES D. PETRI.

Pro Epistola Act. xii. 1.

PER id tempus admovit Herodes rex manus vexandis ab Ecclesia nonnullis, & Jacobum Johannis fratrem ferro sustulit: Quod Judæis gratum esse videns, comprehendit insuper etiam Petrum (quum quidem esset azymorum dies) captumque dedit in custodiam, & quatuor quaternionibus militum custodiendum tradidit, volens eum post Pascha producere populo. Ità Petrus in carcere servabatur, fiebatque pro eo continua ab Ecclesia supplicatio ad Deum. Cum autem eum producturus esset Herodes, & ea nocte dormiret Petrus inter duos milites, duabus colligatus catenis, & custodes ante portam custodiam agerent: Ecce adest Domini angelus, splendente per domum luce, qui, pulsato Petri latere, eum expergescit, dicens; Surge ecleritèr. Ac, delapsis ex ejus manu catenis, Præcinge te, inquit, & tuis sandaliis calcea. Quod postquam ille fecit, Indue, inquit, tuum pallium, & me sequere. Itaque ille egressus eum sequitur: Neque rem veram ab angelo agi intelligebat, sed sibi spectrum cernere videbatur. Prætergressi primam ac secundam custodiam

veniunt ad portam ferream, quâ in urbem itur, quâ eis suâ sponte apertâ simulac egressi vicum unum processerunt, decessit ab eo angelus. Et Petrus, ut ad se rediit, ità dixit: Nunc verè scio, Dominum misso angelo suo, me ex Herodis manu & tanta Judaici populi expectatione eripuisse.

Evangelium D. Mat. xvi. 13.

CUM venisset Jesus in tractum Cæsariæ Philippi, interrogavit suos discipulos his verbis: Quem me dicunt homines esse, me filium hominis? Cui illi, Hi Johannem Baptistam, illi Eliam, alii Jeremiam, aut vatum aliquem. Et ille; Vos verò (inquit eis) quem me esse dicitis? Cui Simon Petrus ità respondit; Tu es Christus Dei viventis filius. Et Jesus ei respondens, Beatus es, inquit, Simon Jonaide, quoniam non patefecit istud tibi caro & sanguis, sed Pater meus qui in cœlis est. Ego quoque tibi dico; Tu es Petrus, & in hac petra construam meam Ecclesiam, quam Orci portæ non superabunt: Tibique cœlestis regni claves dabo, ac quicquid in terra ligaveris, erit ligatum in cœlis: Et quicquid in terra solveris, erit solutum in cœlis.

Diu

DIES D. JACOBI APOSTOLI.

Dies D. Jacobi Apostoli.

COLLECTA.

CONcede, Deus exorabilis, ut, quemadmodum Apostolus tuus D. Jacobus, patre suo & omnibus relictis, nullam moram obsequendi Filio tuo Jesu Christo vocanti interposuit, & sequutus est eum; ità in nobis quoque, tum mundanis, tum corporeis cupiditatibus relictis, nulla sit mora præcepta tua exequendi, per Jesum Christum Dominum nostrum.
Amen.

Pro Epistola Act. xi. 27. & pars Cap. xii.

EA tempestate descendunt Hierosolymis Vates Antiochiam, quorum unus exitit Agabus nomine, qui, divinitus afflatus, gravem fore toto orbe famem significavit, quæ quidem accidit sub Claudio Cæsare. Discipuli autem, prout eorum cuique suppetebat, decreverunt opitulandi gratiâ mittere habitantibus in Judæa fratribus: Id quod fecerunt: & ad Seniores Barnabæ & Sauli operâ miserunt. Per id tempus admovit Herodes rex manus vexandis ab Ecclesia nonnullis, & Jacobum Johannis fratrem ferro sustu-

lit: Quod Judæis gratum esse videns, comprehendit insuper etiam Petrum.

• *Evangelium D. Matt. xx. 20.*

TUNC eum aggressa mater filiorum Zebedæi cum suis filiis, honore præbito, petebat aliquid ab eo. Cui ille; Quid vis? inquit. Et illa; Jube (inquit ei) ut hi duo mei filii tibi alter dexter, alter sinister assideant in regno tuo. At Jesus respondens: Nescitis quid petatis. Potestis idem bibere poculum, quod ego bibiturus sum? & eodem baptisate, quo ego baptisandus sum, baptizari? Possumus, inquit illi. Et ille; Meum quidem poculum bibetis, inquit, meoque baptisate baptizabimini: sed, ut mihi dexterâ lavâque assideatur, non est meum dare, nisi quibus id paratum est à Patre meo. Hoc audito, reliqui decem indignati sunt ob duos fratres. At Jesus advocatis eis dixit: Scitis, gentium principes in eas dominari, & magnos viros in eas potestatem obtinere. Inter vos non sic agetur: Quin, qui volet in vobis maximus fieri, sit vester famulus; &, qui volet in vobis esse primus, esto servus vester: Sicut filius hominis non venit ut sibi ministretur, sed ut ministret

O

DIES D. PETRI.

Pro Epistola Act. xii. 1.

PER id tempus admovit Herodes rex manus vexandis ab Ecclesia nonnullis, & Jacobum Johannis fratrem ferro sustulit: Quod Judæis gratum esse videns, comprehendit insuper etiam Petrum (quum quidem essent azymorum dies) captumque dedit in custodiam, & quatuor quaternionibus militum custodiendum tradidit, volens eum post Pascha producere populo. Ità Petrus in carcere servabatur, fiebatque pro eo continua ab Ecclesia supplicatio ad Deum. Cùm autem eum producturus esset Herodes, & ea nocte dormiret Petrus inter duos milites, duabus colligatus catenis, & custodes ante portam custodiam agerent: Ecce adest Domini angelus, splendente per domum luce, qui, pulsato Petri latere, eum expergescit, dicens; Surge ecleritèr. Ac, delapsis ex ejus manu catenis, Præcinge te, inquit, & tuis sandaliis calcea. Quod postquam ille fecit, Indue, inquit, tuum pallium, & me sequere. Itaque ille egressus eum sequitur: Neque rem veram ab angelo agi intelligebat, sed sibi spectrum cernere videbatur. Prætergressi primam ac secundam custodiam

veniunt ad portam ferream, quâ in urbem itur, quâ eis suâ sponte apertâ simulac egressi vicum unum processerunt, decessit ab eo angelus. Et Petrus, ut ad se rediit, ità dixit: Nunc verè scio, Dominum misso angelo suo, me ex Herodis manu & tanta Judaici populi expectatione eripuisse.

Evangelium D. Mat. xvi. 13.

CUM venisset Jesus in tractum Cæsariæ Philippi, interrogavit suos discipulos his verbis: Quem me dicunt homines esse, me filium hominis? Cui illi, Hi Johannem Baptistam, illi Eliam, alii Jeremiam, aut vatum aliquem. Et ille; Vos verò (inquit eis) quem me esse dicitis? Cui Simon Petrus ità respondit; Tu es Christus Dei viventis filius. Et Jesus ei respondens, Beatus es, inquit, Simon Jonaide, quoniam non patefecit istud tibi caro & sanguis, sed Pater meus qui in cœlis est. Ego quoque tibi dico; Tu es Petrus, & in hac petra construam meam Ecclesiam, quam Orci portæ non superabunt: Tibique cœlestis regni claves dabo, ac quicquid in terra ligaveris, erit ligatum in cœlis: Et quicquid in terra solveris, erit solutum in cœlis.

Diu

DIES D. JACOBI APOSTOLI.

Dies D. Jacobi Apostoli.

COLLECTA.

COncede, Deus exorabilis, ut, quemadmodum Apostolus tuus D. Jacobus, patre suo & omnibus relictis, nullam moram obsequendi Filio tuo Jesu Christo vocanti interposuit, & sequutus est eum; ita in nobis quoque, tum mundanis, tum corporeis cupiditatibus relictis, nulla sit mora præcepta tua exequendi, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola Act. xi. 27. & pars Cap. xii.

EA tempestate descenderunt Hierosolymis Vates Antiochiam, quorum unus exitit Agabus nomine, qui, divinitus afflatus, gravem fore toto orbe famem significavit, quæ quidem accidit sub Claudio Cæsare. Discipuli autem, prout eorum cuique suppetebat, decreverunt opitulandi gratiâ mittere habitantibus in Judæa fratribus: Id quod fecerunt: & ad Seniores Barnabæ & Sauli operâ miserunt. Per id tempus admovit Herodes rex manus vexandis ab Ecclesia nonnullis, & Jacobum Johannis fratrem ferro sustu-

lit: Quod Judæis gratum esse videns, comprehendit insuper etiam Petrum.

• Evangelium D. Matt. xx. 20.

Tunc eum aggressa mater filiorum Zebedæi cum suis filiis, honore præbito, petebat aliquid ab eo. Cui ille; Quid vis? inquit. Et illa; Jube (inquit ei) ut hi duo mei filii tibi alter dexter, alter sinister assideant in regno tuo. At Jesus respondens: Nescitis quid petatis. Potestis idem bibere poculum, quod ego bibiturus sum? & eodem baptisinate, quo ego baptisandus sum, baptizari? Possumus, inquirunt illi. Et ille; Meum quidem poculum bibetis, inquit, meoque baptisinate baptizabimini: sed, ut mihi dexterâ lævâque assideatur, non est meum dare, nisi quibus id paratum est à Patre meo. Hoc audito, reliqui decem indignati sunt ob duos fratres. At Jesus advocatis eis dixit: Scitis, gentium principes in eas dominari, & magnos viros in eas potestatem obtinere. Inter vos non sic agetur: Quin, qui volet in vobis maximus fieri, sit vester famulus; &, qui volet in vobis esse primus, esto servus vester: Sicut filius hominis non venit ut sibi ministretur, sed ut ministret

DIES DD. BARTHOLOMÆI ET MATTHIÆ.

nistret ipse, animamque suam in multorum liberationem impendat.

centes ægrotos, & ab immundis spiritibus vexatos, qui curabantur omnes.

Dies D. Bartholomæi Apostoli.

COLLECTA.

OMnipotens & sempiternus Deus, qui Apostolum tuum Bartholomæum gratiâ impertitus sis, per quam ex animo credidit tuo verbo, & illud prædicavit; Da, quæsumus, Ecclesiæ tuæ & amare verbum, cui ipse credidit, & etiam illud prædicare & accipere, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Pro Epistola Act. v. 12.

Apostolorum autem operâ, multa vulgò monstrosè, prodigiosèque fiebant (erant autem unâ omnes in Solomonis porticu, nec eis sese cæterorum quisquam audebat adjungere, sed eos magni faciebat populus. Accedebat autem magis magisque, qui Domino crederent, ingens tum virorum tum fœminarum multitudo) adeò ut per vicos exportarent ægrotos, inque lectis & grabbatis deponerent, ut venientis Petri vel umbra aliquem eorum innumbraret. Conveniebant etiam vulgò ex finitimis urbibus Hierosolymam, addu-

Evangelium D. Iuc. xxii. 24.

EXtitit inter eos contentio, quis eorum maximus esse videretur. At ille; Gentium reges (inquit eis) in eas dominantur: Quisque eis imperant, benefici appellantur. At vos non ita: Quin vestrum maximus perinde sit ac minimus: Et qui præest, perinde ac qui ministrat. Uter enim major est? qui accumbit, an qui ministrat? nonne qui accumbit? Atque ego sum inter vos perinde ac qui ministret. Vos vero si estis qui mecum permanseritis in meis adversis: Et ego regnum, quemadmodum mihi Pater meus legavit, sic vobis lego, ut comedatis & bibatis in mea mensa in regno meo, & in tribunalibus sedeat, jus dicentes duodecim tribubus Israëlitarum.

Dies D. Matthæi Apostoli.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui per Filium tuum beatum vocasti Matthæum, ad Publicanorum mensam sedentem, ut Apostoli munere simul & Evangelistæ fungeretur

DIES MICHAELIS ET OMNIUM ANGEL.

retur; nos gratiâ impertire, per quam, omni avaritiâ & immodicâ opum siti extinctâ, eundem Filium tuum Jesum Christum sequamur, qui vivit & regnat, unâ tecum & cum Spiritu Sancto, unus Deus in omnia secula. Amen.

Epistola 2 Cor. iv. 1.

Propterea habentes hanc administrationem (quæ divina est in nos clementia) non defetiscimus: Quin, turpi occultatione repudiati, non nos callidè gerimus, neque divinam doctrinam fallaciter tractamus; sed veritatis declaratione nos ipsos apud omnem hominum conscientiam in Dei conspectu commendamus. Quod si tectum est nostrum Evangelium, tectum est pereuntibus: Quorum, videlicet infidentium, mentes cæcavit hujus seculi Deus, ne collustret eos claritas gloriosi Christi Evangelii, qui est imago Dei inaspectabilis. Non enim nos ipsos prædicamus, sed Christum Jesum Dominum; nos autem vestros servos, per Jesum. Nam Deus, qui lucem ex tenebris lucere jussit, is est qui nostris illuxit animi, ad claritatem cognitionis gloriæ Dei in Jesu Christi persona.

Evangelium D. Matth. ix. 9.

Illinc digrediens Jesus, conspicatus hominem ad publicanorum mensam sedentem, Matthæum nomine, dicit ei; Sequere me. Atque ille surrexit, & eum est secutus. Eo autem domi acumbente, cum frequentes publicani & improbi venissent, & cum Jesu, ejusque discipulis discumberent, Pharisei, id videntes, quæsierunt ex ejus discipulis, cur cum publicanis & improbis cibum caperet eorum magister? Quo audito, Jesus dixit eis; Non egent valentes medico, sed malè affecti. Ite nunc, & discite quid sit; Misericordiam malo quàm sacrificium. Non enim veni vocatum infones, sed fontes ad bonam frugem.

Dies D. Michaëlis, & omnium Angelorum.

COLLECTA.

Æterne Deus, qui & Angelorum & hominum ministeria miro quodam ordine instituisti; per gratiam largire, ut quemadmodum sancti Angeli tui Tibi semper in cælo ministrant, ita tuo jussu nobis in terra versantibus & præsidio &

DIES MICHAELIS ET OMNIUM ANGEL.

munimini sint, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Pro Epistola Apocal. xii. 7.

FActum est autem in cœlo prælium: Michael & ejus angeli adversus draconem pugnabant: Et draco, ejusque angeli pugnantes victi sunt, nec ullus exiit jam eorum locus in cœlo. Itaque dejectus est draco ille magnus, serpens antiquus, qui Diabolus & Satanas appellatur, qui totum orbem decipit: Dejectus est, inquam, ad terram, ejusque angeli cum illo dejecti sunt. Deinde magnam vocem audiui in cœlo dicentem; Nunc facta est salus, & potestas, & regnum Dei nostri, & potentia Christi ejus: Quoniam dejectus est fratrum nostrorum accusator, qui eos apud Deum nostrum dies & noctes accusabat. Eum illi Agni sanguine, sui que testimonii sermone vicerunt: Animamque suam usque adeo non amârunt, ut mortem oppetierint. Propterea lætmini, cœli & cœlicolæ. Væ terræ & maris incolis! Quandoquidem descendit Diabolus ad vos, magno furore percitus, sciens habere se breve tempus.

Evangelium D. Matt. xviii. 1.

ILLA horâ discipuli Jesum convenerunt, quærentes quis futurus esset in regno cœlesti maximus. Et Jesus advocatum puerum collocavit inter eos, & hoc vobis, inquit, confirmo, nisi mutati fueritis, & pueris similes redditi, non intrabitis in cœleste regnum. Quisquis ergo seipsum summiserit, ut est hic puer, is erit in regno cœlesti maximus. Et quisquis hujusmodi puerum meo nomine accipit, me accipit. Quisquis verò vel minimum horum mihi fidem habentium offenderit, præstaret ei, suspensâ de ejus collo asinariâ molâ, in maris æquor demergi. Sunt quidem calamitosæ mundo offensiones, tametsi offensiones accidere necesse est: Sed væ homini per quem accidit offensio. Quod si te tua manus aut pes offendit, abscinde eum, & abjice. Satiùs est tibi claudum aut mancum in vitam ingredi, quàm duas manus aut pedes habentem in sempiternum ignem conjici. Et si te tuus oculus offendit, erue eum, & abjice: Satiùs est tibi unoculum in vitam ingredi, quàm duos oculos habentem in ignis gehennam conjici. Videte nè vel minimum

DIES D. LUCÆ EVANGELISTÆ.

minimum horum contemnatis. Scitote enim, eorum angelos in cœlis semper aspiciere faciem Patris mei, qui in cœlis est.

Dies D. Lucæ Evangelistæ.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui Lucam Medicum, in re Evangelica laudatum, vocasti ut idem simul & Evangelistæ & animarum Medici officio fungeretur; præsta, quæsumus, ut salutare doctrinæ illius medicinæ, omnibus nostrarum animarum morbis adhibitæ, eos sanent, per merita Filii tui Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

Epistola 2 Tim. iv. 5.

TU verò in omnibus esto sobrius: Mala patere: Evangelistæ officio fungere: Tuo munere perfungere. Nam ego jamjam immolandum sum, discessusque mei tempus instat. Præclarum certamen certavi; cursum absolvi; fidem servavi: Quod superest, reservatur mihi justitiæ corona, quam mihi Dominus reddet in illa die, justus judex: Neque solum mihi, sed etiam omnibus, qui ejus adventum amaverint. Da operam ut ad me brevi venias. Demas enim me,

vitæ præsentis amore, dereliquit, & Thessalonicam profectus est: Crescens in Galatiam: Titus in Dalmatiam: Lucas solus est mecum. Marcum assumptum tecum adducito: est enim mihi utilis ad ministerium. Ty-chicum legavi Ephesum. Penulam, quam in Troade apud Carpum reliqui, cum venies, afferto, & libros, maximè membranas. Alexander faber ærarius multis me malis affecit: Reddat ei Dominus digna ejus factis præmia. Eum tu quoque caveto: Nam magnopere restitit nostris verbis.

Evangelium D. Luc. x. 1.

POSTEA constituit Dominus etiam alios septuaginta, eosque binos ante se præmisit in omnes urbes & loca quò ipse venturus erat. Atque eos sic affatus est; Messis quidem multa est, sed operarii pauci: Quocirca rogate messis Dominum, ut operarios emittat in messem suam. Vadite, en ego mitto vos tanquam agnos inter lupos. Ne ferte crumenam, ne peram, neque calceos, néve quenquam in via salutaveritis. In quamcunque autem domum intrabitis, primum dicite, Salveat hæc domus. Et, si quidem erit ibi aliquis salute dignus, requiescet

DIES DD. SIMONIS ET JUDÆ APOSTOLI.

quiescet in ea vestra salus: Sin minùs, ad vos revertetur. Atque in eadem domo manetote, comedentes & bibentes quæ eis suppetent; Nam dignus est operarius mercede suâ.

*Dies DD. Simonis & Judæ
Apostolorum.*

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui Ecclesiam tuam super Apostolorum, Vā ūnque fundamentum ex ruxisti, anguli capite ipso Jesu Christo; fac nos per eorum doctrinam in unitate Spiritûs ita compingi, ut in sanctum Templum Tibi acceptum crescamus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola D. Judæ 1.

Iudas Jesu Christi servus, Jacobi frater, sanctificatus in Deo Patre, & Jesu Christo reservatis, & vocatis; misericordiam, & pacem, & charitatem plurimam dicit. Charissimi, cùm vobis de communi salute scribere summo studio contenderem, necesse habui vos scribendo cohortari, ut fide, quæ semel sanctis est tradita, certetis. Irrepserunt enim homines quidam, olim ad hoc ipsum supplicium designati, impii,

Dei nostri gratiam transferentes in libidinem; & solum herum Deum, Dominumque nostrum Jesum Christum negantes. Illud autem vobis, quod semel didicistis, commemorare volo, quòd Dominus, cùm populum ex Ægypto servasset, rursùm eos, qui non confiderant, perdidit: Angelosque, qui suam originem non retinuissent, sed suum domicilium reliquissent, ad magni Dei judicium æternis vinculis sub tenebris servandos curavit. Ut Sodoma & Gomorra, finitimæque urbes, quoniam consimili modo meretricatæ impudici corporis libidinibus obsecutæ sunt, jacent ad exemplum, pœnas igne luentes sempiterno. Similiter hi quoque somniantes corpora habent polluta, & dominatum repudiant, dignitatibusque maledicunt.

Evangelium D. Joh. xv. 17.

HÆC vobis præcipio, ut ametis mutuó. Si vos mundus odit, illud cognoscite, quòd me priùs quàm vos odit. Si mundani essetis, mundus amaret suum. Verùm quia mundani non estis, sed ego vos ex mundo elegi, ideò vos odit mundus. Memineritis ejus dicti, quod ego vobis dixi; non est servus major domino suo. Si me perse-

DIES OMNIUM DIVORUM.

persecuti sunt, & vos persequuntur: Si orationi meæ paruerunt, & vestræ parebunt. Verum hæc omnia vobis facient propter nomen meum; quoniam eum, qui me misit, non nórunt. Nisi ego venissem, & eos allocutus fuisssem, in peccato non essent. Nunc peccati sui excusa ionem nullam habent. Qui me odit, etiam Patrem meum odit. Si non opera apud eos fecissem, qualia nemo fecit alius, non forent in peccato. Nunc & viderunt & oderunt & me & Patrem meum. Sed confieri oportet illud, quod in eorum disciplina scriptum extat: Oderunt me immeritó. Cùm autem venerit Confirmator, quem ego vobis à Patre mittam, scilicet Spiritus veritatis, qui à Patre proficiscitur, is de me testabitur: Quin & vos testes estis, qui mecum fueritis ab initio.

Dies Omnium Divorum.

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui Electos tuos in una communione & societate compegisti, in mystico corpore Filii tui Christi Domini nostri; nos gratiâ impertire, per quam justè & piè vitam instituentes, Divos tuos bea-

tos ità imitemur, ut tandem ineffabilibus iis gaudiis perfruamur, quæ præparâsti illis, qui Te amore non ficto prosequuntur; per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Pro Epistola Apocal. vii. 2.

ITEM vidi alium angelum ab ortu Solis ascendentem, habentem viventis Dei sigillum; qui ad quatuor angelos (quibus, ut terram & mare læderent, commissum erat) magnâ voce clamavit his verbis: Næ læditote terram, nec mare, nec arbores, donec Dei nostri servos in eorum frontibus consignemus. Audivi autem consignatorum numerum; qui consignati erant centum quadraginta quatuor millia, ex omnibus Israelitarum tribubus.

Ex tribu Judæ consignati erant duodecim millia.

Ex Rubenis, duodecim millia.

Ex Gaddi, duodecim millia.

Ex Aseris, duodecim millia.

Ex Nepththalis, duodecim millia.

Ex Manassis, duodecim millia.

Ex Simeonis, duodecim millia.

Ex Levis, duodecim millia.

Ex

DIES OMNIUM DIVORUM.

Ex Issacharis, duodecim millia.

Ex Zabulonis, duodecim millia.

Ex Iosephi, duodecim millia.

Ex Benjaminis, duodecim millia.

Postea animadvertit tantam turbam, ut eam numerare nullus posset, ex omnibus gentibus, nationibus, populis & linguis, qui ante folium & Agnum stabant, stolis amicti candidis, palmas gestantes in manibus, & magnâ voce clamantes in hunc modum: Salus sedenti in folio Deo nostro, & Agno. Omnes autem angeli, folium, fenatoresque, & quatuor animalia circumstantes, procubuerunt ante folium proni, Deumque venerati sunt, dicentes, *Amen*; Faustitas, & gloria, & sapientia, & gratiarum actio, & honos, & potentia, & vires, Deo nostro in perpetua secula: *Amen.*

Evangelium D. Matt. v. 1.

VIdens autem tantam hominum multitudinem, conscendit in montem. Cumque sedisset, adierunt eum ejus discipuli, & ille eos hujusmodi oratione docere aggressus est. Beati pauperes animo: Nam eorum est cœleste regnum. Beati qui lugent: Nam ii consolandi sunt. Beati mites: Nam ii terram possidebunt. Beati qui esuriunt, sitiuntque justitiam: Nam ii saturabuntur. Beati misericordes: Nam eis tribuetur misericordia. Beati mente puri: Nam ii Deum videbunt. Beati pacifici: Nam ii Dei filii vocabuntur. Beati qui justitiæ causâ insectantur: Nam eorum est cœleste regnum. Beati estis, quandocumque vobis conviciabuntur homines, & vos insectabuntur, & in vos omnia maledicta conjicient mentientes, propter me: Gaudete & lætaminini: Nam multa vobis in cœlo merces est: Sic enim insectati sunt Vates, majores vestros.

O R D O

Administrandæ Cœnæ Domini,

S E U

SACRÆ COMMUNIONIS.

¶ **Q**uotquot cupiunt participes fieri sacræ Communionis, nomina sua, pridè saltem sacerorum, Ministro indicabunt.

¶ Si quis autem sit manifestè flagitiosus, aut alterum verbis factisve injuriâ affecerit, ità ut Ecclesia eo pacto sit offensa; de hoc certior factus Minister eum advocabit, & monebit nè ullo modo audeat ad Mensam Domini accedere, usquè dum veræ resipiscentiæ & morum emendationis indicia manifesta præbuerit; ità ut Ecclesiæ, quam priùs offenderat, sit satisfactum, ut & iis, quos offecerat injuriâ; aut saltem promittat id sibi propositum, quamprimum id commode fieri poterit.

¶ Eundem agendi modum & ordinem tenebit Minister cum iis, inter quos intelliget vigere simultates & odia, nec sinet eos mensæ Domini participare, donè certior factus fuerit de eorum reconciliatione. Quòd si pars altera alteri offensam acceptam ex animo remittere, aut pro illata satisfacere, parata sit, alterâ id detrectante, & in odio & malitia sua persistente, ità ut ad piam concordiam adduci nolit: Minister pœnitentem ad sacram Communionem admittet, non verò pertinacem. Cum hac cautela, ut Minister, qui quemquam à sacris arcuerit, prout habetur in hoc, aut præcedente hujus Rubricæ paragrapho,

DIES OMNIUM DIVORUM.

Ex Issacharis, duodecim millia.

Ex Zabulonis, duodecim millia.

Ex Iosephi, duodecim millia.

Ex Benjaminis, duodecim millia.

Postea animadvertit tantam turbam, ut eam numerare nullus posset, ex omnibus gentibus, nationibus, populis & linguis, qui ante solium & Agnum stabant, stolis amicti candidis, palmas gestantes in manibus, & magnâ voce clamantes in hunc modum: Salus sedenti in folio Deo nostro, & Agno. Omnes autem angeli, solium, senatorésque, & quatuor animalia circumstantes, procubuerunt ante solium proni, Deumque venerati sunt, dicentes, *Amen*; Faustitas, & gloria, & sapientia, & gratiarum actio, & honos, & potentia, & vires, Deo nostro in perpetua secula: *Amen*.

Evangelium D. Matt. v. 1.

Videns autem tantam hominum multitudinem, conscendit in montem. Cùmque sedisset, adierunt eum ejus discipuli, & ille eos hujusmodi oratione docere aggressus est. Beati pauperes animo: Nam eorum est cœleste regnum. Beati qui lugent: Nam ii consolandi sunt. Beati mites: Nam ii terram possidebunt. Beati qui esuriunt, sitiuntque justitiam: Nam ii saturabuntur. Beati misericordes: Nam eis tribuetur misericordia. Beati mente puri: Nam ii Deum videbunt. Beati pacifici: Nam ii Dei filii vocabuntur. Beati qui justitiæ causâ infestantur: Nam eorum est cœleste regnum. Beati estis, quandocunque vobis conviciabuntur homines, & vos infestabuntur, & in vos omnia maledicta conjicient mentientes, propter me: Gaudete & lætaminini: Nam multa vobis in cœlo merces est: Sic enim infestati sunt Vates, majores vestros.

O R D O

Administrandæ Cœnæ Domini,

S E U

SACRÆ COMMUNIONIS.

¶ **Q** Uotquot cupiunt participes fieri sacrae Communionis, nomina sua, pridè saltem sacrorum, Ministro indicabunt.

¶ Si quis autem sit manifestè flagitiosus, aut alterum verbis factisve injuriâ affecerit, ità ut Ecclesia eo pæcto sit offensa; de hoc certior factus Minister eum advocabit, & monebit nè ullo modo audeat ad Mensam Domini accedere, usquè dum veræ respicientiæ & morum emendationis indicia manifesta præbuerit; ità ut Ecclesiæ, quam prius offenderat, sit satisfactum, ut & iis, quos affecerat injuriâ; aut saltem promittat id sibi propositum, quamprimum id commodè fieri poterit.

¶ Eundem agendi modum & ordinem tenebit Minister cum iis, inter quos intelliget vigere similtates & odia, nec sinet eos mensæ Domini participare, donè certior factus fuerit de eorum reconciliatione. Quod si pars altera alteri offensam acceptam ex animo remittere, aut pro illata satisfacere, parata sit, alte-à id detrectante, & in odio & malitia sua persistente, ità ut ad piam concordiam adduci nolit: Minister pœnitentem ad sacram Communionem admittet, non verò pertinacem. Cum hac cautela, ut Minister, qui quemquam à sacris arcuerit, prout habetur in hoc, aut præcedente hujus Rubricæ paragrapho,

SACRA COMMUNIO.

*ragazzo, totum negotium cum Ordinario communice-
ret intra dies quatuordecim
ad summum. Ordinarius
autem inquireret in eum,
qui sic offenderit, juxta Ca-
nonem.*

¶ *Quo tempore Cæna Domini
celebrabitur, mensa panno
mundo linteo strata stabit
in medio vel Templi, vel
Adyti, ubi Matutinæ &
Vespertinæ Preces debent
recitari; Presbyter autem
stans ad Septentrionalem
partem Mensæ, Supplica-
tionem Dominicam cum
Collecta sequente recitabit,
populo in genua provoluto.*

Pater noster, qui es in
cœlis, sanctè colatur
nomen tuum. Veniat reg-
num tuum. Fiat voluntas
tua, ut in cœlo, sic & in
terrâ. Victum nostrum ali-
mentarium da nobis hodiè:
Et remitte nobis debita no-
stra, ut & nos remittimus
debitoribus nostris: Néve nos
in tentationem inducito, sed
à malo tuere. *Amen.*

COLLECTA.

Omnipotens Deus, qui
omnium mentes per-
spicis, omnium cognoscis
postulata, & quem nulla
latent arcana; Sancti tui
Spiritus afflatu, puras men-
tibus nostris cogitationes

crea, ut Te perfectò amore
prosequamur, & meritis lau-
dibus sanctum nomen tuum
efferamus, per Jesum Chri-
stum Dominum nostrum.
Amen.

¶ *Tum Presbyter conversus
ad populum, Decalogum
integrum clarâ voce reci-
tabit; Populus autem, in
genua adhuc provolutus,
post unumquodque præcep-
tum, veniam petet à Deo,
pro illius violatione tem-
pore præterito, & rogabit
ut sibi gratia concedatur,
qua illud servet in futu-
rum, in hunc modum.*

MINISTER.

I. **D**EUS hæc omnia ad
hunc modum effatus
est: Ego sum Dominus Deus
tuus, Deos alienos nullos,
præter me habeto.

POPULUS.

*Miserere nostri, Domine, &
animos nostros ad hoc præcep-
tum conservandum inclina.*

MINISTER.

II. Ne facito tibi sculptile,
aut simulachrum ullius rei,
quæ extet aut suprâ in cœlo,
aut infrâ in terra, aut in a-
quis sub terra: Néve ea ve-
nerator, néve colito; Nam
ego sum Dominus Deus tu-
us, Deus impatiens focii,
qui parentum culpam etiam
in liberos persequor, vel ad
tertiam usquè quartâmque
stirpem

SACRA COMMUNIO.

stirpem osorum mei: clementiâque utor ad millesimam usquè stirpem erga mei amante, meâque præcepta conservantes.

POPULUS.

Miserere nostrî, Domine, & animos nostros ad hoc præceptum conservandum inclina.

MINISTER.

III. Domini Dei tui nomen inanitèr nè adhibeto: Neque enim sinet impunitum Dominus, qui ejus nomen inanitèr adhibuerit.

POPULUS.

Miserere nostrî, Domine, & animos nostros ad hoc præceptum conservandum inclina.

MINISTER.

IV. Diem Sabbati sanctè agere memento. Sex diebus agito, tuâque opera omnia patrato. Septimo autem die, quod Domini Dei tui Sabbatum est, nullum opus facito: neu tu, neu tuus filius, aut filia, neu tuus servus, aut ancilla, neu tuum jumentum, neu apud te degens peregrinus. Nam, quum sex diebus fecisset Dominus cælum, terram, mare, quæque in eis sunt omnia, feriatu est die septimo: Qua de causa diem septimum faustum sacramque fecit.

POPULUS.

Miserere nostrî, Domine, & animos nostros ad hoc præceptum conservandum inclina.

MINISTER.

V. Parentem utrumque honorato, ut diù ætatem producas in terra, quam tibi Dominus Deus tuus donat.

POPULUS.

Miserere nostrî, Domine, & animos nostros ad hoc præceptum conservandum inclina.

MINISTER.

VI. Ne hominem occidito

POPULUS.

Miserere nostrî, Domine, & animos nostros ad hoc præceptum conservandum inclina.

MINISTER.

VII. Nè adulterato.

POPULUS.

Miserere nostrî, Domine, & animos nostros ad hoc præceptum conservandum inclina.

MINISTER.

VIII. Nè furator.

POPULUS.

Miserere nostrî, Domine, & animos nostros ad hoc præceptum conservandum inclina.

MINISTER.

IX. Falsum testimonium contra alterum nè dicito.

POPULUS.

Miserere nostrî, Domine, & animos nostros ad hoc præceptum conservandum inclina.

MINISTER.

X. Alterius domum nè concupiscito: Alterius uxorem nè concupiscito; nève servum aut ancillam, nève bovem aut asinum, nihil deniquè quod sit alterius.

POPULUS.

SACRA COMMUNIO.

POPULUS.

Miserere nostri, Domine, & hæc omnia præcepta tua in mentes nostras, quæsumus, inscribe.

¶ *Tum sequetur harum Collectarum alterutra pro Rege, Presbytero, ut antea, stante, ac dicente.*

OREMUS.

OMnipotens Deus, cujus regnum est omnium seculorum, & vires immensæ, miserere universæ Ecclesiæ, & animum electi famuli tui GEORGII Regis & Gubernatoris nostri ita dirige ut ipse (cujus vice fungatur sciens) potissimum honori tuo & gloriæ studeat: Et ut nos cum omnibus ei subjectis (pensitantes, ut decet, cujus ei demandatum sit imperium) fideliter ei serviamus, eum honoremus, & summissè ei obediamus, in Te, & propter Te, juxta sacrum sermonem & præceptum tuum, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui unà Tecum & cum Spiritu Sancto vivit & regnat unus Deus, in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Aut.*

OMnipotens & æterne Deus, in literis sacris habetur animos Regum esse in manu tua, Téque eos di-

rigere, &, quocunque divinæ tuæ prudentiæ optimè videbitur, inclinare; supplices quæsumus animum famuli tui GEORGII Regis & Gubernatoris nostri ita inclines atque dirigas, ut in omni sua cogitatione, verbo, & opere, honori tuo & gloriæ consulat, & populum tuum, cujus curam ei demandasti, opibus, pace ac pietate florentem servare studeat. His annue, Pater misericors, gratiâ charissimi Filii tui Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

¶ *Recitabitur proximè Collecta Diei. Et proximè post Collectam Presbyter leget Epistolam, dicens, Epistola [seu, Portio Scripturæ assignata pro Epistola] scripta est capite — Epist. — versu — Finita autem Epistolâ, dicet, Hic definit Epistola. Tunc leget Evangelium (stante universo populo) dicens, Sanctum Evangelium scriptum est capite — Evangelii — versu — Finito autem Evangelio, cantabitur aut recitabitur sequens Symbolum, stante adhuc universo populo ut antea.*

CREDO in unum Deum Patrem Omnipotentem, Creatorem cœli & terræ,

SACRA COMMUNIO.

re, atque visibilium omnium & invisibilium.

Et in unum Dominum nostrum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia secula: Deum de Deo, Lumen de Lumine: Deum verum de Deo vero; Genitum, non Factum; Consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: Qui propter nos homines, Et propter nostram salutem descendit de cœlis & incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine, & Homo factus est; Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato; Passus & sepultus est, & resurrexit tertiâ die secundum scripturas, & ascendit in cœlum; sedet ad dexteram Patris: Et iterum venturus est cum gloria, judicare vivos & mortuos; Cujus regni non erit finis.

Et in Spiritum Sanctum, Dominum & vivificantem, Qui ex Patre, Filioque procedit, Qui cum Patre & Filio simul adoratur & conglorificatur, Qui loquutus est per Prophetas. Et Unam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum, Et expecto Resurrectionem mortuorum, Et vitam venturi seculi. *Amen.*

¶ *Tum Minister populo rerunciabit, si qui sunt dies Fæsti, aut Jæjunii, per sequentem hebdomadam observandi. Tum etiam, si ita feret occasio, futura Communio prænunciabitur; & Matrimoniorum futurorum Solemnitas; Brevia etiam, Citationes & Excommunicationes legentur. Nec quicquam promulgabitur aut publicabitur in Ecclesia, quo tempore Sacra peraguntur, præterquam ab ipso Ministro: Nec quicquam ab ipso nisi quod Regulis hujus Libri continetur, aut à Regia Majestate imperatum aut à loci Ordinario præscriptum fuerit.*

¶ *Tum sequetur Concio, seu aliqua Homiliarum jam editarum, aut in posterum publica auctoritate edendarum.*

¶ *Tum Presbyter ad Mensam Domini revertetur, & Offertorium incipiet, unâ aut alterâ, aut etiam pluribus harum sententiarum recitatis, prout ipsi optime videbitur.*

SIC luceat vestra lux apud homines, ut, vestra rectè facta videntes, collaudent vestrum Patrem, qui est in cœlis. *D. Matth. v. 10.*

SACRA COMMUNIO.

Nè congerite vobis opes in terris, ubi & corrumpit tinea, ærugoque, & fures perfodiunt ac furantur: Sed vobis opes in cœlis congerite, ubi nec ærugo nec tinea corrumpit, nec fures perfodiunt aut furantur. *D. Matth. vi. 19, 20.*

Quicquid igitur vultis ut vobis faciant alii, idem vos quoque eis facite: Nam ea lex est atque vates. *D. Matth. vii. 12.*

Non quisquis mihi dicet, Domine, Domine, intrabit in cœleste regnum; sed qui fecerit quod vult Pater meus, qui est in cœlis. *D. Matth. vii. 21.*

Zacchæus verò Dominum sic alloqui institit: Scito me, Domine, dimidium facultatum mearum largiri pauperibus. Quod si quem ullâ re fraudavi, reddo quadruplum. *D. Luc. xix. 8.*

Quis unquam suis stipendiis militat? quis vineam pangit, nec ejus fructu vescitur? aut quis ovile pascit, quin ovilis lacte vescatur? *1 Cor. ix. 7.*

Si nos vobis divina seminavimus, magnum verò est si nos humana vestra metemus? *1 Cor. ix. 11.*

An nescitis eos, qui sacra procurant, sacris vesci? qui aræ operam dant, aræ participes esse? Similiter item

Evangelium publicantibus mandavit Dominus, ut Evangelio viverent. *1 Cor. ix. 13, 14.*

Cæterum & qui parcè seret, parcè etiam metet: Et qui largè seret, largè etiam metet: Proût quisque animo destinavit, non ægrè, aut invitus: Hilarem enim datorem amat Deus. *2 Cor. ix. 6, 7.*

Communicet autem, qui doctrinâ eruditur, cum eo, à quo eruditur, omnia bona. Nè errate. Deus non eluditur: Nam quod quisque severit, idem metet. *Gal. vi. 6, 7.*

Ergò ut tempus habemus beneficiamus, cum omnibus, tum maximè fidei domesticis. *Gal. vi. 10.*

Est verò quæstus magnus pietas, & suâ sorte contentum esse. Cum enim nihil in mundum attulerimus, profectò nihil auferre possumus. *1 Tim. vi. 6, 7.*

Iis qui in hac vita divites sunt, præcipe ut liberales sint atque largi, præclarum sibi fundamentum in futurum congerentes, ut vitam assequantur verè sempiternam. *1 Tim. vi. 17, 18, 19.*

Nec enim ita injustus Deus est, ut oblitus sit opus vestrum, laborumque charitatis, quam exeruistis in ejus nomen, dum sanctis & ministrastis

SACRA COMMUNIO.

ministratis & ministratis. *Heb.* vi. 10.

Beneficentiam autem & liberalitatem oblivisci nolite: Talibus enim sacrificiis propitiatur Deus. *Heb.* xii. 16.

Jam qui, cum hujus vitæ facultates habeat & fratrem suum egere videat, tamen non ejus vicem miseratione, quâ fieri potest ut sit Deum charitate præditus? 1 *D. Joban.* iii. 17.

Quantumcunque tibi Dominus largitus erit, de eo nè parcito liberalitatem exercere: Et noli à respiciendis egentibus abhorre, nè Dominus vicissim tuis temporibus adversis à te respiciendo abhorreat. *Tob.* iv. 7.

Ut suppeditant facultates tuæ esto misericors: si tibi multum fuerit, eas largè facias; si exiguis frueris, de his etiam libenter impertire stude: quo bonum tibi præmium in diem necessitatis thesaurizas. *Tob.* iv. 8, 9, 10.

Dominum scenerat qui miseratur tenuem, eique meritum rependet ille. *Prov.* xix. 17.

Beatus qui egentium habet rationem: Eum adverso tempore liberabit Dominus. *Psal.* xli. 1.

¶ Dum ista recitantur, Diaconi, Aeditui, alii-ve ad hoc idonei, quibus illud munus demandatum est, Ele-

mosynas in pauperum usus erogatas colligent, ut & alias populi oblationes in pios usus, in lance idonea à parochianis in hunc usum comparata, eamque ad Presbyterum reverenter afferent; ab illo autem, gestu modesto ac humili, super sacra Mensa collocabitur.

¶ Quoties verò sacra Communio celebrabitur, tum Presbyter tantum Panis & Vini super Mensa reponet quantum sufficere videbitur. Quibus peractis, dicit Presbyter,

Oremus pro universo statu Ecclesiæ Christi hinc in terra militantis.

Omnipotens & sempiternus Deus, qui per sanctum Apostolum tuum nos docueris, fieri supplicationes, preces, & gratiarum actiones pro cunctis hominibus; Te suppliciter rogamus ut, pro tua summa clementia (* Eleemosynas & Oblationes has nostras gratas habéas &) has

* Si Eleemosynæ Oblationes-ve nullæ fuerint, tum ista (Eleemosynas & Oblationes has nostras gratas habéas, &) quæ Parenthesi includuntur, omittenda sunt.

SACRA COMMUNIO.

nostras preces, quibus divinam Majestatem tuam interpellamus, admittas; supplicantes, ut Ecclesiam universam Spiritu Veritatis, Unitatis, & Concordiæ, perpetuò afflare velis. Da etiam, ut quotquot sanctum nomen tuum confitentur, in veritate sancti tui verbi consentient, & alii alios Concordiâ & divinâ Charitate complectantur. Rogamus etiam tibi in curam & tutelam commendari omnes Reges, Principes, & potestate pollentes, qui Christum profitentur; præcipuè autem famulum tuum GEORGIUM Regem nostrum, ut sub eo tranquillam agamus vitam cum pietate. Da etiam omnes à Consiliis ejus, & singulos qui sub eo aliquem Magistratum gerunt, jus verum, nullo personarum habito discrimine, discere, quò vitia & nequitia afficiantur supplicio, tua autem vera Religio & Pietas conserventur. Gratiam impertire, cœlestis Pater, omnibus Episcopis, & iis qui curam animarum gerunt, ut tam moribus, quam doctrinâ suâ sermonem tuum verum & vitam patefaciant, & officio celebrandi Sacramenta tua sacra rectè ritèque perfungantur. Præterea autem populum universum tuum im-

pertire gratiâ, potissimum tamen hos, qui jam adsunt, per quam demisso animo & quâ decet reverentiâ, sanctum verbum tuum & audiant & accipiant, Tibique per omnem eorum vitam cum pietate & justitia verà serviant. Te insuper, Domine, quàm maximè supplices quæsumus, pro clementia tua consolari omnes eosque sublevare velis, qui, dum mortalem hanc vitam agunt, angustiis, doloribus, inopiâ, morbis, aut rebus adversis, qualescunque eæ sunt, premuntur. Nomen denique sanctum tuum laudibus efferimus pro omnibus tuis famulis, qui in fide & timore tuo sint fato perfecti; rogantes Te eâ nos gratiâ impertire velis, per quam, eorum bona exempla imitati, unâ cum illis in divinum regnum tuum cooptemur. His annue, Pater, propter Jesum Christum, unicum nostrum Mediatorem & Advocatum. *Amen.*

¶ *Quum Minister futuram Communionem sacram præ-nunciat, (quam semper præ-nunciabit Dominico aut Festo die aliquo novissime præcedente) finitâ Concione aut Homiliâ, sequentem Exhortationem præloget.*

Charissimi,

SACRA COMMUNIO.

Charissimi, die — proximo, mihi in animo est, favente Deo, quotquot fuerint eâ quâ par est pietate & religione affecti, iis omnibus administrare maxime salutare Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi, ab iis participandum in recordationem meritoriae illius Crucis & Passionis, quâ solâ peccatorum nostrorum veniam, & consortium cœlestis regni consequimur. Proindè nostrum est summissè atque ex animo gratias Omnipotenti Deo Patri nostro cœlesti agere, qui Filium suum servatorem nostrum Jesum Christum dedit, non tantum ut pro nobis moreretur, sed etiam ut in sancto illo Sacramento spirituali cibo & alimento nobis esset. Quod quidem cum ad eò divinum est ac salutare iis, qui dignè participant; adeò autem periculosum iis, qui, indigni licèt, & tamen illud sumere audent; meum est exhortari vos, ut inter eâ loci dignitatem sancti illius mysterii trutinatis, periculumque ingens quod indignè participantibus imminet; utque itâ quisque vestrum descendat in se, suamque exploret conscientiam, idque non perfunctoriè, pro hypocritarum consuetudine, sed

itâ, ut sancti mundique ad cœleste adeò convivium accedatis, & nuptiali illo vestitu induti (prout Deus in S. literis postulat) admittamini, tanquàm digni qui Mensam illam sacram participant.

Rationem autem & modum jam subdo: Primum oportet vestram vivendi rationem & mores exigere ad normam præceptorum Dei; & quacunque in re animadvertetis à vobis peccatum esse, aut voluntate, verbòve, aut factò, ibi deplorare impietatem vestram, & peccata Deo Omnipotenti confiteri, cum firmo constantique vitæ corrigendi proposito. Quòd si constet peccata vestra non in Deum solum, sed etiam in alios committi, tum oportet vos cum iis in gratiam redire, paratos ad reddendum, & quantum quidem in vobis est, de omnibus injuriis & damnis satisfaciendum, quibus alterum affecistis: Æquè etiam paratos ad remittendum iis, qui vobis injuriam intulerunt, ac ipsi à Domino veniam peccatorum velitis consequi: Absque hoc, Sanctæ Communionis participatio non solum non conducit, sed graviore supplicio vos obnoxios reddit. His de causis, si quisquam è vobis sit

SACRA COMMUNIO.

in Deum maledicus, sermoni illius infestus, & contumeliosus, aut adulter, flagrans irâ, aut odio, aut in alio quocunque gravi scelere versetur; corrigite prava mores, fin minùs, ad sacram istam Mensam nè accedite, nè participato sancto illo Sacramento, Satanas in vos intret, quemadmodùm in Judam intravit, vobisque omni iniquitate repletis, exitium tum Corporis, tum Animæ afferat.

Et propterea quòd non est fas quenquam sacræ Communionis participem esse, nisi solidâ fiduciâ misericordiæ divinæ, & tranquillæ mentis conscientia, eò incitatum: Idcirco si quisquam e vobis sit, qui superioribus rationibus suam nequeat pacare Conscientiam, verùm ei opus est vel ampliori Solatio, vel Consilio; tum consulat Me, aut aliquem alium prudentem ac eruditum Ministrum divini Sermonis, & illi quo gravatur explicet, ut divini Sermonis Ministerio beneficium Absolutionis ei collatum sit, ut & spirituale Consilium & Admonitio ad Conscientiæ æstus mulcendos, & Dubia & Scrupulos omnes ei eximendos.

¶ *Aut si animadvertat quod Populus negligat ad sacram Communionem accedere, loco præcedentis, hæc utetur Exhortatione.*

Charissimi Fratres ac dilectissimi — mihi propositum est, favente Deo, Cœnam Dominicam celebrare; ad quam Dei nomine, vos quotquot adestis omnes voco: itémque obsecro, gratiâ Domini Jesu Christi, ut nolitis non venire, præsertim quos Deus ipse benignè invitatos vocavit. Vos non latet, quàm graviter & iniquo animo ferre solet, cùm quis, lauto convivio apparato, mensam conquistissimis epulis instruxerit, aded ut nihil ampliùs desideretur, nisi ut Convivæ accumbant; si vocati tam ingrato animo sint, ut temerè nullâque de causa, quò minùs veniant, recusent. Quis à vobis, si secum ita ageretur, non succenseret? Quis se gravi injuriâ & damno affici non crederet? Quibus de causis, in Christo charissimi, cauto opus est, nè, subducentes vos ab hac sancta Cœna, iram divinam in vos accendatis. Nihil est dictu facilius, Nolo communicare, quippè qui hujus vitæ negotiis impeditus sim. Verùm

SACRA COMMUNIO.

rùm hujusmodi causæ inanes sunt, nec quas admittit Deus, aut accipit. Si quisquam dixerit, gravium peccatorum reus sum, & ideo non ausim accedere; cur, quæso, non vos peccatorum pœnitet, & pravos mores corrigitis? Deo vocanti nōne turpe ducitis responsum, Venire nolumus? Quum ad eum convertendum est, an hanc excusationem afferetis, vos nondum paratos esse? Serio autem vobiscum cogitate, quàm non valebunt ejusmodi fictæ causæ apud Deum. Qui ad convivium (ut in Evangelio habetur) accedere dedignati sunt, quia fundum emerant, aut juga boum experiri velent, aut uxores duxerant, non habuerunt se excusatos, sed indigni habiti sunt, qui cœlesti illi convivio accumberent. Quod ad me attinet, hic adero, ac, pro meo officio, Dei nomine vos invito, Christi nomine vos voco; vósque exhortor (quantum vestram ipsorum salutem consequi velitis) sacræ hujus Communione fieri participes. Et quemadmodum Filius Dei efflare animam in Cruce, ut salus vobis indè oriatur, non dedignatus est; ità vestrum est, ut, ex præcepto illius in recordationem sacrificii illius mortis, huic Cœnæ accumbatis. Quod qui-

dèm si neglexeritis, apud vos reputate, quibus contumeliis Deum lacestis, & quàm grave supplicium vobis ideo impendet; quippè qui à Cœna Dominica scientes abestis, & à fratribus vestris secessionem facitis, qui lautioribus epulis cœlestissimi illius cibi accubitus veniunt. Has res si iterum atque iterum perpenderitis, ad saniolem mentem (Deo favente) redituri estis: Quam ut consequamini humiles nostras Supplicationes ad Omnipotentem Deum Patrem nostrum cœlestem non intermitteremus.

¶ *Quum celebrabitur sacra Communio, Communicantibus in locis idoneis ad sacram Sacramentum commodè accipiendum dispositis, Presbyter hanc Exhortationem recitabit.*

Charissimi in Domino, quibus in animo est participare Corpus & Sanguinem Christi Servatoris nostri, ut ad memoriam revocetis necesse est, quomodo Divus Paulus omnes exhortetur, ut in se quisque descendat, seque exploret accuratè, priusquàm Panem illum comedere, & bibere Poculum istud audeat. Nam sicut magnum indè beneficium nobis collatum est, si

cum

SACRA COMMUNIO.

cum vero, pœnitente animo, & fide vivida sancti illius Sacramenti fiamus participes (tunc enim spiritualiter Carnem Christi comedimus, & illius Sanguinem bibimus; tunc in Christo manemus, & Christus in nobis; idem sumus in Christo, & Christus in nobis) sic magno in periculo versamur, si indignè eam participemus. Tunc enim rei tenebimur Corporis & Sanguinis Christi Servatoris nostri; Damnationem ipsi nobis comedimus & bibimus, qui de Domini Corpore non rectè judicemus: Deum in nos excandescere facimus. eumque ad infligendum nobis varias miseras, variâsque mortes movemus. Quare, fratres, vos ipsos judicate, nè à Domino judicemini; præteritorum peccatorum vos ex animo pœniteat: Vividam & firmam fidem vobis apud Christum Servatorem nostrum collocate; vitam corrigite, & sincerâ Charitate omnes amplectimini; ità enim digni eritis, qui horum Mysteriorum sitis participes. Potissimùm verò ex animo gratias agere oportet humillimas Deo Patri, Filio, & Spiritui Sancto, ob Redemptionem Mundi per Mortem & Passionem Servatoris nostri Jesu Christi, veri Dei simul & ve-

ri hominis, qui sese dejecit usque ad Mortem, & quidem Mortem Crucis, ut nos miseros peccatores, qui in tenebris, & atra nocte degimus, in filios Dei & vitæ æternæ heredes ascisceret. Quà autem perpetuà memoriâ prosequamur vehementem aded amorem Magistri nostri, & unici Servatoris Jesu Christi, hoc pacto pro nobis morientis, & innumera beneficia, quæ suo pretioso Sanguine effuso apud nos collocavit, sacrosancta Mysteria, amoris sui quasi pignus, & perpetuum monumentum mortis suæ, instituit. & ordinavit, undè magna & æterna consolatio nobis exoritur. Ipsi itaque unà cum Patre & Spiritu Sancto (proùt tenemur maximè) continuè gratias agamus, sanctissimæ illius voluntati & arbitrio obtemperantes prorsus, & summo cum conatu ei in vera pietate, & justitia serviamus, omnibus diebus vitæ nostræ. Amen.

¶ *Tum Presbyter ad participandam sacram Communionem accedentibus dicit:*

VOS, qui verè & seriò desciscitis à peccatis vestris, quique Amore & Charitate alios complectimini,

SACRA COMMUNIO.

ni, & quibus aliam vivendi rationem instituere propositum est, præcepta Dei exequendo, & dehinc in viis ejus sanctis gradiendo, cum fide accedite, & sanctum hoc Sacramentum percipite in consolationem vestram, Deoque Omnipotenti suppliciter peccata confitemini, in genua modestè provoluti.

¶ *Tum hæc summaria Confessio eorum omnium nomine, quibus propositum est sacram Communionem participare, fiet ab aliquo Ministrorum, ipso & Populo universo in genua humiliter provolutis, ac dicentibus:*

Omnipotens Deus, pater Domini nostri Jesu Christi, Conditor omnium rerum, omniumque hominum Judex, confitemur & deploramus tot tantæque scelera, & peccata nostra, quæ subindè in divinam tuam Majestatem, cogitatione, verbis, & facto, flagitiosè admodum admisimus, iram & indignationem tuam in nos meritissimè moventes. Serio nos pœnitet, & ex animo sumus anxii ob hæc delicta nostra: Eorum recordatio nobis acerba est, & eorum onere opprimimur. Miserere nostri, miserere nostri, clementissime Pater; Re-

mitte nobis præterita commissa, propter Filium tuum Jesum Christum Dominum nostrum: Da etiam, ut posthàc semper Tibi serviamus, & placeamus in novitate vitæ, ad laudem & gloriam tui Nominis, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tum Presbyter (aut Episcopus si adsit) eriget se, & conversus ad Populum hanc Absolvendi formulam pronuntiabit.*

Omnipotens Deus, Pater noster cœlestis, qui pro singulari sua clementia, omnibus serio & ex animo pœnitentibus, & vera fide se ad illum convertentibus, veniam peccatorum pollicitus est, vestri misereatur, remittat vobis peccata omnia, & eorum vos absolvat: Confirmet & corroboret vos in omni bono opere, vosque ad vitam æternam perducatur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Deinde Presbyter dicet:*

Audite suavissima verba Christi Servatoris nostri ad consolandum eos omnes, qui ad ipsum reverà convertuntur.

Venite

SACRA COMMUNIO.

Venite ad me, omnes laborantes, & onusti; & ego recreabo vos. D. *Matth. xi. 28.*

Sic enim amavit Deus mundum, ut Filium suum unicum dederit, ut quisquis in eum credat, non pereat, sed vitam obtineat sempiternam. D. *Johan. iii. 16.*

Audite etiam quid affirmat
Divus Paulus.

Certa res est, & omni approbatione digna, Christum Jesum in mundum venisse servatum fontes. 1 *Tim. i. 15.*

Audite etiam quid affirmat
Divus Johannes.

Si quis peccaverit, Patrum habemus ad Patrem, Jesum Christum, justum; qui idem piaculum est peccatorum nostrorum. 1 D. *Johan. ii. 1.*

¶ *Deinde perget Presbyter
dicens.*

Sursum corda.

RESPONSIO.

Habemus ad Dominum.

PRESBYTER.

Gratias agamus Domino
Deo nostro.

Æquum est & justum.

¶ *Tum Presbyter, ad Mensam Domini conversus, dicet:*

VERE æquum est & justum, & pro debito nostro officio tenemur, Tibi semper & ubique gratias agere, Domine, * Sancte Pater, Omnipotens, Æterne Deus.

* Hæc verba (*Sancte Pater*) in Festo Trinitatis omittentur.

¶ *Hic sequetur Præfatio Solemnitati peculiaris, si quæ sit expressè assignata; alioqui statim subjungetur:*

IDEO cum Angelis & Archangelis, cùmque omni cœlestium Copiarum multitudine, celebramus tuum præclarum collaudantes Nomen, Te laudibus efferentes, & sine ulla intermissione dicentes, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus armipotens; Tuâ gloriâ pleni sunt Cœli, & Universus Orbis: Gloria Tibi, in supremis, Domine.

¶ *Præfationes Proprie.*

¶ *Natali die Christi, & septem diebus sequentibus.*

QUIA dedisti nobis Filium tuum unicum, Jesum Christum, quem hodierno quasi

SACRA COMMUNIO.

quasi die pro nobis nasci voluisti, &, per Sancti Spiritus operationem, Hominem assumere, ex substantia Mariæ Virginis Matris suæ, sine labe peccati, quo nos ab omni peccato expiet. Ideò cum Angelis, &c.

¶ *Die Paschatis, & septem diebus sequentibus.*

POTISSIMUM verò nostras Tibi debemus laudes, propter gloriosam Filii tui Jesu Christi Domini nostri Resurrectionem: Ipse enim verus est Paschalis Agnus, qui pro nobis libatus mundi peccata sustulit: Qui, per mortem suam, Mortem abolevit; & per Resurrectionem nobis vitam æternam restituit. Ideò cum Angelis, &c.

¶ *Die Ascensionis, & septem diebus sequentibus.*

PER charissimum Filium tuum Jesum Christum Dominum nostrum, qui, post Resurrectionem suam quàm maximè gloriosam, manifestus apparuit omnibus suis Apostolis; &, spectantibus eis, cælum conscendit, quò nobis paret locum, ut, ubi esset ipse, eò nos etiam conscendamus, & cum ipso regnemus in gloria. Ideò cum Angelis, &c.

¶ *Die Pentecostes, & sex diebus sequentibus.*

PER Jesum Christum Dominum nostrum; juxta cujus certissimam promissionem, Spiritus Sanctus hodierno quasi die, repentè de cælo cum sonitu descendit quasi vehementis flatûs; indutûsque formam linguarum, quasi ignis, Apostolis insedit, ut doceret eos, iisque ad omnem Veritatem præiret; contulitque iis variarum linguarum donum, una cum ardenti studio liberè eloquendi Evangelium apud omnes gentes: Quibus nos, in tenebris & errore versantes, ad puram lucem, & ad cognoscendum Te, Jesumque Christum Filium tuum pervenimus. Ideo cum Angelis, &c.

¶ *In festo Trinitatis tantum.*

QUI unus es Deus, unus Dominus: non una tantum Persona, sed tres Personæ in una Substantia. Quod enim de gloria Patris, hoc de Filio, hoc de Spiritu Sancto credimus, sine ullo discrimine aut inæqualitate. Ideò cum Angelis, &c.

SACRA COMMUNIO.

¶ *Post unamquamque ex his Præfationibus proximè cantabitur aut recitabitur :*

IDEO cum Angelis & Archangelis, cùmque omni cœlestium Copiarum multitudine celebramus tuum præclarum collaudantes Nomen, Te laudibus efferentes, & sine ulla intermissione dicentes, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus armipotens; Tuâ gloriâ pleni sunt Cœli, & Univerſus Orbis: Gloria Tibi, in ſupremis, Domine. *Amen.*

¶ *Tum Presbyter, in genua provolutus ad Mensam Domini, hanc ſequentem Supplicationem dicet, eorum omnium nomine qui ſunt Communionem percepturi.*

NON audemus accedere ad hanc Menſam tuam, miſericors Domine, fiduciâ juſtitie noſtræ, ſed ſingularis tantæque tuæ clementiæ. Non ſumus digni, qui vel micas colligamus ſub Menſa tua. Tu es idem Dominus, cujus ſemper proprium eſt clementiâ uti. Da igitur, Domine miſericors, nos ſic veſci Carne chariſſimi Filii tui Jeſu Chriſti, & illius Sanguinem bibere, ut Corpora noſtra peccatis inquinata per illius Corpus expientur, Animæque noſtræ abluantur

in pretioſo ipſius Sanguine, ſitque ſemper maneamus nos apud ipſum, & ipſe apud nos. *Amen.*

¶ *Quum Presbyter, ſtans ante Menſam Domini, Panem & Vinum ita diſpoſuerit, ut expeditius ac decentius poſſit Panem frangere coram Populo, & Calicem in manus ſumere, dicet formulam Conſecrandi, præut ſequitur.*

OMnipotens Deus, Pater noſter cœleſtis, qui pro ſingulari tuâ clementiâ Jeſum Chriſtum Filium tuum unicum dediſti, ut ad redimendum nos morte crucis plecteretur, qui ibi (unica illa libatione, qua ſemel ſeipſum libavit) plenum, perfectum & ſufficiens obtulit ſacrificium, libationem, & ſatificationem pro peccatis totius mundi, quique inſtituit, præcepitque nobis in ſacroſancto ſuo Evangelio, ut pretioſam mortem, uſque dum redeat, perpetuâ memoriâ proſequamur: Attende nos, quaſumus ſupplices, miſericors Pater, & da ut nos, ſumentes hæſce tuas Creaturas, Panem & Vinum, juxta ſanctam inſtitutionem Filii tui Servatoris noſtri Jeſu Chriſti, in Mortis & Paſſionis illius recordationem, ſanctiſſimi il-
lius

SACRA COMMUNIO.

Illos Corporis & Sanguinis
participes fiamus: Qui, eâ

1 *Hic Presbyter accipiat
Patinam in
manus.*

2 *Hic autem frangat
Panem.*

3 *Hic manu
porrectâ
tangat quicquid Panis
ibi fuerit.*

4 *Hic Calicem manu
prehendat.*

5 *Et hic
vasa omnia
(sive sunt Calices sive La-
genæ) in quibus est Vi-
num consecran-
dum tanget
porrectâ manu.*

cite, quotiescunque biberitis,
in mei recordationem. Amen.

¶ Tunc Minister primus sa-
cræ Communionem su-
met ipse sub utraque spe-
cie, tum perget eam porri-
gere Episcopis, Presbyteris,

nocte, quâ tra-
ditus est, 1 Pa-
nem cepit, a-
ctisque gratiis

2 fregit, dedit-
que discipulis;

&, Accipite,

inquit, come-
dite, 3 hoc est

Corpus meum

pro vobis da-
tum; hoc fa-

cite in mei re-
cordationem.

Similiter &
Poculum, post-

quàm cœna-

tum est, 4 ce-
pit, actisque

gratiis, dedit

eis, dicens, Bi-
bite ex eo om-

nes; 5 hic est

enim Sanguis

meus novi Fœ-

deris, pro vo-

bis & pro mul-

tis effunden-

du, ad ve-

niam peccato-

rum. Hoc fa-

Et Diaconis, eodem modo,
si qui adsuerint; postea ve-
rò etiam ordine plebi in
manus singulis humiliter in
genua provolutis. Unicui-
que autem panem porrigens
dicet:

Corpus Domini nostri
Jesu Christi, quod pro
Te datum est, Corpus, &
Animam tuam servet in vi-
tam æternam. Accipe &
comede hoc in memori-
am quòd Christus pro Te
mortuus est, & fide illo ves-
citor in corde tuo, cum gra-
tiarum actione.

¶ *Minister Calicem porrigens
unicuique dicet:*

Sanguis Domini nostri Je-
su Christi, qui pro te ef-
fusus est, Corpus & Animam
tuam servet in vitam æter-
nam. Bibe hoc, in memo-
riam quòd Sanguis Christi
pro te effusus est, & gratias
age.

¶ *Si quantum Panis aut Vini
consecratum fuerat totum
absumptum sit, priusquam
omnes participaverint, Pres-
byter majorem copiam con-
secrabit juxta prius
præscriptam formulam:
Incipiens à verbis (Ser-
uator noster Christus eâ
nocte quâ, &c.) ad con-
secrandum*

SACRA COMMUNIO.

secrandum Panem: Et ab his (similiter postquam Coenatum, &c.) ad consecrandum Vinum.

¶ *Postquam omnes participaverint, minister redibit ad Mensam Domini, & reverenter super ea deponet quicquid superfuerit ex consecratis e mentis, illud cooperiens mundo linceo.*

¶ *Tum Presbyter recitabit Supplicationem Dominicam Populo unamquamque Petitionem post ipsum iterante.*

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris: Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere: quoniam tuum est regnum, & potentia, & gloria in sempiternum. *Amen.*

¶ *Postea dicetur, ut habetur in sequentibus.*

O Domine & Pater cœlestis, nos humiles famuli rogamus ex animo, ut, pro paterna tua benignitate

& clementia, hæc gratitudinis hostia simul cum gratiarum actionibus apud Te accepta sit: Summa porro cum animi demissione supplicamus, ut propter merita & mortem Filii tui Jesu Christi, & per illius Sanguinis fiduciam, nos cum universa Ecclesia peccatorum veniam consequamur, ceteraque illius Passionis beneficia nobis collata sint. Hic autem libamus & præstamus tibi, Domine, nos ipsos, animas nostras, & nostra corpora, hostiam rationalem, sanctam, & vivam; & summissè quæsumus, ut quotquot communionem hanc participamus, gratiâ tuâ & cœlesti favore tuo repleamur. Et quanquam indigni sumus ob tanta peccata nostra, qui tibi ullum libemus sacrificium, Te tamen supplices quæsumus, ut acceptum habeas hoc debitum obsequium & cultum nostrum, nullâ habitâ ratione meritorum nostrorum, sed delictis nostris ignoscendo; per Jesum Christum Dominum nostrum, per quem & cum quo, in unitate Spiritûs Sancti, Tibi sit, Omnipotens Pater, omnis honor & gloria in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Aut*

SACRA COMMUNIO.

¶ *Aut hæc.*

OMnipotens & sempiternus Deus, ex animo Tibi gratias agimus, quod nos, qui sacrosancta hæc Mysteria ritè percepimus, spirituali cibo pretiosissimi Corporis & Sanguinis Filii tui Servatoris nostri pascere digneris; nosque inde certos reddis de favore tuo & gratia, & nos esse vera membra mystico Corpori Filii tui infita (quod est fidelium omnium sancta Communio) & per spem inter heredes vitæ æternæ ascisci, per merita pretiosissimæ Mortis & Passionis charissimi tui Filii. Te etiam quàm maximè supplices rogamus, Pater cœlestis, ità nobis adesse gratiam tuam, ut in sancta hac Communionem permaneamus, utque ea omnia opera bona præstemus, quæ Tu præparasti, ut in eis gradiamur, per Jesum Christum Dominum nostrum, cui unà Tecum & cum Spiritu Sancto sit omnis honor & gloria, in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Deinde dicatur aut cantetur,*

GLoria in supremis Deo, & in terra pax: Erga homines benevolentia. Te celebramus, Te collaudamus,

Te veneramur, Te illustramus, Tibi gratias habemus propter summam gloriam tuam, Domine Deus, Rex cœli, Deus Pater Omnipotens.

Domine Fili unigena, Jesu Christe, Domine Deus, Agnus Dei, Patris Fili, qui mundi peccata tollis, miserere nostrî. Qui mundi peccata tollis, utere tuâ erga nos clementiâ. Qui mundi peccata tollis, admitte preces nostras. Qui sedes ad dexteram Dei Patris, miserere nostrî.

Quoniam Tu solus Sanctus, Tu solus Dominus, Tu solus, ô Christe, cum Spiritu Sancto, supremus es in gloria Dei Patris. *Amen.*

¶ *Postremò Presbyter (aut Episcopus, si adsit) Ecclesiam dimittet cum hac falsa precatone.*

Divina pax, omnem mentem exuperans, vestros animos & cogitationes in cognitione & amore Dei, & Filii ejus Jesu Christi custodiat: Et favor Dei omnipotentis, Patris, Filii, & Spiritûs Sancti vobis adsit, semperque vobiscum maneat. *Amen.*

SACRA COMMUNIO.

¶ *Collectæ, post offertorium dicendæ, quando non celebratur Communio, quolibet die una, aut altera, aut etiam plures: Dici etiam poterunt, pro data occasione post Collectas Matutinarum aut Vespertinarum Precum, Communionis aut Litanæ, prout Ministro videbitur.*

Adesto propitius, Domine, his nostris supplicationibus & precibus, viamque famulorum tuorum dirige, ad æternam salutem consequendam, ut inter omnes mortalis hujus vitæ vicissitudines & casus, clementissimo & præsentissimo tuo auxilio semper protegantur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

OMnipotens Domine & sempiternus Deus, digneris, quæsumus, tum animos nostros, tum corpora dirigere, sanctificare & regere in viis legum tuarum, præceptisque tuis exequendis; ut viribus tuis præstantissimis & animæ nostræ & corpora hæc & in æternum conserventur, per Jesum Christum Dominum nostrum, & Servatorem *Amen.*

LArgire, quæsumus, omnipotens Deus, ut quæ verba hodiè externis auribus accepimus, ea intus animis nostris per Gratiâ tuam ita inferantur, ut fructus piæ vitæ feramus, ad nominis tui honorem & laudem, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

IN omnibus nostris actionibus, clementissimo tuo, Domine, favore nos præveni, & perpetuo tuo auxilio nos prosequere, ut in omnibus operibus nostris, inceptis, continuatis, & in Te perfectis sacrosanctum Nomen tuum illustremus, & tandem pro clementia tuâ sempiternam vitam consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

OMnipotens Deus, fons omnis sapientiæ, qui scis, non solum quibus rebus opus sit nobis, antequàm petimus, sed etiam nostram, dum petimus, ignorantiam; Te supplices oramus, ut nostrarum infirmitatum miseraris; & quæ vel propter indignitatem nostram non audemus, vel propter cæcitatem nostram petere nequeamus, iis nos impertire digneris, propter merita Filii tui Domini nostri Jesu Christi. *Amen.*

Omnipo-

SACRA COMMUNIO.

OMnipotens Deus, qui pollicitus es Te eorum preces admissurum, qui per Filii tui Nomen petant; aures tuas, pro tua clemencia, quæsumus, nobis præbe, qui preces nostras & supplicationes tibi libavimus: Largire etiam, ut quæ pro voluntate tua fideliter rogavimus, ad indigentiam nostram sublevandam, gloriamque tuam promovendam, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Diebus Dominicis, aliisque diebus Ferialis (si non celebratur sacra Communio) dicentur ea omnia, quæ præscripta sunt in Officio pro sacra Communionis usque ad finem Supplicationis illius Generalis (Pro statu prospero Catholicæ Christi Ecclesiæ) atque una aut altera Collectarum jam memoratarum; quæ omnia Precatio fausta claudet.

Non celebrabitur autem Cæna Domini, nisi adest Communicantium numerus competens ad communicandum cum Presbytero, prout ipsi visum fuerit.

¶ Quod si non sint supra viginti in Parochia idonei ad Communicandum, non tamen celebrabitur sacra Communio, nisi quatuor (aut ad minimum tres) cum Presbytero Communicent.

¶ In Cathedralibus autem aut Collegiatis Ecclesiis, aut Collegiis, ubi sunt Presbyteri & Diaconi complures, Communicabunt singuli unà cum Presbytero. ad minimum quolibet die Dominico, nisi causam justam habeant secus faciendi.

¶ Atque ut præcidatur omnis occasio dissensionis & superstitionis, quæ suboriri posset circa Panem aut Vinum, satis erit si modò Panis sit vulgaris usus; sed lectissimus & ex meliore tritico confectus, qui commodè parari queat.

¶ Quod si supersit aliquid Panis aut Vini non consecrati, id sibiumat Minister in privatos usus: Sin vero consecrati Panis aut Vini quicquam supersit, extra Ecclesiam non effertur, quin Presbyter, unà cum aliis Communicantibus, quos tum advocabit, statim à fausta Precatione

SACRA COMMUNIO.

illud reverentè comedet & bibit.

¶ *Panem & Vinum parabunt Minister & Oeconomi, sumptibus Parochiæ.*

¶ *Observe autem unicuique Parochianorum ad minimum ter in anno Communicandum: Nominatim vero in festo Paschatis. Ac singulis annis quilibet Parochianus cum Parocho, Vicario, aut Ministro, vel cum ejus eorumve Deputato aut Deputatis rationes conferet, & ipsis, ipsive persolvet omnia Ecclesiastica debita, tum solvenda, & solvi solita.*

¶ *Sacris peractis, Pecunia in Offertorio erogata collocabitur in pios usus à Ministro & Oeconomis, prout ipsis visum fuerit. Quod si non fuerint concordēs, tum pro arbitrio Ordinarii collocabitur.*

Quandoquidem in hoc Officio pro Administratione Cœnæ Domini præscribitur, ut Communicantes illam sumant in genua provoluti;

(quod quidem rectè præscriptum est, nempe, ut hoc pacto submisso & grato animo beneficia Christi prosequamur, quæ in ea omnibus dignè Communicantibus tribuuntur; atque ut sic omnibus absint à sacra Communione Profanatio & Confusio, quæ alioqui oriri possent.) Attamen, nè Genuflectio illa à quoquam, seu ex ignorantia & infirmitate, seu ex malitia & obstinata perveracia, secus quam par est accipiat, aut etiam depravetur; hinc declaramus, & omnibus notum facimus, eâ Genuflectione nullam Adorationem deferri, aut deferri debere Pani aut Vino Sacramentali, quæ ibi corporaliter accipiuntur, aut ulli Præsentie Corporali naturalis Carnis, aut Sanguinis Christi. Quippe Panis Sacramentalis & Sacramentale Vinum manent in veris suis naturalibus substantiis, ideoque non debent adorari (idenim Idololatria foret, à qua fideles omnes Christiani abhorreere debent.) Et naturale Corpus & Sanguis Christi Servatoris nostri sunt in cælo, non autem hic; Quandoquidem esse simul & semel in pluribus locis veritati Corporis naturalis Christi adversatur.

ADMINI.

ADMINISTRATIO PÆDOBAPTISMI.

Quemadmodum publicè celebrari debet in
ECCLESIA.

Monendus est Populus quàm maximè decere, ut Baptismus non nisi Dominicis aut aliis diebus Feriatis administretur, cum frequentissimus convenit Populus: Cum, ut ibi præsens Cætus testari possit recens baptizatorum admissionem in Ecclesiam Christi; tum etiam, ut quotquot præsentes adfuerint, dum infantes baptizantur, suæ ipsorum Professionis admoneantur, quam Deo fecerunt in Baptismo. Qua de causa etiam convenit, ut Baptismus vulgari idiomate administretur. Attamen poterunt Infantes (sic urgente necessitate) aliis diebus baptizari.

¶ *Observa autem quòd unicuique Masculo Baptizando aderunt Susceptores duo & Susceptrix unica: Fœminæ autem Susceptor unicuique, Susceptrices autem duæ.*

¶ *Si quando Infantes fuerint Baptizandi, Parentes eorum Vesperâ præcedente aut Mane ante initium Precum Matutinarum, id notum facient Ministro. Tum autem Susceptores & Susceptrices, & Populus, unà cum Infantibus ad Baptisterium præstò aderunt, statim à finita Lectione posteriori, ad Preces seu Matutinas, seu Vespertinas, prout Ministro visum fuerit. Accedens autem Presbyter ad Baptisterium (quod tum aquâ purâ implendum est) ibique stans dicet:*

An Infans iste Baptizatus est, an non?

¶ *Si responderint, Minimè: Tum perget Presbyter, prout sequitur.*

Dilectissimi, quoniam omnes homines in peccato concepti & nati sunt,
&c

PÆDOBAPTISMUS PUBLICUS.

& Christus Servator noster confirmat, qui renatus, & ex Aqua & Spiritu Sancto iterùm natus, non fuerit, non posse eum in divinum regnum intrare; obtestor vos ut Deum Patrem invocetis; per Jesum Christum Dominum nostrum, ut, pro singulari sua clementiâ, isti Infanti dignetur concedere, quod à Natura habere nequit, scilicet ut Aqua & Spiritu Sancto baptizetur, & in sanctam Christi Ecclesiam cooptetur, & vivum illius membrum fiat.

¶ *Tum dicet Presbyter.*

OREMUS.

OMnipotens & sempiternus Deus, qui pro singulari tua clementia ex aquarum periculo Noam cum Familia in Arca eripuisti, quo etiam duce tui Israelitæ Mare Rubrum trajecerunt incolumes (quâ re sacri tui Baptismatis figuram exhibebas) quique etiam per charissimi Filii tui Jesu Christi Baptisma in Jordane flumine aquam ad mysticam peccati ablutionem consecrasti: Pro tot tuis beneficiis, Te quaesumus, benigno vultu *hunc* Infantem respice, *ipsum* ablue, ut per Spiritum Sanctum reddatur Sanctus, tuoque à supplicio liberatus in Eccle-

siæ Christi arcam admittatur: Et Fide *firmus*, Spe gaudens, & in Charitate *radicatus*, trajectis mundi hujus procellosi fluctibus, ad portum æternæ vitæ tandem perveniat, ibi Tecum in perpetua secula *regnaturus*, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

OMnipotens & immortalis Deus, qui sis omnibus auxilio in adversis, usque Te defensorem præbeas, qui ad Te perfugiunt ad auxilium, quique etiam sis credentium Vita, & Resurrectio mortuorum, Te in Infantis hujus jam *Baptizandi* gratiam imploramus, ut, per spiritualem renascentiam peccatorum veniam consequatur: Ascisce *eum*, Domine, ex promisso tuo, quod fecisti per charissimum Filium tuum, dicentem, Petite & dabitur vobis: Quærite & invenietis: Pulsate & vobis aperietur: Da igitur nobis jam petentibus; fac ut quærentes inveniamus, pulsantibus aperiat; ut *hic* Infans tum æternum favorem divinæ tuæ ablutionis, tum æternum regnum ex promisso tuo consequatur, per Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tum*

PÆDOBAPTISMUS PUBLICUS.

¶ *Tum eriget se Populus, Presbyter autem dicet :*

Audite verba Evangelii Divi Marci, Capite decimo, commate decimo tertio.

Adducebantur autem Christo Pueri, ut illos tangeret; discipuli verò eos, à quibus adducebantur objurgabant. Quo viso, indignatus Jesus dixit eis; Sinite Pueros ad me venire, néve eos prohibete: talium enim est Dei regnum. Hoc pro certo habetote, qui Dei regnum non acceperit ut Puer, non esse in id ingressurum. Deindè, eos complexus ulnis, & manibus eis impositis, eis benè precatus est.

¶ *Post prælectum Evangelium, Minister hanc brevem Exhortationem super verba Evangelii recitabit.*

Charissimi, auditis ex jam citato Evangelio, quòd Christus Servator noster jussit Pueros ad se adduci; utque prohibentes quò minus ad eum venirent, objurgaverit; ut etiam omnes exhortetur, ut eorum instar innocentes essent. Inter vos liquet eum ab externo gestu & facto suo benevolentiam

erga eos declarasse; quippe qui, eos complexus ulnis, & manibus impositis, eis benè precatus est. Nolite igitur dubitare, sed seriò credite, ut Infantem *istum*, qui coràm adest, pari benignitate asciverit; ulnis ———

complexus; æternæ vitæ beneficium apud eum collocarit, & in æternum illius regnum admiserit. Cùm igitur ita nobis persuasum sit de benignitate Patris nostri cœlestis erga *hunc* Infantem, patefacta nobis per Filium suum Jesum Christum, & nulla sit dubitandi causa, quin nostra hæc pietas, qui infantem *hunc* ad sacrum illius Baptisma adduximus, illi accepta sit, summa cum fide & ardore ei gratias habeamus, dicentes,

Omnipotens & sempiternè Deus, Pater cœlestis, gratiarum actionibus Te ex animo celebramus, quòd nos ad gratiæ tuæ cognitionem, fideique Tibi habendæ vocare dignatus fueris: Hanc nobis cognitionem adauge, & in hac fide semper fundatos præsta. Dona Infantem *istum* Spiritu tuo, ut *renatus* æternam salutem adipiscatur, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui Tecum vivit & regnat,
unà

PÆDOBAPTISMUS PUBLICUS.

unà cum Spiritu Sancto, & nunc & in perpetua secula. Amen.

¶ Tum Presbyter Susceptores & Susceptrices alloquetur in hunc modum.

Dilectissimi, Infantem hunc baptizandum adduxistis, invocato etiam Domino nostro Jesu Christo, ut eum asciscere velit; remissisque ei peccatis, per Sanctum Spiritum sanctificaret, dignumque haberet divino regno & vitâ æternâ. Audistis etiam, ut Dominus noster Jesus Christus in Evangelio suo se obstrinxerit postulata vestra omnia concessurum: Cui promisso ex parte sua nullatenus deerit. Cum itaque hanc promissionem Christus fecerit, *isum* etiam infantem ex sua parte per vos illius fide-jussôres fidelitèr polliceri oportet (donec per ætatem liceat in se recipere) ut Diabolo unà cum omnibus ejus operibus renunciaverit; firmamque fidem sacro Dei verbo adhibens, ejus præcepta obedientèr observaverit.

Quæro itaque:

Tunc illius Infantis nominerem renuncias Diabolo, & omnibus operibus ejus, inani pompæ & hujus

mundi gloriæ; ut & omnibus ejusdem avaris cupiditatibus, & carnis libid nibus: Aded ut nec te earum desiderio teneri, nec iis te duci permissurus sis?

RESPONSIO.

Illis ego omnibus renuncio.

MINISTER.

Credisne in Deum Patrem Omnipotentem, creatorem cœli & terræ?

Et in Jesum Christum, Filium ejus unigenam, Dominum nostrum? Hunc etiam conceptum esse de Spiritu Sancto, natum ex Maria Virgine, passum sub Pontio Pilato, crucifixum, mortuum & sepultum; descendisse ad inferos, tertio die resurrexisse à mortuis; ascendisse ad Cœlos, sedere ad dexteram Dei Patris Omnipotentis; & idè venturum esse mundi sine judicare vivos & mortuos?

Tunc etiam credis in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum Communionem, Remissionem Peccatorum, Carnis Resurrectionem, & post mortem Vitam æternam?

RESPONSIO.

His omnibus firmam fidem adhibeo.

MINISTER.

NUM vis in hanc fidem baptizari?

Re-

PÆDOBAPTISMUS PUBLICUS.

RESPONSIO.

Cupio.

MINISTER.

AN igitur sanctæ Dei voluntati, ejusque præceptis obsequenter parebis, & in iis per omnem vitam tuam gradieris?

RESPONSIO.

Ei parebo, & in iis gradiar.

¶ *Tum dicet Presbyter.*

PRæsta, quæsumus, clemens Deus, veterem Adamum in hoc Infante ita sepeliri, ut novus homo in eo suscitetur. *Amen.*

Præsta singulas libidines carnis in eo mori, & omnia secundum Spiritum in eo vivere & adaugeri. *Amen.*

Da illi vires & potestatem reportandi victoriam, & triumphandi de Diabolo, Mundo, & Carne. *Amen.*

Concede, ut quicumque hoc nobis dema dato officio, & ministerio Tibi consecratus sit, cœlestibus donis ornetur, & æternæ salutis mercedem consequatur per clementiam tuam, benignissime Domine Deus, qui vivis & gubernas omnia in omne ævum. *Amen.*

OMnipotens æterne Deus, cujus charissimus Filius Jesus Christus ex pretiosissimo suo latere Aquam

simul & Sanguinem, ad peccatorum nostrorum veniam, effudit, quique etiam discipulis suis in mandatis dedit, ut vaderent doctum omnes gentes, eosque baptizarent in nomen Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; admitte, quæsumus, preces Ecclesiæ tuæ; sacram facito hanc Aquam, ad mysticam peccatorum ablutionem; da etiam, ut hic Infans, qui jam in ea est baptizandus, plenam gratiæ tuæ ubertatem percipiat, & in perpetuum prorsus in numero fidelium & electorum tuorum filiorum permaneat, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tum Presbyter Infantem in manus accipiet, & Susceptoribus ac Susceptricibus dicet:*

Infantis nomen indicate.

¶ *Tunc ipsum nomine jam ab ipsis indicato compellans (si affirmaverint Infantem ferre posse) aquæ caute & circumspiciè immerget, dicens:*

N. Ego baptizo te in nomen Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. *Amen.*

¶ *Sin*

PÆDOBAPTISMUS PUBLICUS.

¶ *Sin verò infirmum esse Infantem affirmant, satis erit aquam in illum lenitè effudisse, verba suprà memorata recitando:*

N. Ego baptizo te in nomen Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. *Amen.*

¶ *Tum dicet Presbyter.*

Infantem hunc in cœtum gregis Christi cooptamus, eique signum Crucis imprimimus, * in testi-

* *Hic Presbyter Infantis frontem signo Crucis notabit.*

monium quòd ipsum posthàc non pudebit fidem in Christum crucifixum agnoscere; & sub ejus vexillis contrà Peccatum, Mundum, & Satanam viriliter pugnare, fidelémque ejus militem & servum usquè ad finem vitæ permanere. *Amen.*

¶ *Deinde dicet Presbyter.*

Dilectissimi, cùm Infans hic denuò sit natus, & in corpus Ecclesiæ Christi inferatur; ob hæc collata in eum beneficia omnipotentem Deum gratiarum actionibus celebremus, uno ore, unoque animo precantes, ut Infantis hujus futura vita huic initio respondeat.

¶ *Tum, cunctis in genua provolutis, dicetur:*

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. *Amen.*

¶ *Deinde Presbyter dicet:*

Pater clementissime, Tibi ex animo gratias agimus, quòd dignatus sis Infantem hunc, ex Spiritu Sancto tuo renatum dare, adoptare in filium, & ad Ecclesiam sanctam tuam aggregare; da, supplices quæsumus, ut peccato defunctus justitiæ vivat, & unà cum Christo ad mortem sepultus veterem hominem crucifigat, & peccati corpus totum prorsus aboleat; ut quemadmodum Mortis Filii tui factus est particeps, ità etiam & Resurrectionis illius particeps fiat, adeò ut tandem, cum reliqua sancta Ecclesia tua, æterni tui regni hereditatem adeat, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tum*

PÆDOBAPTISMUS PUBLICUS.

*Tuæ, cunctis stantibus,
Presbyter ad Susceptores &
Susceptrices hanc sequentem
Exhortationem diriget:*

Quandoquidè *hic* Infans per vos illius Fide-jussores pollicitus est, se Diabolo unà cum operibus ejus renunciaturum, & in Deum crediturum & culturum ipsum; meminisse vos oportet, hoc vobis munus & officium incumbere, ut *hic* Infans doceatur, quamprimùm discere potuerit, quàm solemnis voti, promissionis, & professionis nexu se per vos obligaverit. Quò autem ista pulchrè calleat, monere eum vos oportet, ut sacris concionibus adsit: Præcipuè de eo vobis curæ erit, ut vernaculè discat Symbolum Apostolicum, Supplicationem Dominicam, & Decalogum, unà cum cæteris omnibus, quæ ad animæ salutem Christianum expedit & nôsse & credere. Prospicietis deniquè, ut *hic* infans ad piam & Christianam vitam instituendam studiosè educetur; semper memores, Baptismum effigiem nobis ob oculos proponere professionis nostræ, scilicèt ut, à Christo nostro Serva-

tore exemplum sumentes, ei similes simus. Ut quemadmodùm ille pro nobis mortuus est, & resurrexit; nos itidem, qui baptizamur, peccatis defuncti ad justitiam resurgamus, & pravas omnes & corruptas carnis libidines assiduè perimentes, tum in virtute, tum pietate indiès profectum faciamus.

¶ Tum addet ac dicet:

Prospicere vos oportet, ut *hic* Infans ad Episcopum adducatur, qui ab ipso confirmetur, quamprimùm memoritè teneat Symbolum Apostolicum, Supplicationem Dominicam, & Decalogum linguâ vernaculâ; utque in Catechismo ea de causâ edito plenius instituatur.

Constat ex verbo Dei Infantes baptizatos, qui moriuntur antequam peccatum ullum facto commiserint, proculdubio salvari.

Ad eximendum omnem scrupulum, circa usum signi Crucis in Baptismo, vera rei istius Explicatio, & juxta causâ illius retinendæ videri poterunt in Canone XXX. Anno Domini 1604. primùm edito.

PÆDOBAPTISMUS PUBLICUS.

¶ *Sin verò infirmum esse Infantem affirmant, sūtis erit aquam in illum lenitèr effudisse, verba suprà memorata recitando:*

N. Ego baptizo te in nomen Patris, & Filii, & Spiritūs Sancti. Amen.

¶ *Tum dicet Presbyter.*

Infantem hunc in cœtum gregis Christi cooptamus, eique signum Crucis imprimi-

* *Hic Presbyter Infantis frontem signo Crucis notabit.*

mus, * in testimonium quòd ipsum posthàc non pudebit fidem in Christum crucifixum

agnoscere; & sub ejus vexillis contrà Peccatum, Mundum, & Satanam viriliter pugnare, fidelémque ejus militem & servum usque ad finem vitæ permanere. Amen.

¶ *Deinde dicet Presbyter.*

Dilectissimi, cùm Infans hic denuò sit natus, & in corpus Ecclesiæ Christi inferatur; ob hæc collata in eum beneficia omnipotentem Deum gratiarum actionibus celebremus, uno ore unoque animo precantes, ut Infantis hujus futura vita huic initio respondeat.

¶ *Tum, cunctis in genua provolutis, dicetur:*

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. Amen.

¶ *Deinde Presbyter dicet:*

Pater clementissime, Tibi ex animo gratias agimus, quòd dignatus sis Infantem hunc, ex Spiritu Sancto tuo renatum dare, adoptare in filium, & ad Ecclesiam sanctam tuam aggregare; da, supplices quæsumus, ut peccato defunctus justitiæ vivat, & unà cum Christo ad mortem sepultus veterem hominem crucifigat, & peccati corpus totum prorsus aboleat; ut quemadmodum Mortis Filii tui factus est particeps, ità etiam & Resurrectionis illius particeps fiat, adeò ut tandem, cum reliqua sancta Ecclesia tua, æterni tui regni hereditatem adeat, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ *Tum*

PÆDOBAPTISMUS PUBLICUS.

*Tuæ, cunctis stantibus,
Presbyter ad Susceptores &
Susceptrices hanc sequentem
Exhortationem diriget :*

QUandoquidè *hic* Infans per vos illius Fide-jussores pollicitus est, se Diabolo unà cum operibus ejus renunciaturum, & in Deum crediturum & culturum ipsum ; meminisse vos oportet, hoc vobis munus & officium incumbere, ut *hic* Infans doceatur, quamprimùm discere potuerit, quàm solemnis voti, promissionis, & professionis nexu se per vos obligaverit. Quò autem ista pulchrè calleat, monere *eum* vos oportet, ut sacris concionibus adsit : Præcipuè de *eo* vobis curæ erit, ut vernaculè discat Symbolum Apostolicum, Supplicationem Dominicam, & Decalogum, unà cum cæteris omnibus, quæ ad animæ salutem Christianum expedit & nôsse & credere. Prospicietis deniquè, ut *hic* infans ad piàm & Christianam vitam instituendam studiosè educetur ; semper memores, Baptismum effigiem nobis ob oculos proponere professionis nostræ, scilicèt ut, à Christo nostro Serva-

tore exemplum sumentes, ei similes simus. Ut quemadmodùm ille pro nobis mortuus est, & resurrexit ; nos itidem, qui baptizamur, peccatis defuncti ad justitiam resurgamus, & pravas omnes & corruptas carnis libidines assiduè perimentes, tum in virtute, tum pietate indicè profectum faciamus.

¶ Tum addet ac dicet :

PROspicere vos oportet, ut *hic* Infans ad Episcopum adducatur, qui ab ipso confirmetur, quamprimùm memoritè teneat Symbolum Apostolicum, Supplicationem Dominicam, & Decalogum linguâ vernaculâ ; utque in Catechismo ea de causa edito plenius instituatur.

CONstat ex verbo Dei Infantes baptizatos, qui moriuntur antequam peccatum ullum facto commiserint, proculdubiò salvari.

AD eximendum omnem scrupulum, circa usum signi Crucis in Baptismo, vera rei istius Explicatio, & juxta causâ illius retinendæ videri poterunt in Canone XXX. Anno Domini 1604. primùm edito.

ADMINISTRATIO PÆDOBAPTISMI

In Privatis Ædibus.

¶ **C**Urati uniuscujusque Pa-
rochiæ populum sæpè
admonebunt, nè Infantum
Baptismum longius diffe-
rant, quàm in Dominicum,
natiuitatem eorum proxi-
mè sequentem, aut à nati-
uitate secundum, aut in
alium diem festum inter u-
trumque Dominicum, nisi
ob causam gravem iustam-
que Ministro approban-
dam.

¶ Ipsos etiam monebunt, nè,
nisi gravi & necessaria de
causa, liberos suos procu-
rent domi intra privatos
parietes baptizandos. U-
gente autem necessitate, tum
administrabitur Baptismus
in hunc modum:

¶ Primò Parochus, (aut, eo
absente, alius quilibet Mi-
nister legitimus, qui præ-
senti aderit) unà cum iis qui
præsentes adfuerint, Deum
precibus implorabunt, Sup-
plicationem Dominicam re-
citantes, simulque tot Col-

lektas ex iis, quæ habentur
in forma Baptismi publici,
quot per temporis angustias
& rei necessitatem licuerit.
Deindè, nomine ab aliquo
eorum qui præsentes ade-
runt Infantis indicato, Mi-
nister aquam in eum effun-
det, hæc verba recitando,

N. Ego baptizo te in
nomen Patris, &
Filii, & Spiritus Sancti. A-
men.

¶ Tum, cunctis in genua pro-
volutis Minister Deo gra-
tiasaget, dicens:

PATER clementissime,
Tibi ex animo gratias
agimus, quòd dignatus sis
Infantem hunc, ex Spiritu
Sancto tuo renatum dare, ad-
optare in filium, & ad Ec-
clesiam sanctam tuam ag-
gregare; da, supplices quæ-
sumus, ut, quemadmodum
mortis Filii tui factus est
particeps; ità etiam & Re-
surrectionis illius particeps
fiat; adeò ut tandem, unà
cum

PÆDOBAPTISMUS PRIVATUS.

cum reliqua sancta Ecclesia tua, æterni tui regni hereditatem adeat, per eundem Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

tunc Minister eos ulterius examinabit, dicens:

A Quo baptizatus est Infans ille?

Quis adfuit, cùm baptizatus fuerit Infans ille?

Quoniam fieri potest, ut nonnulla, quæ ad hujus Sacramenti Essentiam spectant, præ metu aut nimia festinatione in tanta periculi imminenti necessitate, ommissa sint, idèd quæro à vobis:

Quo Liquore baptizatus est Infans ille?

Quibus Verbis Infans ille baptizatus est?

¶ Quid si Minister ex eorum responsionibus, qui Infantem sistunt, omnia ritè legitimèque peracta compariat; tunc Infanti Baptismum non iterabit, sed illum recipiet, tanquam unum è grege verè Christiani Populi, dicens in hunc modum:

EGO vos certiores facio, re ità se habente, ritè & juxta præscriptum ordinem præstari cuncta, quæ ad Baptismum hujus Infantis spectant; qui, in peccato originali natus, & sub ira divina, nunc est, per lavacrum renascentiæ in Baptismo, in filios Dei & heredes vitæ sempiternæ cooptatus.

R 2

Quippe

¶ Nè autem ullo modo dubitent, quin Infans, eo modo sacro Baptismo tinctus, sit ritè & plenè baptizatus; adeò ut nefas sit eum denudò baptizari. Si tamen Infans ad hunc modum baptizatus superses fuerit, eum expedit in Ecclesiam afferri, ut si Parochus ipse illum baptizaverit, Ecclesia certior fiat de vera forma Baptismi ab eo privatum celebrata: Re autem sic se habente ità dicet:

Ego vos certiores facio, me Infantem istum, tali tempore & loco, juxta legitimum præscriptumque Ecclesiæ ordinem coram multis testibus baptizasse.

¶ Si autem Infans ab aliquo alio Ministro legitimo baptizatus fuerit, tunc Minister Parochiæ illius, in qua natus est Infans & baptizatus, examinabit etque perquiret, fueritne Infans ritè baptizatus, an non? Si fuerit, & illi, qui Infantem in Ecclesiam afferent, responderint, Infantem istum jam baptizatum esse,

PÆDOBAPTISMUS PRIVATUS.

Quippè Dominus noster Jesus Christus gratiam & clementiam suam hujusmodi Infantibus non denegat, sed eos ad se quàm amantissimè invitat; ut in sacrosancto Evangelio ad ingentem nostram consolationem habetur, ad hunc modum.

Evangelium D. Marc. x. 13.

Adducebantur autem Christo Pueri, ut illos tangeret; discipuli verò eos, à quibus adducebantur, objurgabant. Quo viso, indignatus Jesus dixit eis; Sinite Pueros ad me venire, néve eos prohibete: talium enim est Dei regnum. Hoc pro certo habetote, qui Dei regnum non acceperit ut Puer, non esse in id ingressurum. Deindè, eos complexus ulnis, & manibus eis impositis, eis bene precatus est.

¶ *Post prælectum Evangelium, Minister hanc brevem Exhortationem super verba Evangelii recitabit.*

Charissimi, auditis in hoc Evangelio verba ipsius Christi Servatoris nostri, quòd jusserit Pueros ad se adduci, atque prohibentes quòd minùs ad eum venirent reprehenderit; ut etiam omnes exhortetur eorum imita-

ri innocentiam. Vobis patet, eum ab externo gestu & facto suo benevolentiam erga eos declarasse; quippè qui, eos complexus ulnis, & manibus impositis, eis bene precatus est. Nolite igitur dubitare, sed confidite potiùs, ut infantem *hunc*, qui coràm adest, pari benignitate asciverit, &, ulnis clementiæ suæ complexus (ex promisso quod in S. literis habetur) æternæ vitæ beneficium apud *eum* collocarit. Cum igitur nobis ità persuasum est de benigna Patris nostri cœlestis voluntate erga *hunc* Infantem, patefacta nobis per Filium suum Jesum Christum; ipsi cum fide & religiosè gratias agamus, supplicantes ut ipse Dominus nos docuit.

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terra. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Néve nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. *Amen.*

Omnipotens & sempiternè Deus, Pater cœlestis, gratiarum actionibus

PÆDOBAPTISMUS PRIVATUS.

Te supplices celebramus, quòd nos vocare ad gratiæ tuæ cognitionem, fideique Tibi habendæ dignatus sis; hanc nobis cognitionem adauge, & in hac fide semper nos fundatos præsta. Dona Infantem *hunc* Spiritu tuo, ut *renatus* & æternam salutis heres *factus*, per Dominum nostrum Jesum Christum, *tuus* permaneat, tuique promissi compos fiat, per eundem Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui vivit & regnat unà tecum, & cum Spiritu Sancto, & nunc & in perpetua secula. Amen.

¶ *Tum Presbyter quæret Infantis nomen; quo à Susceptoribus & Susceptricibus prelato, Minister dicet:*

Tune hujus Infantis nominerem nuncias Diabolo, & omnibus operibus ejus, inani pompæ & hujus mundi gloriæ; ut & omnibus avaris ejusdem cupiditatibus, & carnis libidinibus: Adeò ut nec te earum desiderio laborare, nec iis te duci permissurus sis?

RESPONSIO.

Illis ego omnibus renuncio.

MINISTER.

Credisne in Deum Patrem Omnipotentem, creatorem cœli & terræ?

Et in Jesum Christum, Filium ejus unigenam, Dominum nostrum? Hunc etiam conceptum esse de Spiritu Sancto, natum ex Maria Virgine, passum sub Pontio Pilato, crucifixum, mortuum & sepultum; descendisse ad inferos, tertio die resurrexisse à mortuis; ascendisse ad Cœlos, sedere ad dexteram Dei Patris Omnipotentis; & indè venturum esse mundi fine judicare vivos & mortuos?

Tunc etiam credis in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum Communionem, Remissionem Peccatorum, Carnis Resurrectionem, & post mortem Vitam æternam?

RESPONSIO.

His omnibus firmam fidem adhibeo.

MINISTER.

AN igitur sanctæ Dei voluntati, ejusque præceptis obsequentèr parebis, & in iis per omnem vitam tuam gradieris?

RESPONSIO.

Ei parebo, & in iis gradiar.

¶ *Tum dicet Presbyter.*

Infantem ** Hic Presbyter Infantem in cœ- byter hunc in cœ-*
tum gregis Christi *frontem*
signo Crucis
sti cooptamus, *notabit.*

* eique signum Crucis imprimimus, in testimonium

PÆDOBAPTISMUS PRIVATUS.

monium quòd *ipsum* posthàc non pudebit fidem in Christum crucifixum agnoscere; & sub ejus vexillis contra Peccatum, Mundum, & Satanam viriliter pugnare, fidelémque ejus militem & servum usquè ad finem vitæ suæ permanere. *Amen.*

¶ *Deinde dicit Presbyter:*

Dilectissimi, cum Infans *hic* denuò sit *natus*, & in corpus Ecclesiæ Christi inseratur; ob hæc collata in *eum* beneficia omnipotentem Deum gratiarum actionibus celebremus, uno ore, unoque animo precantes, ut Infantis hujus futura vita hæc initio respondeat.

¶ *Tum Presbyter dicit:*

Pater clementissime, Tibi ex animo gratias agimus, quòd dignatus sis Infantem *hunc*, ex Spiritu Sancto tuo *renatum* dare, adoptare in filium, & ad Ecclesiam sanctam tuam aggregare; da, supplices quæsumus, ut peccato *defunctus* justitiæ vivat, & unà cum Christo ad mortem *sepultus* veterem hominem crucifigat, & peccati corpus totum prorsus aboleat; ut quemadmodum Mortis Filii tui fuit particeps, ita etiam Resurrectionis ejus sit, adedò ut

tandem, cum reliqua sancta tua Ecclesia, æterni tui regni hereditatem adeat, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tum, cunctis stantibus, Presbyter ad Susceptores & Susceptrices hanc sequentem Exhortationem diriget.*

QUandoquidè *hic* Infans per vos illius Fide-jussores *pollicitus* est, se Diabolo unà cum operibus ejus *renunciaturum*, & in Deum *crediturum*, & *culturum* ipsum; meminisse vos oportet hoc vobis munus & officium incumbere ut *hic* Infans doceatur, quamprimum discere potuerit, quàm solemnis voti, promissionis, & professionis nexu se per vos obligaverit. Quò autem ista pulchrè calleat, monere *eum* vos oportet, ut sacris concionibus adsit; præcipuè de *eo* vobis curæ erit, ut vernaculè discat Symbolum Apostolicum, Supplicationem Dominicam, & Decalogum unà cum cæteris omnibus, quæ ad animæ salutem Christianum expedit & nòsse & credere. Prospicietis deniquè, ut *hic* Infans ad piam & Christianam vitam instituendam studiosè educetur, semper memores, Baptismum effigiem

BAPTISMUS ADULTORUM.

effigiem nobis ob oculos proponere professionis nostræ, scilicet ut, à Christo nostro Servatore exemplum fumentes, ei similes simus. Ut quemadmodum ille pro nobis mortuus est, & refurrexit, nos itidem, qui baptizamus, peccatis defuncti ad iustitiam resurgamus, & pravas omnes & corruptas carnis libidines assidue perimentes, tum in virtute, tum pietate indies profectum faciamus.

¶ *Quod si autem ii, qui Infantem adferunt in Ecclesiam, incertas adeò responsiones dederint quæstionibus*

à Presbytero propositis, ut inde non liqueat Infantem Aquâ baptizatum fuisse in nomen Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti (quæ sunt Baptismi partes essentielles) tunc Presbyter eum baptizet, juxta formam in præcedentibus præscriptam pro Baptismo publico, excepto quòd in immersione Infantis in Baptisterium utetur hæc verborum formulâ:

QUòd si antea non fueris baptizatus, N. ego baptizo te in nomen Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.

ADMINISTRATIO BAPTISMI ADULTORUM, Qui pro seipsis possunt respondere.

¶ *Quum baptizandi sunt Adulti, maturè id Episcopo (aut cui hoc munus ab Episcopo demandatum fuerit) à Parentibus aut aliis viris prudentibus renunciabitur, septem ad minimum dies priusquam baptizantur, ut eo pacto cum debita diligentia examinentur, num scilicet elementa christianæ Religionis satis probè teneant: &*

moneantur ut se supplicationibus & jejuniis præparent ad sanctum hoc Sacramentum percipiendum.

¶ *Et si idonei reperti fuerint, tum Susceptores & Susceptrices (congregato populo die dominico, aut feriato die ad id designato) præsto aderunt, ut eos sistant ad Baptisterium, statim à posteriori Lectione, ad Preces seu*

BAPTISMUS ADULTORUM.

seu matutinas, seu vespertinas, prout Ministro visum fuerit.

¶ *Iis autem ibi stantibus, Presbyter quæret, num ul-
lus eorum, qui sistuntur,
baptizatus fuerit, an non?
Si responderint, minime:
tunc sic dicet Presbyter,*

Charissimi, quoniam omnes in peccato concepti & nati sunt, (& quod ex carne natum est, caro est) &, qui sunt in carne, Deo placere nequeunt, sed in peccato versantes factis suis plurimum delinquant; & Christus Servator noster confirmat, qui renatus, & ex aqua & Spiritu Sancto natus non fuerit, non posse eum in divinum regnum intrare; obtestor vos ut Deum Patrem invocetis per Dominum nostrum Jesum Christum, ut pro singulari sua clementia *istis* dignetur concedere, quod à natura haberi nequit; scilicet ut aqua & Spiritu Sancto baptizentur, &, in sanctam Christi Ecclesiam cooptati, illius membra viva fiant.

¶ *Tum Presbyter dicet :*
OREMUS.

Hic autem genua flectet universus Cætus.

Omnipotens & sempiternus Deus, qui pro sin-

gulari tua clementia, ex quarum periculo Noam cum familia ejus in arca eripuisti, & qui tuos Israëlitas Mare Rubrum traduxisti incolumes (qua re sacri tui Baptismatis figuram exhibebas) quique etiam, per charissimi Filii tui Jesu Christi Baptismum in Jordane flumine, elementum aquæ ad mysticam peccati ablutionem consecrasti: Pro tot tuis beneficiis, Te quæsumus, benigno vultu *hos homines* respice, *ipso*s ablue, ut per Spiritum Sanctum *reddantur sancti*, tuoque à supplicio *defensi* in Ecclesiæ Christi arcam *admittantur*: Et Fide *firmi*, Spe *gaudentes*, & in Charitate *radicati*, trajectis mundi hujus procellosi fluctibus, ad portum æternæ vitæ tandem *appeilant*, ibi tecum in perpetua secula *regnaturi*, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

Omnipotens immortalis Deus, qui sis omnibus firmamento in adversis, iisque Te defensorem præbeas, qui ad Te perfugiunt ad auxilium, quique etiam sis credentium Vita, & Resurrectio mortuorum: Te in *horum hominum* jam ad sacrum tuum Baptisma *accedentium* gratiam imploramus, ut per spiritualem renascentiam peccatorum

BAPTISMUS ADULTORUM.

catorum veniam consequantur: Ascisce es, Domine, ex promisso tuo, quod fecisti per charissimum Filium tuum dicentem, Petite & dabitur vobis; Quærite & invenietis; Pulsate & vobis aperietur: Da igitur nobis jam petentibus; fac, ut quærentes inveniamus, pulsantibus aperiat; ut *hi homines* tum æternum favorem divinæ tuæ ablutionis, tum æternum illud regnum, quod promissisti, consequantur, per Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ Tum eriget se Populus, & dicet Presbyter:

Audite verba Evangelii à Divo Johanne scripti, capite tertio, commate primo.

ERAT autem homo quidam ex Phariseis, nomine Nicodemus, Judæorum primarius. Is Jesum noctu adiit, & eum sic est allocutus: Magister, scimus Te venisse doctorem à Deo; nam ista tam miranda facere, quæ tu facis, nemo possit, nisi adsit ei Deus. Cui Jesus respondens; Hoc tibi etiam atque etiam confirmo, inquit, qui denuò natus non fuerit eum non posse divinum regnum videre. Et Nicodemus; Quo pacto possit homo nasci, qui sit se-

nex? Numquid potest iterum in ventrem suæ matris ingredi, atque nasci? At Jesus ei respondens; Hoc tibi magnoperè confirmo, qui ex Aqua & Spiritu natus non fuerit, eum non posse in divinum regnum intrare. Quod ex carne natum est, caro est, & quod ex Spiritu natum est, spiritus est. Noli mirari quòd tibi dixerim, vobis esse renascendum. Ventus quòd vult flar, ejusque sonitus tu audis; sed undè veniat, aut quòd abeat, nescis: Sic est, quisquis ex spiritu natus est.

¶ Post prælectum Evangelium, hanc sequentem Exhortationem recitabit.

Charissimi, auditis ex jam citato Evangelio Christum Servatorem nostrum magnoperè confirmantem, qui ex Aqua & Spiritu natus non fuerit, eum non posse in divinum regnum intrare; ex quibus Sacramenti hujus elucet necessitas, ubi illius facultas oblata est. Itidem etiam jam cælum conscensurus (ut patet ex ultimo capite juxta D. Marcum Evangelii) in mandatis dedit discipulis suis dicens, Ite in totum orbem, prædicate Evangelium omni creaturæ; qui crediderit, & baptizatus fuerit, servabitur: qui verò non

BAPTISMUS ADULTORUM.

non crediderit, condemnabitur: ex quibus liquidò constat, quantum indè sit apud nos collocatum beneficium. Qua de causa, cùm divus Apostolus Petrus primùm doceret Evangelium, multi in animo compuncti, Petrum & cæteros Apostolos sic alloquuntur; Quid agemus, viri fratres? tum dixit eis, Redite ad frugem, & baptizamini cuncti ad peccatorum veniam, & donum Sancti Spiritus assequemini. Ad vos enim pertinet promissio, & ad vestros natos, & ad omnes remotiores, quosunque advocaverit Dominus Deus noster. His ille aliisque pluribus verbis eos commonuit, &, ut ex eo perverso hominum genere evaderent, cohortatus est. Quippe (sic ut alibi dicit idem Apostolus) nunc quoquè baptisma nos servat (non corporis fordium detractio, sed bonæ conscientiæ stipulatio ad Deum,) per Jesu Christi resurrectionem. Nolite igitur dubitare, sed toto animo credite, ut *hosce homines, qui jam adsunt, verè pœnitentes, ipsùmque cum fide adeuntes*, benignè asceverit; & *iis* peccata remittens impertitus fuerit Spiritum Sanctum, &, collocato apud eos æternæ vitæ beneficio, æterni etiam regni *participes*

fecerit. Cùm itaque persuasum habeamus Patrem nostrum cœlestem ita benevolo esse erga *hos homines* animo, quem per Jesum Christum Filium suum patefecit, summa cum fide & ardore ei gratias habeamus, dicentes:

OMnipotens & sempiternè Deus, Pater cœlestis, gratiarum actionibus Te humiliter celebramus, quòd nos ad gratiæ tuæ cognitionem, fideique Tibi habendæ vocare dignatus fueris: Hanc nobis cognitionem adauge, & in hac fide semper fundatos præsta. Dona *hosce homines* Spiritu Sancto tuo, ut *renati sint*, & æternam salutem *adipiscantur*, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui Tecum vivit & regnat, unà cum Spiritu Sancto, & nunc, & in perpetua secula. *Amen.*

¶ Tum Presbyter baptizandos sic alloquetur:

Charissimi, qui huc accessistis cum proposito sacrum Baptismum suscipiendi, audistis quomodò Cœtus Dominum nostrum Jesum Christum precibus imploraverit, ut *vos*, conciliato illius favore, ascescere velit & felicitare; remissisque vobis peccatis vestris, dignos haberet divino regno, & salute æternâ.

BAPTISMUS ADULTORUM.

æternâ. *Audistis etiam, ut Dominus noster Jesus Christus in Evangelio suo promiserit, postulata se nostra omnia concessurum; cui promisso ex parte sua nullatenus deerit. Cum itaque Christus hanc promissionem fecerit, vos etiam oportet, coram his testibus vestris & hoc cœtu universo, sanctè promittere, quòd Diabolo & omnibus operibus ejus renuntiaturi estis, firmamque fidem sacro Dei verbo constanter adhibentes, ejus præcepta obedientèr exequimini.*

¶ *Tum Presbyter singulis baptizandis has sequentes Quæstiones seorsum proponit.*

QUÆSTIO.
TUNE renuncias Diabolo, & omnibus operibus ejus, inani pompæ & hujus mundi gloriæ, ut & omnibus ejusdem avaris cupiditatibus & carnis libidinibus; aded, ut nec te earum desiderio laborare, nec iis te abripi permissurus sis?

RESPONSIO.

Illis ego omnibus renuncio.

QUÆSTIO.
Credisne in Deum Patrem Omnipotentem, Creatorem cœli & terræ?

Et in Jesum Christum, Filium ejus unigenam, Dominum nostrum? Hunc etiam conceptum esse de Spiritu Sancto, natum ex Maria Virgine, passum sub Pontio Pilato, crucifixum, mortuum & sepultum; descendisse ad inferos, tertio die resurrexisse à mortuis; ascendisse ad Cœlos, sedere ad dexteram Dei Patris Omnipotentis: & indè venturum esse mundi fine judicare vivos & mortuos?

Tunc etiam credis in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum Communionem, Remissionem Peccatorum, Carnis Resurrectionem, & post mortem Vitam æternam?

RESPONSIO.

His omnibus firmam fidem adhibeo.

QUÆSTIO.
NUM vis in hanc fidem baptizari?

RESPONSIO.

Cupio.

QUÆSTIO.
AN igitur sanctæ Dei voluntati, præceptisque ejus fidelitèr parebis, & in iis per omnem vitam tuam gradièris?

RESPONSIO.

Dabo operam, mihi Domino opitulante.

¶ *Tum*

BAPTISMUS ADULTORUM.

¶ *Tum dicet Presbyter:*

PRæsta, quæsumus, clemens Deus, veterem Adamum in *hisce hominibus* ita sepeliri, ut novus homo in *iis* suscitetur. *Amen.*

Præsta singulas libidines carnis in *eis* mori, & omnia secundum Spiritum in *eis* vivere & adaugeri. *Amen.*

Da *illis* vires & potestatem reportandi victoriam, & triumphandi de Diabolo, Mundo, & Carne. *Amen.*

Concede, ut quicumque hoc nobis demandato officio, & ministerio consecrati sint, cœlestibus donis ornentur, & æternæ salutis mercedem consequamur, benignissime Domine Deus, qui vivis & omnia gubernas in perpetua secula. *Amen.*

OMnipotens æternæ Deus, cujus charissimus Filius Jesus Christus ex latere pretiosissimo & Aquam & Sanguinem, in peccatorum nostrorum veniam effudit, quique etiam discipulis suis in mandatis dedit, ut vaderent doctum omnes gentes, easque baptizarent in nomen Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; admitte, quæsumus, preces hujusce Ecclesiæ tuæ; sacram facito hanc Aquam, ad mysticam

peccati ablutionem; da etiam, ut *hi*, qui jam eadem baptizandi sunt, plenam gratiæ tuæ ubertatem percipiant, & in perpetuum maneant in numero fidelium & electorum filiorum tuorum, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tum Presbyter, prebens a uniuscujusque baptizandorum dexterâ, eoque, in loco commodo, juxta baptisterium collocato, prout ipsi visum fuerit, quæret nomen ipsius à Susceptoribus & Susceptricibus, deinde ipsum immerget in Aquam, aut Aquam in eum effundet, dicens,*

N. Ego baptizo te in nomen Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. *Amen.*

¶ *Tum dicet Presbyt:*

HUNC hominem in cœtum gregis Christi cooptamus, eique Signum Crucis imprimimus, * in testimonium quodd ipsum posthac non pudebit fidem in Christum crucifixum profiteri; & sub ejus vexillis contra Peccatum, Mundum, & Satanam fortiter pugnare,

* *Hic presbyter Hominis frontem Signo Crucis notabit.*

BAPTISMUS ADULTORUM:

pugnare, fidelémque Christi militem & servum usque ad finem vitæ permanere. *Amen.*

¶ *Tum dicet Presbyter:*

Dilectissimi fratres, cum *hi homines* denuò nati sint & in Corpus Ecclesiæ inferantur, ob hæc collata in eos beneficia Omnipotentem Deum gratiarum actionibus celebremus, uno ore, unòque animo precantes, ut *horum hominum* futura vita huic initio respondeat.

¶ *Tum recitabitur Supplicatio Dominica, omnibus in genua provolutis.*

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris: Néve nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. *Amen.*

TIBI gratias ex animo humili agimus, cœlestis Pater, quòd nos ad gratiæ tuæ cognitionem, fidèique tibi habendæ vocare dignatus fueris; hanc nobis

cognitionem adauge, & in hac fide semper *furdatos* præsta: Dona *hòsce homines* Spiritu, per quem *renati* sint & æternam salutem adipiscantur, per Jesum Christum Dominum nostrum, tuique famuli permaneant, & promissi tui fiant *compotes*, per eundem Jesum Christum Filium tuum Dominum nostrum, qui vivit & regnat Tecum, in unitate ejusdem Spiritus Sancti in perpetua secula *Amen.*

¶ *Tum, cunctis stantibus, Presbyter hanc sequentem Exhortationem habebit, Susceptores & Susceptrices primum alloquens.*

QUandoquidè *homines isti* coram vobis *promiserunt*, se *renunciaturos* Diabolo, omnibûsque ejus operibus; in Deum *credituros* & *culturos* ipsum; meminisse vos oportet, ut vestri muneris & officii sit monere *ipso*s quàm solemnisi voti, promissionis, & professionis nexu se coram hoc Cœtu, maximè autem vobis testibus ad hoc adhibitis, *obligaverint*. Vobis etiam curæ erit monere, sedulò illis faciendum, ut sacris divinisque literis resè instituatur, quòd crescant in gratia & cognitione Domini nostri Jesu Christi

BAPTISMUS ADULTORUM.

sti, ac piè justèque & frugaliter *vivant* in hoc mundo.

¶ *Tum, recèns baptizatos alloquens, perget ac dicet :*

AD vos autem quod attinet, qui baptizati Christum induistis, vestri etiam muneris & officii est, in filios Dei & lucis cooptatos per fidem in Jesum Christum, ità vos gerere, ut dignum est Christianà istà conditione, ad quam *vocati estis*, atque ut decet filios lucis; semper memores, baptismum nobis professionis nostræ figuram exhibere: Scilicèt ut Christi nostri Servatoris exemplum imitemur, & ad ejus similitudinem accedamus: Ut, quemadmodum ille pro nobis mortuus est & resurrexit, nos itidèm, qui baptizamur, peccatis defuncti ad justitiam resurgemus; & pravas omnes cor-

ruptasque carnis libidines indefinenter *perimentes*, tum id virtute, tum pietate, perfectum indiès faceremus.

¶ *Expedit, ut unusquisque ità baptizatus, ab Episcopo confirmetur, quàm citò fieri poterit à baptismo; ut sic ad sacram Communionem admittatur.*

¶ *Si qui in prima infantia non baptizati afferantur ad baptismum, priusquàm ad adultam ætatem pervenerint, ità ut pro se respondere non valeant; satis erit, si adhibeatur Officium Pædobaptismi publici; aut (si versentur in summo periculo) Officium Pædobaptismi privati, mutato tantum vocabulo, Infans, in vocabulum Puer, aut Homo, prout res postulabit.*

C A T E C H I S M U S,

H O C E S T

Institutio, quam unusquisque addiscere tenetur, priusquàm adducatur ad Episcopum, ut ab illo confirmetur.

QUÆSTIO.

Q U I vocare?

RESPONSIO.

N. aut M.

QUÆSTIO.

Quis istud nomen tibi indidit?

RESPONSIO.

Susceptores mei & Susceptrices in Baptismo, in quo factus sum membrum Christi, filius Dei, & heres regni cœlestis.

QUÆSTIO.

Quid Susceptores tui & Susceptrices tuâ vice tum præstiterunt?

RESPONSIO.

Promissâ & votâ tria meo nomine nuncupârunt: Primum, me renunciaturum Diabolo & omnibus operibus illius, pompis, nugisque hujus mundi nequam, unâ cum omnibus pravis cupiditatibus carnis. Deindè, me omnes Fidei Christianæ Articulos

crediturum. Deniquè autem, me sanctam Dei voluntatem, & illius præcepta executurum, & ad illorum normam me totam vitam meam directurum.

QUÆSTIO.

An non putas te teneri ad ea credendum & præstandum, quæ tuo nomine suscepunt?

RESPONSIO.

Imò sanè, & Deo juvante, enitar quantum quidem potero præstare. Patri item cœlesti gratias ago ex animo, quòd me per Jesum Christum Servatorem nostrum in hunc Salutis statum vocaverit. Deumque vehementer oro, ut mihi suam gratiam impertiat, quò usquè ad extremum spiritum meum in eodem permaneam.

CATECHISTES.

Recita Fidei tuæ Articulos memoriter.

CATECHISMUS.

RESPONSIO.

Credo in Deum Patrem Omnipotentem, Creatorem cœli & terræ, & in Jesum Christum Filium ejus unicum, Dominum nostrum, qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Mariâ Virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus & sepultus; descendit ad inferos, tertio die resurrexit à mortuis; ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis; inde venturus est judicare vivos & mortuos.

Credo in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum Communionem, remissionem Peccatorum, Carnis resurrectionem, & Vitam æternam.
Amen.

QUÆSTIO.

In illis Fidei Articulis quid tu potissimum doceris?

RESPONSIO.

Primò, credendum mihi esse in Deum Patrem, qui me, orbemque universum condidit.

Deindè, in Deum Filium, qui me & totum genus humanum redemit.

Deniquè autem, in Spiritum Sanctum Deum, qui me cum omnibus Dei electis sanctificat.

QUÆSTIO.

Dicebas Susceptores &

Susceptrices tuas tuo nomine promississe, te præcepta Dei executurum, Dic mihi, quot sunt illa?

RESPONSIO.

Decem.

QUÆSTIO.

Quænam sunt illa?

RESPONSIO.

EA ipsa quæ Deus, ut in Capite vigesimo Exodi habetur, effatus est ad hunc modum: Ego sum Dominus Deus tuus, qui te eduxi ex domicilio servitutis Ægyptiæ.

I. Deos alienos nullos, præter me, habeto.

II. Ne facito tibi sculptile, aut simulachrum ullius rei, quæ extet aut suprà in cœlo, aut infrà in terra, aut in aquis sub terra: Néve ea venerator, néve colito: Nam ego sum Dominus Deus tuus, Deus impatiens socii, qui parentum culpam etiam in liberos persequor, vel ad tertiam usquè quartamque stirpem osorum mei: clementiæque utor ad millesimam usquè stirpem erga mei amantes, meæque præcepta conservantes.

III. Domini Dei tui nomen inanitèr ne adhibeto: Neque enim finet impunitum Dominus, qui ejus nomen inanitèr adhibuerit.

IV. Diem Sabbati sanctè agere memento. Sex diebus agito, tuæque opera omnia

CATECHISMUS.

nia parato. Septimo autem die, quod Domini Dei tui Sabbatum est, nullum opus facito, neu tu, neu tuus filius, aut filia, neu tuus servus, aut ancilla, neu tuum jumentum, neu apud te degens peregrinus. Nam. quum sex diebus fecisset Dominus cælum, terram, mare, quæque in eis sunt omnia, feriatum est die septimo: Qua de causa diem Septimum faustum sacrumque fecit.

V. Parentem utrumque honorato, ut diù ætatem producas in terra, quam tibi Dominus Deus tuus donat.

VI. Ne hominem occidito.

VII. Nè adulterato.

VIII. Nè furator.

IX. Falsum testimonium contra alterum nè dicito.

X. Alterius domum nè concupiscito: Alterius uxorem nè concupiscito; néve servum aut ancillam, néve bovem aut asinum, nihil denique quod sit alterius.

QUÆSTIO.

In his præceptis quid potissimum discendum arbitraris?

RESPONSIO.

Duo: Officium scilicet primum erga Deum; deinde etiam & erga alterum.

QUÆSTIO.

Quodnam est Officium tuum erga Deum?

RESPONSIO.

Officium meum erga Deum est, ut in illum credam, illum verear, & amem toto corde, totâ mente, toto animo, summâque ope; ut illi serviam, illi gratias agam, in illo omnem mihi fiduciam collocem, illum invocem; illius sacrosancto Nomini & verbo summam ut præstem venerationem, & per omnem vitam meam illi verè inserviam.

QUÆSTIO.

Quodnam est officium tuum in alterum?

RESPONSIO.

Meum est in alterum, ut eum eodem amore, quo me ipsum, prosequar, &, quicquid volo ut mihi faciant omnes alii, idem ego quoque iis faciam: Parentem utrumque amore, honore, & subsidio complectar: Regiam Majestatem, & quibus officium suum delegavit, honore & obedientiâ prosequar; erga omnes gubernatores, institutores, pastores spirituales, & magistros morigerum me & obedientem præbeam: summis me, & reverentè geram erga omnes meos superiores: neminem injuria, verbo, factove afficiam: in omnibus fidelem & justum me præbeam: nemini in animo meo malè velim: manus

C A T E C H I S M U S .

meas à furto & latrocinio, linguam à maledicentia, falsitate, & obprobriatione contineam: corpore me temperantem, sobrium, & castum præbeam: aliena denique bona non concupiscam, neque aveam, sed proprio labore studeam victum exercere, eique vitæ rationi satisfacere, ad quam divina providentia me vocârit.

C A T E C H I S T E S .

Hoc velim scias, optime Fili, tuis te viribus ista præstare non posse, neque in præceptis Dei ambulare, & illi prout decet servire, nisi singularis illius gratia tibi adsit, quam ut impetres, importunâ prece continenter utendum est. Audiam itaque an supplicationem Dominicam memoriter teneas.

R E S P O N S I O .

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terra. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris: Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. *Amen.*

Q U Æ S T I O .

Quid in hac Supplicatione à Deo postulas?

R E S P O N S I O .

Equidè contendò à Domino Deo meo, Patre nostro cœlesti, bonorum omnium largitore, ut me, omnesque alios suâ gratiâ impertire velit, perquam illum colamus, illi serviamus, & pro eo ac decet obsequamur. Oro etiam Deum, ut ea omnia nobis largiri velit, quæ tum animæ, tum corporis status exigit: utque suâ erga nos utatur clementiâ, & delicta nostra nobis remittat: ut, quibus in periculi vel anima, vel corpus versatur nostrum, ab iis nos conservare velit & tueri, nosque ab omni peccato & scelere, & ab hoste animarum, & morte sempiterna custodire. Quæ quidem omnia in spem adducor ut præstiterit pro singulari clementia sua & benignitate, per Dominum nostrum Jesum Christum: Et ea de causa dico, *Amen.* Sic fiat.

Q U Æ S T I O .

Quot Sacramenta instituit Christus in Ecclesia sua?

R E S P O N S I O .

Duo tantum, quæ quidem ad salutem consequendam in genere necessaria sunt, nempe Baptismum, & Cœnam Domini.

Q U Æ S T I O .

Quid vis per vocem istam Sacramentum?

R E S P O N -

CATECHISMUS.

RESPONSIO.

Externum volo & aspectabile Signum internæ & spiritualis Gratiæ, collatæ nobis, ab ipso Christo institutum, tanquàm medium quo eam adipiscimur, & pignus certitudinis, nos eam adeptos esse.

QUÆSTIO.

Quot sunt partes in Sacramento?

RESPONSIO.

Duæ, externum aspectabile Signum, & interna spiritualis Gratia.

QUÆSTIO.

Quodnam est externum aspectabile Signum, aut Forma in Baptismo?

RESPONSIO.

Aqua, quâ quis baptizatur in nomen Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti.

QUÆSTIO.

Quænam est interna & spiritualis Gratia?

RESPONSIO.

Mori peccato, & denuò nasci iustitiæ; cum enim à natura comparatum est nos in peccato nasci, & iræ filios, hac ratione facti sumus filii Gratiæ.

QUÆSTIO.

Quid in baptizandis requiritur?

RESPONSIO.

Correctio vitæ, quâ à peccato desciscunt; & fides, quâ firmiter promissis adhæ-

rent, quibus eos donavit Deus in eo Sacramento.

QUÆSTIO.

Cur igitur baptizantur Infantes, qui propter ætatem immaturam ista præstare non valeant?

RESPONSIO.

Quia ad utrumque præstandum se per suos Sponsores obstrinxerunt; quam fidem, ut ex ephebis excefferint, ipsi tenentur liberare.

QUÆSTIO.

Quibus de causis Sacramentum Cœnæ Domini institutum est?

RESPONSIO.

Ut in perpetuum memoriæ proderetur Sacrificium mortis Christi, & beneficia nobis inde collata.

QUÆSTIO.

Quænam est pars externa, seu Signum Cœnæ Domini?

RESPONSIO.

Panis & Vinum, quæ Dominus iussit accipi.

QUÆSTIO.

Quænam est pars interna, seu res significata?

RESPONSIO.

Corpus & Sanguis Christi, quæ verè & reipsa sumuntur & percipiuntur à fidelibus in Cœna Domini.

QUÆSTIO.

Quænam beneficia apud nos indè collata sunt?

RESPON-

C A T E C H I S M U S.

R E S P O N S I O.

Animarum nostrarum confirmatio & recreatio per Corpus & Sanguinem Christi, quemadmodum Pane & Vino corpora nostra confirmantur & recreantur.

Q U Æ S T I O.

Quid in iis requiritur, qui Coenam Domini participant?

R E S P O N S I O.

Ut explorent seipsos, an à superioribus peccatis verè desciscant, firmitèr in animo instituentes novam vitæ rationem; an fidem vividam in Dei misericordia per Christum collocent, gratâ memoriâ mortem illius prosequentes; an deniquè eâ quâ par est charitate omnes homines complectantur.

¶ *Curatus uniuscujusque Parochiæ diebus dominicis & feriatis, post Lectionem posteriorem, ad pertinentas Preces publicè in Ecclesia instituet & examinabit in parte aliqua hujus Catechismi pueros ex sua Parochia ad se adductos, quot ipsi visum fuerit.*

¶ *Omnes autem Patres, Matres, Heri & Heræ, curabunt, ut Liberi, Famuli ac Tyrones (qui Catechismum suum nondum didicerunt) in Ecclesiam se conferant*

tempore præstituto, & attentas aures præbeant, & à Ministro dirigantur, donec ea omnia addidicerint, quæ hîc jubentur addiscere.

¶ *Ubi primùm Infantes adoleverint, ita ut linguâ vernaculâ possint recitare Symbolum Apostolorum, Supplicationem Dominicam, Decalogum, & ad alias Quæstiones respondere, quæ habentur in breviori hoc Catechismo, ad Episcopum adducentur. Habebunt autem singuli Susceptorem aut Susceptricem, juxta scilicet Confirmationis testem.*

¶ *Quotiescunque verò Episcopus indicaverit, ut pueri ad se confirmationis gratiâ adducentur; uniuscujusque Parochiæ Minister, aut ipse affenet, aut saltem mittet eorum omnium nomina chartæ inscripta (suo etiam manu propria subscripto nomine) qui ipsi videbuntur idonei, qui Episcopo præsententur, ut ab eo confirmentur. Quod si Episcopo proberentur, eos confirmabit juxta sequentem Formulam.*

O R D O

CONFIRMATIO.

RESPONSIO.

Abhinc & in perpetua secula.

EPISCOPUS.

Nos, Domine, invocantes exaudi.

RESPONSIO.

Et ad Te perlata sit querela nostra.

EPISCOPUS.

OREMUS.

OMnipotens & sempiternus Deus, qui hos famulos tuos ex Aqua & Spiritu Sancto denuò nasci dignatus sis, quique iis omnium peccatorum gratiam feceris; eos, quæsumus, Domine, Spiritu Sancto Paracleto corroborea, iisque indiès varia Gratiae tuæ dona accumules, spiritum sapientiæ & intelligentiæ; spiritum consilii & spiritualis fortitudinis; spiritum scientiæ & veræ pietatis; eosque spiritu sancti metûs tui repleas, & nunc & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Tunc, omnibus ordine ingenua provolutis coram eo, Episcopus uniuscujusque capitî successivè manum imponet, dicens:*

HUNC Puerum [*aut hunc Famulum*] tuum, Domine, cœlesti tuâ gratiâ protege, ut tuus semper maneat & indiès Sancti Spiritus

tui incremento magis magisque crescat, donec in æternum regnum tuum intret. *Amen.*

¶ *Tum dicet Episcopus, Dominus vobiscum.*

RESPONSIO.

Et cum spiritu tuo.

¶ *Et (singulis in genua provolutis) Episcopus subjunget.*

OREMUS.

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terra. Victum nostrum alimentarium da nobis hodie: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. *Amen.*

¶ *Et hanc Collectam.*

OMnipotens & sempiternus Deus, qui in nobis efficis ut velimus & faciamus ea, quæ bona sunt & divinæ Majestati tuæ accepta; Te suppliciter rogamus pro his famulis tuis, quibus (ab Apostolis more accepto) manus nostras imposuimus, ut hoc signo de tuo favore & summa erga eos clementia certiores fiant: Paterna manus tua eos, quæsumus, semper protegat: Iis semper ad-

sit

ORDO CONFIRMATIONIS.

S E U

Impositionis Manuum super eos, qui baptizati ad adultam ætatem pervenerunt.

¶ *Die ad hoc præstituto, quotquot tunc confirmandi sunt, ordine dispositis ac stantibus coram Episcopo, vel Ipse, vel alius Minister ad hoc ab eo constitutus, hanc sequentem Præfationem præleget.*

QUO Confirmatio ministrata majori fit confirmandis utilitati, Ecclesiæ visum est statuere, ut nemo dehinc ad Confirmationem admittatur, nisi qui Symbolum Apostolicum, Supplicationem Dominicam, & Decalogum memoriter proferat, & possit etiam respondere ad alias illas brevis Catechismi Quæstiones. Cui quidem statuto sua observatio reddetur, quò pueri, cum jam ex ephebis exceßerint, & didicerint, quæ & quanta Susceptores & Susceptrices ipsorum nomine in Baptismo fuerint polliciti, ipsi suo ipsorum ore & consensu, publicè in conspectu Ecclesiæ, eadem rata faciant, profitean-

turque se, divinâ gratiâ adjuvante, magis ac magis daturos operam, ut ea omnia fidelitè observent, quibus jam suis ipsorum verbis assenserint.

¶ *Tum dicet Episcopus.*

Vosne hîc coram Deo, & hoc Cœtu solemnî isti promisso statis, votòque isti, vestro nomine, cum baptizemini, nuncupato; ipsi eadem rata facientes & confirmantes, itémque agnoscetes vos teneri ea omnia credere & præstare, quæ Susceptores vestri & Susceptrices vestro nomine in se suscep-

¶ *Unusquisque, ità ut audiri possit, respondebit, Maximè.*

EPISCOPUS.

Auxilium nostrum à Domino est.

RESPONSIO.

Cœli, Terræque Creatore.

EPISCOPUS.

Laudetur nomen Domini.

RESPON-

MATRIMONIUM.

fit Spiritus Sanctus tuus, iisque ad cognitionem verbi tui & obedientiam ita præceas, ut tandem vitam æternam consequantur, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui unà Tecum & cum Spiritu Sancto vivit & regnat semper unus Deus, in perpetua secula. *Amen.*

OMnipotens Domine & sempiternus Deus, dignare, quæsumus, tum animas nostras tum corpora dirigere, consecrare, & ducere, per iter legum tuarum, & ad tua præcepta exequendum; ut, præstantissimis tuis viribus, & animæ & corpora

criminis expertia & hinc & in perpetuum prorsus conserventur, per Jesum Christum Dominum & Servatorem nostrum. *Amen.*

¶ *Tum eis benè precabitur Episcopus, ita dicens:*

FAVOR Omnipotentis Dei, Patris, Filii & Spiritus Sancti vobis adfit, semperque vobiscum maneat. *Amen.*

¶ *Nec quisquam admittetur ad Sacram Communionem, donec fuerit confirmatus, aut nisi sit idoneus qui confirmetur, & confirmari cupiat.*

FORMULA

MATRIMONII CELEBRANDI.

¶ **P**rimò Banna eorum, qui sunt matrimonio copulandi, promulganda sunt tribus diebus Dominicis aut feriatis successivè, dum sacra peraguntur, proximè antequàm prælegantur sententiæ offertorii, ministro juxta consuetum morem dicente:

Ego promulgo banna matrimonii inter M. ex—& N. ex— Si cui vestrùm innotescat causa, aut justum impedimentum, quò minus isti sancto connubio jungantur, in apertum proferto. Hæc prima [*secunda, vel tertia*] est Bannorum promulgatio.

MATRIMONIUM.

¶ *Quòd si ii qui sunt matrimonio copulandi vivant in diversis Parochiis, in utraque Parochia Banna promulganda sunt. Unius autem parochiæ minister eos matrimonio non copulabit, nisi certior factus ab alterius parochiæ ministro, exhibito ipsius chirographo, banna fuisse tribus vicibus promulgata.*

¶ *Tempore & die ad celebrandum matrimonium præstitutis, copulandi unà cum amicis & vicinis ingreditur in Ecclesiam: Atque, ibi stantibus illis, viro à dexteris, muliere à sinistris, Presbyter dicet:*

Dilectissimi, hìc convenimus coram Deo, & in conspectu Ecclesiæ ejus, ut hunc virum & hanc mulierem sancto Matrimonio jungamus; quod quidem vitæ genus honestum est, & à Deo (dum homo adhuc persisteret innocuus) institutum, mysticam illam Christi & Ecclesiæ unionem nobis exhibens: Quem quidem sanctum vitæ statum ornavit Christus præsentia suâ, primoque illo miraculo quod edidit Canæ in Galilæa; & quem affirmat Divus Paulus honestum esse in omnibus;

qua de causa nè quis suscipito, aut aggreditor inconsultò, ex præcipiti, aut lascivè ad carnis cupiditates, & affectus hominum explendos, (quod brutorum est rationis expertium) verùm reverentè, consultò, perpensè, sobriè, & in metu Dei causis de quibus conjugium institutum est ritè perpensis.

Quarum prima est, procreare liberos, tum in metu, tum disciplina Domini, & ad sancti nominis ejus gloriam educandos.

Deinde institutum est, ut remedio sit adversus peccatum, & stuprum; ut, qui se non contineant, contracto matrimonio, se corporis Christi membra impolluta custodiant.

Accedit deniquè illius instituenti ratio, utriusque mutua societas, auxilium, & consolatio, in rebus tum secundis, tum adversis: atque in hunc sacrum conjugii statum ut consocientur, accesserunt huc isti duo, quos coràm videtis. Si quisquam igitur justam causam asserre poterit, quò minùs legitimo jure conjungi queant, aut jam in apertum proferat, aut in futurum reticeat perpetuò.

MATRIMONIUM.

¶ *Eos etiam alloquens, qui sunt matrimonio copulandi, dicit :*

DICO & edico vobis (proùt terribili illo iudicii die, cùm animorum omnium referentur arcana, rationem estis reddituri) ut, si cui utriusque vestrùm innotescat impedimentum aliquod, quò minùs matrimonium contrahatis, id nunc in apertum proferat: Hoc enim pro certo habetote, quotquot alitèr conjunguntur, quàm Dei verbo consentaneum sit, nec à Deo illos conjungi, nec legitimas esse eorum nuptias.

¶ *Quo nuptiarum die si quis allegaverit ac denunciaverit aliquod impedimentum, quò minùs matrimonio copulentur juxta legem Dei aut statuta hujusce regni; Et seipsum cum fidejussoribus idoneis obligari velit personis matrimonio copulandis, aut pignus cautionis deponat (quod par sit sumptibus, quos fecerint qui matrimonio copulandi sunt, persolvendis) si rem allegatam non probaverit. Tum oportet matrimonii celebrationem differre tantisper dum conflet de rei veritate.*

¶ *Si nullum impedimentum allegatum fuerit, tum Minister viro dicit :*

N Visne hanc mulierem tuam tibi adjungere uxorem; ut in sancto conjugii statu, juxta divinam institutionem, cum illa vivas? Visne eam amare, consolari, honorare, tibi que curæ esse eam tam adversâ quàm prosperâ valetudine utentem; atque, aliis omnibus repudiatis, ei soli adhærere, quamdiù uterque vestrùm vixerit?

¶ *Vir respondebit.*
Volo.

¶ *Tum dicit Presbyter Mulieri,*

N Visne hunc virum tuum tibi maritum adjungere, ut in sancto conjugii statu, juxta divinam institutionem, cum illo vivas? Visne illi obedire, servire, amare, honorare, tibi que curæ esse illum tam adversâ, quàm prosperâ valetudine utentem; atque, aliis omnibus repudiatis, ei soli adhærere, quamdiù uterque vestrùm vixerit?

¶ *Mulier respondebit.*
Volo.

T

¶ *Tum*

MATRIMONIUM.

¶ *Tum Minister,*

Quis hanc mulierem huic viro nuptum dat ?

¶ *Tum fidem suam mutuò sibi obligabunt in hunc modum:*

¶ *Minister, acceptâ de parentis aut affinis alicujus manibus muliere, virum jubebit illius dexteram dexterâ suâ prensare, & se verba præeuntem ità sequi :*

EGO N. Te N. meam mihi legitimam uxorem adjungo, ut te ab hoc die & in futurum, seu pejorem five meliorem ; seu ditio- rem five pauperiorem habeam & teneam, tam adversâ quàm prosperâ valetudine utentem ; téque amem & foveam, (dum nos disjunxerit mors) juxta sanctam Dei institutionem ; atque ad hoc ratum faciendum meam tibi astringo fidem.

¶ *Tum sejungent manus suas, ac mulier, dexterâ suâ dexterâ viri prehensâ, eodem modo ministrum verba præeuntem sequetur.*

EGO N. Te N. meum mihi legitimum maritum adjungo, ut te ab hoc

die & in futurum, seu pejorem five meliorem ; seu ditio- rem five pauperiorem, habeam & teneam, tam adversâ quàm prosperâ valetudine utentem ; téque amem, foveam, & obediam, (dum nos disjunxerit mors) juxta sanctam Dei institutionem ; atque ad hoc ratum faciendum meam tibi astringo fidem.

¶ *Tum denuò manus sejungent : Vir autem mulieri annulum dabit, illum ponens super librum una cum eo quicquid sit quod presbytero & clerico jure pendi debet. Presbyter acceptum annulum viro tradet, ut aptet digito annulari manûs sinistræ mulieris, atque vir, annulum ibi digitis tenens, ministrum verba præeuntem sequetur dicens :*

EGO te hoc annulo meam mihi uxorem adjungo, Te corpore meo honoro, & tecum bona omnia mea participo, in nomine Patris, & Filii & Spiritûs Sancti.

¶ *Tum postquam reliquerit Annulum in digito annulari sinistræ manûs mulieris, ambo genua flectent, & Minister dicet :*

OREMUS.

MATRIMONIUM.

OREMUS.

Sempiternæ Deus, conditor, conservatorque totius generis humani, omnis gratiæ spiritualis largitor, salutis æternæ auctor; favore prosequaris hos famulos tuos, hunc virum & hanc mulierem, quibus in tuo nomine benè precamur, ut, quemadmodùm Isaac & Rebecca summa cum fide inter se vixerunt, ità hi duo votum à se nuncupatum certò persolvant, & fœdus inter se initum (cujus annulus iste datus & acceptus symbolum est & arrha) servant; utque summo inter se amore, pacisque vinculo semper confecti sint, vitamque ad tuum præscriptum exigant, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tum Presbyter eorum dexteram junget, ac dicet :*

Quos Deus conjunxit, nè homo disjungat.

¶ *Postea Minister populum alloquetur :*

Quum N. & N. mutuo consensu Matrimonium sacrum contraxerint, idque coram Deo, & in conspectu Ecclesiæ ejus contestati sint; &, quo ratum habeatur mutuam sibi fidem a-

strinxerint; quòd datòque & recepto annulo, manibùsque simul junctis publicè agnoverint, ego eos maritum esse & uxorem inter se pronuncio, in nomine Patris, & Filii, & Spiritùs Sancti. *Amen.*

¶ *Addet etiam Minister hanc sanctam precationem.*

Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus felicitet vos, conservet, & protegat : Dominus favore benignè respiciat vos, atque ità vos omni spiritali felicitate & gratià repleat; ut in hoc seculo ità vivatis, ut in futuro vitam sempiternam consequamini.

¶ *Tum Minister aut Clerici ad mensam Domini accedentes sequentem Psalmum dicent, aut cantabunt :*

PSALM. CXXVIII.

BEati sunt quicumque Dominum reverentes, vivunt ad ejus normam.

Tu enim labore manuum tuarum vesceris : beatus es, & benè tibi erit.

Uxor tua similis erit fecundæ vitis : in lateribus domus tuæ.

Liberi tui quasi olivarum plantæ ; circum tuam mensam.

T 2

Sic

MATRIMONIUM.

Sic quidè certè fortuna-
bitur homo: Domini me-
tuens.

Sic te fortunabit Sionius
Dominus: ut Hierosolymæ
bonum videas per omnem
vitam;

Videas & natorum tuorum
natos: salvis Israëlitis.

Gloria Patri, & Filio, &
Spiritus Sancto.

*Sicut erat in principio, &
nunc, & semper, & in perpe-
tua secula. Amen.*

Aut hunc Psalmum.

PSALM. lxxvii.

DEus, miserere nostrî &
nobis fave, tuoque nos
illustrando vultu nostrî mise-
rere.

Ut in terris tua ratio, ut
apud omnes gentes tua salu-
taris cognoscatur tutela.

Te populi, Deus, cele-
brent: te populi celebrent
universi.

Gaudeant ovéntque na-
tiones, tu enim populos ex
æquo reges, & nationes mo-
derabere per terras.

Te populi, Deus, cele-
brent: te populi celebrent
universi.

Edet suum tum terra pro-
ventum: & Deus, nobis
Deus favebit noster.

Pavebit nobis Deus, eúm-
que omnes terrarum tractus
revereantur.

Gloria Patri, & Filio, &
Spiritus Sancto;

*Sicut erat in Principio, &
nunc, & semper, & in perpe-
tua secula. Amen.*

¶ *Finito hoc Psalmo, & in
genua provolutis viro ac
muliere ante mensam Do-
mini, ad mensam stans
Presbyter, & ad eos con-
versus, dicet:*

Miserere nostrî, Domine.

RESPONSIO.

Miserere nostrî, Christe.

MINISTER.

Miserere nostrî, Domine.

Pater noster, qui es in
cœlis, sanctè colatur
nomen tuum. Veniat reg-
num tuum. Fiat voluntas
tua, ut in cœlo, sic & in
terra. Victum nostrum ali-
mentarium da nobis hodiè:
Et remitte nobis debita no-
stra, ut & nos remittimus
debitoribus nostris: Nè nos
in tentationem inducito, sed
à malo tuere. *Amen.*

MINISTER.

Salvum fac, Domine, ser-
vum tuum, & ancillam tuam.

RESPONSIO.

Tibi confidentes.

MINISTER.

Mitte eis auxilium ex fano-
tuo:

RESPONSIO.

Et iis semper opitulare.

MINI-

MATRIMONIUM.

MINISTER.

Esto iis, Domine, turris
valida;

RESPONSIO.

Adversus faciem hostis.

MINISTER.

Exaudi, Domine, nostras
preces :

RESPONSIO.

Et ad Te perlata sit que-
rela nostra.

DEUS Abrahami, Deus
Isaaci, Deus Jacobi,
his famulis tuis fave, & eo-
rum animis inferre semen æ-
ternæ salutis, ut, quicquid in
scripto tuo bonum ad instruc-
tionem didicerint, hoc ipsum
verè exequantur. De cœlis.
Domine, aspice, & fave iis;
& quemadmodum Abraha-
mum & Saram (quod sum-
mo iis solatio fuit) favore
tuo respexisti, eo itidè dig-
neris prosequi hos famulos
tuos, ut, tuæ voluntati obse-
quentes, & Te iis præsidio
semper tuti, ad extremam
usquè vitam in tuo amore
permaneant, per Jesum Chri-
stum Dominum nostrum.
Amen.

¶ *Sequens oratio omittetur,
ubi mulier parere desierit.*

CLEMENS Domine & Pa-
ter cœlestis, cujus gra-
tioso munere humanum ge-
nus propagatur, hos duos fe-

licita. quæsumus, favore tuo,
ut liberis aucti sint, & tam-
diù pio inter se amore & ho-
nestate vitam agant, usquè
dum liberos suos viderint in
Christiana disciplina & pieta-
te educatos, ad laudem &
gloriam tuam, per Jesum
Christum Dominum nostrum.
Amen.

DEUS, qui validis tuis o-
pibus cuncta ex nihilo
condidisti, & cui etiam (cæ-
teris ritè dispositis) visum
fuit, ut ex viro ad Tui ima-
ginem, Tuique similem fac-
to, mulier constructa foret;
atque eos conjungendo docu-
isti non fas esse disjungere
eos, qui Matrimonii jure in
unam carnem coaluerint:
Deus, qui in præclarum adeò
mysterium conjugale vincu-
lum consecrasti, ut eo sym-
bolo exhibeatur spirituale
conjugium & unio Christi
cum Ecclesia sua: his famu-
lis tuis adesto propitius, ut &
hic vir juxta præscriptum tu-
um eo amore uxorem prose-
quatur (quo Christus Eccle-
siam sponsam suam, qui se
pro ea dedit, eam & a-
mans & fovens, non secus
ac suam ipsius carnem) &
hæc etiam mulier sit viri a-
mans, ut dignam se gerat ut
ab eo ametur, sique suo ma-
rito fidelis & morigera, &
in quietis, frugalitatis, & pa-

MATRIMONIUM.

cis studio, sanctas piâsque matronas imitetur. Felicitâ utroque, Domine, & da eos regnum tuum sempiternum possidere, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Tum dicet Presbyter :

OMnipotens Deus, qui in principio primos parentes nostros, Adamum & Evam creavit, & cùm eos sanctificasset, conjugii vinculo copulavit, divinam suam beneficentiam in vos effundat, vos reddat sanctos, felicitetque vos, ut illi tum corpore tum animo placeatis, & ad extremam vitam amatis vos inter vos. *Amen.*

¶ *Postea, si non habeatur concilio in qua mutua viri ac uxoris officia declarentur, minister ea leget, quæ sequuntur.*

VOS quotquot aut jam matrimonio conjuncti estis aut quibus sanctum Matrimonium contrahere propositum est, audite quid in S. literis habetur de mutuis virorum erga uxores, & uxorum erga viros officiis.

Divus Paulus in ejus ad Ephesios epistola, cap. v in hunc modum præcipit viris omnibus : Vos, viri, amate

vestras uxores, ut Christus amavit Ecclesiam, seque pro ea dedit, quò eam sanctam redderet, aquæ lotionem purgatam, divinis verbis : ut eam sibi præstaret gloriosam Ecclesiam, nullâ maculâ, aut rugâ, aut ullâ tali re præditam, sed quæ sancta, inculpataque foret. Sic debent amare viri suas uxores, ut sua ipsorum corpora. Qui suam uxorem amat, seipsum amat. Nam nemo unquam suum corpus odit. sed id alit, fovetque, ut Christus Ecclesiam : cujus Christi corporis membra sumus nos, ex ejus carne, atque ossibus. Propterea homo, relicto patre & matre, adhærebit uxori suæ, fietque ex duobus una caro. Mysterium hoc magnum est : ego de Christo & Ecclesia dico. Quanquam vestrum quoque singulatim suam quisque uxorem sic amato, ut seipsum. *Ephes. v. 25.*

In eundem planè modum idem Divus Paulus, ad Colossenses scribens, conjugatos omnes sic alloquitur : Viri, amate uxores vestras, nève in eas sævite. *Coloss. iii. 19.*

Attendite etiâ, quid maritis præcipit Divus Petrus Christi Apostolus, qui & ipse sibi uxorem adjunxerat : viri itidem, habitate scienter cum uxoribus, muliebri va-

MATRIMONIUM.

fi, ut infirmiori, tribuentes honorem, ut multiplicis beneficii & vitæ coheredes, nè vestræ preces impediuntur.

1 D. Pet. iii. 7.

Huc usquè audivistis officium viri erga uxorem; nunc autem & vos, uxores, attendite, & discite officium vestrum erga viros, prout liquidò in S. literis habetur.

Divus Paulus in citata modò epistola ad Ephesios hæc vobis præcipit; Vos, uxores, vestris parete viris, ut Domino: Nam vir caput uxoris est, ut Christus Ecclesiæ caput, idémque corporis servator est. Ac quemadmodùm Ecclesia Christo paret, sic uxores suis viris parere debent in omnibus: & iterùm dicit, Uxor autem virum revereatur. *Ephes. v. 22.*

Et in epistola ad Colossenses paucis vos sic hortatur D. Paulus; Uxores, parete vestris viris, ut Dominicis dignum est. *Coloss. iii. 18.*

Divus etiàm Petrus vos rectè admodùm instituit, di-

cens, similiter uxores vestris parete viris, ut, quibus verbo non persuadetur, ii per uxorum mores absque verbo lucrifiant, vestrorum morum castitatem cum religione conjunctam contemplati. Esto autem vester ornatus non exterior ille, in capillorum cincinnis, & auricircumposito, aut palliorum amictu positus: sed mentis occultus homo, cum mitis & quieti animi sinceritate, quæ res magni est in conspectu Dei precii. Sic enim olim sanctæ illæ scæminæ, in Deo spem habentes, sese comebant, obediens suis viris, ut Sara obedivit Abrahamo, dominum eum appellans; cujus factæ estis filiæ, dum benefacitis & nullo pavore terremini. 1 D. Pet. iii. 1.

¶ *Expedit, ut recens conjugati sacram Communionem participant, quum matrimonio copulantur; aut oblatâ primâ occasione post nuptiarum solemniam.*

ORDO VISITANDI INFIRMOS.

¶ *Cum quis infirmus fuerit, id significabitur parochi, qui ingediens domum infirmi dicet:*

S Alveat hæc domus, & singuli eam incolentes.

¶ *Accedens ad infirmum dicet, flexis genibus:*

D Elicta nostra, & majorum nostrorum delicta noli, Domine, meminisse. Ignosce nobis, Domine, ignosce populo tuo, quem pretiosissimo tuo sanguine redemisti, & in æternum nobis succensere noli.

RESPONSIO.

Ignosce nobis, Domine.

¶ *Tum Minister dicet,*

OREMUS.

Miserere nostrî, Domine.
Miserere nostrî, Christe.
Miserere nostrî, Domine.

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terra. Victum nostrum ali-

mentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nè nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. *Amen.*

MINISTER.

Serva, Domine, famulum tuum.

RESPONSIO.

Qui sibi collocat in Te præsidium.

MINISTER.

Mitte ei auxilium ex fano, tuo.

RESPONSIO.

Et potentè ei semper optulare.

MINISTER.

Ne eum inimicus circumveniat.

RESPONSIO.

Nec iniquitatis filius adeò appropinquet, ut ei noceat.

MINISTER.

Esto ei, Domine, valida turris.

RESPONSIO.

Adversùs faciem hostis.

MINISTER.

Exaudi, Domine, nostras preces.

RESPONSIO.

Et ad Te perlata sit querela nostra.

MI-

VISITATIO INFIRMORUM.

MINISTER.

A Spice, Domine, de cœlis, respice, cura, & succurre ei, *qui tuus est*. Illustra *eum* oculis clementiæ tuæ, sustentet *eum* consolatio tua, & da ut sibi in Te præfidium collocet; contra hostis insidias *eum* protege, & pace semper & securitate *eum* dona, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen*.

Exaudi nos, Omnipotens & Clementissime Deus, & Conservator; utere, ut soles, tuâ clementiâ erga *hunc famulum tuum*, qui morbo jam laborat. Paterna hæc tua in *eum* animadversio *sanctum* reddat, ut corporis debilitatem animo percipiens fidem habeat firmiorem, & feriad ad frugem redeat. Quodd si Tibi placitum fuerit *eum* ex morbo revalescere, fac ut reliquam vitam religioe agat, & ad gloriam tuam; vel *eum* gratiâ impertire, per quam castigationem tuam ita perferat, ut, exacto demum hujus vitæ æumnosæ curriculo, tecum vitâ sempiternâ fruatur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen*.

¶ *Tum Minister infirmum hortabitur in hunc modum, aut alium similem:*

HOC scias, charissime, omnipotentem Deum esse Dominum vitæ, necisque, eorumque omnium, quæ eò spectant; nimirum, juventutis, roboris, sanitatis, senectutis, debilitatis, malæque valetudinis. Quare tibi maximè persuasum sit, quocunque morbo labores, in te à Deo jam animadverti: Et quacunque tandem de causa hæc tibi contingat infirmitas, seu ad probandam patientiam tuam, ut de te alii exemplum capiant, utque fides tua in die Domini tibi in laudem, gloriam, & honorem cedat, undè gloriâ & felicitate cumuleris sempiternâ, seu tibi inflicta sit, ad corrigendum & emendandum in te nescio quod Pater cœlestis videns improbat. Noveris certo, quodd si veram peccatorum poenitentiam agas, & æquo animo feras hunc morbum, divinâ *fretus* clementiâ, propter Jesum Christum charissimum Filium suum, ipsique, qui jam, uti Pater, te castigat, gratias agas humiles, & te subicias prorsus illius voluntati, in tuam cedet utilitatem, teque in via recta promovebit, quæ ad vitam ducit sempiternam.

VISITATIO INFIRMORUM.

¶ *Si infirmus, qui visitatur, vehementer laboret, tum Minister hic exhortandi finem facere poterit, aut pergat.*

QUARE Domini castigationem æqui bonique facias; quippè (ut Divus Paulus habet in epistola ad Hebræos capite duodecimo) quem amat Deus, castigat, & verberat quemcunque filium acceptum habet. Si castigationem sustinetis, ut filiis vobis utitur Deus. Quis est enim filius, quem non castigat pater? Quòd si castigationis expertes estis, cujus participes fuerunt omnes, ergò spurii estis, non veri liberi. Deindè autem, quum patres nostrorum corporum haberemus castigatores, reverebamur; non multò magis parebimus spirituum Patri, ut vivamus? Nam illi ad tempus exiguum, prout eis videbatur, nos castigabant; hic verò ad utilitatem, quòd ejus sanctitatem participemus. Hæc verba, *dilecte frater*, ad consolationem & doctrinam utilia, in S. literis habentur, ut æquo animo, & cum gratiarum actione, Patris nostri cœlestis castigationem feramus, quotiescunque, pro singulari sua clementia, ei visum fuerit

quibuscunque rebus adversis in nos animadvertere. Nequè etià Christianis hominibus quicquam esse acceptius deberet, quàm eos similes Christo esse in adversis, ærumnis, morbisque æquo animo perferendis. Quemadmodum igitur Christus ipse, non antè in voluptatem ingrederetur quàm passus esset; nec, nisi crucifixus, gloriam acciperet: Ità profectò cum Christo hìc pati via est ad æternam voluptatem; & alacriter mori cum Christo ad vitam ducit sempiternam; ut, à morte resurgentes, cum eo vità æternâ perfruamur. Æquo igitur animo hanc tuam valetudinem feras, quæ in tantam utilitatem tibi cedit; tèque adhortor, in nomine Domini, ut memineris, quæ Deo in baptismo tuo *professus* fueris. Cùm autem, exacto demum hujus vitæ curriculo, reddenda sit ratio justo Judici, qui ex cuiusque facto omnes judicabit; exhortor te, ut teipsum tuæque omnia probes, nempe quomodò Deo & omnibus tecum convenit: ut, dum teipsum accusas & judicas propter delicta tua, peccatorum veniam consequaris apud Patrem nostrum cœlestem propter Christum; & non accuseris & damneris in tremendo illo iudicio.

Reci-

VISITATIO INFIRMORUM.

Recitabo igitur articulo fidei, ut nōris utrum verē credas illa, quæ Christianum credere oportet.

¶ *Hic Minister articulos fidei recitabit in hunc modum :*

Credisne in Deum Patrem Omnipotentem, creatorem cœli & terræ ?

Et in Jesum Christum, Filium ejus unigenam, Dominum nostrum ? Hunc etiam conceptum esse de Spiritu Sancto natum ex Maria Virgine, passum sub Pontio Pilato, crucifixum, mortuum & sepultum ; descendisse ad inferos, tertio die resurrexisse à mortuis ; ascendisse ad Cœlos, sedere ad dexteram Dei Patris Omnipotentis ; & inde venturum esse mundi fine judicare vivos & mortuos ?

Tūc etiam credis in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum Communionem, remissionem Peccatorum, Carnis resurrectionem, & post mortem Vitam æternam ?

¶ *Infirmus respondebit,*

His omnibus firmam fidem adhibeo.

¶ *Tum Minister quæret, num ipse ab omnibus suis pecca-*

tis ex animo desciscat, & omnes homines Christianā charitate complectatur ; exhortans illum, ut, à quibuscunque injuriā affectus fuerit, iis omnibus ignoscat ex animo. Et si aliquot ipse offenderit, roget ut ignoscatur sibi. Si quos autem injuriā, aut contumeliā affecerit, pro viribus satisfaciat. Et si nondum testamentum scripserit, moneatur, ut testamento rebus suis consulat, ac declaret quantum habeat æris alieni, quantumque ipsi sit in tabulis & nominibus, ut eo pacto scilicet propriæ ipsius conscientię & quieti curatorum testamenti melius prospiciatur. Verum operæ pretium foret mortales omnes sæpe admonere, ut, dum prosperā fruuntur valetudine, rebus suis testamento caveant.

¶ *Superiora verba à Ministro haberi possunt ante supplicationem, prout ipsi visum fuerit.*

¶ *Videat Minister, nè omitat divites seriò exhortari, ut liberales sint erga pauperes.*

¶ *Hic monebitur infirmus, ut peccata sua privatim confiteatur, si in re ulla mag-*

VISITATIO INFIRMORUM.

ni momenti gravatam conscientiam sentiat. Qua finitâ confessione, Presbyter (si id infirmus suppliciter atque ex animo petierit) eum absolvet in hunc modum:

Dominus noster Jesus Christus, qui legavit Ecclesiæ suæ potestatem absolvendi omnes peccatores, qui veram agunt pœnitentiam, & in eum credunt, ipse pro singulari sua clementia peccata tua tibi remittat. Ego autem, auctoritate ejus mihi delegatâ, absolvo te ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. *Amen,*

¶ *Tum Presbyter dicet sequentem collectam:*

OREMUR.

Clementissime Deus, qui pro singulari tua clementia ita deles peccata eorum, qui ex animo ad frugem redeant, ut Tu jam eorum non memineris; respice *hunc famulum tuum* oculis tuæ misericordiæ, qui gratiam & veniam peccatorum quàm maximè abs Te postulat. Renova, Pater amantissime, quicquid in eo vel fraude & malitiâ Diaboli, vel suâ ipsius carnis affectione, vel humanâ imbecillitate corruptum

est. *Hunc morbo laborantem conserva & custodi, ut in unitate Ecclesiæ membrum permaneat; afflictam illius mentem respice, lacrymas illius gratas habe, illius dolorem mitiga, prout tibi maxime illi expedire visum fuerit.* Et, quia tuâ solùm fretus est clementiâ, noli in eum animadvertere præterita commissa; sed *illum* Spiritu Beato tuo confirma. Cùm autem tibi placitum fuerit hinc *illum* discedere, cum *illo* in gratiam redi, propter merita charissimi Filii tui Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

¶ *Tum Minister hunc Psalmum recitabit.*

PSALM. lxxi.

TIBI, Domine, confisus sum, ne frustrer unquam: Pro tua justitia defende & libera me: Præbe mihi aurem sic ut me conserves.

Esto mihi pro firma rupe, in quam me semper recipiam: Tu me mandavisti conservandum, mihi enim rupis & arcis es loco.

Mi Deus, libera me ab impiorum manu ab iniquorum atque sævorum manu.

Nam tu mea spes es, Domine Deus, mea jam à terneris fiducia.

Te nixus sum jam ab utero:

VISITATIO INFIRMORUM.

tero: Tu me ex meæ parentis ventre extraxisti: in te mea perpetuatur laudatio.

Equidè multum sum quasi portentum quoddam: sed tu mihi firma fidentia es.

Tuis plenum laudibus os habeam: ut gloriam tuam & honorem continentèr prædicando celebrem.

Nè me rejice tempore senectutis: nè me viribus effœium desere.

Etenim contra me delibèrant hostes mei, quique meam vitam captant, unà consilium capiunt, dicentes: Deus eum deseruit, persequendus est, & capiendus, quippe quem nullus defendit.

Deus, noli à me abesse; mi Deus, ad mihi succurrendum festina.

Pudore conficiantur meæ vitæ adversarii; infamiâ & turpitudine cooperiantur, qui meo malo student.

Ego verò, spem perpetuò fovens, ad tuas tot laudes addam.

Ore tuam assiduè justitiam, & victorias exponam, quarum ignoro numerum.

Incedam Domini Jovæ viribus fretus: tuam solius justitiam commemorans.

Deus, tu me à pueris docuisti, tua igitur tot miracula prædicabo.

Ne ad senectam quidè

& canos, Deus, me desere, dum tuum brachium huic ætati, dum tuam futuris omnibus prædico virtutem:

Et arduam, ô Deus, justitiam, qui Deus tam magna facis, ut sis incomparabilis.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

¶ *His additis.*

Servator mundi, qui, per cruem & sanguinem tuum in precio habendum, redemisti nos, sis, quasumus supplices, Domine, nobis saluti & auxilio.

¶ *Deinde dicet Minister:*

Omnipotens Deus omnibus ei confidentibus turris firmissima, cui omne se genu flectit, cœlestium & terrestrium, & subterraneorum, & nunc & in perpetua secula tibi sit munimento; & faxit cognoscas, & certior factus sis, nullum aliud esse nomen sub cœlo apud homines datum, in quo, & per quod à morbo tibi confirmetur valetudo, & servandus sis, nisi nomen unum Jesu Christi Domini nostri. Amen.

U

¶ *Et*

VISITATIO INFIRMORUM.

¶ *Et postea dicet,*

Singulari Dei clementiæ,
& præsidio te committimus; felicitet te Dominus, conservetque: illustret te Dominus vultu suo, tuque misereatur: conjiciat in te Dominus vultum suum, tibi que pacem det, & nunc & in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Oratio pro Infante morbo laborante.*

OMnipotens Deus & clemens Pater, qui solus vitæ necisque potestatem habes; infantem *hunc* quaesumus, in lecto agrotantem oculis clementiæ tuæ de cælo respice; affice *eum*, Domine, salute tuâ; tuoque tempore statuto, quibus corpus premitur doloribus ex his eripe, & pro singulari tua clementia animam ejus indicato: Ut, si temporis vivendi spatium longius ei in terra concedere tibi visum fuerit, tibi vivat, & fidelem tuo cultui, bonisque operibus in suo genere navans operam, tuæ gloriæ subservire possit: Sin minus, *eum* in æterna illa domicilia admitte, ubi animæ in Domino Jesu obdormientium æternâ quiete & gaudio perfunduntur. His annue, Domine,

pro clementia tua in eodem Filio tuo Domino nostro Jesu Christo, qui vivit & regnat, unâ Tecum & cum Spiritu Sancto. unus Deus, in diem sempiternum. *Amen.*

¶ *Oratio pro infirmis, dicenda cum vix ulla spes reliqua fuerit futuræ convalescentiæ.*

OPater misericordiarum, & omnis consolationis Deus, qui solus nos in calamitate consolaris; ad Te perfugimus ad auxilium implorandum huic *tuo famulo*, qui tuâ manu petitus tenuissimâ utitur valetudine: Conjice in *eum*, Domine, vultum benignum tuum, & quanto magis exterior homo corrumpitur, tanto magis da ei continuè corroborari per gratiam tuam, & Spiritum Sanctum, in interiorem hominem. Et da, ut præteritorum omnium peccatorum *eum* seriò pœniteat, firmamque fidem Filio tuo Jesu habeat, quò pro singulari clementia tua illius peccata deleantur, & sigillo cœlesti obfignetur venia, priusquam eò deveniat, ut nullus sit. Nobis, Domine, persuasum est, aded nullam rem esse, quam tu facere non possis, ut, si ita tibi visum fuerit, etiamnum *eum* in integrum restituere

VISITATIO INFIRMORUM.

tuere possis, temporisque vivendi spatium longius concedere. Cùm autem, quantùm quidem conjicere liceat, jam tempus instat, cùm nullus sit, eum ità idoneum, & paratum præsta, quæsumus, in horam mortis, ut postquam in pace tua & favore migraverit, anima illius in cœleste regnum tuum admittatur, per merita & mediationem Jesu Christi Filii tui, unici Domini & Servatoris nostri. *Amen.*

¶ *Commendatoria precatio pro Infirmo sub hœram decessus ex hac vita.*

OMnipotens Deus, apud quem spiritus justorum perfectorum, exuto carcere terreno, vivunt; hujusce famuli tui fratris nostri charissimi animam humiliter tibi in manus commendamus tanquam in manus fidelis Creatoris & Servatoris clementissimi, summa cum animi demissione supplicantes, ut in oculis tuis habeatur in pretio. Perluce eam, quæsumus, sanguine illius agni impolluti, qui ideò macatus est, ut mundi peccata tollat; quo, purgatis detractisque sordibus, quibuscunque in hoc mundo misero & nequam se polluit, per carnis cupiditates, vel insidias

Diaboli, tibi integra, vitioque carens exhibeatur. Nos autem superstitēs, hoc aliisque id genus mortalitatis nostræ spectaculis, quæ nobis ob oculos indiēs occurrunt, edoce, in quàm fragili & incerto versamur statu; & ætatem metiri nostram sic ostende, ut, dum mortales agimus, seridè requiramus sanctam & cœlestem illam sapientiam, quæ nos tandèm ducat ad vitam æternam, propter merita Jesu Christi Filii tui unici, Domini nostri. *Amen.*

¶ *Oratio pro mente afflictis, aut iis qui conscientia stimulis exagitantur.*

Deus celebrande, misericordiarum Pater, & omnis consolationis Deus, hunc famulum tuum afflictum benigno vultu tuo, quæsumus. clementer aspice. Adversus eum acerba perscribis, & præterita vitia in crimen vocas; tu iracundè urges eum, & animo suo valdè perturbatur. Verùm, Deus misericors, qui sacrosanctum verbum tuum ad nostram doctrinam scripsisti, ut, per patientiam & scripturarum consolationem spem habeamus; da, ut seipsum penitus cognoscat, minisque tuis & promissionibus probe

U 2

captis,

COMMUNIO INFIRMORUM.

captis, nè suam projiciat confidentiam in Te, nec apud alium quenquam, nisi Te, colloceat: suppedita illi vires ad tentationum omnium impetus sustinerdos, omnèque illius animi æstus demulce. Noli quassatam arundinem perfringere, & lignum fumigans extinguere;

misericordiam tuam præ iracundia cohibere noli, sed nuncia ei lætitiā & voluptatem, ut exultent contusa à te membra. *Eum* à metu inimici defende, tuoque *eum* illustra vultu, & pace *eum* dona, per merita & supplicationem Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

COMMUNIO INFIRMORUM.

¶ **CUM** omnes mortales improvise multis periculis, morbis & infirmitatibus obnoxii sint, & semper incerti quando ipsis ex hac vita migrandum fuerit; ideo, ut semper sint ad mortem parati, quando-cunque omnipotenti Deo visum fuerit eos vocare, Parochi suos subinde (maximè verò grassante pestilentia aut aliâ lue contagiosa) Parochianos sedulo monebunt, ut sacram corporis & sanguinis Christi Servatoris nostri Communionem frequentè participant, quando sciti et publicè administrabitur in Ecclesia.

Sic enim fiet, ut, si quando fuerint subitaneo morbo correpti, minus sint solliciti, si tunc eâ caruerint. Verum si infirmus non possit in Ecclesia se conferre, & intereâ cupiat sacræ Communionis particeps fieri in privatis ædibus; tum id opportunè Parocho significabit, ut & numerum eorum, qui sunt sacram Communionem cum ipso participaturi, (erunt autem numero tres aut saltem duo) nactusque locum idoneum in domo infirmi, eum omnibus necessariis ita paratis, ut Parochus ritè, & eâ, quâ par est, reverentiâ, mini-

COMMUNIO INFIRMORUM.

ministrare queat, ibidem sacram Communionem celebrabit, factò initio à collecta, epistola, & evangelio sequentibus.

COLLECTA.

OMnipotens sempiterne Deus, humani generis Conditor, qui castigas quos amas, & quemcunque acceptum habes, verberas; tuâ, quæsumus, misericordiâ utere in hunc famulum tuum, in quem jam animadvertis; & da, ut infirmitatem suam patienter ferat, & ex ea (si ita tibi visum fuerit) revalescat; & cum illius anima ex corpore migraverit, exhibeatur tibi immaculata, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Epistola Heb. xii. 5.

Flli mi, nè contemne Domini castigationem, nè ve desponde, eo te corrigente: Quem enim amat Deus, castigat; & verberat quemcunque filium acceptum habet.

Evangelium D. Joh. v. 24.

Illud etiam atque etiam certò scitote: qui sermonem meum audit, & ei credit qui me misit, is vitam habet æternam; nec in ju-

dicium venturus est, sed ex morte migravit in vitam.

¶ Quibus peractis, Presbyter perget juxta formulam jam præscriptam pro sacra Communionem, initio factò ab his verbis [Vos qui verè & serio disciscitis, &c.]

¶ Quum ventum fuerit ad distributionem sancti sacramenti, Presbyter primò sacram Communionem ipse accipiet; deindè iis, qui eam cum infirmo participaturi sunt, postremò infirmo ipsi, ministrabit.

¶ Siquis verò sacramentum corporis & sanguinis Christi non participat, sive id contingat propter morbi vehementiam, sive quòd id tempestivè Parocho non significaverit; aut quòd defuerint, qui cum eo sacram Communionem participarent, aut propter aliud quodpiam legitimum impedimentum, Parochus hoc ipsum edocebit, nempe quòd, si eum peccatorum suorum verè pœniteat, & firmiter credat, quòd Jesus Christus pro eo mortem in cruce pertulerit, & propter ipsius liberationem sanguinem suum effuderit, beneficia quæ exindè acceperit gratâ memoriam recolens, & pro iis gratis

COMMUNIO INFIRMORUM.

gratias agens ex animo, tum corpus & sanguinem Christi Servatoris nostri manducat & bibit, quantum attinet ad salutem animæ, etiam si ore sacramentum non participet.

¶ *Cum infirmus simul visitatur & sacram Communionem participat, Presbyter, quo citius absolvat, cum ventum fuerit ad Psalmum [Tibi, Domine, confido] in formula pro visitatione infirmorum ibi fi-*

nem faciet, & statim transibit ad sacram Communionem.

¶ *Per silentiâ, sudore, aut aliis ejusmodi morbis contagiosis grassantibus, adeo ut nullus Parochianorum reperitur, qui cum infirmis sacram Communionem participet, in eorum privatis ædibus, propter metum contagionis, si id expressè & enixè flagitaverit infirmus, Ministro licebit cum eo solè eam participare.*

ORDO

PRO

SEPULTURA MORTUORUM.

¶ *Hic notandum est, quòd sequens officium non est usurpendum pro iis, qui mortui fuerint baptismo non initiati, aut excommunicati, aut qui mortem sibi ipsis intulerint.*

¶ *Presbyter & clerici obviàm cunctes feretro ad ingressum cæmeterii, ac præcuntes seu in Ecclesiam, seu ad sepulchrum, dicent aut cantabunt,*

EGO sum resurrectio & vita, inquit Dominus; qui in me credit, etiam si mortuus fuerit, reviviscet; & quisquis vivit, & in me credit, nunquam moriturus est. D. Johan. xi. 25, 26.

Equidem scio Redemptorem meum vivere, & postremò in terram resurrecturum esse: Adeò ut, quamvis, meâ pelle corrosâ, corpus hoc

SEPULTURA MORTUORUM.

hoc confoderint vermes, in mea tamen carne visurus sum Deum, quem quidem ego ipse videbo, & meis ipsis, non alterius oculis contemplabor. *Job, xix. 25, 26, 27.*

Nihil in mundum attulimus, profectò nihil auferre possumus. Dominus dederat, Dominus idem abstulit: Domini nomini grates agantur. *1 Tim. vi. 7. Job, i. 21.*

¶ Postquam ingressi fuerint Ecclesiam, alter horum sequentium Psalmorum aut etiam uterque prælegatur.

PSALM. XXXIX.

STatueram eam vitæ vitam tenere, ut ne quid linguæ peccarem:

Meumque os frænare, quamdiù mihi obversarentur impii.

Obmutui silentio: à bonis etiam dicendis ità abstinui, ut etiam meus dolor crude-
sceret.

Adeò mihi cor in pectore incaleuit, ut cogitationis igne ardescens ità demùm linguâ loquerer meâ:

Ostende mihi, Domine, meum exitum, & quis ætatis meæ sit modus, ut sciam quàm sim longævus.

Entu mihi ætatem concessisti dodrantalem, meumque

ævum fere nihil est apud te: adeò omnino nihil est omnis hominis natura.

Adeò imaginariam vitam ducit homo: adeò temere tumultuatur, congerens quæ quis sit percepturus ignorat.

Et nunc quid sperem, Domine, nisi ut in te sitam spem habeam?

Ex omnibus meis delictis libera me: Nè me insanorum ludibriis expone.

Obmutesceram, nè mutiens quidem, Te negotium transigente.

Aufer à me tuum vulnus: tuæ manûs sævitiâ deficio:

Qui, cùm de homine vitii sumis supplicium, ejus elegantiam tunc more fideras, adeò nihili est omnis homo.

Exaudi meas preces, Domine, meam attendens querelam: Ad meas lacrymas ne obsurdesce, qui peregrinus apud te sum advena, sicut omnes mei majores.

Relaxa me, ut me colligam, priusquàm edò devenio, ut nullus sim.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua sæcula. Amen.

PSALM.

SEPULTURA MORTUORUM.

PSALM. XC.

Domine, tu nobis receptaculum es perpetuis seculis.

Tu, qui ante natos montes, ante formatam terram atque orbem, ab aeterno in aeternum Deus es.

Redigis homines in pulverem, & humanum genus redire jubes.

Nam apud te mille anni habentur pro hesterno die præterito; proque nocturnis excubiis.

Spargis eos, somnium sunt, ut manè gramen adolescit.

Manè florens adolescit, & vespere recisum arescit:

Nam irâ tuâ consumimur, tuâ perturbati sævitia.

Tu vitia nostra in tuo conspectu, abdita nostra in tui vultus lumine collocasti.

Eteim tota ætas nostra irato Te cedit: Finimus annos nostros dicto citius.

Ætatis nostræ spatium septuaginta terminatur annis: Aut (ut sit bona valetudo) octoginta: Quorum tamen potissima pars labores sunt, & incommoda: Tam celeri sectione avolamus.

Quòd si quis iræ tuæ vim nôrit, sævitia tua est prout tui reverentia est

Ætatem metiri nostram sic ostende, ut mentem acquiramus sapientem.

Reconciliare, Domine, quid differs? & placare tuis.

Satiato nos manè tuâ clementiâ, & ovantes gaudebimus per omnem ætatem nostram.

Exhilara nos pro tempore, quo nos affligis: Pro annis, quibus malum patimur.

Exhibeatur tuis opus, decusque tuum apud eorum natos.

Dominique Dei nostri voluptatem consequamur, & opus nostrarum manuum nobis perage, opus, inquam, nostrarum manuum perage.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

¶ *Tum sequetur lectio desumpta ex Epistola D. Pauli ad Corinthios priore, capite decimo quinto.*

Christus ex mortuis surrexit: Fuit eorum qui obdormivere primitiæ. Cùm sit enim per hominem mors, etiam per hominem est mortuorum resurrectio. Ut enim per Adamum omnes moriuntur, sic per Christum omnes reviviscunt, sed suo quisque in ordine: Primi-

112

SEPULTURA MORTUORUM.

tiae Christus, deinde Christiani in ejus adventu. Deinde finis erit, cum regnum tradiderit Deo & Patri, cum quidem omnem principatum, omnem potentatum ac potestatem aboleverit. Oportet enim eum regnare, donec ille omnes hostes sub ejus pedes subjecerit: ultimus hostis delebitur mors. Omnia enim ille sub ejus pedes subjecerit. Quod autem omnia subjicienda dicit, id sic accipiendum est, ut excipiaris is, qui ei subjecerit omnia. Cum autem ei subiecta fuerint omnia, tunc ipse quoque Filius subjicietur ei, qui ipsi subjecerit omnia, ut sit Deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui pro mortuis baptizantur, si omnino mortui non resurgent? quorsum pro mortuis baptizantur? quorsum & nos omnibus horis periclitamur? Quotidie morior, gloriationem nostram juro, quam habeo in Christo Jesu Domino nostro. Si humano more Ephesi cum bestiis pugnavi, quæ mihi inde utilitas, si mortui non resurgunt? Comedamus & bibamus: Cras enim morituri sumus. Nolite falli. Mores bonos colloquia corrumpunt mala. Este sobrii, ut æquum est, & nè peccate. Ignorant enim nonnulli De-

um: Quod ideo dico, ut vos pudeat. Sed dicet quis: Quomodo resurgent mortui, aut quali corpore venient? O demens! Tu quod seris, id non viviscit, quin mortuum sit; & quod seris, non gignendum corpus seris, sed nudum granum, verbi gratia, frumenti, aut cujuscumque alterius rei. Deus vero corpus ei dat, ut libuit, & suum cuique seminum corpus. Non omnis caro eadem caro est: Sed alia est hominum caro, alia pecudum, alia piscium, alia volucrum. Item corpora sunt coelestia alia, alia terrestria: Sed alius est coelestium splendor, alius terrestrium: Alius solis, alius lunæ splendor est, alius item stellarum: Nam stella alia aliam splendore antecellit: Talis est etiam mortuorum resurrectio. Seritur cum mortalitate, resurgetur cum immortalitate: Seritur cum probro, resurgetur cum gloria: Seritur cum infirmitate, resurgetur cum potentia: Seritur corpus animale, resurget corpus spirituale. Est corpus aliud animale, aliud spirituale. Cumque ita scriptum sit: Factum esse primum hominem Adamum animantem vivum, ultimus Adamus spiritus est vivificus. Sed non primum est spirituale, sed animale, deinde spirituale.

SEPULTURA MORTUORUM.

rituale. Primus homo ex terra, terrenus: Secundus homo de cœlo, cœlestis. Qualis terrenus, tales enim terreni: Et qualis cœlestis, tales etiam cœlestes. Ac

quemadmodum tulimus imaginem terreni, feremus etiam cœlestis imaginem. Hoc autem idè dico, fratres, quòd caro & sanguis divinum regnum consequi nequeunt, neque mortalitas immortalitatem consequetur. Equidè arcanum quiddam vobis dico: Omnes quidem non obdormiemus, sed omnes mutabimur, uno temporis puncto, oculique momento, ad

ultimum clangorem: Clangetur enim, & mortui resurgent incorruptibiles, & nos mutabimur. Oportet enim hoc corruptibile incorruptibili naturâ, & hoc mortale immortalitate indui. Cùm autem hoc corruptibile incorruptam naturam, & hoc mortale immortalitatem induerit, tunc accidet id, quod illo scripto dicitur: Absorpta mors est victoriosè. Ubi est tuus, ô mors, stimulus? Ubi tua, ô orce, victoria? Est autem mortis stimulus peccatum, & peccati potentia lex. Sed Deo gratia; qui nobis victoriam dat per Dominum nostrum Jesum Christum. Proindè, fratres mei charissimi, præstate vos con-

stantes, immobiles, semper excellentes in Domini negotio, scientes vestrum in re Dominica laborem non esse vanum.

¶ *Cùm ventum est ad Sepulchrum, dum paratur cadaver mox terræ mandandum Presbyter dicit, aut Presbyter & Clerici cantabunt,*

HOMO muliere natus brevis ævi est, & miseriæ plenus: Qui, ceu flos exortus, carpitur, ac velut umbra fugit, neque durat.

In cursu vitæ mors nobis instat; undè, nisi à Te, Domine, auxilium quærendum sit, qui in peccata nostra jure incandescis?

At Domine Deus sanctissime, potentissime Domine, sancte & clementissime Servator, acerbis doloribus æternæ mortis nè tradas nos.

Te, Domine, nulla animorum nostrorum latent occulta; ne precibus nostris misericordiæ tuæ aures obstruito; sed parce nobis, Domine sanctissime, potentissime Deus, sancte & clementes Servator, tu æquissime judex æternæ, nè permittas nos, quibuscunque lethi doloribus in extrema hora conflictamur, ob eos à te de-sciscere.

¶ *Deinde*

S E P U L T U R A M O R T U O R U M.

¶ *Deinde, dum terra in cadaver injicitur ab aliquo adstantium, Presbyter dicet :*

QUandoquidè Deo omnipotenti pro singulari sua clementia visum fuerit animam *dilectissimi fratris nostri* jam fato *perfuncti* ad se suscipere; cadaver ejus humo condimus, terram terrâ, cinerem cineribus, pulverem pulvere, cum certa & explorata spe resurgendi ad vitam æternam, per Dominum nostrum Jesum Christum, qui humiliâ nostra corpora sic transfigurabit, ut eandem cum ejus glorioso corpore formam habeant, pro ea vi, quâ ipse sibi sub-
jicere potest omnia.

¶ *Tum dicetur aut cantabitur,*

VOcem audiui de cœlo dicentem mihi, Scribe; beati sunt mortui, qui in Domino moriuntur: Ii deinceps (affirmat Spiritus) à suis laboribus requiescunt.
Rev. xiv. 13.

¶ *Tum Presbyter dicet :*
Misere nostri, Domine.
Misere nostri, Christe.
Misere nostri, Domine.

Pater noster, qui es in cœlis, sanctè colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris: Nève nos in tentationem inducito, sed à malo tuere. *Amen.*

PRESBYTER,

OMnipotens Deus, apud quem vivunt Spiritus illorum, qui hinc in Domino migrant, & apud quem animæ fidelium, exuto onere carnis, lætitiâ fruuntur & felicitate; tibi grates ex animo agimus, proptereâ quòd tibi visum fuit *bunc fratrem nostrum* ex ærumnis hujus mundi nequam expedire; rogantes, ut, pro singulari illâ tua clementia, brevi numerum electorum explere velis, & regnum tuum accelerare; ut nos, cum omnibus iis qui ex hac vita migraverunt in vera fide sancti tui nominis, solidam consummationem & beatitudinem tum corporis tum animæ consequamur, in tua perpetua & sempiterna gloria, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

PURIFICATIO MULIERUM.

COLLECTA.

Misericors Deus, Pater Domini nostri Jesu Christi, qui est resurrectio & vita, in quem quisquis credit, etiamsi mortuus fuerit, reviviscet; &, quisquis vivit, & credit in eum, nunquam moriturus est: Qui etiam per sanctum suum Apostolum Divum Paulum nos docuit, de iis, qui in ipso obdormiverunt, non cruciari, ut cæteri qui spem non habent: Supplices quæsumus, ô Pater, à morte peccati ad vitæ justitiam nos suscite, ut, exacto demùm hujus vitæ curriculo, in ipso quiescamus, uti spes est *bunc nostrum fratrem* quiescere:

utque in communi illa resurrectione in ultimo die tibi accepti comperiamur, & felicitatem illam obtineamus, quam charissimus tibi Filius omnibus tui amanibus, & reverentibus te, enunciabit, dicens: Adeste, beati filii Patris mei, possidete paratum vobis regnum ab orbe condito. His annue, quæsumus, ô Pater misericors, per Jesum Christum Mediatorem & Redemptorem nostrum. *Amen.*

Domini Jesu Christi gratia, & Dei amor, & Sancti Spiritus communio vobis adsit omnibus. *Amen.*

GRATIARUM ACTIO

PRO

MULIERIBUS POST PARTUM:

VULGO

PURIFICATIO MULIERUM.

¶ *Mulier consueto tempore post puerperium venit in Ecclesiam, decente habitu induta; ibique loco conveniente genua flectet, pro more solito, aut prout jusserit Ordinarius; deinde dicet ei Presbyter:*

CUM Omnipotenti Domino pro singulari sua bonitate visum fuerit tibi dare pariundi facultatem, & tibi nihil periculi esse ex puerperio; propterea Deo gratias ages ex animo, dicens:

¶ *Tum*

PURIFICATIO MULIERUM.

¶ *Tum Presbyter recitabit
hunc Psalmum.*

PSALM. CXVI.

AMO Dominum, qui me-
am supplicem vocem
exaudiverit:

Quoniamque mihi aurem
præbuit, ideo eum per om-
nem vitam invocabo.

Cum me mortis lora cir-
cundarent, & stygiæ inva-
sissent angustiae;

Cum in periculum & so-
licitudinem incidissem, Do-
mini nomen invocavi: Ob-
secro, Domine, libera hanc
animam:

Exorabilis justusque Do-
minus Deus noster mise-
ricors.

Custos Dominus simpli-
cium, me conservavit afflic-
tum.

Redi, anima mea, ad
tuam quietem, postquam ti-
bi Dominus benefecit:

Siquidem tu, Domine, a-
nimam meam à morte, &
oculos à lacrymis, & pedes
à casu liberavisti.

Versabor apud Domi-
num in vivorum terris.

Credidi, ideoque loquar,
at magnoperè vexabar: at-
que in hac trepidatione dixi
omnem hominem esse falla-
cem.

Quid Domino rependam
pro tot ejus adversum me
meritis?

Poculum sumam salutis,
Domini nomen invocans.

Domino mea vota sol-
vam, idque ejus omni po-
pulo præsentem: in atriis tem-
pli Domini, in medio tui,
Hierosolyma. Halleluja.

Gloria Patri, & Filio, &
Spiritu Sancto.

*Sicut erat in principio, &
nunc, & semper, & in per-
petua secula. Amen.*

Aut hunc Psalmum.

PSALM. CXXVII.

NISI Dominus domum
instruat, frustra labo-
rant, qui eam instruunt.

Nisi Dominus urbem
custodiat, frustra vigilat cu-
stos.

Frustrà & summo manè
surgitis, & tardè residetis,
victu vescentes laborioso:
adeò ille dilectis suis somnum
conciliat.

Liberorum quidè he-
reditas à Domino est; for-
tus ventris præmio datur ab
eodem.

Quales sunt in manu viri
fortes sagittæ, tales sunt ju-
ventutis nati.

Felices, qui talibus refer-
tas habent pharetras: non
illi frustrabuntur, cum dis-
ceptabunt cum adversariis
in curia.

PURIFICATIO MULIERUM.

Gloria Patri, & Filio, &
Spiritu Sancto.

*Sicut erat in principio, &
nunc, & semper, & in per-
petua secula. Amen.*

¶ *Deinde Presbyter dicet,*

OREMUS.

Miserere nostrî, Domine.

RESPONSIO.

Miserere nostrî, Christe.

MINISTER.

Miserere nostrî, Domine.

Pater noster, qui es in
cœlis, sanctè colatur
nomen tuum. Veniat reg-
num tuum. Fiat voluntas
tua, ut in cœlo, sic & in
terra. Victum nostrum ali-
mentarium da nobis hodie:
Et remitte nobis debita no-
stra, ut & nos remittimus
debitoribus nostris. Néve
nos in tentationem inducito,
sed à malo tuere. Quo-
niàm tuum est regnum, &
potentia, & gloria in sempi-
ternum. *Amen.*

MINISTER.

Salvam fac, Domine, hanc
mulierem ancillam tuam:

RESPONSIO.

*Quæ suam fiduciam in Te
collocat.*

MINISTER.

Esto ei turris valida;

RESPONSIO.

Adversus faciem hostis.

MINISTER.

Nos, Domine, invocan-
tes exaudi:

RESPONSIO.

*Et ad Te perlata sit querela
nostra.*

MINISTER.

OREMUS.

OMnipotens Deus, hu-
miles Tibi gratias a-
gimus, quòd mulierem hanc
ancillam tuam acerbis par-
tûs doloribus & periculo e-
ripere dignatus fueris; præ-
sta, quæsumus, clementissi-
me Pater, ut ipsa, tuo aux-
ilio, & fidelitèr & ad tuum
præscriptum vivat & gradia-
tur in hoc seculo, ut in fu-
turo gloriam obtineat sem-
piternam, per Jesum Chri-
stum Dominum nostrum.
Amen.

¶ *Mulier, quæ accedit ut
gratias agat, offerre debet
solitas oblationes. &, si
sacra Communio celebretur,
eam decet illius participem
fieri.*

C O M M I.

COMMUNATIO,

SEU

Denunciatio iræ & judiciorum Dei adversus Peccatores, cum quibusdam Supplicationibus, Quadragesimæ primo die & aliis temporibus, jubente Ordinario, usurpanda.

¶ *Post absolutas preces matutinas, & recitatam pro more consueto Litaniam, Presbyter de suggestu illo inferiore, de quo recitantur preces, aut de superiore, unde conciones habentur, dicet:*

FRatres, in Ecclesia primitiva, pia instituta est disciplina, ut, tempore quadragesimali ineunte, graviorum scelerum manifesti publicam agerent pœnitentiam, & in hoc mundo pœnas darent, quo eorum animæ serventur ad diem Domini, utque eorum exemplo alii admoniti, peccata admittere magis extimescerent.

Cujus loco, donè eadem disciplina in integrum restituta sit, (quod maximè expetendum) visum est, ut, hoc tempore, quædam sum-

maria diræ, quibus vitam non emendantes Deus devovet, ex vigesimo septimo capite Deuteronomii, aliisque scripturarum locis descriptæ, vobis omnibus audientibus perlegantur; & ut vos ad singulas sententias respondeatis, *Amen*. Eo nimirum consilio, ut vos, cognito quantâ irâ Deus in Peccatores incitatur, verè & ex animo citius mores corrigatis, solertèrque gradiamini, quoniam tempora sunt difficilia, ab iis vitiis abhorrentes, propter quæ infelicitatem jure à Deo immitendam proprio vos ore affirmatis.

MINISTER.

EXecrabilis est homo, qui simulachrum vel sculptile, vel fusile fecerit, ut illud colat. *Deut. xxvii. 15.*

X 2

Respondebit

COMMUNATIO.

Respondēbit Populus & dicet:
Amen.

MINISTER.
Execrabilis, qui patri,
matrīve maledixerit, *ŷ. 16.*

RESPONSIO.
Amen.

MINISTER.
Execrabilis, qui alterius
terminum summoverit. *ŷ. 17.*

RESPONSIO.
Amen.

MINISTER.
Execrabilis, qui cæcum à
viâ averterit. *ŷ. 18.*

RESPONSIO.
Amen.

MINISTER.
Execrabilis, qui peregrini,
pupilli, viduæ causam
perverterit. *ŷ. 19.*

RESPONSIO.
Amen.

MINISTER.
Execrabilis, qui alterum
occultè ceciderit. *ŷ. 24.*

RESPONSIO.
Amen.

MINISTER.
Execrabilis, qui cum al-
terius uxore mœchatus fuerit.
Lev. xx. 10.

RESPONSIO.
Amen.

MINISTER.
Execrabilis, qui donum
acceperit, ut innocentivitam
eripiat. *Deut. xxvii. 25.*

RESPONSIO.
Amen.

MINISTER.
Execrabilis, qui fidit ho-
mini, & sibi collocat in car-
ne præsidium, à Domino
suum removens animum.
Jer. xvii. 5.

RESPONSIO.
Amen.

MINISTER.
Execrabiles, qui fuerint
immisericordes, impudici,
adulteri, avari, deastricolæ,
conviciatores, ebriosi, & ra-
paces. *D. Matt. xxv. 41.*
1 Cor. vi. 9, 10.

RESPONSIO.
Amen.

MINI-

COMMINATIO.

MINISTER.

JAM verò, cum ità se res habeat, ut execrabiles *Pf. cxix. 21.*
 sint omnes (inquam rem est testimonium prophetae Davidis) qui deflectunt & deerrant à præceptis divinis: nos igitur, terribile illud judicium, jam nobis imminens, & semper ruiturum animo recolentes, cum omni contritione & animi humilitate ad Dominum Deum nostrum revertamur, deplorantes & lugentes vitam nostram flagitiosam, delicta nostra agnoscentes, & confitentes: navantesque operam, ut edamus fructus vitæ dignos emendatâ. Jam enim securis arborum radici admota est: Itaque arbor omnis fructum bonum non edens excidenda est, & injicienda in ignem. Horribile est in viventis Dei manus incidere. In impios, laqueos, ignem, sulphur, atrocemque ventum depluet, hæc sors est iis exantlanda. Ecce enim Dominus ex suo proditurus est loco, ad vitia habitantium terras in ipsos vindicanda: quis autem ejus adventus diem sustinebit? aut eo apparente confistet? Is, in manu suam habens ventilabrum, aream suam expurgabit, frumentumque suum in horreum comportabit; paleam autem igne cremabit inextincto. Dies Domini ventura est, ut fur noctu. Quum enim dicent homines pacem esse, & securitatem, tum repente, ut dolor uterum ferenti, sic eis instabit interitus, quem non effugient. Tunc severum Dei judicium apparebit, quod obstinati Peccatores, præ duritate animorum, sibi ipsis congesserunt; spretâ Dei bonitate, patientiâ, & lenitudine, quum eos assidue ad correctionem vitæ vocaret. Tunc invocantes me, inquit Dominus, non exaudiam, nec mihi invigilantes me invenient; quoniam, exosi scientiam, Domini metum non elegerint, & meum re-nuentes consilium, omnem castigationem meam fuerint aspernati. Tunc serum nimis erit pulsare, cum clausæ fuerint fores, & serum petere misericordiam, cum tempus justitiæ adsit. O terribilem vocem justissimi judicii, quod adversus eos pronuntiabitur, cum dicetur illis; Facecite à me, execrabiles, in ignem sempiternum, Diabolo, ejusque angelis paratum. Idèd,

COMMUNATIO.

2 Cor. vi. fratres, nobis maturè consulamus, dum adsit dies sa-
2. lutis: Eccè enim veniet nox, quàm operari nemo
Joan. ix. potest. Sed, dum lucem habemus, credamus in lu-
4. & xii. cem, & ambulemus ut filii lucis, nè in penitissimas
35, 36. tenebras compingamur, ubi futurus est ploratus, stri-
D. Matt. dórque dentium Nè Dei bonitate abutamur, qui
xxv. 30. pro sua singulari clementia ad correctionem vitæ
 nos invitat, præterita se remissuram pollicens, si
 modò ad eum & toto animo & sincero corde nos-
 metipsos convertamus. Etiam si vel coccinea fue-
Es. i. 18. rint peccata nostra, fient nive albiora; si fuerint
 ostro similia, fient lanâ candidiora. Redite (inquit
Ezech. Dominus) ab omnibus peccatis vestris, & non erit
xviii. 30, vobis detrimento culpa. Abjicite à vobis quæcun-
31, 32. que peccata commisitistis, & vobis cor novum, men-
 tèmque novam comparate, ut non moriamini, do-
 mus Israelis: non enim mortem aveo morientis,
 inquit Dominus Deus; revocate vos, & vivite. Et si
 peccaverimus, Patronum habemus ad Patrem, Je-
1 Joan. sum Christum justum; qui idem piaculum est pec-
ii. 1, 2. catorum nostrorum. Atque ipse ob peccata, vitia-
Es. liii. 5. que nostra peremptus atque contusus. Ad eum igitur
 revertamur, qui omnes verè à peccatis desciscen-
 tes clemens amplectitur; pro certo nobis ipsis
 persuasum habentes eum esse ad nos recipiendum
 paratum, simul & libentissimum ad ignoscendum
 nobis, si veram agentes pœnitentiam ad eum ac-
 cedamus; si nosmet ipsos ei summittamus, & post-
D. Matt. hæc in ejus viis gradiamur. Si jugum ejus com-
xi. 30. modum & onus leve subeuntes, eum simus sequu-
 ti, animo summissi, patientiâ & charitate, & Sancto
 ejus Spiritu dirigamur, ejus gloriæ semper studen-
 tes, &, prout tenemur, ei servientes in ea conditione,
 ad quam sumus vocati, cum gratiarum actione.
 Si hæc præstiterimus, Christus nos ab execratione
 legis asseret, & ultimâ eâ sententiâ, quæ de iis
 feretur, qui ad lævam statuentur; nos autem ad
 dexteram statuet, & gloriosam Patris sui bene-
 dictionem pronuntiabit, jubens ut regni sui glo-
 riosi hereditatem adeamus; quo nos omnes pro
 singulari sua misericordia dignetur. Amen.

¶ Tum

COMMINATIO.

¶ *Tum universi in genua procumbent; Presbyter autem & Clerici flexis genibus, in eo loco ubi solet dici Litaniam, hunc Psalmum recitabunt.*

PSALM. li.

Miserere mei, Deus, pro tua clementia, pro tua singulari misericordia dele meam noxam.

Ablue me multum à meo vitio, à meo peccato purga me.

Nam meam noxam agnosco, meumque peccatum mihi semper obversatur.

In te solum peccavi, inque tuis oculis hoc flagitium perpetravi, ut dictorum tuorum æquitas, iudicii que puritas appareat.

Equidem in vitio genitus sum, & in peccato me concepit mea mater.

Equidem, Tu veritatem in præcordiis amas, & occultè sapientiam mihi demonstrabis.

Expiabis me hyssopo, & purus ero: Ablues me, & ero nive candidior.

Nunciabis mihi lætitiā atque voluptatem: ut exultent confusa à Te membra.

Abde tuam faciem à meis peccatis, & omnia mea vitia dele.

Cor mundum crea mi-

hi, Deus, compositumque spiritum in meo pectore renova.

Nè me à tuo conspectu rejice: nè me mihi tuum Sanctum Spiritum aufer.

Redde mihi tuæ lætitiæ defensionis, & me principali Spiritu sustenta.

Docebo Peccatores tuas vias, ita ut nocentes tibi reconcilientur.

Vindica me à sanguine, Deus, Deus meæ salutis: Mea lingua tuam modulabitur iustitiam.

Domine, mea labia aperies, & os meum tuam laudem prædicabit.

Non enim sacrificio delectaris, ut id exhibeam: Non Tibi acceptæ sunt victimæ.

Divina sacrificia sunt fractus spiritus. Fractam afflictamque mentem Tu, Deus, non despicias.

Benefac pro tuo favore Sioni: Construe muros Hierosolymæ.

Tunc iustis sacrificiis, victimis, & solidâ re divinâ delectabere: tunc immolabuntur ad aram tuam iuveni.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto;

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

Miserere nostrî, Domine.
Miserere

COMMUNATIO.

Miserere nostrî, Christe.

Miserere nostrî, Domine.

Pater noster, qui es in cœlis, sancte colatur nomen tuum. Veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, sic & in terrâ. Victum nostrum alimentarium da nobis hodiè: Et remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris. Nève nos in tentationem inducitò, sed à malo tuere. *Amen.*

MINISTER.

Salvos fac, Domine, famulos tuos:

RESPONSIO.

Qui suam fiduciam in Te collocant.

MINISTER.

Mitte iis auxilium ex fano tuo:

RESPONSIO.

Et potens iis semper opitulare.

MINISTER.

Succurre nobis, Deus salutis nostræ:

RESPONSIO.

Et tui nominis gloriæ causâ nos libera; Et tui nominis gratiâ, nostris peccatis veniam da.

MINISTER.

Nos, Domine, invocantes exaudi.

RESPONSIO.

Et ad Te perlata sit querela nostra.

MINISTER.

OREMUS.

Preces nostras, quaesumus, Domine, pro tua clementia admitte, & singulis parce sua peccata confidentibus, ut eorum delicta (quorum sua ipsos accusat conscientia) pro misericordia tua remittantur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

DEUS, cui præstantissimæ vires, & clementia summa, qui omnium hominum misereris, & nihil quod creâsti odio prosequeris; cui impium mori non placet, sed recedere eum à via sua & vivere: Pro misericordia tua remitte nobis peccata nostra; recipe nos, & consolare, quibus dolet onere peccatorum laborantibus. Tuum est semper misereri, tuum unius est remittere peccata; ignosce nobis, Deus bone, ignosce populo tuo, quem redemisti. Nè venito in jus nobiscum qui tui sumus, vilis pulvis & miseri peccatores, sed tuam adversum nos sævitiam reprime, qui demissè vilitatem nostram agnoscimus, & ex animo

COMMINATIO.

animo desciscimus à peccatis; & ità nobis suppetias veni in hoc ævo, ut in futuro Tecum vivamus in perpetua secula, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tum Populus hoc dicet, quod sequitur, Ministro præeunte.*

R Evoca nos, ô bone Domine, & sic redibimus: Propitius esto, Domine, propitius populo tuo, qui ad Te redit, cum ploratu, jejuniò, & supplicatione: Propterea quod Tu es Deus misericors, & exorabilis, longanimis, clementiâque magnus. Tu nobis ignoscis supplicio dignis, &

in ira tua es mansuetudinis memor; parce populo tuo, misericors Domine, parce; néve tuam hereditatem probro addixeris. Exaudi nos, Domine, quippè cujus clementia summa est, & pro tua singulari misericordia nos respice, propter merita & supplicationem Filii tui benedicti Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

¶ *Tum Minister solus dicet:*

F Elicitet nos Dominus, conservétque: Conji-
ciat in nos Dominus vultum
suum, nobisque pacem con-
ciliet, nunc & in perpetua
secula. *Amen.*

PSALMORUM LIBER

MATUTINÆ PRECES. *Dies I.*

PSAL. I.

BEATUS homo qui
in impiorum con-
silio non versatur,
nec improborum
viam insistit; nec in sede
scurrarum sedet.

2 Sed Jovæ lege delecta-
tur; de ea dies, noctesque
cogitans.

3 Hic arbori similis est,
adaquæ rivum satæ, fructum
suum suo ferenti tempore.

4 Foliis erit non decidu-
is, omniâque faciet prof-
peré.

5 Impii contrà similes

sunt paleæ, quam ventus a-
gitat.

6 Itaque impii in iudicio,
scelerati in bonorum cœtu
non consistent.

7 Nam & bonorum viam
curat Jova, & malorum via
peritura est.

PSAL. II.

Quid tumultuantur gen-
tes? populi vana co-
nantur?

2 Conspirant orbis reges?
coëunt optimates contra Jo-
vam atque ejus unctum?

3 Abrumpamus eorum
nexus: abjiciamus eorum vin-
cula.

4 Ridet

4 Ridet Cœlicola: ludificatur eos Dominus.

5 Tandem eos iracundè alloquetur, & sic incandescens perturbabit.

6 Ego vero regem meum in Sionem meum sacrum montem creavi.

7 Narrabo Jovæ decretum, qui mihi dixit: Tu Filius meus es, ego Te hodiè genui.

8 Postula à me, & tibi gentes in hereditatem, orbis fines in possessionem dabo:

9 Quos tu sceptro regens ferro, tanquàm fictile collidas.

10 Quamobrè m sapiate, ô reges: corrigimini, ô terrarum gubernatores.

11 Servitè Jovæ cum timore, exultantes cum timore.

12 Osculamini Natum, nè, si indignetur, vestras res perdatis, illius irâ protinùs incensâ cui felices quicunque confidunt.

PSAL III.

O Jova, quàm multi me infestant! quàm multi in me consurgunt!

2 Quàm multi negant ullam animæ meæ in Deo salutem esse positam! Sela.

3 Atqui tu, Jova, meus es clypeus, & gloria, quicquid meum caput extollis.

4 Meâ voce Deus invocatus, me ex suo sacro monte exaudivit.

5 Deo me tutante, ita cubo, dormio, expergesio:

6 Ut hominum legiones, quæ me circumfideant, non reformidem.

7 Age, Jova, defende me, mi Deus: qui meis omnibus adversariis malas feris, impiorum dentes confringens.

8 Tuum est, Jova, conservare: tuoque tuos favore prosequi. Sela.

PSAL. IV.

Invocantem me exaudi, ô Deus æquitatis meæ, qui me ex rebus adversis explicas: miserere mei, & meas exaudi preces.

2 O hominum genus, quousquè meam gloriam in infamiam convertetis? quousque falsa studentes amabitis frivola? Sela.

3 At cognoscite ut Jova me pium sibi, ut eximium secreverit, quem se invocantem exaudiat.

4 Horrete peccare, hæc cum animis vestris cogitantes, in vestris cubilibus, & filete. Sela.

5 Facite sacrificia justitiæ, Jovæ confidentes.

6 Verùm, inquit multi, quis nobis exhibebit bona?

7 Collustra nos luce tui vultûs, Jova.

8 Qui

8 Qui meum animum voluptate afficis, ob annonam frumenti atque vini, quibus abundant:

9 Quippe me solus ita in tuto collocas ut quietè cubem simul, atque dormiam.

PSAL. V.

Verbis meis ausculta, Jova: perpende cogitationem meam.

2 Attende meæ querelæ vocem, mi Rex atque Deus: Te enim oro.

3 Jova, manè vocem meam audis, manè tibi præstò sum intentus.

4 Neque enim is Deus es, cui placeat improbitas, cui familiares sint mali.

5 Cujus oculis obversantur infani: Odisti maleficos omnes:

6 Falso loquos perdis: abominaris sanguinarios & fraudulentos, Jova.

7 At ego, pro tua singulari clementiâ, Te, ædem tuam ingressus, religiosè ad tuam sacram cellam veneror.

8 Jova, deduc me perturbationem justitiam, propter adversarios meos: dirigens ante me tuam viam.

9 Nam in eorum ore nihil certi est; pectus eis durum est:

10 Guttur iis est sepulchrum patens: linguâ blandiuntur.

11 Perverte eos, Deus: decidant de suis consiliis: ob eorum tot scelera profliga eos, qui sint in te contumaces.

12 Lætentur autem perpetuò, quicunque tibi confidunt: ovent, Te eos protegente: exultent in Te tui nominis amantes.

13 Nam tu, Jova, justos beas, eos favoris scuto coronans.

VESP. PRECES.

PSAL. VI.

Jova, noli in me iracunde animadvertere: noli me atrociter punire.

2 Miserere mei ægrotantis, Jova: sana me, Jova, nam & ipsa ossa mea conturbata sunt.

3 Animo quoque meo valde perturbor: tu verò, Jova, quousque castigabis me?

4 Reconciliare, Jova: libera meam animam: conserva me pro tua clementia.

5 Nam in morte quidè nulla tui fiet mentio: apud inferos quis tibi gratias agget?

6 Fessus sum gemendo: lectum meum totas noctes madefaciens: cubile lacrymis humectans.

7 Oculi mihi præ mœnore contabescunt, & inter tot

tot hostes meos consenes-
cunt.

8 Faceſſite à me, omnes
malefici: nam exaudit Jova
meam vocem flebilem.

9 Exaudit Jova meam
ſupplicationem: Jova meas
preces admittit.

10 Pudebit cum vehe-
menti perturbatione omnes
inimicos meos: averſos pu-
debit protinùs.

PSAL. VII.

JOVA mi Deus, tibi con-
fido: defende & libera
me à meis tot infeſtis:

2 Nè ille quæſi leo rap-
tam meam vitam laceret in-
deſenſam.

3 Jova mi Deus, ſi id
feci: ſi fontes manus ha-
beo:

4 Si cuiquam mihi bene-
facienti malum rependi: niſi
mihi immeritò adverſantem
periculis eripui:

5 Inſectetur hoſtis meam
animam: aſſecutusque me-
am vitam ad terram procul-
cet, & gloriam peſſundet
humi. Sela.

6 Inſurge, Jova, in iram:
incitare propter adverſario-
rum meorum ſævitiam: &
de me quod decreviſti judi-
cium repræſenta.

7 Populoſaque ſtipatus
concione, eam ob cauſam
in ſublimi ſedeto.

8 O Jova, populorum ar-

biter, judica de me ex inno-
centia atque integritate, quâ
ſum præditus.

9 Quæſo te, ut, coërcitâ
impiorum perversitate, juſtos
conſirmes:

10 Juſtus quippè Deus eſt,
qui corda explorat atque re-
nes.

11 Meum quidè præſi-
dium in Deo ſitum eſt, con-
ſervatore hominum frugi.

12 Qui quidè Deus ju-
dex juſtus eſt: Deus quoti-
diè minatur.

13 At iſte non ſolùm non
ſe corrigit, ſed etiam gladi-
um ſuum acuit: arcum in-
tendit, & componit.

14 Comparatis ad hoc
telis mortiferis, & factis ad
inſtandum ſagittis.

15 En parturit iniquita-
tem: & facinore gravidus
neſas peperit.

16 Foſſam excidit & ca-
vavit, caſurus in foveam à
ſe factam.

17 Retorquebitur ejus co-
natus in caput ipſius, ejus
injuſtitia in ipſius verticem
deferetur.

18 At ego Jovam, ut e-
jus juſtitia dignum eſt ce-
lebrabo, Jovæ nomen can-
tans ſupremi.

PSAL. VIII.

O Jova Domine noſter,
quàm nobile tuum no-
men eſt in toto orbe terra-
rum!

rum! qui cū tuam majestatem in cœlis collocaveris,

2 Per os infantium & lactantium, potentiam propter adversarios tuos fundas, in coercendis hostibus & infestis.

3 Equidē cū cœlos, opera digitorum tuorum, cū lunam & stellas à Te cōditas video :

4 Quid est homo, ut ejus memineris? *exclamo.* Quid est homine natus, ut eum cures?

5 Atqui eum propemodū Deum fecisti, tantāque gloriā & autoritate ornāsti,

6 Ut operum tuarum manuum Dominum feceris, omniāque ejus pedibus subjeceris.

7 Non solū pecora omnia, tam majora quā minora, verū etiam bestias agrestes.

8 Volucres aëreas, & pisces marinos, marina peragrantes itinera.

9 O Jova Domine noster, quā nobile tuum nomen est in toto orbe terrarum!

MATUT.

PSAL. IX.

Celebrabo te, Jova, totā mente, narrans tua tot miracula.

2 Lætabor & exultabo in Te, tuum cantans supremum nomen :

3 Cū retrò versi hostes mei per Te lapsi perierint.

4 Nam tu causam litēque meam agis, pro jussi judicis tribunali sedens.

5 Tu gentes protelas : impios perdis, eorum nomen in omnem abolens æternitatem.

6 O hostis, desière perpetuā vastationes : tu quidē urbes sic evertisti, ut earum memoria simul perierit.

7 Sed Jova, composito ad judicium tribunali suo, sedet in perpetuum :

8 Et, mundum justē judicans jus populis ex aquo dicet :

9 Erūtque Jova præsidio tenuibus, præsidio in temporibus adversis.

10 Et tibi confident, qui tuum novēre nomen : tu enim, Deus, tui studiosos nunquā deseruisti.

11 Cantate Sionis habitatorem Jovam, prædicando per populos ejus facta :

12 Qui

12 Qui cùm inquirat in
cædes, suos reminiscitur
haud immemor inopum que-
rimoniarum.

13 Miserere mei, Jova,
aspice ut à meis opprimar
osoribus, qui retrahis me de
janua lethi:

14 Ut tuas tot laudes in-
tra puellæ Sionis portas e-
narrem: in tua tutela exul-
tabo.

15 Demerguntur in fac-
tam à se foveam gentes:
capitur earum pes occultato
ab ipsismet reti:

16 Patet Jovam jus fa-
cere, impiis suarum opere
manuum irretitis. Higaion
Sela.

17 Retrò labentur in tar-
tara impii, gentes omnes
immemores Dei.

18 Neque enim perpetuò
erunt in oblivione pauperes,
non semper erit irrita spes
inopum.

19 Insurge, Jova, ne cor-
roborentur homines, judi-
centur apud Te gentes:

20 Statue eis, Jova, docu-
mentum, quo se homines
esse gentes intelligant. Sela.

PSAL. X.

CUR, Jova, procùlabes?
cur lates in temporibus
adversis?

2 Impii superbè insectan-
tur inopes, suis ipsi conati-
bus capiendi.

3 Nam sibi placet impius
in sua libidine, & sibi Jovæ
contemptor avarus gratula-
tur.

4 Impius (quâ est arro-
gantiâ) non solum Deo non
studet, verum etiam omnes
ejus conatus eò spectant,
nullus ut Deus esse videat-
ur.

5 Ejus facta semper atro-
cia sunt: & sublati ab e-
jus conspectu tuis placitis,
omnes infestos suos flocci
facit.

6 Statuit enim apud se,
perpetuò se immotum futu-
rum; nec adversi quidquam
sensurum.

7 Perjurio plenum os ha-
bet, fraudibusque & perfid-
ia: subest ejus linguæ fa-
cinus atque scelus:

8 Subsidet in insidiis tri-
viorum, ex occulto occisurus
infantes, oculis in desertos
intentis.

9 Insidiatur ex occulto,
veluti leo ex lustris: insidia-
tur ad inopes invadendos:

10 Inopes invadit in su-
um rete pertractos.

11 Contrahit humiliter
se: ut miserorum grex ip-
sius ducibus in prædam ce-
dat.

12 Cogitans Deum im-
memorem esse, abditoque
vultu nunquam hæc aspec-
turum.

13 Surge, Jova Deus, af-
fer

fer manum tuam, noli inopum oblivisci.

14 Cur Deum contemnat impius, te non esse animadversurum cogitans :

15 Tu certè ista intuitus es: quippè facinorosam cernis improbitatem :

16 Ut eam in potestatem tuam redigas: in te recumbit pauper, pupillorum defensor.

17 Frange brachium impiorum, atque perversorum, irà ut eorum impietas, si quæratur, non extet.

18 Jova, tu Rex es in omnem æternitatem, cujus de terra pereunt gentes.

19 Inopum vota exaudis, Jovã, eorum mentes componens, aurem præbens.

20 Pupillis tenuibûsque patrocians, nè deinceps amplius terrestres grassentur homines.

P S A L. XI.

CUM Jovæ confidam, cur animæ meæ sic dicitis, Faceffe in vestrum montem volucris?

2 Eccè autem arcus intendunt impii, adaptatis ad nervum suis sagittis, ut clàm in homines frugi jaculentur.

3 Quòd si fundamenta diruuntur, quid agent iusti?

4 Jova in suo sacro pala-

tio residet: Jova in cœlis habet solium.

5 Suis oculis inopes aspicit, suis luminibus genus hominum probat.

6 Jova justos approbans, impios & injustitiæ amantes animi odio prosequitur.

7 In impios tendiculas, ignem, sulphur, atrocémque ventum depluet: hæc fors est eis exantlanda.

8 Justus enim Jova virtutes amat, præsensque probitatem contemplatur.

V E S P E R T.

P S A L. XII.

SUccurre mihi, Jova: defecere pii, desiêrunt fideles esse in hominum genere.

2 Nequîtèr loquuntur inter sese blandis labris, mente duplici loquuntur.

3 Exscindet Jova omnia blanda labra, linguam magniloquam.

4 Ità dicentium: Nos linguis nostris pollebimus: Labra nostra penes nos sunt: Quis noster est dominus?

5 Propter inopum calamitatem, propter egenorum gemitum,

9 Jamjam sesurrecturum, Dominus promittit: Et eis salutem contra illos eorum contemptores allaturum.

7 Promissa Jovæ promissa

fa pura sunt, ut in argillacea exploratum fornace argentum, septiès perpurgatum.

8 Tu, Jova, conserva- bis eos, & ab hac natione tueberis in perpetuum.

9 Ubique obversantur impii, dum extollitur apud hominum genus nequitia.

PSAL. XIII.

Quouſquè tandem, Jova, immemor eris mei? quouſquè mihi tuum vultum subtrahes?

2 Quem ad finem interim animo ſollicitus, mente anxius ero? quouſquè mihi meus insultabit hoſtis?

3 Reſpice, exaudi me, Jova mi Deus, illuſtra meos oculos, nè mortem dormiam:

4 Nè meus hoſtis me à ſe victum jaſcet: Nam, me labefacto, mei exultabunt adverſarii.

5 Ego verò, tuâ fretus clementiâ, in tuo præſidio mente exultabo.

6 Jovam ſic de me pro meritum canam: Imò Jovæ nomen cantabo ſupremi.

PSAL. XIV.

Cogitant cum animis ſuis inſani, non poſſe Deum.

2 Adeò depravatâ & deſtandâ ſunt naturâ, ut nulus rectè faciat, nè unus quidem.

3 Jova de cœlo deſpexit hominum genus, ut videret num qui ſi ita ſaperet, ut Deum curaret.

4 Univerſi (proh ſcelus!) deſlexerunt, ut non ſit qui rectè faciat, nè unus quidem.

* 5 *Sepulchrum patens eorum guttur eſt, linguis ſuis ad dolum utuntur: Aſpidum virus habent in labiis.*

6 Eorum os execratione, amarulentiâque plenum eſt, pedesque ſunt ad fundendum ſanguinem veloces.

7 Exitium & calamitas eſt in eorum viis, & viam pa- cis nesciunt: Non habent ſibi propoſitum Dei metum.

8 An non intelligunt tot malefici, qui meos comedunt tanquam panem; neque Jovam invocant?

9 Quo tempore erant ſecuri, pavore corripiebantur: nam Deus adeſt generi juſtorum.

10 Vos in opum conſilium turpificatis, quòd eorum fiducia Jova ſit.

11 Quis ex Sione ſalutem det Iſraëlitis? ut, Jovâ ſuos revocante captivos, exultent Jacobæi, lætentur Iſraelitæ?

* Rom. iii. 13.

MATUT.

PSAL. XV.

JOVA, quis deget in tabernaculo tuo? quis in tuo sacro monte habitabit?

2 Qui sincerè se gerit, æquùmque facit, & verum ex animo loquitur.

3 Qui linguâ suâ non detrectat: Non malefacit alteri: Dedecus aliis non imponit.

4 Qui superbiâ non elatus seipsum despectui habet, Jovæ reverentes honorans.

5 Qui alteri quod juravit non revocat, et si cum suo detrimento.

6 Non pecuniam suam scelerat, non donum adversus innocentem accipit.

7 Hæc qui facit, nunquam convellitur.

PSAL. XVI.

Custodi me, ô Deus, qui tibi confido.

2 Quicquid Jovæ sic dico: Cum tu sis Dominus, meorum bonorum non es indigus:

3 Ego me sanctis & nobilibus in terra versantibus unice oblecto.

4 At qui aliud numen

quæritant, erunt omnibus modis miseri.

5 Eorum neque libamina cruenta libabo, neque nomina meis usurpabo labiis.

6 Tu, Jova, qui mihi pro legitima possessione & conditione es, meam sortem sustines.

7 Accidit mihi amœna regio: Evenit mihi elegans hereditas.

8 Grates ago Jovæ, qui mihi sic consulit, ut etiam mei renes me noctu castigent.

9 Jovam mihi jugiter habeo propositum, quo mihi dextero non labesiam.

10 Itaque non tantum animo & mente lætor, & exulto, verum etiam ipsum corpus meum tuò degit:

11 Propterea tu non es animam meam relicturus orco: Non es passurus ut pius tuus corruptionem patiatur.

12 Sed me vitæ viam docebis Tu, apud quem plena gaudiorum adest copia, cujus in dextera perennes sunt voluptates.

PSAL. XVII.

AUDI, Jova, innocentiam, attende meæ querimoniam: ausculta precibus, quas non fallacibus profero labiis.

2 A Te meum jus profiscatur:

ciscatur: Spectant oculi tui æquitatem.

3 Probes licet meum cor, & me nocte aggressus explores: Non deprehendes me aliud in pectore, aliud in ore habere.

4 Quod ad hominum facta attinet, ego ex tuorum laborum sententia inhumanorum vias evito.

5 Sustine gressus meos in tuis orbitis, nè mea labeficiant vestigia.

9 Ego te idè invoco, quoniam tu mihi exoraris, Deus: Præbe mihi tuam aurem, & exaudi meam orationem.

7 Utere tuâ mirificâ clementiâ, qui tuâ fretos dexterâ defendis ab insurgentibus in ipsos.

8 Custodi me, ut oculi pupillam, abdens me in alarum umbra tuarum,

9 Ob impios, qui me infestant: Ob hostes meos, qui, meæ necis cupidi, me circumvallant:

10 Et ore obesitate farto superbè loquuntur:

11 Jamque gressus nostros obsident, oculis ita compositis, ut ad terram conquiniscant:

12 Similes rapturienti leoni, aut in latibulis sedenti leunculo.

13 Exurge, Jova, præverte atque perdoma illos;

defende hanc animam ab impiis, gladio tuo.

14 A mortalibus, manu tuâ, Jova, à mortalibus munda, qui sua habent in hac vita, Te eorum ventres de tuo penu ita replente,

15 Ut satientur indè nati, reliquiasque suas posteris suis relinquant.

16 At ego per justitiam vultum tuum videbo, tum satiandus, cum tua expectata fuerit imago.

VESPERT.

PSAL. XVIII.

A Damo Te, Jova; meæ vires; Jova mea rupes est, arx mea, meus liberator, meus Deus, meum numen cui confidam, meus clypeus, & meæ cornu salutis, meumque propugnaculum.

2 Quem Jovam cum laudatum invoco, defendor à meis hostibus.

3 Cum me mortis lora circumcingerent, improborum torrentes turbarent:

4 Orci lora circundarent, mortis laquei præpedirent:

5 In hac mea angustia invocabo Jovam, implorabo Deum meum:

6 Sic meam vocem de suo exaudiet palatio, meaque ad eum querimonia ad ejus perveniet aures.

7 Tum

7 Tum commota tellus
contremiscere, & concussæ
montium moles cohorresce-
re: Namque iratus ille,

8 Fumum naribus exha-
lans, ardentem ignem fau-
cibus ejaculans & carboni-
bus exardescens,

9 Proclinato cœlo descen-
debat, ac subjectâ pedibus
suis caligine,

10 In Cherubo inequitans
volabat, sequæ alis venti li-
brabat.

11 Circundederat autem
sibi quasi latebram tenebra-
rum, atrarumque aquarum,
& ætherearum nubium quasi
umbraculum.

12 Quibus nubibus ad e-
jus præsentia fulgorem dis-
cussis, grando & candentes
emicabant carbones.

13 Tum Jova supremus
de cœlis intonare, cumque
fragore grandinem & igneos
agere carbones,

14 Telâque sua jaculans il-
los dissipare, & crebris red-
dere fulguribus attonitos.

15 Ad has Jovæ minas,
& spirantem ex ejus naribus
ventum, aperti sunt aquarum
gurgites, & fundamenta pa-
tescunt mundi.

16 Tum ille me desuper
recipiendum, & ex tam mul-
tis aquis curavit extrahen-
dum.

17 Me liberavit ab hoste
meo tam valido, ab adver-

fariis meis, qui erant me po-
tentiores.

18 Illi quidem me meo
periculosissimo tempore in-
vaserant: Sed Jova mihi
adminiculatus,

19 Me in apertum edux-
it, & pro suo erga me favore
tutus est.

20 Remuneratus est me
Jova dignâ meâ innocentia
mercede, & digno mearum
manuum puritate præmio af-
fecit.

21 Nam Jovæ præscri-
pta conservaveram, nec im-
pius erga Deum meum fue-
ram.

22 Quia ejus omnia jura
mihi habueram proposita,
nec ejus instituta à me reje-
ceram.

23 Sed erga eum inte-
ger, à vitio me abstinue-
ram.

24 Ergo mihi Jova dig-
num innocentia meâ, & ma-
nuum sinceritate sibi per-
spectâ, præmium rependet.

25 Tu Te benignis be-
nignum, integris viris inte-
grum,

26 Puris purum, perver-
sis intractabilem præbes.

27 Nam & inopes homi-
nes defendis, & superbiorum
deprimis supercilium.

28 Etenim Tu mihi lu-
cem accendis, Tu, Jova mi
Deus, meas tenebras lumine
disjicis.

29 Ergo

29 Ergò per Te cuneos
perrumpo, per Deum meum
transilio muros:

30 Dei ratio est simplex,
Jovæ promissa proba sunt;
omnibus sibi fidentibus est
quasi clypeus.

31 Nam quis est Deus
præter Jovam? Quod est
numen, excepto Deo no-
stro?

32 Qui Deus me viribus
accingit, & mores meos red-
dit integros:

33 Qui, meos pedes cer-
vinos efficiens, in edita me
loca sistit:

34 Qui manus meas ad
bellum sic edocet, ferreos
ut arcus hisce frangam la-
certis.

35 Tu mihi defensionis
tuæ clypeum subministras:
Tu me tuâ & dexterâ susten-
tas, & mansuetudine auges,

36 Adeoque gressus meos,
sub me explicas, ut mea non
titubent vestigia.

37 Ergò meos persequens
hostes assequor, nec nisi con-
fectis illis revertor.

38 Et eos ità trucidò ut
furgere nequeant, mihi sub
pedes collapsi.

39 Tu mihi virtute ad
bellum accinctos meos ad-
versarios subjicis:

40 Mihi hostes terga da-
re cogis, ita ut infestos meos
evertam.

41 Invocantes illos qui-
dè, sed indefensos, Jovam,
sed non exaudientem:

42 Dum ego eos quasi
pulverem in auras commi-
nuo, & tanquam vicorum
lutum contundo.

43 Tu me ex populi se-
ditionibus liberas, & gen-
tium caput efficis,

44 Aded ut mihi ignotì
serviant homines,

45 Et ad nutum obedi-
ant: At genus extraneum
mihi mentietur,

46 Genus extraneum con-
cidet, intra sua claustra for-
midans.

47 Vivit Jova; Tibi sint
grates, numen meum; ex-
tollendus es, Deus meæ sa-
lutis:

48 Deus qui mihi suppli-
cia sumere das, populosque
domas:

49 Qui me ex hostibus
meis eripis, ab insens meis
vindicas, à crudeli homine
liberas.

50 Quare Te celebrabo
apud gentes, Jova, tuum
nomen cantans.

51 Qui tantas regi tuo
victorias concilies, in un-
ctum tuum Davidem, inque
ejus stirpem beneficia conse-
rens æterna.

MATUT.

PSAL. XIX.

COELI enarrant Dei gloriam, & opus ejus manuum ostendit æther:

2 Cujus rei cognitionem parit dierum, noctiumque vicissitudo, quasi fundens orationem:

3 Idque ita, ut nullus fermo, nulla lingua sit, ubi non audiat eorum vox:

4 Quorum regula ad omnes terras, quorum oratio ad ultimum pertingat orbem:

5 In illis quidem tabernaculum posuit solis, qui quasi sponsus prodit ex suo lecto geniali, exultans ut athleta ad decurrendum curriculum:

6 Atque ab ultimis cœli carceribus profectus, ad alterum pergit extremum, nec quicquam est quod ejus lateat ardorem.

7 Jovæ lex integra animum recreat: Jovæ fidum oraculum ex infante reddit sapientem.

8 Jovæ mandata recta mentem exhilarant: Jovæ pura disciplina illustrat oculos.

9 Jovæ castus metus per-

petuū manet: Jovæ sententiæ veræ simul & æquæ sunt:

10 Longè & auro, obryzoque jucundiores, & favorum dulciores nectare.

11 Et quidem ego tuus eis instructus sum, in quibus sanè obeundis amplum quaeritur præmium.

12 Sed errores quis perspiciat? ab occultis expiame.

13 Tum etiam ab eis, quæ volens commisi, vendica tuum me, nè dominantur in me: Tum integer ero, & à tot peccatis innocens.

14 Et oris mei oratio hæc, & mentis cogitatio grata tibi fit,

15 O Jova, meum numen atque vindex.

PSAL. XX.

EXaudiat te Jova temporibus adversis: Protegat te nomen Dei Jacobæorum.

2 Mittat auxilium tibi ex fano, ex Sione tibi opituletur.

3 Memor sit tuorum tot fertorum, hostiamque tuam vertat in cinerem. Sela.

4 Det tibi quod habes in animo, & omne tuum consilium perficiat.

5 Nos in tua victoria ovabimus, in Jovæ Dei nostri nomine

nomine signa extollentes; qui, Jova, omnia postulata tua perficiat.

6 Nunc intelligimus Jovam, de suo sancto cœlo exoratum, defendere unctum suum, salutaris dexteræ suæ viribus.

7 Alii currus, alii equos: At nos Jovæ Dei nostri nomen memoramus.

8 Illi subacti cadent: Nos erecti consistemus,

9 Jovâ regem defendente, & nos invocantes exaudiente.

PSAL. XXI.

JOVA, in tua potentia gaudet rex, inque tua defensione exultat majorem in modum:

2 Ut cui tu mentis optata concesseris, nec orationis postulata denegaveris. Sela.

3 Nam eum egregiis affecisti beneficiis, ejusque capiti auream impoluvisti coronam:

4 Et vitam à te roganti ætatis longitudinem dedisti perennem.

5 Magna ejus est tuo præsidio gloria, qui, præter decus & auctoritatem, quam ei tribuisti,

6 Etiam faulitatem concilies æternam, eum tui voluptate vultûs lætificans.

7 Nam Jovâ, Supremique

clementiâ fretus rex non convelleretur.

8 At hostes tuos omnes assequetur ista manus: Ista dextera tuos adversarios deprehendet:

9 Eosque tum, dum irascêris, ô Jova, quasi in ardentem redactos fornacem, irâ tuâ conficies, atque igne consumes:

10 Eorumque sætum ex orbe terrarum, eorum stirpem ex hominum genere tolles.

11 Moliuntur enim tibi malum, conantur scelus, quod non potuerunt efficere.

12 Nam Tu, eis pro scopo collocatis, rectâ in eos tuis nervis collineabis.

13 Insurge, Jova, cum tua potentia: Nos tuam carminibus virtutem cantabimus.

VESPERT.

PSAL. XXII.

MI Deus, mi Deus, cur me dereliquisti? cur à meis verbis querulis remota salus est?

2 Ego voco, mi Deus, interdiu, nec tu exaudis: Nocturne, & quidem sine ulla interapedine.

3 Atqui tu Sanctus ille manes, laus Israëlitarum.

4 Tibi confisi sunt majores

jores nostri, & Tu confidentes liberasti.

5 Te invocantes liberati sunt: Tibi confidentes non sunt frustrati.

6 At ego vermis sum, non homo: Hominum opprobrium, & populi contemptus.

7 Quicumque me vident, fannis & capitis nutu illudentes, & labia diducentes dicunt:

8 Jovâ nixus est, liberet eum, eripiat eum: postquam ejus tam cupidus est.

9 Tu quidem is es, qui me ex alvo extraxisti, qui mihi etiam sub maternis uberibus fiduciam dedisti:

10 Tibi jam ab utero commissus sum, ab alvo matris meæ Tu mihi Deus es.

11 Noli à me abesse in tam præsentis periculo, subveniente nullo.

12 Tot me tauri circumdant, opimi boves Basanici circumfident,

13 Faucibus inhiant mihi tanquam leones rapaces & rugientes.

14 Diffuo ut aqua: Dissolvuntur omnes artus mei: Cor mihi mediis in visceribus quasi cera colliquescit.

15 Arescunt tanquam testa vires meæ: Lingua mihi faucibus adhæret: Denique tu me in mortis cinerem redigis.

16 Circumsistunt enim me canes plurimi, me circumvalat improborum caterva.

17 Mihi manus & pedes ita perfoderunt, ut enumerare possem omnia ossa mea: Ipsi me intuentes aspiciunt:

18 Meaque inter sese vestimenta partiti, super veste mea sortem jecerunt.

19 Tu verò, Jova, abesse noli: O meæ vires, ad succurrendum mihi festina:

20 Eripe animam meam ex gladio, hanc unicam ex caninis unguibus.

21 Defende me ab ore leonis: Assere me à cornibus monocerotis.

22 Prædicabo nomen tuum meis fratribus, in medio Te cœtu collaudans.

23 Qui Jovam reveremini, laudate eum: Hunc, omnes Jacobi posterius, honorate, hunc formida, omnis Israelitica progenies:

24 Qui quidem inopum inopiam non despiciat, aut abhorreat: Nec eos aversetur, sed clamantes exaudiat.

25 A Te mea laudatio est in frequenti conventu, dum mea vota reddam apud tui reverentes.

26 Comedunt inopes ad satietatem: Jovam laudabunt ejus studiosi, animisque vivent in perpetuum.

27 Jovæ memores ad e-

um se convertent omnes orbis regiones, & Te coram omnes gentium nationes adorabunt:

28 Jovâ regnum tenente, & gentibus imperante.

29 Comedent & adorabunt omnes orbis opulenti:

30 Ei se submittent omnes qui in pulverem rediguntur: Animam suam in vita nemo conservavit.

31 Mea progenies eum collet: Eosque recensabit Dominus in familiâ suâ.

32 Venient, cœlique posteris exponent, quâ sit usus justitiâ.

'PSAL. XXIII.

Pastor meus cum sit Jova, nihil mihi deest:

2 In graminosis pascuis me stabulat; me ad tranquillitas ducit aquas:

3 Meum recreat animum, me per justitiæ semitas propter suum nomen deducens.

4 Itaque licet per atram letiferamque vallem ingrediari, nihil mali metuam, quod tu mihi adsis, meque tua virga consoletur & pedum.

5 Tu mihi mensam instruis in adversariorum conspectu meorum, meumque caput unguento perungis, exuberante meo poculo.

6 Quinetiam me bonitas & benignitas, quamdiu vi-

vam, sequetur, incolamque Jovæ domum longo ævo.

MATUT.

PSAL. XXIV.

JOVÆ est terra, & quicquid eâ continetur: Orbis, & ejus incolæ.

2 Nam ipse eam super mari fundavit, superque fluminibus fixit.

3 Quis ascendet in montem Jovæ? quis in ejus sacro loco stabit?

4 Qui & insontibus manibus, & purâ mente præditus est: Qui non animo suo ad nequitiam utitur, neque malitiosè jurat.

5 Is à Jova felicitatem, à Deo servatore suo beneficentiam consequetur.

6 Hoc est genus studiorum Jovæ, videlicet Jacobæorum, qui sunt ejus præsentiae cupidi. Sela.

7 Attollite, portæ, capita vestra: Efferte vos, aditus æterni, Rex ut gloriosus intret.

8 Quis est iste Rex gloriosus? Jova potens, & fortis, Jova fortis bellator.

9 Attollite, portæ, capita vestra: Efferte vos, aditus æterni, Rex ut gloriosus intret.

10 Quis est iste Rex gloriosus? Jova armipotens Rex est gloriosus. Sela.

PSAL. XXV.

AD te, Jova, animum meum attollo; tibi, mi Deus, confido: Effice nè frustrer, nè mihi insultent hostes mei.

2 Et sanè quicunque in te sperant, non frustrantur: Frustrantur perfidiosi nequam.

3 Vias tuas ostende mihi, Jova; semitas tuas doce me.

4 Dirige me per tuam veritatem, me docens: nam tu Deus es meæ salutis, in quo perpetuam spem habeo.

5 Memento tuæ misericordiæ, Jova, atque benignitatis, quæ sunt ab omni æternitate.

6 Meæ juventutis peccata atque delicta meminisse noli, ut postulat tua clementia: memento mei pro bonitate tua, Jova.

7 Bonus & æquus est Jova, itaque fontes viam docet:

8 Inopes ad æquitatem dirigit, eosque suam docet viam.

9 Omnes Jovæ rationes clementia sunt, & veritas, iis qui ejus scædus & oracula conservant.

10 Propter nomen tuum, Jova, da veniam meæ culpæ, quæ multa sanè est.

11 Si quis homo est, qui Jovam metuat, huic ille viam demonstrabit, quam eligat.

12 Et ipse in bonis versabitur, & ejus posteritas terram possidebit.

13 Jovæ metuentibus patet ejus arcanum, atque scædus.

14 Jovam in oculis semper habeo: nam is meos pedes explicat ex retibus.

15 Respice me, & misere mei, qui desertus & inops sum.

16 Ingentibus animi premor angoribus: educ me ex meis periculis.

17 Aspice meam misericordiam & labores, & ignosce meis omnibus peccatis.

18 Aspice quàm multi sint hostes mei, qui me atroci persequuntur odio.

19 Serva hanc animam, & me libera, nè me tibi confidisse pudeat.

20 Conservent me integritas & æquitas, qui in te spem habeam.

21 Vindica, Deus, Israëlitas ex omnibus eorum angustis.

PSAL. XXVI.

PAtrocinare mihi, Jova,
qui me innocentèr ge-
ro, immotam in Jova fidu-
ciam habens.

2° Experire & tenta me,
Jova, meos renes atque cor
explorans.

3 Equidèm benignitatem
tuam mihi ob oculos positam
habeo, & in tua veritate
versor.

4 Non ago cum homini-
bus nequam: non cum fa-
cinorosis versor.

5 Odi cœtum malorum,
cum impiis non ago.

6 Lavo meas manus in-
nocentiâ, & aram tuam, Jo-
va, circundo.

7 Ut laudes voce perso-
nem, & tua tot enârrem
miracula.

8 Jova, amo tui fani do-
micilium, tuique gloriosi lo-
cum tabernaculi.

9 Noli meam animam ad
improbos, vitam ad fangui-
narios aggregare:

10 Quorum manus flagi-
tiis, quorum dexteræ corrup-
telis refertæ sunt.

11 Ego me gero innocen-
tèr, asserere me, & miserere
mei.

12 Pes meus rectè con-
stat, in cœtibus agam Jovæ
gratias.

VESPERT.

PSAL. XXVII.

JOVA mea lux & salus
est; ecquem metuam?
Jova meæ vitæ firma-
mentum est; ecquem formi-
dem?

2 Si me scelerati adversa-
rii & hostes mei invadant, ut
meum corpus comedant, of-
fensuri sint atque casuri.

3 Si contra me castra fi-
ant, non metuam animo: si
in me bellum surgat, tamen
confidam.

4 Unum à Jova petii, i-
démque oro, ut in Jovæ do-
moper omnem vitam meam
habitem: Jovæ contemplans
amœnitatem, & ejus tem-
plum perlustrans.

5 Is enim me temporibus
adversis abdit in suo tentq-
rio: me abscondit in taber-
naculi sui latebra, me in ru-
pem evehit.

6 Jámque meum caput
efferet supra meos hostes,
qui me circumstant.

7 Itaque in ejus taberna-
culo mactabo victimas ado-
rex, canens, cantansque Jo-
vam.

8 Exaudi, Jova, meam in-
vocantis vocem; miserere
mei, exoratus à me.

9 Sic animo cogito, vel-
le te tuum quæri conspe-
ctum:

stium: tuum conspectum,
Jova, quæro.

10 Noli tuum mihi conspectum subtrahere; noli me tuum iracundè averfari,

11 Qui meum sis præsidium: nè me relinque, Deus meæ salutis.

12 Nam etiamsi me pater materquedeferant, tu me, Jova, receptas.

13 Doce me, Jova, tuam vivendi viam, & me rectâ semitâ deduc, propter meos adversarios.

14 Nè me hostium meorum libid'ni dedito: nam in me surgunt falsi testes, & est qui crimen conflet.

15 *Adum esset de me*, nisi credidissem me Jovæ bona visurum in terra viventium.

16 Spem habe in Jovâ: fortis & constantis animi esto, in Jovâ spem habens.

PSAL. XXVIII.

TE, Jova, invoco, meum numen: noli te mihi præbere surdum, nè neglectus à te fiam quales qui descendunt in baratarum.

2 Exaudi meam vocem supplicem, quâ te, sublati ad tuum sacrum penetrale manibus, imploro.

3 Noli me convellere, impiorum & maleficorum numero me habens; qui, cum aliis amicè loquentes

malitiam gerunt in pectore.

4 His tu digna suis factis & morum pravitate præmia repende:

5 Hos, ut postulant eorum actiones remunerare: dignamque his ipsorum meritis solve mercedem:

6 Quippe qui Jovæ facta, ejusque manuum opera non perpendant, idcirco per eum à stirpe evertentur, non denudò ædificandi.

7 Gratias ago Jovæ, qui meam supplicantis vocem exaudiat.

8 Jova meæ vires & clypeus est, cui animo confido: à quo adjutus, animo exulto, eumque meo carmine celebroy.

9 Jova mea potentia est, & victoriarum uncti sui firmamentum.

10 Serva tuos, tuæque hereditati fave, eos regens atque evehens in perpetuum.

PSAL. XXIX.

Immolate Jovæ, ô divum genus; pullos arietum immolate Jovæ, ei tribuentes gloriam atque potentiam.

2 Tribuite Jovæ debitam suo nomini gloriam. veneramini Jovam pio cultu.

3 In aquis imperium est Jovæ, Deus gloriosus tonat.

4 Jova oceani incumbit aquis;

aquis; Jovæ sonitus præditus est robore; Jovæ sonitus præditus est autoritate.

5 Jovæ sonitus frangit cedros, perfringit Jova cedros Libani:

6 Efficítque ut vitulorum ritu subsiliant Libanus & Sarion, more pullorum unicornium.

7 Jovæ sonitus flammas erumpit igneas, Jovæ sonitus tremefacit saltum, tremefacit Jova saltum Cadem.

8 Jovæ sonitus cervas parere facit, sylvasque nudat, cujus gloriam in ejus fano cuncti prædicant.

9 Jova manet in nimbis, & manet Jova rex in sempiternum:

10 Jova dabit suis potentiam: Jova suos felicitabit pace.

MATUT.

PSAL. XXX.

EXtollam te, Jova, qui me allevaveris, neque meos hostes de me lætificaveris.

2 Jova, mi Deus, tu me invocantem sanásti:

3 Tu, Jova, meam animam revocásti ab Orco, méque à vespillonibus vindicásti.

4 Cantate Jovam, vos ejus pii, sacram ejus memo-

riam perpetuis laudibus celebrantes:

5 Quippe momentanea est ipsius ira, benevolentia ejus vitâ donat: si vesperè fletus incumbat, adest manè lætitia.

6 Rebus secundis *indormiens*, dicebam, equidem nunquam labefactabor, quandoquidè Tu, Jova, pro tuo favore meum montem ita in tuto collocaveras.

7 Te tuum vultum abscondente fui perturbatus:

8 Invocavi Te, Jova, supplicavi Domino in hunc modum:

9 Quodnam futurum est, in meo lucrum sanguine, si ad interitum adactus fuero?

10 Nunquid te pulvis celebrabit? Nunquid tuam fidem prædicabit?

11 Exaudi, Jova, & miserere mei, téque mihi defensore præbe.

12 Tum tu meum mœrorem in chorum vertisti; méque, exutum centone, amici visti gaudio.

13 Itaque sine intermissione à piis omnibus cantaberis, Jova, mi Deus, me tibi immortales agente gratias.

PSAL. XXXI.

TIBI, Jova, confido, nè me unquam pudeas:

deat: me pro tua æquitate libera.

2 Præbe aurem mihi, pro-
pera me eripere:

3 Et esto mihi firma ru-
pes, tuta domus ad me con-
servandum.

4 Nam tu mihi petra &
propugnaculum es, qui me
tui nominis causâ ducas at-
que perducas:

5 Tu me ex reti expe-
dias, quod contra me occul-
tatur: Quandoquidem tu
meum es firmamentum.

6 Tibi in manum com-
mendo spiritum meum: qui
me redimis, Jova, Deus fi-
delis.

7 Odi eos qui improbita-
tem nequiter retinent, ipse
Jovæ confidens.

8 Exultabo lætus in tuâ
clementiâ, qui meam re-
spexeris inopiam, cognitis
animi mei angoribus:

9 Neque me in hostilem
manum impeggeris, sed meos
explicaveris pedes.

10 Miserere mei, Jova,
qui tanta sum in angustia,
ut mihi præ incerore & oculi
& animus & venter conta-
bescant.

11 Mihi confenescit vita
præ gemitu, & præ ægritu-
dine ætas.

12 Per peccata mea me
meæ deficiunt vires, & ossa
contabescunt.

13 Omnibus inimicis meis

probro sum, & maximè vi-
cinis: abhorrent me mei fa-
miliares, & qui me foris vi-
dent à me recedunt.

14 Animi oblivioni tra-
ditus, perinde ac mortuus,
sum quasi vas perditum.

15 Nam à multis audio
contumelias, terrore circum-
fessus conspirantium contra
me, & mihi animam eripere
conantium.

16 Ego verò te, Jova,
fretus, Deum meum ap-
pello,

17 Cujus in manu tem-
pora sunt mea: libera me
ex hostium meorum manu,
& ex meis infestis.

18 Illustra tuum me tuo
conspectu, conserva me pro
tua clementia.

19 Ne frustrer, Jova, qui
te invocavi: frustrentur im-
pii & compescantur Orco.

20 Obmutescant labra
mendacia, quæ contra justos
arrogantèr & fastidiosè di-
cunt atrociam.

21 O quàm multa sunt
bona tua, quæ tui metuen-
tibus recondidisti, quibus tibi
confidentes afficis coram hu-
mano genere!

22 Tu eos in tui conspe-
ctûs latebra subtrahis homi-
num importunitatibus, eos
quasi tegumento protegens à
linguarum jurgiis.

23 Gratias ago tibi, Jo-
va, qui tuâ in me clementiâ
mi-

mirificè usus sis in urbe munita :

24 Qui, cùm ego in rerum mearum trepidatione putarem me ab oculorum tuorum conspectu esse rejectum;

25 Tamen meam supplicem vocem à me imploratus exaudisti.

26 Amate Jovam, omnes ejus pii, quia Jova & fideles tuetur, & superbè agentes cumulatè remuneratur.

27 Este fortes, & vobis animos obfirmabit, quicunque Jovam suspicitis.

VESPERT.

PSAL. XXXII.

BEatus cui remissum delictum, cujus obdultum est peccatum.

2 Beatus homo cui non imputat Jova culpam, & cujus in animo dolus non est.

3 Equidèm, cùm tacitus totos dies ingemiscerem, sublabebantur membra mea.

4 Cùmque me dies noctèque manus tua premeret, vertebatur succus meus in æstiva cremia. Sela.

5 Ergo meum tibi peccatum declarans, meam culpam non Te celavi.

6 Dixi meum delictum Jovæ confitendum esse, & Tu mei peccati culpæ ignovisti. Sela.

7 Hanc ob rem Te pii omnes tempestivè precabuntur: Itaque quantumvis redundant fluctus, eos non attingent.

8 Tu mihi latebra es, qui me in rebus adversis tueris, & liberationis ovatione circumfundis. Sela.

9 Erudiam vos, & quâ viâ vobis sit eundum ostendam, vobis oculo meo consulens.

13 Nolite similes esse equis aut mulis ratione carentibus, quorum maxillæ frenis sunt & lupatis coercendæ, nè quem invadant.

11 Multis doloribus afficiuntur impii: qui verò Jovæ confidunt, ii benignitate circumfundentur.

12 Gaudete in Jova, & exultate, justi: ovate, omnes probæ mentis homines.

PSAL. XXXIII.

OVate, justi, in Jova, probos decet laudatio.

2 Celebrate Jovam citharrâ: hunc nablio cantate decem chordarum.

3 Hunc canite novo carmine, scitè cum læto sonitu fidibus ludentes.

4 Nam Jovæ & dicta recta, & facta omnia vera sunt.

5 Amat justitiam atque jus: Jovæ benignitate plenus est orbis terrarum.

6 Ad Jovæ dictum facti sunt cœli, & ad ejusdem oris spiritum omnes eorum copiarum.

7 Is maris aquas quasi in cumulum acervavit, undis in cellas conditis.

8 Ergo Jovam metuant omnes terræ: hunc omnes reformident habitatores orbis.

9 Nam quod ipse dicit, id fit: quod jubet, existit.

10 Jova gentium consilia dissolvit, populorum conatus reddit irritos, & principum labefaciat consilia.

11 Jovæ consilium in semipiternum perstat: Jovæ mentis cogitata in alias atque alias durant ætates.

12 Felix est natio, cujus Jova Deus est: populus, quem ille sibi possidendum delegit.

13 De cœlis despectans Jova cernit omne genus hominum. Ex habitationis suæ domicilio contemplatur omnes orbis terrarum incolæ:

14 Quorum & corda finxit, & omnia facta perspicit.

15 Non rex copiarum multitudine servatur, non milles virium præstantiâ liberatur.

16 Fallax est equus ad defensionem, neque sui magnitudine roboris eripit ex periculo.

17 Enimverò intentum habet oculus Jovæ insui metuentes, in eos qui suspiciunt ejus clementiam:

18 Ut eorum animas à morte liberet, eosque in fame conservet.

19 Anima nobis in Jovam spectat, adiutorem, & propugnatorem nostrum:

20 In quo mente gaudemus, cujus sacro nomine confidimus.

21 Utere tuâ erga nos, Jovæ, clementiâ, uti nos Te suspicimus.

P S A L. XXXIV.

Agam Jovæ gratias omni tempore, ejus laudes semper habens in ore.

2 De Jovæ anima mea se jactabit: quo audito lætabuntur inopes.

3 Magnificate Jovam unâ mecum, ejusque nomen pariter extollamus.

4 Jovam oravi, qui exoratus ex omnibus me liberavit terroribus.

5 Hunc qui intuebantur renidebant, nihil vultu erubescences.

6 Hunc inopem Jovæ invocantem exaudivit, & ex omnibus vindicavit angustiis.

7 Circummunit Jovæ angelus ejus metuentes, atque defendit.

8 Gustate, & videte quàm bonus

bonus sit Jova, quamque felix sit homo, qui ei confidit.

9 Reveremini Jovam vos ejus sancti, nam eam reverentibus nihil deest.

10 Etiam juvenes leones penuriâ & fame laborant, at Jovæ studiosi nullo bono carent.

11 Adeste, nati, audite me, & vos Jovæ metum docebo.

12 Si quis es homo vitæ cupidus, ævi amans, ut potiare bonis:

13 Contine linguam tuam à malitia, & labia à loquendo fraudulentèr.

14 Abstine à malo, & fac bene: stude paci, eamque sequere.

15 Habet Jova intentos oculos in justos: & aures ad eorum implorationem.

16 Habet Jova intentam in maleficos faciem, ut eorum memoriam ex terris extirpet.

17 Justos invocantes exaudit Jova, & ex omnibus eripit angustiiis.

18 Adest Jova mente fractis, & animo afflictos conservabit.

19 Quamvis multa sint justorum mala, ex omnibus eos Jova liberat.

20 Eorum membra omnia sic servans, ut eorum nullum frangatur.

21 Perimet improbitas impios, & evertentur justorum inimici

22 Asseret suorum animam Jova, nec quisquam evertetur eorum qui habent in eo fiduciam.

MATUT.

PSAL. XXXV.

Contende, Jova, cum iis qui contendunt tecum: pugna cum meis oppugnatoribus.

2 Cape clypeum, scutumque, & mihi surge in auxilium.

3 Hastam expedi & infestus, occurre meis infestis pronuncians mihi esse te meam salutem.

4 Turpiter frustrentur, qui meæ neci student: scedè retrocedant, qui mihi mala cogitant.

5 Similes sint aceri per auras, agitante Jovæ angelo.

6 Sit eorum via tenebriosa, atque lubrica, persequente Jovæ angelo.

7 Nam contra me sine causâ suum perniciosum rete abdunt: sine causâ foveam in meum faciunt periculum.

8 Accidat ei nec opinanti perniciēs: capiat eum rete, quod ipse occuluit, eò delapsus ad exitium.

9 Tum, meus animus in
Jova

6 Ad Jovæ dictum facti sunt cœli, & ad ejusdem oris spiritum omnes eorum copiæ.

7 Is maris aquas quasi in cumulum acervavit, undis in cellas conditis.

8 Ergo Jovam metuant omnes terræ: hunc omnes reformident habitatores orbis.

9 Nam quod ipse dicit, id fit: quod jubet, existit.

10 Jova gentium consilia dissolvit, populorum conatus reddit irritos, & principum labefaciat consilia.

11 Jovæ consilium in sempternum perstat: Jovæ mentis cogitata in alias atque alias durant ætates.

12 Felix est natio, cujus Jova Deus est: populus, quem ille sibi possidendum delegit.

13 De cœlis despectans Jova cernit omne genus hominum. Ex habitationis suæ domicilio contemplatur omnes orbis terrarum incolæ:

14 Quorum & corda finxit, & omnia facta perspicit.

15 Non rex copiarum multitudine servatur, non milles virium præstantiâ liberatur.

16 Fallax est equus ad defensionem, neque sui magnitudine roboris eripit ex periculo.

17 Enimverò intentum habet oculus Jova in sui metuentes, in eos qui suspiciunt ejus clementiam:

18 Ut eorum animas à morte liberet, eosque in fame conservet.

19 Anima nobis in Jovam spectat, adiutorem, & propugnatorem nostrum:

20 In quo mente gaudemus, cujus sacro nomine confidimus.

21 Utere tuâ erga nos, Jova, clementiâ, uti nos Te suspicimus.

P S A L. XXXIV.

A Gam Jovæ gratias omni tempore, ejus laudes semper habens in ore.

2 De Jova anima mea se jactabit: quo audito lætabuntur inopes.

3 Magnificate Jovam unâ mecum, ejusque nomen pariter extollamus.

4 Jovam oravi, qui exoratus ex omnibus me liberavit terroribus.

5 Hunc qui intuebantur renidebant, nihil vultu erubescences.

6 Hunc inopem Jova invocantem exaudivit, & ex omnibus vindicavit angustias.

7 Circummunit Jovæ angelus ejus metuentes, atque defendit.

8 Gustate, & videte quàm bonus

bonus sit Jova, quamque felix sit homo, qui ei confidit.

9 Reveremini Jovam vos ejus sancti, nam eam reverentibus nihil deest.

10 Etiam juvenes leones penuriâ & fame laborant, at Jovæ studiosi nullo bono carent.

11 Adeste, nati, audite me, & vos Jovæ metum docebo.

12 Si quis es homo vitæ cupidus, ævi amans, ut potiare bonis:

13 Contine linguam tuam à malitia, & labia à loquendo fraudulentè.

14 Abstine à malo, & fac bene: stude paci, eamque sequere.

15 Habet Jova intentos oculos in justos: & aures ad eorum implorationem.

16 Habet Jova intentam in maleficos faciem, ut eorum memoriam ex terris extirpet.

17 Justos invocantes exaudit Jova, & ex omnibus eripit angustiiis.

18 Adest Jova mente fractis, & animo afflictos conservabit.

19 Quamvis multa sint justorum mala, ex omnibus eos Jova liberat.

20 Eorum membra omnia sic servans, ut eorum nullum frangatur,

21 Perimet improbitas impios, & evertentur justorum inimici

22 Asseret suorum animam Jova, nec quisquam evertetur eorum qui habent in eo fiduciam.

MATUT.

PSAL. XXXV.

Contende, Jova, cum iis qui contendunt tecum: pugna cum meis oppugnatoribus.

2 Cape clypeum, scutumque, & mihi surge in auxilium.

3 Hastam expedi & infestus, occurre meis infestis pronuncians mihi esse te meam salutem.

4 Turpiter frustrentur, qui meæ neci student: sædè retrocedant, qui mihi mala cogitant.

5 Similes sint aceri per auras, agitante Jovæ angelo.

6 Sit eorum via tenebrosa, atque lubrica, persequente Jovæ angelo.

7 Nam contra me sine causâ suum perniciosum rete abdunt: sine causâ foveam in meum faciunt periculum.

8 Accidat ei nec opinanti perniciēs: capiat eum rete, quod ipse occuluit, eò delapsus ad exitium.

9 Tum, meus animus in Jova

Jova exultabit, Jovæ defensione lætus.

10 Omnia mea membra sic dicent: O Jova, quis tibi par est? qui inopes à potentioribus, inopes & pauperes ab ipsorum tuere deprædatoribus.

11 Surgunt testes injurii, quæ ignoro, eorum me posulantes.

12 Mihi malum pro bono reddunt, ut me vitâ orbent.

13 Atqui mihi, ægrotantibus eis, vestis erat cento: Afflictabam meipsum jejuniò, & preces in sinum meum redibunt.

14 Perindè ac si meus necessarius, aut frater esset, sic me gerebam: Tanquam in materno funere pullatus, atque dejectus.

15 At illi in meo casu lætati sunt coeuntes: Imò vilissimi quique coièrunt in me nec opinantem, labiis diductis sine intermissione proscindentes.

16 Parasitis aderant impuri helluones, dentibus in me stridentes.

17 O Domine, ecquando hæc aspicias? retrahe hanc animam ab eorum sævitia, à leonibus hanc unicam.

18 Celebrabo Te ingenti in conventu. Te in magna hominum frequentia laudabo.

19 Effice nè de me gaudeant, qui mihi falsò sunt hostes: Nè oculis significant, qui me immeritò odère.

20 Qui quidem tantum abest ut amicè loquantur, ut in hominum quietissimos malitiosa verba excogitent:

21 Et, diducto contra me ore, ita distitent, Oho, oho, videbamus oculis nostris.

22 Vides, Jova, nè conviveto; Domine, noli à me abesse:

23 Excitare & expergiscere ad judicium meum, mi Deus, & Domine, ad causam meam.

24 Judica me pro tua justitia, Jova mi Deus, & effice nè de me lætentur:

25 Ne sic cum animis suis cogitent, se voti compotes esse, jactantes me à se devoratum.

26 Pudeat ignominiosè eos, qui meo malo gaudent: Pudore & turpitudine circumfundantur, qui contra me insolescunt.

27 Ovent & gaudeant innocentia meæ cupidi, semper distitantes magnificandum esse Jovam, cui sui cultoris salus placeat.

28 Et mea lingua tuam justitiam, tuas meditabitur assiduè laudes.

PSAL. XXXVI.

Impii perversitas mihi penitus in mente loquitur, eum nullam ob oculos habere propositam religionem.

2 Adeò ipsa sibi blanditur, & placet, ut ejus vitia reperiantur odiosa.

3 Ejus oris verba improba sunt, & fraudulenta: à recta vel sententia vel actione abstinet.

4 Improba in lecto suo excogitat, viam insistit non bonam, à malo non abhorret.

5 O Jova, tuæ cœlestis est benignitas, æthereæ fides:

6 Justitia proceris montibus altior, judicia Oceano profundiora.

7 Homines tu bestiâsque conservabis, Jova, quum excellenti præditus es clementiâ, Deus? in alarum tuarum umbra fiduciam habebit hominum genus:

8 Tuæ domûs ubertate circumfluet, eos te tuarum flumine deliciarum perfundente.

9 Nam te penes est vitæ fons, & in lumine tuo lumen videbimus.

10 Extende tuam clementiam in eos qui te nôrunt, justitiam in probæ mentis homines.

11 Nè me superborum

pes aggrediatur, nè manus vexet impiorum.

12 Eò delabantur malefici, sic agitati ut surgere non possint.

VESPERT.

PSAL. XXXVII.

NOLI propter malos te torquere, noli maleficis invidere.

2 Nam gramine citiùs succidentur, & ut herbæ viriditas marcescent.

3 Confide Jovæ, & benefac: Incole terram, & firmè pascêris.

4 Fruere Jovâ, & tibi animi tui postulata concedet.

5 Reclina in Jovam tuas rationes, eique confide, & ipse rem transiget.

6 Tuâmque innocentiam luce evidentior, tuum jus meridie clarius efficiet.

7 Acquiesce in Jovâ, illum patienter expectans: Nè te crucia propter fortunatos, prava consilia capientes.

8 Desiste ab ira, define succensere, nè te crucia, ut quidem malè facias.

9 Nam mali exscinduntur: Qui verò in Jova spem habent, terram possidebunt.

10 Paulò post jam nusquam erit impius, ejusque locum

locum si contemplêre, nusquam exabit.

11 At inopes terram possidebunt, multâ fruenter pace.

12 Conantur impii nocere bonis, & dentibus in eos frendent.

13 Ridet eos Dominus, quòd videt eorum adventare diem.

14 Gladios stringunt impii, arcusque suos intendunt, ut inopes & pauperes dejiciant, ut rectè viventes trucident.

15 Eorum & gladius ipsum cor penetrabit, & arcus frangentur.

16 Multò præstat tenuis res justorum, quàm impiorum opulentia.

17 Nam impiorum lacerati frangentur: At bonos Jova sustinet.

18 Habet Jova eam vitæ hominum integrorum rationem, ut eorum sit hereditas in perpetuum duratura.

19 Non pudebit eos calamitoso tempore, & vigente fame saturabuntur.

20 Cùm interim impii peribunt, Jovæ inimici conficiuntur, ut opimi in fumum evanescentes agni.

21 Mutuatur impius, neque reddit: Bonus verò miseratur atque largitur.

22 Nam quibus ille bene

vult, terram possidebunt: Quibus autem malè vult, excinduntur.

23 Probi hominis gressus à Jova firmantur, ejusque vitæ via illi accepta est.

24 Si cadit, non pessum it, Jovâ eum manu sustinente.

25 Puer fui, & jam senui, neque tamen vidi justum derelictum, aut ejus progeniem desiderare victum.

26 Quotidiè miseretur & commodat, & ejus progenies abundat.

27 Recede à malo, & benefac, & durabis in perpetuum.

28 Nam Jova, juris amans, pios suos non deferit, quin in æternum custodiantur.

29 Improbi verò dabunt poenas, & semen impiorum excindetur.

30 Justi terram possidebunt, & in ea durabunt in perpetuum.

31 Justus ore sapientèr differit, linguâque jus loquitur.

32 Et, Dei legem in mente habens, gressibus non titubat.

33 Speculatur impius justum, eumque studet necare.

34 Sed Jova eum non deferet in illius manu: Neque

que damnabit, cùm judicabitur.

35 Spera Jovam, ejusque viam tene, evehet te in terræ possessionem, impiósque videbis everti.

36 Vidi ferocem impium, & frondentis more lauri virentem.

37 Præterii; ecce, jam non extabat, quærentique mihi ipsius ne vestigia quidem inveniebantur.

38 Integræ vitæ studiosus sis, animo ad honesta quæque attento, sic erit tibi felix exitus.

39 Cùm improbi simul pereant, sitque impiorum exitus exitium.

40 Justorum salus à Jova est, qui est eorum firmitamentum temporibus adversis.

41 Qui Jova eis succurrit, eosque liberat: Liberat ab impiis, atque conservat, quandoquidè habent in eo fiduciam.

MATUT.

PSAL. XXXVIII.

JOVA, noli in me sæviùs animadvertere: Noli me iracundè punire.

2 Nam mihi tua tela infixæ sunt, tua me urget manus.

3 Nihil est sanum in meo

corpore, tanta est tua sævitia: Nihil est in meis membris illæsum, propter peccatum meum:

4 Nam mea delicta, meum supergressa caput, me quasi grave quoddam onus opprimunt.

5 Putridæ scætent vomitæ meæ, propter meam insaniam.

6 Affligor & deprimor vehementer, assiduè pullatus incedens.

7 Nam illa mea plena sunt scæditate, nec quicquam est sanum in meo corpore.

8 Vehementè enervor & atteror, præ animi ægri-monia congemiscens.

9 Domine, quid omnino cupiam, tibi perspicuum est: Quid suspirem, non te præterit.

10 Cor mihi palpitat, vires me deficiunt, adeò ut ne oculos quidem, nedum lumen habeam.

11 Amici necessarii-que mei à meo vulnere abstinent: Mei propinqui procul astant.

12 Qui verò meæ neci student, insidias tendunt, qui mihi malum cupiunt, sceleratè deliberant, & fraudes assiduè comminiscuntur.

13 At ego non magis quàm surdus audio, neque magis hisco quàm mutus

A a

14 Sûmque

14 Sûmque perindè ac si quis non audiat, nec in ore confutationem habeat.

15 Etenim in Te, Jova, spem habeo, tu mihi imploranti respondebis, Domine, mi Deus.

16 Sollicitus sanè fui, nè sim inimicis meis voluptati. Nam mihi, si pede vacillavero, sese efferentes insultabunt.

17 Nam equidèm sum in casum pronus, meo dolore mihi semper obversante.

18 Ergo meum vitium ostendam, anxius ob meum peccatum.

19 At hostes mei vivunt, valentque, & frequentes sunt qui me injuriâ oderrunt.

20 Malùmque pro bono rependunt, mihi adversantes eò quòd sequor bonum.

21 Ne desere me, Jova mi Deus, ne mihi abesto.

22 Propera mihi succurrere, ô Domine mea salus.

PSAL. XXXIX.

STatuëram eam vitæ viam tenere, ut ne quid linguâ peccarem :

2 Meumque os frangere, quamdiù mihi obversarentur impii.

3 Obmutui silentio: à bonis etiam dicendis ità abstinui, ut etiam meus dolor crudekeret.

4 Adeò mihi cor in pectore incaluit, ut cogitationis igne ardescens ità demùm linguâ loquerer meâ :

5 Ostende mihi, Domine, meum exitum, & quis ætatis meæ sit modus, ut sciam quàm sim longævus.

6 En tu mihi ætatem concessisti dodrantalem, meumque ævum fere nihil est apud te: adeò omnino nihil est omnis hominis natura. Sela.

7 Adeò imaginariam vitam ducit homo: adeò temere tumultuatur, congerens quæ quis sit percepturus ignorat.

8 Et nunc quid sperem, Domine, nisi ut in te sitam spem habeam?

9 Ex omnibus meis delictis libera me: Nè me infanorum ludibriis expone.

10 Obmutesceram, nè mutiens quidem, Te negotium transigente.

11 Aufer à me tuum vulnus: tuæ manûs sævitiâ deficio :

12 Qui, cùm de homine vitii sumis supplicium, ejus elegantiam tinere more fideras, adeò nihili est omnis homo. Sela.

13 Exaudi meas preces, Jova, meam attendens querelam: Ad meas lacrymas ne obfurdesce :

14 Nam peregrinus apud te sum advena, sicut omnes mei majores.

15 Relaxa me, ut me colligam, priusquam eò devenio, ut nullus sim.

PSAL. XL.

JOvam speravi, & mihi flexus est, meamque exaudivit implorationem.

2 Et me ex horrida voragine, ex cœnoso luto extraxit, meosque pedes in rupem evexit, meos gressus confirmans:

3 Et ori meo carmen novum suppeditavit, Dei nostri laudationem.

4 Quo viso, multi Jovam verebuntur, ei confidentes.

5 Beatus homo, qui collocat in Jova suam fiduciam, nec in arrogantes falsique sectatores intuetur.

6 Tua, Jova mi Deus, erga nos miracula, atque cogitata sunt inæstimabilia; neque quisquam iis recensendis par est:

7 Mihi de iis prædicare & loqui volenti occurrunt innumera.

8 Sacrificium & fertum tibi non placet: Sed aurem mihi vulsisti, *admonens*,

9 Te victimas & piacula non postulare: Ergo ita dico: En adsum,

10 In tui volumine libri de me scriptum est, ut tuam voluntatem exequar, mi Deus, tibi loquenti lubens ob-

sequor, tuam legem in imis habens visceribus.

11 Justitiam frequenti conventu prædico, labra mea nequaquam continens, ut Tute scis, Jova.

12 Justitiam tuam in meo pectore non texi: Tuam fidelitatem & defensionem prædicavi.

13 De tua clementia & fide frequentem cœtum minimè celans.

14 Tu, Jova, noli me à tua excludere misericordia, quin me tuæ clementiæ & fide semper tueare.

15 Nam me innumerabilia mala circumcludunt: Tot me mea vitia opprimunt, ut ea perspicere nequeam: Adeoque mei capitis capillos superant, ut animum despondeam.

16 Placeat tibi, Jova, liberare me: Jova, ad mihi succurrendum festina.

17 Frustrantur cœdè, qui mihi animam extinguere conantur: Retrocedant turpiter, qui mihi malum cupiunt.

18 Evertantur ob suam impudentiam, qui de me sic dicunt, Oho, oho.

19 Exultent & latentur in Te omnes studiosi, jugiterque Jovam extollendum esse dicant amatores tuæ tutelæ.

20 Miser quidem ego
fum & inops: Mihi tamen
Dominus prospicit.

21 Tu meus es defensor
liberatorque, mi Deus, ne
cunctare.

VESPERT.

PSAL. XLI.

BEatus qui egentium ha-
bet rationem: Eum
adverso tempore libe-
rabit Jova.

2 Illum ita Jova tueatur
& conservet ut sit in terris
felix: Nec eum libidini de-
dat inimicorum:

3 Jova eum in lecto æ-
grotantem recreet: Mor-
boque laborantis totum stru-
tum obeat.

4 Equidem ita dixi: Jo-
va, miserere mei, medere
animo meo, qui in Te pec-
cavi.

5 Inimici mei mihi ma-
ledicunt: Quando morie-
tur, ejusque nomen per-
ibit?

6 Quod si quis me visit,
falsum loquitur, animo im-
probum aliquid apud se con-
flans, quod foras egressus
eloquatur.

7 In me susurrant uni-
versi adversarii, mihi ma-
lum cogitantes.

8 Nempe me malâ re ur-
geri, neque jam, postquam
decubui, surrecturum.

9 Quinetiam meus ami-
cus, cui fidebam, meus con-
victor calce me petit.

10 Tu verò, Jova, mi-
serere mei, & me sic at-
tolle, ut illis merita re-
pendam.

11 Hinc intelligo te mi-
hi favere, quod de me non
triumphat inimicus meus.

12 Quodque me tueris
incolumem, & in tuo con-
spectu constituis in perpe-
tuum.

13 Collaudetur Jova De-
us Israelitarum, per omnem
æternitatem. Etiam atque
etiam.

PSAL. XLII.

Quemadmodum cerva
mugit ad aquæ rivos,
sic meus animus mugit ad
Te, Deus.

2 Sitit meus animus De-
um; ad immortalem Deum
quando veniam, & in Dei
præsentia comparebo?

3 Lacrymis pascor dies
atque noctes, dum hoc mihi
quotidè objicitur, Ubi est
Deus tuus?

4 Equidem hæc (animi
mei affectionem apud me
effundens) recordor, soli-
tum me illis numerosè præ-
ire ad fanum.

5 Cum læta voce laudam-
que celebratione, turbâ fe-
stum agente.

6 Quid te abjicis, anime
mi,

mi, & in me turbaris?

7 Spem habe in Deo, quem adhuc celebrabo, præsentem consecutus ab eo salutem.

8 O mi Deus, in me se dejicit meus animus, ideóque tui memini in regione Jordanensi, & Hermone monte exiguo.

9 Unda undam invitat, sonantibus tuis torrentibus: Omnes me tuæ impressiones & fluctus obruunt.

10 Solebat quidem Jova ea interdù conferre beneficia, ut noctu carminibus & precationibus ad Deum vitæ meæ uterer.

11 Nunc sic ad Deum rupem meam conquerendum est, Cur ita mei immemor es? Cur pullatus incedo, hoste sæviante?

12 Membra mea quasi sicâ proscinduntur: Dum adversarii molestè conviciantur:

13 Nempe ita quotidie distitantes, Ubi est Deus tuus?

14 Quid te ita dejicis, anime mi? aut quid in me ita turbaris?

15 Spem habe in Deo, quem adhuc celebraturus sum, meum præsentem Servatorem atque Deum.

PSAL. XLIII.

PAtrocinare mihi, Deus, & meam causam age: ab inhumana natione, ab homine malitioso & iniquo libera me.

3 Nam Tu, qui meæ potentiae Deus es, cur me repellis? Cur pullatus ingredior, hoste sæviante?

3 Mitte lucem fidemque tuam, quæ mihi duces sint, meque in sacrum tuum montem, & in tuas perducant sedes.

4 Et accedam ad aram divinam, ad Deum meæ voluptatis delicias, Téque citharâ celebrabo, Deus, mi Deus.

5 Quid te ita dejicis, anime mi? aut quid in me turbaris?

6 Spem habe in Deo, quem adhuc celebraturus sum, meum præsentem Servatorem atque Deum.

MATUT.

PSAL. XLIV.

DEUS, auditione, & majorum nostrorum narratione, accipimus, quale tu opus olim eorum temporibus pataveris.

2 Qui eos (expulsis tuâ manu gentibus) conserveris,

cæterisque nationibus malo affectis immiseris.

3 Neque enim suis armis quæsiuere terram, neque sui eis lacerti peperere victoriam :

4 Sed tua dextera, & tuum brachium, & tui vultus lumen, quod eis favebas.

5 Tu Rex noster es, ô Deus, affice victoriâ Jacobos.

6 Per Te nostros profligabimus hostes: Per tuum nomen pessundabimus aduersarios.

7 Non enim arcubus nostris confidemus, non nos nostri defendent enses.

8 Sed Tu nos ab hostibus defendis, osorésque nostros sædè frustraris.

9 In Deo nos semper jactamus, tuum nomen celebrantes perpetuò. Sela.

10 Atqui tu nos repulsos afficis ignominia, neque cum nostris copiis egrederis.

11 Nos hosti vertere terga cogis, ab osoribus nostris diripiendos.

12 Nos pro comedendis ovibus habes, per cæteras gentes dissipatos.

13 Tuos sine ulla utilitate vendis, nihil ex eorum precio auctus.

14 Nos vicinorum probris, finitimorum derisioni & ludibriis exponis.

15 Nos gentium dictis

objicis, nationumque sannis.

16 Assiduè nobis obversatur nostra turpitudine, vultusque pudore velamur.

17 Propter maledicorum convitiatorumque voces, propter hostes & infestos.

18 Hæc omnia patientes, non tamen Tui sumus immemores, sæd usque tuum violamus.

19 Non mentibus retrocedimus, aut gressibus de viis tuis deflectimus.

20 Ne quidem cum nos in feralem detrusos locum tetrâ nocte operias.

21 Quod si Dei nostri nomen oblii, manus ad alienum Deum porrexerimus, nonne Deus animadvertet id, qui mentis arcana novit?

22 Sed tuâ causâ quotidie interficimur, & pro ovibus laniæ ducimur.

23 Excitare, cur dormis, Domine? expergiscere, ne nos perpetuò rejicias.

24 Cur tuum vultum abdis? immemor nostræ miseriæ & calamitatis:

25 Qui humi pessundati, pectoribus adhæremus terræ?

26 Agedum succurre nobis, & nos vindica pro tua clementia.

PSAL. XLV.

Dilatatus meus animus elegantem orationem: eloquor

eloquor ego meum opus regi,
2 Linguâ utor pro stylo
velocis notarii.

3 Tu generis hominum
formosissimus, labra habes
gratiâ perfusa: ergo tibi fa-
vet Deus in perpetuum.

4 Accinge femori gladi-
um tuum, heros, tuum de-
cus & gravitatem:

5 Atque istâ gravitate fe-
liciter invehere, fidei & tam
mitis justitiæ ergo: & tuo
tibi dextera res ostendet stu-
pendas,

6 Tela tua præacuta (ti-
bi populis succumbentibus)
in corda hostium regis di-
riges.

7 Solium tuum, ô Dive,
in omnem permanet æter-
nitatem, sceptrum æquita-
tis sceptrum regni tui est.

8 Justitiam amas, perosus
impietatem: propterea De-
us, tuus Deus, oleo te læ-
tifico potius inunxit, quam
tuos socios.

9 Nihil nisi myrrha &
stacte & casia sunt vestimen-
ta tua, intra eburnea pala-
tia unde voluptatem per-
cipis.

10 Regiæ puellæ tibi sunt
in deliciis: astat tibi ad dex-
teram sponsa auro Ophirio
insigniter exornata.

11 Audi, puella, vide ut
aurem præbeas, & tuos po-
pulares patriamque oblivif-
caredomum:

12 Et tuæ pulchritudinis
amore capietur rex, is enim
tuus est Dominus tibi co-
lendus.

13 Tum puella Tyri,
ditissimi quique tibi cum
muneribus coram supplica-
bunt.

14 Omnis puellæ regiæ
splendor est intimus, veste
auro segmentatâ.

15 Ea ducetur ad te, ô
Rex, in vestibus Phrygiis,
eâmque sequentes virgines,
ejus amicæ, tibi adducentur.

16 Adducentur cum gau-
diis & exultatione in regi-
am intrantes.

17 Parentibus tuis suc-
cedent tui liberi, quos toto
orbe principes constituas.

18 Ego verò tui nominis
memoriam omni posterita-
tis ætati mandabo, ita ut
Te populi in omnem secu-
lorum perpetuitatem con-
celebrent.

PSAL. XLVI.

DEUS nobis fiducia &
robur est, præsidium
rebus in adversis præsentif-
simum.

2 Itaque non metuemus,
licet terra moveatur, &
montes in medium mare
transferantur:

3 Tantæque tempestate
turbentur maris undæ, ut
ad ejus æstus montes con-
tremiscant. Sela.

4 Divinam quidem urbem, sacrum Supremi domicilium, suus delectabit amnis fluvii.

5 Quæ (cum in ea ver-
setur Deus) non commo-
vebitur, Deo ei maturè suc-
currente.

6 Tumultuantur gentes,
regna concitantur; at Deo
vocem emittente tellus ipsa
colliquescet.

7 Jova nobis armipotens
adeft, nobis munimento est
Deus Jacobæorum. Sela.

8 Adeſte; contemplamini
Jovæ opera, quàm ſtupen-
da edat in terris.

9 Bella placat ad ultimas
uſque terras: perfringit ar-
cus, detruncat haſtas, cur-
rus igni cremat.

10 Deſiſtite, & me De-
um agnoſcite, extollendum
in gentibus, extollendum in
terrīs.

11 Jova nobis armipo-
tens adeſt, nobis munimen-
to eſt Deus Jacobæorum.
Sela.

VESPERT.

PSAL. XLVII.

OMnes nationes, ap-
plaudite, acclaman-
tes ovante voce Deo.

2 Nam Jova ſupremus
terribilis eſt, Rex magnus
in toto orbe terrarum.

3 Qui nobis cæteras na-
tiones, qui populos noſtris
ſubjiciet pedibus.

4 Qui nobis poſſeſſionem
deliget pro Jacobæorum,
quos amat, dignitate. Sela.

5 Aſcendit cum jubila-
tione Deus, Jova cum tubæ
ſonitu.

6 Cantate Deum, canta-
te, cantate regem noſtrum,
cantate.

7 Nam Rex eſt totius or-
bis Deus, cantate ſcitè.

8 Regnat Deus in gentes,
Deus in ſuo ſacro ſedens
ſolio.

9 Populorum primarii
colliguntur, hoc eſt, popu-
lus Dei Abrahami, in cujus
tam ſublimis Dei tutela eſt
orbis terrarum.

PSAL. XLVIII.

Magnus eſt Jova, &
præcipuè laudandus
in urbe Dei noſtri, ſacro e-
jus monte.

2 Amœnus tractus, to-
tius orbis terrarum voluptas
mons Sion eſt, ſeptentrio-
nalis, regis urbs magni: cu-
jus in arcibus notus eſt pro-
pugnatione Deus.

3 Ecce enim terrarum
Domini congregati proces-
ſerunt.

4 Hæc ut viderunt admi-
rati ſunt, ita attoniti ut per-
turbarentur;

5 Tremore

5 Tremore correpti sunt, qualis dolor est parturientium :

6 Quemadmodum franges Euro naves in alto deprehenfas.

7 Qualia audivimus, talia vidimus in urbe Jovæ armipotentis, in urbe Dei nostri, eam Deus condit in æternum. Sela.

8 Manemus quieti, Deus, tuam clementiam, in medio fano tuo.

9 Ut tuum nomen, Deus, sic tua laus pertingit ad ultimas terras, qui dexteram habeas justitiæ plenam.

10 Gaudeat mons Sion, exultent Judææ puellæ, propter tua judicia.

11 Circuite, & circumdate Sionem: numerate turres ejus.

12 Advertite animum ad ejus propugnaculum, notate ejus arces, ut hæc narretis posteritati.

13 Nam Deus hic, Deus noster est sempiternus, perpetuò rector nos.

PSAL. XLIX.

Audite hoc, nationes omnes: attendite, omnes orbis incolæ:

2 Obscuri juxta ac illustres, divites æquò ac pauperes.

3 Ore docta eloquar, prudenter à mente cogitata.

4 Aures intendam sententiis, pandens ænigmæ meum citharâ.

5 Cur metuam malorum temporibus, circumstante me meorum poenâ calcaneorum?

6 Sunt qui suis fidunt opibus, & in suarum abundantia divitiarum gloriantur;

7 At non rediment alius alium, non suæ redemptionis precium Deo solvent:

8 Est enim cujusque animæ precium majus quàm ut ab homine præstari possit, itaque æternum omitat:

9 Imò etsi diutissimè vixerit, nec viderit sepulchrum.

10 Apparet enim sapientes simul & stultos fatuosque mori atque perire, alii suas relinquentes opes.

11 Cogitant illi quidem suas domos æternas fore, suâque domicilia in alias atque alias ætates duratura, terras ex suis appellantes nominibus.

12 Atqui homines in existimatione non permanent; cùm similes sint bestiis intereuntibus, cùmque hic sit eorum mos.

13 Illorum tamen via nihil aliud quàm stultitia est, eorumque instituto posterius delectantur. Sela.

14 Illi quidem tanquàm pecudes

pecudes mandabuntur Orco, imperante morte, in eosque dominabuntur probi ad matutinum, & eorum species abolenda est, eisque domicilium futurum est Orcus.

13 At meam animam vindicabit ab Orco Deus, quandoquidem me asciscet. Sela.

16 Ne metue, si quis dives sit, domumque multi splendoris habeat.

17 Nam in morte non auferet quicquam, non eum sua sequetur deorsum gloria.

18 Placebat ille quidem sibi in hac vita: & dum tu tibi indulgeas, laudaberis.

19 Deveniet ad majorum suorum genus ad extremum non visurus lumen.

20 Homo, qui in precio est neque sapit, similis est bestiis quæ intereunt.

tustempestate.

4 Vocabit supernè coelos atque terras, ad suos iudicandos.

5 Convocentur ad me pii mei, cum quibus mihi factus ictum est per sacrificium.

6 Tum cœlis ipsis iustitiam ejus ostendentibus, qui Deus iudex sit. Sela.

7 Audi, mi populus, inquiet, dum loquor, Israelita, dum te commonefacio, Deus Deus ego tuus.

8 Non equidem te propter sacrificia tua, propter tuas solidas hostias apud me perpetuandas reprehendam.

9 Non tauros ex tuâ domo, non hircos ex tuis accipiam caulis.

10 Nam mea sunt omnia sylvestria animalia, omnes in mille montibus bestię.

11 Omnes ego montanas volucres recognosco, terrestresque belluæ me penes sunt.

12 Quod si esurirem, non id tibi dicerem, meus cum sit mundus, & quicquid ea continetur.

13 Scilicet aurinâ carne vescar, aut hircinum bibam sanguinem?

14 Sacrifica Deo gratiis agendis, & solve Supremo tua vota.

15 Tum me rerum adversarum tempore invocato: & ego te ita defendam,
ut

MATUT.

PSAL. L.

DEUS deorum Jova dixit se convocaturum orbem terrarum, ab ortu solis ad occasum.

2 Ex Sione cujus perfecta pulchritudo est, Deus extitit:

3 Veniet Deus noster nec filebit, igne ante eum vorante vehementi circunda-

ut tu me honores.

16 Impium autem sic alloquitur Deus: Quorsum tua mea narras instituta, meumque fœdus in ore habes?

17 Cum, disciplinam exorsus, mea dicta post tergum rejicias.

18 Si furem conspexisti, curris cum eo: & cum adulteris habes commercium.

19 Os tuum laxasti ad malum, linguâ fraudes confans.

20 Sedens contra tuum fratrem loqueris de eo detrahens, cum quo tibi communis mater est.

21 Et ista, me dissimulante, faciens, arbitraris me tui fore similem: ego verò coarguam, & te præsentem convincam.

22 Quæso hoc advertite, qui Dei estis immemores, nè corripiam indefensos.

23 Qui gratis agendis sacrificat, is me honorat: hæc viâ qui graditur, huic ego divinam salutem præstabo.

PSAL. LI.

Miserere mei, Deus, pro tua clementia, pro tua singulari misericordia dele meam noxam.

2 Ablue me multum à meo vitio, à meo peccato purga me.

3 Nam meam noxam agnosco, meumque peccatum

mihi semper obversatur.

4 In te solum peccavi, inque tuis oculis hoc flagitium perpetravi, ut dictorum tuorum æquitas, judicii que puritas appareat.

5 Equidem in vitio genitus sum, & in peccato me concepit mea mater.

6 Equidem, Tu veritatem in præcordiis amas, & occultè sapientiam mihi demonstrabis.

7 Expiabis me hyssopo, & purus ero: Ablues me, & ero nive candidior.

8 Nunciabis mihi lætitiā atque voluptatem: ut exultent confusa à Te membra.

9 Abde tuam faciem à meis peccatis, & omnia mea vitia dele.

10 Cor mundum crea mihi, Deus, compositumque spiritum in meo pectore renova.

11 Nè me à tuo conspectu rejice: nève mihi tuum Sanctum Spiritum aufer.

12 Redde mihi tuæ lætitiæ defensionis, & me principali Spiritu sustenta.

13 Docebo peccantes tuas vias, ita ut nocentes tibi reconcilientur.

14 Vindica me à sanguine, Deus, Deus meæ salutis: Mea lingua tuam modulabitur justitiam.

15 Domine, mea labia aperies, & os meum tuam laudem

laudem prædicabit.

16 Non enim sacrificio delectaris, ut id exhibeam : Non Tibi acceptæ sunt victimæ.

17 Divina sacrificia sunt fractus Spiritus : Fractam afflictiâque mentem Tu, Deus, non despicias.

18 Benefac pro tuo favore Sioni : Construe muros Hierosolymæ.

19 Tunc iustis sacrificiis, victimis, & solidâ re divinâ delectabere : tunc immolabuntur ad aram tuam juvenci.

PSAL. LII.

Quid gloriaris in prævè factis, ô ferox ?

2 Dum quotidiana sit Dei clementia.

3 Tu scelera linguâ meditaris, quasi acutâ novaculâ fraudes faciens.

4 Malum quàm bonum mavis, falsa quàm iusta loqui. Sela.

5 Amas omnem orationem temerariam, ô fraudulenta lingua.

6 Quapropter te Deus eruet ad extremum : sublatumque & avulsam ex tabernaculo extirpabit ex terra vivorum. Sela.

7 Hoc viso territi iusti hunc deridebunt.

8 En hominem qui vires

suas in Deo non collocabat : sed, suarum divitiarum copiâ fretus, suâ nitebatur pravitate.

9 At ego quasi virens olea in Dei domo versabor, divinâ fretus clementiâ in omnem ætatem.

10 Te, Deus, hujus rei autorem celebrabo perpetuò, in tuo nomine spem habens, quod piis tuis placebit.

VESPERT.

PSAL. LIII.

Cogitant insani cum suis animis non esse Deum.

2 Adeò nefariis sceleribus corrupti sunt, nullus ut rectè faciat.

3 Deus de cœlo despicit in hominum genus, ut videat an sit aliquis sanus & religiosus.

4 Omnes pari improbitate defleunt, adeò ut non sit qui rectè faciat, ne unus quidem.

5 An non prorsus insaniunt hi malefici, meos tanquàm panem consumentes, neque Deum invocantes ?

6 Ibi expavescebant, ubi non erat timendum, tuorum enim membra oppugnationum discerpit Deus ; te eos scedante, quos Deus abhorreat.

7 Utinam detur ex Sione
salus

salus Israëlitis: Utinam revocet Deus ex captivitate suos!

8 Tunc exultent Jacobæi, gaudeant Israëlita.

PSAL. LIV.

DEUS, per tuum nomen serva me, per tuas vires patrocinare mihi.

2 Deus, audi meas preces, attende verbis oris mei.

3 Nam hostes confurgunt in me, & crudeles meæ neci student, Deum sibi non proponentes. Sela.

4 En Deus mihi succurrit: Deus adest mihi vitam sustentantibus.

5 Malum rependet meis adversariis: Eos tu, Jova, pro fide tua disperde.

6 Ego ultro sacrificabo, tuum tam mite nomen, Jova, celebrans.

7 Me ex omnibus rebus adversis ita eripuit, ut ipse meis oculis pœnas hostium viderim meorum.

PSAL. LV.

Ausculta, Deus, meas preces, & ne Te meæ subtrahe supplicationi.

2 Intende mihi, & concede quod oratione querulâ ac turbulentâ peto.

3 Propter hostium voces, propter impiorum importunitatem, qui comminiscuntur in me crimen, mihi

acerbè adversantes.

4 Cor mihi in pectore trepidat, lethi me terrores incessunt:

5 Timor & pavor invadit, & horror tantus obruit,

6 Ut ita loquar: Utinam alas haberem, ut columba, tuum in tutum avolare.

7 Equidem procul discederem, desertis mansurus in locis. Sela.

8 Maturarem mihi fugam, ut à vento turbinoso & tempestate evaderem.

9 Perde, Domine, divelle linguas eorum: Nam video crudelitatem & discordiam in urbe,

10 Quæ eam per muros dies, noctesque circundant: Versantur in ea crimina & facinora:

11 Versatur inhumanitas, nec abscedit ex ejus vicis dolus atque perfidia.

12 Non hostis in me bachatus est, id potui ferre.

13 Non adversarius meus in me invehebatur, eum potui devitare.

14 Sed tu mei ordinis homo, præcipuus, familiarisque meus.

15 Qui arcana suaviter inter nos communicabamus, qui in sanum conjunctè ventitabamus.

16 Tollat istos mors: Vivi descendant in Tartara: Quandoquidem inter eos in

B b eadem

eadem versantur habitatione
scelera.

17 Ego Deum invocabo,
méque Jova conservabit.

18 Et vesperè & manè &
meridie quiritans orabo, &
meam vocem exaudiet.

19 Vitámque meam inco-
lumem tutabitur à meis op-
pugnatoribus: Tam multi
mihi adsunt.

20 Exaudiet Deus, eós-
que opprimet, is qui manet
æternus, Sela: Quorum nul-
la fiat mutatio, quique Deum
nihil revereantur.

21 Ille quidem iis manus
affert, qui erant cum eo pa-
cati, sua pacta violans.

22 Et in ore dulciora bu-
tyro haben, in corde bellum
gerit, verbis utitur oleo mol-
lioribus, cum sint spicula.

23 Rejice tuum onus in
Jovam, qui te fovebit: Nun-
quàm permissurus justum la-
befactari.

24 Tu verò, Deus, illos
in foveam interitûs detrudes.

25 Homines sanguinarii
& fraudulentum ad ætatis suæ
medium non provehantur:
Cum ego interea Tibi, Jova,
confidam.

homines, assidue acriter im-
pugnantes.

2 Opprimunt adversarii
mei assidue, nam multi me
summâ ope oppugnant.

3 Equidem meis periculo-
sis temporibus tibi confido.

4 In Deo promissa lau-
dabo: in Deo fiduciam ha-
bens, non metuum nè quid
mihi faciant mortales.

5 Assidue meis rationibus
negotium exhibent, suas om-
nes cogitationes in meam
perniciem conferentes.

6 Coeunt, delitescunt,
meos calces observant, sci-
licet meæ necis avidi.

7 An in nequitia sua ha-
bebunt perfugium? Tu illos,
Deus, iratus dejicies.

8 Tu, qui meas vagatio-
nes numeratas habes, refer
meas lacrymas in tuum sac-
culum, hoc est, in tuum com-
mentarium.

9 Ita retrò agentur hostes
mei, invocante me, qui sci-
am à me stare Deum.

10 In Deo promissa lau-
dabo: In Jova promissa
laudabo.

11 In Deo fiduciam ha-
bens, non metuum nè quid
mihi faciant mortales.

12 Tibi, Deus, vota da-
bo, Tibi solvam gratiarum
actiones.

13 Qui meam vitam à
morte, hoc est, meos pedes
à casu sic defenderis, ut in-
grediar

MATUT.

PSAL. LVI.

Miserere mei, Deus:
Nam me opprimunt

grediar coram Deo in luce
vivorum.

PSAL. LVII.

Miserere mei, Deus, mi-
serere mei, Tu, in
quo animi fiduciam habeo,
in cuius alarum umbra fidu-
ciam habeo, dum transit in-
humanitas ista.

2 Invoco Deum supre-
mum, Deum mearum trans-
actorem rerum :

3 De cœlo auxilium mit-
tet, quo me defendat ab in-
juriâ quâ opprimor. Sela.

4 Utetur Deus clementiâ
suâ ac fide: Nam versatur
inter leones vita mea.

5 Jaceo inter incendiari-
um genus hominum, quorum
& dentes spicula sunt atque
sagittæ, & lingua gladius
acutus.

6 Evehere supra cœlos,
Deus, cuius gloria toto patet
orbe terrarum.

7 Rete meis componunt
gressibus, ad meæ vitæ rui-
nam: Cavant ante me scro-
bem, in quam mediam ca-
suri sunt ipsi. Sela.

8 Composito sum animo,
Deus, composito sum animo
ad canendum modulatè.

9 Expergiscere, mea glo-
ria: Expergiscere, nablum
& cithara: Expergiscar pri-
mo mane.

10 Celebrabo Te apud
nationes, Domine, te apud

populos cantabo:

11 Cujus clementia ad
cœlos, cuius fides ad æthram
usque porrigitur.

12 Evehere supra cœlos,
Deus, cuius gloria toto patet
orbe terrarum.

PSAL. LVIII.

VErène certè iusta pro-
nunciatis, senatores?
ex æquo judicatis? o genus
humanum.

2 Imò & animis iniquita-
tes agitis in terris, & ma-
nibus injuriam libratiss.

3 Despectunt impii jam
ab utero: Errant ab alvo
matris falsiloqui.

4 Venenum habent, quale
anguis venenum est; quale
surdæ aspidis, quæ sibi au-
rem obturat;

5 Quæ magi vocem non
audit, divini incantamento-
rum periti.

6 Deus, elide eorum den-
tes in ipsorum ore, leoninos
maxillares evelle, Jova: Dis-
fluant, ut aqua: Sagittasque
suas jaculantes deleantur fun-
ditus.

7 Fiant similes limaci in
limum abeunti, & mulieris
abortus: Neque solem vi-
deant.

8 Quum nondum ollæ
vestræ sentient ardentes spi-
nas, illi tanquàm crudi per
iram vexentur.

9 Lætabitur bonus, viso
B b 2 sup-

supplicio. suâque vestigia in impiorum sanguine lavabit.

10 Atque ita confitebuntur homines bonis esse fructum, Deumque esse qui terras moderetur.

VESPERT.

PSAL. LIX.

Defende me à meis hostibus, mi Deus: Contra meos infestos me protege.

2 Defende me à maleficis, me ab hominibus tuere sanguinariis.

3 Et enim meæ vitæ insidiantur, coeuntes contra me homines prævalidi, nullo meo delicto aut peccato, Jova.

4 Nullo meo vitio concurrunt, seque parant; Tu verò age, mihi obviam veni, & hæc aspice.

5 Expergiscere, Jova, Deus armipotens, Deus Israëlitarum; ad vindicandas gentes omnes, nullâ in quenquam perfidorum, & maleficorum usurus misericordiâ. Sela.

6 Vesperè reversi strepunt ut canes, urbemque circum-eunt,

7 Et heu qualia ore vomunt, gladios habentes in labris, si quis audiat.

8 At tu, Jova, ludes eos, deridens gentes omnes.

9 Tibi vires meas accep-

tas feram, Deo propugnatori meo.

10 Deo erga me suâ clementiâ usuro, Deo mihi in adversarios meos exemplum edituro.

11 Noli eos interimere, nè hoc mei populares obliviscantur: Agita eos tuâ vi, atque deprime, ô propugnator noster Domine.

12 Ob sui scelus oris, ob fuorum dicta labiorum capientur in sua superbia, propterque perjuria & mendacia quæ comminiscuntur. Sela.

13 Confice severè, confice & in nihilum eos redige, ut intelligatur Deum esse inter Jacobidas, dominantem ad ultimas terras. Sela.

14 Et vesperè reversi strepent ut canes; urbemque circumibunt.

15 Ob cibum vagabuntur, & nisi saturati ringentur.

16 Ego verò tuam canam potentiam, tuamque benignitatem maturè resonabo: Qui mihi munimento, per-fugioque fueris in meis periculosis temporibus.

17 Te meam potentiam cantabo, qui Deus sis meus propugnator, Deus erga me clemens.

PSAL. LX.

DEUS, qui nos asper-natus iracundè diffipasti,

pâsti, reconciliare nobis.

2 Tu regionem hanc impressionibus concussisti, medere ejus calamitatibus: Nutat enim.

3 Tuos duritèr tractâsti, tetrum vinum bibere nos cogens.

4 Tui metuentibus præstitisti signum, quo triumphantes utantur propter veritatem tuam.

5 Evaferunt igitur tui dilecti: Defende me istâ dexterâ, mihi exoratus.

6 Promittit Deus in suo sacrario, quæ læter: Dividam Sichemam, vallémque Sochotha dimetiar.

7 Meus est Galiadus, meus Manassès, & Ephraïmus mei capitis firmamentum: Judas meum est imperium.

8 Moabum meum ahenum eluacrum: Ad Idumæum jaciam meum calceamentum: Tu mihi, Palæstina, adorem acclama.

9 Quis me ad urbem sistet munitam? Quis perducet ad Idumæum?

10 Cùm Tu nos, Deus, rejeceris, neque cum nostris proficiscare copiis:

11 Fer nobis auxilium contra periculum: Quando vana est humana tutela.

12 Per Deum fortia patrabimus, eo nostros protegente perduelles.

PSAL. LXI.

EXaudi, Deus, meam querimoniam, attende meis precibus:

2 Qui Te ex ultimis imploro terris, cum animi ægrimonia.

3 Pervehe me in rupem me sublimiorem: Nam Tu fuisti mea fiducia, validâque turris adversus hostem.

4 Manebo in tuo tabernaculo in perpetuum, tuarum fretus alarum præsidio.

5 Tu enim, Deus, mea vota exaudis, tu possessionem das tuum nomen reverentibus.

6 Ætatem ætati regis adjice, ut ejus anni perpetuentur seculis.

7 Habitat æternum apud Deum, sub clementiæ fideique custodia.

8 Ita tuum cantabo nomen in perpetuum, meis votis quotidie solvendis.

MATUT.

PSAL. LXII.

SANE in Deo meus animus acquiescit, à quo Deo mea salus pendet.

2 Sanè is meum numen & salus est, & ejusmodi munimentum, ut nihil admòdum commovear.

3 Quousque in pium
B b 3 quemque

quemque injuriosi eritis?
Peribitis ad unum omnes per-
empti; eritisque tanquam
paries inclinans, tanquam
convulsa maceria.

4 Toti in eo sunt ut, quem
extollet Deus, eum de statu
dejiciant: Falsi sunt studiosi,
ore bene, pectore malè pre-
cantes. Sela.

5 Attamen in Deo acqui-
esce, anime mi: Nam in eo
fita est mea spes.

6 Sanè is meum numen
& salus est, & ejusmodi mu-
nimentum, ut non commo-
vear.

7 In Deo mea salus est
atque gloria: Meæ poten-
tiæ numen, mea fiducia in
Deo est.

8 Ei confidite omni tem-
pore, mortales: Effundite
apud eum vestros affectus,
quia Deus est nostra fiducia.
Sela.

9 Sane adeò vana res est
genus hominum, adeò fri-
volum quiddam est mortale
genus, ut, simul in statera
ponantur, sint ipsâ vanitate
leviores.

10 Ne confidite fraudibus
& rapinis: Ne vos usque
adeò vanos præbete: Opes
si affluent, ne in eas animum
intendite.

11 Unum pronunciat De-
us, id quod ego non semel
audivi, Dei esse potentiam.

12 Tuâmq, Domine,

esse benignitatem, qui pro
suo quemque facto remune-
reris.

PSAL. LXIII.

DEus, qui meus es Deus,
ego Te vigilantè re-
quiro.

2 Te animo fitio, Te ipso
corpore desidero in squalida,
torrida, siticulosâque terra.

3 Te ita in fano contem-
platus sum, ut tuam poten-
tiam & gloriam viderem.

4 Te, nam tua mansue-
tudo est vel vitâ melior, his
labiis commendo:

5 Atque ita dum vivam
collaudabo, manus in tuo
nomine attollens.

6 Equidem mihi adipe
quodammodò, & pingui sa-
tiari videor, dum Te ore
cum labiorum modulatione
laudo.

7 Nonne tui memor fui
in meo cubili, de Te per vi-
gilias cogitans?

8 Nam mihi tu auxilio es,
in cujus alarum umbra ovo.

9 Tibi animo adhæreo,
qui me tuâ dexterâ sustines.

10 Qui verò meæ vitæ
moliuntur exitium, ii ad tel-
luris ima devenient.

11 Ferrique mucrone tru-
cidati, eandem cum vulpibus
sortem subibunt.

12 At rex per Deum læ-
tabitur, per quem quicunque
jurant, gloriaturi sunt, falsi-
loquorum

loquorum oribus obstructis.

PSAL. LXIV.

EXaudi, Deus, orationis
meæ vocem: ab ho-
stili terrore vitam meam
tuere.

2 Subtrahe me improbo-
rum conatui, insultui male-
ficorum.

3 Quia suas linguas ut en-
ses acuunt, dirorum spicula
verborum jaculantes.

4 Ut, ex occulto in ho-
mines integros collineantes,
eos de improvviso figant, nihil
tale metuentes.

5 Confirmant sese ad rem
malam, de abscondendis pe-
dicis consultantes, solliciti nè
quis eas animadvertat.

6 Comminiscuntur iniqua,
quæ excogitata perficiant, &
quidem adhibitis ad id peni-
tissimis cujusque mentis sen-
sibus.

7 Sed eo figet eos telo
Deus, ut inexpectatis percu-
tiantur ictibus.

8 Suis etiam linguis ita
prostermentur, ut quicumque
aspexerint eos habeant de-
spicatu.

9 Quo viso, homines om-
nes Dei prædicabunt opus,
ejusque factum ritè perpen-
dent.

10 Tum boni gaudebunt
in Jova, eique confident:
Omnésque mente probi læ-
tabuntur.

VESPERT.

PSAL. LXV.

TUA, Deus, laus præ-
dicatur in Sione:
Tibi Hirofolyms
persolvetur votum.

2 Ad Te, qui preces ex-
audis, mortales omnes con-
venient.

3 Me quidem vitiorum
negotium superavit: Tu de-
lictâ mea expiato.

4 Beatus quem Tu deligis,
& cooptas: in tuis habita-
tuum porticibus, satiandum
tuæ domûs, tuæ sacræ cellæ,
bonis.

5 Tu nobis mirificâ æqui-
tate indulgebis, Deus nostræ
salutis; qui es omnium terræ
finium, & mari remotorum
fiducia.

6 Qui montes tuâ virtute
constabilis, accinctus fortitu-
dine.

7 Qui pelagi murmur co-
ërces, murmur ejus undarum,
tumultumque populorum.

8 Cujus prodigia formi-
dant, qui usquàm habitant:
Qui & matutini ortum, &
vesperum exhilaras.

9 Qui terram curando,
perpetuandoque, eam mul-
tùm locupletas.

10 Divinus rivus aquâ
plenus est, sic terram curan-
do hominibus frumenta sup-
peditas:

11 Dum fulcos ejus irrigas, & demissis in valles pluviis terram imbre emollis, ejusque germina fecundas:

12 Annum bonis tuis ornas, tuæque nubes stillant ubertatem.

13 Stillabunt in saltuum pascua: Collésque lætitiâ cingentur.

14 Vestita plana pecudibus, & farre valles obductæ hilari cantu personabunt.

PSAL. LXVI.

Sonate Deum, totus orbis: cantate nomini ejus gloriam, laudis ei præstantes honorem.

2 Dicite Deo, ô quàm horrenda sunt tua facta! Tibi, propter magnitudinem tuæ potentia, tui subjiçientur hostes.

3 Te universus orbis terrarum colet, atque cantabit: Tuum nomen cantabit.

4 Adeste, considerate Dei opera, quàm sit erga genus humanum factis mirificus.

5 Mare convertit in siccum: Trajectum est flumen pedibus, nobis ibi eo lætationibus.

6 Quia suâ virtute dominatur æternum, oculis ita gentes speculari, ut se contumaces non efferant. Sela.

7 Commendare, populi, Deum nostrum, ejus laudationis voce personantes.

8 Qui nostras vitâ donat animas, pedes nostros labare non passus.

9 Expertus es Tu quidem nos, Deus: Nos explorasti sicut exploratur argentum.

10 Nos in retia egisti: Nos cruciatu laterum affecisti.

11 Homines imposuisti capitibus nostris: Venimus per ignes & per aquas; & idem nos in ubertatem eduxisti.

12 Veniam in ædem tuam cum victimis, vota mea Tibi persoluturus, quæ labiis promisi meis, quæ ore nuncupavi in meis adversis.

13 Victimam Tibi pingues immolabo, cum arietino suffitu: Offeram tibi cum hircis boves. Sela.

14 Adeste, audite, dum narro, omnes Dei reverentes, quid mihi præstiterit.

15 Eum ore invocavi, & linguâ subvexi.

16 Quòd si cujuspian criminis mihi conscius sim, me non exaudiet Dominus.

17 Atqui exaudivit Deus, ad vocem meâ precatationis intentus.

18 Gratias ago Deo, qui meas preces non repudiavit, neque suam mihi negaverit clementiam.

PSAL. LXVII.

DEus, miserere nostrî, & nobis fave, tuoque nos illustrando vultu nostrî miserere.

2 Ut in terris tua ratio, ut apud omnes gentes tua cognoscatur tutela.

3 Te populi, Deus, celebrent: Te populi celebrent universi.

4 Gaudeant, ovéntque nationes: Tu enim populos ex æquo reges, & nationes moderabere per terras.

5 Te populi, Deus, celebrent: Te populi celebrent universi.

6 Edet suum tum terra proventum: Et Deus nobis Deus favebit noster.

7 Favebit nobis Deus, eúmque omnes terrarum tractus reverebuntur.

MATUT.

PSAL. LXVIII.

EXurgat Deus, dissipentur ejus hostes: Fugiántque ante eum ejus osiores.

2 Ut fumus disjicitur, sic eos Tu dejicies: Et ut liquefcit igni cera, sic à conspectu Dei dispereant impii;

3 Boni verò gestientes gaudeant apud Deum, exhilaratíque fruantur voluptate.

4 Canite Deum, cantate nomen ejus: Extollite eum qui cœlis infidet, & ut equo, vehitur, cujus nomen est Jova: Et apud hunc lætitiæ gestite.

5 Pater est pupillorum, patronus viduarum: Deus in suo sacro domicilio.

6 Deus, qui solitarios domi collocat, compedibus vinctos educit: Cùm interim rebellatores fiticulosa loca incolant.

7 Deus, cùm tuo populo præires, cùm per solitudinem incederes: Sela.

8 Terra contremiscebat, ipsique cœli fluebant ad Dei præsentiam: Quemadmodum tremuit iste Sinai ad Dei, Israelitarum Dei, præsentiam.

9 Tu pluvia magnifice tuum, Deus, patrimonium conspergebas, fessumque recreabas.

10 Illic tuæ habitabunt copiae, Te, Deus, (quæ tua bonitas est) inopibus prospiciente.

11 Suppeditabat Dominus argumentum, exercitúsque prædicantium erat numerosus:

12 Cessêre, cessêre coriarum reges, & domi resides spolia diviserunt.

13 Etiam si jacueritis inter ollas, eritis posthac ut alæ columbæ, argento obductæ cui

cui sunt plumæ in aurum vi-
rentes.

14 Quum illorum causâ
reges Omnipotens profliga-
ret, nivoso Salmone erant
candidiores.

15 Mons Dei *fertilis* est
ut Basan: Ut Basan tumidus.

16 Cur insolescitis, mon-
tes tumidi? Hic est Dei
mons, in quo amat habitare,
quémque ipse Jova incolet
in perpetuum.

17 Jovæ quadrigæ sunt
bis dena millia, multiplicia
angelorum millia: Et in iis
est Dominus ut in fano Si-
naiensi.

18 Ascendens in sublime
captivam fecisti captivorum
multitudinem, accepisti dona
distribuenda inter homines
& quidem etiam contumaces,
ut Jova Deus inter eos per-
maneat.

19 Laudetur Dominus in-
diès, nostræ Deus salutis, in
nos quotidie munificus. Sela.

20 Deus nobis Deus est
ad salutem: A Jova Domi-
no morte liberamur.

21 Sanè Deus caput trun-
cabit hostium ejus, verticem
comatum versantium in suis
criminibus.

22 Dixit Dominus, retra-
ham meos velut ex Basan:
Meos retraham velut olim ex
pelagi gurgitibus.

23 Ut & tu tuos in hostium
sanguine pedes, & tui canes

eodem linguam lavent.

24 Spectatur tuus incef-
sus, Deus, incessus mei Dei,
mei Regis in fano.

25 Præeuntibus cantori-
bus, sequentibus fidicinibus,
in medio pulfantibus tympa-
na puellis.

26 Collaudate Deum Do-
minum, Israelitæ, gregatim;
idque ex animo.

27 Princeps adest pusillus
Benjamin, & Judæi proceres
in primis, proceres Zabulo-
nii, proceres Nephthalenses.

28 Constituit tuam Deus
tuus potentiam: Confirma,
Deus, quod nobis fecisti.

29 Ob tuum sanum tibi
Hierosolymis: Ita tibi mu-
nera reges afferent.

30 Fusâ hastatorum cater-
vâ, & multitudine robusto-
rum, *qui sunt quasi tauri*, in-
ter populorum vitulos ita dis-
sipata ut cum fragmentis ar-
genti veniant suppliciter:
Populisque certandi cupidis
profligatis.

31 Advenient ex Ægypto
optimates: Æthiopumque
terra manus suas Deo pro-
tendit.

32 Terrestria regna, ca-
nite Deum: Cantate Domi-
num. Sela.

33 Qui cœlos, qui anti-
quos cœlos, infidet, vehe-
mentem suâ voce sonitum
daturus.

34 Tribuite Deo poten-
tiam

tiam in Israëlitas: Ejus magnificentia est in nubibus, & in æthere potentia.

35 O Deus, in tuo mirificus es sacrario: Deus Israëlitarum es; potentiam, viréque suo dabit populo; *propterea benedictus sit Deus.*

VESPERT.

PSAL. LXIX.

Conserva me, Deus, in aqua de vita periclitantem.

2 Demergor in tantam paludis voraginem, ut nullum sit fundum; Venio in tantam aquæ profunditatem, ut fluctibus obruar.

3 Mihi & guttur clamanti lassitudine raucum est, & oculi Deum meum suspicendo deficiunt.

Qui me oderunt immérité plures sunt quàm mei capitis capilli: Qui mihi infensi injuriâ me succidere conantur prævaluerunt.

5 Quæ non rapui, ea respondi: Deus, Tu scis me non esse in vitio, neque te mea latent crimina.

6 Ne in me pudeat eos, qui in Te spem habent, Domine Jova armipotens: Ne ignominiâ afficiantur in me tui cupidi, Deus Israëlitarum.

7 Nam tuâ causâ infamiam sustineo, faciem ignominiâ tectam habens.

8 Alienus & extraneus mei habeor fratribus, eâdem mecum matre natis.

9 Quoniam tuæ domûs studio conficior, tuorûmque conviciatorum conviciis impetor.

10 Quódque me flebiliter jejuniis affligo, hoc mihi probro datur.

11 Et, dum centone pro veste utor, sum eis dictorio.

12 De me fabulantur in curia sedentes, & cantilenas habent inter pocula.

13 At ego à Te precibus, Jova, contendo tempore accepto.

14 Me exaudi, Deus, pro tua singulari clementia: *Mibique*, quæ tuæ tutelæ fides est, *exoreris.*

15 Eripe me ex luto, nè summergar: Liberer à meis osoribus, ex aquæ profunditate

16 Nè me fluctus obruat aquæ: Nè gurges hauriat: Nè hiatu absorbeat vorago.

17 Exaudi me, Jova, pro tua tam benigna clementia: Pro tam præstanti humanitate respice me.

18 Nève me tuum avversare, qui sum in periculo: Propera exaudire me.

19 Accede ad vitam meam vindicandam, me propter hostes meos redime.

20 Tu meum probrum, pudorem, & ignominiam novisti,

visti, habes omnes adversarios meos in conspectu.

21 Cor mihi probro reputatur: anxius expecto commiserationem, quæ nulla est: Consolationem, quam nullam adipiscor.

22 Quin mihi pro cibo fel, & sitienti acetum porrigunt bibendum.

23 Sit eis apposita mensa laqueus, & perniciosa quæque detrimentosa.

24 Caligent oculis, nè videant; eisque latera jugiter obtunde.

25 Effunde in eos tuam bilem, & eos ardenti irâ opprime.

26 Fiat eorum habitatio deserta, nemine in eorum domiciliis habitante.

27 Quandoquidè quem tu cecidisti insectantur, sauciorum tuorum dolorem adaugentes.

28 Eorum vitia vitiis accumula, nève in tuam veniant justitiam.

29 Deleantur ex libro vivorum, neque justis ascribantur.

30 Me verò inopem & ægrum tua, Deus, proteget tutela.

31 Laudabo Dei nomen carmine, eum gratiis agendis magnificans.

32 Id quod erit Jovæ gratius, quàm taurus cornutus, cornipes.

33 Hoc viso lætabuntur inopes: Este Dei studiosi & vestrà mente vivetis.

34 Exaudit enim pauperes Jova, victos suos non contemnens.

35 Eum cœli atque terræ, eum maria, quæque in eis moventur omnia collaudabunt.

36 Siquidè Deus Sionem conservabit, urbèsque Judææ construet, ut ea incolatur & possideatur.

37 Eàmque tenebit ejus cultorum progenies, & ejus amatores nominis habitabunt.

PSAL. LXX.

DEUS, ad me defendendum, Jova, ad mihi subveniendum festina.

2 Turpiter frustrentur quæ meæ neci student: Fœde retrò cedant mei malevoli.

3 Auferant hoc impudentiæ suæ præmium, ut vertantur, qui discedant, Oho, oho.

4 Exultent & lætentur in Te omnes tui studiosi, semperque discedant magnificandum esse Deum amatores tuæ tutelæ.

5 Mihi verò inopi & pauperi, Deus, propere:

6 Tu meus es propugnator atque liberator: O Domine, diù ne moreris.

MATUT.

PSAL. LXXI.

TIBI, Domine, confisus sum, ne frustrer unquam: Pro tua iustitia defende & libera me: Præbe mihi aurem sic ut me conserves.

2 Esto mihi pro firma rupe, in quam me semper recipiam: Tu me mandavisti conservandum, mihi enim rupis & arcis es loco.

3 Mi Deus, libera me ab impiorum manu, ab iniquorum atque sævorum manu.

4 Nam tu mea spes es, Domine Deus, mea jam à teneris fiducia.

5 Te nixus sum jam ab utero: Tu me ex meæ parentis ventre extraxisti: in te mea perpetuatur laudatio.

6 Equidè multis sum quasi portentum quoddam: Sed tu mihi firma fidentia es.

7 Tuis plenum laudibus os habeam: ut gloriam tuam & honorem continenter prædicando celebrem.

8 Ne me rejice tempore senectutis: ne me viribus effœtum desere.

9 Etenim contra mē deliberrant hostes mei, quique meam vitam captant unā consilium capiunt, dicentes: Deus eum deseruit, persequendus est, & capiendus,

quippe quem nullus defendit: Deus, noli à me abesse; mi Deus, ad mihi succurrendum festina

11 Pudore conficiantur meæ vitæ adversarii; infamiâ & turpitudine cooperiantur, qui meo malo student.

12 Ego vero, spem perpetuò fovens, ad tuas tot laudes addam.

13 Ore tuam assidue iustitiam, & victorias exponam, quarum ignoro numerum.

14 Incedam Domini Jovæ viribus fretus: tui solius iustitiam commemorans.

15 Deus, tu me à pueris docuisti, tua igitur tot miracula prædicabo.

16 Ne ad senectam quidem & canos, Deus, me desere, dum tuum brachium huic ætati, dum tuam futuris omnibus prædico virtutem:

17 Et arduam, ô Deus, iustitiam; qui Deus tam magna facis ut sis incomparabilis.

18 Qui, cum mihi multa exhibuisses adversa atque tristia, mihi vitam reconciliatus defenderis: qui me ex ima tellure reconciliatus extraxeris.

19 Qui meam amplificaveris magnitudinem: qui me, pacatior factus, recreaveris.

20 Ego quoque te instrumento nabo, tuam fidem celebrabo, mi Deus; Te cithara cantabo, ô auguste Israelitarum.

21 Te ovantibus cantabo
labris, atque animo, quem
redemeris.

22 Nec non linguâ tuam
totos dies meditabor justi-
tiam, quòd turpiter offende-
rint, qui mihi malum molie-
bantur.

PSAL. LXXII.

DEUS jura tua regi, ju-
stitiam tuam regis filio
da.

2 Populum tuum ex æquo
tum judicabit, eritque pau-
peribus præsidio.

3 Ferent montes pacem
populo, & colles justitiam.

4 Hominibus patrocina-
bitur inopibus, Tuebitur ge-
nus pauperum fraudatores
attenuans.

5 Atque ita dum sol, &
diutius quàm luna durabit,
æternis timebere seculis.

6 Erit quasi descendens in
detonsa prata pluvia, ut
terram irrorans imber.

7 Florebunt ejus tempore
boni multaque pax donèc
desinat esse luna.

8 Imperabitque ab altero
mari ad alterum, a flumine
ad extremum terræ.

9 Ei sylvani succumbent,
ejusque hostes lingent pul-
verem.

10 Ei Tharsis, insularum-
que reges munera pensita-
bunt: Ei Arabes, Sabæique
stipendium afferent.

11 Eumque colent omnes
reges, omnes ei gentes ser-
vient.

72 Liberabit enim con-
querentes pauperes, & de-
fensore carentes inopes.

13 Tenuis miserabitur &
egenos, pauperumque vitam
tuebitur.

14 Eos à fraude & injuria
vindicans, & eorum san-
guinem in pretio habendo.

15 Et vivet, & ei dabitur
de auro Arabico: Assiduus
precibus invocatus, laudibus
quotidianis celebrabitur.

16 Erunt manipuli fru-
menti in terra, in montano
vertice: Commovebit se ut
Libanus fructus ejus, proger-
minabitque in civitate, terre-
strium herbarum more.

17 Erit nomen ejus in
perpetuum: Quamdiu sol
manebit, ejus fama propa-
gabitur; In eoque sibi pla-
cebunt omnes gentes, eum
beatum ferentes.

18 Laudetur Jova Deus
Israelitarum, Deus solus mi-
rificus.

19 Laudetur & ejus glo-
riosum nomen in æternum,
ejusque gloriæ repleatur uni-
versus orbis terrarum: Etiam
atque etiam.

VESPERT.

PSAL. LXXIII.

EST quidem bonus Israelitis Deus, mente puris.

2 Verum ego ferè pedibus deflexi, gressu propemodum labefactato.

3 Quod indignarer in vectores, res impiorum prosperas animadvertens.

4 Non sunt enim necessitates, quæ eos enecent: Sed vigent, valentque.

5 Aliorum more laboribus non agitantur, neque cum cæteris clades patiuntur.

6 Itaque superbiam torquati, iniustitiæ amictu palliantur.

7 Eis oculi præ obesitate prominent, animi vota superant.

8 Corruptunt alios atrociora loquentes facinora: Celsissimo ingerunt convicia.

9 Nam ore cælos attingunt, suamque linguam peragrant terras.

10 Propterea se convertit populus ad eos: Ex quo quæstum non exiguum constat.

11 Phy, inquit illi, unde hæc intelligeret Deus? Scilicet horum cognitionem habebit Supremus?

12 En hi sunt impii, in hac vita fortunati, hi opes consequuntur: Tum dixi,

Næ ego frustrà & mentem meam expurgavi, & manus innocentiae perlui.

13 Quotidianis laboravi calamitatibus, assiduamque pertuli supplicia.

14 Parum absuit quin, eorum in modum argumentatus, injuriam fecissem tuorum filiorum generi.

15 Itaque hoc mihi perspicere conanti videbatur arduum.

16 Donec ingressus in Dei sanctuarium consideravi illorum exitum:

17 Enimverò tu inlubrico collocatos, dejicis in exitium:

18 O quam repentinam deleticalamitate, horribili modo conficiuntur!

19 Ut somnium evanescit expergestis, sic Tu eorum imaginem, Jova, in civitate abolebis.

20 Sic mihi cor erat in fermento meique renes extimulabantur:

21 Adeo apud te bardus & imperitus, adeoque brutus eram.

22 Cum apud te eam semper conditione sim, ut tu me, dexteram meam prehensum,

23 Tuo consilio ducas, deinde ad honorem cooptes.

24 Ecquem, excepto Te, vel in cælis habeo, vel in terris, quem adamem?

25 Deficiat licet corpus, corque meum, mei cordis

numen, meaque conditio,
Deus est in perpetuum.

26 Nam certè perituri
sunt, qui à Te recedunt :
Perdes omnes, qui à Te me-
retricio more deficiunt.

27 Mihi verò suavis cum
Deo familiaritas est, fidu-
ciam in Te, Domine Jova,
collocatam habenti, tuis tot
operibus enarrandis in por-
tis filiae Sion.

PSAL. LXXIV.

CUR, ô Deus, nos tam-
diù repudias ? Cur tan-
tâ irâ in oves tuorum pascu-
orum exarastisti ?

2 Memor sis civitatis tuæ,
quam olim redemptam com-
parastisti.

3 Memento nationis tui
patrimonii, & montis illius
Sionis, quem tibi domicilium
posuisti.

4 Incede sublimis, ad e-
vertendos funditus omnes
sacro nocentes hostes.

5 Perstrepunt tui perduel-
les, positis suis signis, hoc est,
trophæis, in mediis tuis curiis.

6 Ita ut videantur in densas
arbores altè secures immitti.

7 Jámque ejus valvas bi-
pennibus simul, & malleis
démoliti,

8 Injecerunt ignem in tu-
um sacrarium, humi polluto
tui nominis tabernaculo.

9 Et habentes in animo
ea semel depopulari, cre-

mârunt omnes Dei curias
in hac regione.

10 Signa nostra non vide-
mus : Non jam vates, non
nobis adest qui sciat quous-
que duratura sint hæc.

11 Quousque tandem, ô
Deus, conviciabuntur adver-
sarii, quamdiu proscindent
hostes nomen tuum ?

12 Cur istam tuam aver-
tis manum ? Cur dexteram
intra sinum tuum contrahis
quò minùs pareant hostes ?

13 Cùm sit jam olim
Deus rex noster, victoriarum
per terras autor.

14 Tu, divulso istâ po-
tentiâ mari, capita cetorum
in aquis perfregisti.

15 Tu dissectis balæne
capitibus, eam sylvanorum
populo dedisti ad pastum.

16 Tu fontem, fluménque
è rupe prævalida expressisti :
Tu vehementia exsiccavisti
flumina.

17 Tua dies, ipsa tua nox
est : Tu lucem, solémque
condidisti.

18 Tu omnes terrarum
statuisti terminos : Æstatem
Tu, hiemémque creavisti.

19 Memineris hujus tam
contumeliosi hostis, ô Jova,
& insanorum hominum tu-
um nomen proscindentium.

20 Ne prode cœtui ho-
stium vitam tuæ turturis :
Noli perpetuò gregis inopum
tuorum esse immemor.

21 Specta

21 Specta fœdus, quandoquidẽ tenebricosæ sunt omnes terræ, & refertæ domiciliis injustitiæ.

22 Effice ne turpitèr abeant tenues, ut inopes & pauperes nomen tuum laudent.

23 Agedum, Deus, age tuam causam: Memento ignominia, quâ te quotidie afficiunt infani.

24 Ne immemor esto vocis adversariorum, tumultus infestorum tuorum crescentis affiduè.

MATUT.

PSAL LXXV.

Agimus tibi gratias, Deus, tibi gratias agimus.

2 Præfens adesse tuum nomen, tua narrant miracula.

3 Cum cœtum *mibi assignatum* adeptus fuero, equidẽ ex æquo judicabo.

4 Dissolvitur & tellus & omnes ejus incolæ, cujus ego constabilivi columnas. Sela.

5 Edixi vefani, Ne insanite: et impiis, Ne cornu efferte.

6 Ne tam altè istud efferte cornu, loquentes cervice præfractâ.

7 Nam nec ab ortu occasûve, nec à meridie proficitur excellentia.

8 Sed rerum Deus arbiter hunc deprimit, illum extollit.

9 Habet enim in manu Jova calicem vino rubente turbidoque plenum, unde ille quidẽ ita effundet.

10 Ut ejus expressam faciem bibant, exugantque omnes terrarum impii.

11 At ego Jacobidarum Deum in æternum cantans prædicabo.

12 Et impiorum omnia rumpam cornua, bonorum cornibus extollendis.

PSAL. LXXVI.

Notus est in Judæa Deus, magni apud Israëlitas nominis.

2 Estque in Solymis ejus tentorium, & in Sione domicilium.

3 Ibi fregit arcuum spicula, & clypeos, & enses, & bellum. Sela.

4 Tu clarior es & generosior, quàm sunt montani prædones.

5 Direpti sunt magnanimi suo somno sopiti: Omnesque manu fortes nihil *viri* invenerunt.

6 Ad tuas, Deus Jacobi-darum, minas consopiti sunt & quadrigarii & equi.

7 Tu, Tu adeo terribilis es, ut ante te, quodcumque irasceris, stare quis possit?

8 Te de cœlo sententiam pronunciante, tellus ipsa ter-rita quievit,

9 Insurgente ad judicium

Deo, ad defendendos omnes terrarum inopes. Sela.

10 Nam Tibi rabies hominum laudi erit: Eorūque furorem Tu præcludes.

11 Vovete, & vota solve Jovæ Deo vestro omnes ejus necessarii: Afferte munera terribili.

12 Qui potentibus præcludit spiritum, formidabilis regibus terrarum.

PSAL. LXXVII.

INvocatus voce meâ Deus, meâ voce invocatus Deus mihi auscultabit.

2 Cū essem in angustiis Dominum oravi, suppurante noctu meo vulnere sine intermissione, animo meo consolationem respuente.

3 Memor ero Dei mœrore oppressus: Animoque sese cruciante apud ipsum querar.

4 Tu meorum custodiam oculorum agis, concutior ita ut non possim eloqui.

5 Sed præteritum tempus, præscos annos reputans,

6 Relegebam meam cantilenam; noctu cum mente mea cogitabundus, animo hunc in modum sciscitante:

7 Adeone in perpetuum aspernatur Dominus, ut deinceps fauturus non sit?

8 Prorsumne finita est ejus clementia? desieruntne ejus promissa in omnia secula?

9 Oblitusne facilitatem Deus, misericordiam suam præ iracundia cohibebit? Sela.

10 Tandem cogitabam, hæc mea est infirmitas, at sperabo esse vicissitudinem dexteræ Supremi.

11 Memoriam repetam Jovæ naturam, relegendis tuis præscis miraculis.

12 Tuâque tot facinora recogitans, de tuo sic ratio-cinabor ingenio:

13 Tu, Deus, Te sanctè geris. Cui Deo nostro quis par Deus est?

14 Tu mirificè, Deus, tuam apud populos ostendisti potentiam.

15 Dum tuos potentèr vindicasti, Jacobi, Josephique posteros. Sela.

16 Viderunt aquæ Te, Deus, viderunt aquæ trepidantes, cohorrentibus ipsis fluctibus.

17 Cū quidem nubes a- quis manarent: Nubila fragorem ederent, tua tela ferrentur:

18 Tuum in æthere tonitru sonaret, fulgura corusarent per mundum, tellus tremefacta cohorresceret.

19 Tu, per mare mensus iter, per vastas ingressus aquas, tuis non extantibus vestigiis.

20 Tuos tanquam oves per Mosem & Aharonem duxisti.

VE SPERT.

VESPERT.

PSAL. LXXVIII.

A Udite, mei populares, meam disciplinam, præbete aures orationi meæ.

2 Aperiam os meum in sententiam, antiqua eloquens ænigmata,

3 Quæ auditione didicimus, narrantibus nostris patribus.

4 Ne celaremus eorum prognatos, enarrandis posterorum generi Jovæ laudibus, potentiae & editis miraculis.

5 Sanxit enim apud Jacobæos oraculum, legemque tulit apud Israëlitas, quæ præcepit majoribus nostris, ut ea suis natis declararent.

6 Quæ sciat posteritas quique procreandi succedent:

7 Eo scilicet consilio ut, quum adoleverint, suis porro natis enarrent;

8 Ut suam in Deo spem collocent, divinique moris haud immemores, ejus præcepta tueantur:

9 Neque sint quales eorum majores, natio degener atque contumax: Natio vecors, & animi erga Deum infidi:

10 Ephraimitæ, armati sagittarii, terga verterunt tempore dimicandi.

11 Non conservavêre Dei

foedus, ex ejus lege vivere recusantes.

12 Ejusque morum immemores & miraculorum, quæ eis exhibuerat.

13 Mira quidem apud nostros majores fecit, in terra Ægypti: Scilicet in planitie Soan.

14 Eos mare partitus traduxit, aquis quasi in acervum congestis.

15 Et per nubem interdiu, totasque noctes per lumen ignis duxit.

16 Tum disclusis in solitudine cautibus, undas eis assatim dedit ad bibendum.

17 Et prolectis ex rupelaticibus, demisit tanquam flumina aquas.

18 At illi in eum peccare, Supremum irritare in desertis perrexerunt,

19 Deumque animis tentarunt cibum ad victum postulando,

20 Et, Deo obloquentes ita dixerunt: Nunquid poterit Deus mensam in solitudine instruere?

21 Esto, caute percussit, manatque lympha, & exundant flumina: Num & panem suppeditare poterit, aut carnis copiam suis facere?

22 Itaque eâ re auditâ indignato Jovâ, exarsit in Jacobidas ignis, & in Israëlitas sævitum est.

23 Qui, Deo diffisi ejus tutelæ

tutelæ non confidissent.

24 Ergo ille sublimi imperavit ætheri, apertisque cœli foribus,

25 Eis Mannam ad vescendum depluit, & cœleste dedit frumentum.

26 Ita panem Angelorum comederunt homines, missis eis ab illo commeatu ad satietatem.

27 Tum, actis per cœlum Euro, immissoque vi suâ Austro,

28 Pluit eis carnes pulvere crebriores, alatas aves marinis numerosiores arenis,

29 Quas in media eorum castra injecit, circum eorum tabernacula :

30 Ita vescentes sese ingurgitabant, ab illo quæ concupiverant, adepti : Nec desiderio suo sunt fraudati.

31 Eos autem, adhuc sumum in ore cibum habentes, aggressa Dei ira gravis, eorum unctissimos quosque interfecit, & Israëlitarum lectissimos edomuit.

32 At cum sic quoque peccare pergerent, non adjacentes ejus miraculis fidem,

33 Ille eorum ævum celeriter, eorum annos perneciter consumpsit.

34 Illos autem eo interficiente, eum requirebant, Deoque resipiscentes invigilabant :

35 Recordantes Deum

esse ipsorum numen, Deum supremum ipsorum vindicem :

36 At ore tantum eum fallebant, & linguâ ei mentiebantur :

37 Non bene erga eum animati, neque in ejus credere fideles :

38 Ipse tamen exorabilis, datâ veniâ, eos non perdebatur :

39 Sæpè enim iram suam coërcuit, nec omnem suam bilem in eos effudit :

40 Memor eos carnem esse, spiritu abeunte, neque redeunte.

41 Quoties eum in solitudine irritârunt ? Quoties eam in desertis negotium facesserunt ?

42 Et iteratò Deum tentaverunt, angusto Israëlitarum præscribentes ?

43 Immemores ejus manûs, tum cum eos ex periculis vindicâret.

44 Qui sua in Ægypto ostenta, in agro Soan prodigia ediderat.

45 Eorumque verterat amnes in sanguinem, ita ut flumina non biberentur.

46 Immiserat eis & insecta, quæ eos conficerent, & ranas quæ pervassarent.

47 Et bruchis fruges eorum, & locustis laborem addiderat.

48 Et grandine vites, & imbre

imbre congelatiato peremerat sycomoros.

49 Et eorum veterina grandini, & pecora presteribus exposuerat.

50 Usus erat in eos iræ suæ fervore, indignatione, severitate, & asperitate, operâ malorum angelorum.

51 Laxaverat in eos iræ suæ impetum, & nihil parcens quod minus eorum animas neci dederet, eorum vitam pesti addixerat.

52 Omniâque in Ægypto primogenita, primordia virilitatis in Chamæis domiciliis occiderat.

53 Et deportatos indè suos tanquam oves, veluti gregem per deserta deduxerat.

54 Atque imperterritos tuto perduxerat, eorum hostibus mari obrutis.

55 Et in suos sacros fines adduxerat, in montem illum suâ dexterâ quæsitum.

56 Exactisque eorum gratiâ gentibus, Israëlitis tribus in illarum collocaverat domiciliis, hereditate sorte eis distributâ.

57 At illi summum Deum tentando exasperarunt, ejus monita non conservantes.

58 Retróque cedentes prævaricati sunt, ut ipsorum majores: Inversi, ut fallax arcus.

59 Et eum excelsis suis sacellis irritarunt, suisque si-

mulachris incenderunt.

60 Quo audito indignatus Deus, & ab Israëlitis magnoperè abhorrens,

61 Siluntis tentorium deseruit, quod tabernaculum apud homines collocaverat.

62 Suamque potentiam captivitati, suum decus hostili exposuit manui.

63 Et ferro suos objecit, indignatus in suum patrimonium.

64 Eorum & juvenes igne confecti sunt, & virgines innuptæ manserunt.

65 Sacerdotes occubuerunt ferro: Nec viduis defletum sunt.

66 Ac quasi ex somno excitus Dominus, velut heros præ vino jubilans,

67 Hostium suorum terga cecidit, æternam eis imponens ignominiam.

68 Et, repudiato Josephidarum tabernaculo, improbatâque Ephraïmitarum tribu,

69 Delegit tribum Judæam, montem Sionem sibi dilectum.

70 Et suum quàm magnifice sacrarium extruxit, in terra à se fundata in æternum.

71 Delectumque suum Davidem à caulibus accersivit.

72 Atque ab agendis sceleris abduxit, ad regendos suos Jacobæos, suumque patrimonium Israëlitas.

tutelæ non confidissent.

24 Ergo ille sublimi imperavit ætheri, apertisque cœli foribus,

25 Eis Mannam ad vescendum depluit, & cœleste dedit frumentum.

26 Ita panem Angelorum comederunt homines, missio eis ab illo commeatu ad satietatem.

27 Tum, acto per cœlum Euro, immissoque vi suâ Austro,

28 Pluit eis carnes pulvere crebriores, alas aves marinis numerosiores arenis,

29 Quas in media eorum castra iniecit, circum eorum tabernacula :

30 Ita vescentes sese ingurgitabant, ab illo quæ concupiverant, adepti : Nec desiderio suo sunt fraudati.

31 Eos autem, adhuc suum in ore cibum habentes, aggressa Dei ira gravis, eorum unctissimos quosque interfecit, & Israëlitarum lectissimos edomuit.

32 At cum sic quoque peccare pergerent, non adjacentes ejus miraculis fidem,

33 Ille eorum ævum celeriter, eorum annos perniciousè consumpsit.

34 Illos autem eo interficiente, eum requirebant, Deoque resipiscentes invigilabant :

35 Recordantes Deum

esse ipsorum numen, Deum supremum ipsorum vindicem :

36 At ore tantum eum fallebant, & linguâ ei mentiebantur :

37 Non bene erga eum animati, neque in ejus scedere fideles :

38 Ipse tamen exorabilis, datâ veniâ, eos non perdebatur :

39 Sæpè enim iram suam coërcuit, nec omnem suam bilem in eos effudit :

40 Memor eos carnem esse, spiritu abeunte, neque redeunte.

41 Quoties eum in solitudine irritârunt ? Quoties ei in desertis negotium facesserunt ?

42 Et iteratò Deum tentaverunt, Augusto Israëlitarum præscribentes ?

43 Immemores ejus manûs, tum cum eos ex periculis vindicârat.

44 Qui sua in Ægypto ostenta, in agro Soan prodigia ediderat.

45 Eorumque verterat amnes in sanguinem, ita ut flumina non biberentur.

46 Immiserat eis & insecta, quæ eos conficerent, & ranas quæ pervasarent.

47 Et bruchis fruges eorum, & locustis laborem addiderat.

48 Et grandine vites, & imbre

imbre congelatiato peremerat sycomoros.

49 Et eorum veterina grandini, & pecora presteribus exposuerat.

50 Usus erat in eos iræ suæ fervore, indignatione, severitate, & asperitate, operâ malorum angelorum.

51 Laxaverat in eos iræ suæ impetum, & nihil parcens quò minùs eorum animas neci dederet, eorum vitam pesti addixerat.

52 Omniâque in Ægypto primogenita, primordia virilitatis in Chamæis domiciliis occiderat.

53 Et deportatos indè suos tanquam oves, veluti gregem per deserta deduxerat.

54 Atque imperterritos tuto perduxerat, eorum hostibus mari obrutis.

55 Et in suos sacros fines adduxerat, in montem illum suâ dexterâ quæsitum.

56 Exactisque eorum gratiâ gentibus, Israëlitas tribus in illarum collocaverat domiciliis, hereditate sorte eis distributâ.

57 At illi summum Deum tentando exasperarunt, ejus monita non conservantes.

58 Retróque cedentes prævaricati sunt, ut ipsorum majores: Inversî, ut fallax arcus.

59 Et eum excelsis suis sacellis irritarunt, suisque si-

mulachris incenderunt.

60 Quo audito indignatus Deus, & ab Israëlitis magnoperè abhorrens,

61 Siluntis tentorium deseruit, quod tabernaculum apud homines collocaverat.

62 Suamque potentiam captivitati, suum decus hostili exposuit manui.

63 Et ferro suos objecit, indignatus in suum patrimonium.

64 Eorum & juvenes igne confecti sunt, & virgines innuptæ manserunt.

65 Sacerdotes occubuerunt ferro: Nec viduis defleti sunt.

66 Ac quasi ex somno excitus Dominus, velut heros præ vino jubilans,

67 Hostium suorum terga cecidit, æternam eis impo-nens ignominiam.

68 Et, repudiato Josephidarum tabernaculo, improbatâque Ephraïmitarum tribu,

69 Delegit tribum Judæam, montem Sionem sibi dilectum.

70 Et suum quàm magnificè sacrarium extruxit, in terra à se fundata in æternum.

71 Delectumque suum Davidem à caulis accersivit.

72 Atque ab agendis scetis abduxit, ad regendos suos Jacobæos, suumque patrimonium Israëlitas.

73 Quos ille sincerâ mente, peritisque manibus pavit atque potenter duxit.

MATUT.

PSAL. LXXIX.

O DEUS, gentes tuum aggressæ patrimonium, polluunt tuum sacrum fanum, Hierosolymam redigentes in ruderâ.

2 Tuorum cadavera cultorum volucris aëriis, tuorum corpora piorum bestiis obijciunt comedenda terrestribus.

3 Effundunt eorum sanguinis undas circum Hierosolymam, sepeliente nemine.

4 Sumus vicinis nostris ostentui, finitimis derisui & ludibrio.

5 Quousque tandem sævies, Jova, isto impetu quasi igne exardescens?

6 Effunde bilem istam in gentes ignaras Tui: In regna quæ tuum non invocant nomen.

7 Nam consumpti sunt Jacobidæ, eorum habitatione vastatâ.

8 Noli in nos animadvertere præterita commissa: Propera in nos uti tuâ misericordiâ, nam valdè sumus attenuati.

9 Succurre nobis, Deus, nostræ salutis, tui nominis gloriæ causâ: Nosque libera, & nostris peccatis veniam da, tui nominis gratiâ.

10 Quid dicerent Gentes, Ubinàm est illorum Deus?

11 Ultio effusi tuorum sanguinis in nostris oculis apud Gentes cernatur.

12 Veniat in tuum conspectum gemitus victorum: Pro tui magnitudine lacerati conserva eos qui sunt morti destinati.

13 Nostrisque vicinis in finem septuplo repende ignominiam, quam tibi, Jova, inurunt.

14 Nos verò tuus populus, & oves tui pascui, Te in omnem seculorum perpetuitatem, tuas enarrando laudes, concelebrabimus.

PSAL. LXXX.

O Pastor Israëlitarum, ausculta, qui Josephæos agis, ut oves: Cherubis insidens affulge

2 Apud Ephraïmitas, Benjamitas, & Manassenses excita tuam fortitudinem, & nobis suppetias veni.

3 Deus, reconcilia nos, tuoque vultu collustra, & salvi erimus.

4 Jova Deus armipotens, quem ad finem succensebis tuis precantibus?

5 Quos tergeminarum cibo,

cibo, potúque lacrymarum pascis.

6 Tu nos finitimis certamen exposuisti, nostris deridendos hostibus.

7 Deus armipotens, reconcilia nos, tuóque vultu collustra, & salvi erimus.

8 Vineam ex Ægypto transtulisti, quam exactis gentibus plantasti.

9 Eíque ita purgavisti solum, ut, actis radicibus, repleverit terram:

10 Et umbrâ montes operuerit, ramis divinas æquantibus cedros:

11 Suosque palmites ad mare, sua sarménta ad flumen usque distenderit.

12 Cur ejus diruisti sepe, ut ab omnibus carpatur viatoribus?

13 Ut ab apris sylvestribus devastetur, ut depascatur à feris?

14 Deus armipotens, reconciliare, quæso: Aspice de coelis, & hanc vineam respice atque cura:

15 Vitiarium, tua quod dextera consevit, scilicet natos, quos tu tibi confirmasti.

16 Conflagrat igni succisa: ad tui vultus truculentiam pereunt.

17 Adsit tua manus hominibus dexteræ tuæ, hominumque generi, quos tu tibi confirmasti.

18 Ita nos à Te non re-

cedemus, sed à Te conservati nomen tuum invocabimus.

19 Jova, Deus armipotens, reconcilia nos, tuóque vultu collustra, & salvi erimus.

PSAL. LXXXI.

OVate Deo potentiae nostræ: Resonate Jacobæorum Deum.

2 Ultimini cantione, adhibito tympano, suavique citharâ cum nablo.

3 Clangite in novilunio tubâ, nostro solemnî die festo.

4 Nam is Israëlitarum ritus est, jure Dei Jacobæorum.

5 Hoc inter Josephæos pro testimonio instituit; quum egrederetur ex Ægyptia terra, ubi audiebat sermonem prius inauditum.

6 Subduxi vestros humeros oneri, vestris manibus à figlina deductis.

7 Vosque in angustiis invocantes liberavi, vobis occultus in in tonitru postulata concessi.

8 Vos quoque ad aquam jurgii explorabam.

9 Audi, mi populus, dum te commonefacio: Israëlita, si mihi obedies,

10 Non habebis alienum Deum, neque peregrinum Deum coles.

11 Ego

11 Ego sum Jova Deus tuus, qui te ex Ægypto deportavi: Aperi os tuum, & ego id implebo.

12 Sed meus populus mihi dicto audiens non fuit: Israëlita mihi non obtemperârunt.

13 Itaque eis libidinum suarum licentiam concessi, ut suis obtequantur consiliis.

14 Quod si mihi meus populus obediret, si Israëlita meis graderentur viis:

15 Confestim eorum hostes domarem, conversâ in eorum adversarios manu.

16 Mendaces Jovæ hostes fuissent ipsis serviliter supplices; Dum ipsi durarent in æternum.

17 Et pavisset eos floretitici, téque melle satiassem rupis.

VESPERT.

PSAL. LXXXII.

DEUS astat in confessu divino, in medio divorum judicans.

2 Quousque judicabitis iniquè, & impiis indulgebitis? Sela.

3 Agite tenuium pupillorumque causam, inopes & pauperes absolvite.

4 Tenues & egenos liberate, eos ab impiorum defendentes injuria.

5 Indocti imperitique

sunt, in tenebris gradiuntur: Nutant omnia terrarum fundamenta.

6 Equidè vos universos appellavi divos, & Supremi filios:

7 Veruntamèn ut homines moriemini, útque quivis de principibus cadetis.

8 Surge, Deus, judica terras; Tu qui gentes omnes hereditate obtenturus es.

PSAL. LXXXIII.

O Deus, ne cessa, ne connive, néve quiesce, Deus.

2 Nam ecce tumultuantur hostes tui, osiores tui caput efferunt.

3 Contra tuum populum malitiosè consultant, conspirantes contra tuos intimos in hunc modum:

4 Agite, deleamus eos ex hominum genere, ne amplius memoretur nomen Israëlitarum.

5 Nam conspirant uno animo, isto contra Te scdere.

6 Tabernacula Idumæorum, Ismaëlitarumque: Mobitarum, & Hagarenorum:

7 Gebalenses, & Ammonitæ atque Amalechitæ: Palæstina cum Tyriis.

8 Assyrii quoque sese eis conjunxere. Loto prognatis opitulantes.

9 Fac eis ut Madianitis, ut Sifaræ, ut Jabini apud Cifonem fluvium:

10 Qui apud Endor delicti stercoraverunt humum.

11 Tracta eorum duces ut Orebum, ut Zebum, ut Zebam, & ut Salmunam omnes eorum gubernatores,

12 Qui statuunt divinas occupare sedes.

13 Mi Deus, utere eis ut rotâ, ut stipulâ jactatâ vento.

14 Ut sylvam comburit ignis, ut montes incendit flamma:

15 Sic tu illos tuâ tempestate vexa, tuoque turbine perturba.

16 Reple vultus eorum dedecore, ut tuum requiratur nomen, Jova.

17 Fœdè perturbentur perpetuò, turpiterque pereant:

18 Ut intelligatur, Te solum isto nomine, Jova, supremum esse toto orbe terrarum.

PSAL. LXXXIV.

O Amabiles tuas sedes, Jova armipotens.

2 Conficior animi desiderio atriorum Jovæ, & mente & corpore ad Deum immortalem ovans.

3 Etiam passer sibi domum invenit, & hirundo nidum, ubi pullos suos ponat ad tuas aras, armipotens Jova, mi Rex atque Deus.

4 Beati qui domi tuæ habitant, Te continenter colaudantes. Sela.

5 Beatus cujus robur in Te fitum est; qui ex animo semitas *inssistit* tuas.

6 Qui, si per flebilem transeant vallem, eam reddent fontalem, etiam cisternas prætexente pluviâ.

7 Sempërque proficient in opibus, apud Deum in Sione apparituri omnes.

8 Jova Deus armipotens, audi meas preces, ausculta, Deus Jacobidarum. Sela.

9 Propugnaculum nostrum, aspice, Deus, & tui uncti personam respice.

10 Præstat enim dies unus in tuis atriiis, quàm mille.

11 Malim in Dei mei domo ad limen esse, quàm in impiorum tabernaculis habitator.

12 Nam sol & propugnaculum Jova Deus: Jova gratiam, gloriâque conferet iis, qui se gerunt innocentèr, eis bona non denegans.

13 O armipotens Jova, beatus homo qui tibi confidit.

PSAL. LXXXV.

F Avisti, Jova, terræ tuæ, revocatis ex captivitate Jacobæis.

2 Dedisti tuis veniam, obductis omnibus eorum peccatis. Sela.

3 Cohibuiſti tantam iſtam ſeveritatem, iſtius iræ fervore cœercito.

4 Reconcilia nos, Deus noſtræ ſalutis, tuâ adverſum nos ſævitiâ reſpreſâ.

5 Perpetuône in nos deſævies, iram iſtam per æterna ſecula retinens?

6 Nonne tu nos reconciliatus conſervabis, ut tui lætentur in Te?

7 Exhibe nobis tuam, Jova, clementiam, tuamque deſenſionem præſta.

8 Audiam quid promittat Deus Jova: Promittet enim pacem ſuo populo, ſuiſque piis, ita ut *ad clementiam* non revertantur.

9 Certè adest eum reverentibus ejus præſidium, ut habitet in noſtra terra gloria.

10 Pietas, veritasque inter ſeſe occurrent: Juſtitia & pax deoſculabuntur invicem.

11 Veritas ex terra germinabit, & juſtitia de cœlo exiſtet.

12 Jova quoque bona dabit, & terra noſtra ſuas fruges edet.

13 Illum antecedit juſtitia, in via veſtigia ponentem.

2 Tuere meam animam, qui pius ſum: Serva cultorem tuum, mi Deus, tibi confidentem.

3 Miſerere mei, Jova, qui Te totos dies invoco.

4 Exhilara meam, qui tuus ſum, animam: Qui ad Te, Domine, animum attollo.

5 Nam Tu, Domine, bonus & facilis es, & ad clementiam proclivis, erga omnes Te invocantes.

6 Auſculta, Jova, meas preces, attentus ad meam vocem ſupplicem:

7 Qui Te tum, cùm ſum in anguſtiis, imploro, quòd tu mihi exorari ſoleas.

8 Nullus tibi deorum par eſt, Domine: Nulla cum tuis facta ſunt comparanda.

9 Omnes à Te factæ gentes Te coram adoratum venturæ ſunt, Domine, tuumque veneraturæ nomen.

10 Nam Tu magnus, Tu mirificus, Tu ſolus es Deus.

11 Erudi me, Jova, ad viam tuam, ut in tua fide gradiar: Applica meam mentem ad tui nominis reverentiam.

12 Celebrabo Te, Domine mi Deus, totâ mente tuum nomen honorans in æternum:

13 Qui, pro tuæ erga me clementiæ magnitudine, meam animam ab imo liberâris Orco.

MATUT.

PSAL. LXXXVI.

PRæbe mihi aurem tuam, & exorare, Jova, inopi atque pauperi.

14 Deus,

14 Deus, confurgunt in me superbi, crudeliumque caterva mihi necem machinatur, Te sibi propositum non habens.

15 Tu verò, Domine Deus, exorabilis es & misericors, ad iram tardus, ad clementiam & auxilium propensus.

16 Respice me, & miserere mei: Præbe tuam potentiam tuo servo, & ancillæ tuæ filium tuere.

17 Ede mihi faustum omen: Quo viso meos pudeat ofores, quodd tu mihi, Jova, succurreris, meque fueris consolatus.

PSAL. LXXXVII.

Cujus fundamentum est sanctis in montibus, amat Jova portas Sionis præ cunctis Jacobidarum domiciliis.

2 Gloriosa dicuntur de te, urbs divina. Sela.

3 Et Rehab & Babylonem apud meos notos commemorabo.

4 Adde Palæstinam & Tyrum cum Æthiopia, ille sibi natus est.

5 De Sione verò dicetur, illum fuisse in ea natum, eamque ab ipso supremo esse conditam.

6 Si Jova scripto numeret populos, hunc ibi natum esse narrabit. Sela.

7 Narrabit etiam cantores

simul & tripudiantes *esse ibi*: Omnes mei fontes erunt in Te.

PSAL. LXXXVIII.

JOVA mea Deus salutis, apud quem dies, noctesque conqueror, admitte meas preces, præbe aurem meæ querimoniae,

2 Nam animus mihi malis fatur est, meaque vita ad inferos usque accedit;

3 Inter humatos habeor, fui ut homo invalidus;

4 Inter mortuos semotus, ut interempti in sepulchro jacentes, quorum Tu jam non meministi, quique sunt ex tua procuracione exempti.

5 Tu me ad imum detruisti barathrum, in profundæ caliginis locum.

6 Me iracundè urgens toto premis impetu. Sela.

7 Atque ita meos à me familiares alienasti, ut me eis abominandum reddideris:

8 In carcere ita inclusum, ut exitu caream.

9 In hac ego miseria, languentibus oculis, Te, Jova, totos dies invocavi passis ad Te palmis.

10 Nunquid Tu mortuis facies admiranda? aut ad Te celebrandum expertes vitæ resurgent?

11 Scilicet in sepulchro tua clementia, tua fides in interitu prædicetur?

12 Scilicet tua miracula in tenebris, tua iustitia in oblivionis terra cognoscatur?

13 Equidem Te, Jova, imploravi, & manè meis interpellabo precibus.

14 Cur hanc animam, Jova, rejicis, tuum mihi vul-tum abdens?

15 Inops ego & moribundus: A pueritia tuos perfero terrores æstuans.

16 Tuæ me iræ obruunt, tuæ pervadunt formidines,

17 Undatim circumdantes assidue, & simul obsidentes.

18 Cum Tu à me amicos, necessariosque remove-ris, familiarésque mei delitescant.

VESPERT.

PSAL. LXXXIX,

TUAM, Jova, clementiam perpetuò canam, tuam fidem in alia atque alia secula hoc ore demonstrans.

2 Etenim cogito tuam clementiam perpetuò propagandam, qui tuam fidem cœlis in ipsis constitueris, *hunc in modum*:

3 Percussi fœdus cum delecto meo, sic jurans Davidi meo cultori,

4 Ego tuam prolem in æternum condam, tuumque solium in perpetuas ætates construam. Sela.

5 Ergo cœli ipsi tua miracula, Jova, tuamque fidem in sanctorum cœtu concelebrant.

6 Nam quis in æthere cum Jova comparandus?

7 Quis Jovæ similis est in genere Divorum?

8 Deus est in frequenti sanctorum concilio formidandus, omnibusque suis stipatoribus terribilis.

9 Jova Deus armipotens, quis tibi par est? Jova præpotens, qui tua fide stiparis.

10 Tu superbia maris imperas, & fluctus cum attollit coërces.

11 Tu Ægyptum clade attrivisti, tuos hostes tuæ lacto potentia profligans.

12 Tui sunt cœli, tua & tellus: Mundum Tu, & quicquid eo continetur, fundavisti.

13 Aquilonem Tu, meridiemque creavisti: In tuo nomine ovabunt Tabor & Hermon,

14 Tu lacertum robore præditum, tu manum potentem, tu dexteram habes excellentem.

15 Tuum solium iustitiæ & æquitate aptum est: Tibi præstò adsunt benignitas atque fides.

16 Beatus populus, qui Te, Jova, cantare nòrunt, in tui vultus lumine gradi-entur.

17 In tuo nomine gestient affiduè, in tua sese iactantes iustitia.

18 Nam tu eorum virium ornamentum es, tuoque favore cornu nostrum evehes.

19 Etenim Jova est nostrum propugnaculum, & sanctus Israelitarum est Rex noster.

20 Tu aliquandò per prædictionem tuis piis pollicitus es in hanc sententiam: Auxilium heroi accommodavi, electum ex plebe extuli.

21 Nactus sum Davidem meum cultorem, quem meo sacro oleo unxi.

22 Quem sic meâ manu stabiliam, sic meo lacerto confirmabo,

23 Ut eum non hostes superent, non iniqui homines opprimant,

24 Et ejus hostes ei contundam, & osores evertam,

25 Meâque eum fide prosequar & benignitate: Et in meo nomine ejus cornu evehetur.

26 Ejusque imperium mari, ejus dexteram fluminibus imponam.

27 Ipse me suum Patrem, Deumque, & suæ Numen salutis appellabit.

28 Ego quoque eum Primogenitum efficiam, summum regum terrarum.

29 Perpetuò meam erga eum benignitatem retinebo,

meumque fœdus ei fixum manebit.

30 Et ejus semen in æternum, ejus solum dum coeli durabunt propagabo.

31 Quòd si ex eo prognati, relictâ meâ lege non se gesserint ut meæ sententiæ postulant:

32 Si, profanatis meis placitis, mea præcepta non conservaverint: Eorum equidè noxam virgâ, eorum culpam plagis vindicabo.

33 Sed meam erga eum benignitatem non interrumpam, neque fidem fallam.

34 Non meum fœdus violabo, non oris mei pronunciatum mutabo. Semel per sanctitatem meam juro, Davidi non mentiturus,

35 Ejus semen æternum fore, ejusque solum ut solem apud me,

36 Utque lunam duraturum semper, ut sit testis fidus in æthere. Sela.

37 Atqui tu uncto repudiato & repulso irasceris.

38 Rescidisti quod tuo cultori pactus eras, ejus diademate humi prostrato,

39 Dirutisque omnibus ejus septis, ejus munitiones in ruinam redegisti.

40 Prædæ est omnibus viatoribus, ostentui vicinis.

41 Extulisti ejus adversariorum dexteram, exhilarasti omnes ejus hostes.

42. Ejus etiam ensis aciem retudisti, eum in præliis non stabiliens.

43 Ei dignitatem abrogasti, ejus solium in terram collidisti.

44 Ejus juventutis tempus decurtasti, eum turpitudine vestiens. Sela.

45 Quousquæ tandem, Jova, latebis, irâ istâ quasi igne flagrans?

46 Memineris ego quantuli sim ævi, quàm frivolum creaveris omne genus hominum.

47 Quis homo vivit, qui non sit mortem sensurus? qui sit animam suam ab orco vindicaturus?

48 Ubi est antiqua illa clementia, Domine, qui Davidi fidem interposito jurejurando dedisti?

49 Memento, Domine, ignominia tuorum, quam ego penitus à tam multis populis perfero:

50 Quantâ ignominiâ tui hostes, Jova, quantâ ignominiâ tuiuncti calces afficiant. Laudandus Jova in perpetuum: Etiam atque etiam.

MATUT.

PSALM. XC.

Domine, tu nobis receptaculum es perpetuis seculis.

2 Tu, qui antenatos montes, ante formataam terram atque orbem, ab aeterno in æternum Deus es.

3 Redigis homines in pulverem, & humanum genus redire jubes.

4 Nam apud te mille anni habentur pro hesternio die præterito; proque nocturnis excubiis.

5 Spargis eos, somnium sunt, ut manè gramen adolescit.

6 Manè florens adolescit, & vespere recisum arefcit:

7 Nam irâ tuâ consumimur, tuâ perturbati sævitia.

8 Tu vitia nostra in tuo conspectu, abdita nostra in tui vultûs lumine collocasti.

9 Etenim tota ætas nostra irato Te cedit: Finimus annos nostros dicto citius.

10 Ætatis nostræ spatium septuaginta terminatur annis: Aut (ut sit bona valetudo) octoginta: Quorum tamen potissima pars labores sunt, & incommoda: Tam celeri sectione avolamus.

11 Quòd si quis iræ tuæ vim nôrit, sævitia tua est prout tui reverentia est

12 Ætatem metiri nostram sic ostende, ut mentem acquiramus sapientem.

13 Reconciliare, Jova, quid differ? & placare tuis.

14 Satiato nos manè tuâ clementiâ, & ovariantes gaudebimus per omnem ætatem nostram.

15 Exhilara nos pro tempore, quo nos affligis: Pro annis, quibus malum patimur.

16 Exhibeatur tuis opus, decusque tuum apud eorum natos.

17 Dominique Dei nostri voluptatem consequamur, & opus nostrarum manuum perage.

PSAL. XCI.

QUI habitat in præsidio Supremi, is deget in Omnipotentis umbra.

2 Statuam Jovam mihi esse fiduciam, & arcem, meumque Deum; illi confidam.

3 Is enim te à laqueo venatorio, ab exitiali peste defendet.

4 Te alâ suâ proteget, subque pennis ejus tutus eris, ejus fidei scuto atque parmâ.

5 Non tu nocturnos terrores, non volucres interdium sagittas formidabis.

6 Non pestem in caligine pervadentem, non meridie grassantem lueam.

7 Etiam si tibi ad lævam mille, ad dexteram decem millia occumbant, non modò id te non attinget.

8 Verumetiam tuis ipsius oculis aspicias, & videbis impiorum pœnas,

9 Quoniam tu, Jova, mihi es fiducia; In Supremo tuum tibi asylum collocasti.

10 Nihil tibi mali accidet, neque clades tuam domum accedet.

11 Nam de te suis mandabit angelis, ut te, quocunque perges, tueantur:

12 Qui te manibus sustineant, nè pedem ad lapides offendas.

13 Pardos pervades & aspidem: Leones conculcabis & dracones.

14 Quoniam mei percupidus est, eum liberabo: Eum protegam, qui meum nomen agnoscat,

15 Et ab eo invocatus exorabor: Ei in adversis adero, eum liberans & honorans.

16 Eum ævi longitudine satiabo, meamque ei salutem præstabo.

PSAL. XCII.

CONVENIT te, Jova, celebrare, tuumque, ô Supreme, nomen cantare,

2 Tuam

2 Tuam clementiam manè, tuam fidem noctu prædicando,

3 Decachordo atque nablo citharæque modulamine.

4 Sic enim me, Jova, tuis operibus delectas, ut ad manuum facta tuarum lætus exclamem :

5 O quàm magna facta tua, Jova, quàm profundæ sunt cogitationes !

6 Hoc nesciunt stupidi, hoc non intelligunt infani :

7 Ideò germinare impios sicut herbas, & omnes florere maleficos, ut in perpetuum intereant ; Te in sempiternum eccellente, Jova.

8 Nam certè tui hostes, Jova, nam certè tui hostes perituri sunt, & profligandi omnes malefici.

9 Cum intereà extolles velut unicornis meum cornu, viridique delibutus oleo,

10 Pœnas hostium meorum, & infestantium me inproborum & oculis cernam, & auribus audiam.

11 Boni verò ut palmæ floreant, ut cedri in Libano proficiant.

12 Sati in domo Jovæ, in Dei nostri atriis floreant.

13 Et adhuc in senio pingues virentesque foetificabunt ;

14 Ut feratur æquum esse Jovam meum numen, iniquitatis expers.

VESPERT.

PSAL. XCIII.

JOVA regnat excellentiâ vestitus, vestitus Jova, accinctusque viribus.

2 Ita mundum habitabilem condidit ut sit immobilis.

3 A jactis mundi fundamentis conditum est tuum solium, qui es ab omni æternitate.

4 Edant licet flumina, Jova, edant flumina sonitum, edant suum flumina strepitum :

5 Tu tot aquarum sonitibus, tam insignibus maris fragoribus insignior es in sublimi, Jova.

6 Oracula tua certissima sunt : Domum tuam decet, Jova, diuturna sanctitas.

PSAL. XCIV.

DEUS ultor Jova, Deus ultor affulge.

2 Invehere terrarum arbiter : Redde superbis præmiam.

3 Quousquè impii, Jova, quousquè exultabunt impii ?

4 Intoleranda verba proferunt, insolescentes omnes malefici.

5 Populum tuum, Jova, atterunt : Tuum patrimonium affligunt.

6 Viduas

6 Viduas & peregrinos interimunt, & pupillos occidunt:

7 Et id videre Jovam, id Jacobidarum Deum negant intelligere.

8 Intelligite, ô hominum stupidissimi & infani: Ecquandò sapietis?

9 Scilicèt aurium sator non audiet? aut oculorum formator non cernet?

10 Scilicèt gentium punitor non pœnas sumet? Qui scire docet homines.

11 Jova scit hominum cogitationes esse vanas.

12 Beatus homo quem tu, Jova, corrigis, tuâque legem doces,

13 Ut securum reddas à malis temporibus, dum cavatur impiis fovea.

14 Non enim destituet Jova suum populum, non deferet suum patrimonium:

15 Quin ad justitiam redeat judicium, quam sequantur omnes homines frugi.

16 Quis confurget mihi adversùs malignantes? quis mihi cum maleficis congregatur?

17 Nisi Jova mihi succurreret, periculum esset nè apud inferos habitarem.

18 Sed cùm mihi pedem labefieri cogito, tua mihi, Jova, adminiculatur clementia.

19 In tot mei pectoris so-

licitudinibus, tua mihi consolatio recreat animum.

20 Nihil enim tibi commune est cum folio sceleratorum, qui facinora patrant ex instituto:

21 Coëuntes contra justas animas, & innocentem sanguinem condemnantes.

22 Sed mihi Jova præsidio est: Mihi Deus meus numen est, cui confidam:

23 Qui illis injuriam rependet, & ob ipsorum improbitatem perdet eos, perdet eos Jova Deus noster.

MATUT.

PSAL. XCV.

A Deste, cantemus Jovam: Resonemus numen salutare nobis.

2 Interpellemus eum celebrando, & cantionibus resonando.

3 Etenim Deus magnus est Jova, & rex omnium maximus deorum.

4 Ejus in manu terræ penetralia; ejus sunt montium altitudine.

5 Ejus est mare quod ipse fecit, siccûmque suis manibus formavit.

6 Agite, veneremur suplices, flexis ante Jovam creatorem nostrum genibus.

7 Is enim Deus noster est,

est, & nos ejus gubernationis populus, ejusque procurationis oves.

8 Ejus vocem si hodiè audieritis, nolite indurare corda vestra, ut in illo jurgio, ut in die tentationis in solitudine.

9 Cùm me tentavêre majores vestri, cùm me probavêre, quamvis meum vidissent opus.

10 Quorum generis ego quadraginta pertæsus annos, dixi, homines esse socordes, meaque ignaros viæ.

11 Iratus igitur juravi, non esse in meam requiem perventuros.

PSAL. XCVI.

CAntate Jovam novo carmine: Cantate Jovam totus orbis terrarum.

2 Cantate Jovam, ejus nomen commendantes, ejusque tutelam quotidie prædicantes.

3 Ejus gloriam in gentibus, ejus miracula in omnibus narrate nationibus.

4 Nam maximus est Jova, & laudabilissimus, omniumque deorum formidabilissimus.

5 Omnes enim cæterarum nationum dii deastri sunt: At Jova cælorum conditor est.

6 Quem penès est majestas, & autoritas, cuiusque

in sacrario potentia est atque decus.

7 Tribuite Jovæ, ô populorum genera, tribuite Jovæ gloriam atque potentiam:

8 Tribuite Jovæ nomini gloriam, & munera ferentes venite in ejus atria.

9 Veneramini Jovam cum decenti sanctimonia: Hunc contremiscite, universus orbis terrarum.

10 Dictitate per gentes, Jova regnat, is qui mundum condidit immobilem, populos ex æquo judicaturus.

11 Gaudeant cœli, exultetque tellus: Intonet mare, & quod eo continetur.

12 Gestiat & *omnis* ager, & quicquid in eo continetur; tum omnes sylvarum arbores ovabunt in conspectu Domini.

13 Venit enim Jova, venit judicatum terras: Orbem justè & populos fidelitèr judicaturus.

PSAL. XCVII.

JOVA regnat, exultat tellus, lætentur tot insulæ.

2 Nube circumdatus & caligine, solum habet ex justitia & æquitate aptum.

3 Eum præcedet ignis, ejus hostes undiquè inflammans.

4 Illustrârunt orbem ejus fulgura, quo viso, terra concutitur.

5 Montes

5 Montes ut cera liquebant, adventu Jovæ, adventu Domini totius terræ.

6 Ejus prædicârunt justitiam cœli: Ejus gloriam viderunt omnes nationes.

7 Pudeat omnes simulachricolas, de deastris gloriantes: Eum veneramini omnes dii.

8 Quo audito, gaudebat Sion; lætabantur Judææ puellæ, propter tua, Jova, judicia.

9 Qui toto orbe terrarum summus, deorum omnium longè supremus es.

10 Odio habete malum, amatores Jovæ, qui piorum suorum vitas tuetur, eos ab impiorum manu defendens.

11 Lux feritur justis, & mente probis gaudium.

12 Gaudete justi in Jova, ejus sanctam celebrantes memoriam.

VESPERT.

PSAL. XCVIII.

CAntate Jovam novo carmine, quippe qui mira fecit.

2 Suâ sibi dexterâ, suo sacro brachio victoriam peperit.

3 Ostendit Jova suam victoriam, in oculis gentium suam patefecit justitiam:

4 Memor suæ erga domum Israëliticam mansue-

tudinis, atque fidei, spectantibus Dei nostri victoriam omnibus terrarum finibus.

5 Resonate Jovam, totus orbis: Prorumpite, ovate & cantate.

6 Cantate Jovam citharâ, citharâ, & canorâ voce.

7 Buccinis & tubæ sonitu personate ante regem Jovam.

8 Reboet & mare, & quod eo continetur; orbis & ejus habitatores:

9 Ipsi manibus plaudant omnes, simulque montes ovent in adventum Jovæ: Qui venit judicatum terras,

10 Orbem justè, & populos judicaturus ex æquo.

PSAL. XCIX.

JOVA regnat, contremiscant licet populi: Cherubis insidet, etsi commoveatur tellus.

2 Jova in Sione adeò magnus est, omnes ut populos superemineat.

3 Celebrabunt magnum istud & terribile nomen, quod sanctum est.

4 Regis quidem potentia jus amat: Tu æquitatem constituis, tu jus, æquumque facis apud Jacobæos.

5 Extollite Jovam Deum nostrum, ejusque pedum subsellium veneramini, qui sanctus est.

6 Moses

6 Moses & Aharon ex ejus sacerdotibus, & Samuel ex ejus nomen invocantibus, Jovam invocantes exorabant,

7 Eosque ipse in columna nubis alloquebatur, conservantes oracula & institutionem ipsis ab eo traditam.

8 Tu, Jova Deus noster, exaudiebas eos, ab iis exoratus; tamen eorum facta ultus es.

9 Extollite Jovam Deum nostrum, eumque in sancto monte veneramini: Nam sanctus est Jova Deus noster.

PSAL. C.

Personate Dominum, totus orbis: Servite Domino cum lætitia: Venite in ejus conspectum cum modulis.

2 Cognoscite Dominum Deum esse: ab ipso, non à nobis ipsis facti sumus, ejus populus, ejusque pascui oves.

3 Ingredimini ejus portas cum commendatione, atria cum laudibus: Eum celebrantes, ejus nomen collaudantes.

5 Nam bonus est Jova, perpetuæ clementiæ, & sempiternæ fidei.

PSAL. CI.

Clementiam, júsque clementiam, Te, Jova, cantans.

2 Innocentiæ viam prudenter insitam.

3 Quando ad me venies, sinceram me mente geram in mea familia.

4 Non mihi nequitiam proponam: Maleficientiam sic exosus, ut apud me non hæreat.

5 Perversa mens à me facesset, ignaro mali.

6 Detrahentes occultè alteri evertam.

7 Supercilium & animi elationem non feram.

8 Regionis fidelissimos quosque in oculis fero, quos mihi contubernales habeam.

9 Qui se gerit innocentèr is mihi ministrabit.

10 Non manebit domus mea perfidiosus: Non falso loquus consistet ante meos oculos.

11 Mature evertam omnes regionis impios, ut excindam ex Jovæ civitate omnes maleficos.

MATUT.

PSAL. CII.

JOVA, audi meas preces, & meam admitte querimoniam.

2 Noli tuum mihi vultum abdere, cùm verfor in angustiis: Præbe mihi aurem, invocanti protinùs exoratus.

3 Nam mea quasi fumus evanescit ætas, meaque membra velut torris arefcunt.

4 Cor mihi velut icsta ficatur herba, immemori capiendi cibi.

5 Tam gemebunda est mea vox, ut mihi adhæreant ossa carni.

6 Refero pelicanum solitudinis; sum tanquàm bubo vastitatum.

7 Pervigilo, qualis est solus in tecto passerulus.

8 Quotidianâ me ignominiâ afficiunt hostes mei, & in me debacchantes conjurant:

9 Adeò ut pulvere pro pane vescar, meamque portionem fletu diluam:

10 Ob tuam sævitiam atque iracundiam, qui me sublatum abjeceris.

11 Ætas mea umbræ modo inclinât, me herbæ ritu arefcente.

12 At tua, Jova, qui manes æternus, sempiterna erit memoria:

13 Tu autem exurgens misereberis Sionis: Nam tempus, nam ejus miserandi venit occasio.

14 Desiderant enim tui cultores ejus lapides, ejus miserti pulveris.

15 Ità gentes tuum, Jova, nomen, ità omnes terrarum reges tuam reverebuntur gloriam:

16 Quùm instauraverit Jova Sionem, in sua conspicuus gloria,

17 Et sollicitorum preces non aspernatus eorum orationem respexerit,

18 Scribetur hoc ad posteritatem, hominésque futuri Jovam collaudabunt:

19 Qui Jova de suo sublimi fano despexerit, de cœlis terras aspiciens,

20 Audiendo victorum gemitus, solvendo morti destinatos,

21 Ut Jovæ nomen in Sione, ut Jovæ laus Hierosolymis prædicetur,

22 Cùm populi eodem, regnâque ad Jovam colendum convenerint.

23 Quem equidèm meas vires in vitæ cursu affligentem, meum ævum decurtantem.

24 Sic alloquor: Mi Deus, noli me in media ætate
E e tollere,

tollere, tu qui annis sempiternus,

25 Olim terram fundisti, cuiusque manuum opus sunt celi:

26 Et illi quidem peribunt, Te permanente, omnesque tanquam indumentum inveterascent:

27 Vestis in modum, Te mutante, obsolescent: Tu autem immutabilis annorum es infinitorum.

28 Tuorum cultorum nati perdurabunt, eorumque stirps erit apud te stabilis.

PSAL. CIII.

Collauda, anima mea, Jovam, & totum meum pectus sacrum ejus nomen.

2 Collauda, anima mea, Jovam, tot ejus beneficiorum haud immemor.

3 Qui tuis tot vitiis ignoscens, tuos tot morbos sanat.

4 Qui vindicat ab interitu tuam vitam, clementiam Te & misericordiam coronans.

5 Qui bonis tuas satiat maxillas, tuam quasi aquilæ juventam renovans.

6 Qui Jova æquum, jusque facit omnibus fraude oppressis.

7 Qui suas Mosi vias, qui suam naturam ostendit Israelitis.

8 Misericors & exorabilis Jova, irâ tardus, clementiam multus:

9 Non perpetuò rixatur, non semper injuriæ memor est.

10 Non nos pro nostris peccatis tractat, non nos ut digna sunt nostra vitia remuneratur,

11 Quin quantum terras supereminet cœli, tantum excellit ejus erga ipsius reverentes clementia.

12 Quantum distat oriens ab occidente, tantum removet à nobis delicta nostra.

13 Ut miseretur filiorum pater, sic Jova sui reverentium.

14 Novit enim conditionem nostram, memor nos esse pulverem,

15 Hominis ætas similis est graminis: Floret ut flos terrestris,

16 Qui à vento invasus nusquam est, eumque suus amplius nescit locus.

17 At Jovæ clementia ab æterno durat in æternum erga ejus reverentes, & justitia erga natos natorum:

18 Erga ejus fœderis conservantes, & obeundorum ejus placitorum memores:

19 Qui Jova solum sibi composuit in cœlis, regno suo omnibus imperans,

20 Collaudate Jovam ejus Angeli virtute præstantes,

tes, ejus exequentes jussa, auditis ejus mandatis.

21 Collaudate Jovam, omnis ejus exercitus, ejus ministri ejus facientes voluntatem.

22 Collaudate Jovam universa ejus opera, in universis ejus imperii locis: Collauda, anima mea, Jovam.

VESPERT.

PSAL. CIV.

Collauda, anima mea, Jovam: Jova mi Deus, perquam magnus es, autoritate vestitus & majestate.

2 Qui, lumine quasi veste indutus, coelos tanquam velum intendis.

3 Tuas aulas in aquis contabulas, &, nubium vehiculo utens, venti alis incedis.

4 Facis tibi ex spiritibus nuncios, ex igne flammanti ministros.

5 Terram in suis basibus ita fundasti, ut nullo commoveatur ævo.

6 Quam cum profundo tanquam veste operuisses, super montes stabant aquæ.

7 Quæ aquæ, Te increpante, fugerunt, ad tui tonitruum sonum perterritæ.

8 Summos montes ascendunt, & in valles infra positas descendunt, in locum scilicet sibi à Te destinatum:

9 Eis Tu terminum statui isti, quem non transeant, neque terras iterum operiant.

10 Emmittis fontes in flumina, quæ montes intermeent:

11 Undè omnia terrestria bibant animalia, & onagri sitim extinguant.

12 Ad ea cœlestes habitabunt volucres, de mediis vocem frondibus emittentes.

13 Tu, montes ex tuis irrigans fornicibus, terram tuorum operum fructu exaturas.

14 Gramina pecudibus germinare facit, & herbas ad usum hominum,

15 Ut eliciat ex terra vitum, & vinum, quod hominum exhilaret animos; & oleum, quo niteant facies, & panem, qui hominum corda sustentet.

16 Saturantur & arbores Jovæ, Liboni cedri ab eo satæ:

17 Ubi nidulentur aviculæ, & in pinis ædificans ciconia.

18 Montes ardui ibicibus, rupes cuniculis perfugio sunt.

19 Tu lunam statutorum temporum causâ fecisti, solémque peritum occasus sui.

20 Si tenebras inducis, fit nox, in qua omnia sylvestria gradiuntur animalia:

21 Leones ad prædam frementes, & à Deo pabulum sibi petentes.

22 Oritur sol, sese recipiunt, inque suis lustris recubant.

23 Prodit homo ad opus munusque suum, usque ad vesperum.

24 O quàm multa sunt opera tua, Jova! qui cuncta sapienter fecisti, cujus rerum plena tellus est.

25 Tum vastum illud, latèque patens pelagus, ubi natantia sunt innumera, animantes minutæ simul & magnæ.

26 Illæ eunt naves, cum balæna illa, quam Tu, ut in eo ludat, condidisti.

27 A Te pendent omnia, ut eis suo tempore pastum suppedites:

28 Quem, Te dante, colligunt, Te manum aperiante, satiantur bonis.

29 Si faciem tuam abdis, conturbantur: Si eorum spiritum comprimis, expirant, & in suum pulverem redeunt.

30 Si spiritum tuum emittis, recreabuntur, & terræ faciem renovabis.

31 Durabit Jovæ gloria in æternum, lætante Jovâ suis factis:

32 Cujus aspectu tellus concutietur, tactu montes fumabunt.

33 Canam Jovam dum vivam: Cantabo Deum meum, donèc ero:

34 Cui dum mea placeat oratio, in Jova lætabor.

35 Cùm interea scelerati omnino ex orbe tollentur, & impii jam nusquam erunt: Collauda, anima mea, Jovam. Halleluja.

M A T U T.

P S A L. CV.

Celebrate Jovam, ejus & nomen invocantes, & opera ejus in populis demonstrantes.

2 Hunc canite, hunc cantate, tot ejus miracula meditantés.

3 Hujus in sancto nomine vos jactate, gaudentibus animis cupidorum Jovæ.

4 Studete Jovæ, ejusque potentia, ejus vultum requirèntes continenter.

5 Recolite quæ edidit miracula, prodigia, & latas ab eo sententias.

6 O Abrahami stirps, ejus cultoris: O Jacobo prognati ejus electo:

7 Is Jova Deus noster est, cujus jura toto patent orbe terrarum:

8 Memor in æternum sui fœderis, rei quam in mille secula mandavit,

9 Quod cum Abrahamo percussit, quod Isaaco jurejurando confirmavit,

10 Idque Jacobo statuto, Israël

Israëli pacto statuit æterno,

11 Promittens sese eis Chananæam daturum terram, eorum patrimonii sortem.

12 In qua cùm essent exigui numero, pauci, & ii peregrini:

13 Cùmque ex aliis gentibus ad alias, ex aliis regnis ad alias migrarent nationes:

14 Non permisit eis à quoquam injuriam fieri: Quin eorum causâ animadvertit in reges.

15 Nolite meos unctos tangere, meïve nocere vultibus.

16 Deindè, cùm in ea regione famem excitâisset, fracto omni alimentorum adminiculo,

17 Præmisit illis hominem, in servitutem venditum Josephum.

18 Cujus pedes compedibus vexati, cujus anima tentata ferro est,

19 Usquè ad id tempus, quo venit quod erat de eo decretum: Eùmque Jovæ jussu exploratum,

20 Rex hominum dominator eruendum, solvendumque curavit:

21 Et domûs suæ Dominum, omniùmque suarum facultatum gubernatorem constituit.

22 Ut & proceres ejus arbitrato suo cogeret, & se-

natores erudiret.

23 Ergo venit Israël in Ægyptum, peregrinatus est Jacobus in terra Chamæa.

24 Atque ille populum suum ita fecundavit, ut eum supra ipsius hostes augetet.

25 Quorum animos ad populi sui odium convertit, & ad suos cultores circumveniendos.

26 Tum Mosem cultorem suum, & à se delectum Aharonem misit,

27 Qui apud illos mandata ab eo ostenta & prodigia ediderunt in terra Chamæa.

28 Tum tenebrarum obscuritatem invexit, illis ejus mandata detrectantibus.

29 Mutavit illorum aquas in sanguinem, eorùmque pisces necavit.

30 Scatuit eorum terrarum etiam in ipsorum penetralibus regum.

31 Jussit & insecta provenire, & pediculos in omnibus eorum finibus.

32 Eis pluviae loco grandinem, flammantèsque immisit ignes in eorum terram,

33 Et eorum vites ficusque contudit, arborèsque finium eorum perfregit.

34 Jussit & locustas, bruchosque existere innumera- biles, qui omnes in eorum territorio herbas, terræque fruges perederunt.

35 Occidit & omnia in eorum regione primogenita, omnis eorum virilitatis primordium.

36 Atque ita suos aurum argentumque ferentes eduxit, nemine in eorum tribubus impedito,

37 Gaudentibus eorum emigratione Ægyptiis, utpotè eorum terrore percussis.

38 Ille nubem explicuit in operimentum, ignemque ad noctu prælucendum.

39 Petentibus coturnices invexit, eosque cœlesti pane satiavit.

40 Cautem disclusit, undè, scatente lymphâ, manavit per deserta fluvius.

41 Meminerat enim quid Abrahamo cultori suo sanctè promississet.

42 Igitur populum suum cum lætitiâ, delectos suos cum cantu eduxit:

43 Eisque gentium aliarum terras, eis populorum laborem dedit possidendum:

44 Ut ejus decreta, legesque tuerentur & conservarent. Halleluja.

VESPERT.

PSAL. CVI.

Celebrate Jovam, qui bonus, qui æternæ est clementiæ.

2 Quis Jovæ virtutes, quis omnes fando laudes exprimat?

3 Beati qui jus tuentur, qui æquum faciunt omni tempore.

4 Memento mei, Jova, pro tuo erga tuos favore: Affice me tuâ salute:

5 Ut electorum tuorum bona videam. ut tuæ gentis voluptate fruar cum tua glorians hereditate.

6 Peccavimus cum majoribus nostris, vitiosè & impiè egimus.

7 Majores nostri in Ægypto tua miracula non ritè perpenderunt, tuorumque tot beneficiorum immemores, in ora maris rubri rebellârunt.

8 Et tamèn eos propter suum nomen conservavit, ut suam ostenderet potentiam.

9 Increpitoque, & exiccato mari rubro, per profunda duxit tanquàm per sylvam:

10 Et ab adversariorum manu defendit, ab hostium manu vindicavit:

11 Cùm interim eorum hostes sic obruti fuerint aquis, ut ex eis ne unus quidem superfuerit.

12 Itaque

12 Itaque illi ejus dictis credentes ejus cecinere laudes.

13 Sed ejus factorum protinus obliti, non expectato ejus consilio,

14 Capti cupidine in sylvis, Deum in solitudine tentarunt :

15 Qui eis ita postulata dedit, ut eis vitæ luem immiserit.

16 Item inviderunt Moysi in castris, & Aharoni Jovæ sacro.

17 Itaque tellus hians Dathanem devoravit, Abiramique gregem obruit :

18 Et, incenso in eorum cœtum igne, impios flamma combussit.

19 Præterea fecere vitulum in Horebo, conflatumque venerati sunt,

20 Gloriam suam ita permutantes cum herbivori bovis imagine :

21 Obliti sui conservatoris Dei, qui tam magna in Ægypto,

22 Tam mira in terra Chamæa, tam horrenda ad mare rubrum fecerat,

23 Itaque statuit eos extinguere, nisi Moses ejus electus eum interpellasset in illa strage, ut ejus favitiam ab illorum internecone retraheret.

24 At illi tam elegantem terram aspernati sunt, ejus

dictis non credentes :

25 Et, in suis murmurantes tabernaculis, Jovæ dicto audientes non fuere.

26 Ergo ille manum illis attulit, eos per sylvas sternendo :

27 Eorumque progeniem per gentes dejiciendo, & eos dispergendo per terras.

28 Itemque, cum Baale Phegore copulati, mortuales polluxere victimas :

29 Quibus eorum moribus irritato Deo, grassata in eos clades est :

30 Cum quidem extitit Phinees, ad cujus preces cohibita clades est :

31 Id quod ei justitiæ datum est, in omnem seculorum perennitatem.

32 Adhæc ei ad aquam jurgii moverunt iram, adeo ut Moysi nocuerit eorum culpa.

33 Nam, per eos offensus animo, perperam verba fecit

34 Non delevere nationes, quas eis Jova jussierat :

35 Sed cum cæteris gentibus permixti earum facta didicerunt :

36 Adeo ut earum statuas colerent, quæ eis fuere detrimento, suosque filios & filias sacrificarent cacodæmonibus :

37 Atque insontem etiam funderent sanguinem, videlicet

licet liberum suorum, quos Chananæorum immolavere statuis, quo sanguine contaminata terra est.

38 Ad hunc modum suis factis polluti, & moribus metreticati sunt.

39 Iratus igitur suo populo Jova suam abhorruit hereditatem;

40 Et illos, gentibus in potestatem traditos, inimicorum imperio subjecit:

41 A quibus hostibus vexati sunt, & sub eorum ditionem juncti.

42 Ille eos sæpenumero liberavit, cum ipsi suo consilio ei adversarentur, suæque culpæ attenuarentur:

43 Et in adversis respexit rebus, auditis eorum querelis.

44 Memorque fœderis quod ipsi cum eis intercedebat, reconciliatus est pro sua singulari clementia: Et in eos misericordiam commovit omnium, apud quos erant captivi.

45 Serva nos, Jova Deus noster, & ex cæteris gentibus collige, ut tuum sanctum celebremus nomen, in tuis nos laudibus jactantes.

46 Collaudetur Jova Deus Israelitarum per omnem æternitatem, dicatque populus omnis, Amen. Halleluja.

MATUT.

PSAL. CVII.

Celebra Jovam, qui bonus, qui æternâ est clementiâ.

2 Prædicent illum qui redempti sunt à Domino, quos ille vindicavit è manu opprimentium:

3 Et diversis ex terris, ex oriente, occidente, septentrione atque mari collegit:

4 Per sylvas & avia loca errabant, oppidum quod incolatur non invenientes;

5 Famelici & sitibundi, animoque erant anxii.

6 In ea angustia tum Jovam invocabant, & ille eos liberabat ex periculis.

7 Restâ viâ eos eò deducebat, ut in oppidum venirent, quod habitetur.

8 Celebrant illi Jovæ clementiam & miracula apud hominum genus,

9 Qui satiaverit indigos, bonisque repleverit famelicos;

10 Qui in tenebris & funestâ nocte sedent, miserâ & ferro constricti:

11 Quoniam supremi Dei dictis & consilio contumeliosè adversati sint:

12 Quorum ille mentes labore domat, quique jacent indefensi;

13 In

13 In ea tum angustia Jovam invocabunt, & ille eos afferebat ex periculis:

14 Nam eos ex tenebris & funesta nocte eripuit, abruptis eorum vinculis.

15 Celebrent illi Jovæ clementiam & miracula apud hominum genus:

16 Qui ostia perruperit ærea, ferreæque claustra perfregerit.

17 Vesani propter peccandi consuetudinem, propterque sua vitia torquentur:

18 Animo cibum omnem abhorrentes, ad lethi portas appellebant:

19 In ea tum angustia Jovam invocabant, & ille eos afferebat ex periculis.

20 Suoque jussu sanandos curabat, & ab interitu liberandos.

21 Celebrent illi Jovæ clementiam & miracula apud hominum genus,

22 Faciantque grati animi sacrificia, ejus opera cum cantu narrantes.

23 Qui navibus in mare descendunt, negotia in vastis exercentes aquis;

24 Ii Jovæ facta & miracula vident in profundo.

25 Nam ille suo jussu ventum excitat tempestuosum, quo fluctus maris attollente,

26 Ascendunt in cælum, descendunt in gurgites, ani-

mis in tanto malo fatiscen-
tibus.

27 Vacillant & titubant ebriorum more, absumptâ omni eorum peritiâ.

28 Quod si in ea angustia Jovam invocant, ille eos eripit ex periculis,

29 Tempestatem tranquillans; illosque fluctus sedans:

30 Qua illi tranquillitate læti, ab eo in optatum ducuntur portum.

31 Celebrent illi Jovæ clementiam & miracula apud hominum genus.

32 Eum in hominum cœtu, extollente, & in senum confessu collaudantes.

33 Qui fluvios in sylvam, aquarum scatebras in loca siticulosa,

34 Terram fertilem in falsam redigit, ob scelus incolarum.

35 Qui solitudinem reddit aquæ stagnantem, aridumque solum lymphis scatens,

36 Ibique famelicos collocat, qui habitandum condant oppidum,

37 Agros conferant, vineas pangant fructuosum edituras proventum:

38 Atque eos ille multum fecundans auget, nec minus eorum pecus,

39 Cùm oppressi, malorum necessitate & mœrore, fuissent diminuti.

40 Et si eos finat primum injuriis affici, & perdevia, sentaque loca errare;

41 Pauperes tamèn à calamitate protegit, tractans eos tanquam famulos suos, tanquam oves suas.

42 Id quod videntes probi lætabuntur, cùm omnis improbitas obmutescat.

43 Qui sapiet, hæc observabit, & intelliget beneficia Jovæ.

VESPERT.

PSAL. CVIII.

Composito sum animo, Deus, composito sum animo ad canendum atque cantandum *meâ u. guâ, quæ mea est gloria.*

2 Expergiscere, nablum & cithara, expergiscar primo mane.

3 Celebrabo Te apud nationes, Jovæ, Te apud populos cantabo:

4 Tuæ enim clementiæ magnitudo cœlos exuperat, tua fides attingit æthera.

5 Evehere supra cœlos, Deus, cujus gloria toto patet orbe terrarum.

6 Ut evadant tui dilecti, conserva nos istâ dexterâ mihi exoratus.

7 Promisit Deus in suo fano, quæ læter: Dividam Sichemam, vallémque So-

chotha dimetiar.

8 Meus est Galaadus, meus Manasses, & Ephraïmus mei capitis firmamentum.

9 Juda meum est imperium: Moabus meæ lebes lotionis: Ad Idumum jaci-am meum calceamentum: In Palæstinam adorem sonabo.

10 Quis me ad urbem sistet munitam? Quis me perducet ad Idumæum?

11 Cùm tu nos, Deus, rejeceris, neque cum nostris proficiscare copiis.

12 Fer nobis auxilium contra periculum, quandò vana est humana defensio.

13 Per Deum fortia patrabimus, eo nostros prote-rente perduelles.

PSAL. CIX.

O Deus, mea laus, ne dissimula. Nam impium perfidumque os in me aperitur:

2 Adversum me loquitur lingua mendax: Verbis circumfessus inimicis oppugnor immeritò.

3 Pro amore meo infestor, itaque comprecatione usus:

4 Maloque pro bono, & odio pro meo amore affici-or.

5 Praefice ei impium, ei-que Satan ad dexteram affet.

6 Cùm judicabitur, abeat damnatus,

damnatus, ejúsque preces ei sint crimini.

7 Sit ejus ætas brevis, ejus munus excipiat alius.

8 Sint ejus nati pupilli, & uxor vidua :

9 Errantésque mendicent ejus liberi, indigentes, utpotè derelicti.

10 Irretiat creditor omnes ejus facultates, ejúsque labore parta diripiant alieni.

11 Ne sit qui eum benignitate prosequatur, ne sit qui ejus pupillorum miserefcatur.

12 Sit posteritas illius ex-cidio *obnoxia*, in posterum deleto illorum nomine.

13 Recolatur ejus parentum culpa apud Jovam : Nec ejus matris crimen oblitere-tur.

14 Illósque sempèr habens propositos Jova, extirpet ex terris eorum memoriam.

15 Quandoquidèm, ex-cendæ beneficentiæ immemor, hominem inopem, pauperem, animóque ægrum persequitur ad necem.

16 Et postquàm infelicitatem amat, ea contingat ei : postquam felicitate non delectatur, facessat ab eo.

17 Vestiebatur infelicitatis amictu, quæ ut aqua in ejus viscera, ut oleum in artus penetrabit :

18 Sit ei pro vestis amictu, próque cinctu jugiter cingendo.

19 Hæc merces à Jova meis adversariis eveniat, me-æque vitæ perniciem cogitantibus.

20 Tu verò, Jova Domine, transige meum negotium propter tuum nomen, pro tuæ beneficentiæ bonitate.

21 Libera me, nam inops & pauper ego sum, cor in pectore saucium habens.

22 Ut inclinans umbra discedo, locustarum more stridens.

23 Genua mihi labant præ inedia, meo corpore defectu pinguitudinis tabente.

24 Súmque illis probro, qui me spectantes motu capitis derident.

25 Succurre mihi, Jova mi Deus, conserva me pro tua clementia :

26 Ut sciatur hoc opus esse tuum, hoc Te, Jova, tecisse.

27 Detestentur illi, Tu faveas : Eísque turpiter confutatis, tuus ego gaudeam.

28 Vestiantur adversarii mei ignominiâ, suæque turpitudinis pallio induantur.

29 Agam Jovæ gratias ingentes hoc ore, & eum in frequenti corona laudabo :

30 Nam pauperi dexter astabit, eum ab ejus vitæ condemnatoribus defendens.

MATUT.

PSALM. CX.

AIT Jova Domino meo:
Sede ad meam dexteram, donec tuos hostes effecero scabellum pedum tuorum.

2 Sceptrum tuæ potentiae mittet ex Sione Jova; dominare ergò inter hostes tuos.

3 Qua in die copias educes tuas; aderit Tibi tuus populus, oblationibus voluntariis te sanctissimè colens: Ex utero auroræ habebis rorem generationis tuæ.

4 Juravit Jova, non mutaturus sententiam, Te sacerdotem esse in æternum, ad rationem Melchisedeci.

5 Dominus Tibi dexter, tum cùm irascetur, reges obtruncabit.

6 Ulciscetur gentes cum vasta strage corporum: Et capita obtruncabit, quæ multis regionibus præfunt.

7 Ex torrente bibet in via, atque idèò caput extollet.

PSAL. CXI.

Celebrabo Jovam toto corde in proborum concilio, atque cœtu.

2 Magna sunt facta Jovæ, stupenda quibuscunque placent.

3 Ejus & opus autoritatis

& majestatis est, & justitia stat in æternum.

4 Famam sibi suis comparavit miraculis, exorabilis & misericors Jova.

5 Prædam dedit sui metuentibus, memor semper suæ pactionis.

6 Factorum suorum vim suis ostendit, ut iis gentium possessionem tribuat.

7 Ejus manuum opera vera atque æqua sunt, fida sunt ejus omnia mandata,

8 Fixa ad perpetuitatem, in fide & æquitate constituta.

9 Redimendos curavit suos: Sanxit in æternum suum fœdus, sanctum & terribile nomen habens.

10 Sapientiæ caput est Jovæ metus: Rectè sapiunt, hæcquicunque præstant, quorum laus æterna manet.

PSAL. CXII.

Beatus homo qui Jovam reverense ejus præceptis multùm delectatur.

2 Potens in terris erit ejus progenies: Genus proborum fortunabitur.

3 In ejus domo erunt opes & divitiæ, ejus liberalitate in perpetuum manente.

4 Justo lux oritur in tenebris, is mansuetus, misericors & liberalis est.

5 Vir bonus miseretur & commodat, sua verba iudicio temperabit.

6 Nun-

6 Nunquam enim commovebitur, eritque benefici hominis æterna memoria.

7 Malorum auditu non terrebitur, tutum animum habens Jovæ fiducia.

8 Adeò fixo animo est, ut nihil formidet, quin risurus sit hostium suorum pœnas.

9 Disperfit largiens pauperibus, durat semper ejus liberalitas, ejusque cornu extolletur gloriøs.

10 Id quod videntes impii sic ægrè ferent, ut dentibus frendentes contabescant, eorumque cupiditas peribit.

PSAL. CXIII.

Laudate, ô Jovæ cultores, laudate Jovæ nomen.

2 Commendetur Jovæ nomen deinceps in perpetuum.

3 Abortu solis ad occasum laudabile Jovæ nomen est.

4 Excellit gentes omnes Jova : Et majestas ipsius cœlo sublimior est.

5 Quis est Jovæ Deo nostro conferendus, qui rebus summis præest, se tamèn ità demittit ut inspiciat quæcunque sunt in cœlo & in terra ?

9. Is tenuem excitat ex pulvere, pauperem allevat ex fimo :

7 Eum inter præcipuos collocans, inter præcipuos suorum.

8 Sterili familiam conciliat ; liberos, quibus mater gaudeat, condonat. Halleluja

VESPERT.

PSAL. CXIV.

CUM Israëlita ex Ægypto, cùm Jacobæa domus emigraret ex populo barbaro,

2 Judæi Deo fuere sanctitati, & Israëlita potestati.

3 Quo viso, mare fugit, & Jordanis retrocessit.

4 Montes arietum, colles ovæ natorum ritu exiluerunt.

5 Quid tibi acciderat, mare, ut fugeres ? quid tibi, Jordanis, ut retrocederes ?

6 Quid vobis, montes, ut arietum, quid vobis, colles, ut ovæ natorum ritu exiliretis ?

7 Ad Domini præsentiam contremisce, tellus, ad Dei Jacobæorum præsentiam :

8 Qui petram in aquæ stagnum, cautem in aquæ fontem convertit.

PSAL. CXV.

NE nobis, Jova, ne nobis, sed tuo nomini gloriam tribue, ob tuam benignitatem atque fidem.

2 Cur enim dicant Gentiles, Ubi, quæso, est Deus ipsorum ?

3 Atqui Deus noster est in cœlis, quicquid ei libet faciens.

F f

4 Illorum

4 Illorum simulachra argentum, aurumque sunt, humanarum opus manuum.

5 Os habent, neque loquuntur: Oculos habent, neque vident.

6 Aures habent, nec audiunt: Nares habent, nec olfaciunt.

7 Manus habent, neque tangunt: Pedes habent, nec ambulant: Nihil suo gutturo sonant:

8 Tales sunt qui ea faciunt, quicunque fidunt eis.

9 Vos, Israëlitaë, confidite Jovæ, quorum ille præsidium & propugnaculum est.

10 Vos domus Aharonis confidite Jovæ, quorum ille præsidium & propugnaculum est.

11 Vos Jovæ reverentes confidite Jovæ, quorum ille præsidium & propugnaculum est.

12 Jova nostri memor fortunabit, fortunabit Israëlitis domum, fortunabit Aharonis domum,

13 Fortunabit Jovæ reverentes, parvos juxta atque magnos.

14 Amplificabit Jova vos, vestrosque natos.

15 Favorabiles estis Jovæ, cæli, terræque creatori.

16 Cæli cælorum sunt Jovæ, terram dedit hominum generi.

17 Te, Jova, non mor-

tui collaudabunt; nec ulli ad silentium digressi.

18 Sed nos Jovam commendabimus, deinceps in sempiternum. Halleluja.

MATUT.

PSALM CXVI.

AMO Jovam, qui meam supplicem vocem exaudiverit:

2 Quoniamque mihi aurem præbuit, idè eum per omnem vitam invocabo.

3 Cùm me mortis lora circumdarent, angorésque sepulchri invasisent:

4 Cùm in periculum & solitudinem incidissem, Jovæ nomen invocavi: Obsecro, Domine, libera hanc animam:

5 Exorabilis justusque Jova, Deus noster misericors.

6 Custos Jova simplicium, me conservavit afflictum.

7 Redi, anima mea, ad tuam quietem, postquam tibi Jova benefecit:

8 Siquidem tu, Domine, & animam meam à morte, & oculos à lacrymis, & à casu liberavisti pedes.

9 Versabor apud Jovam in vivorum terris.

10 Credidi, idèoque loquar, at magnoperè vexabar: atque in hac trepidatione

tione dixi, omnem hominem esse fallacem.

11 Quid Jovæ rependam pro tot ejus adversum me meritis?

12 Poculum sumam salutis, Jovæ nomen invocans.

13 Jovæ mea vota solvam, idque ejus omni populo præsentem: Qui suorum mortem piorum tanti ducat.

14 Euge, Jova: Nam ego servus tuus, ego servus tuus sum ancillæ tuæ filius, Tu mea rupisti vincula.

15 Tibi sacrificium animi grati faciam, Jovæ nomen invocans.

16 Jovæ mea vota solvam, idque ejus omni populo præsentem: in atriis templi Jovæ, in medio tui, Hierosolyma. Halleluja.

PSAL. CXVII.

Laudate Jovam, gentes omnes, hunc celebrate nationes omnes:

2 Jovæ enim erga nos beneficium cumulatius indies augetur, ejusque fides est æterna. Halleluja.

PSAL. CXVIII.

Celebrate Jovam, qui bonus, qui æternam clementiam est.

2 Dicant nunc Israëlitarum Jovam esse bonum, ejusque clementiam esse æternam.

3 Dicat Aharonis domus

ejus æternam clementiam.

4 Dicant Jovæ reverentes ejus æternam clementiam.

5 Jovam in periculis invocavi, Jova me exoratus explicuit.

6 Jovam habens, non metuo, ne quid mihi faciant homines.

7 Jovam habens defensorum, visurus sum inimicorum meorum poenas.

8 Jovæ præstat fidere quam homini.

9 Jovæ præstat fidere, quam primatibus.

10 Omne genus gentes me obsederant, quas tamen Jovæ nomine excidi.

11 Obsederant me etiam atque etiam, quas tamen Jovæ nomine excidi.

12 Obsederant me apum more, quas tamen quasi spinarum ignem extinctas, Jovæ nomine excidi.

13 Tu me quidem impuleras ad cadendum, sed mihi Jova succurrit.

14 Jova mea potentia atque cantus, mihi salutis fuit.

15 Ergo victoriæ cantu bonorum domus personant: Jovæ dextera fortiter facit.

16 Jovæ dextera excellens, Jovæ dextera fortiter facit.

17 Non moriar, sed vivens Jovæ facta narrabo.

18 Castigavit me quidem Jova, sed neci non dedit.

19 Aperite mihi iustitiæ portas, ut per eas ingrediar ad agendas Jovæ gratias.

20 Hæc Jovæ porta est, quâ boni ingrediuntur.

21 Gratias ago tibi, qui mihi exoratus salutem attuleris.

22 Lapis ab ædificatoribus improbatus, adhibitus est ad caput anguli.

23 A Jova profectum est hoc, quod nobis mirum videtur.

24 Hanc diem Jova fecit, in qua lætabimur exultantes.

25 Eja Jova, serva age, eja Jova, fave age.

26 Benè sit ei qui venit in Jovæ nomine: Fausa vobis sumus ominati, ô Jovæ domestici.

27 Deus Jova nobis illuxit: Alligate festam hostiam restibus ad aræ cornua.

28 Tibi, mi Deus, agam gratias: Te, mi Deus, extollam.

29 Celebrate Jovam, qui bonus, qui æternâ clementiâ est.

VESPERT.

PSAL. CXIX.

A L E P H.

BEati qui benè morati ex Jovæ lege vivunt.

2 Beati qui ejus obeunt oracula, toto corde studentes ei.

3 Qui, sanè nihil iniquum agentes, vivunt ad ejus normam.

4 Tu sanè instituta tradidisti diligentèr servanda.

5 Utinàm moribus sim ad servanda tua decreta comparatis.

6 Ità demùm non frustrà ero, si omnia tua præcepta spectabo.

7 Agam tibi sincerâ mente gratias, cùm tuas justas sententias, didicero.

8 Tua decreta servabo: Ne me defere omninò.

B E T H.

QUanam re purgabit adolescentens suos mores? exequendis tuis verbis.

2 Tibi toto corde studui, ne me à tuis avoca præceptis.

3 In mente mea habeo recondita tua dicta, nè quid in te peccem.

4 Tu, laudande Jova, doce me tua decreta.

5 His ego labiis enumeravi

ravi omnes oris tui sententias.

6 Oraculorum tuorum ratione perindè oblector, ac summâ opulentiâ.

7 Tua mandata meditabor, intuens in tua instituta.

8 Tuis decretis oblectabo me, tuorum dictorum haud immemor.

G I M E L.

Affice me tuum vitæ beneficio, ut tua dicta exequar.

2 Revela meos oculos, ut videam tuæ legis miracula.

3 Peregrinus in terris ego sum: Ne mihi subtrahe tua præcepta.

4 Mihi languet animus perenni tuarum sententiarum cupiditate.

5 Detestabiles objurgasti superbos, à tuis præceptis deerrantes:

6 Avolve à me probrum atque contemptum, qui oracula tua obo.

7 Quamvis contra me deliberantes sedeant principes, tamèn tuus ego tua decreta meditor:

8 Tamèn oracula tua, meæ deliciæ, mihi sunt pro consiliariis.

D A L E T H.

Humi prostrata est anima mea: Conserva mihi vitam ex tuis promissis.

2 Mores meos exposui, ut Tu exorere mihi: Doce me tua decreta.

3 In tuorum mandatorum ratione instrue me, & tua meditabor miracula.

4 Mihi perfluit animus præ anxietate: Erige me ut ferunt tua promissa.

5 Falsam viam à me remove, & mihi per gratiam largire tuam legem.

6 Viam veritatis elegi, tuas mihi sententias propens.

7 Adhæsi tuis oraculis, Jova, ne me frustra habueris.

8 Viam præceptorum tuorum curram, cùm mihi mentem explicueris.

M A T U T.

H E.

Institu me, Jova in ratione tuorum decretorum: Et ea prius exequar.

2 Erudi me in exequenda tua lege: Et eam objbo toto corde.

3 Dirige me per iter præceptorum

Dies 25. M.P. P S A L M. M.P. Dies 25.

ceptorum tuorum: Nam id mihi placet.

4 Effice mihi mentem propensam ad tua oracula, non ad avaritiam:

5 Averte meos oculos ab intuenda nequitia, vitam mihi in tuo conservans instituto.

6 Præsta mihi tuo promissa tua, ut Te reverear.

7 Aufer meum dedecus, quod exhorreo: Nam tuæ sententiæ bonæ sunt.

8 Cum sim tuorum mandatorum cupidus, conserva mihi vitam pro tua justitia.

V A U.

Mihique tua contingant beneficia, Jova, tua defensio, ut fert tuum promissum.

2 Et dabo meo conviciatori responsum, tuâ fretus oratione.

3 Nève mihi prorsus ex ore eripias verum verbum, qui à tuis sententiis pendeam.

4 Et tuam legem exequar jugiter in omnem perpetuitatem.

5 Atque ità expeditus incedam, quòd tuis studeam mandatis.

6 Neque me de tuis apud reges oraculis loqui pudebit.

7 Méque tuis oblectabo præceptis, quæ amo.

8 Attollámque manus ad

tua præcepta mihi dilecta, & tua decreta meditabor.

Z A I N.

Memento quid mihi tuo promiseris, quo mihi spem fecisti.

2 Quæ quidè me consolatio est in mea miseria, tuo promisso me conservante.

3 Arrogantes mihi magnoperè illuserunt, neque tamen à lege tua desectio.

4 Memor tuarum sempiternarum, Jova, sententiarum, me consolor.

5 Horrore corripior ob impios tuæ legis desertores.

6 Cantilenæ mihi sunt tua decreta in peregrinationis meæ domicilio.

7 Recolo noctu nomen tuum, Jova, tuamque legem obo.

8 Hoc teneo, cum tua mandata exequar.

H E T H.

TU mihi conditio es, Jova, cujus dictis parere statui.

2 Te coram oravi toto corde, miserere mei, ut promissisti.

3 Recogitavi meos mores, meos pedes ad oracula tua convertens.

4 Festino sine cunctatione ad obeunda tua præcepta.

5 Impiorum lora me implicant,

Dies 25. M. P.

LIBER.

V. P. Dies 2

plicant, non tamèn legis oblitum tuæ.

6 De media nocte surgo ad Te celebrandum, ob tuas iustas sententias.

7 Conjungo me cum omnibus tui reverentibus, tuâque mandata exequentibus.

8 Benignitate tuâ, Jova, plenus est orbis terrarum : Doce me tua decreta.

T E T H.

BENE facis mihi tuo cultori, Jova, ex tuo promisso.

2 Bonum sensum & scientiam doce me, qui tuis præceptis fidem habeo.

3 Priusquàm vexarer, errabam : Nunc tuis dictis pareo.

4 Tu bonus & beneficus, doce me tua decreta.

5 Connectunt contra me mendacium arrogantes, tua mandata toto corde obeuntem.

6 Illorum cor quasi obefitate obtusum est, cùm ego me tua lege oblectem.

7 Mihi vexari conducit, ut tua decreta discam.

8 Mihi utilior est oris tui disciplina, quàm aureorum, argenteorúmque millia.

VESPERT.

J O D.

MANUS tuæ me fecerunt atque corderunt : Erudi me ut discam tua præcepta.

2 Tui reverentes, me viso, lætabuntur, qui in tuo spem habeam promisso.

3 Scio, Jova, æquas esse tuas sententias : Méque verè à Te premi.

4 Sit mihi, quæso, tua clementia solatio, ut Tu mihi tuo pollicitus es.

5 Contingat mihi misericordia, ut vivam : Nam tua lex meæ sunt deliciæ.

6 Pudeat superbos, qui mihi exitium falsò machinantur : Ego tua mandata meditabor.

7 Concilientur mihi, qui Te verentur : Tuâque nòrunt oracula.

8 Sit mea mens in tuis integra decretis, nè me pudeat.

C A P H.

ANIMUS mihi languet expectatione tuæ defensionis, in tuo promisso spem habenti.

2 Oculi mihi languent expectatione tui promissi, cogitanti ecquandò sis me consolaturus.

3 Sum enim ut uter in fumario, haud immemor tamen tuorum decretorum.

4 Quod-

4 Quodnam mihi tuo spatium statuitur? ecquandò de meis infestis fumes supplicium?

5 Cavant mihi superbi scrobes, non sanè ex tua lege.

6 Omnia tua praecepta vera sunt: Succurre mihi, quem illi infestantur injuriâ.

7 Ferè me humi conficiunt, neque tamen tua mandata defero.

8 Pro tua clementia conserva me, & oris tui oraculo parebo.

L A M E D.

IN aeternum, Jova, tuum verbum permanet in cœlis.

2 Sempiternâ præditus es veritate, qui staturam terram condidisti.

3 Quæ quidè ex tua sententia stant hodiè: Nam omnia tibi serviunt.

4 Nisi tua mihi lex esset in deliciis, equidè in mea perirem inopia.

5 Nunquàm tuorum mandatorum obliviscar: Nam per ea mihi vitam tueris.

6 Tuus sum, serva me; qui tuis studeo mandatis.

7 Imminebant impii meo exitio, at tua oracula perpendam.

8 Omnium interiturarum rerum finem video: Tuum praeceptum perquàm lata patet.

M E M.

ADEO tuam, Jova, legem amo, ut hæc sit mea quotidiana meditatio.

2 Sapientio rem me quam sunt hostes mei, reddit tua disciplina, quam perpetuò habeo.

3 Plus sapio quam mei doctores universi, quòd oracula tua mea sunt meditatio.

4 Senes intelligentiâ supero, quòd tua mandata teneo.

5 Ab omni via mala continui meos pedes, ut tuis dictis paream.

6 De tuis sententiis non deflexi; quòd tu me erudias.

7 Multò sunt verba tua meo palato & ori melle dulciora.

8 A tuis mandatis disco, ideòque omnes falsos mores odi.

M A T U T.

N U N.

LUcerna meo pedi sunt tua dicta, meoque lux itineri.

2 Juravi (id quod præstabo) me servaturum esse tua jura.

3 Crucior vehementè: Jova, medere mihi, ut fert tua promissio.

4 Mei oris liberalitatem gratam

gratam habe, Jova, & me
tuas sententias doce.

5 Verſor in perpetuo vi-
tæ diſcrimine, neque tuæ le-
gis oblivifcor.

6 Mihi laqueum obten-
derunt impii, neque tamèn
ex tuis mandatis aberravi.

7 Poſſedi oracula tua per-
petuò quæ ſunt mei cordis
gaudia.

8 Animum ad obeunda
tua decreta applicui, in per-
petuum prorsùs.

S A M E C H.

MAle cogitantes odi, &
tuam legem amo.

2 Tu mihi latebra & pro-
pugnaculum es, à cujus ver-
bis pendeo.

3 Faceſſite à me, impro-
bi, ut exequar Dei mei præ-
cepta.

4 Sufſine me oratione tuâ,
ut vivam: Néve meam ex-
pectationem frustrato.

5 Fulci me, ut conſerver,
& tuis decretis ſempèr ob-
lectabor.

6 Conculcâſti omnes à
tuis recedentes decretis, quo-
rum fallax ſit calliditas.

7 Ut ſcoriam deles om-
nes terrarum impioſ, idèò
tua amo decreta.

8 Horret mihi corpus tui
pavore, tuas reformidantiſen-
tentias.

A I N.

JUS, æquúmque facio, ne
me permitte meis oppreſ-
ſoribus.

2 Accommoda me tuum
cultorem ad bonum, nè mi-
hi ſuperbi faciant injuriam.

3 Oculi mihi languent ex-
pectatione tuæ deſenſionis,
juſtæque promiſſionis.

4 Tracta me tuum, ut
tua fert clementia, méque
tua decreta doce.

5 Tuus ego ſum, erudi
me, ut ſciam tua oracula.

6 Tibi, Jova, agendi tem-
pus eſt, cùm tua lex vio-
latur.

7 Itaquè tua præcepta plùs
quàm aurum & topazion
amo.

8 Itaquè tuis omnibus
mandatis prorsùm rectè u-
tens, omnem falſam conſue-
tudinem odi.

P H E.

MIra ſunt oracula tua:
Idèò ea animo te-
neo.

2 Rudimenta tuorum di-
ctorum rudes colluſtrant, &
erudiunt.

3 Quæ quidèm hianti ore
haurio: Magnoperè enim
tua amo præcepta.

4 Reſpice me, & miſe-
rere mei, pro tua erga tui
nominis amantes æquitate.

5 Veſtigia mea in tuis
diſcis

dictis constabili, ita nullum dominabitur in me maleficium.

6 Vindica me ab hominum injuriis, & tuis parebo mandatis.

7 Illustra tuum me tuo vultu, & tua me decreta doce.

8 Ravis aquæ manant oculi mei: Quoniam non servatur tua lex.

Z A D E.

Justus es, Jova, rectæque sunt tuæ sententiæ.

2 Oracula quæ tradidisti æquissima sunt atque verissima.

3 Conficior indignatione, quod hostes mei tuorum dictorum sint immemores.

4 Probatissima est oratio tua, quam tuus ego diligo.

5 Parvus ego & contemptus tua mandata non oblitus sum.

6 Justitia tua justitia est sempiterna, tuæque lex est ipsa veritas.

7 In adversis, periculisque deprehensus, habeo tua præcepta in deliciis.

8 Tuorum æquitas oraculorum æterna est: Erudi me, & vivam.

V E S P E R T.

C O P H.

TOTO corde invoco, exaudi me, Jova, & tua tenebo decreta.

2 Te invoco, serva me: Et tuis oraculis parebo.

3 Diluculum querelis præverto, à tuis dictis pendens.

4 Oculis vigilias anticipo, tuis dictis meditandis.

5 Vocem meam exaudi pro tua clementia, Jova, pro tua æquitate viam mihi custodi.

6 Propius me accesserunt qui me sectantur consultò, qui à lege tua longè absunt.

7 Ades Tu, Jova, cujus omnia præcepta vera sunt.

9 Jam diù de tuis oraculis hoc scio, Te ea in perpetuum fundâsse.

R E S C H.

VIDE meam miseriam, & me libera: Qui tuæ legis oblitus non sum.

2 Age meam causam, meque assere, & ex tua promissione conserva.

3 Abest salus ab impiis, quoniam tuis decretis non student.

4 Multâ præditus es misericordiâ, Jova, conserva me pro tua æquitate.

5 Multi sunt qui me insectantur,

festantur, mihi que adversantur: Neque tamèn à tuis oraculis despecto.

6 Videns perfidos crucior, quòd tuis dictis non parent.

7 Considera me tua mandata amare, Jova: Pro tua clementia conserva me.

8 Tuorum dictorum caput est veritas, suntque tuæ omnes justæ sententiæ sempiternæ.

S C H I N.

ME principes insectati sunt immeritò, qui mente tua dicta formido.

2 Lator ego tuis verbis, perindè ac qui multam natius est prædàm.

3 Falsa odi atque detestor, amans tuam legem.

4 Septiès quotidie te laudo, ob tuas justas sententias.

5 Multa pax est tuæ legis amatoribus, nec est eis impedimentum.

6 Expectavi tuam tutelam, Jova, tuæque præcepta executus sum.

7 Animo tua oracula teneo, ea multum amans.

8 Servavi tua mandata atque oracula: Nam mei mores omnes tibi sunt expositi.

T A U.

Accedat in tuum conspectum oratio mea,

Jova: Ex tuo promisso erudi me.

2 Veniat in tuum conspectum mea supplicatio: Defende me, ut pollicitus es.

3 Fundent mea labia tibi laudem, cum tua me decreta docueris.

4 Eloquetur lingua mea tua dicta, cujus omnia præcepta justa sunt.

5 Sit mihi tua manus auxilio, qui tua mandata elegi.

6 Cupidus sum tuæ defensionis, Jova, tuæque lex meæ sunt deliciæ.

7 Vivat hæc anima, ut Te laudet, tuæque sententiæ me juvent.

8 Erro velut ovis perdita; quære me tuum, qui tuorum præceptorum memoriam non deposui.

M A T U T.

PSAL. CXX.

JO V A M rebus in adversis invocavi, & exaudivit me.

2 Jova, libera hanc animam à falsis labiis, à lingua perfida.

3 Quo præmio afficièris, aut quid de te fiet, lingua fraudulenta? sagittis militaribus acutis donaberis, & carbonibus ferociter ardentibus.

4 Hei mihi! qui coactus inter Mesech peregrinor, habitans

Dies 27. M. P.

Psalm. M. P. Dies 27.

bitans in Cedarianis tabernaculis.

5 Diutius habitavit anima mea cum pacis osoribus.

6 Ipse quidem studeo paci, at me pacis mentionem faciente, ad bellum inclinant.

PSAL. CXXI.

ATtollam oculos in montes, undè mihi venit auxilium.

2 Auxilium meum à Jova est, cœli, terræque creatore.

3 Non finet tuos labefieri pedes, non dormitabit custos tuus.

4 Scito non dormitaturum neque dormitaturum custodem Israëlitarum.

5 Jova tuus custos, Jova umbra tua, tibi dexter adest.

6 Te neque sol interdiu, neque luna noctu feriet.

7 Jova te ab omni malo, Jova tuam animam tuebitur.

8 Jova te & euntem & redeuntem tuebitur, deinceps in sempiternum.

PSAL. CXXII.

DElectos eis, qui me sic adhortantur: Eamus in Jovæ domum.

2 Astabunt nostri pedes in tuis portis, Hierosolyma.

3 Hierosolyma est extructa, ut urbs sibi simul conjuncta.

4 Quò quidem tribus ascendunt, tribus Jovæ, ad testimonium Israëlitarum, ad

Jovæ nomen celebrandum.

5 Illic enim sita sunt tribunalia judicialia, tribunalia domus Davidis.

6 Orate pacem tuam, Hierosolyma, cujus amatores sospites sint.

7 Sit pax in tuo propugnaculo, felicitas in tuis palatiis.

8 Propter fratres, cognatosque meos tuæ paci consulam.

9 Propter domum Jovæ Dei nostri, tuo bono studebo.

PSAL. CXXIII.

AD Te oculos attollo, ô cœlicola.

2 Et quidem ut fervorum oculi dominorum manum; ut ancillæ oculi heræ manum: Sic nostri Jovam Deum nostrum intuentur, dum misereatur nostri.

3 Miserere nostri, Jova, miserere nostri, qui multo sumus contemptu saturi:

4 Quorum animi multâ sunt opulentorum derisione, fastuosorum contemptu saturi.

PSAL. CXXIV.

Nisi Jova nobis adfuisset (dicant Israëlitæ) nisi Jova nobis adfuisset, cum in nos consurgerent homines:

2 Jampridem nos vivos devorassent, cum in nos arderent irâ.

3 Jampridem nos aquæ inun-

inundassent, obrutos tor-
rente:

4 Tumidæ superborum
aquæ jampridè superas-
sent animam nostram.

5 Agimus Jovæ gratias,
qui nos non passus sit præ-
dam esse dentibus illorum.

6 Vita nostra sicut avi-
cula evasit aucupum laque-
um: Rupto laqueo nos e-
vasimus.

7 Nobis auxilium est in
Jovæ nomine, cœli, terræ-
que creatoris.

PSAL. CXXV.

QUI Jovæ confidunt,
similes erunt Sionis
montis, qui perpetuò manet
immobilis.

2 Et montes Hierosoly-
mam, & Jova suum popu-
lum circumdat hinc in sem-
piternum.

3 Non enim residebit
impietatis sceptrum in ju-
storum sortem, nè justî ma-
nus admoveant nequitia.

4 Benefac, Jova, bonis,
& mente rectis.

5 Qui verò ad suas per-
versitates declinant, eos du-
cet Jova cum maleficis, fal-
vis Israëlitis.

VESPERT.

PSAL. CXXVI.

CUM revocaret Jova
Sionis captivos, vide-
bamur nobis somniare.

2 Tunc & ora nostra ri-
su, & linguæ cantu plenæ
erant:

3 Tunc dictitabatur inter
gentes; Jova his magna
præstitit.

4 Jova nobis magna præ-
stitit, id quod lætabamur.

5 Revoca, Jova, nostros
captivos, amnium ritu me-
ridianorum.

6 Qui ferunt cum lacry-
mis, cum cantu messuri sunt.

7 Qui flendo it, carum
semen ferens, rediturus est
cum cantu, suos ferens ma-
nipulos.

PSAL. CXXVII.

NISI Jova domum
instruat, frustrà labo-
rant, qui eam instruunt.

2 Nisi Jova urbem cu-
stodiat, frustrà vigilat custos:

3 Frustrà & summo manè
furgitis, & tardè residetis
victu vescentes laborioso:
adèd ille dilectis suis somnum
conciliat.

4 Liberatorum quidè he-
reditas à Jovæ est; fortis
ventris præmio datur ab eo-
dem.

5 Quales sunt in manu
viri fortes sagittæ, tales sunt
juventutis nati.

6 Felices, qui talibus re-
fertis habent pharetras: non
illi frustabuntur, cum dis-
ceptabunt cum adversariis
in curia.

PSAL. CXXVIII.

BEati sunt quicunque Domini-
minum reverentes vi-
vunt ad ejus normam.

2 Tu enim labore manu-
um tuarum vescêris: beatus
es, & benè tibi erit.

3 Uxor tua similis erit fœ-
cundæ vitis: in lateribus do-
mûs tuæ.

4 Liberi tui quasi oliva-
rum plantæ; circum tuam
mensam.

5 Sic quidè certè fortu-
nabitur homo: Jovæ me-
tuens.

6 Sic te fortunabit Sionius
Jova, ut Hierosolymæ bo-
num videas per omnem vi-
tam;

7 Videas & natorum tuo-
rum natos: salvis Israëlitis.

PSAL. CXXIX.

SÆpè oppugnatus sum à
pueritia (dicat Israëlita)

2 Sæpe oppugnatus sum à
pueritia, neque tamen ex-
pugnatus.

3 Dorsum meum arave-
runt aratores, longos du-
centes sulcos.

4 Jova justus abruptit im-
piorum lora.

5 Turpiter retrò agantur
omnes Sionis osiores:

6 Sîntque similes herbæ
tectorum, quæ, priusquàm
evellatur, arescit:

7 Quâ neque messor ma-

num, neque manipulator fi-
num implet:

8 Neque dicunt viatores,
adsit vobis Jovæ favor:
Fausa vobis precamur per
Jovæ nomen.

PSAL. CXXX.

EX profundo Te invo-
cavi, Jova: Domine,
exaudi vocem meam.

2 Præbe aures attentas
mæ voci supplici.

3 Si vitia acerbius obser-
vaveris, Jova; Domine, quis
stabit?

4 Sed est in te facilitas,
ut reverendus sis.

5 Jovam spero, illum ex-
pectat anima mea: In ver-
bo ejus spem habeo.

6 Animo Dominum sus-
picio, à matutinis custodiis,
ad alteras matutinas custodias

7 Suspiciat Israëlita Jo-
vam: Nam in Jova est ele-
mentia, multumque præsi-
dii.

8 Et is Israëlitam vindi-
caturus est ab omnibus ejus
vitiis.

PSAL. CXXXI.

JOVA, neque animum ef-
fero, aut supercilium tollo:

2 Neque majora, aut
magis ardua, quam pro me
tracto.

3 Quin animum meum
sic ad modestiam composui,
ut est ablactatus erga ma-
trem,

trem, quasi ablactatum habeam animum.

4 Suspice, Israëlita, Jovam hinc in sempiternum.

MATUT.

PSAL. CXXXII.

Memento, Jova, Davidis, & ejus tantæ molestiæ.

2 Qui Jovæ juravit, qui sic Jacobæorum Numini vovit.

3 Neque meæ domûs tectum subibo, neque cubicularem lectum inscendam.

4 Neque meis oculis somnum, meis palpebris soporem concedam, nec requiem temporibus meis.

5 Quin Jovæ locum, quin Jacobidarum numini domicilium, invenero.

6 Eccè autem id Ephratæ audivimus, id in sylvestribus agris invenimus.

7 Intremus in ejus domicilium, veneremur ejus pedum scamnum.

8 Surge, Jova, in tuam quietem, Túque, tuæque arca potentiæ.

9 Tui sacerdotes justitiâ vestiantur, tuique pii ovent.

10 Propter Davidem tuum, ne averfare uncti tui faciem.

11 Juravit Jova Davidi, fidem non revocaturus:

12 Ex ventris tui fœtu

imponam tuo solio.

13 Quòd si servaverint tui nati meum fœdus, & oracula quæ eos docuero, eorum quoque nati in perpetuum sedebunt tuo solio.

14 Delegit enim Jova Sionem sibi sedem, eam sibi expetivit, *dicens*:

15 Hæc erit mea sempiterna requies, hanc mihi habitandam concupivi.

16 Cujus & annonam fœcundabo, & pauperes saturabo victu:

17 Et sacerdotes salutem vestiam, & pii canendo ovabunt.

18 Ibì germinare faciam cornu Davidis, lucernam uncto meo componens.

19 Ejus hostes pudore circumfundam, cum interea ipse diadema floridum gestabit.

PSAL. CXXXIII.

O Quàm suave, quàmque jucundum est, habitare fratres simul!

2 Ut bonum unguentum quod ex capite in barbam, barbam, inquam, Aharonis, & vestimentorum oram defluit.

3 Ut ros Hermonius, qui defluit in montes Sionis.

4 Nam ibi Jova suam promisit abundantiam, & vitam semper duraturam.

PSAL. CXXXIV.

O Collaudate Jovam,
omnes Jovæ cultores;
2 Qui noctu manetis in
Jovæ domo: *Qui excubatis*
in atriis domûs Dei nostri.

3 Attollite manus ad san-
ctuarium, Jovam collaudan-
tes.

4 Faveat tibi Sionius Jo-
va, cœli, terræque conditor.

PSAL. CXXXV.

L Audate Jovæ nomen,
laudate, ô Jovæ cul-
tores;

2 Qui statis in domo Jo-
væ, in atriis domûs Dei no-
stri.

3 Laudate Jovam, qui
tam bonus fit, cantate Jovæ
suave nomen.

4 Nam Jacobæos Jova,
Israelitas sibi delegit in pe-
culium.

5 Scio enim Jovam, do-
minumque nostrum omni-
um esse maximum deorum.

6 Quicquid ei libet, facit
Jova in cœlis & in terris,
in aquis & undis omnibus.

7 Nebulas excit ab ulti-
mis terris: Fulgura per plu-
viam facit: Ex suis ventos
cellis excitans.

8 Occidit Ægypti primo-
genita, tum hominum tum
pecorum.

9 Missis in medio tui,
Ægypte, ostentis, & pro-

digis in Pharaonem, om-
nesque Pharaonios.

10 Multas occidit gentes,
regesque potentes interfecit.

11 Schonem Amorræo-
rum, & Ogum Basanæ re-
gem, omniâque regna Cha-
nanæa:

12 Et eorum terram pos-
sidendam, possidendam suis
dedit Israëlitis.

13 Jova, tuum nomen
æternum, Jova, tui memoria
perennis est.

14 Patrocinabitur enim
suo populo Jova, sui cultoribus
reconciliatus.

15 Gentium signa argen-
tum, aurumque sunt, huma-
narum opus manuum.

16 Os habent, nequelo-
quantur: Oculos habent,
neque vident:

17 Aures habent, nec
audiunt: Nec est in eorum
ore spiritus.

18 Tales sunt eorum au-
tores, quicunque eis confi-
dunt.

19 Vos, domus Israëlitis,
commendate Jovam: Vos,
domus Aharonis, commen-
date Jovam:

20 Vos, domus Levis,
commendate Jovam: Vos,
Jovæ reverentes, commen-
date Jovam.

21 Commendetur Sio-
nius Jova, habitator Hiero-
solymæ. Halleluja.

VESPERT.

VESPERT.

PSAL. CXXXVI.

Celebrate Jovam, quia bonus, quia æternâ benignitate est.

2 Celebrate Deorum Deum, quia æternâ benignitate est.

3 Celebrate Dominorum Dominum, quia æternâ benignitate est.

4 Qui solus magna facit miracula, quia æternâ benignitate est.

5 Qui cœlos prudenter fecit, quia æternâ benignitate est.

6 Qui terram super aquas extendit, quia æternâ benignitate est.

7 Qui ingentia fecit luminaria, quia æterna benignitate est.

8 Solem ad moderationem diei, quia æternâ benignitate est.

9 Lunam & stellas ad moderationem noctis, quia æternâ benignitate est.

10 Qui Ægyptum clade affecit primogenitorum, quia æternâ benignitate est.

11 Et ex eorum medio eduxit Israelitas, quia æternâ benignitate est.

12 Forti manu, porrectoque brachio, quia æternâ benignitate est.

13 Qui mare rubrum in partes diffidit, quia æternâ benignitate est.

14 Et per ejus medium trajecit Israelitas, quia æternâ benignitate est.

15 Impulitque Pharaonem & ejus copias in mare rubrum, quia æterna benignitate est.

16 Qui suos per deserta loca duxit, quia æternâ benignitate est.

17 Qui magnos reges occidit, quia æternâ benignitate est.

18 Qui nobiles reges interemit, quia æternâ benignitate est.

19 Sehonem Amorrhæorum regem, quia æternâ benignitate est.

20 Et Ogum Basanæ regem, quia æternâ benignitate est.

21 Eorumque terram dedidit possidendam, quia æternâ benignitate est.

22 Possidendam suis Israelitis, quia æternâ benignitate est.

23 Qui in humilitate nostra memor fuit nostri, quia æternâ benignitate est.

24 Nôsq̃ue nostris eripuit adversariis, quia æternâ benignitate est.

25 Qui victum suppeditat omnibus animalibus, quia æternâ benignitate est.

26 Celebrate cœlestem Deum, quia æternâ benignitate est.

27 Celebrate Dominorum Dominum, quia æternâ benignitate est.

PSAL. CXXXVII.

AD Babylonix fluvios sedebamus, idque plorantes, cum recordaremur Sion,

2 Suspensis in ea regione citharis nostris ad salices.

3 Illic enim nostræ captivitatis & ejulationis autores carmina nos lætitiâque poscebant: Canite nobis carmen aliquod Sionium.

4 Quo pacto canemus Jovanum carmen in aliena terra?

5 Si tui obliviscar, Hierosolyma, obliviscatur dextera mea artis musicæ.

6 Nisi tui sim memor, adhæreat lingua mea palato, nisi Hierosolymam ad nostræ lætitiæ caput adhibeam.

7 Reminiscere, Jova, Idumæorum, qui die Hierosolymæ dicebant, Evertite, evertite funditûs eam.

8 O puella Babylon devastanda; felix, qui tibi tua in nos merita rependet;

9 Felix, qui correptos tuos infantes saxi allidet.

PSAL. CXXXVIII.

TE totâ mente celebrabo; Te apud divos cantabo.

2 Ad tuum sacrum fanum venerabor, tuumque celebrabo nomen, ob tuam benignitatem atque fidem, qui promissa tua, tuumque nomen fecisti majora omnibus *quæ de Te prædicantur.*

3 Me invocantem exaudivisti, meam animam fortiter evehens.

4 Te, Jova, celebrabunt terrarum reges omnes, cum audiverint oris tui promissa:

5 Canentque Jovæ mores, cujus Jovæ tanta sit gloria.

6 Nam Jova etsi sit sublimis, humiles tamen respicit: At sese efferentes eminus agnoscit.

7 Si in mediis verser periculis, tu me servabis, & hostium meorum iræ manum tuam objiciens, istâ me dexterâ defendes.

8 Dominus perficiet suam in me clementiam: Tu, Jova, æternâ benignitate præditus es; manuum itaque tuarum opera noli deserere.

M A T U T.

P S A L. CXXXIX.

JOVA, Tu me exploratum cognitumque habes. Tu me sedentem surgentemque nosti, meam longè rationem perspiciciens:

2 Me gradientem cubantemque cingis: Omnesque meas rationes pervestigatas habes:

3 Adeò ut ne prolatam quidem meà linguā sententiam tu, Jova, pernoscas.

4 Tu me & à tergo & à fronte formasti, mihi quē manum istam admovisti.

5 Cujus rei cognitio adeò difficilis est & ardua, ut eam ego consequi non possim.

6 Quoniam declinem tuum Spiritum? Aut quò tuam fugiam præsentiam?

7 Sive cœlum scandam, ibi tu es; sive in orco cubem, tu ades.

8 Sumam auroræ alas, habitem in ultimo mari:

9 Etiam illic tua me manus tenebit, tuāque dextera comprehendet.

10 Quòd si me certè tenebris occultandum cogitem, ipsa mihi nox lumen est.

11 Ipsæ etiā tenebræ tibi non contenebrant: Ipsaque nox splendet ut dies,

nullo tenebrarum, lucisque discrimine.

12 Tu meos enim renes possides, qui me in meæ matris utero composueris.

13 Agam tibi gratias, quòd tam abstrusa ratio mirificè in me adhibita est: Mirifica sunt tua facta, id quod ego animo præclarè recognosco.

14 Non te latuere mei artus, cum in abdito fierem, ingeniosè contextus in ima terra:

15 Mei rudimenta vidisti tuis oculis: Et mea membra, ne uno quidem excepto, erant in tuo descripta codice;

16 Quæ in singulos dies formabantur: Quum non extaret unum ex iis.

17 Vaha quanti apud me sunt tuæ rationes, Deus! Quarum tanta summa est.

18 Quas si numerare velim, sunt arenâ numerosiores; Iis autem numerandis invigilans adhuc de Te cogito.

19 Nónne evertes impios, Deus? Faceffite à me, homines sanguinarii.

20 Nam de Te nefariè loquuntur; adversarii tui abutuntur tuo nomine.

21 Nónne tuos ofores odi, Jova, Tibi contrariis infensus?

22 Et quidem odio capitali odi, eos hostium numero habens.

23 Explora me, Deus, meam mentem noscitant: Proba me, meos sensus noscitant.

24 Et vide an sim in prava vivendi via, méque in viam ducito durabilem.

PSAL. CXL.

DEfende me, Jova, à malis hominibus, ab inhumanis hominibus me tuere.

2 Qui animis malè cogitantes, quotidie bella moluntur.

3 Acuerunt suos dentes ut serpens, virus aspidis habentes sub labiis. Sela,

4 Tutare me, Jova, ab impiorum manibus: Ab inhumanis hominibus tuere me, qui mea labefactare vestigia cogitant.

5 Absconderunt mihi laqueos atque funes superbi, tetenderunt secundum semitam retia: Mihi ponentes offendicula. Sela.

6 Equidè Jovam meum, appello Deum: Ausculta, Jova, vocem supplicationis.

7 Jova Domine, meæ firmamentum salutis: qui meum caput protegis, quandoquæ sumenda arma sunt.

8 Noli impios, Jova, voti reddere compotes, ne, si eis conata secundes, insolefcent. Sela.

9 Eorum caput, qui me circumveniunt, obruat facinus, quod ipsorum labia moluntur;

10 Opprimantur carbonibus, in ignem deturbati, in specus undè non emergant.

12 Homo linguax ne consistat in rerris: Inhumanus homo malo agatur in ruinam.

12 Scio Jovam inopum pauperumque litem & causam acturum esse.

13 Certè justī tuum celebrabunt nomen, habitabunt in tuo conspectu probi.

PSAL. CXLI.

JOVA, Te invoco, festina ad me, ausculta vocem, quā Te invoco.

2 Habeantur apud Te meæ preces pro suffitu, & manuum extensio pro ferto vespertino.

3 Impone, Jova, custodiam ori meo, ferva meorum labiorum ostium.

4 Ne finas inclinari animum meum ad rem malam: Nè quid moliar cum impietate conjunctum, utens operà facinorosorum hominum, nè eorum vescar deliciis.

5 Me potius justī verberent, quod beneficii loco ducam, méque castigent.

6 Ne mihi tamen caput lædant unguento suo præstantissimo: Precatione adhuc

hùc utar quùm isti mihi malè struunt:

7 Eorum condemnatores per saxosa præcipitentur loca, ut audiant quàm sit oratio mea suavis.

8 Membra nostra ad orci fauces disperguntur, perindè ac si quis ligna findat aut terram proscindat.

9 Atquè in Te, Jova Domine, conjectos oculos, in te fiduciam habeo; Noli vitam meam profundere.

10 Tutare me ab injuria laquei, quem in me tendunt, & à maleficorum tendiculis.

11 Decidant simul in suos casses impii, dum interim ego transeo.

VESPERT.

PSAL. CXLII.

VOce meâ Jovam invocabam, voce meâ Jovæ supplicabam.

2 Apud hunc orationem meam fundebam, apud hunc angorem meum indicans.

3 Animo meo sese in me cruciante: Et Tu quidèm viam meam nôsti: In semita quâ ibam, abditur mihi laqueus.

4 Ad dexteram intuens, video nullum esse, qui me agnoscat:

5 Periit mihi perfugium, neque erat, qui meam vitam curabat,

6 Ad Te clamabam, Jova, Te meam fiduciam, Te meam appellans fortem in terra viventium.

7 Attende meam querimoniam; nam magnoperè sum attenuatus.

8 Defende me à meis infestis: Sunt enim me potentiores.

9 Educ ex claustro hanc animam, ad tuum celebrandum nomen: Stipabunt me iusti, cùm Tu sic de me foveris meritis.

PSAL. CXLIII.

JOVA, audi meas preces: Ausculta meæ supplicationi pro tua fide: Exaudi me pro tua justitia.

2 Néve in jus mecum, qui tuus sum, venito: Nam coram Te nemo mortalium absolvetur.

3 Hostis enim, hanc animam persequens, meam vitam pessundat humi: Me ad tenebras redegit, in quilibus sunt perpetuò mortui.

4 Itaque æstuat mihi animus: Mihi mens penitùs attonita est.

5 Recolo adhuc prisca tempora: Recogita tua tôt opera, tuarum manuum facta contemplans.

6 Ad Te manus pando, animo Te suspiciens, ut terra siticulosa. Sela.

7 Propera exaudire me, jova,

Jova, animo deficientem :
Ne mihi tuum vultum abde,
ut fiam, quales qui descendunt
in barathrum.

8 Nuncia mihi maturè
tuam benignitatem, qui tibi
confido, ostende mihi quâ
viâ gradiar, qui ad Te animum
attollo.

9 Libera me à meis hostibus,
Jova, ad Te enim perfugio.

10 Doce me tuam exequi
voluntatem, Tu qui meus es
Deus: Deducat me tuus bonus
Spiritus per justitiæ solum.

11 Propter nomen tuum,
Jova, conserva mihi vitam :
Pro tua justitia eripe ex periculo
hanc animam.

12 Et pro tua benignitate
everte meos hostes, & omnes
vitæ meæ adversarios perde,
quoniam tuus ego sum.

MATUT.

PSAL. CXLIV.

Benedictus sit Jehova
rupes mea, qui meas
manus ad certamen,
meos digitos ad pugnam docet :

2 Spes mea, mea arx,
meum propugnaculum, meus
defensor, meus clypeus,
cui confidam: Qui meum
populum mihi subjicit.

3 Jova, quid est homo,

ut ejus habeas rationem ?
Quid est homine natus, ut
eum ita cures ?

4 Homo perindè ac nihil
est, cujus atas, velût umbra,
prætereat.

5 Jova, inclina cœlos tuos,
& descende : Tange montes,
& fumabunt :

6 Stringe fulmen, quo eos
dissipes : Mitte tuas sagittas,
quibus eos disturbes.

7 Porrige manus tuas ex
alto : Eripe & libera me ex
tantis aquis, ex manu generis
alienorum :

8 Qui & os falsiloquum &
dexteram habent fallacem.

9 Deus, Te novo carmine
canam, Te decachordo
cantabo nablo :

10 Qui dedisti regibus salutem,
qui Davidem tuum à noxio
asseruisti gladio.

11 Eripe & libera me ex
manu generis alienorum, qui
& os falsiloquum, & dexteram
habent fallacem.

12 Ut nostri filii sint crescentibus
similes plantis, in pueritia :
Nostræ filiæ, quasi angulares
quædam columnæ, templi
similitudine incisæ.

13 Penaria nostra altè referta
sint, ab alia annona in aliam :
Balantes nostræ millecuplis,
decies millecuplis per vicos
nostros foetibusaugeantur.

14 Boves habeamus oneriferentes :
Nulla strages, nullus

lus abactus, nulla sit in vicis nostris ejulatio.

15 Beatus populus cum quo sic agitur: Beatus populus, cujus Jova Deus est.

PSAL. CXLV.

EXtollam Te, mi Deus rex, tuumque nomen in perpetua commendabo secula.

2 Te quotidie commendabo, tuumque nomen in perpetua laudabo secula.

3 Adeo magnus, adeo laudabilis est Jova, ejus ut sit inexplicabilis magnitudo.

4 Seculum seculo succedens tua facta predicabit, tuasque virtutes indicabit.

5 Tuæ gloriose majestatis decorem, tuaque mira facta meditabor.

6 Tuorumque arduorum potentia facinorum dicetur, narrante me tuam magnitudinem.

7 Tuæ singularis bonitatis predicabitur memoria, tuaque decantabitur justitia.

8 Exorabilis & misericors est Jova, ad iram tardus, clementique magnus.

9 Bonus est omnibus Jova, & in omnia sua opera præditus lenitate.

10 Celebrant Te, Jova, omnia tua opera: Tui Te pii collaudant:

11 Tui regni gloriam dicentes, tuamque virtutem e-

loquentes:

12 Ad declarandas hominum generi tuas virtutes, tuque gloriosi majestatem regni.

13 Regnum tuum regnum est omnium seculorum: Imperium tuum in omnem durat ætatem seriem.

14 Jova omnes & cadentes sustinet, & lapsos allevat.

15 Omnium oculi sunt in Te coniecti, eisque Tu suo tempore pastum largiris,

16 Apertaque manu omnia viventia optatis satias.

17 Justus est Jova in suis omnibus institutis, benignus in suis omnibus factis.

18 Præsens adest Jova omnibus se invocantibus, omnibus qui eum fidenter invocant.

19 Voluntatem faciet eorum, qui eum reverentur, eosque quiritantes exaudiens conservabit.

20 Tuetur Jova omnes sui amantes, omnesque perdit impios.

21 Jovæ laudes eloquetur os meum, celebrantque omnia mortalia ejus sanctum nomen in omnem perpetuitatem.

PSAL. CXLVI.

LAuda, anime mi, Jovam: Laudabo Jovam donec vivam: Deum meum cantabo, donec ero.

2 Nolite primatibus, nolite

Dies 30. V.P.

PSALM.

V.P. Dies 30.

lite homine nato confidere,
cui salus non est:

3 Qui cū spiritum efflat, & in suam revertitur humum, tum pereunt ejus conatus.

4 Felix qui præsidium habet in Deo Jacobæorum, in Jovam Deum intuens.

5 Quicœli, terræque, maris & omnium, quæ sunt in eis, conditor, fidem servat in perpetuum.

6 Qui jus reddit affectis injuriâ: Victum dat famelicis.

7 Carcere victos Jova solvit; Jova cæcos illustrat.

8 Jova collapsos attollit; Jova justos amat.

9 Jova peregrinos tuetur: Pupillos & viduas sublevat, & impiorum institutum evertit.

10 Regnet in sempiternum Jova Deus tuus, ô Sion, in perpetua secula. Halleluja.

VESPERT.

PSAL. CXLVII.

Collaudate Jovam: convenit enim Deum cantare nostrum: nam jucunda est laudationis elegantia.

2 Extruit Hierosolymam Jova, extorres congregaturus Israëlitas.

3 Is est, qui sanat mente

fractos, eorūque medetur doloribus.

4 Computat numerum stellarum, omnes appellans nominatim.

5 Magnus est Dominus noster, multarūque virium, & immensæ prudentiæ.

6 Sublevat humiles Jova, impios sternit humi.

7 Iterate Jovæ prædicationem; cantate Deum nostrum citharâ.

8 Qui cælum nubibus obducit, & parat telluri pluviam: Qui facit, ut proferrant montes scænum, & herbas ad usum hominum.

9 Qui suum bestiis pabulum dat, corvorum pullis clamantibus.

10 Illi non equi robur acceptum est, non viri crura placent.

11 Placent Jovæ, qui eum reverentur, ejus benignitatem suspicientes.

12 Commenda, Hierosolyma, Jovam: Lauda Deum tuum, Sion.

13 Nam tuarum claustra portarum confirmavit, tuos in te natos felicitans.

14 Tuis pacem finibus conciliat, te tritici polline saturans.

15 Simulac terræ mandatum dat, confestim currunt ejus dicta.

16 Dat nivem, tanquàm lanam: Pruinam spargit, ut cinerem.

17 Jaci

17 Jacit suam glaciem
frustulatim, cui frigus ejus
est tolerabile?

18 Itémque ea dato li-
quefacit mandato, eoque su-
um revocante flatum fluit
aqua.

19 Is sua dicta Jacobæis,
sua placita & sententias Is-
raelitis indicavit.

20 Id quod non fecit ulli
gentium, nec illæ jura nô-
runt. Halleluja.

PSAL. CXLVIII.

Laudate Jovam cœle-
stem, laudate supre-
mis in locis.

2 Hunc omnes ejus an-
geli, hunc universus ejus
exercitus laudate.

3 Hunc sol & luna, hunc
omnia laudate siderum lu-
mina.

4 Hunc cœlorum cœli,
hunc aquæ laudate cœlestes.

5 Hæc Jovæ nomen col-
laudent, quo jubente creata
sunt:

6 Quæque ipse statuit in
perpetuum, præscriptâ lege
non violandâ.

7 Laudate Jovam, terre-
stria; cete & omnes undæ.

8 Ignis & grando, nix
& vapor, ventus procellosus
ejus mandatum exequen-.

9 Montes & colles om-
nes, arbores fructiferæ, ce-
drique omnes.

10 Feræ & pecudes om-

nes, reptilia & alites volu-
cres.

11 Reges terrarum &
nationes omnes, principes
& terrarum gubernatores
omnes.

12 Adolescentes simul &
virgines, senes paritèr &
juvenes; Collaudate Jovæ
nomen: Cujus unius cum
adeo exaltatum nomen sit,
ut ejus majestas terrâ, cœlo-
que pateat.

13 Evehet tamèn sui po-
puli cornu, ad omnium pi-
orum laudem suorum, vide-
licèt Israelitarum hominum,
qui eiserviunt. Halleluja.

PSAL. CXLIX.

CAnite Jovæ laudes no-
vo carmine, in cœtu
piorum celebretur.

2 Lætentur Israëlità in
creatore suo, exultent Sionii
in suo rege:

3 Ejus nomen saltatio-
nibus laudantes, cum tym-
panis, citharisque cantantes.

4 Favet enim Jova suo
populo, suos ornaturus hu-
miles salute.

5 Exultent pii gloriôsè,
in suis ovantes cubilibus:

6 Dei prædicationem in
gutturè, & gladium in ma-
nu habentes ancipitem:

7 Ad sumendum de gen-
tibus supplicium, ad capi-
endas de populis pœnas.

8 Ad eorum reges cate-
H h nis

Dies 30. V.P.

PSALM.

V.P. Dies 30.

nis, ad nobiles vinculis constringendos ferreis.

9 Ad exercendum in eos iudicium præscriptum: & hæc quidè est omnium piorum dignitas. Halleluja.

PSAL. CL.

L Audate Deum in ejus fano: Laudate in ejus potestatis æthere.

2 Hunc ex ejus virtutibus, hunc secundum ejus

excellentem laudate magnitudinem.

3 Hunc tubæ clangore, hunc nablis & citharis laudate.

4 Hunc tympanis & choris, hunc laudate fidibus & modulis.

5 Hunc vocalibus cymbalis, hunc tinnientibus laudate cymbalis

6 Omnia Jovam laudent animantia. Halleluja.

FORMULÆ PRECUM
IN USUM
NAVIGANTIUM.

¶ *Officium Matutinum & Vespertinum in usum Navigantium idem erit cum eo, quod habetur in libro precum publicarum.*

¶ *Duarum quoque sequentium precationum in Regiis navibus quotidianus usus erit.*

O Æterne Domine Deus, qui solus exporrisis cœlos, & superbix maris imperas, qui terminum definivisti aquis duraturum, donec lux simul & tenebræ deficiant; dignare nos famulos tuos, unâ cum classe, quâ meremur, in omnipotentem clementissimam tutelam tuam recipere. Nos à periculo maris, & vi hostium prohibe, ut clementissimo regi nostro GEORGIO & regnis suis præ-

fidio simus, iisque tutelæ, qui negotia sua licita exercentes mare peragant; ut nostræ insulæ habitatores tibi Deo nostro in pace & tranquillitate serviant; nos autem redeamus incolumes, ubertatem terræ, & laborum nostrorum fructus percepturi, & gratâ memoriâ tantam misericordiam prosequentes, extollamus & illustremus sanctum nomen tuum, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

COLLECTA.

IN omnibus nostris actionibus, clementissimo tuo Domine, favore nos præveni, & perpetuo tuo auxilio nos prosequere, ut in omnibus operibus nostris inceptis, continuatis, & in Te perfectis, sacrosanctum nomen tuum illustremus, &

FORMULÆ PRECUM

tandem pro clementia tua
sempiternam vitam conse-
quamur, per Jesum Chri-
stum Dominum nostrum.
Amen.

¶ *Precationes in maris pro-
cellis à navigantibus usur-
pandæ.*

O Potentissime & glo-
riosissime Domine
Deus, quo jubente incre-
brescunt venti, & fluctus
maris attollunt, quique illi-
us iram coerces; nos crea-
turæ tuæ, miseri autem pec-
catores, in summas angu-
stias adducti, ad Te perfugi-
mus ad auxilium; serva nos,
Domine; sin minùs, perimus.
Confitemur nos Tui, Dei
nostri, oblitos esse, dum in
nullo periculo versaremur,
& undiquaque extaret tran-
quillitas, tacitamque scripti
tui vocem audire, & præ-
cepta tua exequi noluisse:
Nunc autem exploratum ha-
bemus, quàm horrenda sunt
omnia tua mira & insueta
facinora, Téque summum
esse Deum, supra omnes
formidandum. His igitur de
causis divinam majestatem
tuam reverentiâ prosequi-
mur, numén tuum agnoscen-
tes, & clementiæ tuæ opem
implorantes. Adesto, Domi-
ne, & serva nos pro singula-
ri tua misericordia, in Jesu

Christo Filio tuo, & Do-
mino nostro. *Amen.*

¶ *Aut hæc.*

O Gloriosissime & cle-
mentissime Domine
Deus, qui humilia vides, cœ-
los incolens; respice, quæ-
sumus, & exaudi nos, Te de
profundo miseriæ invocan-
tes, mortisque faucibus, quæ
nos jam nunc devoratura est:
Serva nos, Domine; sin mi-
nùs, perimus. Vivi, vivi ti-
bi gratias agent! Ede tuam
potentis imperii vocem, quæ
sævientes ventos, & mare
turbidum objurget, ut, ex
his angustiis erepti, vivamus
tibi servituri, & per omnem
vitam nostram tuum nomen
illustremus. Exaudi, Domine,
& serva nos, propter infini-
ta merita nostri servatoris,
Filii tui, & Domini nostri,
Jesu Christi. *Amen.*

¶ *Precatio dicenda ante com-
missum navale prælium
cum quovis hoste.*

O Potentissime & glorio-
sissime Domine De-
us, Domine armipotens, qui
regis omnia, & tuo imperio
subjicis; Tu pro justis judicis
tribunali sedes; ideoque,
imminente hoc periculo, tuæ
divinæ majestati supplica-
mus, ut Tu ipse causam sus-
cipere

IN USUM NAVIGANTIUM.

cipere velis, & sis hujus inter nos & hostes nostros causæ arbiter. Excita fortitudinem tuam, Domine, & nobis suppetias veni, quia non perpetuò iis victoriam tribuis, qui viribus præstant, neque Tibi est difficilius exiguis copiis defendere, quàm magnis. Ne tantorum flagitiorum querelæ ad fumen- dum de nobis supplicium te excitent, sed nos miseros famulos tuos veniam suppli- citè exorantes, tuamque o- pem implorantes exaudias, sisque nobis munimento ab inimicis nostris. Et inter om- nes constet Te nostrum esse servatorem, & potentem li- beratorem, per Jesum Chri- stum Dominum nostrum.
Amen.

¶ *Breves quædam orationes in usum eorum, qui non possunt adesse & inter- esse cæterorum precibus, prohibente prælio, aut tem- pestate.*

¶ *Precationes Generales.*

TUam, Domine, mise- ricordiam nobis pec- catoribus exhibe, & pro cle- mentia tua serva nos.

Tu es ille summus Deus, qui condidisti, & regis om- nia: O, gratiâ tui nominis, nos libera.

Tu summus ille Deus, supra omnia formidandus:

O serva nos, ut Te laudibus efferamus.

¶ *Speciales preces habito respectu ad hostem.*

TU, Domine, justus es ac potens, ô suscipito nostram causam adversus hostes.

O Deus, turris valida om- nibus, qui ad Te perfugiunt ad auxilium; à vi hostium nos prohibe.

O Domine armipotens, Tu pro nobis pugna, ut Te illustremus.

Ne sinas nos vel pecca- torum onere, vel vi hostium opprimi.

Exurge, Domine, defen- de, & libera nos propter nomen tuum.

¶ *Breves preces respectu habito ad tempestatem.*

TU, Domine, qui maris iram coërces, exaudi invocatus, & serva nos, nè pereamus.

O collaudande servator, qui discipulos tuos jam jam in tempestate perituros ser- vâsti, exaudi nos, & serva, quæsumus.

Miserere nostrî, Domine.
Miserere nostrî, Christe.

Miserere nostrî, Domine.
Exaudi nos, Domine.

Exaudi nos, Christe.

Deus Pater, Deus Filius,
Deus Spiritus Sanctus suâ

FORMULÆ PRECUM

erga nos utatur clementiâ,
& servet nos nunc, & in per-
petua secula. *Amen.*

Pater noster, qui es in
cœlis, sancte colatur
nomen tuum. Veniat reg-
num tuum. Fiat voluntas
tua, ut in cœlo, sic & in
terra. Victum nostrum ali-
mentarium da nobis hodiè:
Et remitte nobis debita no-
stra, ut & nos remittimus
debitoribus nostris: Nève
nos in tentationem induci-
to, sed à malo tuere. Quo-
niam tuum est regnum, &
potentia, & gloria in sempi-
ternum. *Amen.*

¶ *Imminente periculo, quot-
quot à nauticis laboribus
absque navis periculo va-
care poterunt, ii convoca-
buntur omnes, & peccato-
rum suorum humilem e-
dent confessionem coram
Deo: in qua unusquisque
seriò attendat ad singula
et peccata, quorum accu-
sabit eum conscientia, di-
cens prout sequitur:*

Confessio.

Omnipotens Deus, pater
Domini nostri Jesu
Christi, conditor omnium re-
rum, omniumque hominum
iudex, confitemur, & de-
ploramus tot tantæque scele-
ra, & peccata nostra, quæ
si bindè in divinam tuam ma-

jestatem, cogitatione, verbis,
& facto flagitiosè admodum
admisimus, iram & bilem
tuam in nos meritissimò mo-
ventes. Nos seriò ad frugem
redimus, ex animo anxii ob
delicta nostra: Eorum re-
cordatio nobis acerba est,
quæ quasi grave quoddam
onus nos opprimunt. Mife-
rere nostrî, miserere nostrî,
clementissime Pater; remitte
nobis præterita commissa,
propter Filium tuum Je-
sum Christum Dominum no-
strum. Da etiam, ut posthac
semper tibi serviamus, & pla-
ceamus in novitate vitæ, ad
laudem & gloriam tui nomi-
nis, per Jesum Christum Do-
minum nostrum. *Amen.*

¶ *Tum Presbyter, si ullus
adfit in navî, hanc formu-
lam absolvendi pronun-
ciabit.*

Omnipotens Deus, Pater
noster cœlestis, qui
pro singulari sua clementia,
omnibus ex animo ad fru-
gem redeuntibus, & verâ fi-
de ad illum conversis, veni-
am peccatorum pollicitus est,
vestrî misereatur, remittat
vobis peccata omnia, & eo-
rum vos absolvat: Confir-
met & corroboret vos in
omni bono opere, vósque
ad vitam æternam perducatur,
per Jesum Christum Domi-
num nostrum. *Amen.*

Gra-

IN USUM NAVIGANTIUM.

Gratiarum actiones post tempestatem.

Psal. lxvi.

Sonate Deum, totus orbis: cantate nomini ejus gloriam, laudis ei præstantes honorem.

Dicite Deo, ô quam horrenda sunt tua facta? Tibi, propter magnitudinem tuæ potentix, tui subjicientur hostes.

Te universus orbis terrarum colet, atque cantabit: Tuum nomen cantabit.

Adeste, considerate Dei opera, quam sit erga genus humanum factis mirificus.

Mare convertit in ficum: Trajectum est flumen pedibus, nobis ibi eo lætantibus.

Qui suâ virtute dominatur æternum, oculis ita gentes speculans, ut se contumaces non efferant. Sela.

Commendate populi Deum nostrum, ejus laudationis voce personantes.

Qui nostras vitâ donat animas, pedes nostros labare non passus.

Expertus es Tu quidem nos, Deus: nos explorasti sicut exploratur argentum.

Nos in retia egisti: Nos cruciatu laterum affecisti.

Homines imposuisti capi-

tibus nostris: Venimus per ignes & per aquas; & idem nos in ubertatem eduxisti.

Veniam in ædem tuam cum victimis, vota mea Tibi persoluturus, quæ labiis promisi meis, quæ ore nuncupavi in meis adversis.

Victimas Tibi pingues immolabo, cum arietino suffitu: Faciam cum hircis boves. Sela.

Adeste, & audite, dum narro, omnes Dei reverentes, quid mihi præstiterit.

Eum ore invocavi, & linguâ subvexi.

Quod si cujuscumque criminis mihi conscius sim, me non exaudiet Dominus.

Atqui exaudivit Deus, ad vocem meæ precationis intentus.

Gratias ago Deo, qui meas preces non repudiavit, neque suam mihi negaverit clementiam.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper erit, & in perpetua secula. Amen.

Psal. cvii.

Celebrate Dominum, qui bonus, qui æternâ est clementiâ.

Prædicent illum qui redempti sunt à Domino, quos ille

FORMULÆ PRECUM

ille vindicavit è manu oprimentium :

Et diversis ex terris, ex oriente, occidente, septentrione atque mari collegit :

Per sylvas & avia loca errabant, oppidum quod incolatur non inveniētes ;

Famelici & sitibundi, animoque erant anxii.

In ea angustia tum Dominum invocabant, & ille eos liberabat ex periculis.

Rectâ viâ eos eò deducebat, ut in oppidum venirent, quod habitetur.

Celebrent illi Domini clementiam & miracula apud hominum genus ;

Quòd satiaverit indigos, bonisque repleverit famelicos ;

Qui in tenebris & funestâ nocte sedent, miserâ & ferro constricti :

Quoniam supremi Dei dictis & consilio contumeliosè adversati sint :

Quorum ille mentes labore domat, quique jacent indefensi ;

In ea tum angustia Dominum invocabant, & ille eos afferebat ex periculis :

Nam eos ex tenebris & funesta morte eripuit, abruptis eorum vinculis.

Celebrent illi Domini clementiam & miracula apud hominum genus :

Qui ostia perpperit æ-

rea, ferreâque claustra perfrerit.

Vesani propter peccandi consuetudinem, proptérque sua vitia torquentur :

Animo cibum omnem abhorrentes, ad lethi portas appellebant :

In ea tum angustia Dominum invocabant, & ille eos afferebat ex periculis.

Suoque jussu sanandos curabat, & ab interitu liberandos.

Celebrent illi Domini clementiam & miracula apud hominum genus,

Faciantque grati animi sacrificia, ejus opera cum cantu narrantes.

Qui navibus in mare descendunt, negotia in vastis exercentes aquis ;

Ii Domini facta & miracula vident in profundo.

Nam ille suo jussu ventum excitat tempestuosum, quo fluctus maris attollente,

Ascendunt in cœlum, descendunt in gurgites, animis in tanto malo fatiscen-
tibus.

Vacillant & titubant ebriorum more, absumptâ omni eorum peritiâ.

Quòd si in ea angustia Dominum invocant, ille eos eripit ex periculis,

Tempestatem tranquilans, illosque fluctus sedans :

Qua illi tranquillitate læti,
ab

IN USUM NAVIGANTIUM.

ab eo in optatum ducuntur portum.

Celebrent illi Domini clementiam & miracula apud hominum genus.

Eum hominum cœtu, extollentes, & in senum confessu collaudantes.

Qui fluvios in sylvam, aquarum scatebras in loca siticulosa,

Terram fertilem in salisam redigit, ob scelus incolarum.

Qui solitudinem reddit aqua stagnantem, aridumque solum lymphis scatens,

Ibique famelicos collocat, qui habitandum condant oppidum,

Agros conferant, vineas pangant fructuosum edituras proventum.

Atque eos ille multum fecundans auget, nec minus eorum pecus,

Cum, oppressi malorum necessitate & mœrore, fuissent diminuti.

Et si eos finat primatum injuriis affici, & per devia sentaque loca errare;

Pauperes tamèn à calamitate protegit, tractans eos tanquam famulos suos, tanquam oves suas.

Id quod videntes probi lætabuntur, cum omnis improbitas obmutescat.

Qui sapiet, hæc observabit, & intelliget beneficia Domini.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto;

Sicut erat in principio, & nunc, & semper erit, & in perpetua secula. Amen.

Collectæ pro gratiarum actione.

O Beatissime & gloriosissime Domine, Deus immensæ bonitatis & clementiæ, nos viles tuæ creaturæ, quas condidisti, & servasti, nostras vitæ donando animas, & jam nos è fati faucibus eripiendo, summa cum animi demissione nos iterum coram divina tua majestate sistimus, [ut tum laudis, tum grati animi sacrificia tibi faciamus, qui nos in adversis invocantes audisti, nec preces nostras aspernatus es, quas tibi in summis angustiis nostris effudimus: Etiam cum navis, merces nostræ, nosque ipsi tantum non deplorati essemus, tum nos benigno vultu respexisti, liberationis ovatione circumfundens; pro quibus, jam in tuto collocati, tuum nomen summis laudibus & gloriâ prosequimur, per Jesum Christum Dominum Servatorem nostrum. *Amen.*

¶ *Aut hæc.*

O Potentissime & clementissime Deus, tuam

FORMULÆ PRECUM

misericordia est super omnia tua opera, præcipuè autem super nos, qui tam mirificè, tam potentèr nobiscum egeris. Tu apud nos terribilia & prodigia in profundo edidisti, ut compertum habeamus, quàm sit Deus potens, & clemens, quam paratus iis suppetias venire, qui sibi in Te fiduciam collocant. Nobis fecisti notum, ventos etiam & mare tuo imperio obsequi, ut vel ea nos doceant tuo posthàc dicto audientes esse, & tuam voluntatem exequi. Nomen itaque tuum commendatione extollimus, quos pro clementia tua tantum non deploratos servâsti. Fac etiam quæsumus, ut nunc æquo clementiæ tuæ sensu ac pridem periculi, afficiamur. Da nos ita affectos esse, ut semper parati simus ad gratitudinem nostram præstandum, tum verbis, tum vitæ instituto, & meliori studio tua sancta mandata exequendi. Hanc clementiam tuam, quæsumus, erga nos perpetuam esse velis, ut quos servâsti, Te piè, justèque colamus, toto vitæ nostræ tempore, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Hymnus laudis & gratiarum actionis post periculosa tempestatem.*

A Gite, Dominum celebremus, qui bonus, qui æternâ est clementiâ.

Maximus est Dominus & laudabilissimus, dicant à Domino liberati, quos ab immani rabie maris eripuit.

Dominus exorabilis, & misericors, ad iram tardus, & clementiâ multus.

Non nos pro nostris peccatis tractavit, non nos, ut digna sunt nostra vitia, remuneratus est.

Quin quantum terras superemineant cœli, tantum excellit ejus erga nos clementia.

In periculum & solitudinem incidimus: Ad lethi portas appulimus.

Jampridem nos aquæ inundâssent: Jampridem nos potentes obruissent aquæ.

Reboavit mare, & ventus tempestuosus attollebat fluctus.

Ascendimus quasi in cœlum, & descendimus in gurgites, animis in tanto malo fatiscentibus.

Tunc Te, Domine, invocavimus, & liberâsti nos ex periculis.

Nomen tuum commendetur, qui preces servorum non averfatus es, sed nos clamante

IN USUM NAVIGANTIUM.

clamantes exaudisti, & eripuisti nos.

Tu mandatum dedisti, tempestatem tranquillans, illosque fluctus sedans.

Ideo celebremus Domini clementiam, & miracula olim & nunc apud hominum genus.

Laudetur Dominus indiès in nos munificus, nostræ Deus salutis,

Qui Deus nobis Deus est ad salutem, & Domino Deo ad mortis exitum.

Nos, Domine, tuarum manuum factis delectasti: Te celebrantes exultabimus.

Laudetur Dominus Deus, Deus solus mirificus:

Laudetur ejus gloriosum nomen in æternum: Et dicat unusquisque nostrum, *Amen, Amen.*

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper erit, & in perpetua secula. Amen.

2 Cor. xiii. 14.

Domini Jesu Christi gratia, & Dei amor, & Sancti Spiritus communio nobis adsit omnibus, & nunc, & in perpetua secula. *Amen.*

Post reportatam victoriam & ab hoste liberationem.

¶ *Psalmus aut Hymnus laudis ac gratiarum actionis post victoriam.*

Nisi Dominus nobis adfuisset (dicamus nunc) nisi Dominus nobis adfuisset, cum in nos consurgerent homines:

Jampridem nos vivos devorassent, cum in nos arderent irâ.

Jampridem nos aquæ inundassent, obrutos torrente:

Jampridem nos potentes obruissent aquæ.

Agamus Domino gratias, qui nos non passus sit esse illis prædam.

Dominus erexit cornu salutis nobis.

Non armis nostris hoc quæxivimus, non nostri nobis lacerti peperere victoriam: Sed tua dextera, tuum brachium, tui vultus lumen, quod nobis favebas.

Stetit à nobis Dominus: Dominus protexit capita nostra, & sustentavit in prælio.

Stetit à nobis Dominus: Dominus fudit hostes nostros, & infestos nostros oppressit.

Ideo ne nobis, Domine, ne nobis, sed tuo nomini tribuatur gloria.

Dominus nobis magna præstitit.

Dominus nobis magna præstitit, id quod lætabamur.

Auxilium

FORMULÆ PRECUM, &c.

Auxilium nostrum à Domino est, cœli, terræque creatore.

Nomen Domini commendetur, abhinc in perpetua secula.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto ;

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

¶ *Finito hoc hymno, poterit cantari, Te Deum.*

Deindè hæc Collecta.

OMnipotens Deus, summe rerum moderator, in cujus manu est potentia & virtus, quibus resisti non potest: magnum gloriosum tuum nomen commendatione extollimus, ob hanc reportatam victoriam quam tibi totam acceptam referimus, qui unicus es victoriæ arbiter. Et nos, quæsumus, impertire gratiâ, per quam singulari hac clementiâ utamur ad gloriam tuam, evangelii tui incrementum, principis nostri honorem, & quantum quidè in nobis est, communem omnium utilitatem. Concede insupèr, quæsumus, nos tali hujus summx clementiæ sensu affici, ut ex animo tibi gratias habeamus, quæ manifestæ sint tum vitis nostris, tum moribus, demissè, piè, & obse-

quentèr in oculis tuis gradiendo, toto vitæ nostræ tempore, per Jesum Christum Dominum nostrum, cui Tecum, & cum Spiritu Sancto, pro omnibus tuis beneficiis, præcipuè autem pro hac victoria & liberatione, sit omnis honor & gloria in perpetua secula. Amen.

2 Cor. xiii. 14.

Domini Jesu Christi gratia, & Dei amor, & Sancti Spiritûs communio nobis adsit omnibus, & nunc, & in perpetua secula. Amen.

In funeribus mortuorum inter navigandum.

¶ *Officium in communium precum libro usurpetur; verum pro his verbis [cadaver ejus humo condimus, cinerem cineribus] dicatur.*

CAdaver igitur ejus profundo mandamus corrumpendum, resurrectionem corporis expectantes, (cùm mare mortuos suos reddiderit) & in seculo futuro vitam, per Jesum Christum Dominum nostrum; qui, cùm advenerit, humilia nostra corpora sic transfigurat, ut eandem cum ejus glorioso corpore formam habeant, pro ea vi, quâ ipse sibi subicere potest omnia.

FORMA & MODUS

Faciendi, Ordinandi, & Consecrandi

Episcopos, Presbyteros, ac Diaconos;

JUXTA RITUM

ECCLESIAE ANGLICANÆ.

PRÆFATIO.

Civis sacras scripturas & veteres scriptores accuratè perlegenti perspicuum est, jam inde à temporibus Apostolorum varios in ecclesia Christi ministrorum ordines extitisse, Episcopos, Presbyteros, Diaconos. Quæ quidem munia tanti semper tamque reverentè habita sunt, ut nemini jus sæsve fuerit ulli eorum se immiscere nisi prius vocato, examinato & probato, pro eoque habito, qui dotibus esset idoneis præditus ad illud ritè obeundum; idque post approbationem & admissionem à legitima potestate, cum oratione publica & manuum impositione. Quapropter ut iidem sacri ordines servari, usurpari, reverentiàmque debitam in postremum consequi valeant in ecclesia Anglicana; nemo pro legitimo Episcopo, Presbytero, aut Diacono habebitur, neque cuiquam ullo horum munerum fungi licebit nisi siquis vocatus, examinatus, probatus, atque admissus ad illa fuerit, juxta sequentem formulam, aut sanè episcopalem ordinationem, sive consecrationem priùs habuerit.

Neque quisquam ad Diaconatûs ordinem admittetur, (nisi impetratâ dispensatione) qui non attigerit annum ætatis vicesimum tertium. Si quis autem Presbyter ordinabitur, cum oportebit annum vicesimum quartum complevisse. Annum verò

FORMA ET MODUS

trigesimum superabit omnis ordinandus seu consecrandus in Episcopum.

Episcopus autem, cum vel ipse, aut ex aliorum sufficiente testimonio compertum habuerit, virum aliquem probe honesteque atque inculpate vitam instituisse, eumque post examinationem ac probationem, linguam Latinam callere, atque in sacris scripturis sufficienter eruditum esse, illum temporibus in Canone præstitutis, aut verò (re ita postulante) aliquo alio die Dominico aut feriâ poterit ad Diaconatum admittere, coram ecclesia, juxta morem & formulam sequentem.

FORMA & MODUS

Ordinandi D I A C O N O S.

¶ *Die ad hoc ab Episcopo constituto, post preces matutinas habebitur concio aut exhortatio, quâ quid sit eorum munus atque officium, qui ad Diaconatum admittendi sunt, edisseretur; quamque necessarius sit hic ordo in ecclesia Christi, ut & quanti eos facere debeat populus in hocce suo munere.*

¶ *Ante omnia, Archidiaconus, aut qui illius vices obibit, Episcopo, in cathedra, sedenti juxta mensam Domini, eos qui in Diaconos cupiunt Ordinari, singulos decentem vestem indutos, sistet, in hæc verba:*

Reverende in Deo Patres, hos coram viros
Thomasto, ut ad Diacono-

rum munus obeundum admittantur.

Episcopus.

FAC, quos mihi sistis, sint viri tum doctrinâ, tum moribus idoneis instructi ad ministerium suum ritè obeundum, ad honorem Dei, & ecclesiæ utilitatem.

Archidiaconus respondebit:

IN eos inquisivi, eos etiam examinavi, & in ea sum sententia eos esse ita instructos.

¶ *Tum Episcopus ad plebem:*

FRatres, si cui vestrum innotescat, quinquam ex hisce viris, qui jam nobis sistuntur ad Diaconatûs munus capeffendum, ullo impedimento aut manifesto aliquo in crimine teneri, quo minùs cum

ORDINANDI DIACONOS.

eum fas sit hoc munus inire, prodeat in nomine Dei, & illud quicquid sit criminis aut impedimenti palàm proferat.

¶ *Quòd si crimen, aut impedimentum aliquod manifestum obijciatur, illum ordinare (cui crimen aut impedimentum ejusmodi fuerit objectum) supersedebit Episcopus, usque dum ab objecto crimine se purgaverit.*

¶ *Tum Episcopus, (iis qui digni visi fuerint qui Ordinentur, sacri cætus precibus commendatis) una cum Clero & Plebe tum præse, Litaniam cum precibus cantabit aut recitabit dicens:*

Pater de cælis Deus, misericordiam exhibe nobis miseris, &c.

Et sequentia in solita forma quæ habetur inter preces matutinas quâlibet Dominicâ, nisi quod post petitionem illam,

Ut omnes Episcopos, Presbyteros, &c. hæc proxime sint subjungenda:

Ut hisce famulis tuis ad Diaconatûs (Presbyteratûs) ordinem nunc admittendis, benedicere, & eos gratiâ tuâ impertire velis, per quam munus suum ritè obeant, ad

ecclesiæ tuæ utilitatem; & sancti tui nominis gloriam;

Te quæsumus exaudi nos, Domine.

¶ *Tum cantabitur aut recitabitur officium sacræ Communionis, cum Collecta, Epistola, & Evangelio, prout sequitur.*

COLLECTA.

OMnipotens Deus, qui, pro divina tua providentia ecclesiæ consulens, varios in ea ordines instituisti, quique Sancti tui Spiritûs afflatu in Apostolorum tuorum animum induxisti, ut D. Stephanum Protomartyrem eligerent, qui Diaconorum albo cum cæteris ascriberetur; hos famulos tuos qui jam ad illud ipsum munus & ministerium obeundum vocantur, benignè respice; & fax tantam doctrinæ veritatem, morumque probitatem in ipsis elucere, eosque in hoc officio cùm verbis, tum probò exemplo fidelem adeò tibi præstare operam, ut honorem tuo nomini, tuæque ecclesiæ utilitatem afferant, per merita servatoris nostri Jesu Christi, qui, unà Tecum & cum Spiritu Sancto, vivit & regnat, in diem sempiternum. *Amen.*

FORMA ET MODUS.

Epistola. 1 Tim. iii. 8.

Idem Diaconi sint graves, non bilingues, non vino nimis dediti, non fordidī, in fidei arcano sibi benè conscii. Atque hi priùs probentur, deindè inserviant Diaconatui, sint inculpati. Uxores itè graves, non calumniatrices, sobriæ, fideles in omnibus. Diaconi sint singularum uxorum viri, liberos domosque suas benè regentes. Nam, qui rectè ministrant, ii præclarum sibi gradum faciunt, magnamque in fide in Christo Jesu collocanda libertatem.

Aut Act. Apost. vi. 2.

Itaque duodecim, convocatâ discipulorum multitudine, sic verba fecerunt: Non placet nobis, omisso Dei sermone, ministrare mensis. Quocircâ, fratres, dispicite homines ex vobis benè audientes septem, Sancto Spiritu, sapientiâque plenos, quibus hoc negotium mandabimus. Nos vero in precibus & ministerio sermonis erimus assidui. Placuit hæc oratio universæ multitudini: Elegeruntque Stephanum, virum fidei, Spiritusque Sancti plenum, & Philippum, & Procorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum adventitium Antio-

chenum, quos in Apostolorum conspectu statuerunt: Qui comprecati manus eis imposuerunt. Ita augebatur divinus sermo, crescebatque discipulorum numerus. Hierosolymæ vehementer, ingensque sacerdotum multitudo fidei obediebat.

¶ *Priusquàm autem prælegatur Evangelium, Episcopus sedens in Cathedra juramentum de primatu Regis, & contra potestatem & auctoritatem omnium principum extraneorum, unicuique ordinando curabit administrari.*

Juramentum de Primatu Regis.

EGO A. B. planè, prorsusque testificor profiteorque ex conscientia; quòd Regia majestas unica sit hujusce Regni supremus moderator, atque omnium aliarum ditionum ac regionum majestatis suæ, tam in rebus vel causis spiritualibus sive ecclesiasticis, quàm in secularibus. Quòdque nulli principi extraneo, personæ, præfuli, statui aut potestati sit aut competat ulla jurisdictio, potestas, superioritas, præeminentia vel auctoritas ecclesiastica aut spiritualis in hoc regno. Ideoque prorsus repudio omnes jurisdictiones, potestates, superioritates,

ORDINANDI DIACONOS.

tes, & auctoritates extraneas, iisque plane renuncio, & polliceor in posterum me fidem & veram alligantiam Regis majestatis heredibus & successoribus ejus legitimis servaturum; necnon adjuturum atque tuiturum pro virili omnes jurisdictiones, privilegia, præ-eminencias & auctoritates majestati Regiæ concessas, & ad ipsum, heredes, & successores suos pertinentes, aut unitas & annexas coronæ imperiali hujusce regni: Sic me Deus adjuvet, & quæ hoc libro continentur.

¶ Tum singulos ordinandos ad hunc modum coram populo Episcopus interrogabit.

NUM persuasum habetis vos intus Spiritus Sancti instinctu moveri ad hoc munus & ministerium suscipiendum, Deo servituri ad illius gloriam, & ecclesiæ utilitatem promovendam?

RESPONSIO.

Ita persuasum habeo.

EPISCOPUS.

NUM in ea estis sententia, vos verè vocari, quemadmodum Domini nostri Jesu Christi voluntas fert, & recta hujus regni constitutio postulat, ad ecclesiæ ministerium?

RESPONSIO.

In ea sum sententia.

EPISCOPUS.

Sincerène atque ex animo fidem habetis omnibus tum veteris tum novi fœderis literis canonicis?

RESPONSIO.

His fidem habeo.

EPISCOPUS.

NUM operam navaturi estis ad eas prælegendum populo in ea ecclesia, cui ministrandi vobis cura demandabitur, congresso?

RESPONSIO.

Eam operam sum navaturus.

EPISCOPUS.

Diaconi officium est in ea ecclesia, cui ministrandi munus ipsi demandabitur, dare operam Presbytero, cum rem divinam, maximè autem sacram communionem celebraverit, ad eam distribuendam: Quin & ipsi porro incumbit sacras literas, homiliâsque prælegere in ecclesia; pueros in doctrina catechetica instituere: Infantes, absente Presbytero, baptizare: Necnon concionari, modò sit permisso Episcopi: Deniquè autem, ubi ita cautum fuerit, illius est muneris inquirere in ægrotos, pauperes, & infirmos

FORMA ET MODUS

mos in parochia, de eorum statu parochum facere certiorum, eorumque nomina & domicilia indicare; ut, eo hortante, parochianorum, aliorumve liberalitas iis in subsidium erogetur. Estisne his omnibus alacriter & ex animo operam navaturi?

RESPONSIO.

Ita, juvante Deo.

EPISCOPUS.

NUM omnem operam daturi estis, ut vestri familiarumque vestrarum mores ad normam doctrinae christianae exacti respondeant; utque tum vosmet ipsos, tum illos, quantum in vobis erit, ovilis Christi salutaria exempla praebeatis?

RESPONSIO.

Dabo operam, juvante Domino.

EPISCOPUS.

NUM ordinario vestro, quique ecclesiae praesunt, reverenter praestabitis obsequium, ut & iis quibus cura vestrum & regimen demandatur, piis horum admonitionibus alacriter atque ex animo obtemperantes?

RESPONSIO.

Enitar omni ope, adjuvante Domino.

¶ *Tunc Episcopus singulis humiliter genu flectentibus successivè manu imposità dicit:*

Accipe auctoritatem fungendi officio Diaconi in ecclesia Dei, quod tibi collatum est, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

¶ *Tum Episcopus unicuique eorum novum testamentum tradet, dicens:*

Accipe auctoritatem praellegendi evangelium in ecclesia Dei, & illud praedicandi, modò sit permissu Episcopi.

¶ *Tum aliquis eorum jussus ab Episcopo leget,*

Evangelium D. Luc. xii. 35.

SINT vobis latera succinata, & ardentes lucernae: Similesque hominibus esse Dominum suum expectantibus, quandò discedet à nuptiis, ut, simulac venerit acculsaverit, ei aperiant. Felices illi servi, quos, cùm venerit Dominus, invenerit vigilantes. Mihi credite, accinget se, eosque accumbere jubebit, & eis ministratum veniet. Quòd si, seu secundà, seu tertià venerit vigilià, idem invenerit, felices sunt illi servi.

¶ *Tum*

ORDINANDI DIACONOS.

¶ *Tum Episcopus perget in officio communionis, atque omnes ordinati manebunt, & sacram synaxin participabunt eodem die cum Episcopo.*

¶ *Sacrâ cœnâ celebratâ, post ultimam collectam, & immediatè ante faustam precationem, quæ sequuntur collectæ recitabuntur.*

Omnipotens Deus, bonorum omnium largitor, qui pro tua tam benigna clementia hos famulos tuos ad Diaconatûs officium in ecclesia tua assumere dignatus sis; da quæsumus, Domine, eos modestos esse, humiles, & in suo munere assiduos, & paratos ad omnia disciplinæ spiritualis munera obeunda, utque, bonæ conscientiae testimonio muniti, & in Christo Filio tuo firmi & corroborati, ita hoc inferiori fungantur munere, ut reperiantur digni, qui ad superiora munera ecclesiæ obeunda evocentur, per eundem Jesum Christum, Filium tuum, Servatorem nostrum, cui gloria & honor in diem sempiternum. *Amen.*

IN omnibus nostris actionibus, clementissimo tuo Domine, favore nos præveni, & perpetuo tuo auxilio

nos prosequere, ut in omnibus operibus nostris inceptis, continuatis, & in Te perfectis, sacrosanctum nomen tuum illustremus, & tandem pro clementia tua sempiternam vitam consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Divina pax omnem mentem exuperans, vestros animos & cogitationes in cognitione & amore Dei, & Filii ejus Jesu Christi Domini nostri custodiat: Et favor Dei omnipotentis, Patris, Filii, & Spiritûs Sancti vobis adsit, semperque vobiscum maneat. *Amen.*

¶ *Hic verò denunciandum est Diacono, quòd debeat manere in officio Diaconi per annum integrum, (nisi ob causas idoneas aliter Episcopo visum fuerit) ut fiat perfectus, & earum rerum peritus, quæ ad ecclesiasticam administrationem attinent. In qua administratione si fidelem ac diligentem se præstiterit, à Diaecesano poterit ad Presbyteratum admitti, temporibus juxta canonem constitutis; aut (re ita postulante) alio aliquo dominico aut festo die, coram ecclesia juxta modum & formam sequentem.*

FORMA

FORMA et MODUS

Ordinandi PRESBYTEROS,

¶ *Die ab Episcopo constituto, post preces matutinas, habebitur concio aut exhortatio, quâ quid sit eorum munus atque officium, qui sunt in Presbyteros ordinandi, ponetur ob oculos, quâmq̃ue sit necessarius hic ordo in ecclesia Christi, ut & quanti eos facere debeat populus in hocce suo munere.*

¶ *Ante omnia, Archidiaconus, aut, eo absente, alius ad illius munus cbeundum constitutus, Episcopo in cathedra sedenti juxta mensam Domini, eos qui die illo sunt ad Presbyteratûs ordinem admittendi, singulos decentem vestem indutos, sistet, ac dicet:*

R Everende in Deo Pater, hosce coram viros sisto tibi, ad Presbyteratûs ordinem admittendos.

EPISCOPUS.

VIDE, ut, quos mihi sistis, idonei & digni sint, cûm ob eruditionem, tum ob sanctos mōres, qui munere suo ritè perfungantur, ad honorem Dei, & ecclesiæ illius utilitatem.

¶ *Respondebit Archidiaconus:*
IN eos inquisivi, eos etiam examinavi, & in ea sum sententia eos esse ita instructos.

¶ *Tunc Episcopus dicet Populo:*

VIRI fratres, hos, quos coràm videtis, in sacrum Presbyteratûs ordinem assumere hodiè nobis in animo est: Quippè, debitâ de iis disquisitione habitâ, nihil deprehendimus quod impediat, quò minùs ad suum officium & munus obeundum ritè vocentur, sîntque ad illud idonei. Verûm si cui vestrum compertum sit, quenquam eorum ullo impedimento

ORDINANDI PRESBYTEROS.

pedimento teneri, aut gravioris alicujus criminis manifestum esse, adeò ut non fas sit eos ad sanctum hoc ministerium admitti, prodeat ille in nomine Dei, & illud quicquid sit criminis aut impedimenti pa'am proferat.

¶ *Tum, si crimen aut impedimentum aliquod insigne objiciatur, illius ordinati-
oni, cui crimen aut impe-
dimentum ejusmodi fuerit
objectum, supersedebit E-
piscopus, usque dum obje-
ctum crimen diluerit.*

¶ *Tum Episcopus, (iis qui
digni visi fuerint qui ordi-
nentur, sacri cætus preci-
bus commendatis) unà cum
Clero & Plebe tum præsen-
te, Litaniam cum precibus
cantabit aut recitabit, prout
habetur in formula Dia-
conos ordinandi, excepto
quòd, in suffragio proprio
ibi addito, vox Diacona-
tus sit omittenda, in cujus
locum subjicietur vox Pres-
byteratus.*

¶ *Tum cantabitur aut reci-
tabitur officium pro Sacra
Communione, cum Collecta,
Epistola, & Evangelio, prout
sequuntur.*

Omnipotens Deus, à quo
solo omnia proveniunt
bona, qui Sancto tuo Spiritu

varios in ecclesia ordines sa-
cra peragentium instituisti,
hos famulos tuos, qui ad
Presbyteratûs officium nunc
vocantur, benignè respice;
& faxis tantam doctrinæ ve-
ritatem, morûmque probita-
tem in ipsis elucere, eòsque
in hoc officio cùm verbis,
tum probo exemplo fidelem
adeò tibi præstare operam,
ut honorem tuo nomini,
tuæque ecclesiæ utilitatem
afferant, per merita Serva-
toris nostri Jesu Christi, qui
unà Tecum & cum Spiritu
Sancto vivit & regnat, in
diem sempiternum. *Amen.*

Epistola. Ephes. iv. 7.

UNicuique nostrum col-
latum est beneficium,
pro portione doni Christi.
Itaque ascendens in sublime,
(inquit ille) captivos abduxit,
& dona dedit hominibus.
(Quid est autem ascendit,
nisi quod prius in imas terræ
partes descenderat? qui de-
scenderat idem est qui suprà
cœlos omnes ascendit, ut
omnia compleret.) Atque
is partim apostolos, partim
vates, partim evangelistas,
partim pastores & magistros
dedit, ad condendos san-
ctos, ad operis ministerium,
ad Christi corporis extructi-
onem, donec perveniamus
omnes ad unitatem fidei,
cognitionisque Filii Dei, in
virum

FORMA ET MODUS

virum adultum, ad modum plenæ ætatis Christianæ.

¶ *Deinde legetur pro Evangelio pars capituli noni Evangelii secundum D. Matthæum.*

Evangelium D. Matt. ix. 36.

VISA autem hominum multitudine, misertus est eorum, quod vexati erant & palantes errarent tanquàm pastore carentes oves. Tum suos discipulos sic alloquitur: Messis quidem multa est, sed operarii pauci. Orate igitur messis Dominum, ut operarios emittat in messem suam.

Aut D. Johan. x. 1.

CERTÒ certòque scitote, qui in ovium stabulum non per januam intrat, sed alià transcendit eum furem ac latronem esse. Qui vero per januam intrat, pastor est ovium. Huic janitor aperit, ejúsque vocem audiunt oves, isque suas oves appellat nominatim, educitque, & emissis ovibus suis præit viam: Eúmque sequuntur oves, quippe cujus vocem agnoscunt. Alienum autem non sequuntur, sed fugient, quippe quæ alienorum vocem non agnoscunt. Hanc parabolam cùm eis dixisset Jesus, nec illi intelligerent quid sibi vellent ea quæ ejus

dicebat, Jesus porrò dixit eis: Certò certòque scitote, Me ovium esse januam. Omnes quicumque ante me venerunt, fures sunt & latrones, nec eos audiverunt oves. Ego sum janua: Per me qui intrabit, servabitur, & intrabit, & exibat, & pascuum inveniet. Fur non venit nisi ut furetur, ut mactet, ut perdat. Ego veni ut vitam habeant, & largiùs habeant. Ego sum pastor bonus. Pastor bonus animam suam ponit pro ovibus. At mercenarius, qui pastor non est, cujus suæ non sunt oves, si venientem lupum videt, fugit, relictis ovibus: Lupus oves rapit, ac profligat. At mercenarius fugit, nempè mercenarius, nec ovium curam gerens. Ego sum pastor bonus, & meas agnosco, & à meis agnoscor. Ut me novit Pater, sic ego Patrem novi, animamque meam pono pro ovibus; & alias oves habeo, quæ non sunt hujus ovilis: Quæ etiam mihi adducendæ sunt, meamque vocem audient, & fiet unum ovile, unus pastor.

¶ *Tum Episcopus sedens in cathedra juramentum de Primatu Regis eorum unicuique administrabit, prout superius habetur in formula ordinandi Diaconos.*

ORDINANDI PRESBYTEROS.

¶ *Qui facto, eos affabitur in hunc modum :*

AUdivistis, fratres, cùm in privato examine, tum in exhortatione apud vos jam habita, & in sacris lectionibus ex evangelio scriptisque Apostolorum depromptis, quantæ dignitatis quantique momenti sit munus hoc, ad quod vocemini. Et vos nunc iterùm exhortamur in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut memoriâ teneatis summam dignitatem & maximum momentum officii & muneris, ad quod vocamini : nimirum vos esse nuntios, speculatores, & dispensatores Domini, ad familiam illius instituentam, monendam, pascendam, & curandam ; ad oves Christi conquirendas, quæ passim errant ; ejusque filios, qui in medio hoc mundo pravo versantur, ut per Christum salutem sempiternam consequantur.

Vobis igitur indiès animo occurrat, quantæ opes fidei vestræ committantur. Sunt enim oves Christi, quas morte suâ redemit, & pro quibus sanguinem suum effudit. Ecclesia & cœtus, quorum vobis cura demandata erit, sponsa illius est & corpus. Si igitur ecclesia illa, aut aliquod illius membrum,

quid damni aut detrimenti vestrâ capiat negligentia, vos non latet culpæ gravitas, nec quas horrendas pœnas daturi estis. Quibus de causis animo vobiscum contemplantini, quis sit ministerii vestri scopus erga filios Dei, & sponsam, corpusque Christi ; & attendite, nè laborem, curam, & diligentiam vestram adhibere desinatis, usquè dum pro viribus operam dederitis, juxta quod tenemini, ut eos omnes, quorum cura vobis demandatur, aut demandabitur, ad eum consensum adducatis in fide ac Dei cognitione, & ad eam maturitatem plenæ ætatis Christianæ, quæ nullum in medio vestri relinquat locum, seu erroribus in religione, seu vitiis in vivendi ratione.

Cùm igitur tanta sit vestri muneris dignitas, & difficultas tanta ; animadvertitis, quantam diligentiam quantamque operam vos dare necesse est, tam ut vos obedienti, gratoque animo dignitatem prosequamini, ad quam vos evehit Dominus ; quam ut caveatis, nè aut ipsi delinquantis, aut in causa sitis cur delinquant alii. Cùm tamèn per vos ipsos ea præstare & velle nequeatis (siquidèm id velle & præstare à Deo solo est) vobis igitur necesse

FORMA ET MODUS

necesse est, ut à Deo Spiritum Sanctum suum contentius petatis. Quandoquidem verò tantum opus, utpotè quod in salute versatur animarum, nullà alià ratione ad optatam metam perducipossit, quàm doctrinà, atque exhortationibus ex scripto sacro depromptis, ut & moribus qui ad illud exacti respondeant; animo vobiscum contemplamini, quàm assiduos vos esse oportet, cum in prælegendis & addiscendis literis sacris, tum in moribus vestris, & vestrarum maximè familiarum, ad normam earundem literarum exigendis; atque ea ipsa de causa (quoàd fieri poterit) omnes mundanas sollicitudines, & curas amoliri, & valedicere oportet.

Speramus vos hæc jamdiù perpensis, iisque attentè perpenfis, statuisse vos totos, Deo juvante, consecrare huic muneri, ad quod ipsi placuit vos vocare: Adeò ut pro viribus ad hoc unum adjunxeritis animos, omnesque curas vestras, omniàque studia impenderitis. Vos autem à Deo Patre, per mediationem unius Servatoris nostri Jesu Christi, indiès orabitis, ut Spiritus Sancti divinum auxilium vobis adfit; ut, in perlegendis & meditandis literis assidui, ad maturitatem ministerii ve-

stri perveniat, & corroboremini; utque continuè omni ope enitamini ad mores cum vestros, tum illorum, qui vos aliquà necessitudine attingunt, emendandos, eos exigendo ad normam & doctrinam Christi, ut vosmet pia & salutaria exempla populo præstetis.

Jam verò ut hic cœtus Christianus, huc congressus, perspectum habeat, quodnam sit propositum vestrum, quæve mens circa ea, de quibus agitur impræsentiarum, ut promissum, quod estis daturi, vos magis magisque adstringat ad munus vestrum ritè perfungendum, vos nullà circuitione utentes respondebitis ad quæstiones, quas vobis proponemus in nomine Dei & ecclesiæ ejus.

NUM persuasum habetis, vos verè vocari, quemadmodum Domini nostri Jesu Christi voluntas fert, & mos ecclesiæ hujus Anglicanæ postulat, ad Presbyteratûs ordinem & ministerium?

RESPONSIO.

In ea sum sententia.

EPISCOPUS.

NUM persuasum est vobis in literis haberi assatim doctrinæ omnis, quæ ad æternam salutem est necessaria,

ORDINANDI PRESBYTEROS.

cessaria, per fidem in Jesum Christum? Num etiã vobis stat de iisdem literis documenta depromere, quibus populum vestræ curæ demandatum, instituatis, nec quicquam prædicare (tantiùm necessarium ad salutem æternam) nisi quod vobis persuasum sit ex sacris literis inferri posse, & probari?

RESPONSIO.

Ità mihi persuasum est; itaque stat sententia, favente Deo.

EPISCOPUS.

NUM igitur fidelem operam semper navaturi estis ad doctrinam, & sacramenta, atque disciplinam Christi administrandam, prout Domini voluntas fert & in hac ecclesia & in hoc regno receptum est, secundum Dei mandata: Ità ut populum, vestræ curæ vestroque muneri demandatum, docturi sitis, quo summo studio ea exequantur & observent?

RESPONSIO.

Eam, favente Deo, operam navabo.

EPISCOPUS.

NUM parati erectique eritis, ad propulsandum & oppugnandum omnes falsas, & peregrinas doctrinas, quæ à divino Sermone abhorrent; & ad monendum hortandumque tum

privatim, tum publicè, tantum adversà quàm prosperâ utentes valetudine, vestræ curæ committendos, prout factum opus fuerit, & è re nata?

RESPONSIO.

Ità, Deo adjuvante.

EPISCOPUS.

NUM eritis assidui in supplicationibus, literisque sacris perlegendis, iisque animum intendetis studiis, quæ iis cognoscendis inserviunt, de mundanis & corporeis nihil solliciti?

RESPONSIO.

Ea conabor præstare, adjuvante Domino.

EPISCOPUS.

NUM omnem operam daturi estis, ut vestri familiarumque vestrarum mores ad normam doctrinæ Christianæ exacti respondeant, utque tum vosmet ipsos, tum illos, quantum in vobis erit, ovilis Christi exempla salutaria præbeatis?

RESPONSIO.

Dabo operam, adjuvante Domino.

EPISCOPUS.

NUM conatu omni vestro usuri estis, ad fovendam & conciliandam quietem, pacem, & charitatem omnes inter Christianos, maximè autem inter eos, quorum cura vobis demandatur, aut demandabitur?

K k

RE-

FORMA ET MODUS.

RESPONSIO.

Hoc præstabo, adjuvante Domino.

EPISCOPUS.

NUM Ordinario vestro, quique Ecclesiæ præfunt, reverentè præstabitis obsequium, ut & iis quibus cura vestrum & regimen demandatur, piis eorum admonitionibus alacritè atque ex animo obtemperantes?

RESPONSIO.

Enitar omni ope, adjuvante Domino.

¶ *Tum Episcopus stans dicet,*
OMnipotens Deus, qui vobis dedit hæc omnia præstare velle, vobis etiam vires & potestatem ad ea præstanda largiatur, ut, qui in vobis opus suum inchoavit, idem perficiat, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *His peractis, cætus monebitur, ut hæc secretò in suis supplicationibus petat à Deo, ei propterea supplicando humillimè. Atque ut detur locus his precibus, silentium per aliquod tempus servabitur.*

¶ *Postea cantabitur aut recitabitur ab Episcopo Hymnus, Veni, Creator Spiritus, omnibus ordinandis genu flectentibus: Episcopo*

præeunte, sacerdotibus autem, aliisque qui adsunt, alternis respondentibus.

Veni, Creator Spiritus,
Mentes tuorum visita:
Imple supernâ gratiâ,
Quæ Tu creasti, pectora.
Qui paracletus diceris,
Donum Dei altissimi;
Fons vivus, ignis, charitas,
Et spiritualis unctio.
Tu septiformis munere,
Dextræ Dei tu digitus,
Tu ritè promissum Patris,
Sermone ditans guttura.
Accende lumen sensibus,
Infunde amorem cordibus;
Infirma nostri corporis
Virtute firmans perpeti.
Hostem repellas longius,
Pacemque dones protinus;
Ductore sic Te prævio,
Vitamus omne noxium.
Per Te sciamus, da, Patrem,
Noscamus atque Filium;
Te utriusque Spiritum,
Credamus omni tempore.
Sit laus Patri cum Filio,
Sancto simul Paracleta;
Nobisque mittat Filius
Charisma Sancti Spiritus.
Amen.

¶ *His peractis, Episcopus sic supplicabit & dicet:*

OREMUS.

OMnipotens Deus, & Pater cœlestis, qui pro tua tam benigna clementia nos sic amâsti, ut Filium tuum

ORDINANDI PRESBYTEROS.

tuum unicum dederis qui redemptor noster foret, & salutis æternæ causa: Qui per suam ipsius mortem redemptionem nostram perfecit, postque suam in cœlos ascensionem, Apostolos suos, Vates, Evangelistas, Doctores & Pastores dimisit, quorum labore & ministerio ex omnibus terris oves plurimas collegit, ad tuum sanctum nomen æternis laudibus celebrandum: Pro his tantis beneficiis, quæ pro immensa clementia contulisti nobis, & propterea quod hos præsentēs famulos tuos vocare dignatus sis, ad hoc idem munus & ministerium, ad salutem generis humani institutum, tibi gratias agimus ex animo quàm maximas: Te celebramus, Te veneramur, Téque omibus precibus oramus per eundem Filium tuum beatum, ut omnibus tum hîc, tum alibi, nomen tuum invocantibus, concedere velis, ut indiēs hæc atque alia omnia beneficia tua grato animo prosequamur; &, crescente in nobis nostrâ cognitione & fide in Te, tuumque Filium per Sanctum tuum Spiritum, in iis indiēs proficiamus: Ità ut non modò per hos ministros tuos, sed per eos etiàm, quos inter suo fungentur munere, sanctum

nomen tuum semper illustretur, & felicitis regni tui proferantur fines, per eundem Filium tuum Jesum Christum Dominum nostrum, qui vivit & regnat Tecum in unitate ejusdem Spiritûs in diem sempiternum. Amen.

¶ *Hâc finitâ oratione, Episcopus cum Presbyteris ibi præsentibus manus suas imponent unicuique successive ad Presbyteratum ordinando, humiliter in genua provoluto, Episcopo dicente:*

A Ccipe Spiritum Sanctum ad officium & munus presbyteri in ecclesia Dei ob eundem, quod manuum nostrarum impositione tibi demandatur. Si quorum peccata remiseris, remissa erunt; si quorum retinueris, retenta erunt. Et esto fidelis dispensator sermonis divini, & sanctorum ejus sacramentorum, in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.

¶ *Post hæc Episcopus unicuique in genua provoluto sacra biblia in manum tradet, dicens:*

A Ccipe potestatem prædicandi verbum Dei, & celebrandi sancta sacramenta

FORMA ET MODUS, &c.

menta in ea ecclesia, cujus cura tibi legitimè demandabitur.

¶ *His peractis, symbolum Nicænum cantabitur aut recitabitur: Deinde Episcopus perget in officio sacræ communionis; quam unâ participabunt omnes ordinati, manentes in eodem loco, ubi manus ipsis fuerunt impositæ, usquè dum sacræ cænæ communicaverint. Sacrà verò cænâ celebratâ, post ultimam Collectam, & immediatè ante faustam precationem hæ Collectæ dicentur:*

QUæsumus, Pater clementissime, hos famulos tuos favore tuo divino prosequere, ut justitiâ vestiantur, & doctrina tua ab iis eloquenda adedò invaleseat, ut nunquam frustrâ proferatur. Nos etiâ impertire gratiâ, per quam audiamus ea, admittamus item, quæ ex sacris tuis literis desumpta, aut his consonantia, tanquàm viam salutis præmonstrantia; ut dictis, factisque tuæ gloriæ regni que tui incremento studeamus, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

IN omnibus nostris actibus, clementissimo tuo, Domine, favore nos præveni, & perpetuo tuo auxilio nos prosequere, ut in omnibus operibus nostris inceptis, continuatis, & in Te perfectis, sacrosanctum nomen tuum illustremus, & tandèm pro clementia tua sempiternam vitam consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

DIvina pax omnem mentem exuperans, vestros animos & cogitationes in cognitione & amore Dei, & Filii ejus Jesu Christi Domini nostri custodiat: Et favor Dei omnipotentis, Patris, Filii, & Spiritus Sancti vobis adsit, semperque vobiscum maneat. Amen.

¶ *Si autem uno eodémque die alii ad Diaconatûs, alii ad Presbyteratûs ordinem admittantur, prius sistuntur Diaconi, deinde Presbyteri. Et satis fuerit si s. m. recitatur Litania pro utrisque. Ambæ Collectæ usurpabuntur, pro Diaconis primò, deinde etiâ pro Presbyteris. Epistola erit Ephes. iv. 7. usque ad 14. ut supra in hoc officio. Postquàm statim juramentum primatûs*

FORMA CONSECRANDI, &c.

tūs præstabunt, examinabuntur & Ordinabuntur (prout suprâ præscriptum est) qui sunt ad diaconatum admittendi. Tum, prælecto ab aliquo eorum evangelio, (quod desumetur aut ex D. Matth. ix. 36. ut suprâ in hoc officio, aut ex D. Luc. xii. 35. usquē ad

39 ut antea in forma pro ordinandis Diaconis:) Et ii, qui sunt ad Presbyteratum admittendi, præstabunt etiam juramentum primatūs, examinabuntur, & ordinabuntur, prout suprâ in hoc officio præscriptum habetur,

Forma Ordinandi vel Consecrandi

ARCHIEPISCOPUM aut EPISCOPUM.

¶ *Quæ quidem consecratio semper celebranda est die Dominico, aut aliquo die festo.*

¶ *Rebus omnibus in ecclesia peractis atque ritè dispositis post preces Matutinas, Archiepiscopus aut alius Episcopus ad id constitutus ordietur ab officio sacræ Communionis, in quo hæc erit.*

Gratiam, quæsumus, impetire omnibus Episcopis, ecclesiæ tuæ pastoribus, per quam sermonem tuum seduli eloquantur, piâque illius Disciplinam ritè administrent: Da etiam, ut ei populus obsequentèr se submittat, sicque omnes coronam æternæ gloriæ consequantur, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

COLLECTA.

Omnipotens Deus, qui per Filium tuum Jesum Christum tot eximiis dotibus sanctos Apostolos tuos locupletasti, quique illis in mandatis dedisti ut oves tuas pascerent:

¶ *Alius autem Episcopus leget Epistolam, 1 Tim. iii. 1.*

Certa res est; Si quis Episcopi munus expetit, bonum munus cupit. Debet autem Episcopus irreprehensibilis esse, unius uxoris vir, sobrius, frugi,

FORMA CONSECRANDI

modestus, hospitalis, aptus ad docendum: Non violentus, non percussor, non sordidus; sed æquanimis, à jurgiis & avaritia alienus, suam domum benè administrans, liberos habens dicto audientes, summa cum gravitate. Quòd quis suam ipsius domum administrare nescit, quo pacto Dei ecclesiam procurabit? Ne sit novitius: Nè inflatus in Diaboli criminationem incurrat. Debet etiam honesto alienorum testimonio commendatus esse, nè in probrum, Diabolique laqueum incidat.

¶ *Aut hoc loco Epist. Act.*
xx. 17.

EX Mileto autem curavit accersendos Epheso seniores ecclesiæ, & eos, ubi ad se venerunt, sic alloquutus est: Vos scitis, ex quo primùm die in Asiam ingressus sum, quomodò apud vos perpetuò versatus sim, Domino serviens cum omni modestia, multisque cum lacrymis, ac periculis, quæ mihi per Judæorum insidias contigerunt: Ut nihil, quod utile esset, detrectaverim, quo minùs vos instituerem ac docerem, tum publicè, tum intra parietes; & Judæos & Græcos commonefaciens, ut correctis mori-

bus ad Deum se converterent, & Domino nostro Jesu Christo fidem haberent. Et nunc ego, divino constrictus afflatu, Hierosolymam proficiscor, quod illic mihi sit eventurum ignorans: Nisi quòd Spiritus Sanctus oppidatim monet, vincula me & calamitates manere. Sed nihil pensi habeo, neque tanti vitam meam facio, dum cursum meum cum lætitia, & assignatum mihi à Domino Jesu munus absolvam: Hoc est, divinæ gratiæ evangelium testificer. Et nunc hoc quidem scio: Nemo me veltrùm, quos inter divinum regnum prædicans versatus sum, præsentem posthàc videbit. Itaque testor vos hodierno die, me ab omnium pernicie insontem esse. Nihil enim parsi, omne vobis Dei declarare consilium. Quamobrèm cavete & vobis, & toti ovili, cui vos Sanctus Spiritus præposuit custodes; ut Dei pascatis ecclesiam, quam ipse suo sanguine comparavit. Nam ego hoc compertum habeo, fore ut vos post discessum meum truces invadant lupi, qui gregem non parcent: Utque ex vobis ipsi existant homines, qui perversè loquentur, quò discipulos ad se sequendos abducant. Quare vigilate, re-

cor-

ARCHIEPISCOPUM AUT EPISCOPUM.

cordantes, me per triennium noctes & dies unumquemque cum lacrymis admonere non intermisisse. In præsentia commendo vos, fratres, Deo, & sermoni ejus gratiæ: Qui vos exædificare, & inter sanctificatos omnes hereditate donare potest. Nullius argentum, aut aurum, aut vestem concupivi: Quin ipsi vos scitis, & meis & meorum usibus has ministrasse manus. Omnia vobis ostendi, quòd ita laborantes oporteat infirmis subvenire, & Domini Jesu verbi meminisse, qui dare quam accipere dixit esse beatius.

¶ *Tum alius Episcopus leget Evangelium D. Johan. xxi.*

15

Dicit Jesus Simoni Petro, Simon Johannide, amas me plus his? Cui ille; Etiam, Domine; Tu scis Te ut diligam. Et ille; Pasce agnos meos. Itémque iterum, Simon Johannide, amas me? inquit ei. Cui ille, Etiam, Domine; Tu scis ut Te diligam. Et ille; Pasce meas oves, inquit. Itémque tertio, Simon Johannide, diligis me? inquit ei. Hic Petrus, ægrè ferens illum ex se tèr, an se diligeret, quæsisse; dixit ei, Domine, Tu nôsti om-

nia, Tu scis ut Te diligam. Et Jesus, Pasce meas oves, inquit ei.

¶ *Aut hoc D. Joh. xx. 19.*

Igitur cum esset vespere, illo ipso die, qui proximus erat à Sabbato, clausis præ Judæorum metu ejus loci portis, ubi erant discipuli congregati, venit Jesus, in medióque stetit, & eis dixit, Pax vobis. Ac, eo dicto, ostendit eis suas manus atque latus. Hic, cum discipuli viso Domino lætati essent, Jesus eos denuò sic allocutus est, Pax vobis. Quemadmodum misit Me Pater, sic ego mitto vos. Hoc dicto, afflavit, & eis dixit, Accipite Spiritum Sanctum. Si quorum peccata remiseritis, remissa erunt: Si quorum retinueritis, retenta erunt.

¶ *Aut hoc D. Matt. xxviii. 18.*

Et Jesus aggressus eos, sic est locutus: Mihi data est omnis potestas in cælo & in terra. Vadite igitur doctum omnes gentes, eosque baptizate in nomen Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, docentes eos exequi quæcunque vobis præcepi. Ego vobis adfuturus sum perpetuò, usque ad finem sæculi.

FORMA CONSECRANDI.

¶ *Post evangelium, symbolum Nicænum, & concionem sacram, electus Episcopus (supparo, vulgò Rochetto, indutus) à duobus Episcopis sistetur illius provinciæ Archiepiscopo, (aliivæ Episcopo ad hoc per legitimam commissionem constituto.) Archiepiscopo sedente in Cathedra juxta sacram mensam, Episcopisque, qui illum sistunt, dicentibus,*

Juramentum obedientiæ
Archiep. debitæ.

IN Dei nomine. Amen. Ego N. electus Episcopus ecclesiæ, sedisque N. profiteor polliceorque omnimodam reverentiam & obedientiam debitam Archiepiscopo, atque ecclesiæ metropoliticæ N. debitam, & successoribus suis: Sic me Deus adjuvet per Jesum Christum.

Reverendissime in Deo Pater, hunc pium atque eruditum virum Tibi sistimus in Episcopum ordinandum atque consecrandum.

¶ *Hoc juramentum omittetur in consecratione Archiepiscopi.*

¶ *Tum Archiepiscopus cætum ad supplicandum exhortabitur, in hæc verba:*

¶ *Tum Archiepiscopus mandatum regium jubebit exhibere, illudque curabit prælegi. Juramentum autem de agnoscendo primatu regio singulis in Episcopos electis administrabitur, prout habetur in formula Diaconos ordinandi, ut & postea juramentum obedientiæ, Archiepiscopo debitæ, juxta sequentem formulam.*

Fratres, habetur in Evangelio juxta D. Lucam, quòd Jesus Servator noster pernox orabat; deindè elegit, & dimisit duodecim Apostolos suos. Habetur etiàm in D D. Apostolorum actis, discipulos Antiochiæ, quùm jejunassent & supplicassent, manus Paulo & Barnabæ imposuisse, eosque dimisisse: Nos igitur more accepto à Servatore nostro Christo atque ejus Apostolis, supplicationi vacemus, priusquam hunc virum, oblatum nobis, cooptemus, & dimittamus ad munus perfundendum, cui Spiritum Sanctum

ARCHIEPISCOPUM AUT EPISCOPUM.

tum destinasse illum speramus.

¶ *Tum recitabitur Litanía, ut superius in formula Diaconos ordinandi, excepto tantummodo, quòd, post hunc locum (ut omnes Episcopos, Presbyteros) proprium suffragium quod ibi habetur omittetur, hoc sequentes suffragio in ipsius locum substituto.*

UT huic fratri nostro electo, tum favorem tum gratiam tuam cœlestem impertire digneris, per quam munere suo, ad quod vocatus est, ritè perfungatur, ad ecclesiæ tuæ utilitatem, & nominis tui honorem, laudem & gloriam.

RESPONSIO.

Te quæsumus, exaudi nos, Domine.

¶ *Tum sequens precatio recitabitur.*

OMnipotens Deus, à quo solo omnia proveniunt bona, qui Sancto tuo Spiritu varios in ecclesia tua ordines sacra peragentium instituísti, hunc famulum tuum, ad munus & ministerium Episcopi nunc vocatum, benignè respice; eúmque ita reple doctrinæ veritate, vitæque innocentia exorna, ut Tibi in hoc officio dictis, factisque fidelem navet operam, ad

nominis tui gloriam, et ecclesiæ tuæ utilitatem & rectam gubernationem, per merita Servatoris nostri Jesu Christi, qui, unà Tecum & cum Spiritu Sancto, vivit & regnat in perpetua secula. Amen.

¶ *Tum Archiepiscopus, in cathedra sedens, eum, qui in Episcopum consecrandus est, sic alloquetur:*

FRater, quandoquidem litteræ sacræ, ut & antiqui canones vetant nos manuscitò imponere, aut cooptare quenkumque ad regimen in ecclesia Christi, quam non minore pretio, quam suo ipsius effuso sanguine comparavit: Te igitur ad hoc regimen admittam, examinatione prius habitâ in quibusdam articulis, eo nempe consilio, ut præsens cœtus compertum habeat, & testimonium perhibere possit, quo pacto Te gerere in ecclesia Dei apud Te statueris.

NUM persuasum habes Te verè vocari ad hoc munus perfungendum, prout Domini nostri Jesu Christi voluntas fert, & recta hujus regni constitutio postulat?

RESPONSIO.

Ita persuasum habeo.

ARCHI-

FORMA CONSECRANDI.

ARCHIEPISCOPUS.

NUM persuasum est Tibi in literis sacris haberi affatim doctrinæ omnis, quæ ad æternam salutem est necessaria per fidem in Jesum Christum? Num etiã Tibi stat de iisdem literis documenta depromere, quibus populum, tuæ curæ demandatum, instituas; nec quicquam docere, aut tenere (tanquã necessarium ad æternam salutem) nisi quod Tibi persuasum sit ex literis inferri posse & probari?

RESPONSIO.

Ita mihi persuasum est, itaque stat sententia, favente Deo.

ARCHIEPISCOPUS.

NUM igitur fidelem operam in iisdem literis perlegendis navaturus sis, & Deum precibus interpellaturus, ut Te eas intelligere concedat, quo possis docere, & sanã doctrinã cohortari, & resistere & refellere contradicentes?

RESPONSIO.

Ita faciam, juvante Deo.

ARCHIEPISCOPUS.

NUM paratus erectusque eris ad propulsandum & oppugnandum omnes falsas & peregrinas do-

ctrinas, quæ à divino sermone abhorrent, aliõsque cùm privatim tum publicè ad illud ipsum monere & hortari?

RESPONSIO.

Ita facere apud me constitui, mihi Domino opitulante.

ARCHIEPISCOPUS.

NUM igitur, omni impietati, mundanisque cupiditatibus valedices, frugalitèr & justè pièque vives in hoc seculo, ut in cunctis Te ipsum rectè factorum exemplum præstes, ut adversarii moveantur, nihil habentes de Te dicere vitiosum?

RESPONSIO.

Ita faciam, juvante Domino.

ARCHIEPISCOPUS.

NUM summo conatu tuo usus sis ad fovendam & conciliandam quietem, charitatem & pacem, inter omnes: inquietos autem, immorigeros, & crimini obnoxios intra tuam Dioccesin corriges & plectes, pro ea auctoritate, quã ex divino scripto præditus es, & quæ Tibi ex legibus hujus regni delegabitur?

RESPONSIO.

Ita faciam, juvante Deo.

ARCHI-

ARCHIEPISCOPUM AUT EPISCOPUM.

ARCHIEPISCOPUS.

NUM Te fidelem præstabis in ordinandis mittendisque aliis, iisque manus imponendo?

RESPONSIO.

Ita, iuvante Deo.

ARCHIEPISCOPUS.

NUM Te ipsum præbebis mitem, & liberalitatem propter Christum exercebis erga pauperes & egenos, necnon peregrinos omnes auxilio destitutos?

RESPONSIO.

Præbebo, Deo iuvante.

¶ *Tum Archiepiscopus stans, dicit:*

OMnipotens Deus, Pater noster cœlestis, qui tibi dedit hæc omnia præstare velle, tibi etiam vires & potestatem ea præstandi largiatur; ut, perfecto, quod in Te incepit, bono opere, perfectus & inculpatus in ultimo die reperiaris, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tum, electo in Episcopum reliqua Episcopalia vestimenta induto, & genibus flexis, hymnus, Veni, Creator Spiritus, super ipsum cantabitur aut recitabitur, incipiente Archiepiscopo, Episcopis autem, cum aliis*

præsentibus, alternis respondentibus, prout habetur in sequentibus.

VENI, Creator Spiritus, *Mentes tuorum visita: Imple supernâ gratiâ, &c.*

Ut suprâ in formula Presbyteros ordinandi.

¶ *Quo finito, Archiepiscopus dicit:*

Nos, Domine, invocantes exaudi.

RESPONSIO.

Et ad Te perlata sit querela nostra.

ARCHIEPISCOPUS.

OREMUS.

OMnipotens Deus & clementissime Pater, qui pro tua singulari clementia Filium tuum unicum dederis, ut Redemptor noster esset, & salutis æternæ causa; qui per suam ipsius mortem nostram perfecit redemptionem, postque suam in cœlos ascensionem, suis homines donis largè perfudit; aliis constitutis Apostolis, aliis Vatribus, aliis verò Evangelistis, aliis pastoribus & magistris, ad ecclesiæ utilitatem, eamque condendam: Hunc famulum tuum gratiâ impertire, quæsumus, per quam semper sit paratus ad Evangelium tuum

FORMA CONSECRANDI

tuum publicandum (quod nobis favorem tuum conciliatum nunciat) eamque exercendam auctoritatem, ei commissam, non ad perniciem, sed ad salutem, non ad officiendum, sed ad juvandum; ita ut, tanquam fidelis & prudens dispensator, familiae tuae demenso suo commodè distributo, in aeternam tandem voluptatem ingrediatur, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui, unà Tecum & cum Spiritu Sancto, vivit & regnat unus Deus, in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Tum Archiepiscopus & Episcopi qui aderunt, electo in Episcopum coram ipsis in genua provoluto, manus imponent, Archiepiscopo dicente:*

Accipe Spiritum Sanctum ad officium & munus Episcopi perfungendum in ecclesia Dei, quod jam nostrarum manuum impositione Tibi committitur; in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Ac memento, ut susceperis divinam gratiam, quā per nostrarum manuum impositionem præditus es: Non enim dedit nobis Deus timiditatis spiritum, sed fortitudinis, & charitatis ac fragilitatis.

¶ *Tum Archiepiscopus ipsi tradet sacra biblia, dicens:*

Atende lectioni, exhortationi, & doctrinae. Ea Tecum contemplare, quæ hoc in libro habentur. In his esto, ut in omnibus proficere videare; curam gere & tui ipsius, & doctrinae, in iisque persevera: Hoc enim faciens & teipsum servabis, & auditores tuos. Esto gregi Christi pastor, non lupo; pasce oves illius, ne devores. Infirmis opitulare, aegras cura, fractas oblige, profligatas revoca, perditas quære, Eā utere clementiā, nè sis æquo remissior: Ita exerce disciplinam, nè obliviscaris misericordiam; ut, quum advenierit pastorum Magister, nunquam flaccescentem gloriae coronam accipias, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tum Archiepiscopus perget in officio sacrae communio-
nis; quicum jam consecratus Episcopus (una cum aliis) cœnæ Domini communicabit.*

¶ *Et pro ultima Collecta, immediatè ante faustam precatorem, hæc precatio-
nes recitabuntur.*

Quæsumus,

FORMA CONSECRANDI, &c.

QUæsumus, Pater clementissime, hunc famulum tuum divino tuo favore prosequaris, eumque Spiritu tuo Sancto ita repleas, ut tuam doctrinam publicans non solum instet, arguat, cohortetur, increpet, summa cum patientia, ac doctrina, verum etiam fidentibus, exemplo salutari sit, verbis, moribus, charitate, fide, castitate, puritate; ut cursu fideliter absoluto, in die ultimo iustitiæ coronam accipiat, quæ ipsi reservata est à Domino iusto Iudice, qui vivit, & regnat unus Deus, cum Patre & Spiritu Sancto, in perpetua secula. *Amen.*

IN omnibus nostris actionibus, clementissimo tuo,

Domine, favore, nos præveni, & perpetuo tuo auxilio nos prosequere, ut, in omnibus operibus nostris inceptis, continuatis, & in Te perfectis, sacrosanctum nomen tuum illustremus, & tandem pro clementia tua sempiternam vitam consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Divina pax, omnem mentem exuperans, vestros animos & cogitationes in cognitione & amore Dei, & Filii ejus Jesu Christi custodiat: Et favor Dei omnipotentis, Patris, Filii, & Spiritus Sancti vobis adsit, semperque vobiscum maneat. *Amen.*

FORMA PRECUM

In Utraque

DOMO CONVOCATIONIS:

S I V E

Synodi Prælatorum & cæteri Cleri, seu provincialis seu nationalis; in ipso statim cujûslibet conventûs initio solennitè recitanda.

Litania seu supplicatio generalis, initio cujûslibet conventûs, solennitè recitabitur: Præeunte, in domo quidem superiori, Episcopo novissimè consecrato; in inferiori autem Prolocutore, postquàm fuerit electus, approbatus, & confirmatus.

Pater de cœlis, Deus, misericordiam exhibe nobis miseris peccatoribus, &c.

Et sequentia in solita forma, nisi quod post petitionem illam,

Ut omnes Episcopos, Presbyteros & Diaconos verâ cognitione, &c. *hæc proximè sequentur:*

Ut præsentī huic Convocationi (vel Synodo) Spiritu tuo Sancto afflare & præesse digneris, qui nobis præeat ad veritatem omnem,

quæ in religione sita est.

Deindè, Litaniâ finitâ, sequetur supplicatio pro suprema Senatûs Curia, durante illius conventu.

Clementissime Deus, suplice prece postulamus, &c.

Huic subsequitur supplicatio pro præsentē Convocatione sive Synodo.

Domine Deus, Pater luminum, & fons omnis sapientiæ, nos ad pedum

FORMA PRECUM.

dum tuorum subsellium pro-
voluti, humiles tui, & indig-
ni famuli, Te precibus inter-
pellamus, ut, qui in nomi-
ne tuo sub clementissimi Re-
gis GEORGII auspiciis hic
sumus congressi, gratiâ tuâ
supernè adjuti, ea omnia in-
vestigare, contemplari, tra-
ctare, & discernere valea-
mus, quæ honorem tuum &
gloriam promoveant, & in
ecclesiæ cedant utilitatem.
Concede igitur, ut Spiritus
tuus, qui concilio olim A-
postolico, huic nostro etiâ
nunc infideat, præeatque
nobis ad veritatem omnem
quæ in religione sita est:
Ut qui, ad normam sanctæ
nostræ reformationis, errores,
corruptelas, & superstitiones
olim hic grassantes, nempe
tyrannidem papalem, justis
de causis & seriò repudiavi-
mus; fidem apostolicam, &
verè catholicam firmitè &
constanter teneamus omnes,
& Te ritè puròque cultu in-
trepidè colamus, per Jesum
Christum Dominum no-
strum & Servatorem. *A-*
men.

*Superaddi poterunt quatuor
Collectæ, vel aliquot earum,
prout visum fuerit, pro u-
niverso Clero. Quæ autem
illas sequitur, quinta, quæ
Divi Chrysostomi dicitur,
nunquam omittatur.*

I. **O**Mnipotens Deus, qui
ecclesiam tuam su-
per Apostolorum, Vatumque
fundamentum extruxisti, an-
guli capite ipso Jesu Christo;
fac nos per eorum doctri-
nam in unitate Spiritûs ità
compingi, ut in sanctum
templum Tibi acceptum
crescamus, per Jesum Chri-
stum Dominum nostrum.
Amen.

II. Omnipotens & sem-
piterne Deus, cujus Spiritu
universum ecclesiæ corpus
regitur, sanctumque effici-
tur, supplicationes & preces
nostras pro cujuscunque or-
dinis hominibus, qui in tu-
am ecclesiam cooptantur,
oblatastibi admitte, ut quis-
que, sicut suæ convenit vo-
cationi & ministerio, Tibi
sincerè & piè serviat, per
Dominum & Servatorem
nostrum Jesum Christum.
Amen.

III. Omnipotens Deus,
qui, per Filium tuum Jesum
Christum tot eximiis dotibus
Apostolos tuos locupletasti,
&, ut oves tuas pascere
etiâ atque etiâ jussisti;
fac, quæsumus, ut omnes
Episcopi & Pastores tuum
Sermonem seduli eloquan-
tur, & ei populus dicto sit
audiens, quo coronam æ-
ternæ gloriæ accipiant, per
Jesum Christum Dominum
nostrum. *Amen.*

FORMA PRECUM, &c.

IV. Da, quæsumus, Domine, sub tuo ductu rerum humanarum cursum tranquille adedò dirigi, ut ecclesia tua Tibi cum lætitiâ & piâ quiete serviat, per Jesum Christum Dominum nostrum.

Amen.

V. Omnipotens Deus, qui nobis gratiam impertitus es, per quam uno ore unôque animo publicas hâsce supplicationes apud Te effundimus: Quique polliceris, ubi sunt duo trêsvē tuo no-

mine congregati, Te eorum postulata exauditorum; tuos famulos, Domine, votorum & petitionum redde compotes, prout Tibi maximè illis expedire videbitur, concessâ nobis in hoc seculo veritatis tuæ cognitione, & vitâ æternâ in futuro. *Amen.*

Domini nostri Jesu Christi gratia, & Dei amor, & Sancti Spiritûs communio nobis semper adsit omnibus. *Amen.*

FORMULA PRECUM,
CUM
GRATIARUM ACTIONE

Quotannis Usurpanda

Quinto *NOVEMBRIS*,
O B

Felicitè ereptos Regem JACOBUM I. & tres ordines Regni, maximè proditoriae ac cruentae cædi Nitrati Pulveris, quæ ipsis parabatur: Ob felicem quoque adventum nuperi GULIELMI Regis isto quasi die, ad liberandum Ecclesiam nostram, populúmque hujus Regni.

¶ *Idem erit officium in omnibus cum eo quod est in usu festis diebus; nisi ubi aliter cautum est in sequentibus.*

¶ *Si dies iste incidat in Dominicam, Collecta illius Dominicæ tantum suo loco addetur huic officio.*

¶ *Preces Matutinæ incipient ab his sententiis:*

Misericors & exorabilis Dominus, irâ tardus, clementiâ multus. *Psal. ciii. 8.*

Non perpetuò rixabitur, non semper injuriæ memor. *¶ 9.*

Non nos pro nostris peccatis tractat; non nos, ut digna sunt nostra vitia, remuneratur. *¶ 10.*

¶ *Pro Psalmo Adeste, cantemus, &c. sequens Hymnus recitabitur aut cantabitur, Presbytero præeunte, Clerico autem & plebe æternis respondentibus.*

Celebrate Dominum, qui bonus, qui æternâ est
L 1 3 cle-

FORMULA PRECUM

clementiâ. *Psal. cvii. 1.*

*Prædicent illum Domini
clientes; quos redemptos vin-
dicavit è manu opprimentium.*
¶ 2.

*Sæpè oppugnatus sum à
pueritia, dicat Israëlita. Ps.*
cxxix. 1.

*Sæpè oppugnatus sum à pu-
eritia, neque tamen expugna-
tus.* ¶ 2.

*Contra me sine causa su-
um ꝑ niciosum roie abdi-
derunt: Sine causa foveam
in meum fecerunt pericu-
lum. Psal. xxxv. 7.*

*Rete meis composuerunt
gressibus, ad meæ vitæ ruinam
cavârunt ante me scrobem,
in quam mediam ceciderunt
ipsi. Psal. lvii. 7.*

*Magnus est Dominus no-
ster, multarum virium, &
immensæ prudentiæ. Psal.*
cxlvii. 5.

*Subleuat humiles Domi-
nus: Impios sternit humi.*
¶ 6.

*Adsit tua manus homini-
bus dexteræ tuæ, hominûm-
que generi, quos tu tibi
confirmâsti. Ps. lxxx. ¶ 17.*

*Ità nos à Te non recedemus,
sed à Te conservati nomen
tuum invocabimus. ¶ 18.*

*Gloria Patri, & Filio, &
Spiritu Sancto;*

*Sicut erat in principio, &
nunc, & semper erit, & in per-
petua secula. Amen.*

¶ *Psalmi proprii, lxiv. cxxiv*
cxxv.

¶ *Lectiones* { *Prior, 2 Sam.*
Propriæ, { *xxii. Te Deum.*
Posterior, Act.
xxiii. Personate
Dominum; &c.
Psal. c.

¶ *Suffragiis post Symbolum
hæc inferentur, ac dicentur
pro Rege.*

PRESBYTER.

Defende regem, Domine.

POPULUS.

*Qui suam collocat in Te fi-
duciam.*

PRESBYTER.

Mitte ei auxilium ex fa-
no tuo;

POPULUS.

*Et potens ei semper opitu-
lare.*

PRESBYTER.

Ne eum inimici ejus op-
primant:

POPULUS.

*Nec ad eum infestandum
accedant impii.*

¶ *Loco primæ collectæ ad
Matutinas, hæ duæ Colle-
ctæ dicentur.*

Omnipotens Deus, qui
per omne ævum po-
tentiam & clementiam tu-
am declarâsti, miris modis
ecclesiam tuam clementer
ex periculis vindicando, ju-
stos

QUINTO NOVEMBRIS.

nos pioſque Reges & Reſ-
publicas, ſanctam & æter-
nam tuam veritatem proſi-
tentes, proteſcendo, adver-
ſus nefarias conjurationes,
& infeſta hoſtium conſilia:
Te laudibus, gratiarumque
actionibus ex animo cele-
bramus, qui tuo numine,
miriſque modis, JACOBUM
primum, Regem noſtrum
olim clementiſſimum, unâ
cum Regina, Principe, &
ſtripe Regia univerſa, ut &
Nobilibus, Clero, & Plebe
hujusce Regni, tum comi-
tia celebrantibus vindicâſti:
Qui omnes, perquàm im-
mani novoque modo, ac
ſuprà quàm quod unquàm
in retrò actis ætatibus au-
ditum eſt, tanquàm oves
ad cædem, Pontificiorum
inſidiis, deſtinati erant. Ab
hac immani conjuratione,
non meritum noſtrum, ſed
clementia tua, non noſtra,
ſed tua ſolius providentia,
nos aſſeruit. Atque adeò
ne nobis, Domine, ne no-
bis, ſed tuo nomini tribua-
tur omnis honor & gloria,
in omnibus eccleſiis ſancto-
rum, deinceps in perpetu-
um, per Jeſum Chriſtum
Dominum noſtrum. *Amen.*

GRatas etiàm habe, cle-
mentiſſime Pater, quas
Tibi ex animo gratias ha-
bemus, qui animos noſtros

iterum expleviſti lætitiâ &
gaudio, priùs tamen pertur-
batoſ, & ori noſtro carmen
novum ſuppeditâſti, iſto quaſi
die nuperum noſtrum Re-
gem GULIELMUM addu-
cendo, ad eccleſiam, popu-
lùmque hujus Regni ex Pon-
tificio jugo & dominatione
tyrannica vindicandum. Sa-
pientiam & juſtitiam tuâ
providentiæ celebramus, quæ
nobis in ſummas anguſtias
adductis commodè adeò au-
xilium fuit, & omnia conſilia
noſtrorum hoſtium irrita red-
didit. Da, quæſumus, nos
gratâ adeò & perenni me-
moriâ ea proſequi, quæ tunc
& exinde nobis præſtitiſti,
ne de ſingulari tua bonitate
æquè ac immerita arrogan-
tèr adeò ſentiamus, ut, vanâ
ſpe allecſti, debitum Tibi
cultum præſtare oblivisca-
mur; verùm ad pœniten-
tiam nos invitet, ut majori
cum diligentia & ſtudio om-
nia religionis noſtræ officia,
quam in mirum adeò mo-
dum vindicâſti, exequamur.
Veritas & juſtitia, fraternus
amor & charitas, devotio
& pietas, concordia & u-
nanimitas, cæteræque virtu-
tes nos inter adeò vigeant,
ut noſtri ævi ſint firmamen-
tum, & eccleſiæ noſtræ lau-
di ducantur in terra. Quæ
omnia ſupplici prece poſtu-
lamus, propter beatum no-
ſtrum

FORMULA PRECUM

strum Dominum, & Servatorem. *Amen.*

¶ *In fine Litanie (quæ semper die isto recitabitur) post Collectam (Quæsumus, Pater, infirmitates, &c.) dicetur hæc, quæ sequitur.*

Omnipotens Deus & cœlestis Pater, qui benignâ tuâ providentiâ, & summâ erga nos clementiâ malevolentiam in nos inimicorum nostrorum, & consilia reddidisti irrita, detecto & profligato horrendo & nefario eorum facinore, quod, hoc quasi die, perpetrandum in Regem, totâmq; hanc Rempublicam machinati essent; hoc quidem consilio, ut res tum Politicas, tum Ecclesiasticas, legibus apud nos confirmatas, everterent; & isto itidem die (quod est miraculi instar) servum tuum, nuperum Regem nostrum GULIELMUM, tuo ductu in hoc Regnum incolumem adduxisti, ut nos ex nuperis hostium nostrorum insidiis, quas ad religionem & leges nostras evertendas struebant, vindicaret: Summa cum animi demissione, summisque laudibus tuum maximè gloriosum nomen illustramus, cujus immensa erga nos clementia tum in hac conservatione, tum in illa exhibetur. Tuæ solius

misericordiæ acceptum referimus, nos esse non omninò confectos: Quippè querelæ peccatorum nostrorum ad cœlum usquè contra nos perlatæ sunt: & nostra vitia Te ad supplicium sumendum de nobis provocârunt: Sed Tu non nos pro nostris peccatis tractasti: non nos, ut digna sunt nostra vitia, remuneratus es; neque nos passus es, ut merita erant nostra, in prædam cedere inimicis nostris, sed pro clementia tua, nos, ab eorum malitia liberatos, à morte & pernicie vindicasti. Fac, Domine, ut hujus tui collati iterùm nobis beneficii meditatio nos verè mores corrigere præstet, nè sit nobis iniquitas in ruinam. Nobis etiam fidem vividam, & charitatem in omni sancta obedientia fructus ferentem, magis magisque adaugeto, ut nobis adhuc favere pergas, & nos, posterósque nostros luce Evangelii illustrare, deinceps in perpetuum, idquè propter charissimum Filium tuum, unicū nostrum Advocatum & Mediatorem. *Amen.*

¶ *Pro supplicatione [Tempore belli ac tumultuum] dicetur hæc, quæ sequitur.*

Domine, qui hoc quasi die insidias mortis nobis structas detexisti, &

nos

QUINTO NOVEMBRIS.

nos ab iis non sine miraculo vindicâsti; perge porrò noster potens vindex esse, nostrósque hostes sanguinarios dissipa; infatua, & perime consilia eorum, superbiam cohibe, malevolos affectus compesce, & machinas frustrare. **GEORGII** Regis nostri clementis eorúmque omnium, qui sub eo publico aliquo munere funguntur, manus confirma, ut iudicium & iustitiam exerceant, ad maleficos omnes exscindendos, qui rebellionem obtinent religionem & seditioni fidem; ut nunquam expugnent nos, neque de tua ecclesia eversa triumphent; sed noster Princeps clementissimus & Regna illius in vera tua religione conserventur, & pro singulari tua misericordia in ea colenda protegantur, adedò ut nos omnes fidelem tuo cultui navemus operam, Téque in sancta ecclesia tua gratiarum actionibus celebremus, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *In officio sacræ Communionis, pro Collecta diei, sequens Collecta dicetur.*

Æterne Deus & potentissime noster propugnator, nos indigni famuli tui astamus supplices

coram tua maiestate, agnoscentes potentiam tuam, sapientiam & bonitatem, quipè qui Regem, tréscque hujus regni Ordines, dum comitia celebrarent, servâsti, de quibus perdendis isto die conjuratum est. Da, quæsumus, ut tum hoc, tum alia tua eximia beneficia, quæ nobis contulisti, grato & sincero animo prosequamur; præcipuè autem clementiam tuam singularem, per quam iterùm iste dies quàm maximè nobilitatus est. Te collaudamus ob felicem Regis nostri **GULIELMI** adventum; & quòd, prostrato nefario adversariorum molimine, in solio hujus Regni Regem & Gubernatorem collocâsti. Perge, quæsumus, ad protegendum & defendendum Regem nostrum **GEORGIUM**, & universam Stirpem Regiam, ab omnibus prodicionibus & conjurationibus. Custodi eum in fide, metu, & amore tui: Illius regnum adedò prospera, ut diu felicem ætatem producat hìc in terra; & illi posthàc æternæ da coronam gloriæ, per Jesum Christum Servatorem, & unicum nostrum Redemptorem. *Amen.*

Epistola Rom. xiii. 1.

OMnes mortales superioribus potestatibus pareant

F O R M U L A P R E C U M

reant. Nulla est enim potestas, nisi à Deo: Ac quæ sunt protestates, ex à Deo sunt institutæ. Itaque qui potestati repugnat, Dei institutioni resistit: Quique restiterint, pœnas dabunt: Non enim rectè factis metuendi sunt magistratus, sed pravè factis. Vis potestatem non timere? benefacito & ab ea laudem consequêris. Nam Dei minister est, tibi quod sit bono: Verùm si malè feceris, formida. Nec enim sine causa gladium gestat: Quippè cùm sit Dei minister, ad irrogandas pœnas iis, qui malè faciunt. Quaproptèr parere necesse est, non solum supplicii metu, sed etiam quia officii est. Siquidem hanc ob causam tributa penditis: Sunt enim publici Dei ministri, in hoc ipso assidui. Quocircà solvite quod cuique debetis: Cui tributum, tributum: Cui vectigal, vectigal: Cui metum, metum: Cui honorem, honorem.

Evangelium D. Luc. ix. 51.

CUM autem compleretur ejus assumptionis dies, ipse ita composito vultu, ut Hierosolymam ire videretur, præmisit ante se nuncios, qui profecti intrârunt in Samaritanorum vicum, ut ei diverforium pararent. Sed

illi eum non admiserunt, quoniam ire se Hierosolymam præ se ferebat. Quo viso ejus discipuli, Jacobus & Johannes, dixerunt, Domine, vis jubeamus ignem de cœlo descendere, qui eos conficiat, ut & fecit Elias? At Jesus conversus eos objurgavit: Nescitis, inquit, cujusmodi spiritûs Filii sitis vos. Nam Filius hominis hominum vitas non perditum venit, sed servatum. Ita in alium vicum profecti sunt.

¶ *Post Symbolum, si habeatur concio nulla, prælegetur una aliqua sex homiliarum contra Rebellionem.*

Legenda est hæc sententia ad Offertorium.

QUICQUID igitur vultis, ut vobis faciant alii, idem vos quoquè eis facite: Nam ea lex est atque Vates. D. *Matth. vii. 12.*

Post supplicationem pro Ecclesia Militante dicetur hæc, quæ sequitur.

DEUS, cujus nomen est nobile in toto orbe terrarum, & majestas in cœlis, qui isto quasi die non sine miraculo ecclesiam nostram, statumque hujus regni, contra clandestina papiſticarum partium consilia,

&

QUINTO NOVEMBRIS.

& infernalem prorsus eorum malitiam, protexisti, eodémque quasi die inchoasti insignem nobis liberationem, à manifesta tyrannide & injuriis eorundem crudelium inimicorum, qui sanguinem fitiunt: Gloriosam tuam majestatem collaudamus & veneramur, cum obistam, tum ob miram hanc clementiam tuam, quæ nupèr erga ecclesiam nostram, & hoc regnum, in conservandis aris focusque nostris, usus es. Et à Te supplices postulamus, nos ita grato sensu iteratæ

tux hujus clementiæ affici, ut renovetur & augeatur in nobis spiritus amoris & gratitudinis erga Te, (cui solius acceptum referimus,) spiritus, per quem placidè pareamus clementi nostro Regi GEORGIO & obsequamur; spiritus, per quem summo studio prosequamur sanctam religionem nostram, quam mirum adèd in modum nunc iterum vindicasti, & nobis posterisque nostris in favorem stabilisti. His annue propter Jesum Christum. *Amen.*

FORMULA PRECUM PUBLICARUM
CUM

J E J U N I O

Quotannis usurpanda

Trigesimo J A N U A R I I,

Q U I E S T

Dies Martyrii CAROLI beati Regis, ejus nominis primi, ad divinam misericordiam implorandum, ut à nobis aut posteris nostris Deus non repetat pœnas sacri & innocui illius sanguinis, & aliorum criminum, quibus ipse infensus nos & Regem nostrum tradidit in manus crudelium & malè feriatorum hominum.

¶ Si dies iste inciderit in Dominicam aliquam, officium hoc, unà cum jejunio, sequenti die, celebrabitur.

¶ Et Dominicâ proximâ ante præfatum diem inter Matutinas, immediate post symbolum Nicænum, oportet monitionem dari, ut dies iste præfatus cum debita observatione celebretur.

¶ Officium idem erit in omnibus cum officio pro diebus festis consueto; nisi ubi postea aliter præscriptum fuerit.

ORDO Precum Matutinarum.

¶ Minister incipiet ab una aut pluribus harum sententiarum.

Domini Dei nostri est lenitas, & placabilitas in quem nos rebellavimus, neque Domini

Dei nostri voci auscultavimus, ut ex ejus legibus viveremus, quas nobis proposuerat. Dan. ix. 9, 10.

Castiga me, Domine, sed ratione, non iratè, nè me diminuas. Jer. x. 24.

FORMULA PRECUM, &c.

Nè in jus nobiscum, qui tui sumus, venito: nam coram Te nemo mortalium absolvetur. *Pf. cxliii. 2.*

¶ *Pro Psalmo [Adeste cantemus Dominum, &c.] sequens Psalmus alternis recitabitur, aut cantabitur à Presbytero, & à Clerico & Populo.*

Iustus es, Domine, re-
tæque sunt tuæ senten-
tiæ. *Pfal. cxix. 137.*

Tu quidem in omnibus, quæ nobis evenere, justus es, æquumque fecisti, & nos impiè egimus. Neh. ix. 33.

Verùm ego ferè pedibus deflexi, gressu propemodùm labefactato. *Pfal. lxxiii. 2.*

Quod indignarer in vecordes, res impiorum prosperas animadvertens. & 3.

Conspirabant orbis reges, coierunt optimates contra Dominum, atque ejus unctum. *Pfal. ii. 2.*

Conspirabant uno animo, icto contra eum fœdere. Pfal. lxxxiii. 5.

Nam à multis audivit contumelias, terrore circumfessus conspirantium contra eum, & illi animam eripere conantium. *Pfal. xxxi. 15.*

Impium perfidumque os in eum apertum est: Adversus eum locuta est lingua mendax: Verbis circumfessus i-

nimicis oppugnabatur immerito. Pfal. cix. 2.

Quinetiam illius amici quibus fidebat; illius convictores calce eum petierunt. *Pfal. xli. 9.*

Illi malum pro bono reddebant, ut eum vitâ orbarent. Pfal. xxxv. 12.

Consultabant in hunc modum; Deus eum deseruit: Persequendus est, & capiendus dum nullus defendit. *Pfal. lxxi. 9.*

Narium nostrarum spiritus, Domini Unctus, captus est ab illis perniciosus, cujus nos in umbra fore sperabamus, ut tutò vitam ageremus. Lam. iv. 20.

Ingressus est adversarius & hostis per portas Hierosolymæ dicentes, Quando morietur, ejusque nomen peribit? *Lam. iv. 12. Pfal. xli. 5.*

Malâ re urgeatur, neque jam, postquàm decubuit, surrecturus sit. Pf. xli. 8.

Surrexerunt item testes injurii, quæ ignorabat, eorum illum postulantes. *Pf. xxxv. 11.*

Ob peccata populi, & sacerdotum vitia, in Hierosolymæ medio sanguinem effundere innocentem. Lam. iv. 13.

In arcanum eorum. ne ingreditor, anima mea; in cœtum eorum ne adunator, gloria mea; qui pro ira sua

M m

occi-

FORMULA PRECUM

Occiderunt virum. *Gen.* xlix. 6.

Hominem dexteræ tuæ, Filium hominis, quem Tu tibi confirmasti. *Psal.* lxxx. 17.

Visus est quidē in sapientium iudicio mori, & putatus est malus illius exitus. *Sapient.* iii. 2.

Dementes illius vitam putaverunt insaniam, & exitum in bonestum, sed saluus est. *Sapient.* v. 4. iii. 3.

Nam in hominum conspectu si cruciatus est, illius spes est immortalitatis plena. *Sapient.* iii. 4.

Ergo divinis annumeratus sanctorum consors est! *Sapient.* v. 5.

Verum, Deus ultor, Domine Deus ultor, benefac pro tuo favore Sioni. *Psal.* xciv. 1. & li. 18.

Propitiare tuis, quos redemisti, Domine: Noli injustam eadem in tuos vindicare. *Deut.* xxi. 8.

Noli nostram animam ad improbos, vitam ad sanguinarios aggregare. *Psal.* xxvi. 9.

Vindica nos à sanguine, Deus, Deus nostræ salutis: Nostra lingua tuam modulabitur iustitiam. *Psal.* li. 14.

Neque enim Tu Deus es, cui placeat improbitas, cui familiares sunt mali. *Psal.* v. 4.

Falsiloquos perdis: Abominaris sanguinarios, & frau-

dulentos, Domine. & 6.

Adeò, ut, quàm repentinâ deleti calamitate, horribili modo conficiantur! *Psal.* lxxiii. 18.

Ut somnium evanescit ex-pergefactis, sic Tu eorum imaginem, Domine, in civitate abolebas. *Psal.* lxxiii. 19.

Magna & mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens: Iusta verâque sunt instituta tua, sanctorum Rex. *Apoc.* xv. 3.

Iustus es, Domine, rectæque sunt sententiæ tuæ. *Psal.* cxix. 137.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto;

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in perpetua secula. Amen.

¶ *Psalmi proprii, ix. x. xi.*

¶ *Lectiones* { *Prior, 2 Sam. i.*
Propriæ, Poster. D. Matt.
xxvii.

¶ *Pro prima Collecta ad Matutinas, hæ duæ proximè sequentes recitabuntur:*

Potentissime Deus, in exemplis edendæ terribilis, & erga genus humanum mirifice, qui incandescens permiseris animam clementissimi Principis nostri CAROLI Primi defuncti, die quasi isto per improborum manus & sanguinariorum eripi;

eripi; nos creaturæ tuæ onustæ vitiis, coram Te congressæ, universi hujus gentis populi nomine confitemur supplices, eorum peccata fuisse causam, quare gravissimum illud in nos eaderetur judicium. At, Deus clementissime, quum sanguinis pœnam expetis, noli in nos effusi illius sanguinis innocentis peccatum (quod nihil nisi sanguis Filii tui expiare valeat) noli in populum hujus Regni vindicare; nec ejus sanguinem luamus nos, nostrive nati. Propitiare, Domine, propitiare tuis, quos redemisti, & nobis succensere noli in perpetuum, sed pro clementia tua parce nobis, per merita Filii tui Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

Domine laudabilis, in cujus oculis tuorum mors piorum in pretio habetur, nomen tuum illustramus, qui principem nostrum defunctum Martyrem tuum gratiâ largè perfudisti, per quam acceperit vires ad vestigia collaudandi Magistri & Servatoris sui alacritèr adedè subsequendum, constantèr, mitique animo indignissimas omnes contumelias perpetuens, & tandem ad sanguinem usquè resistens: & tum etiam il-

lius exemplo pro suis orans interfectores. Illius memoria apud nos, Domine, in perpetuum prorsus collaudetur, ut de eo fortitudinis, constantiæ, mansuetudinis, patientiæ, summæque charitatis exemplum capiamus. Et concede, ut terra hæc nostra non luat pœnas sanguinis illius innocentis, & clementia tua, nostrorum peccatorum remissione, gloriâ illustretur. His annue, propter Jesum Christum, unicum Advocatum nostrum & Mediatorem. *Amen.*

¶ *In fine Litaniæ (quæ semper die isto recitabitur) post collectam [Quæsumus, Pater, infirmitates nostras, &c.] dicendæ sunt hæc tres Collectæ:*

Preces nostras, quæsumus, Domine, pro tua clementia admitte, & singulis parce sua peccata coram Te confitentibus, ut eorum delicta (quorum sua ipsos accusat conscientia) pro misericordia tua remittantur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

DEUS, cui præstantissimæ vires & clementia summa, qui omnium hominum misereris, & nihil quod creâsti odio prosequeris, cui impium mori non placet,

FORMULA PRECUM

sed recedere eum à via sua & vivere; pro misericordia tua remitte nobis peccata nostra; recipe nos, & consolare, quibus dolet onere peccatorum laborantibus. Tuum est semper misereri, tuum unius est remittere peccata. Ignosce nobis, Domine, ignosce populo tuo, quem redemisti. Nè venito in jus nobiscum, qui tuisumus, vilis terra, & peccatores miseri; sed tuam adversum nos iram reprime, qui demissè vilitatem nostram agnoscimus, & ex animo desciscimus à peccatis; & ità nobis suppetias veni in hoc ævo, ut in futuro Tecum vivamus in perpetua secula, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

R Evoca nos, ô bone Domine, & sic redibimus: Adfis, Domine, adfis populo tuo, qui ad Te redit, cum ploratu, jejunio & supplicatione: Propterea quod Tu es Deus misericors, & exorabilis, longanimis, clementiâque magnus. Tu nobis ignoscis supplicio dignis, & in sævitia tua es mansuetudinis memor; parce populo tuo, misericors Domine, parce, neve tuam hæreditatem probro addixeris. Exaudi nos, Domine, pro tua clementia, & pro

tua singulari misericordianos respice, propter merita & mediationem Filii tui benedicti Jesu Christi Domini nostri. *Amen.*

¶ *In officio sacræ Communionis immediatè post precationem pro Rege* [Omnipotens Deus, cujus regnum est omnium seculorum, &c.] *pro Collecta Diei dicendæ sunt hæ duæ;*

Potentissime Deus, &c. Domine laudabilis, in cujus, &c.	}	<i>Ut inter Matutinas,</i>
--	---	--------------------------------

Epistola 1 D. Pet. ii. 13.

Omnibus parete personis humanis propter Dominum: Et Regi, ut potestate pollenti; & pratoribus, ut ab eo tum ad maleficorum ultionem, tum ad beneficorum laudationem missis. Nam ea est Dei voluntas, ut, rectè facientes, amentium hominum ignorantiam compescatis; ut liberi, non ut vitiorum prætextum habentes libertatem, sed ut Dei servi. Omnes honorate: Fraternitatem amate; veremini Deum, Regem honorate. Servi, parete cum omni metu heris, non solum bonis & æquis,

TRIGESIMO JANUARI.

quis, verum etiã iniquis. Hoc enim gratiam emeretur, si quis, quoniã sibi sit Dei conscius, dolores fert, patiens injuste. Nam quæ gloria est, si peccantes cædi vos sultinetis? At si rectè facientes toleratis injuriam, hoc verò gratiam meretur apud Deum. Ad hoc enim vocati estis, siquidẽ Christus quoquẽ pro nobis injuriam passus est, nobis exemplum relinquens, ut ejus vestigia subsequamini; qui peccatum nullum commisit nec extitit in ejus ore dolus.

Evangelium D. Mat. xxi. 33.

FUIT quidam paterfamilias, qui vineam consecravit, & septo circumdedit, in eaque torcular defixit, & turrim extruxit, eamque agricolis elocavit, deindẽ peregrẽ profectus est. Postea, instante tempore fructuum, misit servos suos ad agricolas ad ejus fructus percipiendos. At agricolæ comprehensos ejus servos partim pulsãrunt, partim interfecerunt, partim lapidaverunt. Ille rursus alios plures prioribus misit; sed illi eis idem fecerunt. Postremò misit ad eos Filium suum, ita cogitans; reverebuntur Filium meum. Agricolæ verò, viso Filio, sic inter sese dice-

re; Hic est hæres: Agite, interficiamus eum, & ejus hæreditatem occupemus. Itaque eum ceperunt, & ejectum extra vineam peremerunt. Cùm ergo venerit vineæ Dominus, quid faciet illis agricolis? Cui illi, Malos malè perdet, inquit, & vineam aliis elocabit agricolis, qui ei fructus pendent suis temporibus.

¶ *Post symbolum Nicænum, loco concionis prælegentur prima & secunda pars Homiliæ contra rebellionem & contumaciam, publicâ auctoritate editæ; aut à ministro, qui sacra peragit, quam ipse super idem argumentum composuerit, concio habebitur.*

¶ *Legenda est hæc sententia ad offertorium:*

QUICQUID vultis, ut vobis faciant alii, idem vos quoque eis facite: Nam ea lex est atque vates. *D. Matt. vii. 12.*

¶ *Post orationem (Pro universo statu Ecclesiæ Christi, &c.) hæ duæ Collectæ sequentes dicentur:*

DOMINE, Pater noster cœlestis, qui nos non remuneratus es, quo digna sunt nostra vitia, sed jam supplicium sumpturus misereri

F O R M U L A P R E C U M

meministi; favori tuo singulari acceptum ferimus, quod licet, pro tot tantisque peccatis, quibus Te irritavimus, permiseris, ut unctus tuus Rex beatus CAROLUS Primus, isto quasidie, in manus incideret hominum effractorum, & sanguinem sitientium, & ab iis barbarâ morte plecteretur; non tamen nos in perpetuum dereliquisti, tanquam pastore carentes oves; sed benigno tuo numine, coronæ illius hæredem indubitatum, Regem CAROLUM II. Dominum nostrum tunc temporis clementissimum, non sine miraculo ab inimicis defendisti sanguinariis, abdens eum in alarum umbra tuarum, dum transierit inhumanitas; ipsumque tuo tempore præstituto reduxisti, ut in folio patris sui consideret; & cum stirpe Regia jura, legesque tum

Ecclesiæ, tum Regni in integrum restituisi. Pro his tantis ineffabilibusque tuis beneficiis, Te ex imo corde gratiarum actionibus humilissimis celebramus, supplicantes, ut benignam tuam tutelam universæ Stirpi Regiæ perpetuam esse velis, clementissimumque nostrum Dominum GEORGIUM diu feliciterque in nos regnare concedas. Sic nos populus tuus Te in omnem seculorum perpetuitatem, tuas enarrando laudes, concelebrabimus, per Jesum Christum Dominum nostrum & Servatorem. *Amen.*

DA, quæsumus, Domine, sub tuo ducto rerum humanarum cursum tranquillè adedò dirigi, ut Ecclesia tua Tibi cum lætitia & pia quiete serviat, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

O R D O

TRIGESIMO JANUARI

O R D O

P R O

VESPERTINIS PRECIBUS.

¶ *Hymnus, qui pro Psalmo (Adeste, cantemus Dominum, &c.) substitutus est, hic etiam usurpabitur ante proprios Psalmos.*

Justus es, Domine, &c.

¶ *Psalmi proprii, lxxix. xciv. lxxxv.*

¶ *lectiones* { *Prior, Jer. xii. aut Dan. ix. usque ad v. 22. Posterior, Heb. xi. v. 32. & xii. ad v. 7.*

¶ *Loco primæ Collectæ in precibus Vespertinis adhibeantur duæ istæ quæ sequuntur:*

Domine Deus colaudande, qui sapientiâ tuâ non tantùm moderaris omnia, dirigisque ut justitiæ tuæ maximè responder, sed ita tuo arbitratu agis, ut non possimus non agnoscere, Te justum esse in omnibus tuis institutis, & benignum in tuis omnibus actis. Nos

populus tuus, qui tot de peccatis tenemur, coram Te procidimus, confitentes justa esse judicia tua, qui permiseris, ut, isto quasi die, homines nefarii & perditæ manus suas cruentarent sanguine uncti tui; merito nempe nostro accidit hæc nobis judicia immitti, propter tot flagitia, quibustamdiu à nobis efferatus es. Propterea igitur nos ipsos Tibi summittimus, supplicantes ut eorum ampliùs reminisci nolis, utque hanc gentem à sanguine vindicares, (ab eo maximè, qui isto quasi die effusus est) eaque omnia à nobis, natisque nostris judicia averteres, quibus digna sunt nostra vitia: His annue propter superabundantia merita Filii tui Servatoris nostri Jesu Christi. *Amen.*

Collaudande Deus, juste ac potens, qui permisti charissimum famulum tuum CAROLUM Primum, vene-

FORMULA PRECUM

venerandum Principem nostrum defunctum, die quasi isto, atrocibus improborum injuriis affici, indignis modis accipi, tandemque ab iis interfici: Quanquàm autem tam horrendum scelus non nisi cum horrore atque attoniti nobiscum in animo versare valeamus, animis tamèn quam gratissimis splendores tuæ gratiæ prosequimur, qui tunc in uncto tuo effulserunt; cui etiàm in articulo mortis memorabilem exemplaris patientiæ, mansuetudinis, & charitatis modum impertire dignatus es, in conspectu crudelium suororum inimicorum. Quamvis autem tuo permissu eò usquè sceleris progressi sint, ut eum supplicio afficerent capitali, soliùmque ipsius occuparent; Filium tamèn ejus, ad quem jure hæreditario pertinebat, pro singulari tua clementia, servasti incolumem, tandemque mirabili providentiâ reducem in eo collocasti, ut veram tuam religionem in integrum restitueret, pacémque confirmaret. Quibus de causis nomen tuum gloriâ illustramus, per Jesum Christum Dominum nostrum collaudandum. *Amen.*

¶ *Immediate post Collectam*
[Quæsumus, Domine, discutias lumine tenebras, &c.] *hæ tres proxime sequentes adhibeantur:*

Preces nostras, quæsumus, Domine, &c.

Deus, cui præstantissimæ vires, &c. *Prout in Matutinis.*

Revoca nos, ô bone Domine, &c.

¶ *Immediate ante Supplicationem D. Chrysostomi, hæc Collecta dicitur:*

OMnipotens & sempiternus Deus, cujus justitia proceris montibus altior, & judicia oceano profundiora, qui barbarâ illâ cæde, in personam sacram uncti tui, die quasi isto, perpetratâ, docuisti nos, vel Regum maximos, vel optimos hominum, violentæ morti æquè ac naturæ concedere: Hinc etiàm ætatem metiri nostram sic ostende, ut mentem acquiramus sapientem. Da etiam, ut neque splendor ullius rei magnæ, neque bona de nobismet opinio, avertat oculos nostros, quo minùs eos conjiciamus in nos ipsos tanquàm in pulverem & cinerem peccato inquinatum; sed,

VIGESIMO NONO MAII.

sed, de beato hoc tuo martyre exemplum capientes, ad scopum contendamus, ad palmam, ad quam superne vocati sumus, in fide & patientia, in modestia & mansuetudine; item perimendo & abnegando nos ipsos, exercendo charitatem, & ad extremum usque constanter perferendo; his omnibus annue propter Filium tuum Jesum Christum Dominum nostrum, cui Tecum & cum Spiritu Sancto sit omnis honor & gloria in diem sempiternum. Amen.

FORMA PRECUM CUM GRATIARUM ACTIONE AD

Deum Omnipotentem, pro eo quod finem imposuerit vegrandi Rebellioni, restituto Rege Regiâque Familiâ, & Restaurato Gubernio sive Regimine, quod per multos annos intercisum fuerat. Quæ inenarrabilia beneficia miraculose absoluta & completa erant Vigesimo nono die Maii, Anno Dom. 1660.

In cujus rei memoriam statutum est autoritate Parlamenti, ut dies iste quotannis in perpetuum sanctus observetur.

¶ *Statutum Parlamentarium factum 12 & confirmatum 13 Regis CAROLI Secundi. pro observando 29 die Maii quotannis, utpote die publico Gratiarum Actioni præstituto, oportet legi publicitus in omnibus Ecclesiis inter Matutinas preces immediatè post symbolum Nicænum, die Dominico proximo ante præfatum quemlibet 29 diem Maii, unâ cum monitione, ut dies iste præfatus cum debita observatione celebretur.*

¶ *Officiu^m*

FORMULA PRECUM

- ¶ *Officium idem erit in omnibus cum officio pro diebus festis, nisi ubi in hoc officio aliter præscriptum est.*
- ¶ *Si dies iste inciderit in diem Ascensionis aut Pentecostes addendæ erunt propriis locis Collectæ hujus officii festorum istorum officiis. Si verò in feriam secundam aut tertiam Pentecostes, aut in Dominicam Trinitatis, Psalmi proprii, prout hic assignantur in hunc diem, pro Psalmis juxta consuetum ordinem usitatis, erunt insuper usurpandi, & Collectæ addendæ, ut prius. Et in omnibus hisce casibus cætera officii omittenda sunt. Quòd si inciderit in alium quemvis Dominicum, hoc totum officium usurpandum erit, prout sequitur, ex integro. Et quodcunque festum inciderit in hunc solennem diem Gratiarum Actionis, sequens Hymnus, qui pro Psalmo (Adeste, cantemus Dominum, &c.) substitutus est, constanter usurpabitur,*

¶ *Preces Matulinæ ab hisce Sententiis incipient:*

Domini Dei nostri est lenitas & placabilitas, in quem nos rebellavimus, neque Domini Dei nostri auscultavimus voci, ut ex ejus legibus viveremus, quas nobis proposuerat. *Dan. ix. 9, 10.*

Summæ benignitatis est Jehovahæ quod non sumus absumpti: Mon defecit misericordia. *Lamen. iii. 22.*

¶ *Pro Psalmo (Adeste, cantemus Dominum, &c.) recitabitur aut cantabitur Hymnus sequens, alternis à Presbytero, atque à Clerico & Populo:*

TUAM, Domine, clementiam perpetuò canam: tuam fidem in alia

atque alia sæcula hoc ore demonstrans. *Psal. lxxxix. 1.*

Famam sibi suis comparavit miraculis exorabilis & misericors Dominus. Psal. cxi. 4.

Quis Domini virtutes, quis omnes fando virtutes exprimat? *Psal. cvi. 2.*

Magna sunt Domini facta stupenda quibuscunque placent. Psal. cxi. 2.

Sublevat humiles Dominus: Impios sternit humi. *Psal. cxlvii. 6.*

Dominus æquum jusque facit omnibus oppressis. Psal. ciii. 6.

Non perpetuò rixabitur, non semper injuriæ memor erit. *¶ 9.*

Non nos pro nostris peccatis tractavit, non nos, ut digna sunt nostra vitia, remuneratus est. ¶ 10.

Quin

VIGESIMO NONO MAII.

Quin quantum terras supereminent cœli, tantum excellit ejus erga ipsius reverentes clementia. *Psal.* 11.

Ut misereretur filiorum patris, sic Dominus sui reverentium. *Psal.* 13.

Expertus es Tu quidē nos Deus; explorāsti, sicūt exploratur argentum. *Psal.* lxvi. 9.

Homines imposuisti capitibus nostris, venimus per ignes & aquas: Et idem nos in ubertatem duxisti. *Psal.* 11.

Quanta nobis exhibuisti adversa atque tristia, qui nobis vitam reconciliatus defenderis; qui nos ex ima tellure reconciliatus extraxeris. *Psal.* lxxi. 18.

Qui in humilitate nostra memor fuisti nostri, nōsque nostris eripuisti adversariis, quia æternā benignitate es. *Psal.* cxxxvi. 23, 24.

Favisti, Domine, terræ, tuæ, revocatis ex captivitate Jacobæis. *Psal.* lxxxv. 1.

Deus erga nos suā clementiā usus est: Deus nobis in adversarios nostros exemplum edidit. *Psal.* lix. 10.

Illi subacti ceciderunt, at nos erecti consistimus. *Psal.* xx. 8.

Eò delapsi sunt malefici, sic agitati, ut surgere non possint. *Psal.* xxxvi. 12.

Dominus nostrī memor fortunabit; fortunabit Isra-

ëlis domum, fortunabit Aaronis domum. *Psal.* cxv. 12.

Fortunabit Domini reverentes, parvos juxta atque magnos. *Psal.* 13.

Celebrent illi Domini clementiam, & miracula apud hominum genus. *Psal.* cvii. 21.

Faciāntque grati animi sacrificia, ejus opera cum cantu narrantes. *Psal.* 22.

Neque celent eorum prognatos; enarrandis posterorum generi Domini laudibus, potentiā & editis miraculis. *Psal.* lxxviii. 4.

Quæ sciat posteritas, quique procreandi succedent, suis porrò natis enarrent; nè sint quales eorum majores, natio degener atque contumax, *Psal.* 6, 9.

Collaudate Deum Dominum gregatim, vos ex fonte Israël. *Psal.* lxxviii. 26.

Laudetur Dominus in dies in nos munificus, nostræ Deus salutis. *Psal.* 19.

Coërcita impiorum perverſitate, justos confirma. *Psal.* vii. 9.

Exultent & lætentur in Te omnes Tui studiosi, jugiterque Dominum extollendum esse dilectent amatores tuæ tutelæ. *Psal.* xl. 19.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

Sicūt erat in principio, & nunc,

FORMULA PRECUM

nunc, & semper erit, & in
perpetua secula. Amen.

¶ *Psalmi Proprii*, cxxiv.
cxxvi. cxxix cxviii.

(*Prior*, 2 Sam.
xix. 9. *vel*
Numb. xvi.

¶ *Lectiones* { *Te Deum*.
Proprie, { *Posterior*, *Epi-*
 stola, *D. Judæ*.
 Personate Do-
 minum, &c.

¶ *Suffragia proximè à Sym-*
bolo Apostolico hæc sunt:

PRESBYTER.

Exhibe nobis tuam, Do-
mine, clementiam.

RESPONSIO.

Tuamque nobis defensionem
præsta.

PRESBYTER.

Salvum fac Regem, Do-
mine.

RESPONSIO.

Qui suam in Te fiduciam
collocat.

PRESBYTER.

Mitte ei auxilium ex fano
tuo.

RESPONSIO.

Et in æternum potens ei o-
pitu are.

PRESBYTER.

Nè eum inimici ejus op-
primant.

RESPONSIO.

Nec ad eum infestandum
accedant impii.

PRESBYTER.

Tui sacerdotes justitiâ ve-
stiantur.

RESPONSIO.

Tuque pii orent.

PRESBYTER.

Pacem præbe nobis no-
stio ævo, Domine.

RESPONSIO.

Quia Tu solus, Deus, pro
nobis pugnas, & præterea
nullus.

PRESBYTER.

Esto nobis, Domine, tur-
ris valida.

RESPONSIO.

A facie inimicorum.

PRESBYTER.

Nos, Domine, invocan-
tes exaudi.

RESPONSIO.

Et ad Te perlata sit que-
rela nostra.

¶ *Pro prima Collecta ad Ma-*
tutinas hæc duæ sequentes
dicuntur:

O Mnipotens Deus, qui
famulis tuis es turris
valida & propugnaculum
adversus ipsorum hostes:
Te laudibus, gratiarumque
actionibus celebramus, qui
mirum adeò in modum
hæc tria Regna à vegrandi
illa rebellionem, quæque in-
dè calamitates, oppressiones-
que ortæ sunt (quibus tam-
diù graviter adeò afflicta
fuerant) vindicasti. Benigni-
tati tuæ acceptum ferimus,
quod

VIGESIMO NONO MAIL.

quòd ipsis in prædam non cessimus; obsecrantes, ut favores illos tuos perpetuos nobis esse velis, omnibusque perspicuum sit, Te Servatorem nostrum & potentem vindicem esse, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

O Domine Deus salutis nostræ, qui regionem hanc tanto tuo favore prosequutus es, & nos à calamitatibus, quibus omnia permiscebantur, non sine miraculo providentiâ tuâ vindicâsti; reddito nobis, legitimisque & indubitatis juribus ipsius, clementissimo nostro tunc temporis Principe ac Domino Rege CAROLO Secundo, famulo tuo (omni potentiâ, omni-que malitiâ inimicorum suorum nequicquàm obstantibus) & in solio hujus Regni collocato: undè publica liberâque veræ tuæ religionis, verique tui cultûs professio, unâ cum antiqua pace, florentibusque rebus nostris, nobis insimul restituta est; quæ summo solatio, summoque gaudio animos nostros perfuderunt. Hic coram Te congressi sumus, ut, cum omni debita gratitudine, ineffabilem illam benignitatem tuam, die quasi isto exhibitam nobis,

agnoscamus, gratique animi faciamus sacrificia, magnum & gloriosum nomen tuum ea propter illustrantes; demissè rogantes, ut hanc sinceram nostrî ipsorum libationem, indignam licèt, gratam habeas, qui omnimodam sanctam obedientiam cognitione, verbis, & facto divinæ tuæ majestati vovemus, pollicentes itèm in Te & propter Te omnem veram & debitam fidem uncto tuo, in nos regnare constituto, & postmodum heredibus ejus: Quem ut gratiâ, honore, & felicitate in hoc mundo abundè cumules, & in futuro immortalitate & gloriâ corones, quæsumus, propter Jesum Christum Dominum & Servatorem nostrum. *Amen.*

¶ *Recitatâ Litaniâ (quæ semper die isto recitabitur) post Collectam, [Quæsumus, Pater, infirmitates nostras, &c.] dicetur hæc, quæ jam sequitur:*

O Mnipotens Deus, qui ab ævo condito ostendisti potentiam tuam & misericordiam; quippè qui, miraculo & clementiâ usus, ecclesiam tuam vindicâsti; & Reges, resque publicas, justos & religiosos, qui veritatem tuam sacrosanctam æternamque profitentur, N n protexisti

FORMULA PRECUM.

protexisti contra malignas conjurationes nefariâsque omnium inimicorum suorum machinationes; nos Te ab imis pectoribus, tum debitis gratiarum actionibus, tum laudibus celebramus, qui tot tamque manifesta nobis contulisti beneficia; præcipuè autem ob insignem adeò & miraculosam liberationem, hoc quasi die, per sapientem tuam & insignem providentiam clementissimo nostro tum temporis Domino ac Regi CAROLO Secundo, & universæ Stirpi Regiæ, & per illos, & unà cum illis omni huic ecclesiæ nostræ reique publicæ, & omnibus cujuscunque statûs atque ordinis tam in hac quàm in illa hominibus, plenè confectam, & benignè præstitam, ab effera rebellionè, usurpatione, & tyrannide improborum & crudelium hominum, & horrenda illa ruina, per quam omnia adeò permiscebantur. Ab his omnibus, clemens & misericors Domine Deus, non meritum nostrum, sed tua clementia; non prudentia nostra, sed tua providentia: non nostri ipsorum lacerti, sed tua dextera, tuum brachium, tui vultûs lumen eripuit nos & vindicavit, quòd nobis favebas. Quare nè nobis, Domine, nè nobis,

sed tuo Nomini tribuatur omnis honor, gloria, & laus, ut & humillimæ & devotissimæ gratiarum actiones in omnibus sanctorum concionibus: Ità laudetur & ejus gloriosum Nomen in æternum, per Jesum Christum Dominum nostrum & Salvatorem. *Amen.*

¶ *In Officio Communionis immediatè ante lectionem Epistolæ hæ duæ Collectæ recitabuntur, loco Collectæ pro Rege & Collectæ diei.*

Omnipotens Deus qui famu- lis, &c. O Domine Deus salutis nostræ, &c.	}	<i>ut interpre- ces matu- tinas.</i>
---	---	--

¶ *Epistola, 1 D. Pet. ii. 11—17.*

Charissimi (cohortor ut inquilinos ac peregrinos) abstinete vos à corporeis cupiditatibus, quæ contra animum militant, honestè vos gerentes apud externos, ut, pro eo quod vobis, tanquàm maleficis, detrahunt, rectè facta considerantes, honorent Deum in die curationis. Itaque omnibus parete personis humanis propter Dominum; & Regi, ut potestate pollenti; & prætoribus, ut ab

VIGESIMO NONO MAII.

eo tum ad maleficorum ultionem, tum ad beneficorum laudationem missis. Nam ea est Dei voluntas; ut, rectè facientes, amentium hominum ignorantiam compescatis; ut liberi, non ut vitiorum prætextum habentes libertatem, sed ut Dei servi omnes honorate; Fraternitatem amate, veremini Deum; Regem honorate.

¶ *Evang.* D. Matth. xxii.
16 — 22.

EIque Discipulos suos cum Herodianis miserunt, qui dicerent: Magister, scimus Te veracem esse; divinamque vitæ viam docere, neque quenquam curare, quippè qui non spectes hominum personam. Dic ergo nobis quid censeas; liceatne pendere tributum Cæsari? At Jesus, cognitâ eorum malitiâ, dixit: quid me tentatis? simulatores: ostende mihi nummum tributarium. Illi ei denarium attulerunt. Et ille, Cujus est imago hæc, inquit eis, & inscriptio? Cui illi, Cæsaris, inquit. Tunc ille, Solvite igitur, inquit eis, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ Dei Deo. Hoc audito, admirati illi, eo relicto, discesserunt.

¶ *In offertorio hæc sententia legetur.*

NON quisquis mihi dicet, Domine, Domine, intrabit in cœleste regnum: Sed qui fecerit quod vult Pater meus, qui est in cœlis. *D. Matth. vii. 21.*

¶ *Post supplicationem* [Pro universo statu ecclesiæ Christi,] *hæc sequens Collecta usurpanda est.*

OMnipotens Deus, & Pater cœlestis, qui, pro infinita & ineffabili tua erga nos clementia, novo miroque modo nefaria seditiosorum, effræuatorum, & inflatorum consilia reddidisti irrita & peremisti, qui sub pietatis & sanctissimi tui nominis prætextu consilium inierant suaditis evertendi ecclesiam hanc, & regnum, & tantum non effectum dederant: Sicut nos hodiè summa cum animi devotione gloriosum nomen tuum veneramur & celebramus, pro tanta hac infinita clementia tua, quâ jampridem erga nos usus es, ita humillime Te obtestamur, ut nos porro gratiâ tuâ & favore impertire velis, abdendo & protegendo nos in alarum tuarum umbra, ut nequa istiusmodi unquam horrenda calamitas nobis i-

FORMULA PRECUM, &c.

terùm inferatur. Hac de causa mitte lucem, veritatemque tuam, quæ has Satanæ calliditates, hoc sceleris mysterium detegant. Dementa & perime clandestina omnia improborum consilia: Superbiam eorum cohibe; malevolos affectus compeſce; & quæ machinantur permisce. GEORGII Regis nostri clementis, eorùmque omnium, qui sub eo publico aliquo funguntur munere, manus confirma, ut iudicium & iustitiam exerceant, ad maleficos omnes excindendos, qui rebellionem obtinent religionem, & seditioni fidem, ut neque iterùm nos expugnent, neque de monarchia, aut ecclesia tua quæ est apud nos, eversa triumphent. Protege & defende

clementissimum Regem nostrum & universam Stirpem Regiam ab omnibus proditi-
onibus & conjurationibus. Eſto illi salutis galea, propugnaculum, validaque turris adversus hostes suos omnes. Implacabiles pudore & turpitudine circumfundantur, ipse autem, posterique ipsius diadema floridum in perpetuum gestent. Quare nos populus tuus, & oves tui pascui, Te in omnem seculorum perpetuitatem, tuas enarrando laudes, concelebrabimus, per Jesum Christum unicum nostrum Salvatorem & Vindicem: Cui Tecum, ô Pater, & cum Spiritu Sancto, sit gloria in ecclesia, in omnem omnium seculorum perpetuitatem. *Amen.*

FORMULA

FORMULA PRECUM

Secundo Die *SEPTEMBRIS*,

Propter

Diram LONDINI Conflagrationem,
Quotannis usurpanda.

¶ *Idem erit Officium ac quod usurpatur diebus festis, in omnibus, nisi ubi deinceps aliter præscriptum fuerit.*

ORDO in Matutinis Precibus observandus.

¶ *Qui Officio fungitur has sententias ex S. literis depromptas altâ voce recitet.*

Domini Dei nostri est lenitas, & placabilitas, in quem nos rebellavimus: Neque Domini Dei nostri voci auscultavimus, ut ex ejus legibus viveremus, quas nobis proposuerat. *Dan. ix. 9; 10.*

Castiga nos, Domine, sed ratione, non iratè, nè nos diminuas. *Jer. x. 24.*

¶ *Pro Adeste, cantemus Dominum, &c. sequens hymnus usurpabitur: Presbytero, Clerico & Populo alternatim respondentibus.*

Justus es, Domine, rectæque sunt tuæ sententiæ. *Psal. cxix. 137.*

Peccavimus cum majoribus nostris; vitiosè & impiè egeramus. cvi. 6.

Nos igitur, dum irascebaris, quasi in ardentem redeigisti fornacem: Irâ suâ nos confecit Dominus, atque

FORMULA PRECUM

igne consumpsit. *Psal.* xxi. 9.

Fuimus inimicis nostris probro; qui nos spectantes motu capitis deridebant. Psal. cix. 24.

Tu verò tandè m reconciliabare: Et tuis placatus fuisti. *Psal.* xc. 13.

Non perpetuò rixabitur Dominus: Non semper injuriæ memor est. Psal. ciii. 9.

En quantum terras superemirent cœli: tantum etiam excellit ejus erga ipsius reverentes clementia y 11.

Idem cruciat & medicatur: Idem suis manibus vulnerat, iisdemque sanat. Job. v. 18.

In nos coniecit suos oculos boni causâ: Nôsq; ut olim, ædificavit. *Jer.* xxiv. 6. xxxiii. 7.

Celebrent igitur homines Domini clementiam: ipsiusque miracula apud hominum genus. Psal. cvii. 31.

Eum in hominum cœtu extollant: Et in fenum confessu collaudent. y 32.

Qui sapit, observabit hæc: Et Domini beneficia intelliget. y 43.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto:

Sicut erat in principio, & nunc, & semper erit, & in perpetua secula. Amen.

¶ *Psalmi proprii, xi. xxv. lxxxvi.*

(Prior, *Neh.* ii. vel *Isaiæ* i.

Deinde, *Te Deum:*

¶ *Lectiones Propriæ,*

< *Poster. D. Lucæ* xxi.

Deinde, *Grates Domino Israëlitarum Deo, &c.*

¶ *Pro Collecta prima in matutinis precibus usurpabitur Collecta diei cinerum.*

¶ *Finitâ Litaniâ (hoc die semper usurpandâ) Presbyter & Clericus, vel qui Ministri officio fungitur, flexis etiamnum genibus eò loci, quò pro more cantatur aut recitatur Litania, Psalmum quinquagesimum primum recitabit. Deinde, suffragia & preces proximè Comminationem sequentes (ultimâ omissâ) usurpabuntur.*

R Espice, Domine, pro tua erga nos tanta misericordia, dolores & calamitates servorum tuorum; qui judiciorum tuorum stupendorum, & tot tantorum nostrorum flagitiorum sensu perculsi, coram Te prostrati, pulverèque conspersi advolvimur.

Tibi, sancte Deus & verax, convenit lenitas & placabilitas;

SECUNDO DIE SEPTEMBRIS.

cabilitas, tuo autem populo frontis pudor, quo nunc perfundimur: Tuis enim iudiciis restitimus, tuisque miserationibus sumus abusi; castigationes tuas habuimus contemptui, tuam gratiam in lasciviam convertentes.

Quid ergo dicemus Tibi, ô hominum Salvator? Tu nostra crimina deprehendebas: & vindictâ, qualem flagitia gravia adeo & pœnas exigentia meruerunt, affecisti. Superbia, violentia, & victus faturitas in causa fuerunt, ut civitati huic idem ac olim Sodomæ & Gomorrhæ accideret.

Tuam agnoscimus, Domine, justitiam, quibuscunque modis se exerit, nostrisque mores vitiosos: En tamen nos tui sumus, Domine, ingrati licet huc usque & immorigeri: Liceat igitur nobis clementiam tuam & tantam misericordiam implorare, & tui nominis, lenitatis tuæ & Jesu Christi gratiâ, facilem nobis aurem præbeas & nos conserves.

Quod maximè petimus, ne in nostras ipsorum manus nos dedas; sed quocunque pacto nos in viam reducere Tibi visum fuerit, quamvis huic tetro furoris tui poculo plenior adhuc miscueris calamitatum haustum; ullo tamen, acerbis-

simo licet, modo nos Tibi ipsi subicito; & fac ea videamus, quæ nobis saluti sunt, priusquam oculos nostros latent; ut, tuæ potenti dexteræ nos ritè summittendo, digni simus quibus Tu ita succurras, ut tuo tempore exaltemur per Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *In Officio Communionis, loco Collectæ diei, adhibetur Collecta diei cinerum propria.*

Epistola, 1 Cor. x. à y primo ad decimum quartum.

NOLO autem vos ignorare, fratres, majores nostros omnes sub nube fuisse, & omnes mare trajecisse, & omnes nomine Moïsis nube marique baptizatos, & omnes eodem spiritali cibo usos fuisse, & omnes eandem potionem spiritualem bibisse: Bibebant enim ex spiritali sequente petra, quæ petra Christus erat. Et tamen eorum plerique Deo accepti non fuerunt: sunt enim in solitudine prostrati. Hæc autem nobis exempla præbent, ne simus malorum cupidi, ut illi concupiverunt. Neve Deastrorum cultores sitis, ut illorum nonnulli, sicut scriptum est: Sedit populus ad capiendum cibum

F O R M U L A P R E C U M

ac potionem, deinde surrexerunt ad ludendum. Neve scortemur, quemadmodum eorum nonnulli scortati sunt, ideoque ceciderunt uno die viginti tria millia. Neve Christum tentemus, quemadmodum eorum nonnulli tentarunt; itaque à serpentibus perierunt. Neve murmurate, quemadmodum eorum nonnulli murmurarunt, itaque ab exterminatore perierunt. Hæc autem omnia illis ut exempla contigerunt, scriptaque sunt nostri, qui in extrema seculorum incidimus, admonendi gratiâ. Proinde qui sibi stare videtur, videat ne cadat. Nulla vos nisi humana, invasit tentatio Sed ita fidelis Deus est, ut vos non sit permissurus tentari suprâ quam possitis; sed cum tentatione ejusmodi eventum facturum, ut ferendo vincere possitis.

*Evangelium, D. Lucæ xiii.
ad § 10.*

ADfuerunt autem quidam eodem tempore, qui ei de Galilæis nunciarunt, quorum sanguinem Pilatus cum eorum sacrificiis miscuerat. Quibus Jesus in hæc verba respondit: An putatis Galilæos illos omnium fuisse Galilæorum improbissimos, quod talia passi sint? Nequaquam, inquam vobis;

sed vos, nisi ad frugem redieritis, omnes similiter peribitis. Item illos duodeviginti, quos delapsa turris in Siloa interfecit, an fuisse putatis omnium Hierosolymitanorum nocentissimos? Nequaquam, inquam vobis; sed vos, nisi ad frugem redieritis, omnes similiter peribitis. Dixit item hoc exemplum: Ficum habebat quidam in vinea sua satam ex qua ficu fructum petatum venit, nec invenit. Itaque dixit vinitori; Ego jam per tres annos fructum ex hac ficu petatum venio, nec tamen invenio: Abscinde eam, quorsum terram inutiliter occupat? Cui ille, Domine, inquit respondens, sine eam etiam hunc annum, dum eam ego ablaqueem atque stercorem, si fortè fructum edat: Sin minus, Tu eam postea abscinde.

*Aut D. Lucæ xvii à § 26.
ad finem.*

Quemadmodum Noë temporibus accidit, sic accidet temporibus Filii hominis. Comedebant, bibebant, ducebant uxores, nubebant, usque ad eum diem quo ingressu arcam Noë, venit diluvium, quod omnes perdidit, Similiter ut & Loti temporibus accidit: Comedebant, bibebant, emebant, vendebant

SECUNDO DIE SEPTEMBRIS.

vendebant, plantabant, ædificabant: Quo verò die exiit Sodomis Lotus, pluit ignis & sulphur de cœlo, quod omnes perdidit. Itidem accidet quâ die Filius hominis patefiet. In illa die qui in tecto erit, si erit ejus supellex domi, ne descendat ad eam auferendam. Itidem qui ruri, ne retrò revertatur. Memineritis autem uxoris Loti. Qui animam suam fervare conabitur eam perdet; & qui eam perdiderit, conservabit. Hoc vobis dico: In ea nocte erunt in uno cubili duo, quorum alter assumetur, alter relinquetur. Duarum, quæ simul molent, altera assumetur, altera relinquetur. Duorum qui ruri erunt, alter assumetur, alter relinquetur. Et illi eum alloquentes, Ubi, Domine? inquirunt: Quibus ille, Ubi corpus, inquit, erit, eò etiam aquilæ coibunt.

¶ *Habitâ concione, hæ sequentur sententiæ.*

SIC luceat lux vestra apud homines, ut vestra rectè facta videntes, collaudent vestrum Patrem, qui est in cœlis. *D. Matt. v. 16.*

Beatus est qui egentium habet rationem; eum adverso tempore liberabit Dominus. *Psal. xli. 1.*

¶ *Perlecta precatone pro Univerſo ſtatu Eccleſiæ Chriſti, hæ duæ Collectæ uſurpandæ ſunt.*

TE collaudamus, Domine, tuumque nomen pro ſingulari tua clementia, quâ nos dignatus es, ſummis laudibus efferimus, dum juſta & terribilia tua judicia nos opprimerent. Tuæ miſericordiæ prorsùs acceptum referimus, nos penitùs confectos non fuiſſe; & cùm laceſſitus internecionem & vaſtitatem in nos omnes ſta-tuiſſes, & porrecta eſſet manus tua, ut tuam atrociffimam bilem in nos effunderet; Tu tamen reliquias, quaſi torres ex incendio erepto, conſervâſti; nè penitùs in delictis noſtris abuſmeremur: Te imploramus ut, tuo potenti Spiritu nos coarguente, conſcientiæ noſtræ excitentur, aded ut tuis caſtigationibus humiliati pro ſingulari tua miſericordia vitam corrigamus, nec pec-cemus ampliùs, nè quid deterius nobis accidat. Nos omnes impertire grariâ, per quam providentiæ tuæ mirandam hanc diſpenſationem in melius convertamus, quò nomen tuum illuſtretur, & inſtruatur tuus populus, animique eorum in die Domini ſerventur. His annue, ô Pater,

FORMULA PRECUM, &c.

Pater, gratiâ unici nostri
Mediatoris & Redemptoris
Jesu Christi. *Amen.*

Omnipotens Domine
Deus, Tu omnia tum
in cœlo tum in terra mode-
raris. Tuo imperio parent
flammæ, omnesque universi
orbis potestates: Hæ tibi
flagrorum instar horribilium
inserviunt, quotiescunque iis
in populum impium animad-
vertere tibi placeat; ubi vero
per tuam intimam miseri-
cordiam nullus ultrâ severi-
tati datur locus; edicis iis,
Huc usquè & non ultrâ ve-
nietis, tuoque dicto audien-
tes sunt. Nisi Tu custodias
urbem, custos frustra vigilat.
Illi soli evadunt incolumes,
quos Tu conservas. Tibi
igitur hanc *urbem* præcipuè
Tui tutelæ supplices com-
mendamus, quippè qui es
omnibus Tui studiosis propug-
naculo, iisque, qui tuam vo-
luntatem exequuntur, & in
potentia tua & clementia
fiduciam sibi collocant. Po-
pulo tuo impertire gratiam,
ut seriò miserandam illam
vastitatem, cujus hodiè so-
lennis *memoria* celebratur,
secum recolant; gratosque
adversum Te animos illis
infundas, qui eos erutos i-
terùm extruxisti. Dignare ut
eo, quo par est, sensu omni-
um eorum criminum affe-

cti sint, ob quæ gravia hæc
adèò exempla in eos edidisti.
Tua gratia singularis nos
prohibeat, quò minùs Te
iterùm laceffamus, undè
Tua denuò incendatur ira,
quæ nobis internecioni sit.
Hanc *urbem* à flammarum
rabie, dirisque iis casibus
quos incandescens infligis,
nec non malevolorum ho-
minum violentiâ conserva.
Incolas ejus sub alarum tu-
arum umbra abde; fac tibi
fidelitèr serviant, ut semper
sis misericors Pater, & po-
tens eorum propugnator,
per Jesum Christum Media-
torem nostrum & Advocata-
tum. *Amen.*

¶ *Hic adjicias Collectas*
secundæ & quartæ Domi-
nicæ in Quadragesimâ, *vel*
unam vel utramque simul,
unâ cum Collecta, Omni-
potens Deus, qui pollicitus
es, &c. *finito Communio-*
nis Officio: Tum verò
Presbyter eos dimittet hæc
saussâ precatione.

Domini pax, omnem
mentem exuperans,
vestros animos & cogitatio-
nes in cognitione & amo-
re Dei, & Filii ejus Jesu
Christi custodiat; & favor
Dei omnipotentis, Patris,
Filii & Spiritus Sancti vo-
bis adsit, semperque vobis-
cum maneat. *Amen.*

FORMULA

FORMULA PRECUM

CUM

GRATIARUM ACTIONE

AD

Deum omnipotentem; in omnibus hujusce regni ecclesiis & sacellis vigesimo secundo die Junii quotannis usurpanda, quo scilicet die Regia Majestas solium feliciter ascendit.

¶ *Officium idem erit in omnibus cum officio pro diebus festis consueto; nisi ubi postea in sequentibus aliter præscriptum fuerit.*

¶ *Si Dies hic in Dominica inciderit, per totum retinebitur hoc officium, ut infra recitatum.*

¶ *Minister incipiet preces matutinas ab hisce sententiis.*

EXhortor igitur primum omnium ut fiant supplicationes, preces, interpellationes, gratiarum actiones pro cunctis hominibus: Pro regibus & omnibus potestate pollentibus; ut tranquillam quietamque vitam agamus cum omni pietate ac gravitate: Hoc enim honestum est, nostroque Servatori Deo acceptum. 1 *Tim. ii. 1, 2, 3.*

Si nos peccati expertes

esse dicimus, fallimus nos ipsos, nec est in nobis veritas; at si confitemur peccata nostra, ille ita fidelis & justus est, ut nobis peccatorum veniam det, nosque ab omni culpa expiet. 1 *D. Johan. i. 8, 9.*

¶ *Pro Psalmo (Adeste, cantemus Dominum, &c.) sequens Psalmus recitabitur aut cantabitur à Presbytero, & a Clerico & Populo alternatim respondentibus:*

O Domine, noster gubernator, quam nobile tuum nomen est in toto orbe terrarum! *Pf. viii. 1.*

Domine, quid est homo, ut ejus habeas rationem! Quid est homine natus, ut eum ita cures? Psal. cxliv 3.

Exorabilis & misericors Dominus suis miraculis famam sibi comparavit. *Pf. cxi. 4.*

cula

F O R M U L A P R E C U M

Celebrent igitur populi Domini clementiam & miracula apud hominum genus! Psal. cvii. 21.

Propugnaculum nostrum, aspice, Deus; & tui uncti personam respice. Ps. lxxxiv. 9.

Sustine gressus ejus in tuis orbitis, ne ejus labefiant vestigia. Psal. xvii. 5.

Ætatem ætati Regis adjice: Et eum tui voluptate vultûs lætifica. Psal. lxi. 6. & xxi. 7.

Habitat æternum apud Te, Deus; Paratâ tuâ clementiâ & fide illum custodi. Psal. lxi. 7.

Floreat ejus tempore boni: Et omnibus nostris finibus concilietur pax. Psal. lxxii. 7. & cxlvii. 14.

Ejus hostes pudore circumfunde: Cum intereâ ipse diadema floridum gestabit. Psal. cxxxii. 19.

Laudetur Dominus Deus Israëlitarum: Deus solus mirificus. Ps. lxxii. 18.

Laudetur & ejus gloriosum nomen in æternum: ejusque gloriâ repleatur universus orbis terrarum: Etiam atque etiam. Psal. lxxii. 19.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto;

Sicut erat in principio, & nunc, & semper erit, & in perpetua secula. Amen.

¶ Psalmi proprii sunt, xx. xxi. ci.

¶ Prior Joshuæ i. usque ad finem commatis noni. Deinde, Te Deum, &c. Posterior, Rom. xiii. Deinde, Personate Dominum, &c.

¶ Post Symbolum Apostolicum hæc suffragia subsequuntur.

SACERDOS.

Exhibe nobis tuam, Domine, clementiam.

RESPONSIO.

Tuamque nobis defensionem præsta.

SACERDOS.

Defende Regem, Domine.

RESPONSIO.

Qui sibi in Te fiduciam collocat.

SACERDOS.

Mitte ei auxilium ex fano tuo.

RESPONSIO.

Et in æternum ei opitulare potens.

SACERDOS.

Ne eum inimici ejus opprimant,

RESPONSIO.

Nec ad eum infestandum accedant impii.

SA-

VIGESIMO SECUNDO DIE JUNII.

SACERDOS.

Tui Sacerdotes justitiâ vestiantur.

RESPONSIO.

Tuique electi ovent.

SACERDOS.

Serva tuos, Domine.

RESPONSIO.

Tuæque hereditati fave.

SACERDOS.

Pacem præbe nobis nostro ævo, Domine.

RESPONSIO.

Quia Tu solus, Deus, pro nobis pugnas, & præterea nullus.

SACERDOS.

Esto nobis, Domine, turris valida.

RESPONSIO.

A facie inimicorum.

SACERDOS.

Nos, Domine, invocantes exaudi.

RESPONSIO.

Et ad Te perlata sit querela nostra.

¶ *Pro prima Collecta in Matutinis precibus, usurpabitur sequens Collecta gratiarum actionis, quod Majestas ejus solum ascenderit.*

OMnipotens Deus, qui conditioni tuæ universi orbis terrarum gentes subicis, quique ex consilio tuo eas homini committis: Tibi sinceras ex animo gratias habemus, cui placuit hoc quasi die tuum famulum cle-

mentissimum nostrum Regem GEORGIUM in regnorum horum folio collocare: Sapientia tua quâ viâ ei sit eundum ostendat, & tua manus eum stabiliat; justitia, veritas & pietas, pax & charitas, quæque aliæ virtutes Christianæ professioni ornamento sunt, eo impetrante, florescant; omnia ejus consilia & conatus ad Tui gloriam & populi salutem dirige; & nos gratiâ impertire, per quam propter conscientiam alacritèr & sponte ei pareamus, ut neque pravæ animorum nostrorum perturbationes, nec privata nostra commoda conatus ejus irritos reddant, quo minùs commodè rempublicam administret; subditi ejus semper erga eum benè animati sint, ut nunquàm ipsi & honore & pio auctoritatis ejus obsequio defint, diù regnet feliciter, & in futuro seculo eum coronet immortalitate, per Jesum Christum Dominum nostrum. Amen.

¶ *In fine Litaniæ (quæ semper hoc die recitabitur) post Collectam [Quæsumus, Pater, infirmitates, &c.] hæc, quæ sequitur, pro Rege & Stirpe Regia dicetur.*

Domine Deus noster, qui omnia tum in cœlo tum in terra sustines & moderaris, supplices nostras

O o

preces

F O R M U L A P R E C U M

preces admitte, unà cum ex animo gratiarum actionibus pro supremo Rege nostro GEORGIO, qui quasi hoc die gratiâ tuâ & providentiâ nobis Rex præfectus est; atque cum eo Georgio *Walliarum* Principi, Principissæ dotariæ *Walliarum*, Duci, Principissis, & universæ stirpi Regiæ fave: ut ii omnes perpetuò tuâ benignitate freti tuo tecti præsidio, & clemente tuo perpetuo favore coronati, per Te in terris cum salute, pace, gaudio & honore vitam longam & felicem exigant, & mortui æternam vitam & gloriam in cœlesti regno consequantur, per merita & mediationem Jesu Christi Servatoris nostri, qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat unus Deus in perpetua secula. *Amen.*

¶ *Tunc sequitur hæc Collecta, ut Deus Regem contra inimicos ejus protega*

Clementissime Deus, qui famulum tuum GEORGIIUM Regem nostrum in solio majorum ejus collocasti; Te quàm fraximè supplices obsecramus, ut, dum regnat, ab omnibus periculis, in quæ adduci forsàn possit, velis defendere; subtrahe eum improborum conatui, insultui maleficorum; emolli manus, consi-

lia perime, & fac conatus omnium ejus inimicorum irritos, ut nullæ conjurationes clandestinæ nec apertæ vires ejus perturbent imperium, sed in tuto abditus sub alæ tuæ umbra, & tuâ adjutus potentiâ, de omnibus ei adversantibus triumphet, ut innotescat apud omnes gentes Te in omnibus rebus tum dubiis tum adversis illius esse defensorem, & potentem vindicem, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

¶ *Tum supplicatio pro suprema senatûs curia (conventum agente) dicenda est.*

¶ *In officio sacræ Communionis, immediatè ante Lectionem Epistolæ, loco Collectæ pro Rege & Collectæ diei, hæc Supplicatio pro Rege, utpote supremo hujus ecclesiæ moderatore recitabitur.*

Beate Deus, qui christia- nos Principes ad tuam fidem defendendam vocasti, & injunxisti iis hoc officii munus, ut tum spiritali tum temporali subditorum suorum commodo consulant, humilibus gratisque animis magna tua erga nos beneficiaagnoscimus, qui huic ecclesiæ & genti famulum tuum nostrum regem clementissimum præfecisti; orna eum,

VIGESIMO SECUNDO DIE JUNII.

eum, quæsumus, omnibus iis dotibus, quibus tantâ præditum dignitate decet; quodcunque pro Te, Deo ejus, suscipit benè succedat; oculi sui videant quàm felicem exitum habeant, quæ spectant ad commodum veræ tuæ religionis apud nos stabilitæ; fac ut feliciter subserviat defensionis & propagationi tuæ veritatis, quacunque in orbis parte calamitatibus & violentiâ urgeatur; coram illo fugiant simulatio, impietas, superstitio & idololatria; ne hæreses, pravæque doctrinæ ecclesiæ pacem perturbent; ne schismata nec dissidia immeritò eam frangant; sed da ut uno corde, unoque animo Tibi, Deo nostro, pareamus, & ei secundum voluntatem tuam obtemperemus: útque hæc beneficia posteris etiam conserventur, nunquàm desit ei ex Stirpe Regia, quæ ei succedat in horum regnorum imperio, ut posterius nostri videant ejus natorum natos salvos Israëlitis. Quare nos populus tuus, tuique pascui oves, Te in omnem seculorum perpetuitatem tuas enarrando laudes concelebrabimus. *Amen.*

Epistola 1 D. Petri ii. 11.

Charissimi, cohortor ut inquietos ac peregrinos, abstinete vos à corpo-

reis cupiditatibus, quæ contra animum militant, honeste vos gerentes apud externos, ut pro eo quòd vobis tanquàm maleficis detrahunt, recte facta considerantes honorent Deum in die visitationis. Itaque omnibus parete personis humanis propter Dominum: Et Regi, ut potestate pollenti: Et prætoribus, ut ab eo tum ad maleficorum ultionem, tum ad beneficorum laudationem, missis. Nam ea est Dei voluntas, ut, recte facientes, amentium hominum ignorantiam compescatis; ut liberi, non ut vitiorum prætextum habentes libertatem, sed ut Dei servi. Omnes honorate: Fraternitatem amate, veremini Deum, Regem honorate.

Evangelium D. Matt. xxii. 16

E Ique discipulos suos cum Herodianis miserunt, qui dicerent: Magister, scimus Te veracem esse, divinamque vitæ viam verè docere, neque quenquam curare, quippe qui non spectes hominum personam. Dic ergò nobis, quid sentias; liceatne pendere tributum Cæsari, necne? At Jesus, cogitâ eorum malitiâ, dixit: Quid me tentatis, Simulatores? Ostendite mihi nummum tributarium. Illi ei

O o 2 denarium

F O R M U L A P R E C U M

denarium attu'erunt. Et ille, Cujus est imago hæc, inquit eis, & inscriptio? Cui illi, Cæsaris, inquit. Tunc ille, Solvite igitur, inquit iis, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ Dei Deo. Hoc audito, admirati illi, eo relicto, discesserunt.

¶ *Post symbolum Nicænum habebitur concio.*

¶ *Legenda est hæc sententia ad Offertorium.*

Sic luceat vestra lux apud homines, ut vestra rectè facta videntes collaudent vestrum Patrem, qui est in cælis. *D. Matth. v. 16.*

¶ *Post precationem [Pro universo statu Ecclesiæ Christi, &c] hæ collectæ sequentes dicuntur.*

¶ *Oratio pro Unitate.*

DEus Pater Domini nostri Jesu Christi, unici nostri Servatoris, pacisque principis, nobis gratiam impertire, per quam serio animis perpendamus ingentia pericula, quibus miseræ discordiæ intestinæ nos obiciunt, fac ut nihil sit odii, nihil discriminis inter nos invicem, nec quidquam prætereà quod nobis impedimento sit, quò minùs ad piam unionem & concor-

diam adducamur: quippè quemadmodum est tantum unum corpus, unusque Spiritus & nostræ vocationis spes, unus Dominus, una fides, unum baptisma, unus Deus & Pater omnium; ita sit nobis unum cor, unus animus, ut in posterum uno pio vinculo veritatis & pacis, fidei & charitatis conjuncti, uno animo unòque ore celebremus Te, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

DA, quæsumus, Domine, sub tuo ductu rerum humanarum cursum tranquillè adeò dirigi, ut Ecclesia tua Tibi cum lætitia & pia quiete serviat, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

LArgire, quæsumus, omnipotens Deus, ut quæ verba hodiè externis auribus accepimus, ea intus animis nostris per gratiam tuam ita inferantur, ut fructus piæ vitæ feramus, ad nominis tui honorem & laudem, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

OMnipotens Deus, fons omnis sapientiæ, qui scis non solum quibus rebus opus sit nobis, antequàm petimus, sed etiam nostram

VIGESIMO SECUNDO DIE JUNII.

nostram dum petimus ignorantiam, Te supplices oramus, ut nostrarum infirmitatum miserearis; & quæ vel propter indignitatem nostram non audemus petere, vel propter cæcitatem nostram nequeamus, iis nos impertire digneris, propter merita Filii tui Domini nostri Jesu Christi. *Amen.*

Divina pax, omnem mentem exuperans, vestros animos, & cogitationes in cognitione & amore Dei, & Filii ejus Jesu Christi custodiat: Et favor Dei omnipotentis, Patris, Filii, & Spiritûs Sancti vobis adsit, semperque vobiscum maneat. *Amen.*

F O R M A

STRUMOSOS ATTRECTANDI.

IN omnibus nostris actionibus, clementissimo tuo Domine, favore nos præveni, & perpetuo tuo auxilio nos persequere, ut in omnibus operibus nostris inceptis, continuatis, & in Te perfectis, sacrosanctum nomen tuum illustremus, & tandem pro clementia tua sempiternam vitam consequamur, per Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Evangelii D. Marci xvi. 14.

Et deinceps, sic scriptum habemus:

Discumbentibus undecim apparuit Jesus & eis incredulitatem & pervicaciam exprobravit, quod

eis, qui se resurrexisse viderant, non credidissent; eisque dixit, Ite in totum orbem, prædicate Evangelium omni creaturæ: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, servabitur; qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo Dæmonia ejicient: Linguis loquentur novis: Serpentes tollent: Et si quid mortiferum biberint, non iis nocebit: Quum ægrotis manus imponent, illi bene habebunt. Igitur Dominus, postquam eos alloquutus est, sublatus est in cælum, & ad Dei dexteram sedit. Illi verò di-

FORMA STRUMOSOS ATTRECTANDI.

gressi ubique prædicârunt,
Domino adjuvante, & ora-
tionem sequentibus signis
confirmante.

OREMUS.

Miserere nostrî, Domine.

Miserere nostrî, Christe.

Miserere nostrî, Domine.

Pater noster, qui es in
cœlis, sanctè colatur
nomen tuum. Veniat reg-
num tuum. Fiat voluntas
tua, ut in cœlo, sic & in
terra. Viçtum nostrum ali-
mentarium da nobis hodiè:
Et remitte nobis debita no-
stra, ut & nos remittimus
debitoribus nostris: Nève
nos in tentationem induci-
to, sed à malo tuere; Quo-
niàm tuum est regnum, &
potentia, & gloria in sempi-
ternum. *Amen.*

¶ *Tum Strumosi sigillatim
Regi sistuntur, in genua
provoluti; atque ut singu-
lus sistitur, & dum Rex
iis manus imponit, auró-
que colla circumdat, Ca-
pellanus, qui Officium præ-
stat ad regiam majesta-
tem conversus ita dicit:*

DEUS huic operi pro-
pitius adsit; & det
ut hi Strumosi, quibus Rex
manus imponit, ex morbo
convalescant, per Jesum
Christum Dominum no-
strum. *Amen.*

¶ *Cùm omnes sistantur, ita
dicit Capellanus:*

Salvos fac, Domine, hos
famulos tuos.

RESPONSIO.

* *Qui sibi fidu-
ciam in Te col-
locant.*

* *Hæ Re-
sponiones à
Strumosis di-
cendæ sunt.*

CAPELLANUS.

Mitte eis auxilium ex fano
tuo:

RESPONSIO.

Et potens eos semper protege.

CAPELLANUS.

Succurre nobis, Deus sa-
lutis nostræ:

RESPONSIO.

*Et tui nominis gloriæ cau-
sâ libera nos; & tui nomi-
nis gratiâ peccatis nostris ve-
niam da.*

CAPELLANUS.

Nos, Domine, invocan-
tes exaudi:

RESPONSIO.

*Et ad te perlata sit querela
nostra.*

OREMUS.

Omnipotens Deus, cui
omnis valetudo pror-
sus debetur, quique iis Te
defensorem præbes, qui ad
Te perfugiunt ad auxilium;
pro misericordia tua, quæ-
sumus, his tuis famulis au-
xilium ferto, tuâque in eos
clementiâ utere, ut, hoc mor-
bo levati, Tibi gratias in ec-
clesia sancta tua agant, per
Jesum

ARTICULI RELIGIONIS.

Jesum Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Tum Capellanus, ad sanandos conversus, dicet:

OMnipotens Deus omnibus ei confidentibus turris firmissima, cui omne se genu flectit, cœlestium & terrestrium, & subterraneorum, & nunc & in perpetua secula tibi sit munimento; & faxit cognoscas, & certior factus sis, nullum a-

liud esse nomen sub cœlo apud homines datum, in quo, & per quod à morbo tibi confirmetur valetudo, & servandus sis, nisi nomen unum Jesu Christi Domini nostri.

Domini Jesu Christi gratia, & Dei amor, & Sancti Spiritûs communio nobis adsit omnibus in perpetua secula. *Amen.*

A R T I C U L I

De quibus convenit inter

ARCHIEPIŒCOPOS & EPISCOPOS
UTRIUSQUE PROVINCIÆ,

E T

Clerum Universum in Synodo Londini, Anno 1562.
ad tollendam opinionum dissensionem, & consensum in verâ religione firmandum.

De fide in sacrosanctam Trinitatem.

UNUS est vivus & verus Deus, æternus, incorporeus, impartibilis, impassibilis, immensæ potentiae, sapientiae ac bonitatis, Creator & Conservator omnium, tum visibilium tum invisibilium. Et, in unitate hujus divinæ Naturæ, tres

sunt Personæ ejusdem essentialitatis, potentiae, ac æternitatis, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus.

De Verbo, sive Filio Dei, qui verus homo factus est.

2. **F**ilius, qui est Verbum Patris, ab æterno à Patre genitus, verus & æternus Deus, ac Patri consubstantialis,

ARTICULI RELIGIONIS.

substantialis, in utero beatæ Virginis, ex illius substantia, naturam humanam assumpsit: Ita ut duæ naturæ, divina & humana, integrè atque perfectè in unitate personæ fuerint inseparabiliter conjunctæ, ex quibus est unus Christus, verus Deus & verus homo, qui verè passus est, crucifixus, mortuus, & sepultus, ut Patrem nobis reconciliaret, essetque hostia, non tantum pro culpa originis, verum etiam pro omnibus actualibus hominum peccatis.

De descensu Christi ad inferos.

3. **Q**Uemadmodum Christus pro nobis mortuus est, & sepultus; ita est etiam credendus ad inferos descendisse.

De Resurrectione Christi.

4. **C**hristus verè à mortuis resurrexit, suumque corpus cum carne, ossibus, omnibusque ad integritatem humanæ naturæ pertinentibus, recepit: Cum

quibus in cælum ascendit, ibique residet, quoad extremo die ad judicandos homines reversurus sit.

De Spiritu Sancto.

5. **S**piritus Sanctus, à Patre & Filio procedens, ejusdem est cum Patre & Filio essentiæ, majestatis, & gloriæ, verus ac æternus Deus.

De divinis scripturis, quòd sufficiant ad salutem.

6. **S**criptura sacra continet omnia, quæ ad salutem sunt necessaria, ita ut quicquid in ea nec legitur, neque inde probari potest, non sit à quonam exigendum, ut tanquam articulus fidei credatur, aut ad salutis necessitatem requiri putetur.

Sacræ scripturæ nomine, eos canonicos libros veteris & novi Testamenti intelligimus, de quorum auctoritate in ecclesia nunquam dubitatum est.

ARTICULI RELIGIONIS.

De nominibus & numero librorum Canonico-
rum.

<i>Genesis.</i>	<i>Prior liber Paralipomen.</i>
<i>Exodus.</i>	<i>Secundus liber Paralipomen.</i>
<i>Leviticus.</i>	<i>Primus liber Esdræ.</i>
<i>Numeri.</i>	<i>Secundus liber Esdræ.</i>
<i>Deuteron.</i>	<i>Liber Hester.</i>
<i>Josua.</i>	<i>Liber Job.</i>
<i>Judicum.</i>	<i>Psalmi.</i>
<i>Ruth,</i>	<i>Proverbia.</i>
<i>Prior liber Samuelis.</i>	<i>Ecclesiastes vel Concionator.</i>
<i>Secundus liber Samuelis.</i>	<i>Cantica Solomonis.</i>
<i>Prior liber Regum.</i>	<i>4 Prophetæ Majores.</i>
<i>Secundus liber Regum.</i>	<i>12 Prophetæ Minores.</i>

Alios autem libros (ut ait Hieronymus) legit quidem ecclesia, ad exempla vitæ, & formandos mores: Illos tamen ad dogmata confirmanda non adhibet, ut sunt,

<i>Tertius liber Esdræ.</i>	<i>Canticum trium Puerorum.</i>
<i>Quartus liber Esdræ.</i>	<i>Historia Susanna.</i>
<i>Liber Tobie.</i>	<i>De Bel & Dracone.</i>
<i>Liber Judith.</i>	<i>Oratio Manassæ.</i>
<i>Reliquum libri Hester.</i>	<i>Prior liber Maccabæorum.</i>
<i>Liber Sapientiæ.</i>	<i>Secundus liber Maccabæorum.</i>
<i>Liber Jesu filii Sirach.</i>	
<i>Baruch Propheta.</i>	

Novi Testamenti omnes libros (ut vulgo recepti sunt) recipimus, & habemus pro canonicis.

De Veteri Testamento.

7. **T**estamentum vetus novo contrarium non est, quandoquidem tam in veteri Testamento quàm in novo, per Christum, qui

unicus est Mediator inter Deum & hominem, Deus & homo, æterna vita humano generi est proposita. Quare malè sentiunt, qui veteres tantum in promissiones temporarias sperâsse confingunt.

Quan-

ARTICULI RELIGIONIS.

Quancquàm lex à Deo data per Mosen (quoad Ceremonias & Ritus) Christianos non astringat, neque civilia ejus præcepta in aliqua republica necessario recipi debeant; nihilominus ab obedientia mandatorum (quæ moralia vocantur) nullus (quantumvis Christianus) est solutus.

Φρόνημα σαρκός (quod alii sapientiam, alii sensum, alii affectum, alii studium carnis interpretantur) legi Dei non subjiciatur. Et quancquàm baptizatis & credentibus nulla est condemnatio, peccati tamen in sese rationem habere concupiscenciam, & libidinem, fatetur Apostolus.

De tribus Symbolis.

8. **S**ymbola tria, Nicænum, Athanasii, & quod vulgò Apostolorum appellatur, omnino recipienda sunt, & credenda; nam firmissimis scripturarum sanctarum testimoniis probari possunt.

De Peccato Originali.

9. **P**eccatum originale non est (ut fabulantur Pelagiani) in imitatione Adami situm, sed est vitium, & depravatio naturæ cujuslibet hominis ex Adamo naturaliter propagati. Quâ sit, ut ab originali justitia quàm longissimè homo distet, ad malum suâ naturâ propendeat, & caro semper adversus Spiritum concupiscat; unde, in unoquoque nascentium, iram Dei atque damnationem meretur. Manet etiam in renatis hæc naturæ depravatio: Quâ sit ut affectus carnis Græcè

De Libero Arbitrio.

10. **E**A est hominis post lapsum Adæ conditio, ut se naturalibus suis viribus, & bonis operibus, ad fidem & invocationem Dei convertere, ac præparare non possit. Quare absque gratia Dei (quæ per Christum est) nos præveniente, ut velimus, & cooperante, dum volumus, ad pietatis opera facienda, quæ Deo grata sunt, & accepta, nihil valemus.

De hominis Justificatione.

11. **I**antum propter Meritum Domini ac Servatoris nostri Jesu Christi per fidem, non propter opera & merita nostra, justi coram Deo reputamur. Quare solâ fide nos justificari doctrina est saluberrima, ac consolationis plenissima, ut, in homilia de justificatione hominis, fusiùs explicatur.

ARTICULI RELIGIONIS.

De bonis Operibus.

12. **Q**Uanquàm bona opera, quæ sunt fructus fidei, & justificationem sequuntur, peccata nostra expiare, & divini judicii severitatem ferre non possunt; Deo tamen grata sunt, & accepta in Christo, atque ex vera & viva fide necessariò profluunt, ut planè ex illis æquè fides viva cognosci possit, atque arbor ex fructu judicari.

De Operibus ante Justificationem.

13. **O**pera quæ sunt ante gratiam Christi, & Spiritus ejus afflatum, cum ex fide Jesu Christi non prodeant, minimè Deo grata sunt, neque gratiam (ut scholastici vocant) de congruo merentur. Imò, cum non sunt facta, ut Deus illa fieri voluit & præcepit, peccati rationem habere non dubitamus.

De Operibus Supererogationis.

14. **O**pera, quæ Supererogationis appellant, non possunt sine arrogantia & impietate prædicari. Nam illis declarant homines, non tantum se Deo reddere, quæ tenentur, sed plus in ejus gratiam facere, quàm deberent; cum

apertè Christus dicat, cum feceritis omnia quæcunque præcepta sunt vobis, dicite, servi inutiles sumus.

De Christo, qui solus est sine peccato.

15. **C**hristus, in nostræ naturæ veritate similis per omnia factus est nobis, peccato solo excepto, à quo prorsus erat immunis, tum in carne, tum in Spiritu. Venit ut agnus, absque macula, qui mundi peccata, per immolationem sui semel factam, tolleret; & peccatum (ut inquit Johannes) in eo non erat: Sed nos reliqui etiam baptizati, & in Christo regenerati, in multis tamen offendimus omnes. Et, si dixerimus, quòd peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.

De peccato post Baptismum.

16. **N**ON omne peccatum mortale, post baptismum voluntariè perpetratum, est peccatum in Spiritum Sanctum, & irremissibile. Proinde lapsis è baptismo in peccata locus poenitentiae non est negandus; post acceptum Spiritum Sanctum possumus à gratia data recedere, atque peccare, denuòque per gratiam Dei resurgere, ac vitam corri-

ARTICULI RELIGIONIS.

corrigen: Ideoque illi dampnandi sunt, qui se quamdiu hinc vivant, amplius non posse peccare affirmant, aut verè resipiscentibus veniæ locum denegant.

De Prædestinatione, & Electione.

17. **P**Rædestinatio ad vitam est æternum Dei propositum, quo, ante jacta mundi fundamenta, suo consilio, nobis quidem occulto constanter decrevit, eos, quos in Christo elegit ex hominum genere, à maledicto & damnatione liberare, atque (ut vasa in honorem efficta) per Christum ad æternam salutem adducere. Unde qui tam præclaro Dei beneficio sunt donati, illi Spiritus ejus, opportuno tempore, operante, secundum propositum ejus, vocantur, vocationi per gratiam parent, justificantur gratis, adoptantur in filios Dei, unigeniti ejus Jesu Christi imagini efficiuntur conformes, in bonis operibus sanctè ambulant, & demum ex Dei misericordia perveniunt ad sempiternam felicitatem.

Quemadmodum prædestinationis & electionis nostræ in Christo pia consideratio, dulcis, suavis, & ineffabilis consolationis plena est, verè piis, & his qui

sentiunt in se vim Spiritus Christi, facta carnis. & membra quæ adhuc sunt super terram mortificantem, animumque ad cœlestia & superna rapientem; tum quia fidem nostram de æterna salute consequenda per Christum plurimum stabilit, atque confirmat, tum quia amorem nostrum in Deum vehementer accendit: Ita hominibus curiosis, carnalibus, & Spiritu Christi destitutis, ob oculos perpetuò versari prædestinationis Dei sententiam, perniciosissimum est præcipitium, unde illos Diabolus protrudit, vel in desperationem vel in æquè perniciosam impurissimæ vitæ securitatem. Deinde promissiones divinas sic amplecti oportet, ut nobis in sacris literis generaliter propositæ sunt, & Dei voluntas in nostris actionibus ea sequenda est, quam in verbo Dei habemus luculenter revelatam.

De obtinenda æterna salute tantum in nomine Christi.

18. **S**UNT & illi anathematizandi, qui dicere audent unumquemque, in lege, aut secta quam profitetur, esse servandum, modo juxta illam & lumen naturæ accuratè vixerit, cum sacræ literæ tantum Jesu Christi

ARTICULI RELIGIONIS.

Christi nomen prædicent, in quo salvos fieri homines oporteat.

De Ecclesia.

19. **E**cclēsia Christi visibilis est cœtus fidelium, in quo verbum Dei purum prædicatur, & sacramenta, quoad ea, quæ necessariò exigantur, juxta Christi institutum rectè administrantur. Sicut erravit ecclesia Hierosolymitana, Alexandrina, & Antiochena; ita & erravit ecclesia Romana, non solum quoad agenda, & ceremoniarum ritus, verum in his etiam, quæ credenda sunt.

De Ecclesiæ auctoritate.

20. **H**abet ecclesia ritus five ceremonias statuendi jus, & in fidei controversiis auctoritatem; attamen ecclesiæ non licet quicquam instituere, quod verbo Dei scripto advesetur, nec unum scripturæ locum sic exponere potest, ut alteri contradicat. Quare licet ecclesia sit divinorum librorum testis & conservatrix, attamen ut adversus eos nihil decernere, ita præter illos nihil credendum de necessitate salutis debet obtrudere.

De auctoritate Conciliorum Generalium.

21. **G**eneralia Concilia sine jussu & voluntate principum congregari non possunt, &, ubi convenierint, (quia ex hominibus constant, qui non omnes Spiritu & Verbo Dei reguntur) & errare possunt, & interdum errarunt, etiam in his quæ ad Deum pertinent: Ideoque quæ ab illis constituuntur, ut ad salutem necessaria, neque robur habent neque auctoritatem, nisi ostendi possint è sacris literis esse desumpta.

De Purgatorio.

22. **D**octrina Romanensium de purgatorio, de indulgentiis, de veneratione & adoratione tum imaginum, tum reliquiarum, nec non de invocatione sanctorum, res est inutilis, inaniter conficta, & nullis Scripturarum testimoniis innititur: Imò verbo Dei contradicit.

De Ministrando in Ecclesia.

23. **N**ON licet cuiquam sumere sibi munus publicè prædicandi, aut ministrandi sacramenta in ecclesia, nisi prius fuerit ad hæc obeunda legitimè vocatus & missus. Atque illos legitimè vocatos & missos
P p existimare

ARTICULI RELIGIONIS.

corrigeret: Ideoque illi damnandi sunt, qui se quamdiù hîc vivant, ampliùs non posse peccare affirmant, aut verè resipiscentibus veniæ locum denegant.

De Prædestinatione, & Electione.

17. **P**Rædestinatio ad vitam est æternum Dei propositum, quo, ante jacta mundi fundamenta, suo consilio, nobis quidem occulto constanter decrevit, eos, quos in Christo elegit ex hominum genere, à maledicto & damnatione liberare, atque (ut vasa in honorem efficta) per Christum ad æternam salutem adducere. Unde qui tam præclaro Dei beneficio sunt donati, illi Spiritus ejus, opportuno tempore, operante, secundum propositum ejus, vocantur, vocationi per gratiam parent, justificantur gratis, adoptantur in filios Dei, unigeniti ejus Jesu Christi imagini efficiuntur conformes, in bonis operibus sanctè ambulant, & demum ex Dei misericordia perveniunt ad sempiternam felicitatem.

Quemadmodum prædestinationis & electionis nostræ in Christo pia consideratio, dulcis, suavis, & ineffabilis consolationis plena est, verè piis, & his qui

sentiunt in se vim Spiritus Christi, facta carnis. & membra quæ adhuc sunt super terram mortificantem, animùmque ad cœlestia & superna rapientem; tum quia fidem nostram de æterna salute consequenda per Christum plurimùm stabilit, atque confirmat, tum quia amorem nostrum in Deum vehementer accendit: Ita hominibus curiosis, carnalibus, & Spiritu Christi destitutis, ob oculos perpetuò versari prædestinationis Dei sententiam, perniciosissimum est præcipitium, unde illos Diabolus protrudit, vel in desperationem vel in æquè perniciosam impurissimæ vitæ securitatem. Deinde promissiones divinas sic amplecti oportet, ut nobis in sacris literis generalitèr propositæ sunt, & Dei voluntas in nostris actionibus ea sequenda est, quam in verbo Dei habemus luculentèr revelatam.

De obtinenda æterna salute tantùm in nomine Christi.

18. **S**UNT & illi anathematizandi, qui dicere audent unumquemque, in lege, aut secta quam profitetur, esse servandum, modò juxta illam & lumen naturæ accuratè vixerit, cum sacræ literæ tantùm Jesu Christi

ARTICULI RELIGIONIS.

Christi nomen prædicent, in quo salvos fieri homines oporteat.

De Ecclesia.

19. **E**cclēsia Christi visibilis est cœtus fidelium, in quo verbum Dei purum prædicatur, & sacramenta, quoad ea, quæ necessariò exigantur, juxta Christi institutum rectè administrantur. Sicut erravit ecclesia Hierosolymitana, Alexandrina, & Antiochena; ità & erravit ecclesia Romana, non solùm quoad agenda, & ceremoniarum ritus, verùm in his etiam, quæ credenda sunt.

De Ecclesiæ auctoritate.

20. **H**abet ecclesia ritus five ceremonias statuendi jus, & in fidei controversiis auctoritatem; attamèn ecclesiæ non licet quicquam instituere, quod verbo Dei scripto advesetur, nec unum scripturæ locum sic exponere potest, ut alteri contradicat. Quare licèt ecclesia sit divinorum librorum testis & conservatrix, attamèn ut adversus eos nihil decernere, ità præter illos nihil credendum de necessitate salutis debet obtrudere.

De auctoritate Conciliorum Generalium.

21. **G**eneralia Concilia sine jussu & voluntate principum congregari non possunt, &, ubi convenierint, (quia ex hominibus constant, qui non omnes Spiritu & Verbo Dei reguntur) & errare possunt, & interdum errarunt, etiam in his quæ ad Deum pertinent: Ideoque quæ ab illis constituuntur, ut ad salutem necessaria, neque robur habent neque auctoritatem, nisi ostendi possint è sacris literis esse desumpta.

De Purgatorio.

22. **D**octrina Romanensium de purgatorio, de indulgentiis, de veneratione & adoratione tum imaginum, tum reliquiarum, nec non de invocatione sanctorum, res est inutilis, inaniter conficta, & nullis Scripturarum testimoniis innititur: Imò verbo Dei contradicit.

De Ministrando in Ecclesia.

23. **N**ON licet cuiquam sumere sibi munus publicè prædicandi, aut ministrandi sacramenta in ecclesia, nisi prius fuerit ad hæc obeunda legitimè vocatus & missus. Atque illos legitimè vocatos & missos
P p existimare

ARTICULI RELIGIONIS.

existimare debemus, qui per homines, quibus potestas vocandi ministros, atque mittendi in vineam Domini publice concessa est in ecclesia, cooptati fuerint & asciti in hoc opus.

De loquendo in Ecclesia lingua, quam populus intelligit.

24. **L**ingua populo non intellecta, publicas in ecclesia preces peragere, aut sacramenta administrare, verbo Dei, & primitivæ ecclesiæ consuetudini, planè repugnat.

De Sacramentis.

25. **S**acramenta, à Christo instituta, non tantum sunt notæ professionis Christianorum, sed certa quædam potius testimonia, & efficacia signa gratiæ atque benignæ in nos voluntatis Dei, per quæ invisibiliter ipse in nos operatur, nostramque fidem in se non solum excitat, verum etiam confirmat.

Duo à Christo Domino nostro in Evangelio instituta sunt sacramenta; scilicet Baptismus, & Cæna Domini.

Quinque illa vulgò nominata sacramenta: Scilicet confirmatio, poenitentia, ordo, matrimonium, & extrema unctio, pro sacramentis

Evangelicis habenda non sunt; ut quæ, partim à prava Apostolorum imitatione profluxerunt, partim vitæ status sunt in scripturis quidem probati: sed sacramentorum eandem cum Baptismo & Cæna Domini rationem non habent, ut quæ signum aliquod visibile, seu ceremoniam, à Deo institutam, non habeant.

Sacramenta non in hoc instituta sunt à Christo, ut spectarentur, aut circumferrentur, sed ut ritè illis uteremur, &, in his duntaxat qui digni percipiunt, salutarem habent effectum & operationem: Qui verò indignè percipiunt, damnationem (ut inquit Paulus) sibi ipsis acquirunt.

De vi sacramentorum, quod eam non tollat malitia ministrorum.

26. **Q**uamvis in ecclesia visibili bonis mali semper sunt admixti, atque interdum ministerio verbi & sacramentorum administrationi præsent, tamen cum non suo, sed Christi nomine agant, ejusque mandato & auctoritate ministrent, illorum ministerio uti licet, cum in verbo Dei audiendo, tum in sacramentis percipiendis. Neque per illorum malitiam effectus in-

ARTICULI RELIGIONIS.

institutorum Christi tollitur, aut gratia donorum Dei minuitur, quoad eos qui fide & ritè sibioblata percipiunt; quæ propter institutionem Christi & promissionem efficaciam sunt, licèt per malos administrantur.

Ad ecclesiæ tamen disciplinam pertinet, ut in malos ministros inquiratur, accusenturque ab his, qui eorum flagitia noverint: atque tandem justo convicti iudicio deponantur.

De Baptismo.

27. **B**aptismus non est tantum professionis signum, ac discriminis nota, quâ Christiani à non Christianis discernantur; sed etiam est signum regenerationis, per quod, tanquam per instrumentum, rectè baptismum suscipientes ecclesiæ inferuntur; promissiones de remissione peccatorum atque adoptione nostrâ in filios Dei per Spiritum Sanctum, visibiliter obfignantur, Fides confirmatur, & vi divinæ invocationis Gratia augetur.

Baptismus parvulorum omnino in ecclesia retinendus est, ut qui cum Christi institutione optimè congruat.

De cæna Domini.

28. **C**œna Domini non est tantum signum mutæ benevolentiae Christianorum inter sese, verum potius est sacramentum nostræ per mortem Christi redemptionis.

Atque adeò, ritè, dignè, & cum fide sumentibus, panis quem frangimus est communicatio corporis Christi: Similiter poculum benedictionis est communicatio sanguinis Christi.

Panis & vini transubstantiatio in Eucharistia ex sacris literis probari non potest: Sed apertis scripturæ verbis adversatur, sacramenti naturam evertit, & multarum superstitionum dedit occasionem.

Corpus Christi datur, accipitur, & manducatur in cœna, tantum cœlesti & spiritali ratione. Medium autem quo corpus Christi accipitur, & manducatur in cœna, fides est.

Sacramentum Eucharistiæ ex institutione Christi non servabatur, circumferebatur, elevabatur, nec adorabatur.

ARTICULI RELIGIONIS.

De manducatione Corporis Christi, & quod impii illud non manducant.

29. **I**mpii, & fide vivâ destituti, licet carnaliter, & visibiliter (ut S. Augustinus loquitur) corporis & sanguinis Christi Sacramentum dentibus premant, nullo tamèn modo Christi participes efficiuntur. Sed potius tantæ rei symbolum, seu Sacramentum ad judicium sibi manducant & bibunt.

De utrâque Specie.

30. **C**alix Domini Laïcis non est denegandus: Utraque enim pars Dominici Sacramenti, ex Christi institutione & præcepto, omnibus Christianis ex æquo administrari debet.

De unica Christi Oblatione in Cruce perfecta.

31. **O**blatio Christi semel facta perfecta est Redemptio, Propitiatio, & Satisfactio pro omnibus peccatis totius mundi, tam originalibus, quàm actualibus. Neque, præter illam unicam, est ulla alia pro peccatis expiatio. Unde missarum sacrificia, quibus vulgò dicebatur, sacerdotem offerre Christum in re-

missionem pœnæ aut culpæ, pro vivis & defunctis, blasphemata figmenta sunt, & perniciosæ imposturæ.

De conjugio Presbyterorum.

32. **E**piscopis, Presbyteris, & Diaconis nullo mandato divino præceptum est, ut aut cœlibatum voveant, aut à matrimonio abstineant. Licet igitur etiàm illis, ut cæteris omnibus Christianis, ubi hoc ad pietatem magis facere judicaverint, pro suo arbitratu matrimonium contrahere.

De excommunicatis vitandis.

33. **Q**ui, per publicam ecclesiæ denunciationem, ritè ab unitate ecclesiæ præcisus est & excommunicatus, is ab universa fidelium multitudine (donec per pœnitentiam publicè reconciliatus fuerit arbitrio Judicis competentis) habendus est tanquàm ethnicus & publicanus.

De Traditionibus Ecclesiasticis.

34. **T**raditiones atque ceremonias easdem non omnino necessarium est esse ubique, aut porcus consimiles. Nam ut variae semper fuerunt, & mutari

ARTICULI RELIGIONIS.

mutari possunt, pro regionum, temporum, & morum diversitate, modò nihil contra verbum Dei instituat.

Traditiones & ceremonias ecclesiasticas, quæ cum verbo Dei non pugnant, & sunt auctoritate publicâ institutæ atque probatæ, quisquis privato consilio volens & datâ operâ, publicè violaverit, is, ut qui peccat in publicum ordinem ecclesiæ, quique lædit auctoritatem magistratûs, & qui infirmorum fratrum conscientias vulnerat, publicè, (ut cæteri timeant) arguendus est.

Quælibet ecclesia particularis, sive nationalis, auctoritatem habet instituendi, mutandi, aut abrogan-

di ceremonias, aut ritus ecclesiasticos, humanâ tantùm auctoritate institutos, modò omnia ad ædificationem fiant.

De Homiliis.

35. **T**omus secundus homiliarum, quarum singulos titulos huic articulo subjunximus continet piam & salutarem doctrinam, & his temporibus necessariam, non minùs quàm prior tomus homiliarum, quæ editæ sunt tempore EDVARDI Sexti: Itaque eas in ecclesiis per ministros diligenter & clarè, ut à populo intelligi possint, recitandas esse iudicavimus.

De nominibus Homiliarum.

1. *Of the right use of the Church.*
2. *Against Peril of Idolatry.*
3. *Of repairing and keeping clean of Churches.*
4. *Of Good Works. First of Fasting.*
5. *Against Gluttony and Drunkenness.*
6. *Against Excess of Apparel.*
7. *Of Prayer.*
8. *Of the Place and Time of Prayer.*
9. *That Common Prayer and Sacraments ought to be ministred in a known Tongue.*
10. *Of the reverent Estimation of God's Word.*
11. *Of Alms-doing.*
12. *Of the Nativity of Christ.*
13. *Of the Passion of Christ.*
14. *Of the Resurrection of Christ.*
15. *Of the worthy Receiving of the Sacrament*

ARTICULI RELIGIONIS.

<p style="text-align: center;"><i>of the Body and Blood
of Christ.</i></p> <p>16. <i>Of the Gifts of the Holy Ghost.</i></p> <p>17. <i>For the Rogation-Days.</i></p>	18. <i>Of the State of Matrimony.</i> 19. <i>Of Repentance.</i> 20. <i>Against Idleness.</i> 21. <i>Against Rebellion.</i>
-

De Episcoporum & Ministrorum Consecratione.

36. **L**ibellus de consecratione Archiepiscoporum & Episcoporum, & de ordinatione Presbyterorum & Diaconorum, editus nuper temporibus EDVARDI Sexti, & auctoritate Parliamenti illis ipsis temporibus confirmatus, omnia ad ejusmodi consecrationem & ordinationem necessaria continet, & nihil habet, quod ex se sit, aut superstitiosum, aut impium. Itaque quicumque juxta ritus illius libri consecrati, aut ordinati sunt, ab anno secundo prædicti regis EDVARDI, usque ad hoc tempus, aut in posterum juxta eisdem ritus consecrabitur, aut ordinabuntur, rite atque ordine, atque legitime statuimus esse & fore consecratos & ordinatos.

De Civilibus Magistratibus.

37. **R**egia majestas in hoc Angliæ regno, ac atheris ejus dominiis, summam habet potestatem, ad

quam omnium statuum hujus regni, sive illi ecclesiastici sint, sive civiles, in omnibus causis, suprema gubernatio pertinet, & nulli externæ jurisdictioni est subjecta, nec esse debet.

Cum regię majestati summam gubernationem tribuimus, quibus titulis intelligimus animos quorundam calumpiatorum offendi, non damus regibus nostris, aut verba Dei, aut sacramentorum administrationem, quod etiã injunctiones ab ELIZABETHA Regina nostra nuper editæ apertissime testantur: Sed eam tantum prærogativam, quam, in sacris scripturis à Deo ipso, omnibus piis principibus videmus semper fuisse attributam; hoc est, ut omnes status atque ordines fidei suæ à Deo commissos, sive illi ecclesiastici sint, sive civiles, in officio contineant, & contumaces ac delinquentes gladio civili coërceant.

Romanus pontifex nullam habet jurisdictionem in hoc regno Angliæ.

Lege

ARTICULI RELIGIONIS.

Leges regni possunt Christianos, propter capitalia & gravia crimina, morte punire. Christianis licet, ex mandato magistratûs, arma portare & bella administrare.

De Facultatibus & Bonis Christianorum quod non sint communia.

38. **F**acultates & bona Christianorum non sunt communia, quoad jus & possessionem, (ut quidam Anabaptistæ falsò jactant :) Debet tamèn quisque de his quæ possidet, pro facultatum ratione, pauperibus eleemosynas benignè distribuere.

De Jurejurando hominis Christiani.

39. **Q**uemadmodùm juramentum vanum & temerarium à Domino nostro Jesu Christo, & Apostolo ejus Jacobo, Christianis hominibus interdictum esse fa-

temur : Ità Christianorum religionem minime prohibere censemus, quin, jubente magistratu, in causa fidei & charitatis, jurare liceat, modo id fiat, juxta prophetæ doctrinam, in justitia, in judicio, & veritate.

Confirmatio Articulorum.

HIC liber antedictorum Articulorum jam denuò approbatus est, & per assensum & consensum serenissimæ Reginae ELIZABETHÆ Dominæ nostræ, Dei gratiâ Angliæ, Franciæ, & Hiberniæ Reginae, defensoris fidei, &c. retinendus, & per totum regnum Angliæ exequendus. Qui articuli, & consultò lecti sunt, & denuò confirmati, subscriptione D. Archiepiscopi & Episcoporum superioris domûs & totius cleri inferioris domûs in Convocatione, Anno Domini, 1571.

FINIS.

340 P.C.C. 30